

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**AHMET YILMAZ BOYUNAĞA'NIN
HAYATI, ESERLERİ ve TARİHİ ROMANLARI
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali POLAT

2016

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ABD

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali POLAT

GAZİANTEP
Ocak 2016

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**AHMET YILMAZ BOYUNAĞA’NIN
HAYATI, ESERLERİ ve TARİHİ ROMANLARI
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali POLAT

Tez Danışmanı:

Yrd. Doç. Dr. Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI

GAZİANTEP
Ocak 2016

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

AHMET YILMAZ BOYUNAĞA'NIN
HAYATI, ESERLERİ ve TARİHİ ROMANLARI
ÜZERİNE BİR İNCELEME

Ali POLAT

Tez Savunma Tarihi:

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Hilmi BAYRAKTAR
SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylıyorum.

Doç. Dr. İbrahim Halil YAKAR
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımca (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr.
Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üveleri

Doç. Dr. Ahmet AĞIR

Yrd. Doç. Dr. Serhat KUZUCU

Yrd. Doç. Dr. Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI

İmzası

ÖZET

Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Hayatı, Eserleri ve Tarihi Romanları Üzerine Bir İnceleme

POLAT, Ali

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı ABD
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Soğukömeroğulları
Ocak 2016, 257 Sayfa

Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Tarihî Romanları ve Romancılığı konulu araştırmanın amacı, Türk edebiyatının önemli şahsiyetlerinden biri olmasına karşın gerek hayatı, gerekse romanları üzerine kapsamlı bir çalışma yapılmayan Ahmet Yılmaz Boyunağa'yı ve tarihî romanlarını detaylı inceleyerek sanat anlayışını ortaya koymaya çalışmaktır. Boyunağa'nın on iki tarihî romanı anlatıcı, içerik, anlatma yöntem ve öğelerine göre incelenerek romanlarının nasıl bir temele dayandığı belirlenmeye çalışılmıştır. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın eserleri gerçek hayattan beslenen ve tarihi kişiliklere hayat veren niteliklerini ortaya koyar. Hem biçim hem de içerik açısından oldukça titiz davranan sanatçının çeşitli türlerde verdiği eserler içerisinde öne çıkan tarihî romanları tutarlı bir bütünlük taşır. Realist ve romantik yaklaşımlar yazarın kendini herhangi bir akımın sınırlarına hapsedmediğini gösterir. Beş ana bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde giriş yapılarak romanın özelliklerinden bahsedilmiştir. İkinci bölümünde; Boyunağa'nın hayatı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi verilerek romanlarının özetleri aktarılmıştır. Üçüncü bölümünde; eserleri tahlil edilmek suretiyle biçim ve içerik açısından roman tekniği tespit edilmeye çalışılmış, dördüncü bölüme materyal ve yöntemden bahsedilen çalışma beşinci ve son bölümü oluşturan sonuç kısmıyla bitirilmiştir. Aynı zamanda çalışmanın konusunu destekleyici ekler bölümü oluşturularak yazarla yapılan mülakatlara ve yine yazara ait görsel öğelere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Yılmaz Boyunağa, Tarihi Roman, Tarih, Aşk

ABSTRACT**A Review over Ahmet Yılmaz Boyunağa's
Life, Works and Historical Novels**

POLAT, Ali

Master Thesis: Department of Turkish Language and Literature
Thesis Supervisor: Assist. Prof. Doc. Mehmet Soğukömeroğulları
January, 2016, 257 Pages

Ahmet Yılmaz Boyunağa is one of the most important writers in Turkish literature but his life and his works are not examined comprehensively. It is aimed that this study on his historical novels and his novelistic life helps to reveal his sense of art. His twelve novels are analyzed from the point of narrator, content, wording, method and items. Besides of these aspects, it's aimed how his novels is built on a foundation. Boyunağa's works have the characteristic of a slice of life and bring to life historical characters' qualities. Writer makes tiny distinctions both his novel's form and content and various kinds of his novels especially his historical novels form completeness. His realistic and romantic approaches show that he does not lock himself one of literary movement. The study consists of five sections and its first section is the instruction part which is mentioned features of the novels. In the second section of it, gives information about Boyunağa's life, art and works and these works are narrated with their summaries. In the third section of it, his novels are resolved in terms of form and content and the technique of his novels are confirmed. In fourth section of it, materials are stated and in the fifth section of it, method is specified. The last section of the study is finished with conclusion.

Key Words: Ahmet Yılmaz Boyunağa, Historical Novel, History, Love

ÖN SÖZ

Romanı oluşturan en önemli unsur yazarın gözlemleridir. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Hayatı, Sanatı ve Tarihî Romanları Üzerine Bir İnceleme adlı çalışma, geçmişte yaşamış tarihî kişilikleri tekrar canlandırarak gün ışığına çıkaran ve iletilerini bu şahıslar çevresinde aktaran Boyunağa'yı daha yakından vererek, sanat anlayışını ortaya koyacak nitelikte hazırlanmaya çalışılmıştır.

Engin bir duygu dünyasına sahip olan yazarların bir takım ölçütlerle sınırlanan çalışmalar aracılığıyla tam olarak yansıtılması elbette mümkün değildir. Bu çalışmanın da Boyunağa'nın sanatını ve eserlerini her yönleriyle ortaya koyma iddiası yoktur. Bilimsel araştırma kurallarına bağlı kalınarak hazırlanan çalışmada tahlile dayalı niteliklerle yazarın tarihî romancılığı üzerinde yoğunlaşmıştır. Tetkiklere Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın eserlerine ulaşarak başlanmıştır. Başlıca malzeme Boyunağa'nın kendi eserlerine dayandırılırken roman üzerine yazılan eserler ile roman ve tarihî roman inceleme örneklerinden yararlanılmıştır. Boyunağa hakkında yazılanlar ve Boyunağa hakkında çeşitli yayın organlarında çıkan makaleler ve röportajlar da rehber olmuştur.

İlk eserinden 1995 yılına kadar, Boyunağa'nın bu süre zarfında yayınladığı 31 eseri mevcuttur. On ikisi tarihî roman türünde olan eserlerinden, 10 adeti çocuk hikayeleri, 6 adeti inceleme eserleri ve 2 adeti ise ders kitabı olarak kaleme alınır. Son dönem Türk edebiyatı içerisinde önemli eserler vererek kendine yer bulan, yaşamını sanat ve edebiyat çevresinde sürdüren Ahmet Yılmaz Boyunağa ile ilgili yapılan çalışmanın, onun hakkında yapılacak bundan sonraki çalışmalara ışık tutmasını ümit ederiz. Konu seçimi aşamasında ve sonrasındaki çalışmalarda sabır ve desteğiyle yanımızda olan saygıdeğer danışmanımız Yrd. Doç. Dr. Mehmet Soğukömeroğulları'nın yönlendirmeleri yanında M. Hâlistin Kukul ve Hakan Boyunağa'nın yardımlarından da faydalanılmıştır.

Tez çalışması boyunca deneyimlerinden ve yol göstericiliğinden eserleri aracılığıyla yararlandığımız Sayın Hocamız Prof. Dr. Nurullah Çetin'e, çalışmanın başlangıcından bitimine kadar kaygıları paylaşan ve bir danışmandan daha özverili

yaklaşımıyla destek olan Sayın Hocamız Yrd. Doç. Dr. Mehmet Soğukömeroğulları'na, üzerimizde emeği bulunan diğer hocalarımıza ve tez için olumlu yaklaşımlarını ve desteklerini esirgemeyen Sayın M. Hâlistin Kukul'a teşekkürü borç biliriz.

Ali POLAT
Ocak 2016

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ	iii
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1
1.1.Giriş.....	1
1.2. Genesis Çizgileri ve Öz.....	2
1.3. Tarihi Roman	3
1.3.1. Tarihi Romanın Bazı Özellikleri.....	5
AHMET YILMAZ BOYUNAĞA’NIN HAYATI, SANATI ve ESERLERİ	7
2.1. Hayatı, Sanatı ve Eserleri Hakkında	7
2.2. Ahmet Yılmaz Boyunağa Romanlarının Özetleri	12
2.2.1. Koçyiğit Seyit Battal Gazi.....	12
2.2.2. Efsane Komutan Tarık Bin Ziyad.....	18
2.2.3. Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı	23
2.2.4. Kırık Hançer	27
2.2.5. Malazgirt’in Üç Atlısı.....	32
2.2.6. Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi.....	38
2.2.7. Altın Ferman Berke Noyan	41
2.2.8. Korkusuz Cengâver	46
2.2.9. Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları	49
2.2.10. Zafer Rüzgarları	52
2.2.11. Yasak Şehir.....	57
2.2.12. Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil.....	61
AHMET YILMAZ BOYUNAĞA’NIN ROMANCILIĞI	66
3.1. Ahmet Yılmaz Boyunağa’nın Romanlarında Anlatıcı	66
3.2. Ahmet Yılmaz Boyunağa’nın Romanlarında İçerik	73
3.2.1. Konu	73
3.2.2. İzlek (Tema)	76
3.2.3. Tez	80
3.2.4. Zaman	82
3.2.4.1.Nesnel Zaman	82
3.2.4.2. Vaka Zamanı.....	85
3.2.4.3. Anlatma Zamanı	90
3.2.4.4. Okuma Zamanı	93
3.2.5. Mekân	95
3.2.5.1. Açık Mekân Kullanımı	95

3.2.5.2. Kapalı Mekân Kullanımı	108
3.2.6. Kişi Kadrosu	111
3.2.6.1. Kişilerin Etkenliği-Edilgenliği	112
3.2.6.2. Kişilerin Olumluluğu-Olumsuzluğu	120
3.2.6.3. Kişi Kadrosu ve Belirleyiciliği	134
3.2.6.4. Kişilerin Sınıflandırılması	139
3.2.6.5. Kişilerin Sunumu ve Gelişimi.....	169
3.2.6.6. Kişilerin Sonu	179
3.2.6.7. Kişiler Karşısında Romancının ve Okurun Konumu.....	181
3.2.6.8. Tarihi Gerçeklik ve Roman Gerçekliği Bağlamında Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Romanları.....	185
3.2.6.9. Tarihi Dönem.....	186
3.3. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Romanlarında Anlatma Yöntemleri.....	188
3.3.1. Kurgulama Tekniği ve Öğeleri.....	188
3.3.1.1. Romanın Adı.....	188
3.3.1.2. Olay Örgüsü	190
3.3.1.3. Olay Bütünlüğü.....	195
3.3.1.4. Gerilim Unsurları.....	201
3.3.1.5. Olayların Kaynağı, Niteliği ve Önemi.....	209
3.3.1.6. Olayların Sonu	213
3.3.1.7. Bölümlendirme	214
3.3.1.8. Metinlerarası İlişkiler.....	215
3.3.1.9. Kurgu Türleri	224
3.3.2. Dil ve Üslup.....	228
3.3.2.1. Dil	228
3.3.2.2. Üslup.....	235
MATERYAL ve YÖNTEM.....	242
SONUÇ.....	243
KAYNAKLAR	246
EKLER.....	249
Ek. 1: M. Hâlistin Kukul'un, Ahmet Yılmaz Boyunağa ile Yaptığı Mülakattan Bir Bölüm.....	250
Ek. 2: Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Tarihî Romancılığı Hakkında, M. Hâlistin Kukul ile bir mülakat.	252
Ek. 3: A.Yılmaz Boyunağa, M. Halistin Kukul, Remzi Özçelik ve Günhan Kukul'a ait 1975-1985-1990 ve 1992 Yıllarında Samsun'da Çekilmiş Birkaç Fotoğraf.	256
ÖZGEÇMİŞ.....	257
VITAE.....	257

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
AFBN	: Altın Ferman Berke Noyan
Çev.	: Çeviren
EKTBZ	: Efsane Komutan Tarık Bin Ziyad
HBSK	: Hanoğlu Bir Selçuklu Komutanı
HSSAROLM	: Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları
HUIIIHSS	: Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selahaddin Eyyubî
KC	: Korkusuz Cengâver
KH	: Kırık Hançer
KSBG	: Koçyiğit Seyit Battal Gazi
MÜA	: Malazgirt'in Üç Atlısı
ÖSSŞ	: Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil
s	: Sayfa
S	: Sayı
ss	: Sayfa Sayısı
v.b.	: Ve benzeri
YŞ	: Yasak Şehir
ZR	: Zafer Rüzgârları

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1.1.Giriş

Toplumsal bellek olarak tanımlanan tarih, insanların toplumsal kimliklerini algılamalarını sağlayan ve geleceğe bakışlarında yol gösteren araçtır. Kişi için deneyimler ne kadar önemliyse toplum için de tarih o kadar önemlidir. İnsanlar, günlük yaşamlarında yaptıkları gibi, toplumsal hayatlarında da hatalar ve başarılarından ders çıkarmaya çalışırlar¹.

Tarih kavramı, Batı’da “Historia” yani hikâye anlamında kullanılırken, İslam dünyasında gerçek anlamına uygun olarak zamana kayıtlı olayları ifade eder. İnsanlığın hafızası ve tecrübesi olan tarih şuurda yaşadıkça, milletlerin özelliklerini geliştirmeye, kültür ve ideallerini kuvvetlendirmeye hizmet eder. Tarihini bilmeyen ve tarih şuurunu taşımayan milletler hafızalarını kaybetmiş kimselere benzerler. Bu durumdaki milletlerin yükselmeleri veya millet özelliklerini devam ettirmeleri zordur. İnsanlığın ilerlemesinde önemli olan tarih, medeniyetin yükselmesi ile birlikte ilerler ve milletlerin geleceğini hazırlamaya yardımcı olur. Bundan dolayı tarih kültürü ve şuurunu toplumların ileri gelenleri için rehberlik görevi görür². Millî bilincin oluşmasında önemli bir araç olan tarih,³ toplumu etkileyen olayları yazılı olarak kaleme alır. Tarih yaşanan olayları anlatan bir varlık olmanın yanında kültürel unsurları da içerisinde barındırır. Şehirlerde bulunan eserler, toplumun hafızasında yer edinir. Dönemi anlatan tarih, o yıllar hakkında da insanlara bilgi sunar⁴.

Kadim medeniyete sahip olan Türkler aşağı yukarı dört bin yıllık geçmişleri boyunca Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarına yayılmış büyük bir millettir⁵. Türk tarihinin çeşitli bölümlere ayrılmasına karşı olan Atsız, Türk tarihinin bir bütün

¹John Tosh. (2013). *Tarihin Peşinde*, Özden A. (Çev), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, s.1.

²Osman Turan. (2012). *Türk Cihan Hâkimiyeti*, Ötüken Yayınları, 21. Baskı, İstanbul, s.21-22.

³John Tosh. (2013). *Tarihin Peşinde*, Özden A. (Çev), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, s.3.

⁴Mehmet Soğukömeroğulları. (2010). “Fuat Şükrü Dilbilen’in Şiirlerinde Toplumsal Hafıza”, *Karadeniz Araştırmaları*, S.27.161-179, s.177.

⁵İbrahim Kafesoğlu. (2014). *Türk Milli Kültürü*, Ötüken Yayınları, 37. Baskı, İstanbul, 41.

olması gerektiğini savunur. Çünkü çeşitli hükümdar sülalelerinin zamanları ayrı ayrı devletlermiş gibi ele alınmaması ve Türkler birçok devletler kurup bunlardan hiçbirisini uzun müddet yaşatamamış bir millet gibi gösterilmeye çalışılmasını yanlış bulur. Gerçekte Türk tarihi aralıksız bir bütün olduğunu olması gereken onu sistemleştirmek olduğunu vurgular⁶.

Türk tarihi, Doğu Türkeli ve Türkiye tarihlerinin şemaları şöyledir.

Doğu Türkeline

Şu	: M.Ö.XII.-M.Ö.VII.
Sakalar Çağı	: M.Ö.VII.-M.Ö.III.
Kunlar Çağı	: M.Ö.III.-M.S.216
Siyenpiler Çağı	: 216-394
Aparlar Çağı	: 394-552
GökTürkler Çağı	: 552-745
Dokuz Oğuzlar-On Uygurlar Çağı	: 745-840
Uygurlar Çağı	: 840-940
Karahanlılar Çağı	: 940-1123
Karahıtaylılar Çağı	: 1123-1207
Sekizler Çağı	: 1207-1218
Çengizliler Çağı	: 1218-1370
Aksak Temirliler Çağı	: 1370-1501
Özbekler Çağı	: 1501-1920

Türkiye’de

Selçuklular Çağı	: 1040-1249
İlhanlılar Çağı	: 1249-1336
Büyük Beylikler Çağı	: 1336-1515
Osmanlılar Çağı	: 1515-1922
Cumhuriyet Çağı	: 1923’ten itibaren ⁷ .

1.2. Genesis Çizgileri ve Öz

18. yüzyılın sonuna doğru Avrupa’da çeşitli toplumlar kendi millî benliklerini bulmaya başlarlar. Fransız İhtilali bu süreci etkileyip hızlandırır. Sanatçı ve edebiyatçılara millete özünün ne olduğunu gösterilmesinde önemli görevler düşer. Türklerin Avrupalılara göre kendi özleri hakkında arayışlara girmeleri geç olur. Osmanlı İmparatorluğunda ilk öz, Osmanlılık anlayışı olarak ortaya çıkar. Tanzimat dönemi edebiyatçısı olan Namık Kemal’in bir Osmanlı tarihi yazmasının nedeni budur. Kafkaslardan İslam anlayışı ile İstanbul’a gelen Mizancı Murat Bey de İslam’ın özünü bulmaya çalışır. Rusya’dan İstanbul’a gelen aydınların çalışmaları, Selanik’te çıkan Genç Kalemler ve İstanbul’da çıkarılan Türk Yurdu ile milliyetçilik

⁶Hüseyin Nihal Atsız. (1990). *Türk Tarihinde Meseleler*, Baysan Yayınları, İstanbul, s.7-8.

⁷Hüseyin Nihal Atsız. (1990). *a.g.e.*, s.12-13.

kısa sürede güçlenip dal budak salar⁸.

Türkiye Türklerinin kendilerine nasıl bir öz ile başlatılacağı sorusuna birçok yazar farklı yaklaşır. Verilen cevapların birbiriyle çeliştikleri gözlemlenir. Bazılarına göre Türklük önemli değil, önemli olan İslamdır diyen siyasî İslâmcıların böyle düşündüğü söylenebilir. Türklerin Asyalı, Selçuklu veya Osmanlı olarak başlangıçlarını araştıranların yanında, özü burada değil, Anadolu'da kurulmuş medeniyetlerde arayanlarda mevcuttur. Otuzlarda anayurt olan Orta Asya'nın edebiyatı işlenir. Asya'dan batıya yayılan Türklerin motifi verilmeye çalışılır. Otuzlarda Peyami Safa, *Atilla* romanını kaleme alır. Yirmilerde ve otuzlarda tarihî romanlarda Abdullah Ziya Kozanoğlu önemli bir şahsiyet olarak kendine yer bulur. Kozanoğlu hem Osmanlı, hem de Orta Asyalı kahramanlar ve temalarını eserlerinde birlikte kullanır. Kırklarda Nihal Atsız, bu dönemde tarihî romanlar kaleme alır. Ellilerde tarihî roman fazlaca yazılmaz. Altmışlarda tarihî roman anlayışında önemli hamleler olur. Kemal Tahir Türk tarihi üstüne, resmî görüş dışına çıkarak gerçek tarihe ulaşmaya çabalar. Altmışların ikinci yarısından itibaren tarihî romanlarını art arda verir. Bunlardan en önemlisi *Devlet Ana*'dır. Bu eserde Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu işler. Tarık Buğra, Türk İslam anlayışı çerçevesinde eserler verir. Erol Toy'a göre özün devrimci olması gerektiğini düşünüp Şeyh Bedreddin temasına el atıp *Azap Ortakları* adlı romanda bu temayı işler. Necati Sepetçioğlu ise tarihî romanlarında, Türk tarihinin başlangıcının Selçuklulara, yani Türklerin Anadolu'ya girdiği tarih olan 1071 yılından başlatır⁹.

1.3. Tarihi Roman

Roman türü içinde yer alan tarihî romanlar, konusunu tarihten aldığı için insanların tarihlerini konu edinir. Romancı tarihî olayı hayal dünyasında şekillendikten sonra sonra okurla buluşur¹⁰.

Tarihî roman 19. yüzyılın başında, Napolyon döneminde ortaya çıkar¹¹. Tarihî roman, geçmişte olup bitmiş olayların, dönemlerin, kişilerin hikâyelerinin tarihî gerçekliğe uygun olarak, romancının hayal dünyasında zenginleşip yeniden hayat bulduğu eserdir. Tarihî romanda olaylar ve kişiler tarihten alınır, fakat bu

⁸Murat Belge. (2008). *Genesis "Büyük Ulusal Anlatı" ve Türklerin Kökeni*, İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, s.17-18.

⁹Murat Belge. (2008). *a.g.e.*, s.18-23.

¹⁰Ali İhsan Kolcu. (2013). *Türk Romanı El Kitabı*, 1 Basım, Salkımsöğüt Yayınları, Erzurum, s.105.

¹¹György Lucacs. (2010). *Tarihsel Roman*, Çeviren: İsmail Doğan, Epos Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.21

eserler olduğu gibi aktarılmayıp romancının hayal dünyasında zenginleşip dönüşerek verilir¹². Romanda hayalî gerçeklikler ön planda yer alır¹³. Tarihî roman, tarihî bir olayı dönüştürerek verir. Gerçekler değişerek edebî eserde yer alır. Edebî eserler için önemli olan yaşanmış olan değil, yaşanması olası olanı vermektir¹⁴.

Tarihin sanatla buluştuğu tarihî romanlar, geçmişte unutulmuş olan olayları ve kişileri insanlara sunar¹⁵. Fransız İhtilali'nin ardından ortaya çıkan tarihî roman, tarihî dönemi veya olayı gerçeğe yakın, fakat sanatlı bir şekilde ortaya koyan bir roman türüdür. Yazar hem tarihî bir olayı inceler, hem de eserin roman olma özelliği üzerinde durduğundan dolayı tarihî roman yazarının tarihî en ince ayrıntısına kadar bilmesi gerekir¹⁶.

Tarih, var olanı verirken hayal ile ilgilenmez. Fakat edebiyat, olanı değil, olması muhtemel olanı verir. Tarih, bilgi vermeyi amaçlar; fakat bunu verirken okura bir şeyi öğretmek için çabalamaz. Bir tarih kitabı okunurken heyecan uyandırmadığı için sayfaları meraklı bir şekilde çevrilmez¹⁷. Tarihî romanların çoğunda gerçek tarihî kişiler görülmesine rağmen, sanatçı anlatımında, okurun kendi düşünce dünyasında gerçek kişilere bir takım işleri uygun görmeyebilir. Çoğu zaman olay örgüsünün asıl yükünü genellikle, hayalî kişiler çekerler¹⁸.

Tarihî romanlarda sanatçının çözmesi gereken sorun, ele alınan dönemin olaylarının oluşuyla, romanın vakasının olayları arasında uyumun olup olmamasıdır. Roman bir olay örgüsüne gereksinip duyar. Olaylar gerçek, hayalî ile bireysel, toplumsal olarak ikiye ayrılır. Kurgulanmış olayların bazıları yazarın hayal dünyasından çıkmış olabilir; bazıları ise efsane olarak bilinse de bize tarihten gelen bir üründür¹⁹.

Tarih ve edebî eserler at başı ilerler. Tarihçi gerçek tarih metnini ortaya koyarken, edebiyatçı bu gerçekleri okuyucuya vermeyi ve okuyucuyu bu doğrultuya

¹²Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap Yayınları, 11. Baskı, s.220.

¹³Mehmet Soğukömeroğulları. (2014). *Turancılık Fikri*, Gece Kitaplığı, 1. Baskı, Ankara, s.69.

¹⁴Şerif Aktaş. (2005). *Roman Sanatı ve Roman İncelemelerine Giriş*, Akçağ Yayınları, 7. Baskı, Ankara, s.15.

¹⁵Turgut Gögebakan. (2004). *Tarihsel Roman Üzerine*, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.117.

¹⁶Turgut Gögebakan. (2004). a.g.e, s.15.

¹⁷Zekiye Antakyalıoğlu. (2013). *Roman Kuramına Giriş*, Ayrıntı Yayınları,1. Baskı, İstanbul, s.112-113.

¹⁸Murat Belge. (2008). *Genesis "Büyük Ulusal Anlatı" ve Türklerin Kökeni*, İletişim Yayınları,1. Baskı, İstanbul., s.39.

¹⁹Murat Belge. (2008). a.g.e. s.67-68.

yönlendirmeyi düşünür²⁰. Tarihçiler, yaşanmış olanı aktarırlar. Romancı, olayları insanın var olan şahsî özellikleri içinde verir²¹. Yazarın tarihî bir romanı oluşturmak için tarihi bilmesi gerekir. Tarihî roman yazarının, tarihî olayları, diyalogları kendi üslubuyla vermesi gerekir²².

Romancı, tarihî romanında gerçekliği fazlaca vermesi hâlinde fazla bilimsel, hayalî ön plana çıkarması durumunda ise tarihî gerçekliğe uymadığı için eleştirilir. Bütün bu eleştirilere rağmen, hayal tarihî roman açısından önemlidir. Tarihî romanın tarihi tamamlayarak ve onun boş bıraktığı kısımları doldurur²³.

1.3.1. Tarihî Romanın Bazı Özellikleri

Tarihî romanın ilk özelliği kişileridir. Tarihte yaşamış kişiler roman kahramanı olarak tarihî romanda yer alırlar. Bu kişiler gerçekte yaşadıklarından farklı hâl ve hareket içerisine sokulmamalıdır. İnsanların beşerî yönleri üzerinde durularak onların özellikleri ayrıntılı bir şekilde verilir. Tarihî romanın ikinci özelliği ise tarihî dönemdir. Geçmiş dönemlerde insanlık âleminde ve dünyada derin izler bırakmış tarihî dönemlere eserlerde yer verilir. Roman yazarı, tarihî dönemin genel hatlarına ve gerçekliğine sadık kalarak gerçeği tahrip etmemelidir. Tarihî romanın üçüncü özelliği ise romancının yaklaşımıdır. Tarihçi var olan olay ve kişileri olduğu gibi vermek zorundadır. Tarihî roman yazarı tarihe sadık kalarak, onunla ilgili hayal kurup özgün bir üslupla tarihî roman verebilir. Romancı, bunları ortaya koyarken kesin olan olay ve kişileri tarihî gerçekliğe aykırı bir şekilde eserlerinde veremez. Tarihî romanın diğer özelliği ise olayları sunumudur. Tarihî romanlarda olaylar tarih biliminde olduğu gibi değil de, okuyucuda merak unsurunu canlı tutarak onları esere bağlayacak şekilde kanlı canlı bir biçimde verilmelidir. Tarihî romanın diğer bir özelliği de amacıdır. Tarihî romanın en önemli amacı okuyucularda tarih bilincini oluşturmaktır. Ayrıca tarihi insanlara sevdirmek veya kötölemek, nasihat vermek, güzel zaman geçirmeyi sağlamak, sanatçının ideolojisini tarihle anlatmaya çalışmak, baskı ortamından kurtulmak için tarihin farklı dönemlerine sığınmak olabilir. Tarihî romanın bir başka özelliği de üslubudur. Tarihî romanlarda epik veya dramatik üslup kullanılır. Tarihî romanın en son özelliği de onun tarihçesidir. Eski dönemlerde tarihin yerine destanlar, mitoslar, masallar, efsaneler, kutsal kitaplardaki hikâyeler

²⁰Mehmet Soğukömeroğulları. (2011). “Tiyatro ile Tarihten Milliyetçiliğe: Türkiye’de Attila”, *Turkish Studies*, S.6/3, s.1530.

²¹Bahriye Çeri. (2001). *Tarih ve Roman*, Can Yayınları, s.28-29.

²²Bahriye Çeri. (2001). *a.g.e.*, s.103.

²³Turgut Gögebakan. (2004). *Tarihsel Roman Üzerine*, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.27.

bulunurdu. 19. yüzyıla kadar tarih, daha çok hikâye şeklinde anlatılırdı. Bu dönemde romanla tarih içiçe yer alırdı. Fransız İhtilalinden sonra tarihî romanın ortaya çıkmasında Romantizm akımının katkısı olur. Tarihî romanın Batıdaki ilk örneğini Sir Walter Scott verir. Daha sonra Fransa'da Alfred de Vigny, Victor Hugo, Alexandr Dumas, Hollanda'da Lan Lenep, Macaristan'da Jokai, İspanya'da Pedro de Alarcon, İtalya'da Nievo, Almanya'da Willibald Alexis, Belçika'da Henri Consience, Polonya'da Bronikowski, İsviçre'de Conrad Ferdinand Meyer bu türde eser vermiş başlıca yazarlardır. Türk edebiyatında ilk tarihî roman örneğini Yeniçeriler eseriyle Ahmet Mithat verir. Ardından Namık Kemal Cezmi'yi yazar. Türk edebiyatında; H. Nihal Atsız, İskender Fahreddin Sertelli, Abdullah Ziya Kozanoğlu, Nizamettin Nazif Tepedenlioğlu, Oğuz Özdeş, Ahmet Cemil Akıncı, Burhan Cahit Morkaya, Zuhurî Danışman, Turhan Tan, Cavit Ersen, Feridun Fazıl Tülbentçi, Enver Behnan Şapolyo, Reşat Ekrem Koçu, Murat Sertoğlu, Sermet Muhtar Alus, Ragıp Yeşim, Ahmet Yılmaz Boyunağa, İbrahim Ulvi Yavuz, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Bekir Büyükarkın, Yavuz Bahadıroğlu, Sevinç Çokum, Kemal Tahir, Tarık Buğra, Hıfzı Topuz, Hüseyin Karatay, Mehmet Niyazi başlıca tarihî roman yazarları olarak yer alırlar²⁴.

²⁴Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap Yayınları, 11. Baskı, Ankara s.220-224.

İKİNCİ BÖLÜM AHMET YILMAZ BOYUNAĞA'NIN HAYATI, SANATI ve ESERLERİ

2.1. Hayatı, Sanatı ve Eserleri Hakkında

Tarihî roman, çocuk hikayeleri ve ilmî eserleriyle Türk edebiyatına katkıları olan Yılmaz Boyunağa²⁵, 1 Haziran 1935 yılında Kırklareli’de dünyaya gelir. Liseyi Zonguldak Mehmet Çelikel Lisesi’nde okur (1956). İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü’nü bitirir (1960). Bursa (1960-1962) ve Yozgat (1964-1965) Liselerinde Edebiyat Öğretmeni, Balıkesir Eğitim Enstitüsü’nde Tarih Öğretmeni (1965-1972) ve 1973 yılından itibaren de Samsun Eğitim Enstitüsü’nde Tarih Öğretmeni olarak görev yapar. Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde Öğretim Görevlisi olarak hizmet verir (1979). İki çocuk sahibi olan Boyunağa, 1989’da umreye gider. Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’deki görevi sırasında emekliye ayrılır (1991)²⁶. 1992 yılında hacca giden Boyunağa, 10 Ekim 1995 tarihinde Samsun’da vefat eder²⁷.

Millî edebiyat ve millî kültürün bir parçası olan tarihi, tarihî romancılık alanında eserler vererek göz önüne seren²⁸ Boyunağa, tarihî roman sahasındaki romanlarına 1980 sonrasında rastlanır. Eserlerini bu dönemden önce kurgulmuş olmasına rağmen, 1980 sonrasında basılır. Cumhuriyet dönemi içinde kendinden önce gelen Feridun Fazıl Tülbentçi, Tarık Mümtaz Göztepe, Abdullah Ziya Kozanoğlu ve Enver Behnan Şapolyo tarzına benzetilen Boyunağa, gerek dili kullanımı ve gerekse olaylara gerçekçi tarzda yaklaşması yönüyle dikkat çeker²⁹.

Dünyanın aldaticılığına rağbet etmeyen bir fikir adamı ve tarihî romancı

²⁵M. Hâlistin Kukul. (2007). “Tarihî Romancımız Yılmaz Boyunağa’yı Anıyoruz”, *Gürses Gazetesi*, s.1.

²⁶Ali Kayıkcı. (2011). “Samsunlu Yazarlar ve Şairler Ans.”, *Medeniyet Gazetesi Yayını*, 4. Baskı, s.44.

²⁷M. Hâlistin Kukul. (2015). “Ahmet Yılmaz Büyükağa’dan Birkaç Hatıra”, *Denge Gazetesi*, s.1.

²⁸M. Hâlistin Kukul. (1993). “Ahmet Yılmaz Boyunağa ile Sohbet”, *Türk Edebiyatı Dergisi*, s.64, *Çınar Gençlik Dergisi*, s.20, *Büyük Samsun Gazetesi*, s.5.

²⁹M. Hâlistin Kukul. (2015). *Geçmişten Günümüze Samsun/Canik ve Değerleri-II*, Edidör: Osman Köse, Canik Belediyesi Yayınları, Samsun, s.1257.

olan³⁰ Boyunağa'nın eserleri dört bölümde incelenebilir. Târîhî romanlar, çocuk hikâyeleri, inceleme eserleri ve ders kitapları olarak verilebilir. Türk-İslâm düşüncesine sahip olan yazarın tüm eserlerinde genel olarak Türk Tarihi işlenir³¹.

Boyunağa'ya göre her eserin yazılışının bir sebebi bulunur. Tarihî eserleri yazmasının gayesi, tarihî romancılık sahasındaki eksikliği gidermek olduğu kadar, bilerek veya bilmeyerek Türk tarihi hakkında yapılan bazı büyük yanlışlıkları düzeltmektir. Bazı tarihî romanlardaki yazılanlara inanamaz. Mesela bir romanda Yunus Emre gibi bir evliya, bir şövalyenin içki artıklarıyla dolu sofrasında karnını doyuran bir âşık şeklinde verilir³².

Türk tarihini bilinçli veya bilinçsiz, olduğundan farklı gösterenler olduğu için tarihî roman yazmaya çalışan Yılmaz Boyunağa³³, araştırarak roman yazma anlayışına sahiptir. Türk gençliğinin geçmişlerini doğru bilmeleri gerektiğini düşünen Boyunağa'nın³⁴ bütün maksadı, Türk tarihini doğru bilgilerle aktarmaktır. Bunun için de çok dikkatli çalışır. Onun tarihî romanları; *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, *Yasak Şehir*, *Zafer Rüzgarları*, *Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil*, *Kırık Hançer*, *Malazgirt'in Üç Atlısı*, *Korkusuz Cengâver*, *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları*, *Koçyiğit Seyit Battal Gazi*, *Efsane Komutan Tarık Bin Ziyad*, *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi*, *Altın Ferman Berke Noyan* adlı romanlardır. Bunlardan *Koçyiğit Seyit Battal Gazi*; 1996 yılında vefatından sonra okuyucuyla buluşur. Yılmaz Boyunağa'nın çocuk kitapları da şunlar: *Tufan*, *Ateşteki Gül Bahçesi*, *Gümüş Kemer*, *Nehirdeki Sandık*, *Korsan Peşinde*, *Altın Yapraklar*, *Prencesin Çilesi*, *Vahşiler Adasındaki Mâcerâ*, *Yankılı Kayalar*, *Satıcı Çocuk*, *Saklı Kent*, *Denizler Ejderi*'dir. Romanlarında olduğu gibi hikâyelerinde de konular genellikle tarihidir. Üslubu kendine özgü ve sürükleyicidir. Boyunağa'nın inceleme eserleri ise; *Tebliğinden Günümüze Kadar İslâm Tarihi*, *Peygamberler Tarihi*, *Asrı Saadetten Parıltılar*, *Peygamberimiz ve İlk Müslümanlar*, *Türklerin Müslüman Ulemaları ve İslam'a Hizmetleri*'dir. Onun, *Türkiye Tarihi ve Genel Tarih* adlı iki de ders kitabı bulunur. Tarihî gerçekliğin edebiyata

³⁰M. Hâlistin Kukul. (2000). "Bir Sevgi Pınarı", *Türkiye Gazetesi*.

³¹M.Hâlistin Kukul. (2015). " Ahmet Yılmaz Boyunağa'dan Birkaç Hatıra", *Denge Gazetesi*, 08.10.2015, s.12.

³²M. Hâlistin Kukul. (1990). "Ahmet Yılmaz Boyunağa ile Tarih Romancılığı Üzerine", *Türkiye Gazetesi*, s.7.

³³ M. Hâlistin Kukul. (1993). "Tarihî Romancımız A. Yılmaz Boyunağa ile Sohbet", *Türk Edebiyatı Dergisi*, s.64, *Çınar Gençlik Dergisi*, s.20, *Büyük Samsun Gazetesi*, s.5.

³⁴M. Hâlistin Kukul. (1993). *a.g.e.* , s.64.

uygulanmasını, Türk milletine millî tarihin doğru olarak verilmesini amaç edinir³⁵

Dünya üzerinde kaleme alınmış bütün tarihî romanlarda, genellikle milletin millî tarih şuurunu canlı tutmak, millî uyanışı sağlamlaştırmak amaçlanır³⁶. Boyunağa, 1977 yılında ilk tarihî romanı olan *Kırık Hançer*'i kaleme alır. Bu eserinde Gazneli Mahmut döneminde Siva'nın Şimşeği olarak nitelenen kırık hançer'in Müslüman yiğit Ömer tarafından yok edilmesi anlatılır. Kırık hançer için Hindular uğruna canlar feda edip onu korumak için her türlü fedakarlığı gösterler. Hindularca kırık hançer, sahibine büyük güç ve kudret verdiği inanan, karşısına çıkan ağaç, taş, demir her şeyi parçalayan olağanüstü güçte sahip bir varlıktır. Gazneli Mahmut'un ordusuna karşı kullanılacak olan bu tehlikeli silah, Hinduların elinden alınmak istenir. Bu işi Ömer büyük bir maharetle yerine getirir. Eserde ayrıca Gazneli Mahmut'un putperest Hindulara karşı yapmış olduğu cihat tarihî gerçekliğe uygun bir şekilde verilir.

Efsane Komutan Tarık Bin Ziyad adlı tarihî romanda, Kuzey Afrika'ya kadar fethedip orayı Müslümanlaştıran Emeviler, yeni hedef olarak Endülüs'ü görürler. Bunu gerçekleştirmek için hedefinden geri dönmek adına tüm gemileri yaktıran eşsiz komutan Tarık bin Ziyad, tarihî gerçeklere uygun bir şekilde verilir. Müslüman yiğitler adaletli, savaşçı, iyiliksever ve hoşgörülü tavırlarıyla kısa sürede İspanya'da fethettikleri yerlere kolayca yerleşirler. Buna karşılık İspanyollar ise her türlü acımasızlıkları ile insanları canından bezdirirler. Özellikle Yahudiler, İspanya'da Hristiyanlardan görmüş oldukları zulümden dolayı, Müslümanların gelmesinden memnun olurlar.

İslamiyetin, Türk milletinin ruhunu nasıl tazelediğini, bu büyük dine yaptıkları hizmetleri, cesaretlerini, kutsal değerlere verdikleri önemi 1985 yılında yayınlanan *Malazgirt'in Üç Atlısı* tarihî romanında görülür³⁷. Aksungur'un şahsında akıncı Müslüman Türk'ün abidevî yaşantısı verilir. Selçuklu orduları büyük bir hızla Anadolu'ya doğru ilerlerken bu durumdan hoşnut olmayan karanlık güçler boş durmaz. Hasan Sabbah, Aksungur'a Sultan Alparslan'ı öldürmeye zorlamak için, Aksungur'un kız kardeşini kaçırtır. Teklif karşısında Aksungur zamanla hem kız kardeşinin canını kurtarır; hem de Haşhaşi Hasan Sabbah'ın emellerini boşa çıkarır.

³⁵M. Hâlistin Kukul. (1995). "A. Yılmaz Boyunağa'nın Tarihî Romancılığı", *Türk Edebiyatı Dergisi*, Aralık 1995, s.47-48.

³⁶M. Hâlistin Kukul. (2015). "Ahmet Yılmaz Boyunağa ve Tarihî Romancılığımız", Geçmişten Günümüze Samsun/Canik ve Değerleri-II, Editör: Osman Köse, *Canik Belediyesi Yayınları*, Samsun, s.1257.

³⁷M. Hâlistin Kukul. (1985). "Tarihî Romancılığımızın İki Muhteşem Eseri", *Türkiye Gazetesi*.

Malazgirt Meydan Savaşı'nda, hak ile batıl savaşını Müslümün Türkler büyük bir başarı ile kazanırlar.

Koçiyit Seyit Battal Gazi tarihî romanında, Seyit Battal Gazi Emeviler döneminde yaşayan, Anadolu'nun İslamlaşması için mücadele eden yiğit bir Arap subayıdır. Seyit kahramanlığından dolayı gerek Arap ve gerekse Türk destanlarında yer alır. Seyit Battal, hem kahramandır, hem de Hz. Peygamberin soyundan gelmektedir. Yiğitliği ve mertliği, İslam coğrafyasında ve de Bizans'ta dilden dile dolaşır. Seyit, serdar olarak Malatya'yı Bizans ordusuna karşı kahramanca savunur. Ayrıca Hz. Peygamberce müjdelenen bir komutan olmak için Emevi ordusunda İstanbul'un fethi için çarpışır.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı, Tuğrul Bey dönemini ele alan tarihî bir romandır. Romanda Selçuklu Türklerinin devlet olma, birlikte var olma süreci tarihî gerçekliğe uygun bir şekilde verilir. Abbasi Halifesi mektup gönderip büyük Türk başbuğu Tuğrul Bey'den yardım ister. Bunun üzerine Sultan, Bağdat'a sefer düzenleyip o yöreyi şiiilerden temizler ve böylece eser tamamlanır.

Yabancıların Türklük ve İslamiyet hakkındaki yalanlarının gerçeklerden ne kadar uzak olduğunu kanıtlamak için eserler veren Boyunağa³⁸ *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyubî* tarihî romanında, Avrupa içlerinden Kudüs'e doğru akan Haçlıların amaçları anlatılır. Yazar, görünürde Kudüs'ü Müslümanlardan temizlemeyi, gerçekte ise Doğu'nun zenginliğini semirmeyi amaçlayan Haçlı Seferleri'nin gerçek yüzünü okuyucuya sunar. Bu Hilal ile Haçın savaşıdır. Savaş sonunda hak batılı yener. Sultan Selâhaddin gerek kahramalığı, gerekse İslam âleminin hâmisisi olmasıyla önemli bir kahraman olarak tarih sayfalarında yerini alır.

Yılmaz Boyunağa, ilmî eserleri yanında, tarihî romancılığımıza yeni yollar açmış olup tarihî romancılığımızın popüler olmasında rol oynar³⁹. *Altın Ferman Berke Noyan* tarihî gerçeklikle örtüşen tarihî romandır. Romanda 13. yüzyılın başlarında Cengiz Han önderliğindeki Moğollar, girdikleri şehirleri yakıp yıkarak dünyada dehşet uyandırır. Cengiz Han arkasında o zamana kadar görülmemiş bir İmparatorluk bırakır. Onun soyundan gelenler girdikleri şehirleri yağmalarken, Berke Noyan İslamla şereflendikten sonra, Karadeniz'in kuzeyinde bir devlet kurarak o yörenin Müslümanlaşmasını sağlar. Hülagü ile yapılan savaşı, Müslüman Altınordu Devleti kazanır. Ayrıca romanda Osman, kaçırılan nişanlısının peşine düşüp onu en

³⁸M. Hâlistin Kukul. (1975). "Türk İslam Sentezi", *Bâb-ı Ali'de Sabah Gazetesi*.

³⁹M.Halistin Kukul. (1989). "Kan ve Gül", *Bayrak Gazetesi*, s.4.

sonunda Bağdat'ta bulup oradan kurtarır.

Korkusuz Cengâver romanında, büyük Türk İmparatoru Sultan Fatih'in, Hz. Peygamber tarafından müjdelenen komutan olmak için İstanbul'u fethetmeyi amaçlaması anlatılır. Sultan, fetih için elinden gelenin üzerinde gayret gösterir. Fatih, çekilen sıkıntıların sonunda müjdelenen şehre, müjdelenen Türk komutanı olarak girer. Hz. Peygamber'in müjdesine nail olup yüzyıllardır nifak tohumu saçan devlet yok edilmiş olur.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventleri Maceraları tarihî romanı, Seydi Ali Reis ve leventlerinin yaşanmış hayat hikayeleri yazarın romanın önsözünde belirttiği gibi Mir'at-ül Memalik'ten yararlanılarak yazılır⁴⁰. Reis, büyük bir Türk amirali olmasından dolayı Sultan Süleyman tarafından Hint Kaptanlığı'na atanır ve Basra'daki donanmayı Süveys'e getirmekle görevlendirilir. Hint Denizi'nde Portekiz donanmasıyla çarpışan Reis, daha sonra büyük bir fırına ile Hindistan'a sürüklenerek karaya çıkar. Hindistan, Afganistan ve İran üzerinden İstanbul'a ulaşır. Dört yıl süren bu yolculuk sırasında gördüğü şehirleri, olayları, tarihî ve turistik yerleri Mir'at-ül Memalik adlı eserinde toplar. Yazar bu eserden faydalanarak Reis'in başından geçen olayları tarihî gerçekliğe uygun şekilde kurgular.

Zafer Rüzgarları adlı romanında Akdeniz'in büyük Türk amirali, Haçlı Avrupa'nın korkulu rüyası ve Dragut olarak niteledikleri eşsiz denizci Turgut Reis ve Türk leventleri gerçekçi bir şekilde verilir. Reis, Akdeniz'i Hristiyan Avrupalılara zindan eder. Endülüs'te zor durumda olan Müslümanları gemisine alarak kurtarır. Son zamanlarında Sultan Süleyman'ın teklifi üzerine Osmanlı donanmasında görev alarak Akdeniz'in bir Türk denizi olmasında katkısı olur. Eserde Türk leventlerinin Allah rızası için nasıl meşakkat çektikleri görülür.

Yasak Şehir tarihî romanı, Müslüman Kasım Hanlığı mensuplarının Rusların saldırıları ve benliklerini unutmamak için nasıl göç ettiklerini göstermesi açısından önemli bir tarihî romandır. Eserde, zulme boyun eğmedikleri için yok edilmek istenen, göçe zorlanan insanların acılarını ve vatanlarından koparılıp hayatta kalma mücadelelerini görürüz.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil eserinde, Kafkas Kartalı İmam Şamil'in köle olmamak için tüm Kafkaslarda vermiş olduğu mücadele görülür. Şeyh Şamil, koskoca Rus İmparatorluğu karşısında, imanlı bir avuç insanla mücadele edip her

⁴⁰Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları*, Timaş Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, s.6.

seferinde saldırılara karşı koyup üstün gelmeleri, inanmış insanın üstün geleceğinin kanıtı olarak verilir.

Boyunağa, eserlerinde tarihî kişilerin hayatlarını olduğu gibi, gerçeğe sadık kalarak verir. Tarihî roman kişisini içinde yaşadığı yıllar içerisinde inceler. O gaye olarak, millî tarihimizi doğru vermeyi amaçlar. Ona göre tarihî roman, millî edebiyat ve kültürün önemli bir unsurudur. Millî kültürünün temellerini geçmişte aramak gereklidir. Tarihî romanlarında bunları gözler önüne seren Boyunağa, *İslam Tarihi* ile, *Peygamber Efendimiz ve ilk Müslümanları* ile, *Kırk Hançeri* ile, *Malazgirt'in Üç Atlısı* ve diğer eserleriyle tarihî romancılığımız içinde önemli yer edinir⁴¹.

2.2. Ahmet Yılmaz Boyunağa Romanlarının Özetleri

Yazarın yazmış olduğu tarihî romanlarının dokusunu bozmadan özetlenmeye çalışılan eserler, ana hatları ile verilmeye çalışılmıştır.

2.2.1. Koçyiğit Seyit Battal Gazi

Sekizinci yüzyıl başlarında güzel bir mevsimde, ılık bir rüzgar Boğaz'ın sularını dalgalandırır. Doğu Roma İmparatorluğu'nun başşehri Konstantinopolis'te Seyit Battal Gazi'nin adı çokça geçer. Onun şerbetlenmiş olduğu, kılıç ve mızrağın ona işlemediği, dillerini çok iyi konuştuğu, su üstünde yürüdüğü, Hristiyanlık üzerine bilgisinin çok olduğu, kendisi ile tartışanları Müslüman yaptığı gibi konular Bizanslılar arasında konuşulur.

Vlaherna Sarayı'nda üç kız sohbet ederler. Battal'ın ordusunun Bizans ordusunu yendiği, tekrar Müslümanlarla savaşmak için yeni bir ordu toplandığı konuşulur. Elonora, Battal ismini duymaktan rahatsız olduğunu, babasının neden Battal'ı yok edemediğini sorgular. Nazır'ın kızı Aspasya, Battal'ın iyi yürekli ve cesur biri olduğunu söyler. İmparator'un kızı Elonora, bu söylenene şaşırır ve Aspasya'dan bildiklerini anlatmasını rica eder. Kız, geçen yaz babasının memleketi olan Kayseri'ye halasının yanına gittiğini, Amuriye'ye giderken eşkıyalar tarafından saldırıya uğradıklarını, korumalarının öldüğü anda Battal'ın gelip kendilerini kurtardığını, namuslarına dokunmadığını ve kurtuluş akçesi istemediğini anlatır. Prenses, Battal hakkında anlatılanlardan çokça etkilenir.

Malatya'da Emir Ömer'in konağında toplantı yapılır. Toplantıda Emir Ömer, Seyit Battal Gazi, komutanlar ve şehrin ileri gelenleri toplanır. Toplantıda

⁴¹M. Hâlistin Kukul. (1995). "Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Ardından", *Türkiye Gazetesi*, s.13, *Yeni Samsun Gazetesi*, s.11.

Malatya'nın savunulması konuşulur. Amuriye Tekfuru ile yapılan savaşta Tekfur yenilince, Konstantiniyye'ye kaçar. Kaçmış olan Tekfur, Kayser'i, Müslümanlara karşı kışkırttığı haberi gelir. Kayser, Malatya'da taş üstünde taş bırakılmamasını, tüm Müslümanların kılıçtan geçirilmesini emrettiği, ajanlar tarafından teyit edilir. Toplantıda bulunan herkes düşünmeye başlar. Kendi nüfuslarının, bir sınır şehrinin halkından ibaret olduğunu, Halife'nin Şam'dan asker toplayıp gelmesinin uzun zaman alacağı düşünülür. Emir, Malatya serdarı Seyit Battal'a ne yapılması gerektiğini sorar. Seyit ise, Allah'ın istediğinin olacağını, korkunun ecele faydasının olmadığını, kötü kötü düşünmemek gerektiğini belirtir. Daha sonra Bizans'ın hemen ordu toplayabileceğine dair bir işaret olup olmadığı hakkında bir verinin olmadığını söyler. Seyit, Bizans'ın zor durumda olduğunu, rüşvet ve iltimasın bol, vergilerin ağır, Slavlar ve Bulgarlarla yapılan savaşların ekonomik yük getirdiğini vurgular. Onların ne düşündüğünü yerinde görmek gerektiğini ifade eder. Seyit'in, Bizans'a gideceğini söylemesi üzerine herkes şaşırır.

Seyit, yol hazırlığına başlar. Bunun için içi altın dolu bir kemeri beline sarar; heybesinin içine bir papaz cübbesi ile Bizans köylülerinin giydiği kıyafetler koyar. Kıyafetine uygun olarak yanına sadece bir hançer alır. Uşağı olan Tavabil'e, annesini kendisine emanet ettiğini, dönemez ise annesine yardımcı olmasını sınıksızca tembihler. Seyit, annesi ve Tavabil'in hayır duasını alarak atı Aşkar'a binip yola düşer.

Battal, Malatya'dan çıktıktan sonra tanınmamak için patika yollara sapar. Dar patikalardan, çalılar ve ağaçlar arasından geçerek Akçadağ'ı geride bırakır. Bir gün sonra Elbistan'a uğramadan geçer. Seyit, Malatya civarındaki yerleşim yerleri ile ilgili yeterince bilgi sahibidir. İki gün sonra bir köye uğrar. Köyde kendisini gezgin bir tüccar olarak tanıtır. Battal'ı kendileri gibi gören köylüler, kendisini köy odasına davet ederler. Kendisine ikram edilen yemeği yiyip, midesinin rahatsız olduğunu söyleyerek şarabı içmez. Köyde derin bir sohbet başlar. Battal etkileyici konuşması ile oradakilerin sevgisini kazanır. Dereden tepeden konuşurken Battal'ın yiğitliği ve yenilmezliği konuşulmaya başlanır. Battal oradakilerin kendisi hakkında konuşmalarına, için için güler. Köy odasında gece yarısına kadar Battal Gazi'nin nasıl yenilmez ve ürkütücü bir savaşçı olduğu anlatılır. Battal uyumak için yatacağı odaya geçmesine rağmen oradakiler konuşma devam ederler.

Battal, Kayseri'ye keşiş kıyafeti ile girer. İnsanlarda Battal'ın kıyafet değiştirip Bizans'a gideceği haberi ulaştıkça oradakiler telaşlanırlar. Kayseri Tekfuru, haberi alınca başkomutana kuş uçurtulmadan yolların tutulmasını, Battal'ın

İstanbul'a ulaşmaması gerektiğini emreder. Tekfur, Konstantinopolis'e Battal'ın geçmemesi için kendisinin önlem aldığını, her ihtimale karşı onların da önlem almasının yararlı olacağını bildiren mektup gönderir. Battal, Kayseri'den gelen yolculardan yolun tutulduğunu öğrenince yolunu değiştirir. Kayseri'ye yaklaşırken gözlerden uzak bir yerde elbiselerini değiştirip keşiş kıyafetini giyer. Başına da kukuletasını geçirir. Bu kıyafetle askerlerin arasından geçerek uzak bir hana yerleşir. Şehirde bir panik havasını görür. Geceyi handa geçirip tanınmamak için erkenden yola koyulur.

Battal, Bizans'a girerken Maltepe ve Üsküdar arasındaki kışlada kalan paralı askerlerin arasına girip onların dostluğunu kazanır. Tanıştığı askerlerin ülkesi için değil de para için hizmet ettiklerini öğrenip mutlu olur. Devamlı kumar oynayıp, içki içen bu askerler ile savaş kazanmanın imkânsız olduğunu anlar. Atını birine emanet edip kayıkla Konstantinopolis'e geçer. Kalabalık bir sokakta, Nalbant Vasili'nin dükkânı önünde durur. Bu kişi aslında Mühengi Hindi'dir. Mühengi, keşişin Battal Gazi olduğunu anlayınca ona sarılır. Mühengi, İstanbul'da casus olarak bilgi toplar. Dükkânda biraz oturduktan sonra, Mühengi'nin evine gidilir. Mühengi, Battal'a Jüstinyen'in başından geçenleri anlatır. Tahttan indirilişini, hapiste yatışını, tekrar orduyu toplayıp saltanatı ele geçirip kan döküşünden bahseder. Battal, Mühengi ile şehri gezer. Halkın ikonalar yüzünden tartıştıklarını görürler. Ertesi gün ikona toplantısına gideceklerini kararlaştırıp eve yönelirler. Sabah namazını kılan Battal ve Mühengi Hindi, hafif bir şeyler atıştırarak sokağa çıkarlar. Kendileri gibi sarayın yolunu tutmuş insanları görürler. Askerlerin hepsinin zırhlı olması Battal'ın dikkatinden kaçmaz. Kayser'in kendi halkından korktuğunu anlar. Halk, kendilerine karşı askerlerin öne çıkarılmasına kızıp İmparator'u despotlukla suçlar. Toplantı başlamadan önce keşişler geçerken Battal, keşiş kıyafeti ile aralarına girer. Toplantı İmparator'un gelişi ile başlar. İmparator ikonaların kiliseden atılacağını belirtir. Toplantı yapılmadan İmparatorun böyle karar almasından dolayı, Patrik bir şeyler söylemek ister. İmparator, önceden kinli olduğu Patrik'e ölüm cezası verir. İmparator kalkınca toplantı biter. Battal dışarıdaki halka, İmparator'un haksız yere Patrik'e ölüm cezası verdiğini söylemesi, halkı galeyana getirir. Battal bu halkın ayaklanmamasının tek yolunun onları bir araya getirecek olan Malatya'ya sefer olacağını bildiği için, Mühengi'ye hemen Malatya'ya döneceğini vurgular. Ayrılmadan önce de Peygamber Efendimizin (s.a.v.) müjdelediği bu güzel şehrin fethedilmesi için tekrar döneceğini belirtir. Battal o gece Mühengi Hindi'nin evinde

kalır. Sabah namazını kıldıktan sonra yola koyulur. Öğle vakti Aşkar'ı emanet ettiği yerden alıp Malatya'ya doğru hareket eder.

Haberciler, İmparator'a ordunun Battal karşısında yenildiğini söyleyince İmparator kızar ve bu duruma üzülür. Battal'ın karşısında yenilgiyi tatmış olmak Basileus'ı oldukça sarsar. Saray Nazırı, Battal'ı ancak Prens Ahmer'in yeneceğini söylemesi üzerine İmparator, Ahmer'i çağırır. Prens iki saat sonra gelir. İmparator, Müslümanlar üzerine bir ordu göndereceğini, büyük oğlu ile birlikte orduya kendisinin komuta etmesi teklifini yapar. Prens, teklifi kabul eder. Ahmer, İmparator'a Battal'ın cesedini ayakları altına atacağı sözünü verir. Bir ay sonra yüz bin kişilik ordu hazır olur. Ordu İstanbul'dan hareket ederken, İmparator, Ahmer'den zafer beklediğini söyler.

Mektup getiren kuş, Ömer Bey'in konağına konar. Güvercinin getirdiği haber Ömer Bey'e hemen ulaştırılır. Mektubu okuyan Ömer Bey, savaş meclisini toplar. Toplantıda savaşta şehrin etrafına hendek kazılması teklifi kabul edilir. Bizans ordusu Malatya'ya yaklaşır. Elçi gelerek Battal ve Abdülvehhab'ı isteyip ayrıca haraç verilmesini talep eder. Emir, teklife çok kızar ve savaş meydanında görüşecekleri cevabını verir. Ertesi gün savaş meydanında iki ordu karşı karşıya gelir. Savaştan önce düello için er dilenir. Müslümanlar, Ahmer çıkana kadar hep kazanır. Ahmer'in karşısında kimse kazanamaz. Ertesi gün Abdülvehhab er dileyince, Ahmer karşısına çıkar. Mücadele uzun sürer. Gürz darbesiyle Abdülvehhab şehit düşer. Prens'in karşısına Emir Ömer çıkar. Mücadele sonunda Emir'in atı yere kapaklanınca, Emir zor durumda kalır. Battal, Emir'i böyle görünce atını meydana sürer. Battal ile Ahmer mücadeleye başlar. Mücadele uzun süre sürer. Ahmer'i yere düşüren Battal, ona öldürücü darbeyi vurmaz ve onun toparlanmasını bekler. Toparlanan Ahmer, ona karşı hayranlık duyar. Akşam olunca çarpışma ertesi güne bırakılır. Müslümanların safında sevinç, kâfirler de ise hüzün olur. Prens Ahmer'i, Şemun morali düzelsin diye eşinin yanına yollar. Battal'ın yarası hekim tarafından sarılır. Battal, Emir'den izin alarak keşif yapmak için atına binip çevreyi gözlemlemek ister. Bizans ordusunun gerisinde büyük bir çadır görür. Çadırın önünde bağlı atı tanır. Prens Ahmer'in çadırı olduğunu anlar. Prens Ahmer ve eşinin sohbetine kulak kabartır. Prens, olanları eşine anlatıp Battal'ın kendisinden üstün olduğunu vurgular. Battal çadırdan içeriye girer. Prens önce şaşırır, sonra onu sofraya buyur eder. Battal onu Müslüman olmaya davet eder. Prens ise kendisini güreşte yenmesi durumunda Müslüman olabileceğini söyler. Battal onu güreşte yenince,

Prens ve eşi Müslüman olur.

Sabahleyin Battal cenk için adam isteyince karşısına Ahmer çıkar. Ahmer, akşam verdiği sözü sarhoş olduğu için hatırlamadığını belirtir. Mücadele şiddetli başlar. Battal, Ahmer'i yere düşürüp hançeri boğazına dayayarak, verdiği sözü hatırlayıp hatırlamadığını sorar. Ahmer de ayağa kalkıp Bizans ordusuna dönerek artık Müslüman olduğunu, bundan sonra da adının Ahmet Turan olduğunu haykırır. Bizans ordusu şaşırır. Battal, Bizans ordusunun şaşkınlığından faydalanarak hücum emrini verir. Müslümanlar savaşı kazanır.

Ahmet Turan, Battal'ın en iyi arkadaşı olur. Ayşe de yolunu bulup eşinin yanına kaçar. Battal yeni dostlarına ev bulur. Ahmet Turan kısa zamanda İslamiyet'i öğrenip yaşamaya başlar. Bir gün saray hizmetkârı Yani gelip, Battal'a mektup verir. Mektupta Prenses, babasının tahtan indirildiğini, yeni İmparator tarafından Kız Kulesi'ne hapsedildiğini ve kendisine yardım edilmesini ister. Battal ertesi gün Ahmet Turan ile İstanbul'a doğru yola çıkmadan önce, Emir'den izin alıp annesi ile helalleşir.

Keşiş kıyafeti giydikleri için, gittikleri her yerde ikram görüp kendilerinden dua istenir. Üsküdar'a varınca kayıkçılardan ve balıkçılardan kule ile ilgili bilgi alınır. Kulenin iyi korunduğunu, garnizondan habersiz teknelerin denize açılmadığını öğrenince Battal, atı ile kuleye gitmeye karar verir. Battal, gece atı Aşkar ile kuleye doğru gider ve sonunda kuleye varır. Nöbetçilerin sarhoş olduklarını görüp onları kolayca etkisiz hale getirerek Prensesi kurtarır.

Ahmet Turan, Tavabil'den Battal Gazi'yi anlatmasını ister. Tavabil, Battal'ın geçmişini anlatır. Battal'ın asıl adının Cafer, Cafer'in babasının ise Malatya serdarı Hüseyin Gazi olduğunu söyler. Battal'ın küçük yaşlarda savaş aletlerini iyi kullandığını, Ermenice ve Rumca'yı öğrendiğini belirtir. Malatya serdarı Hüseyin Gazi'nin pusuya düşürülüp şehit edildiğini vurgular. Battal kısa sürede gelişip serdarlık makamını Abdüsselam'dan isteyince Abdüsselam, Battal'a toy olduğunu söyler. Battal ise toy olmadığını ispat etmek için babasının öcünü almaya karar verir. Sabahleyin Amuriye Tekfur Mihail ile hesaplaşmaya gider. Yolda Mihail'in kardeşini saf dışı bırakır. Tekfur'un konutuna varıp bir zaman sonra Tekfur'a müsabaka yapmayı teklif eder. Tekfur, Battal'ı tanımadığından ona birkaç numara göstermek amacı ile müsabakayı kabul eder. Karşılaşmada Battal esas kimliğini Mihail'e belirip onu öldürür. Battal çevredeki tüm komutanları öldürüp Malatya'ya döner. Battal olanları Bey'e ve ileri gelenlere anlatır. Herkes sevinir iken

Abdüselam sevinmez. Amuriye Tekfuru büyük bir ordu ile Malatya önüne gelir. Battal bu savaşta büyük kahramanlıklar gösterince, serdarlık makamı ona verilir. Tavabil böylelikle Seyit Battal Gazi'yi, Ahmer'e anlatır.

Havanın çok sıcak olduğu bir günde Dabıkta General Leon'un oğlu, Emevi Sultanı Halife Süleyman'ı ziyarete gelir. General Leon mektubunda kendisinin haksızlığa uğradığını, Halife'nin İstanbul üzerine yürümesini ister. Halife Süleyman tüm komutanların görüşünü aldıktan sonra Hz. Peygamberin müjdesine nail olmak için sefere çıkma kararını açıklar. Halife bir mektup yazarak Malatya'ya gönderir. Mektubunda Halife, Seyit Battal'ın sefer öncesinde İstanbul'a bir keşif düzenlemesi emrini verir. Halife Süleyman ordu komutanlığına Mesleme'yi getirir. Ordu karadan ilerlerken, donanmanın da denizden destek vermesi kararı alınır. Halife, kardeşi Mesleme'ye Seyit Battal'ın görüşlerine değer vermesi gerektiğini salık verir. Ordu İstanbul'u fethetmek için yola çıkar. Bizans, Müslümanların gelmekte olduklarını öğrenir. Battal öncü birlik olarak İstanbul'a gidip gördüklerini Mesleme'ye yazar. Mesleme Battal'ın görüşlerine değer vermez.

Mesleme ve İslam ordusu İstanbul önüne gelir. Battal'ın görüşlerini dikkate almadığı için Mesleme üzülür; fakat kuşatmayı kaldırmaz. Kuşatma sürerken erzaka ihtiyaç duyulur. Battal, Marmara sahillerinde bir müfreze ile erzak ararken bir köyde bolca bulup erzakı gönderir. Kendisi erzak gezmeye devam eder. At üstünde rahatsızlanır ve daha sonra uyur. Uyandığında manastırda olduğunu görür. Manastırda baş rahibe Aspasya, Battal'a çok iyi bakar. Aspasya, Battal'ın çok önceleri kendisine iyiliği dokunduğu için, onu askerlere teslim etmez. Aspasya, Müslüman olarak Meryem adını alır. Manastırda bulunan birisi, Battal'ı askerlere ihbar eder. Bizans askerlerinin gelmekte olduğu öğrenilir. Meryem, Battal'ı gizli bir yere saklar. Başrahibe sakladığı Müslüman'ın yerini söylemeyince, askerler yanlarında onu da götürürler. Bir zaman sonra Battal gizli bölmeden çıkar. Baş rahibenin askerlerce zorla götürüldüğünü öğrenince peşlerine düşüp en sonunda onlara ulaşır. Battal hepsini öldürür. Komutan ölmeden önce Meryem'i şehit eder. Battal orduya dönünce orduda sevinçle karşılanır. Bizans'ın barış teklifi kabul edilerek kuşatma kaldırılıp geriye dönülür.

Ün kazanmak için Ayasofya'dan değerli eşyaları çalmaya gelen Abdüselam yakalanır. İşkence edilerek ölüme terk edilir. Battal, Abdüselam'ı kurtarmak için İstanbul'a gelir. Battal, İstanbul'da Petros diye kendini tanıtır insanlar arasında aziz keşiş diye ünlenir. Petros'un ünü kısa zamanda tüm İstanbul'da duyulur. İmparator,

onu Ayasofya'ya davet eder. Patros yani Battal, Ayasofya'da Cennet ve Cehennem konulu konuşma yapınca herkes mest olur. İmparator onu över. Gece ibadet edeceğim diyerek Ayasofya'ya Mühengi ile birlikte gider. Muhafızlar etkisiz hale getirilerek Abdüselam, Ayasofya'dan bağlı olduğu yerden alınıp Mühengi'nin evine taşınır. Abdüselam'ın yaralarını iyileştirmek için özel kür yapılır.

İmparator, Abdüselam'ı bulmak için tüm evleri arama emri verir. Abdüselam'ı bulamazlar. Aradan zaman geçince Abdüselam iyileşmeye başlar. Abdüselam, Battal'a çok teşekkür eder. Abdüselam başından geçenleri anlatır. Battal geceleyin İstanbul'dan çıkacaklarını söyler.

2.2.2. Efsane Komutan Tarık Bin Ziyad

On beş atlı, akşamüzeri Keyravan'a varır. Vali'nin konağına yönelen elçiler, Şam'dan haber getirirler. Gelen misafirleri Vali Musa bin Nusayr karşılar. Elçilerden Abdullah, Kuzey Afrika'daki asayiş'i över. Musa bin Nusayr'ın adaletli davranması, oradaki insanların İslam'a ve devlete bağlanmasını kolaylaştırır. Abdullah mektubu Vali'ye uzatır. Namede Halife Velid, İspanya'ya yapılacak akına izin vermektedir. Vali, gelen ziyaretçiye Tarık bin Ziyad'ı övüp ordunun başına getireceğini söyler. Mert, güvenilir, komuta kabiliyeti yüksek ve becerikli bir komutan olduğunu anlatır. Gelen ziyaretçi de Vali'yi överek onun Berberileri iyi tanıyıp, güzel sevk ettiğini söyler. Vali gelen misafire askerlerin karargâhını gösterir. Misafir, tüm askerleri çok beğenir. Onlarla büyük fetihler kazanacaklarına emin olur.

İspanya'nın Kadiz Limanı'nda Vizigotların çok sert davrandığı yerli halk ve esirler malları gemilerden indirirler. Üç gemiden yükleri indiren bu insanlar zorlanırlar. Gardiyan, elindeki kırbaçla canı sıkıldıkça, yanından geçen esirlere vurur. Kral Rodrik'in gelen malları bir an önce başşehirde görmek istemesi esirleri yorar. Vizigot asilzadeleri ise malikânelerinde balkonda oturup içkilerini yudumlarlar. O sıralarda şehrin doğusunda şehre yaklaşan papaz kıyafeti giyinmiş iki kişi, Kadiz'e doğru ilerlerler. Yolda eşkıyalar, papazların önlerini kesip katırlarından inmelerini söylerler. Papazlar, din adamı olduklarını söyleyip üzerlerinde para olmadığına dair yemin içerler. Papazların her birinden birer kese altın bulunur. Yahudiler, eşkıyaları görünce ters istikamete doğru katırlarını sürerler. Eşkıyalar kaçan Yahudileri görünce onların peşine düşerler. Bezirgânın katırından düşmesi sonucu ayağı kırılır. Ayağı kırılan Yahudi'nin zengin olması eşkıyaları sevindirir. Bir zaman sonra üç kişi ve yüklü katırları görülür. Gelen insanlardan atlarından inmeleri istenir. Gelenler

kaçmak yerine silahlarını çekip eşkıyaların üzerine saldırırlar. Aralarında çarpışma olur. Gelenlerin zorlu olduklarını gören eşkıyalar, papazlara kılıç dayayıp öldürmekle tehdit ederler. Abdullah, eşkıyaların gitmelerine izin verir. Yahudi kendisini papazlara bırakmaması için Abdullah'a yalvarır. Abdullah, Yahudi'ye yardımcı olacağına söz verir. Abdullah, Yahudi'yi Cordoba'ya götürür. Diğer arkadaşları ise Kuzey Afrika'ya Vali'nin yanına dönerler.

Abdullah, Yafes'i konağına getirir. Yafes'in çok zengin olduğu, konağından ve hizmetkârlarından belidir. Abdullah pencereye yaklaşır tül perdeden dışarıya bakar. Abdullah düşüncelere dalmış iken, Yafes'in kızı içeriye girer. Yafes'in kızı, Abdullah'a minnettar olduğunu, kendisine dua ettiğini söyler. Ev ahalisi ile Abdullah sohbet eder. Herkes ona minnettardır; fakat Ester minnettârlığın yanında ayrıca ona âşık olur. Ester, Abdullah'ın hayalini her yerde görür. Abdullah ise bir an önce nişanlısı Zehra'ya kavuşmak ister.

Ester'in bu durumunu hizmetçisi Raşel öğrenir. Abdullah'ın bir sevdiğinin olup olmadığını öğreneceğini Ester'e söyler; ama yine de Abdullah'ı unutmaması gerektiğini ona hatırlatır. Raşel kurnazca davranarak Abdullah'ın nişanlı olduğunu öğrenir. Ester'e durumu aktarınca Ester yıkılır. Ertesi gün Abdullah vedalaşır yola çıkar.

Abdullah, Kayrevan'a varınca raporu Vali'ye sunar. Cordoba'ya gitmesi ve şehirdeki durumdan da haber getirmesi, memnuniyet ile karşılanır. Musa Nusayr, gelen bilgilere göre hareket ettiği için getirilen bilgilere çok önem verir. Beş gün sonra Abdullah, muhteşem bir düğünle evlenir. İki tarafta Berberilerin ileri gelenlerinin çocukları oldukları için düğün şatafatlı olur. Vali yeni gidecek olan keşif birliğine Abdullah'ı göndermek istemez. Yeni evli olan Abdullah ısrar edince kendisine izin çıkar. Vali, komutanı kenara çekerek mümkün olduğu kadar çatışmalardan uzak durmasını, gazilerin zarar görmeden gelmesini ve ölçülü davranmasını ister.

Vali, İspanya'ya yapılacak keşif için beş yüz kişilik akıncı birliğinin başına Tarif bin Malik'i görevlendirir. Tarif, on beş gün el-Hadra bölgesinde keşif yapar. Vasiyete uyup çatışmaya girmez. Dönecekleri gün Vizigot ordusunun önlerini kestiklerini savaş yapmadan geçemeyeceklerini anlar. Derhal bir komutanlar toplantısı yapılır. Sonunda düşmanın içine dalarak geçip gitmeye karar verilir. Her subay, birliğinin başında saldırıya geçer. Vizigotlar, keşif birliğinin üzerlerine geleceklerini beklemediklerinden şaşırırlar. Müthiş bir çatışma olur. Vizigotların,

Müslümanları kısıpaca alacağını anlayan Malik, orduya yamaca çekilme emrini verir. Abdullah geriye çekilirken topuz darbesi yer ve aşığıya düşer. Bir zaman sonra Vizigotlar takibi bırakır. Abdullah'ın eksik olduğı daha sonra anlaşılır.

Ertesi gün güneş yükselirken, otuz ceset ile üç yaralının var olduğunu Çingeneler görürler. Çingeneler, sevinç içinde çarpışma alanından ayrılırken elerine epey mal geçer. Esterella, Abdullah'ın yaşadığını anlayınca kendi kölesi olduğunu söyleyip Abdullah'ı arabasına taşır. Özellikle Pedro, bir yabancıнын kendi aralarında olamayacağını söyleyip onu öldürmek ister. Esterella buna izin vermez. Çıkar yol olarak onunla evlenebileceğini söyler. Abdullah üç gün sonra uyanır. Abdullah hafızasını kaybettiğini anlar. Esterella, onu savaş alanında bulunduğunu söyler. Abdullah'ın ateşi çıkar, birkaç gün sonra düşer. Abdullah bir türlü Çingene hayatına alışamaz. Esterella ona âşık, Pedro ise Esterella'ya âşıktır. Deniz kenarında arabalar durunca Abdullah kim olduğunu düşünmeye devam eder. Esterella'ya da kendisini kardeş olarak gördüğünü söylemesine rağmen, Esterella ise onu sonuna kadar bekleyeceğini ifade eder. Pedro, Esterella'nın kolunu tutup canını acıtır. Abdullah, Pedro'dan kızı bırakmasını ister. Abdullah ile Pedro dövüşe başlar. Bir zaman sonra Pedro, dayak yiyerek dövüşten geri çekilir. Kavgadan sonra Pedro, insanlar ile konuşmaz olur. Abdullah ise onun gönlünü almak için fırsat kollar.

Cordoba yakınlarında bir ırmak kenarında güzel bir ormanda kamp kurulur. Atlı askerler bir anda çingenelerin çevresini sarar. Bütün çingeneler toplandıktan sonra komutan arabaları aratır. Komutan, geçen gece hançerlenerek öldürülen asilin katilini ve çalınmış parasını arar. Çingenelerden herhangi bir kanıt bulamaz. Kaçağı bulamayınca da çingenelere meydan dayağı çekilir. Erkekler askerlere karşı çıkar. Askerler en sonunda duruma hâkim olur. Çingeneler taş ocağında çalışmalarını için götürülür. Abdullah ile Pedro barışır.

Kayrevan sokaklarında atlılar ilerlerler. Komutan Tarık, su kenarında mola emri verir. Yol üzerinde Tarık ailesine uğrar. Dedesinin hayır duasını ve nasihatini alır. Septe Muhafız Komutanı Kont Jülyanus, kızına tecavüz eden Kraldan öcünü almak için, Müslümanlara Endülüs'e geçerken kılavuzluk yapar. Tarık bin Ziyad ise, daha önce deniz yolculuğı yapmadığı için endişe duyar. Askerler sahile indikten sonra ay aydınlığında, Tarık bin Ziyad toplanmış askerlerine bakar. Yedi bin askerinin tamam olduğunu görür. Çevreye devriye ve nöbetçiler çıkartır. İhtiyatı elden bırakmaz. Sabah namazından sonra gemilerin yandığı görülür. Gemileri yaktıran kişinin Tarık bin Ziyad olduğu kısa sürede anlaşılır. Tarık bin Ziyad

ordusuna gemileri kendisinin yaktırđını, iyi savaşmaları halinde Allah'ın izni ile savaşı kazanacaklarını belirtince askerler coşar.

Tarık bin Ziyad, keşif birliğinin başına Abdülmelik bin Amr'i görevlendirir. Abdülmelik önce kaleyi sonra da el-Ceziretü'l-Hadra'yı alır. Kurtuba'ya yönelir. Keşif birliği yaklaşık otuz bin kişilik ordunun beklemekte olduğun bildirir. Ordunun başında Kralın yeğeni bulunur. Düşmanı buldukları yerde mevzilenerek bekleme kararı alınır. Düşman yaklaşınca okçular, düşmana büyük zayıat veririr. Okçular geri çekilir, yamaçtaki ordu düşmanı çembere alır. Düşman şaşır ve yenilir. Geriye çekilen Asil Bencio, kendi bölgesinde tekrar yirmi bin kişilik ordu toplar. Savaşı kaybeden Asil Bencio canını da savaş meydanında verir. Tarık bin Ziyad, Vali'ye haberci gönderip hem durumu rapor eder, hem de Kral ile yapacağı savaşta yeni askerlere ihtiyaçı olduğunu yazar. Tarık daha ileriye gitmez, ele geçirdiği toprakları kontrol altında tutmak ister.

Ester ve Raşel alışverişe çıkarlar. Gezerken birden yolda Vizigot atlıları görülür. Yolda elleri bağlı insanların geçmesini halk zevkle izler. Bunlar içerisinde sadece Ester onlara acır. Ester'in gözü birine takılır. Dikkatlice bakınca bunun Abdullah olduğunu anlar. Raşel de bunun Abdullah olduğunu söyler. Çavuşun, Abdullah'ın on altın karşılığında serbest kalacağını söylemesi zerine Ester, Raşel'i eve paraya gönderir. Raşel'in getirdiği on altın karşılığında, Abdullah serbest bırakılır. Giden topluluğun ardında sadece Abdullah kalır. Ester, Abdullah'a sorular yöneltir, cevap alamayınca da Abdullah'ın hafıza kaybı yaşadığını anlar. Ester'in gözleri parlar, tatlı bir heyecan duyar. Bu durumla karşılaşan Ester içinde ikilem yaşar. Sevdiği adamın bir nişanlısının olması onda fırtınalar kopmasına neden olur.

Abdullah, Yafes'in evinde yaşamaya başlar. Ayrıca Yafes'in mağazasında çalışır. Ester, akşamın olmasını sabırsızlıkla bekler; çünkü akşam olunca Abdullah eve gelir. Ester bazı zamanlar dualarının onu geri getirdiğini düşünüp mutlu olurken, bazı zamanlar yaptıklarından pişman olup kendi kendini suçlar. Müslümanların ilerlemesi Hristiyanları endişelendirirken, Yahudiler ise bu duruma için için sevinirler. şehirde büyük bir başıboşluk başlar. Mağazalar ve evler soyulmaya başlanır. Yafes sıranın kendisine geleceğini düşündüğünden, silahlı adamlar tutarak kapıları sıkıca kapattırır. Bir akşam Yafes'in evine saldırılır. Çapulcular yaklaşık elli kişi olup ellerinde sopalar ve taşlar ile saldırıya geçerler. Abdullah'ın dışında herkes çok korkar. Abdullah herkesi silahlandırır. Yukarıdan çapulculara, sıcak su dökmeleri emrini verir. Su dökülünce çapulcular geriye çekilirler. Daha sonra kapıyı

kıran çapulcular içeriye girerler. Abdullah gelen tüm darbeleri savuşturup hizmetlileri yüreklendirir. Soyguncular merdivene yaklaşınca üzerlerine sıcak su dökülür. Çapulculardan biri, Abdullah'a demir fırlatıp kaçar. Çubuk Abdullah'ın alınına değince Abdullah bayılır. Abdullah yukarıya taşınır. Saat on civarında Abdullah uyanır. Hafızası yerine gelen Abdullah izin isteyerek arkadaşlarının yanına gitmek istediğini söyler. Olanlar Ester'i çok üzer. Abdullah'a bir at verilerek uğurlanır.

Abdullah ertesi gün ordugâha varır. Kimse gözlerine inanamaz. Abdullah, kayını Bekir'i bulunca ona Zehra'yı sorar. Bekir, Zehra'nın kendisinin öldüğünü sanarak yataklara düştüğünü ve sonunda kahrından öldüğünü söyler. Abdullah bu duruma çok üzülür.

Müslümanların kazanmış olduğu savaşı Kral Vekili, Kral'a bildirilip yeğeni için baş sağlığı diler. Kral doksan bin kişilik ordu toplayıp Müslümanların karşısına çıkar. Müslümanlar ise on iki bin kişidir. 711 tarihinde, Müslümanlar ile Vizigotlar karşı karşıya gelir. Kral, Müslümanları nasıl ezeceğini tasarlar, Tarık bin Ziyad ise ordusunun zaferden başka çaresinin olmadığını düşünür. Vizigotlar ileriye doğru hücum ederler. Ok menzile giren düşmana, üç bin kişilik Müslüman okçu birliği çok zayıp verir. Yaya birliği ileriye sürülerek düşmanı yavaş yavaş içeriye çekip daha sonra arkadan dolanıp onları yok etmek tasarlanır. Düşman askerleri ok atan Müslüman birliğine yetişir. Ok atanlar kılıçlarını çekerek düşmanı çembere alıp yok etmeye başlarlar. Tarık bin Ziyad ve süvari birliği, Kral'ın olduğu yöne saldırır. Tarık, bir boşluk bularak Kral ile karşı karşıya gelip onu öldürür. Tarık, Kral'ı öldürdüğünü söyleyince herkes o tarafa bakar. Vizigot ordusu dağılır, büyük zafer kazanılır. Kırk beş bin kişi savaşta öldürülür. Savaş ganimeti gazilere dağıtılır. Tarık, ordusuna haksız yere kan akıtılmamasını öğütler. Halk, Müslümanlara kısa zamanda ısınır. Müslümanlar, Endülüs'ü fethe devam ederler.

Yahudiler, Abdullah'ı görmeye gelirler. Hz. Süleyman'ın sofrasını yüz bin altın karşılığında kendilerine verilmesi istenir. Abdullah, devlet malı olan bir şeyi veremeyeceğini söyler. Abdullah durumu Tarık'a bildirir. Tarık bin Ziyad ise Abdullah'tan sofrayı mutlaka ele geçirmesini ister. Abdullah ileride bir kilise görür, sofrayı orada saklayabileceklerini düşünür. Ester, Abdullah'a abisi ve adamlarının kendisini öldürmek istediklerini, bundan dolayı dikkatli olması gerektiğini belirtir. Ester sofranın manastırda olduğunu Abdullah'a bildirir ve birlikte yola çıkılır. Ester yolda Abdullah'ın eşinin öldüğünü öğrenir.

Manastırdan çıkan keşiş ve eşek görülür. Eşegin üzerinde sofranın olduğu öğrenilir. Keşiş sofranın Yahudiler'in eline geçeceğine, Müslümanlarda olmasının daha iyi olacağını düşünür. Yakob ve adamları, sofranın kendilerinde olması gerektiğini söyleyerek Müslümanlara ok fırlatırlar. Müslümanlar büyük bir kayanın ardına saklanırlar. Abdullah ve arkadaşları dört Yahudi'yi öldürüp üçünü esir alırlar. Sofra ele geçirilir. Ester, Müslüman olup Esmâ adını alır ve Abdullah'ın evlenme teklifini kabul eder.

2.2.3. Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı

1043 yılı ilkbaharında karlar yavaş yavaş erimeye başlar. Hanın bir erkek çocuğu dünyaya gelir. Han, bu haberi duyunca çok sevinip haberi getiren çocuğa tay hediye eder. Han, hanlık çadırına yönelir. Geride kalan beyler, Handan övgü ile bahsedip nasıl Müslüman oldukları hakkında konuşurlar. Boğa Bey'in, Müslüman olmayıp onları tehdit etmesi canlarını sıkır.

Han, destur isteyerek hanlık çadırına girerken kızları, Han'ı karşılayıp mutluluklarını gösterirler. Han, kızlarına sevgi gösterip eşinin yanına geçer. Eşine geçmiş olsun dedikten sonra, oğlunu kucağına alır. Oğlunun kulağına ezan ve kamedî okuduktan sonra, çocuğa Ahmed adını verir. Han'ın mutluluğu kursağında kalır; çünkü Boğa Bey bir ordu toplayarak üzerine gelir. Han derhal savaş hazırlıklarına başlar. Savaşın bir savunma savaşı olacağını bildirir. Han, kızlarına savaş esnasında düşman askerlerinin hanlık çadırına yönelmeleri halinde, kızlardan birinin nehirde duran kayığa Ahmed'i bindirmesini emreder. Kızlar, babalarına kardeşlerini koruyacaklarına dair söz verirler.

O gece Mehmed Buğra Bey, uzun süre düşmanı düşünmekten uyuyamaz. Sabahleyin altmış bin kişilik düşman ordusu şehre yaklaşır. Şehrin etrafı kazılı olduğu için düşman saldıramaz. Düşman elçi gönderir. Gelen elçiler, dinlerinden vazgeçerek kendilerine karşı savaşmazlar ise, canlarını bağışlayacaklarını belirtirler. Han ve çevresi, elçilerin fikirlerini reddedip onları boş gönderirler. Düşman hücumu kalkınca Müslüman Türkler ise tekbir getirip düşmana ok fırlatırlar. Ok atışı neticesinde düşman zayıf görmesine rağmen, tekrar toparlanıp hücumu geçer. Düşman askeri hendeğin üzerine tahtalar koyarak Müslümanların bulunduğu tarafa geçer. Savaş bir ileri, bir geri devam ederken, düşman geriye püskürtülür. Düşman geriye çekilince yaralar sarılır, karınlar doyurulur. Düşman tekrar saldırıya geçer. Bu saldırı daha çetin olur. Mehmed Buğra Bey ile Boğa Han'ın karşılaşmasında, Boğa

Han ölür. Kara-Hıtaylar, han çadırına saldırırlar. Hanın kızları onlara ok fırlatır. Onların elinden kurtulmanın zor olduğu anlaşılınca da, Hanoğlu kayığa konup nehre bırakılır. Nehir coşkun olduğu için düşman kayığa ulaşamaz. Savaşı Müslüman Türkler kazanır. Tüm aramalara rağmen Ahmed bulunamaz. Hava kararmak üzere iken cengin aşağısında giden atlılar, nehirde bir kayık görürler. Kayıktan bebek ile kılıç çıkar. Savcı Bey, iki ay önce bebeğini kaybettiğinden dolayı, bebeği bulunca çok sevinir ve bebeği evladı gibi benimser. Hava soğuk olduğu için çocuk üşür. Savcı Bey, bebeğin mutlaka han soyundan gelmekte olduğunu düşünür. İleride handa yanan ışığı görünce Savcı Bey, düşüncelerden sıyrılır. Savcı Bey, hancılara çocuğa gereken önemin verilmesini ister. Handa otururken istek üzerine, Sultan Mahmud'un Hindistan Seferi'ni ve Siva adlı putu nasıl kırdığını anlatır. Eve ulaştığında Fatma Hatun, çocuğu görünce çok sevinir.

O dönemde Selçuklular ile Gazneliler arasında savaş olur. Savaşı Selçuklular kazanır. Tuğrul Bey hükümdar olur ve Selçuklular kısa sürede güçlenir. Abbasi halifesi, Tuğrul Bey'e mektup gönderip ondan yardım ister.

Ahmed zamanla arkadaşları tarafından Hanoğlu diye çağırılır. Hanoğlu küçük yaşında at binmesini, kılıç kullanmasını, kargı dürtmesini öğrenir. Hanoğlu, kendinden büyükçe biriyle güreşirken onu yıkar. Bu güreşi Tuğrul Bey de izler. Daha sonra Tuğrul Bey, onunla tanışıp onu över. Tuğrul Bey, Hanoğlu'nun ok atışını da görmek ister. Hanoğlu ok ile hedefi vurunca Sultan Tuğrul, onu tekrar takdir eder. Hanoğlu sadece savaş aletlerini kullanmada değil, ayrıca okuma, yazmada da kendini geliştirir. Küçük yaşında Kur'ân-ı Kerîm'i ezberler.

Rey şehrinde o kış zorlu geçer. Hanoğlu ve arkadaşları Çamlı Tepe'ye kadar at yarışı yapıp orada mola verirler. Tekrar geriye dönerken atlı grupla karşılaşılır. Hanoğlu, gruptaki insanları konağa buyur eder. Gruptaki insanlar biran önce Tuğrul Bey'e, Halife'nin namesini ulaştırmaları gerektiğini belirtip teşekkür ederler. O gece Savcı Bey, gelen elçilerin Bağdat'ı ve Halife'yi, Büveyhoğulları'nın elinden kurtarmak için Tuğrul Bey'den yardım istediklerini ailesine söyler. Büveyhoğulları'nın Şiiliği devlet rejimi olarak seçip, Halife'ye ve Sünnilere zarar verdiklerini ifade eder. Yapılacak herhangi bir seferde Hanoğlu, babasından sefer için izin isteyince, babası Hanoğlu'nun talebini kabul eder.

Kışın, yapılacak olan sefere hazırlık içinde geçer. Hanoğlu ve arkadaşlarının tecrübeleri artsın diye, sefere çıkmalarına izin verilir. Tuğrul Bey, orduya neden sefere çıktıklarını ifade ederken, Halife'nin yardım istediğini ve ona yardım etmek

için yola çıktıklarını ayrıntısı ile belirtir. Rey ve Bağdat arası uzak olduğu için, ordu molalar vererek ilerler. Mola yerlerinde Saltuk Baba, çocuklara Selçukluların tarihinden bahseder. Ertesi gün mola yerinde Saltuk Baba, Hanoğlu ve arkadaşlarının ısrarı üzerine, Dandanakan Zaferi sonrasını anlatır. Saltuk Baba, zaferden sonra Tuğrul Bey'in hükümdarlara zaferini bildiren fetihnâmeler gönderdiğini, Türk milletinin ise yeni kurulan Türk Devleti'ne çok sevindiğini anlatır. Selçukluların ilme çok önem verdiklerini, ayrıca Bizans'ın iç karışıklıklardan faydalandığından bahseder. Tuğrul Bey'in ordusu, Bağdat önüne gelince Arslan Basâsiri ve Rafizî Türkmenler kaçarlar. Haberci, Bağdat'ta kalan Türkmenler ile Rafizîler anlaşarak, Türklerin Bağdat'a girmelerine izin vermeyecekleri Tuğrul Bey'e bildirir. 1055 yılında Selçuklu ordusu, Bağdat önlerine varır. Abbasilerin ileri gelenleri, merasimle Selçuklu ordusunu karşılarlar. Selçuklu ordusunun gelmesinden duydukları memnuniyeti bildirirler.

Hanoğlu ve arkadaşları Bağdat'ı gezmek için birliklerinden izin alırlar. Pazarı gezerken Deylemlilerden biri, küçük bir Arap kızının muzunu parasız alınca, kız parasını ister. Deylemli kıza tokat atar. Hanoğlu bu duruma dayanamaz. Deylemlilerden hemen muzun parasını ödemesini ister. Deylemli, Hanoğlu'nun kendisi ile dalga geçtiğini sanıp onu alaya alır. Durumun ciddi olduğunu anlayınca da ona yumruk savurur. Hanoğlu geriye çekilip ardından onu iyice döver. Bu durumu gören üç Deylemli öne atılır. Firuz Şah'ın dur sesiyle geriye çekilirler. Firuz Şah ve vezir oradan geçerken olaya şahit olurlar. Firuz Şah olayı öğrenmek ister. Deylemliler olayı yanlış anlatınca, Hanoğlu araya girip olayı olduğu gibi Şah'a aktarır. Şah, Deylemlilere kızıp her birinin küçük kıza beşer altın vermelerini emreder. Hanoğlu'na da hayranlıkla bakar. Firuz Şah, küçük duruma düştüklerini anlayınca, Hanoğlu'na Rüstem ile karşılaşmaları teklifini sunar. Hanoğlu, teklifi kabul edebileceğini; fakat Tuğrul Bey'den izin alınması gerektiğini vurgular. Firuz Şah gittikten sonra Araplar, Hanoğlu'na sevgi gösterisinde bulunurlar.

Olayı öğrenen Hanoğlu'nu tebrik eder. Müsabakaya Tuğrul Bey'in izin verdiğini ve kendilerini beklediğini bildirir. Hanoğlu bu duruma çok sevinir. Tuğrul Bey, çocukları güzelce karşıladıktan sonra olayın aslını sorar. Hanoğlu olayı olduğu gibi anlatır. Tuğrul Bey müsabakaya çıkma iznini verir. Tuğrul Bey, Savcı Bey'e bir cevher yetiştirdiği için gurur duyması gerektiğini belirtip onu över. Hanoğlu'nun Rumca öğrenmesini ister. Hanoğlu'nun yanında müsabakada ayrıca iki kişi daha olması gerekince, kurada İbrahim ve Hüseyin çıkar. Demirhan Bey yarınki müsabaka

için çocukları çalıştırır. Çalışmayı izleyen Savcı Bey, onlara özel teknikler öğretir. Çocuklar akşam namazına kadar talim yaparlar.

Karşılaşma Bağdat'ın dışında, Selçuklu ordugâhının önünde yapılır. Tuğrul Bey tahtına oturur. İlk önce ok atma yarışı yapılır. Yarışı Hanoğlu kazanır. At yarışını da Hanoğlu kazanınca, Saltuk Baba dayanamayarak kopuzunu eline alıp türkü söyler. Son olarak kılıç karşılaşmasını da Hanoğlu kazanınca tüm yarışmaları birinci bitirmiş olur. Ulu Hakan, çocukların mükâfat olarak Kâbe'ye gitme isteklerini kabul eder.

Deylemliler ve onlara bağlı Türklerin, Selçuklulara saldırması üzerine, Selçuklular onlara mağlubiyet yaşatır. Bağdat, Şiiilerden temizlenir.

Tuğrul Bey hac zamanı gelince çocukları hacca gönderir. Hanoğlu ve arkadaşları önce Medine'ye varırlar. Medine'de çok büyük sevinç duyarlar. Nihayet Mekke'ye varıp hacı olduktan sonra Mekke'den ayrılırlar. Çölde ilerlerken yüz kadar eşkiyanın saldırısına uğrarlar. Bir müddet sonra eşkiyalar geri çekilirler. Eşkiyalar tekrar saldırıya geçince, develer çöktürülüp savunma vaziyeti alınır. Kafileyeye zarar verildikten sonra geri çekilirler. Hanoğlu, eşkiyaları kafilenin önünde karşılamaları gerektiğini vurgular. Teklif kabul edilir. Hanoğlu eşkiyalara ciddi zarar verince canlı yakalanır. Hanoğlu'nun yanında Hüseyin de esir olarak götürülür. Çölde giderken onlara eziyet edilir. Eşkiyaların, Müslüman olmadıklarını Hanoğlu anlar. İkisini de esir olarak satılır. Hanoğlu'nu acımasız bir avcı alır. Hanoğlu avda onun silahlarını taşır. Hanoğlu zamanla gelişir ve güçlenir. Hunza ondan memnun kalır. Esaretinin yedinci yılında, Hunza ile aslan boğuşurken Hanoğlu kaçmayıp aslanı mızrakla öldürür. Aslanın eşi kükreyerek gelir. Hanoğlu dişi aslana ok fırlatır; fakat bu ok aslanı öldürmez. Aslanla kapışırken Hanoğlu hançeri aslana saplar ve onu öldürür. Hanoğlu, omzuna pençe darbesi aldığından üç, beş saat uyur. Hunza önce Hanoğlu'nun yarasını temizler, sonra da sarar. Ayrıca Hunza kendi yarasını da tımar eder. Yemek yedikten sonra Hunza'nın torbasındaki merhemden yarasına sürer. Bir hafta ağacın altında yaralarının kapanması beklenir. Bu süre içinde Hanoğlu, Hunza'ya İslamiyeti anlatır. Hunza, Müslüman olur. Hunza kabile reisi olduğu için, kendisi Müslüman olunca kabilesi de ondan etkilenip Müslüman olur. Kısa süre sonra serbest bırakılan Hanoğlu ve Hüseyin on beş gün sonra Bağdat'a ulaşırlar.

Bağdat'a varınca sevinçle karşılanırlar. Çağrı Bey, onları uzun süre aradıklarını; fakat bulamadıklarını belirtir. Arkadaşlar tekrar bir araya gelip başlarından geçenleri birbirlerine anlatırlar. Ayrıca onlara Arslan Basâsiri'nin

kaçmasından ve öldürülmesinden, İbrahim Yınal'ın isyanından ve öldürülmesinden bahsedilir. Hanoğlu ve arkadaşları Rumca öğrenmeye başlarlar. Hocaları sonradan Müslüman olmuş bir Rum'dur. Hocaları, onlara ayrıca nasıl Müslüman olduğunu anlatır.

Savcı Bey'e, Tuğrul Bey'den bir mektup gelir. Mektupta Saltuk Baba başkanlığında bir elçi heyetinin, İstanbul'a gitmesini ve İstanbul'daki camiin onarılıp onarılmadığının bakılması istenir. Bu heyete Hanoğlu ve arkadaşları da girer. Yolda ilerlerken kar soğuğuna tutulurlar. Donacakları esnada bir han görürler. Hancı, onları misafirperverlikle karşılar. Elçilik heyeti burada on gün kalır.

İstanbul'a ulaşınca buraya hayranlıkla bakılır. Hanoğlu, beş Bizans askerinin biri kız, üç kişiye saldırdıklarını görür. Hanoğlu, onları bu Bizanslıların elinden kurtarır. Daha sonra bunların Uz Türk'ü olduklarını öğrenir. Uz Türkleri onları evlerine davet ederler. Ertesi gün Hanoğlu ve arkadaşları İmparator'u görmeye giderler. İmparator camii onaracağı sözünü verir. Ayasofya civarında gezerken Antonyus, onu araba yarışlarında karşılaşmaya davet eder. Hanoğlu bu daveti kabul eder. Bu yarışmaya on beş gün kaldığı öğrenilir. Çora Bahadır, atlı araba hakkında Hanoğlu'na bilgi verir. Ayrıca birlikte hipodromda çalışmalar yaparlar. Yarış günü halk hipodromu doldurur. İmparator yerine oturunca yarışma başlar. Araba yarışında yarışını favori olarak gösterilen Antonyüs veya Erikson değil de Hanoğlu kazanır. Yarış sonunda İmparatorun, Hanoğlu'na kendi yanında kalma teklifini, Hanoğlu reddeder.

2.2.4. Kırık Hançer

Dere boyunu izleyen yolda biri kırk beş, elli yaşlarında orta yaşlı, biri yirmi yaşlarında bir genç, diğerleri ise at uşakları at sırtında ilerlerler. Uzaktan bir kadın çığlığını duyunca hepsi o yana bakarlar. Yardım isteyen kadının sesini duyan Ömer hızla atını o yöne sürer. Düzlüğü dönünce bir kadını, yedi Hintli silahşorun kovaladığını görür. Ömer, hiç çekinmeden kızın yanına gelir. Kız onu koruması için Ömer'e yalvarır. Ömer de onu kurtaracağını, korkmaması gerektiğini belirtir. Eşkıyalar, Ömer'e enayi gözüyle bakarlar. Ömer ile Hintli eşkıyalar arasında önce ağız dalaşı, daha sonra kavga olur. Eşkıyalar, Ömer ile baş edemeyeceklerini anlayınca kaçarlar. Çatışmadan sonra Ömer, arkadaşlarının yanına gider. Amcası Bekir, çarpışma sırasında daha dikkatli olması gerektiğini ona söyler. Kurtarılan kız, adının Gülnihal ve Gazneli bir bey kızı olduğunu ifade eder. Kız kırdı gezerken

Hinduların saldırısına uğradığını, iki gündür yolda olduklarını, boş anlarını bulunca kaçtığını anlatır. Ömer ile kız sohbet eder. Kız büyük bir beyin kızı olduğunu belirtmesine rağmen, babasının adını vermez. Ömer ise küçük yaşta öksüz kaldığını, kendisini amcasının yetiştirdiğini ve eğittiğini ifade eder. Yemek yedikten sonra uyurlar.

Sabah kahvaltısından sonra yola düşülür. Gazne'ye ulaşmaları iki gün sürer. Gazne'ye ulaştıklarında orasının çok kalabalık olduğu görülür. Ömer, Gazne'ye hayranlıkla bakıp amcasıyla hana yerleşirler. Ömer'in Gazne'ye hayran hayran bakması, Bekir Emmi'nin dikkatinden kaçmaz.

Yolda Bekir Emmi ile Aslan Bey karşılaşır. Bekir Bahadır, Aslan Bey'e Ömer'i tanıtır. Aslan Bey, Ömer'in Çandra tarafından şehit edilen kişinin oğlu olup olmadığını sorar. Bekir Emmi lafi değiştirmek ister; ama bu sözden sonra Ömer de şimşekler çakar. Aslan Bey onları evlerine davet eder. Aslan Bey, Hint üzerine sefer düzenleneceğini ayrıca iki yüz fedai seçileceğini ifade edince, Ömer de seçmelere katılacağını belirtir. Ömer, Çandra'nın kim olduğunu düşünür. Beş yaşlarında iken amcasının, Çandra'nın peşine düştüğünü hatırlar.

Ertesi gün beş yüz yirmi gencin katıldığı yarışmada, Ömer sona kalan altmış kişi içine girer. Seçilecek en iyi binici yarışmasına altmış atlı girer. Ömer ilk anda Kasırğa'yı yormak istemez. Daha sonra Kasırğa'yı mahmuzlayarak dönemeci dönerken dördüncülüğe yükselir. Daha da hızlanınca birinci olarak yarışmayı tamamlar. Yarışma esnasında yaptığı hareketler, Sultan Mahmut'un dikkatini çeker. Öğleden sonra ok atıcılığı yarışmasında önce duran hedefi, daha sonra hareketli hedefi bir kişi ile birlikte vurur. Yarışmada ikisi de birinci kabul edilir. Sultan, Bekir Bahadır ve Ömer'i çağırır. Sultan Mahmut, Bekir Bahadır'ı tanır ve Ömer'in babasını över. Sultan, Sümenat üzerine sefer düzenleyeceğini, Hintlerin putlarını kıracağını vurgular. Ömer'e, kırık hançeri yok etme görevini verir. Böylece Hintlilerin, Türkleri biçeceğine inandıkları kırık hançer yok edilerek, manevi olarak morallerinin bozulacağına inanılır. Sultan, bu görevin zor olabileceğini belirtmesine rağmen Ömer, vazifeyi kabul eder.

Ömer'in Gazne'den çıkışı on gün alır. Yolda giderken çılgınca koşan bir at ve üzerinde bir kız görür. At uçuşuma doğru gider. Ömer, kıza yaklaşarak belinden tutup kıızı kendi atına alır. Kıızı tam zamanında kurtarır. Kız elini, yüzünü yıkadıktan sonra adının Sita ve Catlar Raca'sının kızı olduğunu söyler. Ömer, Sita'ya kendisine bir zararı dokunmayacağını, bunu Allah rızası için yaptığını belirtir. Sabahleyin

Sita'nın su kenarında bağırmasıyla Ömer, Sita'nın olduğu tarafa koşar. Fil ile kaplan kapışmakta olup fil, kaplanı zamanla öldürür. Fil, Ömer'le Sita'yı görünce onlara doğru yönelip saldırır. Ömer ve Sita ata binerek kaçmaya başlar. Fil tam yetişeceği anda Ömer, fili şaşırtmak için atın üzerinden atlar. Fil, Ömer'e doğru gelir. Ömer, filin hortumunu kestikten sonra hançeri filin gözüne doğru fırlatır. Fili gözünden vurup öldürür. Sita kurtuldukları için çok mutlu olur.

Öğleye doğru, Sind Vadisi'nde giderken at kışnemesi duyulur. Ömer oraya bakınca yaralı bir Müslüman görür. Hintlilerin saldırısına uğramış yaralıya, Ömer yardım eder. Yaralı olan Ali Osman, başından geçenleri kısaca anlatır. Brahmanın oğluyken birkaç arkadaşı ile Müslüman olduğunu, bu yüzden işkence gördüklerini, kaçtıklarını, arkadaşlarının öldürüldüğünü ve kendisinin de yaralandığını ifade eder. Ömer, Hintli elbisesi giyer; Sungur'u da Ali Osman'ın yanına bırakarak yoluna devam eder.

Ömer, Hint ülkesinde pazarda gezerken bir manavın önünde durur. Satıcı ile muhabbet edip onun aradığı adam olduğunu anlar. Satıcı onu evine buyur eder. Eve girdikten kısa bir süre sonra evi Hintliler çevirir. Kaçması gerektiğini anlar; fakat etrafın sarıldığını gözlemler. Başka tarafa geçer; ama orada da Hintliler onu görür. Birkaç kişiyi saf dışı bırakan Ömer arkadan gelen topuzu göremez ve yere yıkılır.

Gözlerini açtığında rutubetli bir salonda olduğunu ve karşısında vahşi suratlı bir adamın olduğuna şahit olur. Sonrada bu adamın Beci olduğunu öğrenir. Beci, ona kırık hançer için mi geldiğini sorar. Ömer konuşmayınca da Beci, kırbaçla ona eziyet eder. Ateşte ısıtılmış demiri vuracağı sırada, Sita'nın sesi duyulur. Onu kendisinin konuşturacağını söyleyip yaralının odasına çıkarılmasını emreder. Hekim gelip Ömer'in yarasına merhem sürer. Sita, Ömer'e çok iyi bakar. Ömer kısa süre içinde kendisine gelir. Sita ondan kırık hançer için geldiğini öğrenir. Sita, Ömer'e kırık hançeri ele geçirmenin çok zor olduğunu, kendini tehlikeye atmaması gerektiğini söylese de Ömer, bunu yapmak zorunda olduğunu ona vurgular. Ömer kendini iyice toparlar. Sita içeri girer. Kırık hançerle bir tören yapılacağını, Ömer'i de gizlice o törene götürürse Ömer'in bu davadan vazgeçeceğini düşünür. Sita, bu törenin her savaştan önce kırık hançerin bakire bir kızın kanıyla yıkandığını ve bu hançerle Sultan Mahmut'un ordusunun yok edileceği inancının Hindularda var olduğunu söyler. Sita, Ömer'in töreni gizli izlemesi için muhafıza para verir. Ömer, kimsenin fark etmediği karanlık bir odada töreni izlemek için oraya geçer. Ömer delikten genişçe bir salona bakar. Tören başladıktan sonra rahip, Raca ve Sita törende

yerlerini alırlar. Önce sahneye dans eden kızlar çıkar, daha sonra dans eden kızlardan birinin düşmesi üzerine, düşen kız kırık hançer ile öldürülür. Taş kapı kapanınca Ömer irkilir. Beci onu tuzağa düşürüp Ömer'in yanına kobra yılanı gönderir. Ömer pelerini ile kobrayı öldürür. Çıkış yolu bulmak için uğraşırken yorgunluktan uyur. Ömer uyanınca tekrar çıkış yolu arar. Tam ümitsizliğe düşeceği sırada, eli demir halkaya takılır. Halkanın etrafını hançeri ile kazır. Sonra tüm gücü ile kapağı çıkarır. Merdivenlerden aşağıya iner. Epeyce yürüdükten sonra su sesi duyar. Suyu gören Ömer, suya kendini bırakır. Su akıntısı Ömer'i yeryüzüne çıkarır. Çıktığı noktanın sarayın bahçesi olması onu sevindirir. Ömer etrafı araştırır. Boş bir pencereden içeriye girer. İçeride yemek masasının üzerinde yiyecek görünce yemek yemeye başlar. Aşçı, onu fark edince bağırır. Ömer, kılıç ve mızrak sesleri duyunca koşup perde arkasına saklanır. Muhafızlar tüm aramalarına rağmen onu bulamazlar. O ise elindeki yiyecekleri yiyip uykuya dalar. Uyandığında tüm Hint beylerinin toplantıda olduklarına müşahit olur. Raca, kırık hançeri Sümenat'a götürme görevini Bilhanna'ya verdiğini söyler. Bilhanna'dan canı pahasına kırık hançeri yerine ulaştırması istenir. Herkes çıkınca Beci, Sita'ya talip olduğunu Raca'ya söyler. Sita, onun gibi kalles biri ile evlenmeyeceğini ifade eder. Ömer, duyduklarının şaşkınlığını atıktan sonra Sita'nın odasına çıkar. Sita onu görünce bayılır. Ömer, su ile ayıltılır. Ömer, Sita'ya gece vakti kırık hançeri bulup yok etmek için yola çıkması gerektiğini vurgular. Sita, Ömer'e gitmemesi gerektiğini, muhafızlar tarafından öldürülebileceğini söyledikten sonra, birbirlerine aşklarını ilan ederler.

Beci'nin sesi dışarıdan gelmekte olup Sita'dan kapıyı açmasını ister. Kapı kırılınca Ömer, Beci'ye bir tokat atıp kuleden göle doğru atlar. Ömer bir anda kendini gölün içinde bulur. Ömer, kamışı ağzına koyup öylece nefes alıp Hindulara yakalanmaktan kurtulur. Gece olunca da geceyi ormanda geçirir. Daha sonra çalı çırpı demeden yoluna devam eder. Arkadaşlarının yanına ikinci vakti ulaşır. Kırık hançeri götürünlere ulaşmak için erkenden yola çıkılır. Ormanda ilerlerken on atlının bir gün önce geçtikleri, izlerden çıkarılır. İki gün sonra Hindulara ulaşılır. Ömer onları gözetler. Eşyalarına sürünerek gider. At onu fark edince kişner ve nöbetçi ile karşılaşır. Onu saf dışı bırakıp geriye çekilir. Ömer, kırık hançeri ele geçirmek için planlar yapar. Onları bir tarafı bataklık olan yerde kısırmayı düşünür. Planladığı yere gelince, ok atarak altı Hindu'yu öldürür. Diğerlerinden haraç olarak kırık hançeri ister. Hindu Komutan, ucundan ışık saçan kırık hançeri, Ömer'e doğru tutar. Ömer kendini zor kurtarır. Hançer değdiği yeri yakar. Kırık hançeri taşıyan adam, Ömer'in

üzerine gelirken, Ömer hançeri adamın alınına atıp adamı ve kırık hançeri bataklığa gönderir. Ömer diğerlerini de saf dışı bırakıp Multan'a yönelir.

Multan'da Ömer ve arkadaşları şehrin Emîrinden hürmet görürler. Gazneli Mahmut'un çöle daldığı, Tokta Bey'in ise çöle dalmak üzere olduğu öğrenilir. Tokta Bey'le tanışıp ertesi gün çöle doğru gidilir. Çöl yolculuğu zorlu olduğu için insanlar gibi atlar da ter içinde kalır. Çöldeki yolculuklarının onuncu günü, iki yüz kişilik Hindu topluluğuyla karşılaşılır. Hindular savaşta yok olacaklarını anlayıp geriye çekilirken, dokuz devenin üzerindeki su dolu tulumlara ok atarak tulumları delerler. Bu duruma herkes çok üzülür. Çöldeki yürüyüşleri suyun azlığından ve çevre şartlarından dolayı zorlu geçer. Hinduların saldırısı olur. Tokta Bey rahatsız olduğu için komutayı Ömer alıp Hindularla çarpışılır. Hindular kaçarken sularını da birlikte götürürler. Kahramanlar susuz kalırlar. Ertesi gün susuzluktan herkes bunalır. İki matara suları kaldığından sadece dudaklar ıslatılır. Serap görmeye başlanır. Suyu çekilmiş kuyu bulunup kazılır; fakat su bulunmaz. Sabah olunca tekrar yola çıkılır. Susuzluktan gidecek halleri kalmayınca hepsi kumların üzerine düşerek, dua edip bayılırlar. Ömer, dudaklarının Sita tarafından su ile ıslatıldığını görünce diğer arkadaşları gibi o da canlanır. Sita, Ömer'i bulmak için çöle çıktığını, yolda Türk askerlerine rastladığını söyler. Tokta Bey, gece ikisinin nikâhını kıyar. İkisi de çok mutlu olur. Sita ufukta gelenlerin olduğunu gösterir. Türk birliği savaş hâlini alıp Hindu birliğini bekler. Savaş amansız bir şekilde geçerken, Tokta Bey ve Osman Ali şehit olur. Beci mızrağını Ömer'e doğru fırlatır. Sita mızrağın önüne geçer ve şehit olur. Hindular saldırdıkça yok olurlar. Beci kaçmaya çalışınca Ömer peşine takılır. Mücadele sonunda Beci ölür.

Türk birliği çölden çıkınca bir Hindu köyünde konaklar. Türk ordusunun bir gün önce köyden geçtikleri söylenir. Ömer ve arkadaşları bu duruma çok sevinir. Ertesi gün orduya ulaşılır. İki ordunun karşılaştığı görülür. Ömer, amcasının Çandra ile düello yapacağını duyunca hemen yanına gider. Ömer, amcası ile kucaklaştıktan sonra Çandra ile kendisinin karşılaşmak istediğini belirtir. Amcası Bekir Bahadır teklifi kabul etmez. Ömer, elinin tersi ile amcasının boynuna vurup onu bayıltır. Onun tolgasını takarak atı kasırgaya binip er meydanına çıkar. Ömer'in at sürüşünü herkes takdir eder ve kısa süre sonra düelloya çıkan kişinin Ömer olduğu anlaşılır. Müsabakadan önce laf atışması olur. Çandra atını Ömer'e doğru sürer ve mızrak darbesinden Ömer son anda kurtulur. Ömer, hamle yaparak mızrağı Çandra'ya nişanlar ve onu yere yıkar. Çandra atsız ve silahsız kalır. Ömer atını ve silahını bir

kenara bırakır. Çandra hilekâr bir şekilde hançerini çıkarır. Ömer, Çandra'yı yorar ve zamanla elindeki hançeri yere düşürtür. Çandra'yı saf dışı bırakır. Sultan Mahmut bu duruma çok sevinir ve ordusuna savaş öncesi coşkulu bir şekilde hitap eder. Düşman ordusu çok kalabalık olduğu için, Türk ordusu meşhur taktiğini dener. Önce okçu birlikleri düşmana oklarını bırakır. Türk savaşçıları arabalı atlara ve fillerin hortumlarına ok fırlatır. Filler kızarak geriye dönüp Hint ordusuna zarar verir. Türkler, geriye çekilme numarası yaparlar. Hindular büyük kayıplar vermelerine rağmen bir türlü bitmezler. Türk ordusu iman gücü ile savaşır. Gazneli Mahmut on bin kişilik ihtiyat birliği ile saldırıya geçer. Müslüman Türkler otuz bin kişi ile yüz seksen bin kişilik düşman ordusunu yerle bir eder. Ömer başından darbe alır, bayılır. Daha sonra ayılır. Savaşı Müslüman Türkler kazanır.

2.2.5. Malazgirt'in Üç Atlısı

1070 yılında yol kenarında duran ve eskiden asker olan ihtiyar adam, geçen askerlere hasretle bakar. Bizans askerlerinin önünde okçular, taşçılar bunların ardından büyük kalkanları ve ciritleri taşıyan erler gelir. İhtiyar en sonda gelen süvarileri görüp iç geçirir. Kırk beş yıl önce, Bağdat Halifesi'ne karşı kazanmış oldukları zaferi düşünür. Yolcu söylenerek yoluna devam eder.

Aksungur, Halit Ağa ve at uşakları handa yemek yerken, telaşlı duran bir çift dikkatlerini çeker. Gelen iki kişi telaşlı görünürler. İkisi de hana yorgun ve ürkek bir şekilde gelirler. Uzaktan beş atlı yanlarında durarak iki kişiyi tehdit ederler. Erkek kılıç çeker; ama kullanmayı bilmediğinden kılıç yere düşer. Kanlı Yani, ona vuracağı sırada Aksungur yetişir. Aksungur, gençleri rahat bırakmalarını söyleyince, kefereler kılıç çekerler. İkisi ölür, diğerleri ise kaçar. Kız ve erkek, Aksungur'a yardımlarından dolayı teşekkür ederler.

Yolda ilerlerken Aksungur çocukluk yıllarını düşünür. Babasının savaşçı bir yiğit olduğunu, onunla güreştiğini, bir savaş sonunda geri dönmediğini anımsar. Kendisinin yetişmesinde Numan Dedesi'nin çabasını hatırlar. Kılıç kullanmayı, ata binmeyi ondan, Rumcayı da bir Rum'dan öğrendiği aklından geçer. On bir yaşında iken Aksungur, girmesi yasak odanın kapısının açık olduğunu görünce içeri girer. Dedesi, onu görünce içeriye davet eder. Görünen silahların ileride kendisinin olacağını söyler. On altı yaşındayken ok atma yarışı düzenlenir. Bu yarışmada Aksungur birinci olur. Dedesi bu ok atışından memnun olmaz; zira bu atış hedefin ortasına değil de kenarına değer. Bir hafta dedesinden vakit ister. Bir hafta sonra

Aksungur attığını vurur. İmtihan günü dedesinin gözetiminde yapılan ok atma yarışında attığını vurur. At sırtında hareketli nesnelere vurur. Dedesi, onun alnından öper ve babasının silahlarını kullanma iznini ona verir.

Aksungur ve arkadaşları bir gün atlarla yarış yaptıkları yere, at uşağı Altar gelir. Emir Afşin ve Beylerin, Numan Bey'in evinde olduğunu söyleyince, Aksungur atla dörtlü evine yönelir. Aksungur evde bulunanları selamlar. Dedesi, Aksungur'u oradakilere övgü ile tanıtır. Oradaki Beyler, Aksungur'u denemek isterler. Önce duran nesneyi, daha sonra hareketli nesneyi vurur. Dedesi, Aksungur'a Emir Afşin ile gitmek isteyip istemediğini sorunca, Aksungur teklifi kabul eder. Yanında Altar'ın gitmesine izin verilir. Aksungur'un annesi bu duruma üzülür; ama oğlunun bir gün yuvadan ayrılacağını düşünüp metin davranır. Aksungur gitmeden önce, dedesinin ve annesinin ellerini öpüp hayır dualarını alır. Dedesi ona nasihat eder.

Bir ay sonra Emir Afşin, Aksungur'u komutan Halit'in emrine verir. Bir görev dönüşü ormanda ilerlerken bir kadın çığlığı duyulur. Aksungur çığlıkta Prenses'in kaçırıldığını duyunca, atını Prenses'in kaçırıldığı yöne koşturur. Aksungur, uğruların Prenses'i serbest bırakmalarını ister. Uğrular teklifi kabul etmeyip Aksungur'a saldırırlar. Aksungur hepsini devre dışı bırakır; ama mücadelede küçük bir yara alır. Prenses'in korktuğunu gören Aksungur, korkmaması gerektiğini söyleyip kendisini tanıtır. Kız ona güvendiğini söyleyerek Antakya'ya amcasının yanına gittiğini, yolda uğruların saldırısına uğradığını vurgular. Bir ağacın altında mola verilir. Ağaca dayandığı yerde Aksungur'dan inilti gelir. Prenses su bulmak ister; ama Aksungur ona izin vermez. Aralarına kılıç koyup uyurlar. Aksungur sabah uyandığında Prenses'i göremez. Prenses, eteğinden yırttığı bezle su getirip Aksungur'un yarasını temizler. Daha sonra Halit Ağa ve diğerleri gelince yemek sofrası kurulur. Herkes Halit Ağa'nın çok yemesine takılır. Yemekten sonra yola çıkılır. Prenses, Aksungur'a nereye gittiklerini sorar. Aksungur, Bağdat'a kitap götürdüklerini söylemesi üzerine Prenses şaşırır. Prenses'in şaşırması üzerine Aksungur, ayet ve hadislerle İslamiyet'in ilim öğrenmeye önem verdiğini anlatır. Daha sonra din hakkında konuşulur. Aksungur, Prenses'e İslamiyet'i anlatır.

Halit Ağa, Aksungur'a Prenses'in iyi bir kız olduğunu, Müslüman olursa çok sevineceğini söyler. Sabah namazını kıldıktan sonra uşaklar çorbayı ocağa korlar. Prenses ulu bir kişinin rüyasına geldiğini, camide onunla konuştuğunu belirtir. Aksungur, ulu kişinin Hz. Peygamber olduğunu vurgular. Prenses, Müslüman olmak ister ve daha sonra olur. Prenses, Aksungur'a karşılaşmadan önce, rüyasında

kendisini gördüğünü ve kısmetin budur dendiğini Aksungur'a anlatır. Aksungur da Prensese'e kendisini sevdiğini belirtir. Durum Halit Ağa'ya ifade edilince, Halit Ağa bu duruma çok sevinir. Düşünlerini kendisinin yapacağı sözünü verir.

Bizans askerleri görülünce savaş düzeni alınır. Gelenler Türklerin, Prensese'i kaçırdıklarını zannederler. Prensese ise gelenlere, Türklerin kendisini kaçırmadıklarını söylemesi üzerine iki grup zamanla dost olurlar. Apostol, Aksungur'u düelloya davet eder. Aksungur, yaralı olmasına rağmen düelloyu kabul eder. Zeynep, yaralı olduğu için Aksungur'un müsabakaya katılmasını istemez ve bu duruma üzüldüğü ağlar. Müsabaka başlamadan önce Apostol, kaybedenin kazanana iki yıl kölelik yapması teklifini sunar. Aksungur bunu kabul eder. Karşılaşmadan Aksungur galip çıkınca Apostol sözünü tutar. Aksungur ilk başta bunu kabul etmek istemez; fakat Apostol söz verdiği için sözünü tutmak ister. Prensese ve Eleni, Antakya yakınlarında bırakılır.

Bağdat'a yaklaşınca yıkanıp yeni elbiseler giyinilir. Apostol, Bağdat'a hayran kalır. Aksungur, Samarra şehrinin Türkler için inşa edildiğini anlatır. Apostol, Türk ve esas adının Karabay olduğunu, Gök Tanrı dinine inandığını, İslamiyet'i araştırdığını belirtince; Markos da önceki adının Güçlük olduğunu vurgular. Bir zaman sonra Güçlük, Müslüman olmak istediğini söyler ve Müslüman olup Ömer adını alır. Bağdat'ta kitaplar Ebu Hasan'a bırakılır. Sokakta gezinirken kırk yaşlarında biri yaklaşıp Aksungur'u sorar. Aksungur'a bir yüzük verir. Aksungur bu yüzüğün kız kardeşinin olduğunu anlar ve kız kardeşini sorar. Yabancı bir mektup verir. Mektupta Çiçek, hac yolunda kaçırıldığını, Kahire'de satıldığını, hiç kimsenin namusuna ilişmediğini belirterek abisinden yardım ister. Aksungur'un arkadaşları durumu öğrenince, Kahire'ye beraber gitme kararı alınır. Sabah namazından sonra yola çıkılır. Aksungur ve arkadaşları sıkıntılardan sonra Kahire'ye varırlar. Hana yerleşip karınlarını doyurduktan sonra uyurlar. Sabah Yusuf'un gönderdiği kişi, Aksungur'u alıp Yusuf'un evine doğru götürür. Muhteşem bir köşkün önüne gelinir. İyi döşenmiş köşkte Aksungur, Hasan Sabbah'la karşılaşır. Hasan Sabbah, kız kardeşinin rahat olduğunu ve bazı şartlarının olduğunu söyler. Aksungur'a şartları belirtmeden önce Çiçek ile görüşmesine izin verilir. Çiçek, abisini görünce ağlar, olanları abisine anlatır. Satıldığı pazarda kendisine dokunanı Emir Afşin'in sancaktarı olan kardeşi Aksungur'un perişan edeceğini söylediğini, bunun üzerine oradan geçen Hasan Sabbah'ın kendisine korkmamasını ve abisine mektup yazmasını istediğini anlatır. Kız gittikten sonra Hasan Sabbah gelir, Aksungur'a isteyeceği şeyi yapmaz ise kız kardeşinin öleceğini ifade eder. Aksungur'dan, Sultan Alpaslan'ın

öldürülmesini ister. Aksungur, Hasan Sabbah'ın boğazına yapışır. Hasan Sabbah'ı boğacağı sırada, arkadan bir darbe alır. Aksungur uyanınca silahlarının olmadığını fark eder. Aksungur, Hasan Sabbah'a, Sultan'a suikastın imkânsız olduğunu belirtir. Hasan Sabbah, kız kardeşinin yanlarında olduğunu, ona bir zarar gelmemesi için mutlaka istenilen şeyin yerine getirilmesini ister. Aksungur bir hafta mühlet ister. Aksungur, handa arkadaşlarının merak içinde kendisini beklediklerini görür. Olanları arkadaşlarına anlatır. Tek çarenin Çiçek'i kaçırmak olduğu üzerinde hemfikir olunur. Köşkten kendilerine davet gelince sevinilir. Köşk ve Kahire iyice araştırılır. Üçüncü gün Hasan Sabbah, Türk yiğitlerini yarışmaya davet eder. Aksungur yarışmayı kabul eder. Çiçekle konuşup onu kaçıracakları söylenir. Çiçek de Aksungur'a, Mısır Prensesi'nin kendisine âşık olduğunu ifade eder. Yarışma günü İskenderiyeli Zeynel'i, Hasan Sabbah över. Yarışların tamamını Aksungur kazanır. Akşam sarayda yemekte Aksungur'a, Halife ikbal vaat eder; fakat Aksungur vaadi kabul etmez.

Gece bir köle gelip Prenses'in mektubunu, Aksungur'a verir. Prenses, Aksungur'u yanına çağırır. Aksungur, köle ile birlikte gider. Prenses'i göz alıcı bir odada bulur. Çok güzel olan Prenses, ona orduda yüksek rütbelere teklif eder, Aksungur teklifi kabul etmez. Onu sevdiğini ima eder, Aksungur başka sevdiğinin olduğunu söyler. Kız, Aksungur'u iyi dileklerle uğurlar.

Aksungur, kaçış planını Çiçek'e anlatır. Gece onu kaçıracaklarından dolayı uyanık olması istenir. Halit Ağa ve Karabay muhafızları etkisiz hale getirir. Kan dökülmeden Çiçek köşkten çıkarılır. Kalenin yanında on muhafızın silahlarını bırakıp dinlenmekte oldukları görülünce, muhafızlar etkisiz hale getirilip barakaya kilitlenirler. Çiçek'in yorulduğunu gören Karabay, vahada mola teklifinde bulunur. Sırasıyla nöbet tutulur. Aksungur nöbet tutarken ileriden kalabalık bir grubun geldiğini görür ve arkadaşlarını uyandırır. Halit Ağa, İlteber ve Ömer, Çiçek'e bir zarar gelmemesi için Çiçek'i yanlarına alıp buldukları yerden uzaklaşırlar. Aksungur ve arkadaşlarının teslim olmaları teklif edilir. Teklif kabul edilmeyince, düşman saldırıya geçer. Askerlere zayıt verdirmelerine rağmen Aksungur ve Karabay, okları bitince yaralı olarak ele geçirilir. Aksungur uyandığında Fatimilerin elinde yaralı olduğunu anlar. Zincirlenmiş bir şekilde zindana atılırlar. Hasan Sabbah ve zindancı gelip Aksungur'u kızdırmak isterler. Aksungur kızmaz, aksine Hasan Sabbah'ı kızdırır. Hasan Sabbah, zindancıya kırbaçlama emrini verir. Aksungur'un her yeri kan içinde kalır. Ona ölmeyeceği kadar su ve ekmek verilir.

Bir gün Prenses Süreyya, yanındakiler ile birlikte zindana gelir. Aksungur'un

hâlini görünce şaşırır ve durumuna üzülür. Aksungur'un durumunu Altar'dan öğrendiğini söyler. Aksungur, Altar'ın ölmediğini öğrenince çok sevinir. Prenses biraz daha durduktan sonra ayrılır. Prensesin getirdiği sepetteki yiyecekleri azar azar yemeye başlar. Böylece günler geçer. Bir gün birileri Aksungur'u kurtarmaya gelir. Aksungur gelenlere, Karabay gelmeden çıkmayacağını belirtince, Karabay da kurtarılır. Aksungur ve Karabay kucaklaşıp dışarıya çıktıkları için sevinirler. Muhafızlarla birlikte atlara binilip Nil kenarında durulur. Altar gelenlerle kucaklaşır. Prenses, geminin kendilerini Anadolu'ya geçireceğini belirtir. Sandala binip gemiye giderken Aksungur, Prenses'e minnet duyguları ile bakar.

Kamarada otururken Altar, başından geçenleri anlatıp yarışmada kazanılan beş yüz altını Hasan Sabbah'ın vermemesinden dolayı, Prenses'in Aksungur'a verilmek üzere kendisine verildiğini belirtir. Karabay, Müslüman olup Abdullah adını alır. İki gün sonra fırtına kopar ve gemi batar. Aksungur büyük bir kabağa yapışır. Bir zaman sonra kara görünür. Dalgalar onu kayalara vurur ve Aksungur kendinden geçer. Daha sonar Aksungur'u dalgalar sahile bırakır. Uyandığında tüm vücudunda kırıklar olduğunu anlar. Çok susadığını hisseder. Tekrar uyandığında kendini yatakta bulur. Altı gün, altı gece sayıklayarak geçer. İhtiyar onun vücudundaki kırıkları tımar eder. Aksungur, bu adamın Avar Türk'ü olduğunu öğrenince sevinir. Aksungur balık yiyerek zamanla iyileşir. İhtiyarın torunu Yorgo'nun derdini öğrenir, ona para vererek çiftlik sahibi olmasını ve sevdiği kızla evlenmesini ister. Tamamen iyileşince Aksungur, İstanbul'a gider.

Aksungur, İstanbul'a varınca Abdullah'ın daha önce bahsettiği adrese yönelir. Türklerin yaşadığı adresi bulur. Kapıyı Altar açar ve sarılırlar. Abdullah'ın akrabasının, Prenses'in temizlikçisi olduğunu öğrenir. Aksungur, Bizans ordusunun doğuya Selçukluların üzerine bir ordu çıkardığını duyunca, Prenses'e bir mektup bırakıp, savaşa katılmak üzere arkadaşları ile yola çıkarlar. Geçtikleri yerlerde Bizanslıların büyük bir ordu ile ilerledikleri duyulur. Nihayet savaştan önce Türk karargâhına ulaşılır. Halit Ağa ile arkadaşları, Aksungur ve yanındakileri tekrar gördüğü için çok sevinirler.

Emir Afşin, Aksungur'u çağırınca, Aksungur komutanın bulunduğu çadıra gider. Komutanların ellerinden öpüp, başlarından geçenleri anlatır. Sultan Alpaslan, cuma namazından sonra ordusuna hitap eder ve ordu coşar. Savaştan önce Aksungur ve Abdullah helalleşir. Abdullah, Aksungur'dan kardeşi Çiçek'i ister. Aksungur birbirlerini sevdiklerini öğrenince, kardeşini Abdullah'a verdiğini söyler. Hücum

emri çıkınca Türk askeri hücumla kalkar. Türk ordusu önce oklarını boşaltır, daha sonra da göğüs göğse savaşıır. Türk ordusu, savaş taktiği olarak geri dön borusuyla geriye döner. Düşman, Türklerin kaçtığıını sanarak Türk ordusunu kovalamaya başlar. Daha sonra Türk ordusu ikiye ayrılır. Pusuda bekleyen birlik ok yağdırmaya başlar. İkiye ayrılan ordu, Bizans ordusunu arkadan çevirir. Bizans ordusu dağılıp kaçmaya başlayınca, zafer Müslüman Türklerin olur. Savaştan sonra Sultan, savaş meydanını gezip Allah'a şükreder. Savaşın ardından yapılan şenlikte koyunlar kızzartılır ve ozanlar türküler söyler. Sabahleyin Bizans İmparatoru'nun esir olduğu bilgisi gelir. Sultan, İmparator'a büyük mertlik göstererek, onun serbest olduğunu ifade eder. Sultan, İmparatorla antlaşma yapar. Yanına iki yüz kişilik birlik verilir. Sivas'ta İmparator, tahtının ele geçirildiğini öğrenir. İstanbul'a hemen gitmekten vazgeçer. Aksungur ve arkadaşları İstanbul'a Rum kıyafetleri ile girerler. Gece İbilge, Zeynep'in Vasileas tarafından köşkte hapis tutulduğunu belirtir. Ertesi gün Eleni, Zeynep ile Vasileas'ın evlenmek istediğini, Zeynep'in ise buna direndiğini, köşkü de seçme askerlerin beklediğini söyler. Aksungur bu duruma çok üzülür. Zeynep'i kurtarabilmek için planlar yapar.

Namazdan sonra Abdullah, Zeynep'i ancak Neançes'in kurtarabileceğini, bundan dolayı oraya gitmeleri gerektiğini vurgular. Konstantinopolis'in en berbat sokağından meyhaneye girilir. İmparatorundan sonra o dönemin en etkin kişisine ulaşılır. Neançes onları iyi karşılayarak, onlara dostluk gösterir. Zeynep'i kurtarmak için çareler arar. Kurtarmanın deniz yoluyla olabileceğini belirtir. Neançes yanlarına güvenilir bir adam verir. Prenses'in köşkü araştırılır. Gece Aksungur, pencereye ulaşmak için ağaca tırmanır. İmparator ve Zeynep'in tartışıklarını görür. İmparator, kendisine ümit vermeyen Zeynep'in elinden tutunca Zeynep, İmparator'a tekme vurup hançeri çektiği sırada, Aksungur içeriye girer. İmparator'a bir tokat vurup kendini tanıtır. İmparator, hiddetlenip tunç tokmakla levhaya vurur. Askerler kapıyı zorlayıp içeriye girerler. Aksungur onlarla mücadele sırasında arada Abdullah içeriye girer. Mücadele ederken Abdullah yaralanır. Aksungur bu duruma çok üzülür. Altar, İmparator'u hançer ile esir alınca askerler kılıçlarını bırakırlar. Giderken İmparator yanlarında götürülür. Daha sonra İmparator bağlanıp bir kenara bırakılır. Neançes onları görünce önce sevinir, daha sonra Abdullah'ı yaralı görünce üzülüp hekim çağırır. Sahilde hekim merhemi sürüp korkmamaları gerektiğini vurgular. Neançes hekimi beraber gönderip helalleşir. Aksungur ve Zeynep mutlu olarak İstanbul'dan ayrılırlar.

2.2.6. Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi

Amiens Şatosu'nun önünde, beşer kişilik ekipler halinde yarışma yapılır. Herkesin gözü Marsel'in üzerinde olup orada olan köylüler, bu şövalye adaylarının nasıl şövalye olduklarını birbirlerine anlatırlar. Franklin Baba, oradakilere şövalyelerin nasıl davrandıklarını ve ne gibi haklara sahip olduklarını ifade eder. Köylüler şatoya doğru gelen yedi kişiyi görür. Biri süslü bir papaz, diğeri ise Haçlı Seferi'ne katıldığı belli olan bir şövalye dikkatlerini çeker. Senyör Daniel gelenleri ayakta karşılar. Herkes gelen Şövalye Jan'ı tanır ve ona saygı gösterir. Şövalyeler, Selâhaddin'i sorarlar. Şövalye Jan, onlara Selâhaddin'in büyük bir Sultan olduğunu, Kudüs'ü tekrar aldığını, Fâtimîleri yıktığını anlatır. Jan, Müslümanlardan övgü ile bahseder.

Şövalye adayları, Kral'ın huzurunda şövalye olacakları gün sarayda Kralı beklerler. Kral gelince tören başlar. Şövalye yapma töreninden sonra Kral, Kudüs'ü tekrar Müslümanların elinden alacaklarını söyleyince oradakiler galeyana gelirler. Marsel ve Şövalye Jan yemekte Kral'ın sofrasında yer alırlar. Yemekte herkesin yersiz şeylere gülmesi, Şövalye Marsel'i hayal kırıklığına uğrattır. Masada sadece Şövalye Jan gülmez.

Marsel, dedesini ziyarete giderken yolda büyük annesine rastlar. Ninesi, ona kuzeni Nikol'ü tanıtır. Marsel atına atlayıp dedesinin konağına gider. Dedesi onu görünce sevinir. Dedesine şövalye olduğunu söyleyince dedesi ona gerçek şövalyeliğin Hristiyanlarda değil de Müslümanlarda olduğunu belirtir. Marsel'in hoşuna gitmez duydukları. Marsel, Müslümanları barbar olarak niteleyince, dedesi asıl barbarların Hristiyanlar olduğunu söyler. Dedesi, torununa Müslümanlara esir olduğunda, kendisine güzel davranıldığını, bunun üzerine Müslüman olduğunu ve Müslümanların Hz. İsa'yı övücü sözler ile değer verdiklerini vurgular. Dedesi, Marsel'in sorduğu sorulara cevap verir. Marsel, dedesinin anlattıklarını düşünür. Annesi, oğlunun böyle düşünceli olmasını, kayınbabasına bağlar. Annesi oğlunun, Nikol ile evlenmesini ister; fakat Marsel tek amacının Kudüs'ü tekrar ele geçirmek olduğunu ifade eder.

Hristiyan ülkelerinden Kudüs'ü tekrar almak için büyük bir faaliyet olur. Papazlar, ev ev dolaşıp savaş için halkı kandırmakta olup insanlara cennet vaat ederler. Herkes zengin olma hırsı ile savaşa hazırlanır. İnsanlar savaşa gidenleri limanda uğurlarlar. Fransızlar da İngilizler gibi deniz yoluyla Kudüs'e giderken, Almanlar kara yolunu tercih ederler.

Çölde, Nurettin ile esir yolda giderken sohbet ederler. Esir Avrupa'dan çok büyük ordunun gelmekte olduğunu bildirir. Templar Şövalyesi, Sultan'ın karşısında titrer. Sultan esirden konuşmasını ister. Esir, Avrupa'dan çok büyük bir ordunun gelmekte olduğunu söyleyince Sultan bunu bildiğini, başka şeyler biliyorsa onu söylemesini ister. Sultan Selahaddin, Templar ve Hospitallerin nelerle uğraştıklarını öğrenir. Almanlar yolda birçok zorlukla karşılaşır. Almanlar, İstanbul'a sokulmaz. Anadolu'da Türklerin saldırıları sonucu, Almanlar ordunun yarısını kaybeder. Alman Kralının Tarsus Nehri'nde boğulması üzerine, Alman ordusu Avusturya Dükü Leopold'un emrine girer.

Fransız ve Alman birlikleri, Akka Kalesi'ni kuşatıp kısa sürede alacaklarını sanırlar. Müslümanların kaleyi savunmaları karşısında kolayca kalenin alınamayacağı anlaşılır. Ertesi sabah Sultan Selâhaddin'in gelmesinden dolayı Haçlılar telaşlanır. Haçlılar, savaştan önce Müslümanlardan er dilerler. Templar Şövalyesini, Müslüman eri mızrak darbesi ile öldürür. Savaş başlayıp bir hafta geçmesine rağmen yenen çıkmaz. Haçlılar, İngilizleri beklerler. İngilizler gelir ve üç gün dinlenirler. Komutayı Aslan Yürekli Rişar alır. Haçlılar, İngilizlerin gelmelerine çok sevinirler. Savaş başlamadan önce Sultan Selâhaddin ordusuna hitap eder. Sultan, ordusuna tüm Müslümanların ümidi olduklarını, yenilirseler hilal yerine haçın geleceğini ve Müslümanların öldürüleceğini vurgular. Ayrıca Sultan, hilalin indirilmemesi, ezanın susturulmaması için mutlaka savaşın kazanılması gerektiğini ifade eder. Kral Rişar savaşı Haçlıların kazanacağını düşünür. Savaş borusu ile savaş başlar. Müslümanlar zırhsız oldukları için daha rahat savaşmakta olup Haçlılara zayıf verirler. Kral Rişar gözlerine inanamaz. Ezip geçeceklerini sandıkları Müslümanlar, Haçlıları tepelerler. Havanın kararması ile Haçlılar rahat nefes alır. Gecenin karanlığından faydalanılarak geriye çekilirler. Savaş alanındaki cesetler zamanla kokmaya başlar. Haçlı cesetleri temiz havayı bozar. Sultan cesetlerden dolayı hastalanır. Müslümanların çekilmesini fırsat bilen Haçlılar, Akka önüne tekrar gelirler. Akka kış boyunca kuşatma altında kalır. Bahar ile birlikte Sultan Selâhaddin iyileşmeye başlar. Akka önünde savaş tekrar başlar. Haçlılar çok kalabalık oldukları için iki ordu çıkarırlar. Haçlılar kaleyi almak için ellerinden geleni yaparlar. Sultan kalenin düşebileceğini düşünüp üzülür. Gece Sultanın aniden hücum emri ile Müslümanlar, daha zırhlarını giymemiş olan Haçlıların yenilmesine ve geriye çekilmesine neden olurlar. Haçlı cesetleri tekrar hastalık bulaştırmaması için denize atılır.

Komuta sırası Dük Leopold'a geçer. Akka tekrar kuşatma altına alınır. Bir ordu da Sultanın üzerine gönderilir. Sultan Selâhaddin yarma hareketine rağmen Akka Kalesi'ne ulaşamaz. Akka hem karadan, hem de denizden yiyecek, içecek geçmemesi için kuşatma altında tutulur. Bir ay boyunca şiddetli çatışma sonucunda kalenin düşeceğini anlayan komutan beyaz bayrak çekerek barış görüşmesi yapar. Alman bayrağı kaleye çekilir. Kral Rişar komutayı ister ve daha sonra alır. Kral Rişar, göndere çekilmiş Alman bayrağını çıkarıp tepeleyerek yerine İngiliz bayrağını asar. Leopold bu duruma içerler, İngilizlerle savaşı göze alamaz. Rişar, Müslüman komutanla barış antlaşması yapar.

Kral Rişar'ın kız kardeşi, keşişi görmek için altı kişilik bir koruma ekibiyle çölde ilerlerken kum fırtınasına tutulurlar. Fırtına esnasında Leydi Edit kaybolur. Tüm aramalara rağmen Leydi bulunamaz. Fırtına esnasında deve, Leydi'yi sırtından atar. Leydi bir kaya bulur, fırtına bitene kadar kayayı kendine siper eder. Leydi ümitsizlik ve susuzluk içinde ağlar, nihayetinde kendinden geçer. Leydi gözünü açtığında birinin ağzına su damlattığını görür. Yabancıya kendisini Kral Rişar'a götürmesi karşılığında çok altın verileceğini belirtir. Müslüman yiğit ise korkmaması gerektiğini, canına ve namusuna helal gelmeyeceğini vurgular. Genç, İngilizce konuşunca Leydi çok şaşırır. Leydi'ye yanlış bildiği Müslümanları ve İslamiyeti anlatınca Leydi sarsılır. Yiğit ayrıca Haçlıların yapmış oldukları katliamlardan bahseder. Kız kendini tanıtır. Müslüman yiğit de Sultan'ın erkek kardeşi Turanşah olduğunu ifade eder. Edit, devenin üzerinde Turanşah ile birlikte yolculuğa başlar. Edit çok değişip zamanla Müslümanları anlamaya başlar. Vahada Turanşah'ın teklifi ile istirahat ederler. Turanşah, Edit'e Hz. Peygamberi anlatır.

Kral, kız kardeşinin kaybolduğunu duyunca öfkeden kudurur. Leydi Edit ile birlikte yolculuk yapanlara ceza verir. Prenses gelince Kral Rişar'ın öfkesi biter. Vermiş olduğu cezaları kaldırır. Müslüman genci ödüllendirmek ister; fakat genç bunu kabul etmez. Rişar, Turanşah'a ordusunda komutanlık teklif edince Turanşah teklifi kabul etmez. Rişar'a asla Hristiyan olmayacağını, en büyük mükafatın Müslüman olmak olduğunu söyleyip, Kral'ı İslamiyet'e davet eder. Turanşah, oradan ayrılınca Edit odasında ağlar. Leydi, İngilizce bilen Müslüman esire, Turanşah'ı sorar ve aldığı cevaplar sonunda Müslüman esirin kurtuluş akçesini öder.

5 Ağustos 1192 yılında Kudüs önünde Müslümanlar ile Hristiyanlar tekrar karşı karşıya gelirler. Yiğit Jan ile Marsel meydana çıkıp er dilerler. Marsel karşısına çıkan Ömer'e, yenilen diğerinin esiri olsun teklifini Ömer kabul eder. Marsel aldığı

darbe sonucu yenilir, esir olur. Yiğit Jan da yenilir. Tüm Haçlı birlikleri hücumla geçer. Çok çetin bir savaş olur. Hristiyanlar zor duruma düşerler. Özellikle Kral Rişar zor durumda kalınca yardım borusunu çaldırır. Yardım gelince Kral'a saldıran Müslümanlar şehit edilir. Akşam olunca Haçlılar geri çekilmek zorunda kalır.

Fransızlar ve Almanlar ordularını alıp ülkelerine dönerler. Kral Rişar bu duruma bozulur. Kudüs kuşatmasından bir sonuç alamamaları ve kardeşi Edit'in, Turanşah'a âşık olması moralini bozar. Turanşah'a bir mektup yazdırıp tertipleyeceği karşılaşmada bir savaş oyunu ile Turanşah'ı öldürtüp amacına ulaşabileceğini düşünür. Turanşah daveti kabul eder ve oraya gelir. Geniş saha çarpışma alanı olarak tertiplenir ve çevresine de tribün yapılır. Haçlılar karşılaşmalara demir yığını şeklinde çıkarken, Müslümanlar ise sade çıkar. Önce Templar, daha sonra Hospital şövalyeleri öldürülür. Turanşah da rakibini yener. Leydi Edit, Turanşah'ı görünce heyecanlanır. Lord sevdiği kız olan Leydi'nin, Turanşah'a gönül vermesine içerler. Lord, Turanşah ile müsabaka yapmak için Kral'dan izin ister. İzinden sonra müsabaka alanına çıkar. Mızrak karşılaşmasından sonra yaptıkları kılıç karşılaşmasında Lord yenilir. Herkes Turanşah'ı alkışlayınca Leydi sevincinden ağlar.

Kral Rişar, Kudüs'ü geri almanın imkânsız olduğunu anlar. En iyisinin Müslümanlar ile bir barış antlaşması imzalamak olduğunu düşünür. Kız kardeşini de Turanşah'a verip antlaşmayı imzalayarak Filistin'den ordusunu çeker. Bu Haçlı seferi, Kral Rişar'a pahalıya mal olur. Hem izzetini, hem de tahtını kaybeder.

2.2.7. Altın Ferman Berke Noyan

13. Yüzyılın başlarında Asya'dan çıkıp fırtına gibi esen atlılar, dünyaya dehşet saçarlar. Cengiz Han idaresindeki Moğollar, o zamana kadar görülmemiş büyüklükte bir imparatorluk geriye bırakırlar.

1251 yılında Mart ayı çok sert geçer. İkişerli kol halinde otuz kadar atlı soğuk havada ilerler. Bir tepeye yaklaşmışlardı ki saldırıya uğrarlar. Havanın soğuk olmasından eller tutmaz, bu sebeple oklar hedefine ulaşmaz. Saldıranlar karşılarındakilerin güçlü olduklarını anlayınca kaçarlar. Komutan, yakalanan iki yaralıyı yanlarına almalarını söyler. İleride bir han görülür. Noyan ve Baycu Bağatır hana girdikten sonra esirleri isterler. Esirlerin intihar ettikleri öğrenilir. Hancı yemekleri getirebileceğini söyleyince Noyan, askerleri ile birlikte yiyeceğini söyler. Ocağın başında Noyan ile Baycu Bağatır, olayı Ögedey ve Çağatay'ın adamlarının

gerçekleştirebilecekleri ön görüşünde bulunurlar.

Üç yolcu karda ilerler. Yolcular ışık görünce kopuz sesinin geldiği çadıra girerler. İçeride Türkmen delikanlıları bulunur. Yolcular Mustafa, Halil ve Hamza olarak adlarını söyleyip, Türklere ve gayri Müslimlere İslamiyet'i anlatmak için geldiklerini belirtirler. Moğollardan birinin kırık çıkıktan anlayan var mı sorusuna, Hacı Mustafa kendisinin anladığını söyler. Çadırdan herkes çıkarılır. Hacı Mustafa sıcak su, yumurta ve et ister. Noyan getirilince Hacı Mustafa önemli bir rahatsızlığının olmadığını belirtir. Noyan tedavi edildikten sonra, Hacı Mustafa ile Berke Noyan arasında dostluk başlar. Noyan, Hacı Mustafa'dan bedenini iyi ettiği gibi, ruhunu da iyi etmesini ister. Hacı Mustafa, Noyan'ın sorularına tatmin edici cevaplar verir. Noyan, onu Kerülen'e davet eder. Bir ay sonra beraber Mengü Kağan'ın bulunduğu Kerülen'e varılır.

1251 yılının Ağustos ayında kurultay toplanır. Kurultayda Mengü Noyan, Kağan olarak seçilir. Mengü Kağan'ın Kağan olması, Berke Noyan'ı sevindirir. Çerilerden biri Berke Noyan'a, Şiremön Noyan'ın, Büyük Kağan'ı öldürmek istediğini söyleyince, Berke Noyan gerekli tedbiri aldırır. Şiremön Noyan ve sekiz adamı, çadırın önünde muhafıza çıkışarak silahları ile Kağan'ın huzuruna çıkarlar. Kağan'ı selamlandıktan sonra, Şiremön Noyan esas amacını gerçekleştireceği anda etkisiz hale getirilir. Kağan, Noyan'a sevgi ve minnetle bakar. Daha fazla kalmasını ister; fakat Noyan işinin olduğunu, acele olarak yola çıkmak istediğini söyler. Kağan ona hediye takdim edip, ona izin verir.

Öğedeylerin topraklarından geçerken dikkatli davranılır. Berke Noyan'ın emri üzerine emniyet tedbirleri alınır. Yolda Hacı Mustafa ile sohbet eden Noyan, bir zaman sonra kafileyi durdurur ve askerlerini toplar. Müslüman olduğunu ve askerlerinin de Müslüman olmalarını isteyince, askerleri isteyerek Müslüman olurlar. Hacı Mustafa, çerilere namaz kılmayı öğretir. Molalarda ise İslamiyet'i anlatır. Çağatayoğullarının Valisi Kün Buğa, Cengiz yasalarına aykırı olarak obadan kız kaçırtır. Kaçırılan üç kızın Türkmen olduğu öğrenilir. Gülbeyaz, Valinin konağına konur. Vali'nin kâhyası onunla sohbet etmek ister. Gülbeyaz onu tersler. Kün Buğa içeri girip kıza yaklaşmak isteyince, tokat yer ve dışarıya çıkar.

Balkaş Gölü kıyısında ilerlerken bir ok gelip Hacı Mustafa'ya isabet eder. Noyan, oku atanın kaçırılmamasını ister. Halil Efendi oku çıkarır ve yarayı dağ otları ile sarar. Noyan bu duruma çok üzülür. Genci yakalarlar, genç tam öldürüleceği sırada, Halil Efendi gençle konuşmak istediğini söyler. Genç, Vali'nin üç Türkmen

kızını kaçırdığını, bunlardan birinin de nişanlısı olduğunu belirtir. Noyan, gence kızı kurtaracağı sözünü verir. Genç, Noyan'dan özür diler. Noyan, Baycu Bağatır'a Vali'ye gereken cezayı vereceğini vurgular. Hacı Mustafa ölür.

Noyan, Kün Buğa'ya gece yemekte kadın ve içki istemediğini ifade eder. Odada Noyan düşüncelere dalar. Yemekte Osman ile Kün Buğa'yı karşılaştırmayı amaçlar. Ziyafette bulunan beyler, yemekte kadın ve içkinin olmamasına şaşırır. Birisi Türkmen kızının getirilmesini talep edince, Noyan fırsatı kaçırmaz. Kızın getirilmesini ister. Gelen kızın kendi nişanlısı olmadığı Osman anlar. Kendi nişanlısını ister. Kün Buğa, Noyan'a yalan söylediği için cezası olacağını düşünür ve ona yalvarır. Kızı, Sartak adlı köle tüccarına sattığını ifade eder. Vali idam edilir. Noyan üç kişiyi, Sartak'ı bulması için gönderir. Osman'a elinden geleni yapacağı sözünü verir.

Sartak, Gülbeyaz'ı bin altın karşılığında satın alır. Sartak kızı tehdit eder. Kız, kapıcının isminin Haşim olduğunu öğrenince ümide kapılır; çünkü Haşim Müslüman ismini taşır. Haşim kıza boş gözlerle bakar. Haşim'i her gördüğünde kız yardım ister. En sonunda Haşim, kıza kendisini kurtaracağını söyler. Gece olunca Haşim Baba, kızı kaçıır. Taşkent'te izlerini kaybettirmeyi amaçlarlar. Atlar yorulunca büyük bir ağacın altında dinlenirler. Sabah olunca Gülbeyaz tanınmamak için erkek elbisesi giyip, saçlarını keser. Tekrar dörtlü atlarını sürerler.

Berke Noyan ve yanındakiler Talas Şehri'ne yaklaşınca pusuya düşerler. Çarpışma yapılır ve saldıranlar dağıtılır. Birkaç yaralı Noyan'a getirilir. Saldıranların para karşılığı tutulan köylüler oldukları anlaşılır. Noyan, Osman'a Büyük Kağan'a ait bir ferman verir. Bu ferman Altın Soy'a ait bir ayrıcalık olup, her yerde ona kapı açacağını söyler. Osman teşekkür edip iki askerle yola çıkar.

Gülbeyaz ve Osman Baba gelenlere yakalanmamak için dörtlü giderler. Ormanlık alana geçilir. Akşam mola verip yemekleri yenilir. Akşam vakti Taşkent'e varılır. Tanınmamak için çingene kıyafeti giyip hana yerleşilir. Sabah erken saatte hana gelen Sartak ve adamları Haşim Baba'yı tanırlar. Tam Haşim Baba'yı öldürecekleri sırada, Gülbeyaz'ın canına kıyacağını söylemesi üzerine, Haşim Baba serbest bırakılır. Bir zaman sonra Gülbeyaz başkasına satılır. Şehrin gürültüsü içerisinde Gülbeyaz, Osman'ı görür ve Osman diye bağırır. Osman sesi duyar; ama nereden geldiğini bulamaz. Arabaların peşine düşer; fakat daha sonra arabanın birini kaybeder. Oktar ve Cebe, Sartak'ın Taşkent'te olduğunu öğrenirler.

Osman, Sartak'ı bulunca onun boğazına yapışır. Moğollar kılıçlarına

davranınca Osman, altın fermanı gösterir. Hepsi kılıçlarını atıp aman diler. Haşim Baba gelir ve iki Rum'un handa beklediklerini söyler. Hana gelirler; ama Rumların çoktan gitmiş olduklarına şahit olurlar. Üçüncü gün Rumlara yetişirler. Onlar da Gülbeyaz'ı başka esir tüccarına sattıklarını belirtirler.

Gece yorgun olduğu için Osman yatar. Oktar ve Cebe yattıkları yerde hançer darbesi ile öldürülür. Hançer ile tam Osman'a vurulacağı anda, Haşim Baba'nın bağırması neticesinde Osman yana çekilir. Hançer kalbine değil de yan tarafa isabet eder. Osman adamı etkisiz hale getirir. Haşim Baba da diğer iki Moğol'u etkisiz hale getirir. Osman kan kaybından bayılır. Haşim Baba, Osman'ı Buhara'ya götürüp hekim getirir. Osman kendine gelince Buhara Valisi'ne, Altın Ferman'ı gösterir. Buhara'da üç ay boyunca kendilerine iyi bakılır.

Osman ve Haşim Baba iki sene boyunca Gülbeyaz'ı ararlar; fakat bulamazlar. Osman, altı yüz altını Haşim Baba'ya verip altı yüz altını da kendisine alır. Biri batıya, diğeri ise doğuya gider. Esir tüccarları, Gülbeyaz Osman'ı görüp bağırdığında Gülbeyaz'ın ağzını kapatıp ardından bez koklatarak onu bayıltıp en sonunda ellerini bağlarlar. Rumlar, Gülbeyaz'ın ardında birinin olmasından korkup onu, Yahudi'ye satarlar. Orta Asya'yı gezdikten sonra bir gece Gülbeyaz Bağdat'a getirilir. Jakob, kızları Samuel'in köşküne götürür. Samuel kızlara özel hoca tutarak Arapça öğrenmelerini sağlamak ister. Samuel, Gülbeyaz güzel olduğu için, ona özel itina gösterip onun için çok para sayar. Hadi, Gülbeyaz'ı çok yüksek miktara satın alır. Hadi, gece Gülbeyaz'a yaklaşınca Gülbeyaz zorla kaçırıldığını, nişanlı ve Müslüman olduğunu ona söyler. Hadi ona dokunmayarak bundan sonra kardeşi olduğunu belirtir.

Osman, han odasından gelen sesleri dinler. Batu Kağan'ın öldüğünü yerine Sartak Noyan'ın Kağan olduğunu işitir. Sartak Kağan, amcası Berke Noyan'dan Müslüman olduğu için hoşlanmaz. Sartak Kağan'ın, Berke Noyan için iyi şeyler düşünmediğini öğrenince Osman durumu Berke Noyan'a bildirmek ister. Gece boyunca bunları düşünür. Daha sonra hanın içindeki bağrıışmaların nedeni olarak Sartak Kağan'ın kalp krizinden ölmesi olduğunu öğrenir. Berke Kağan, Buhara'dan gelen din adamlarını kendi ülkesine çağırır. Kıpçak ülkesinde İslamiyet'in yayılmasını ister. Kendi soyundan olanların yıkılmış oldukları yerleri, bayındır hale getirip onları İslam ile şereflendirmeyi amaç edinir.

1257 yılında Hülâgû Han, Bağdat Halifesi'ne mektup yazarak şehrin teslim edilmesini ister. Şehrin Moğol saldırısına uğrayacağı haberi, halkta huzursuzluğa ve

karaborsacılığa neden olur. Gece Hadi'nin dükkanı önce soyulur, daha sonra ise yakılır.

Ekim ayında Haşim Baba, Bağdat'ta bir konakta oturmaktadır. Gülbeyaz'ı bulmak için tüm Anadolu'yu gezer; fakat onu bulamaz. Haşim Baba, Samuel'den Gülbeyaz'ın Hadi'ye satıldığını öğrenir. Haşim Baba, Hadi'yi bulunca olanları ondan öğrenir. Hadi, Gülbeyaz'a dokunmayıp kardeş gibi baktığını söyler.

1258 yılında Bağdat abluka altına alınır. Şubat ayında Osman, Bağdat önünde Moğol subayı Ket Buğa'ya, altın fermanı gösterince ondan saygı görür. Kaledekilere Berke Han'ın elçileri olduğunu söyleyince kapı açılır. Osman önce Halife ile görüşür. Ardından Hadi'nin evine gider. Osman ile Gülbeyaz karşılaşınca heyecanlanıp dilleri tutulur, sadece bakışırlar. Osman, Hadi'ye yüz bin dinarı zorla verir. Bağdat zor günler yaşar. 13 Şubat günü, Moğollar genel hücumu geçer. Surları aşınca da katliama başlarlar. Osman hayatlarını kurtarmak isteyen insanlara, kendi konağına gelmelerini söyler. Bahçe kalabalıklaşır. Moğol askerlerine altın fermanı gösterince hepsi diz çöküp daha sonra evden geri dönerler. Osman, Yüzbaşı Suguncak'a buradaki insanların emniyetini sağlamasını ve karınlarını doyurmasını emreder. Emri yerine getirilir. Bağdat'ın yerle bir olduğunu Haşim Baba oradakilere anlatır.

Berke Kağan, Osman'dan öğrenmiş olduğu olaylara çok üzülür. Hülâgu'dan bunun hesabını soracağını belirtir. Osman, Kağan'a teşekkür ederek Türkistan'a doğru yol alır. Yolda köye ulaşmak üzere iken Çoban Emmi'ye rastlarlar. Çoban öldüklerini zannettiklerini söyler. Köye doğru gider iken çoban köpeğinden ürken at, sırtından Gülbeyaz'ı atar. Gülbeyaz'ın başı taşa değer ve Gülbeyaz orada ölür. Osman bu duruma çok üzülür.

Hülâgü, karşısında sadece Berke Han kaldığı için onun üzerine yürür. Düşman ordusu on tümen olup hilal taktiği ile karşılanır. İlhanlılar, sayılarına güvenerek hiçbir hazırlık yapmadan saldırıya geçerler. Nogay Han'ın emri ile merkezdekiler kaçır gibi davranırlar. Moğollar pusuya düşer. Tepelere yerleşen okçular, İlhanlılara büyük zayıat veririrler. Nogay Han hücum emri verir. Kıskaçın dışında kalan Moğollar kaçır. Kıskaçta kalanlar ise aman dileyip kılıçlarını atarlar. Nogay yirmi bin kişilik ordu ile elli bin kişilik ordunun peşine düşer. Moğol ordusu buz tutmuş Terek Nehri'nden geçerken buz kırılır. Ve ordu soğuk sulara gömülür. Ordunun ileri gelenleri esas zaferin mimarının Hacı Mustafa olduğu üzerinde hemfikir olurlar.

2.2.8. Korkusuz Cengâver

1451 yılının soğuk bir şubat gününde, bir atlı atını Konstantinopolis'in sarayına doğru sürer. Kapıda nöbetçiler onu bekletir. Haber getiren subay önemli bir haber getirdiğini söyleyince onu, komutanın yanına götürürler. Habercinin haberini duyan saray komutanı, uşaktan Kralı uyandırmasını ister. Konstantin uykudan uyandırıldığı için çok telaşlanır. İhtilal veya Türk saldırısından korkar. Haberci, Sultan Murat'ın ölüm haberini getirdiğini söyleyince, telaşı ortadan kalkar ve mutlu olur. İmparator, tahta Mehmet'in geçtiğini öğrenir. Elinde koz olarak tuttuğu Şehzade Orhan'ı, Sultan Mehmet ile karşı karşıya getirmek ister. Böylelikle kardeş kavgası çıkararak amacına ulaşmayı düşler. Konstantin, öğleden sonraki tüm ileri gelenlerin toplantıya katılmasını emirle bildirir. Kendisinin tahta çıkışında önemli katkısı olan Sultan Murat'ın ölümü Konstantin'i mutlu eder. Taht salonu kalabalık olup İmparator'un gelmesi ile toplantı başlar. Konstantin memnun bir şekilde Sultan Murat'ın öldüğünü, yerine ise tecrübesiz Mehmet'in geçtiğini vurgular. General Nikefor, Mehmet'in, Sultan Murat'ın yerini dolduramayacağını belirtir. Prens Dukas ise, Sultan Murat'ın merhametli birisi olduğunu, yerine geçenin nasıl biri olduğunu bilmediklerini için ihtiyatlı olmaları gerektiğini söyler. Konstantin korkmaması gerektiğini Prese ifade eder. Grandük Notaras da tedbirli olmak gerektiğini, Sultan Mehmet'i şehzadelikten itibaren takip ettiğini, öyle boş biri olmadığını söyler. Konstantin, Sultan Mehmet'e mektup yazdırır. Mektupta tahta çıkışını kutlar, Şehzade Orhan için ödenen üç yüz bin akçenin, altı yüz bin akçeye çıkarılmasını talep eder. Bunun yapılmaması durumunda Şehzade'yi serbest bırakacağını mektupta vurgular. Mektuba herkes sevinirken Notaras bu mektubun uyuyan kartalı uyandıracağını, Bizans'ın başına bela açacağını, bundan dolayı da bu mektup işinden vaz geçilmesi gerektiğini ifade eder. İmparator fikrinden dönmez. İmparator canı daha fazla sıkılmadan toplantıdan ayrılır.

Sultan Mehmet'in emri üzerine 1452 yılında Gelibolu'da gemi inşa edilerek denize bırakılır. Haberci, Ağa'ya Sultan'dan bir mektup getirir. Ağa okuyunca mutlu olur. Sultan mektupta, Ağa'nın oğlunu Edirne'ye davet eder. Gece Haberci, Ağa'nın evinde misafir kalır. Haberci, Edirne'deki hummalı çalışmalardan, İmparator'un gönderdiği mektuba Sultan'ın restle cevap vermesinden, Avrupa'dan gelen elçilere iyi davranmasından, yeniçerileri hizaya sokulmasından bahseder. Sultan Mehmet, Boğaz'ın emniyetini artırmak için Rumeli Hisarı'nın inşasını başlatır.

Ahmet, Padişahı görmek için Cafer Ağa ile birlikte Edirne'ye gider. Padişah,

Ahmet'e büyük ilgi gösterir. Ona İstanbul üzerine sefer düzenleyeceğini belirttikten sonra, Bizans'ın elinde tutsak olan Şehzade Orhan'ın Bizans ile anlaşıp anlaşmadığını, taht ile ilgili düşüncesini öğrenmek için Ahmet'e, Şehzade Orhan'ı bulup onun ne düşündüğünü araştırması görevini verir. Ahmet, saraydan çıkarken çarşıda savaş hazırlıklarını ve kocaman topları görür. Cafer Ağa bu topların Bizans'ın surlarını yıkmak için kullanılacağını belirtir. Bu topları bizzat Sultan'ın döktürdüğünü ona anlatır.

Ahmet, Rumcayı ve Rum adetlerini çok iyi bildiği için Konstantiniyye sokaklarında bir Rum'dan farksız olarak yürür. Kendisine kalacak yer ararken, güpegündüz birkaç Cenevizli askerin, bir kızı kaçırmaya kalkıştıklarını görünce müdahale eder. Görevi aklına gelmesine rağmen bir Müslüman olarak kızı, zalimlerin elinden kurtarır. Herkes Ahmet'ten övgü ile bahseder. Ahmet'e adı sorulunca, adının Aleksis olduğunu söyler. Kurtardığı kızın babası, onu hanına davet eder ve Ahmet de daveti kabul eder. Handa dinlenirken gürültü duyunca Ahmet aşağıya iner. Halkın, İmparatorun Osmanlı tehlikesine karşı, Papalığın kiliseleri birleştirme teklifini kabul etmesinden dolayı rahatsız olduğunu görür. Latinlerin, Haçlı Seferleri zamanında Bizans'a vermiş oldukları zararı halkın unutmadığını görür. Halk, İmparatorun Ayasofya'da olduğunu öğrenince oraya yönelir ve orada İmparatoru ihanetle suçlar.

Ahmet üç gün boyunca İstanbul'da Şehzade'yi arar; fakat bulamaz. Namazdan sonra aşağıya yemek için iner. Savapolos ve arkadaşları içeriye girince, Ahmet onların hır çıkarmak için girdiklerini anlar. Savapolos, Eleni'nin elinden tutar ve onu rahatsız eder. Ahmet, kızı kurtarmak için ayağa kalkar ve muhatabını dışarıda yumrukla dövüşe davet eder. Dışarıda Savapolos ve arkadaşları, Ahmet'ten dayak yiyip gerisin geriye dönerler. Halk, Aleksis diye bildikleri Ahmet'i bir kez daha göklere çıkarır.

5 Nisan 1453 tarihinde Türkler, İstanbul surlarının önüne gelirler. Bizans halkı endişelenir. İstanbul'u savunmak için Konstantin, komutan olarak Giovanni Giustuano'yu atar. Ahmet, Rumların manevi olarak çöküş yaşadıklarını görüp mutlu olur.

Ahmet, Niko'ya Şehzade Orhan'ı nerede bulacağını sorar. Şehzade'nin eski sarayda olduğunu öğrenir. Sabah olunca Ahmet, Şehzade Orhan'ı bulmak için Eleni ile İstanbul'u gezmeye çıkarlar. Osmanlının ateşlediği her toptan sonra halkın korkmasından dolayı, Ahmet için için sevinir.

6 Nisan 1453 tarihinde Sultan Mehmet Han, Cuma namazından sonra elçi gönderip şehrin kan akıtılmadan teslim edilmesini ister. Konstantin teklifi kabul etmeyince de Sultan topları ateşletir. Bizans halkı korku içinde yaşar. İki subay gece handa oradakilere korkmamaları gerektiğini, Hristiyanların yardıma geleceklerini söylerler.

Ahmet sabah Şehzade Orhan'ı bulmak için handan çıkar. Onu bulur ve evine girer. Şehzade, Ahmet'in Müslüman Türk olduğunu anlar ve ne istediğini sorar. Şehzadeden zarar gelmeyeceğini anlayan Ahmet, ona Sultan Mehmet Han tarafından gönderildiğini, Bizans ile anlaşıp anlaşmadığını öğrenmek için buraya geldiğini belirtir. Sultan'ın eğer onlar ile anlaşmış ise, geri dönüp gelmesini, yok eğer kalbi din, devlet için çarpıyorsa, onu alıp getirmesinden sonra ona kucak açacağını belirttiğini ifade eder. Şehzade bu sözü duyunca hem şaşırır, hem de sevinir. Ahmet ile Şehzade sohbete başlarlar. Şehzade'nin ölmek için Bizans'a sığındığını, hiçbir zaman izzetine helal getirecek davranış içinde olmadığını, kendisi için ödenen paralara üzüldüğünü söyler. Ahmet, Şehzade'nin yanından mutlu ayrılır.

Ertesi gün gezerken Rum subayı, Ahmet'i yanına alır ve birlikte surlara giderler. Ahmet, subayı konuşturur ve Bizans'ın eksiklerini öğrenir. Cenevizlilerin neşeli olduklarını görünce nedenini sorup öğrenir. Macarların, Osmanlı ile olan anlaşmayı bozduklarını öğrenince Ahmet üzülür. Türkler hücumla kalker. Bizanslılar ağır yara alır ve Türkler geriye çekilir. Ahmet, İmparatorun ağladığını görür. Bir zaman sonra Ahmet oradan ayrılır. 22 Nisan günü Türklerin gemilerini Haliç'e indirdikleri öğrenilir. Ahmet de halkla birlikte hâkim tepeden Türk gemilerine bakar.

Ahmet, Şehzadenin yanına gider. Şehzade, Sultan Mehmet'e duacı olduğunu, başarılı olmasını dilediğini Ahmet'e söyler. Geriye dönmeyeceğini, milletin kendisini hain olarak gördüğü için çok üzüntülü olduğunu vurgular. Ahmet oradan ayrılır. Ahmet, Eleni'ye şehirden ayrılacağını söyler. Eleni'ye gerçek kimliğini ve Müslüman olduğunu söyleyince Eleni şaşırmaz. Ahmet gece Eleni'ye iki saat İslamiyet'i anlatır. Eleni, Müslüman olur. Ahmet oradan ayrılıp Türk ordusuna katılır.

Ahmet, Padişah'ı Haliç üzerine köprü kurdururken bulur. Ahmet olanları Padişah'a anlatınca Sultan duyulanır ve sevinir. Ahmet, Padişah'a Bizans hakkında bilgi verir. Ahmet, Ulubatlı Hasan'ın emrine verilir. 28 Nisan günü baskın yapacak olan Hristiyan gemileri baskına uğrayınca geriye kaçarlar. Bizans, Osmanlıların teslim şartlarını kabul etmez.

26 Mayıs günü zırhlı Macarlar, Fatih'in huzuruna çıkarak ondan kuşatmayı kaldırmasını isterler. Sultan bu üstü kapalı tehdidi kabul etmez. Kuşatmanın uzun sürmesi, Haçlıların Bizans'a yardıma geleceği söylentisi, Osmanlı askerinin moralini bozar. Sultan, savaş meclisini toplar. Kimi paşalar kuşatmanın kaldırılması gerektiğini söylemeleri üzerine, Akşemsettin Hazretleri sabırlı olmaları gerektiğini, Allah'ın izni ile Salı günü fethin gerçekleşeceğini söyler. Önce orada bulunanların, daha sonra ordunun yüreğine su serper. 29 Mayıs günü genel hücum olacağı duyurulur.

Padişahın emri ile 28 Mayıs Pazartesi gecesini tüm çadırlar aydınlatılır, ateşler yakılır. Gece yarısından sonra ateşler söndürülür. Gece askerlerin uykusu gelmez. İhtiyar çeri, onlara Efendimizin hadisinden bahseder. Daha önceki kuşatmaları anlatır. 29 Mayıs günü sabah namazından sonra top atışı ile hücum başlar. Saldırı esnasında Bizans başkomutanı boğazından yaralanır ve gemisine götürülür. 29 Mayıs günü İstanbul alınır. Ahmet fetihten sonra Eleni'yi bulmaya çıkar ve İstanbul'da yankılanan ezanı dinler.

2.2.9. Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları

1555 yılında orman, yeşilin her tonunu içinde barındırır. Ormanda içinde rengârenk papağan ve dallarda sıçrayan maymunlar bulunur. Ormanın içinde ilerleyen elli ya da elli beş kişi civarında olan insanların giyecekleri dikenlerden dolayı yırtılır. Önde iki Sindli kılavuz ve beş kişi, arkada ise on tüfekli olduğu halde ilerlerler. İki kılavuzun yol göstermesi ile Seydi Ali Reis ve leventleri ormanda yol alırlar. Son anda kılavuzların uyarması ile bataklığa düşmekten kurtulurlar. Biraz gittikten sonra güzel bir alanda mola verilir. Reis, sedye ile getirilen yaralı Ömer'in halini sorar. Mola yerinde başlarından geçenler düşünülür. Reis, Mustafa ve Ali Ağa ağacın altında otururlar. Reis başlarından geçenleri yazar. Oradakiler Reis'in başlarından geçen her şeyi yazdığını öğrenirler. Reis, ağacın altında otururken kocaman bir yılanın tam Reisi sokacağı anda, Hanzala hançeri yılanı doğru atar ve onu öldürür. Herkes, Reis'e geçmiş olsun deyip Hanzala'yı tebrik eder.

Yatsı namazını kıldıktan sonra nöbetçi olarak Hanzala ve Abdullah görevlendirilir. Hanzala geçmişini, babası ile arasında geçen isim konusunu düşünür. Babası ona, şehit olan sahabe Hanzala'nın melekler tarafından gusül edilmesinden ve de onun Allah ve Resulüne olan sevgisinden dolayı bu adı verdiğini anlatır. Preveze Deniz Savaşı'nda şehit düşen babasını anımsar. Nöbet süresi bitince yatağa girer;

ama uzun süre yatamaz. Babasının şehadetinden sonra annesinin onu büyütüşünü, Seydi Ali Reis'in kendisini yanına almasını, daha sonra Hatice ile evlenmesini hatırlar. Evlendikten bir hafta sonra İran Seferi'ne çıkışlarını, Halep'te iken Sultan'ın vermiş olduğu görev olan Türk donanmasını Süveyş'e getirilmesi görevinde Seydi Ali Reis ile birlikte yola çıkışlarını, kara yolu ile donanmaya ulaşmalarını düşünür. Nöbet esnasında olumsuz durumla karşılaşmaz. Nöbetleri bitince arkadaşlarını uyandırıp yatmaya giderler.

Seydi Ali Reis başlarından geçen her şeyi yazar. Hindistan'daki Müslüman hanların çarpışmalarını, Portekizlilerle yaptıkları deniz savaşlarını vb. her şeyi kâğıda döker.

1554 tarihinde donanma Basra Körfezi'nden hareket eder. Yolları üzerinde Portekizlilerle karşı karşıya gelinir. Yapılan deniz savaşında Portekizliler yenilip kaçarlar. Okyanusta büyük bir tufanla karşılaşılır. Suların kendilerini Hint sahillerine sürüklemesi sonucu, Hindistan üzerinden İstanbul'a kara yolu ile gelmeye karar verilir. Hindistan'daki Hanlar, Seydi Ali Reis'i ve leventlerini izzet ve ikramla karşılarlar. Donanma tayfunda zarar gördüğü için Melik Ahmet'in yanına bırakılır.

On beş gün sonra Ahmedabad şehrine ulaştınca o yörenin Padişahı, onları hoşnutlukla karşılar. Padişah, emirlerine iki kılavuz verir. Hanzala bunları uyumadan önce düşünür. Ertesi gün yorucu yolculuktan sonra akşamüzeri mola verilir. Leventler, Mustafa Ağa'nın etrafına oturup Portekizlilerin Hint Okyanusu'nda ne gibi zulümler yaptığını anlatmasını isterler. Ağa onlara olanları anlatır. Hindistan Müslümanlarına, önce Mısır Memlük Sultanı Gansu Gavri'nin yardımda bulunduğunu, daha sonra Mısır'ın Osmanlı egemenliğine girmesi üzerine Osmanlıların önce Kızıl Denizi, sonra Aden Körfezi'ni ve daha sonra Hint sahillerini Portekizlilerden temizlemeye çalıştığını anlatır. Ayrıca Ağa, Piri Reis'in Hindistan seferini anlatıp tüm başarılarına rağmen iftira sonucu başının vurulmasından da bahseder.

Sabah kahvaltısından sonra yola çıkılır. Orman içerisinde Kali'ye tapanların sesi duyulunca durulur. Orman içinde puta tapan Kali'ler, putları Kali için üç kişiyi kurban edecekleri esnada, Reis bunları silahla korkutup üç kişiyi kurtarır. Kurtarılan kişilerden biri Türkçe konuşmakta olup, İspanyol ve sonradan Müslüman olan bir denizci olduğu öğrenilir. Kali'ye tapanlara, İslamiyet'i anlatmak için buraya geldiğini anlatır. Oçi'ye ulaştınca oranın Bey'i tarafından ağırlandırılır.

Ubeyde Bey'den geçmişinin anlatılması istenir. Ubeyde Bey anlatmaya

başlar. Çocukluğunun bir masal gibi geçtiğini vurgular. İspanya'nın bir altın humması içinde çırpındığını, Kristof Kolomb ve diğer kaptanların her gelişlerinde altın dolusu gemilerle geldiklerini, güya Hristiyanlığı yaymak için gidenlerin esas amaçlarının altın olduğunu, bu yüzden binlerce insanın canına mal olduğunu belirtir. Ubeyde Bey, Amerika'daki insanlara eziyet eden insanların sonunun kötü şekilde bittiğini anlatır. O zaman adı Pedro da Garcia olan Ubeyde Bey yirmi yaşında zengin olmak hevesiyle Latin Amerika'ya doğru arkadaşları ile birlikte yola çıkar. Yolda birçok zorlukla karşılaşmalarına rağmen, 1519 yılında Mayaların ülkesine girilir. Cortes ve yanındakiler oraların altınlarına sahip olmak için Mayalarla çarpışır. Mayalar atlı askerlerden korktukları için savaşı kaybederler. Mayalarla anlaşma yapılarak Aztek ülkesine doğru gemilerle ilerlenir. Aztek İmparatoru gelenleri dostça karşılar. Onlara ikramda bulunur. Azteklerin zenginliği Cortes ve askerlerinin gözlerini kamaştırır. Aztek İmparatoru Montezuma'ya oyun oynayarak onu esir ederler. Aztek halkı ayaklanır. Onlarla kanlı çarpışmalar olur. Çarpışmalar sonunda Cortes savaşı kazanır. Meksika'ya İspanyollar hâkim olur. Cortes, Azteklerin başkentini yerle bir eder. Cortes yaptığı bu zulümlerden dolayı daha sonra acı içinde ölür. Pizarro, Kral'ın yardımları ile İnkaların zenginliğini ele geçirmek için İspanya'dan yola çıkar. Babasız doğmuş, sokaklarda serserilik yapmış olan Pizarro'nun hayalleri gerçekleşir. Amerika'ya ulaşan Pizarro'nun ordusunda Pedro da Garcia da yer alır. İnkalar Kralı'nın güvenini kazanan Pizarro İnkaları tuzağa düşürüp Kralı tutsak ederek ordusunu yenilgiye uğratıp ülkeye hâkim olur. Pizarro ve ordusu İnkalar ülkesini yağmalar. Pedro de Garcia tüm bu olanlardan rahatsızlık duyar. Preveze Deniz Savaşı'nda Müslümanlara esir düşünce, orada Müslüman olup Ubeyde adını alır.

Ubeyde Bey, belirli bir yerde ayrılınca leventler çok üzülür. Delhi'de Hümayun Şah onlara hürmet eder. Yağmur mevsimi geçinceye kadar orada kalırlar. Yorucu yolculuktan sonra Harşem Şahı tarafından sevgi ile karşılanırlar. Oradan ayrılıp Horasan, Irak, Musul, Diyarbakır'a ve en sonunda ise İstanbul'a varırlar. Leventler, Seydi Ali Reis ile İstanbul'a ulaşınca Sultan'ın Edirne'de olduğu haberini alırlar. İki gün sonra Edirne'de Sultan Süleyman'a, başlarından geçenler anlatılır. Sultan, Reis'e iltifat edip büyük maaş bağlar.

2.2.10. Zafer Rüzgarları

Kadırga, Muğla sahillerinden uzaklaşırken Turgut Reis, İmam Efendi ve Filiz Ahmet sohbet ederler. Haçlılarla nasıl mücadele edecekleri konuşulur. Daha sonra gemide üç çocuk bulunduğu haberi gelir. Turgut Reis bu duruma çok kızar. Reis, çocuklara neden gemiye bindikleri ile ilgili sorular sorar. Çocuklar ailelerini kaybettiklerini, cenk etmek için gemiye bindiklerini söylerler. Çocuklar, Turgut Reis'e gemiden gönderilmemeleri gerektiğini, ne iş varsa yapacaklarını ifade ederler. Reis, onları kabul edip Ağa'ya teslim eder. Ağa, çocuklara kalacakları yeri gösterir. Çocuklar için terziden ölçü aldırır. Çocuklara gemiyi gezdirir ve toplar hakkında bilgi verir. Yatsı namazında sonra çocukların isteği üzerine Ağa, çocuklara Oruç Reis'i anlatır. Oruç Reis'in hayatının bir destan olduğunu, milleti ve dini için yaşayıp bu uğurda hizmet ettiğini, çok iyi bir İslam terbiyesi aldığını, çocukluğundan itibaren Akdeniz'de Haçlılara karşı durmak istediğini örnekleri ile anlatır.

Gaza ateşi ile yanan Oruç Reis, küçük teknesi ile ticaret yaparken Haçlı şövalyeleri tarafından tutsak edilir. Kurtuluş akçesi için çok para istenip forsa olarak tutulur. Oruç Reis'i, Hristiyanlığa davet edip ona mal ve makam teklif etmelerine rağmen, Oruç Reis vaatleri kabul etmez. İnançlarının sapık olduğunu, gerçek dinin İslam olduğunu onlara anlatır. Forsa olarak gemiye zincirlenen Reis, eline ege geçince zincirleri incelttikten sonra kırar. Şövalyelerin sızdığı anda sahile yakın yerden denize atlayıp kurtulur. Memlukuluların ve Şehzade Korkut'un yardımını görür. Rodos Şövalyelerine kan kusturur. Çok sayıda forsa ve malla döner. Kendisine Cerbe adasını üst yapar. İspanya'daki Müslümanları, Kuzey Afrika'ya taşır. Oruç Reis zamanla daha da güçlenir. Oruç Reis'in güçlenmesi, Hristiyanlar gibi Kuzey Afrika'daki bazı Arap kabilelerini de rahatsız eder. Bir cihat sonunda Oruç Reis şehit olur.

Bir hafta içinde çocuklar gemiye alışırlar. Çeşitli alanlarda ders alırlar. Savaşlarda başarılı olup Turgut Reis'in gözüne girmeyi hayal ederler. Bütün leventler gibi onlar da Turgut Reis'e, bu şanlı denizeciye hayran olurlar. Birkaç defa, Turgut Reis'i ufukları seyrederken görürler. Onlara göre Turgut Reis, adeta bir destan kahramanı olarak görür. Çocuklar onu bir baba gibi görüp öylece severler. Ağa, çocuklara Reis'ten bahsederken onun Allah'ın buyruklarından ayrılmadığını, Allah Resulünün sünnetine göre hareket ettiğini belirtir. Çocuklar, çok hürmet ettikleri Ağa'nın bile Turgut Reis'ten övgü ile bahsetmesi, Reis'i gözlerinde daha da büyütür. Yola çıktıkları sekizinci gün fırtına çıkar. Fırtına sabaha karşı durur. Aynı

gün serendeki gözcü ufukta üç İspanyol gemisi görür. Bu gemiler Turgut Reis'in bayrağını görünce ürkerler. Gemiler, Reis'in kadirliğini kısıpca almak isterler. Çocukların içerisi kabırır. Cenk başlamadan Ağa'nın yanına koşarlar. Ağa'yı leventlere emir verirken bulurlar. Çocuklar sandıkları taşıyan leventlere yardımcı olurlar. Rahat savaşılsın diye güverteye kum serpilir. Bu işler yapılırken mehter cenk havası çalar. Bu hava içinde çocuklar kendilerinden geçer. Ağa onlara zırh giydirip kılıç, yay ve okları verdikten sonra, ne yapmaları gerektiğini söyler. Turgut Reis'in emri ile Filiz Ahmet Reis topları ateşletir. Filiz Ahmet Reis'in topçuları isabetli atışlar yapar. Düşman gemilerinden açılan ateşler isabetli olmadığı için gemiler zarar görmez. Kısa zaman sonra düşman gemilerine rampa yapılır. İspanyol askerleri sayı bakımından leventlerden çok olmalarına rağmen büyük bir korkuya kapılırlar. Kadınlar ve çocuklar karşısında aslan kesilen İspanyol askerleri, Türkler karşısında şaşkına döner. Allah! Allah! nidaları ile leventler kısa zamanda düşman gemilerini ele geçirir. Forsa olarak tutsak edilen yüzlerce Endülüs Müslüman'ı, serbest bırakılır. Turgut Reis, İspanyol tutsaklara sert davranırken, Endülüslü Müslümanlara yumuşak davranıp ganimetten pay verir. Endülüslü Ali Osman, çocukların yanına yerleştirilir. Çocuklarla iyi anlaşır. Ali Osman, Müslümanların nasıl ikiye ayrıldıklarını, İspanyolların bu durumdan nasıl faydalandığını, nasıl diri diri yakıldıklarını, din değiştirmeye zorlandıklarını anlattıktan sonra kendi hikâyesini söylemeye devam eder. Bir İspanyol'un emrinde çalıştıklarını, İspanyol'un kızının abisi Hanzale'ye âşık olması yüzünden ölmek için evlerini terk ettiklerini, günlerce at sırtında gittiklerini, annesinin attan düşüp ayağını kırdığını, akrabalarının köylerinde kaldıklarını, Türk gemisine bindiklerini, düşman gemisi tarafından esir edildikten sonra Turgut Reis tarafından kurtarıldıklarından bahseder. Cezayir'de, Endülüslü Müslümanlar sevinçle karşılanır. Onlara yardım edilir. Birçoğu Suriye ve Mısır'a gitmek ister. Hanzale, kardeşi ve on beş kadar Endülüslü genci, Turgut Reis leventliğe kabul eder.

Endülüs'ten gelen haber üzerine, Turgut Reis onları kurtarmak üzere gemi göndereceğini bildirir. Filiz Ahmet komutasında üç kalite Cezayir'den ayrılıp Endülüs'e yönelir. Gaziler beklenen zamanda Endülüs'e varırlar. Müslümanlar gemiye bindirilir. Filiz Ahmet Reis, Mustafa Reis'e gemiyi koya çekmesini on beş güne kadar gelmemeleri halinde Cezayir'e dönmelerini belirttikten sonra Hanzale ve birkaç kişi ile yola çıkılır. Hanzale'nin annesi, babası ile Isabel'i kurtarmak amaçlanır.

Bir, iki gün sonra Hanzale'nin ailesinin yanına varılır. Sabahleyin Granada'ya gidilir. Gece handa kalırken handa İsaabel'in Müslüman olduğu duyulunca çok sevinilir. Yemekten sonra İsaabel'in evine doğru yönelinir. Plan devreye koyulur. Konağın muhafızları etkisiz hale getirilip elleri bağlanır. Don Fernando, kızının görmediği yerde öldürülür. Köye dönünce Hatice (İsaabel) ile Hanzale evlenir. Koya geldiklerinde kalitenin yanında kalyon vardır. Kalyonun nasıl ele geçirildiğini öğrenince Reis sevinir. Cezayir'e varınca Hasan Ağa haberi veremez. Hamza olayı anlatır. Limanda gemileri onarıırken keferelerin baskınına uğradıklarını, bir çok kişi ile birlikte Turgut Reis'in esir alındığını, şu anda zindanda olduğunu, Janetino Doria ile Turgut Reis'in düellosunu, düello sonunda Turgut Reis'in gemiye forsa olarak gönderildiğini, küçük olduğu için papazların kendisini Hristiyan yapmaya çalışırken onlara sapık düşünceli olduklarını örneklerle açıkladığını, gece papazlardan birinin yanına gelerek Müslüman olmak istediğini, Müslüman olan Mehmed ile birlikte küçük yelkenle limandan ayrıldıklarını ve yedi gün sonra Cezayir'e vardıklarını anlatır.

Filiz Ahmet, Turgut Reis'i kurtarmak için çareler araştırır. Reis'in korunaklı bir kaleye hapsedildiğini öğrenir. Leventler kaleye saldırarak Reis'i kurtarmak istediklerini bildirince, Filiz Ahmet bu bağlılığa sevinir; ama onları tehlikeye atmamak için onlara izin vermez. Ali Osman, Reis'ten Preveze Deniz Savaşı'nı anlatmasını ister. Reis çocuklara savaşı anlatır.

20 Ekim günü Haçlı donanması, Cezayir'e saldırır. Hasan Ağa geriye çekilip gelenleri izler. Gece baskını ile gelenleri tepeden atar. İmparator Şarlken'in ordusu gece fırtınadan ve Hasan Ağa'nın saldırmamasından dolayı bozguna uğrar.

Aradan iki yıl geçer. Barbaros Hayreddin Paşa, Fransızlara yardım için Nice şehrine saldırır. Orayı alıp Fransızlara verir. Donanma dönüşte namluları Cenova'ya çevirir. Ceneviz Hükümeti, Turgut Reis'i bırakmak zorunda kalır. Reis esaretten kurtulunca Haçlılara gereken dersi Akdeniz'de verir. Haçlılara korku salıp onlarla karşılaşınca da onları denizin dibine gönderir.

Malaga Limanı'nda ihtiyar İbrahim, gemiye sebze ve meyve satmak için çıkar. Mallarını satar. Tüm bu hazırlıkların Prensi, İtalya'ya göndermek için yapıldığını öğrenince de güvercinle Cezayir'e haber gönderir. Turgut Reis, arkadaşları ile sohbet ederken haber gelir. Reis haberi alınca istişare eder. Prensi ele geçirmenin zor olduğu bunun neticesinde birçok kayıp verileceğinin belirtilmesi üzerine, İtalya sahillerine akın düzenlenmesi fikri benimsenir. İtalya sahilleri vurulur.

Birçok ganimet ve gemi ele geçirilir. Malta şövalyelerine ait bir geminin kasasında yetmiş beş bin altın çıkınca Turgut Reis çok sevinir.

Akşamüzeri denizden biri çıkar. Gelen kişi çok yorgun olduğu için sahilde uykuya kalır. Yunus Ahmet uyanınca Turgut Reis'in yanına gider. Tunus'tan haber getirdiğini, kalenin en zayıf yerini kaleden birinin işaret edeceğini vurgular. Turgut Reis hazırlıkları hızlandırır. Belirtilen tarihte kale üzerine sefer düzenlenir. İbrahim Berat, kalenin en zayıf yerini fenerle işaret edip Türk leventlerinin içeriye girişlerine yardımcı olur. Sabah olunca Turgut Reis'in bayrağının dalgalandığı görülür.

Turgut Reis'in Methiye Kalesi'ni alması Haçlı dünyasını telaşlandırır. Andrea Doria başkanlığında toplantıda, Turgut Reis üzerine bir sefer düzenleme kararı alınır. Andrea Doria toplantıdan sonra konağından odasına geçer. Yeğeni Matilda yanına gelir. Andrea Doria, yeğenine Prense evlenmek isteyip istemediğini sorar. Matilda istemediğini söyleyince Andrea Doria ona çok kızar. Matilda odasından esirlere bakar. Zincirleri çıkarılmış bir şekilde su ile yıkandıklarını görür. Onlarla konuşmak için bahçeye iner. İçlerinden genç olana gönlü akar. Ömer ile konuşmak ister ve onunla konuşur. Ömer'in, Turgut Reis'in bir leventi olduğunu, savaş alanında esir edildiğini öğrenir. Az önce su ile ne yaptığını sorunca, Ömer de ona abdest aldığı ifade eder. Ömer, ona İslamiyet'i ve Allah'ın teklisini, Hz. İsa'nın kul ve peygamber olduğunu delilleri ile sunar. Bu cevaplar Matilda'ya mantıklı gelir. Bu konuşmalara şahit olan subay sarsılır. Ömer'e sorular sorup cevaplar alır. Daha sonra subay, Ömer'i yerine gönderir. Üç gün sonra Matilda ile subay gelip Müslüman olduklarını ve kaçış planı hazırladıklarını söyleyince, Ömer çok sevinir. Subay, Müslüman olmak için ne yapmak gerektiğini sorunca, Ömer şehadet getirip Müslüman ismi alması gerektiğini vurguladıktan sonra ona Talha Zübeyr adını verir. Gece olunca Ömer, subaya abdest almayı, şehadet getirmeyi ve dini bilgileri öğretir. Bir aralık Talha Zübeyr gözükmez. Görüldüğü zaman bir yelkenli satın aldığını, kaçış planlarının hazır olduğunu söyler. Matilda'nın da Müslüman olduğunu subaydan öğrenince Ömer, ona Ayşe adını verir. Talha Zübeyr, Ayşe'nin ona karşı gönül yakınlığı hissettiğini, Ömer'in ona karşı bir şeyler hissedip hissetmediğini öğrenmek isteyince de Ömer onunla evleneceğini belirtir. Gece olunca nöbetçilere ve dadiya uyku ilacı verilir. Tehlikesiz bir şekilde gemiye binilir. Ömer ve arkadaşları, beş gün sonra Cezayir'e varırlar. Akdeniz'deki yolculukları çok kolay geçer. Cezayir'de büyük bir hareket olur. Ömer önce Cezayir Valisi'ne giderek kaçışlarını anlatır. Ayşe ve Talha Zübeyr'in Müslüman olmalarına herkes çok sevinir. Hatice Hatun, yeni

gelen Ayşe'yi memnuniyetle misafirliğe kabul eder. Ayşe, kendisine Müslüman kadınlarının yakınlık göstermelerine çok sevinir. Kadınlar, Ayşe'ye İslamiyet'i anlatırlar. Ömer ile Ayşe'nin düğünleri Cezayir'e varışlarının on beşinci günü yapılır. Talha Zübeyr ise Cezayir'de hiç yabancılık çekmez.

Bir akşamüzeri, bir kalitenin limana geldiği görülür. Bu gelen Turgut Reis'in arkadaşı Cafer Reis'dir. Cafer Reis'e hürmet edilir. Medhiye'yi almak için yüzlerce Haçlı gemisinin, binlerce Haçlının gelmekte olduğu bilgisini verir. Düşman gelir ve düşmana zayıf verdirmelerine rağmen, geriye çekilmek zorunda kalınır. Kale komutanı esir olarak onların eline geçer.

Andrea Doria, yardımcılarını çağırıp İmparatorun mektubunda neden Dragut'u ele geçiremediklerinden, bu olayın Sultan Süleyman ile aralarını açtığından, bir an önce Dragut'u yakalamalarını istediğini belirtir. Turgut Reis'in Cerbe'de olabileceği düşünülerek Cerbe'ye yönelirler. Cerbe adasında gözcülük yapan nöbetçi, ufukta beliren lekeleri görünce hemen Turgut Reis'in yanına gider. Kısırıldıklarını anlayan Reis düşünceye dalar. Haçlılar, Cerbe adasının El-Kantara Kanalı'nın ilerisinde durup Sicilya'dan yardım isterler. Andrea Doria, Turgut Reis'in avucunda olduğunu, onun ölümünü görmek isteyen asil kadın ve erkeklerin bir an önce Cerbe adasına gelmeleri haberini Avrupa'ya yaydırır. Ufukta bir gemi belirir. Gemi kaptanı, Dragut'un her yeri yakıp yıktığını, kendisinin de canını zor kurtardığını vurgulayınca, Andrea Doria bunun imkansız olduğunu söyleyip adaya daha da yaklaşır ve gemilerin orada olmadığını görür. Andrea Doria, Turgut Reis'in üç dört millik alanı ağaç kazıklar yaparak gemileri onun üzerinden kaydırıp oradan çıktığını görüp yıkılır.

Rumeli'de bir anda Zübeyr Talha ile Ömer karşılaşır. Talha Zübeyr saraya çevirmen olarak girdiğini söyler. Türkçe konuşmayı ve Kur'ân-ı Kerîm okumayı öğrendiğini belirtince, Ömer çok sevinir. Ömer de başlarından geçenleri, Haçlılarla denizdeki karşılaşmalarını, Turgut Reis'in, Sultan Süleyman'ın emrine girmesini, Trablusgarp'ı fethetmelerini, Reis'e söz verilen makamın verilmemesini anlatır.

Haçlıların her an saldırabileceğini hesaplayan Trablusgarp Beylerbeyi Turgut Reis, kaleleri tamir ettirir.

Papanın sarayındaki toplantı salonunda bütün Hristiyan devletlerinin liderleri, komutanları toplanır. Osmanlı şehzadelerinin taht kavgalarından faydalanarak tüm Kuzey Afrika topraklarını ilhak etmeyi amaçlarlar. Toplantı birlik kararı ile dağılır. İki yüz gemi yola çıkar. Hastalıklar ve kötü hava koşulları onları önce Cerbe adasına

yöneltir. Bir gün içinde Cerbe teslim edilir. Turgut Reis, durumu İstanbul'a bildirmek için Uluç Ali Reis'i gönderir. Uluç Ali Reis yolda Osmanlı donanmasını görür. Piyale Paşa'ya durumu arz ettikten sonra Cerbe adasına yönelir. Osmanlı donanmasının geldiğini duyan düşman donanması toplantı yapar. Düşmanla, Osmanlı donanması Cerbe adası önünde karşılaşır. Osmanlı donanması büyük bir zafer kazanır. Cerbe adası ele geçirilir.

Saint-Elmo Kalesi kuşatılır. Top atışı yapıldıktan sonra hücumla geçilirken top atışından dolayı sıçrayan taş Reis'e değer. Yaralanan Turgut Reis, dört gün sonra şehit olur.

2.2.11. Yasak Şehir

Seyit Mehmet Bey, Hanlık Sarayı'ndan çok kızgın ve asık suratlı bir şekilde gelir. Yüzünden mertlik akan Bey'in canını, bir şeylerin sığıdığı duruşundan belli olur. Sadık uşak Balamir'in de Beyinden farkının olmadığı anlaşılır. O da bir şeylere kızdığından söylenir. Bu durum Mehmet Murat Bey'i düşündürür. Çünkü bu güne kadar babasının kızdığını görmediğinden, bu durumun ne olduğunu bilmek ister. Aşık oynayan çocuklar, babalarının hızlı yürümelerinden ve asık suratlı olmalarından bir şeyler olduğunu anlarlar. Burhan Bey'in, Moskova'dan döndükten sonra evlerinin tadının tuzunun kaçtığını birbirlerine ifade ederler. Evlerde babalarının ağzını bıçak açmaz. Bir araya geldiklerinde çocukları yanlarından uzaklaştırıp hararetli bir şekilde tartışır.

Çocukların babaları Hanlık Sarayı'ndan dönerler. Pulat Bey, Seyit Mehmet Bey'e, sonuna kadar yanında olduklarını, kılıçlarının emrinde olduğunu; fakat dikkatli olunması gerektiğini belirtirler. Çocuklar birbirlerinin yüzüne bakıp neler olduğu hakkında bilgi sahibi olmadıkları için meraklanırlar.

Seyit Mehmet Han, Burhan Han ile aynı derecede itibar görür. Kasım Devleti'nde halk arasında Bey'in önemli bir yeri bulunur. Çocuklar ise onsekiz yaşlarında yeni yetme gençler olarak yer alırlar. Bu yeni yetme gençler silah talimi almalarına rağmen, o güne kadar toplantılara alınmazlar. Çocuklar at uşağı Balamir'den durumu öğrenmek isterler. Balamir bir şey bilmediğini söyler. Balamir bilmesine rağmen konuşmaz. Çocuklar şehir dışında olan Rüzgârlı Tepe'ye doğru çıkarlar. Burası her zaman rüzgârlı ve Kasım Şehri'nin en gözde yeri olan, sıcak yaz günleri ile geceleri püfür püfür esen ve orada insanlara ferahlık veren bir tepe olarak bilinir. Tırmanıştan yorulan çocuklar, kendilerinden önce gelenlerin kimi çimenlere,

kiminin de sedirlere oturduklarını görürler. Çocuklar temiz havayı ciğerlerine çekip dinlenirler. Kasım Şehri'ne hayran hayran çocuklar bakarlar. Burada ihtiyarların konuşmalarından Burhan Han'ın Hristiyan olduğunu, Seyit Mehmet Han'ın ise Hristiyan bir Han'a biat etmediğini duyarlar. Konuşanlar, Burhan Han'ın çok yanlış yaptığını din değiştirdikten sonra Vasili adını aldığını ifade ederler. İhtiyarlar, Ruslara güvenmemeleri gerektiğini, Kazan Hanlığı üzerinden anlatırlar. Kazan Hanlığı'nda devam eden kardeş kavgası sonucu, Rusların onları nasıl parçalayıp yok ettiklerini birbirlerine hatırlatırlar. Seyit Mehmet Bey'in, Burhan Han'a nasihat ettiğini, gittiği yolun yanlış olduğunu söylemesine rağmen Han'ın yolundan dönmediğini çocuklar işitirler. Ayrıca Ryazan Başpiskoposu Misayil ile Han'ın Müslüman halkı, Hristiyan yapmak için faaliyet yapacakları söylenir. İhtiyarlar toplanınca çocuklar da aşağıya inerler.

Günün gecesinde yine toplantı olur. Kâhya olanları yeni yetme gençlere anlatır. Bu bölgede kurulan hanlıkların zamanla nasıl Rus hâkimiyetine girdiklerini, Hanların hanlıklarını devam ettirmek için nasıl Moskof'la bir olduklarını anlatır. Toplantıda Hristiyan bir Han'a biat etmenin artık mümkün olmadığı, yeni bir yurt bulmak için göç kararının alındığı vurgulanır. Çocuklar yeni bir yurt sözüne sevinirler. Çünkü bu onlar için yeni bir macera olarak algılanır. Fakat daha sonra çekilen sıkıntılardan da bu sevincin ne kadar çocukça olduğu anlaşılır.

Yeni yetme genç, annesi ile sohbet ederken annesi buralardan gideceklerini oğluna söyler. Oğlu Muhammet Murat Bey de aldıkları kararın çok yerinde bir karar olduğunu belirtince, Seyit Mehmet Bey'i çocuğundan duyduğu bu sözler mutlu eder. Baba, çocuğuna kuzey doğuya doğru gideceklerini bu uğurda muhakkak şehit vereceklerini amaçlarının dinlerini hür bir şekilde yaşamak olduğunu vurgular. Seyit Mehmet Bey, oğluna yolda giderken vatanın ne kadar önemli olduğunu örnekler vererek anlatır. Hz. Peygamberin de hicret etmek zorunda olduğunu, ona ifade eder. Sonra da düşman karşısında daima dik durmak gerektiğini vurgular. Birlikte sanatkârları dolaşırlar. Seyit Mehmet Han, onlara yanlarında gelmeleri için davet eder.

Göç için karara varma toplantısında içerisi tıklım tıklım doludur. Seyit Mehmet Bey, Han'ın Hristiyan olmasından dolayı artık ona biat etmeyeceklerini açıklayınca, salondakiler onunla aynı fikirde olduklarını söylerler. Seyit Mehmet Bey, göç işinin hiç de kolay olmayacağını, Rus topraklarından geçmek zorunda olduklarını, işin ucunda ölüm olabileceğini hatırlatır. Salondakiler, dönmüş bir

Han'ın idaresinden kalmaktansa, şanslarını denemek istediklerinin haykırırlar. Pulat Bey, Rus sınırında çok uygun bir yerin olduğunu; fakat yollarda türlü sıkıntıların olabileceğini belirtir. Herkes, Seyit Mehmet Bey ile aynı fikirde olduklarını belirtip onu kendilerine başkan olarak seçerler. Yola çıkamayacak kadar fakir olanlara Seyit Mehmet Bey yardımcı olur. Gittikleri yerlere ekmek için tohumlar alınır. Seyit Mehmet Bey'in ailesi ve hizmetkârlarının yedi arabası olur. Kararlaştırılan günün sabahında iki yüz altmış beş araba, iki bin yirmi üç kişi Seyit Mehmet Bey'in başkanlığında yola çıkarlar. Seyit Mehmet Bey, kendisine yardımcı seçip yolda sıkıntılara karşı alınabilecek tedbirleri alır. Yirmi gün sonra hazırlıklar bitirilip yola çıkılır. Yola çıkıldığı gün, gidenler de kalanlar da çok üzülürler. Kafiye kuzey doğuya yönelir. İki gün yolculuk iyi geçer. İleride bir atlı görülür. Üç atlı, atlıyı yakalamak için gönderilir. Yabancı yakalanıp getirilir. Yakalanan kişi, görevini inkâr edip normal bir köylü olduğunu söylemesine rağmen kimse ona inanmaz. Bey'in ikazı üzerine adam mektubu vermek zorunda kalır. Mektupta Başpiskopos, Kasım Şehri'nde yaşananları ve göçü Çar'a bildirir. Yabancıya herhangi bir ceza verilmeden Rus sınırına kadar kendileri ile gelmesi kararı alınır. Mola yerinde nehir kıyısından ayrılıp köylülere gözükmemeyi uygun görüp steplere dalma kararı alınır.

Yeni yetme gençler, kafileden artçılara doğru yarış yaparlar. Hayvanları yorulunca da dinlenirler. Tam kalkacakları anda Kazaklara yakalanırlar. Kazaklar onları Ataman'ın yanına götürür. Nereye gittiklerini sorulunca da yeni yetme gençler, onları yanıltmak isterler; fakat oradakiler onlara inanmazlar. Rus Vali'si, Ataman'dan onları bulmasını ve yok etmesini ister. Ataman birliğini hazırlayıp yola çıkar.

İki Rus içki içip sarhoş olur. Esir olan Muhammet Murat, öldürüleceğini anlayıp mumu düşürüp ezer. Ruslar hançerlerini çekip Muhammet Murat'ı ararlar. Muhammet Murat, gecenin karanlığından ve Rusların sarhoş olmasından faydalanarak yerde yuvarlanır. Rusları düşürür. Ruslar gecenin karanlığında birbirlerini hançerlerler. Sabah olunca yeni yetme gençler, Müslüman birliğince kurtarılır. Muhammet Murat, düşman ordusundan bahsedince yol değiştirilir.

Kafiye, Kazan köyüne yaklaşınca köyden yükselen dumanlar görülür. Bey öncü birlik gönderir. Birlik, ağlayan ihtiyardan bir saat önce Moskofların gelip buraları yaktığını öğrenir. Tam gidecekleri anda Moskof gelmeden önce dağa çekilen Kazanlılar gelir. Kasım Hanlığı'ndan gelenler ile Kazanlılar konuşurlar. Suçun taht kavgasına girip Moskof'tan yardım isteyen Türklerde olduğu görüşü üzerinde

durulur. Kazan Reisi, kendilerini kabul edip edemeyeceklerini sorar. Seyit Mehmet Han onları kabul eder. Gelenlerle çabucak kaynaşılır. Rus öncü birliği yenilir. Bir kişi esir alınır. Esir alınan kişiden on bin kişilik Rus ordusunun peşlerinde olduğu bilgisi alınınca, Ruslarla savaş kararı alınır. Müslümanlar cenk vaziyeti alır. Ruslar saldırıya geçer. Müslümanlar, düşmana önce piştovlarla daha sonra ise sağa sola açılarak toplarla karşılık verir. Düşman kısıpca alınıp bozguna uğrattılır. Çok sayıda esir alınır. Müslümanların eline çok ganimet kalır. Yedi komutanın dışındaki askerler serbest bırakılır.

Rusların pususuna düşmemek için dağ yolundan gitme kararı alınır. Dağda ilerlerken fırtına kopar. Fırtına zorlu geçerken en sonunda düz bir alana ulaşılır. Orada birkaç gün dinlenilir. On beş gün kadınlara silah kullanma dersi verilir. Çevrede avlanacak çok hayvan olduğundan av sıkıntısı çekilmez.

Rusların, Başkurlara da topraklarında huzur vermedikleri öğrenilir. Başkurlardan, Rusların kadın, çocuk demeden Müslümanları öldürdükleri haberini alırlar. Öncü birlikten yolda karşılaştıkları Başkurlardan bir günlük mesafede Rus ordusunun olduğu öğrenilir. Böylece yol değiştirmek zorunda kalınır. Hamza, Moskof ile nasıl çarpışıp onlara zarar verdiklerini anlatır. Hamza yeni katıldığı insanlara, düşmana baskın verip dört bin iki yüz kişiyi öldürüp top ve altınlarını ele geçirdiklerini belirtir. Başkurlarla kısa sürede kaynaşılır. Murat adlı haberci on beş bin kişilik düşman ordusunun gelmekte olduğu haberini getirilince savaş planı yapılır.

Bir dağın yamacına ordu yerleştirilir. Ruslar savaş niyetinde olduğundan savaş başlar. Türk topçusu Rusları biçer. Arkadan dolaşan Bekir Bey'in ordusu, Rusların dağılmasına neden olur. Birçok şehidin ardından zafer kazanılır. Seyit Mehmet Bey'in iki oğlu da şehit olur. Düşmandan çok ganimet ele geçirilir. Ele geçen askerler serbest bırakılır. Önceden esir olan subaylar Müslüman olur.

Kafile tekrar büyük yolculuğa başlar. Muhammet Murat ve arkadaşları birbirinin yüzüne bakıp başlarından geçenleri düşünürler. Kısa zamanda çok hadise olması onları çok az zamanda olgunlaştırır. Savaş manzaraları gözlerinin önünden gitmez. Nur Devlet ilerideki ormanın içindeki ceylan sürülerini gösterip avlanma teklifinde bulunur. Cihangir ile birlikte izin alınıp ceylanların peşine düşülür. Cihangir plan yapıp ceylanları ürkütmeden kısıpca alma niyetinde olduğunu arkadaşlarıyla paylaşır. Atlarını ağaçlara bağlayan gençler, av heyecanı ile kendilerini takip eden Kazakları fark etmezler. Tam ceylanı vuracakları sırada

düşman tarafından ele geçirilirler. Epeyce ilerledikten sonra mola verilir. Düşman yiyip içip sızınca, Muhammet Murat ipini söküp ormana dalar ve daha sonra bir ağaca çıkıp uyur. Ormanda ilerlerken sesler duyunca o yana yönelir. Ayının dört erkek ile bir kızı öldürdüğünü görür. Tam diğer kızı öldüreceği sırada, zorda olsa ayıyı öldürür, kızı kurtarır. Kurtardığı kız olan Marya'nın yanında iken diğer Ruslar çıkagelir. Rusların yanında Cihangir ve Nur Devlet'i görür. Marya, askerlere konuğuna iyi davranmalarını; zira kendisini vahşi aydan kurtardığını söyler. Boyar'ın kızı olan Marya, olanları babasına anlatınca, Boyar konukları ağırlamak ister. Muhammet Murat daveti kabul eder.

Boyar gece onurlarına yemek verip müzik ziyafeti çektirir. Gece odalarına çekilirler. Boyar'ın düzenlediği yarışmalarda Muhammet Murat birinci olunca Boyar yanında kalmalarını ister. Muhammet Murat teklifi kabul etmez. Boyar bu duruma çok kızar. Sabah hizmetçi, Marya'nın bahçede kendisini beklediğini söyleyince Muhammet Murat oraya gider. Marya tekrardan kendisine teşekkür eder. Marya kendisine çok değerli bir hançer hediye edip kendisini hiç unutmayacağını söyleyip oradan kaçır. Muhammet Murat ve arkadaşları, Allah'a ismarladık deyip oradan ayrılırlar. Dört gün sonra kafiye ulaşılır.

Havalar soğumaya, yağmurlar yağmaya başlar. İnsanlarda biraz ümitsizlik görülür. Öncü keşif birliği ile giden Pulat Bey, müjde vererek ulaşacakları yere geldiklerini söyleyince, herkes çok sevinir.

2.2.12. Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil

Petersburg'ta oturan Sonya, balolarda caka satan Rus soylularından pek hoşlanmaz. Annesi, Sonya'nın bir an evvel kendisine zengin ve soylu birini bulmasını ister. Sonya ise sevdiği biri olmazsa evlenmeyeceğini annesine belirtir.

Dağıstan'a bahar erken gelince her taraf güllük gülistanlık olur. İhtiyarlar kendi aralarında İmam Şamil'in büyük bir komutan olduğunu, kendilerini Rus'lara karşı koruduğunu, Rus'ların bu yüzden Dağıstan'a gelemediklerini vurgularlar. Sabahleyin bir genç, Şeyh Şamil'e Çarlık Rusya'sından bir elçi heyetinin yolda gelmekte olduğu haberini verir. Rus generali Kluk Von Klugenav, Çar'ın mesajını Şeyh Şamil'e okur. Mektupta İmam eğer davasından vazgeçerse, ona her türlü mal ve makam verileceği ifade edilir. İmam, bu teklifi alçakça olarak niteler ve son nefesine kadar davası uğrunda savaşacağını Çar'a bildirilmesini ister.

Sonyaların evinde harıl harıl hazırlık yapılır. Gelecek olan önemli

misafirlerden Sonya pek haz etmediğini annesine söyler. Akşam beklenen misafirler gelir. Prens ve Prenses ayrı tarafa oturur. İki misafir de Sonya'nın güzelliği karşısında hayranlıklarını belirtirler. Prenses Anna, Çar'ın teklifini Sonya'ya bildirir. Şeyh Şamil'in yakın adamının yaralı olarak ellerine geçtiğini, bakımla onu iyi ettiklerini, Rus kızıyla onu kendilerine bağlamak istediklerini, bu görev için de kendisinin düşünüldüğünü söyler. Sonya önce düşünür, sonra teklifi kabul eder.

Prens Vasili, konağında büyük bir balo verir. Baloya ünlü kişiler akın eder. Balo gürültülü ve eğlenceli devam ederken, salona Rus binbaşı ve Kerim girer. Kızlar, Kerim'in çok yakışıklı olduğunu söyleyince Sonya da o tarafa bakar. Prenses, Kerim'i kızlar ile tanıştırır. Kızlar, tercüman aracılığıyla Kerim'e çeşitli sorular sorarlar. Kerim hiç birine cevap vermez. Bu durum Kerim'i, Sonya'nın gözünde yükseltir. Kızlar ve erkekler dansa kalkarlar. Sonya ve Kerim baş başa kalır. Sonya, Kerim'i evlerine davet eder.

Sonya dünkü balodan beri gergin bir şekilde misafirini bekler. Duygu ve mantığı didişir. Kerim öğleden sonra gelir. Tercümanlıklarını genç bir kadın yapar. Binbaşı bir bahane uydurarak oradan ayrılır. Sonya ile Kerim baş başa kalır. Sonya, Kerim'e Şeyh Şamil'i sorar. Kerim, Şeyh Şamil'in üstünlüklerini, özgürlüğe ve eğitime önem verdiğini, Ruslara karşı savaştığını, esirlere karşı hoşgörülü olduğunu söyleyince Sonya şaşırır. Kerim'e daha da yakınlaşır. Kerim'in nişanlı olduğunu öğrenince de Sonya üzülür.

Kerim, Rusların kendisini balodan baloya götürmesinin boş yere olmayacağını farkına varır. Ruslar, ağızlarındaki baklayı Albay aracılığıyla çıkarırlar. Kerim'e çok zengin olmak isteyip istemedi sorulur. Kerim niyetlerini öğrenmek için evet cevabını verir. Albay da Şeyh Şamil'i öldürmesi karşılığında istediği her şeye sahip olabileceğini söyler. Kerim, Ruslara oyun oynamak ister. Bir at yükü altın karşılığı teklifi kabul eder. Kerim'in bu görevi kabul etmesine Sonya üzülür. Ondan ayrılmak istemez. Annesi, Sonya'nın Kerim'i sevdiğini öğrenince Sonya'ya çok kızar. Sonya odasına çekilince bir kez daha Kerim'i çok sevdiğini anlar. Kerim düşünceye dalar. Tüm sahte gülcüklerin nedenini yeni yeni anlar. Nedeni İmam'a suikast düzenlemek olduğunu söylediklerinde beyninden vurulmuş dönüp Ruslara hınç duyar. Kerim, Rusları zor durumda bırakmak için planlar kurar. Altınları şimdi almayıp daha sonra elçilik heyetinin getirmesi gerektiğini Ruslara söylemeye karar verir. Kerim, Albayla buluşunca memleketine önceden gidip planlar yapması gerektiğini belirtince Kerim'in çıkışına onay çıkar. Albayla konuşurken

Sonya gelir ve onunla da vedalaşırlar.

Kerim memleketine ulaşınca herkes çok şaşırır ve sevinir. Kerim'in anlattıklarını şaşkınlıkla dinlerler. Kerim, Rusların planını sadece Şeyh Şamil'e anlatır. Şeyh Şamil hiç şaşırmaz. Onların planını yüzlerine vurmaya kararlaştırır. Kerim'in düğünü olur ve insanlar düğünde eğlenirler.

Bir gün elçilik heyetinin gelmekte olduğu haberi gelir. Elçilik heyetinin yerleştiği yere Kerim gider. Binbaşının askeri olan Yuri, onu çağırır ve emaneti kendisinin getirdiğini belirtir. Kerim, emaneti gösterdiği yere gece getirmesini ister. Gece olunca Yuri, deneye yere emaneti getirir. Ağaçların üzerine mücahitler konuşlanır. Kerim çaktırmadan bu olaydan kimsenin haberinin olup olmadığı öğrenir. Kimsenin haberi olmadığını anlar. Yuri'den altınları sadece önemli birinin öldürülmesi için getirdiğini Hacı Murat öğrenir. Heyet başkanı General Ferze'nin suikastten haberinin olmadığı anlaşılır ve konuşmasına izin verilir. Heyet başkanın teklifi İmam Şamil'i sinirlendirir. Savaşa devam edeceklerini elçiye bildirir.

Çar, sarayında olanlardan dolayı hiddetlenir. Çar sarayda olan üst seviyedeki adamları fırçalar. Bakan, her türlü savaşa rağmen Türklerin boyunduruk altına alınamadığını, tek çözümün onları İslamiyetten uzaklaştırmak olduğunu dile getirir.

Ruslar zafer kazanmak için General Grabe komutasında bir ordu hazırlarlar. Haberciler, İmam'a Rusların üç koldan ilerledikleri haberini ulaştırırlar. Şeyh Şamil, savaş meclisini toplar. Kararda Rusları, Agulgoh Kalesi'nde karşılamak gerektiği kararı alınır. Akıncı birliğine de düşmanı yolda karşılayıp yıpratma görevi verilir. Tekbir ile düşmana saldırılır. Düşman neye uğradığını şaşırır. Otuz bin kişilik düşman birliği, beş bin kişilik Müslüman birliği karşısında tutunamaz. Düşman çevreden asker talebinde bulunur. Düşmana gece baskın verilir. Düşmana ağır kayıp verdirilir. Yardım gelince düşman canlanır. Şeyh Şamil ve birlikleri Agulgoh Kalesi'ne çekilirler. Müslümanlar kaleye sıkışırlar. Ruslar kaleyi durmadan bombalarlar. Müslümanlar yiyecek ve içecek sıkıntısı çekerler. Ruslar, Müslümanların durumunu öğrenmek için elçi gönderirler. Elçi, Şeyh Şamil teslim edilirse daha fazla kan dökülmeyeceği garantisini verir. Kaledekiler bu teklifi kabul etmezler. Kaledeki kadın ve çocukların dışarıya çıkması için düşmandan müsaade istenir. Moskof ise Şeyh Şamil'in oğlunun rehin verilmesi karşılığında, bu teklifi kabul edeceklerini belirtir. İmam, milletin selameti için bu teklifi kabul eder. İmam, oğlu giderken bu duruma çok üzülüp ağlar ve dua eder. Düşman ise bu duruma sevinir. Mütareke anında yaralılar, çocuklar ve kadınlar kaleden çıkıp uzaklaşırlar.

Savaş tekrar başlar. Uzun süre süren top atışından sonra Müslümanlardan silah sesi gelmeyince Ruslar hücumu geçerler. Kanlı çarpışma olur. İmam, her şeyin bittiğini anlayınca iki yaşındaki oğlunu alarak geçit vermeyen dağ yolundan kaybolur. En sonunda düşman kaleye sahip olur. General Grabe, İmam Şamil'in uzaklaştığını öğrenince çıldırır. Aranmasını emreder. İmam, yazdığı mektubu çoban aracılığıyla Ruslara ulaştırır. İmam mektubunda tekrar Rusların karşısına çıkıp Kafkaslardan Rusları temizleyeceğini belirtir.

Aradan geçen zaman içinde Sonya, Kerim'i unutamaz. Ona tutkun olduğunu anlar. Kafkasya'ya Kerim'in yanına gideceğini söyleyince ailesi mecburen izin verir. Sonya, Kerim'in köyüne ulaşır ve Kerim'in şehit olduğunu öğrenir.

Şeyh Şamil, sarp kayalıkların arasında yaralı olarak Çeçenistan'a ulaşır. Halk onu bağrına basar. Çeçenler, İmam'a davasında sonuna kadar yanında oldukları güvencesini verirler. Şeyh Şamil, Gargo'da geçilmez bir kale yapar. General Grabe komutasında Ruslar, İmam'ı yakalamak için Çeçenistan'a sefer düzenlerler. Ruslar bir yandan ormanda ilerlemekte zorlanır, diğer yandan da gizlenen Çeçenlerin kurşununa hedef olurlar. İki gün sonra Şuayb Molla'nın komutasındaki askerler, Rus ordusunun karşısına çıkar. Yağmur yağdığı için hareket kabiliyeti daralan Ruslar toplarını da kullanamazlar. Savaş sonunda General Grabe kaçır, Rus ordusunun da yarısı telef olur. Müslümanlar bol miktarda mühimmat ele geçirirler.

Çar başarısızlığa çok kızıp elli bin kişilik orduya dört kişilik generali komutan olarak atar. Düşman ordusuna karşılık Müslüman askerleri on bin kişilik bir orduya sahiptir. General Fragtag ve General Svarts birliklerini birleştirerek karargâh kurarlar. İçki masasında hamasi nutuklar atan generaller, Şeyh Şamil'in ordusunu dağıttığını ve korktuğunu birbirlerine anlatırlar. Bir asker gelip Çeçenlerin saldırdıklarını belirtince komutanlar paniklerler. İmam, Unsokul Kalesi'ne saldırıp kaleyi ve içindeki mühimmatı ele geçirip kaleyi havaya uçurur.

General Argutinski ve General Klugenav, Hunzak Kalesi'ne yetmiş kilometre kala karargâh kurarlar. Bir sabah haberci olanları onlara bildirir. Birçok kalenin ele geçirilmiş olması bu komutanları üzer. İki General Hunzah Kalesi'ne yönelip daha sonra kaleye ulaşırlar.

İmam, düşman ordusunu üzerine çekmek ister, bunda da başarılı olur. Müslümanlar saldırır ve daha sonra geri çekilme numarası yapar. Düşman takibe başlar. Müslümanlar, Rus topçularını etkisiz hale getirilip düşman ordusuna büyük zayıyat verir. İki komutan da Hunzah Kalesi'ne gizlenir. İmam, kalenin önüne bir

birlik bırakarak Avaristan'da kendisine başkaldıran isyancıların üzerine yürür.

General Gurko, Çar'a mektup yazar ve mektubunda neler yapılması gerektiğini belirtir. Çar da General Gurko'ya, Kafkasya Hareketi'ni kendisinin yönetmesi gerektiğini içeren direktif gönderir. General Gurko önce Hunzah Kalesi'ni kurtarmak ister. Çeçenlerin vur kaç taktiğinden dolayı orduyu Temirhan Şura'da toplar. Kalede olanların da yanına gelmelerini ister. İmam, Avaristan'daki kabilelerle anlaşır. Tekrar Ruslar ile mücadeleye devam eder. General Gurko'nun olduğu kale çok korunaklı ve otuz bin askeri olduğundan Şeyh Şamil saldırmak istemez.

Çar kaybedilen savaş sonucunda sinirden küplere biner. Bakan, Şeyh Şamil'i yenecek kişinin General Vorontsof olacağını söyler. Çar, General'i Kafkasya Orduları Başkomutanı yapar. General Vorontsof da başarısız olur.

Ruslar, İmam karşısında yenilince, Müslüman Türkleri canlarından bezdirmek için köyleri yakarlar. Bazı köylüler, Rus zulmünden kurtulmak için, Ruslar ile barış yapmak isterler. Bunu Şeyh Şamil'e söylemeye cesaret edemezler. Annesi aracılığıyla durum İmama söylenir. İmam beyninden vurulmuşa döner. Çok sevdiği annesinin bu teklifi getirmesi İmam Şamil'i de annesini de çok üzer. Teklifi getirenin annesi de olsa cezasını çekmesini ister. Anasının şefkatinden dolayı, bu teklifi kendisine getirdiğini söyler. Cezayı varisi olarak kendisinin yükleneceğini bildirir ve yüz sopayı kendisi yer. İmam, amaçlarının Kafkas Müslümanlarının sonunda hürriyete kavuşturmak olduğunu belirtir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM AHMET YILMAZ BOYUNAĞA'NIN ROMANCILIĞI

3.1. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Romanlarında Anlatıcı

Tarihî romanlarında ağırlıklı olarak tanrısal konumlu gözlemci anlatıcıyı ön plana çıkararak Boyunağa, kimi zaman özne anlatıcı kullandığı da görülür. Öznel bir tutumla kahramanları hakkında düşüncelerini açığa vuran yazar anlatma ve gösterme yoluyla aktarma tekniklerinin her ikisini de eserlerinde belirgin olarak kullanır. Anlatıcının kahramanlar arasında taraf tuttuğu gözlemlenir. Roman, öncelikle anlatılacak bir olay ile bu olayı sunacak olan anlatıcıya gereksinim duyar⁴².

Romancı ile okuyucu arasında ara bir kişi olan anlatıcı, romanda var olan herşeyi aktaran varlıktır. Romanın içinde geçen hayalî vakaları isteğine göre sunan anlatıcı öznel veya nesnel davranışlar içine girebilir. Anlatıcı vakanın içinden biri olabileceği gibi, olayların dışında kalmış biri de olabilir. Gözlemci, özne ve çoğul anlatıcı olarak üç çeşit anlatıcı türü bulunur. Her devirde romancılar ve tarihî roman yazarları tarafından bolca kullanılan gözlemci anlatıcı; nesnel tutumlu gözlemci anlatıcı, öznel tutumlu gözlemci anlatıcı ve tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı olmak üzere üçe ayrılır. Nesnel tutumlu gözlemci anlatıcı dışarıdan olaylara ve kişilere tarafsız ve objektif bir yaklaşımla yaklaşır. Kişilerin neler düşündükleri veya psikolojilerine inmeyerek var olanı aktarmaya çalışır. Olaylara müdahale etmeyen anlatıcı olayları olduğu gibi görüp anlatma yöntemini fazlaca kullanıp okuyucuya sunar. Öznel tutumlu gözlemci anlatıcıda ise gözlemci anlatıcı, roman kişinin bakış açısıyla olayları ve romanda yaşananları verir. Her şeye hâkim olan, her şeyi bilen anlatıcı olan Tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı roman kişilerin psikolojilerini, kahramanın geçmiş, şimdi ve sonrasında neler yaşayabileceğini en ince ayrıntısına kadar bilen anlatıcı, romanda anlatma veya gösterme yöntemlerinin her ikisini de kullanabilir. Özne anlatıcıda ise olaylara ve kişilere tek bir kişinin bakış açısı ile bakıldığından dolayı tek boyutlu bakış açısı hâkimdir. Özdeş özne ve ayrılmış özne olmak üzere ikiye ayrılır. Özdeş özne hatıra defteri, günlük gibi şekillerle

⁴²Mehmet Tekin. (2001). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, s.17.

yaşantının yansıtılmasında hemen kaleme alma söz konusudur. Ayırışmış öznedeki ise anlatılan olayın üstünden belli zaman geçtikten sonra olayı anlatan kişinin de değişmiş olması beklenir. Anlatıcı gençliğini anlatıyorsa o yılları geride bıraktığı için o yıllardan farklı düşündüğünden dolayı bu aktarımda ayırışmış özne kullanılır. Çoğul anlatıcıda ise roman içinde tek düzeliği yok etmek adına birden fazla anlatıcının romanda olmasıdır. Anlatıcı olayları aktarırken anlatma ve gösterme yöntemlerinden faydalanır. Klasik romancılar tarafından bolca kullanılan anlatma yönteminde, anlatıcı varlığını belli ederek taraflı olduğunu okuyucuya hissettirir. Anlatma yönteminde olayların geçmiş bir zamanda vuku bulduğu insanlarca anlaşılır. Son zamanlarda yazılan daha çok modern romanda görülen gösterme yönteminde ise anlatıcı olabildiğince kendini romanda belli etmemeye objektif davranmaya çalışır⁴³. Bu bölümde söz konusu ölçütler ele alınarak eserlerde anlatıcının tutumu tespit edilip yazarın hangi tutumlar çevresinde yoğunlaştığı tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anlatıcı olarak tarihî özellikleri olan olayları zaman zaman bir ressam bakışıyla, derinlemesine tasvir eden⁴⁴ ve birkaç eseri dışında genel olarak tanrısal konumlu gözlemci anlatıcıyı ağırlıklı olarak kullanan Boyunağa, tarihî nitelik taşıyan *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* eserinde her şeye vakıf olan, kişi ve olayların öncesini, içinde bulunduğu hâli ve sonrasını sınırsız bir biçimde görüp aktaran bir anlatıcı olarak verir. Bu anlatıcı, romanın bütününe, kişilerin ruh dünyalarına nüfuz eder.

“O anda saflarından gelen “Hurra!” sesleri tak diye kesildi, çıt çıkmaz oldu. İslam ordusundan ise “Allahü Ekber! Allahü Ekber!”, “Yaşasın Genç Gazimiz!” sesleri duyuldu.

Prens Ahmer şaşkındı.

O zamana kadar başına böyle bir iş gelmemiştir. “Hayret doğrusu. Şimdiye kadar kargımdan kurtulan olmamıştır. Nasıl o kadar hızlı hareket edebildi?” diye homurdanırken eli güzüne doğru uzandı.

Prens Ahmer güz ile pek çok kişiyi saf dışı bırakmıştı. Önceki çarpışmalarda da görüldüğü gibi büyük bir güçle indirdiği güzünün karşısında durmak mümkün değildi.” (K.S.B.G., s.77).

Aktarma yöntemlerine bakıldığında eserde anlatma ve gösterme yöntemlerinin her ikisine de rastlanır. Tanrısal bakış açısının sonucunda güçlü olarak görülen anlatma yöntemi yer yer zayıflayarak gösterme yöntemi yoğunlaşır. Dolayısıyla bakış açısı da Tanrısal gözlemciden, özne anlatıcıya doğru yaklaşır. Diyaloglarla sağlanan bu durum kahramanların kendi hislerini ifade etmelerine

⁴³Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s. 103-118.

⁴⁴M. Hâlistin Kukul. (2015). “Ahmet Yılmaz Boyunağa ve Tarihî Romancılığımız”, Geçmişten Günümüze Samsun/Canik ve Değerleri-II, Editör: Osman Köse, *Canik Belediyesi Yayınları*, Samsun, s.1259.

olanak sağlarken nesnel algının güçlendirilmesine yardımcı olur.

“*Sen Prens Ahmer’i nereden tanıyorsun?
Onu hipodromda az seyretmemiştim...
Son Malatya seferinde din değiştirdiğini duymuştum, doğru mu sence?
-Neden olmasın?
-Diyorlar ki o, tam manasıyla Hristiyan düşmanı kesilmiş. Müslüman olduktan sonra
ele geçirdiği papazı sakalından yakalayarak yere çaldığını, ondan sonra da eline
geçirdiği papazları parçaladığını duydum.
-Evet! Onun tam bir Hristiyan düşmanı olduğunu ben de duymuştum.
-Öyleyse ?
-Haklısın. Keşişi dinden çıkmış Prens Ahmer’e benzettiğim için tövbe etmem lazım!
-Hemen et. Hiç gecikme!” (K.S.B.G., s.110).*

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad eserinde tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı kullanılır. Anlatıcı kahramanların ne düşündüğünü veya geçmişte neler yaşadığını en ince ayrıntısına kadar bilir ve de bunu aktarır.

“*O gün Yafes’in oğlu, Abdullah’ı şehirde gezdirdi. Abdullah, gezdiği her yerde Zehra’nın hayalini görüyordu. Bir an evvel, vakit geçse de yola çıksam düşüncesindeydi.
O esnada, Yafes’in evinde de Abdullah’ın hayali birisinin gözlerinin önünden gitmiyordu. Abdullah’ı düşünen Ester’di bu. Ester, o yaşa gelinceye kadar ana ve akraba sevgisinden başka bir şey bilmiyordu. Annesinin ölümünden sonra da, onun sevgisini kardeşi ile babasına vermişti.
Onu seven ve onunla evlenmek isteyen pek çok genç vardı, ama Ester hiç birini istememişti. Çünkü şimdiye kadar onun kalbini Abdullah kadar çarpıran bir erkek çıkmamıştı karşısına.
Kendi durumuna şaşırıyor; “Ne oldu bana böyle... Bir yabancının kafamı ve ruhumu böylesine alt üst etmesine nasıl izin veririm. Belki evli, belki nişanlı biri... hem de bir yabancı” diye kendi kendine konuşuyor, Abdullah’ın hayalini kovmak için başka şeyler düşünmeye çalışıyordu. Ama bütün gayretlerde boştu. Çünkü, Abdullah o yakışıklı ve güler yüzüyle karşısına dikiliyordu. Ondan kurtulmak mümkün görülüyordu.” (E.K.T.B.Z., s.56-57).*

Aktarma yöntemlerine bakıldığında ise eserde anlatma ve gösterme yöntemlerinin her ikisine de rastlanır. Gösterme yönteminde diyaloglar bol miktarda kullanılır.

“*-Paraları sökülme mi?.. Aman ya Hristos!.. sizde din iman yok mudur kardeşlerim?..
-Vardı, vardı ama sizin gibi papazlar yok etti.
-Şaka etmeyin kardeşlerim!..
-Ne şakası papaz efendi!..
-Sizler için yaşayan, sizleri düşünen ve içinizi şeytandan temizlemek isteyen papazlarınızı ha?
-Bizler için değil, keyfiniz için yaşadığınızı, bizlerden ziyade besili tavukları, kazları ve içkileri düşündüğünüzü Toledo’dan Septe’ye kadar bilmeyen yok sevimli papaz efendi.” (E.K.T.B.Z., s.27-28).*

Kırık Hançer romanında da tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı kullanılır. Yazar, kahramanın ne yapacağını veya ne yapmak istediğini en ince ayrıntısına kadar bilip aktarır.

“*Evet... kırık hançeri bulup yok etmeliydi.
O esnada, kendisine doğru yaklaşan sesler duydu. Hemen yere yattı. Otlar onu kapatıyordu. Otların arasından seslerin geldiği tarafa baktı. Elleri mızraklı iki nöbetçi, konuşarak dolaşıyordu. Ömer, otların arasında ses çıkarmadan beklemeye başladı. Nöbetçiler onu görmeden üç, dört adım yakınından geçtiler. Ömer yavaşça doğruldu.*

Bahçede dolaşan nöbetçilere yakalanmaması lazımdı. Sine sine, Raca dairesinin duvarına koştu. Sita'nın odasında iken bahçeyi uzaktan iyice tanımış, nerede neyin olduğunu kafasına yerleştirmişti. Sarmaşıklara tutunarak yukarı tırmandı.

Gerçekten de demir gibi bir vücudu vardı. Yılanlı odada çektiklerinden ve taş kapağı kaldırmak için sarf ettiği gayretten sonra, başka birisi, belki yerinden bile kıpırdamazdı. Ama Ömer, yarım saatlik bir dinlenmeden sonra kendini toparlamış, bir anda yukarı tırmanmıştı. Açık bulduğu bir pencereden de, içeri daldı.”(K.H., s.104).

Anlatıcının olabildiğince ortadan kaybolduğu, kendini belli etmediği gösterme yöntemi karşılıklı konuşmayla verilir.

“-At uşağıyım ama senden farklı bir uşak... kafil komutanının at uşağı...

-Bu lafına güleyim bari. Peki, ne farkın var bizden.

-Ne farkı mı? Anlamamak için ancak Sungur olmak lazım galiba... ama dur da açıklayayım. Benim beyim Tokta Bey, buradakilerin hepsinin komutanı değil mi?

-Komutanı! Eeee ne olmuş yani komutanı ise.

-Benim beyim, buradaki herkesin, senin de beyinin komutanı olduğuna göre, ben de, bütün at uşaklarının komutanıyım. Şimdi anladın mı ha?” (K.H., s.154).

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı eserinde anlatıcı kahramanların neler düşündüğünü ve yaşanacak savaş sonunda ne gibi kayıplar yaşanılacağını bize haberdar eder. Tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı aynı zamanda olayları tüm çıplaklığı ile sunar:

“O gece Buğra Han uzun zaman uyuyamadı. Yakında yapılacak cengi düşündü. Cenkten sonra babasız kalacak yavrular, dul kalacak hanımlar, sönecek ocaklar aklına gelince Boğa Beye büyük bir kızgınlık duydu.

Küçük minimini yavrusu, kızları gözlerinin önüne geldi. Yalnız onlar mı? Obadaki, dünyadan habersiz bebeler, genç kızlar, delikanlılarda... Onların ne kabahati vardı da Boğa Bey ve yandaşları, onları kan ve gözyaşı ile tehdit ediyorlardı!

Han, bu düşünceler içinde bir o yana bir bu yana dönüp durdu. Sonunda yorgunluğun verdiği tesirle, gözleri kapanıp uyudu. Ancak sabah ezanı ile gözlerini açtı. O gün, cenk hazırlıkları ile geçti. Akşama doğru gözcüler, düşmanın yaklaştığını haber verdiler.

Çok geçmeden düşman atlıları obanın ilerisinde gözüktü. Oldukça kalabalıklardı. Belki elli bin, belki de altmış bin kadar...” (H.B.S.K., s.21).

Romanda, anlatma ve gösterme yöntemlerinden her ikisine de rastlamak mümkündür. Tanrısal konunun gereği anlatma yöntemi önceki verilen örneklerde belirgin iken gösterme yöntemini diyaloglarla verilen sahnelerde görmek mümkündür.

“-İşte Han dediğin böyle olur!..

-Sözüne ne kadar da sadık...

-Çocuğa bile verdiği söze önem veriyor.

-Tabi ya!.. Söz Bu!.. söz namus demektir.

-Böyle Hanımız olduğu için şanslıyız.” (H.B.S.K., s.9).

Malazgirt'in Üç Atlısı romanı, özne anlatıcı veya kahraman anlatıcı kullanılarak roman aktarılır. Kahramanın başından geçenleri anlatma yöntemi ağırlıklı olarak aktarır. Diyaloglarla gösterme yönteminden yararlanırken farklı kişilerin bakış açıları böylece gösterilir. Anlatım zamanında kız kardeşinin kaçırılıp alıkonulması durumu öznel bakış açısıyla verilir.

“Sabah namazını, Ebu Hasan ve Halit Ağamla birlikte kıldık. Karabay’ı da uyandırarak kuvvetli bir yemek yedik. At uşaklarımız, atlarımızı hazırlamışlar bizleri bekliyorlardı. Yolculuğumuz hayli uzun sürdü. Yolda çok sıkıntı çektik. Hele çölden geçişimiz bir facia idi. Ben, arkadaşlarıma acaba sıkıntı çekiyorlar mı, diye baktıkça onlar bu yolculuktan memnun kalmışlar gibi tavırlar takınmaya çalışıyorlardı. Mert ve iyi arkadaşlarım... Benim için onların bu zahmete katlanmaları beni oldukça üzüyordu. Fakat onlar benim durumumda olsalardı, ben de onları yalnız bırakmazdım. Bu düşünce benim için bir teselli oluyordu. Günlerden sonra Kahire şehri göründü. Nil nehrinin Mısır için önemini, görünce daha iyi anladım. Şehir; cennet gibi gözüküyordu. Hele bizim gibi çölde sıkıntı çekmiş kimseler için Kahire cennetten farksızdı. Halit Ağam şehri görününce sevindi. Onun bütün derdi yiyecek meselesi idi. Kahire’ye varmakla endişem daha da artmıştı. Acaba kardeşim neredeydi? Hangi evdeydi? Durumu ne olmuştu? Geçen bu kadar zaman zarfında, benim gelmemden ümidini kesmiş miydi?” (M.Ü.A., s.108-109).

Hilal Uğruna III. Haçlı Savaşı ve Selâhaddin Eyyubi eseri tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı kullanılarak verilir. Anlatıcı şövalyenin aklından neler geçirdiğini, geçmişte ne gibi olaylar yaşadığını ve o anki durumunu en ince ayrıntısına kadar bilir ve aktırır.

“Templar Şövalyesi, heyecanını gidermeye çalıştı. Koca Selâhaddin’in, bu sade salonda ve onun karşısında bulunmak, iri şövalyeyi tepeden turnağa titretiyordu. O Selâhaddin’i, iri yarı, vahşi suratlı bir kişi olarak düşünmüştü hep. Oysa karşısındaki Sultan, orta boylu, sünnete uygun bir sakalın çevirdiği asil çehreli biriydi. Üstelik bir savaşıdan ziyade, bir âlime benziyordu. Savaşta şövalyeleri birbiri ardı sıra tepeleyen kişinin o olduğuna, onu tanımayan kimse dünyada inanamazdı. Şövalye, bu yüz ve kendisine hitap eden yumuşak ses karşısında kendini toplamaya muaffak oldu.” (H.U.III.H.S.S.E., s.85-86)

Altın Ferman Berke Noyan eserinde, tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı kullanılır. Anlatıcı kahramanın o anki ruh halini bilmekte olup, neler düşündüğünü, geçmişte neler yaşadığını ve korkularını en ince ayrıntısına kadar bilip okuyucuya bunu aktarır.

“Haşim Baba, yolda Gülbeyaz’ı tanımazdan gelmişti. Yüzü de maske gibi duygusuzdu. Hatta Gülbeyaz yüzüne bakınca, ‘Acaba sabah bir hayal mi gördüm; bu sert ve duygusuz yüzü ağlaması pişmanlık duyması mümkün müdür?’ Düşüncesi bile aklından geçti. Yoksa Haşim Baba, sabah söylediklerinden pişman mı olmuştu?” (A.F.B.N., s.85).

Korkusuz Cengâver romanında tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı kullanılır. Anlatıcı, Ahmet’in geçmişini bilir, o anki ruh durumunu ve düşünmekte olduğu konuyu, neler yapabileceğini okuyucuya aktarır. Bunu yaparken anlatıcı her şeyi bilen ve aktaran olarak verir.

“Ahmet, kendine kalmak için bir han aradığı sırada da böyle bir rezaletle karşılaşmıştı. Dar bir sokakta güpegündüz, birkaç Cenevizli, Rum kızını kaçırmaya çalışıyordu. Kızın babası olduğu anlaşılan bir adam, bağılıyor, yalvarıyor ve kendisini kucaklayarak bırakmayan, iri yarı Cenevizliden kurtulmaya çalışıyordu. İskelete benzer biri de kolundan yakaladığı kızı yerde sürükleyerek çekiyordu. Diğer ikisi de, bellerindeki kılıç ve hançer asılı kemerlerine başparmaklarını sokarak, diğer parmaklarını oynatıp, tetikte bekliyordu. Etrafta toplanmış Rum halkından çıt çıkmıyordu. Kimsenin bu zorbalara “durun!” demeye cesareti yoktu. Ahmet, Cenevizlilerin bu davranışı karşısında Bizanslı Rumların hareketsiz kalmasına

inanamıyordu. Bu zorbalık karşısında nasıl durabiliyorlardı? İleri doğru bir adım atacak gibi oldu. Birden görevini hatırladı. Ne yapıyordu? Eğer yapacağı bu çatışmada yaralanacak ya da ölecek olursa vazifesi ne olacaktı? Omzunu silkip, yürümek istedi. Fakat o anda kızın çığlıkları ve babanın feryatları, kanını dondurdu. Yere fırlatılan baba yerden kalkmaya çalışırken feryat ediyordu.” (K.C., s.50-51).

Zafer Rüzgârları romanı, tanrısal konumlu gözlemci anlatıcının kullandığı bir eserdir. Anlatıcı çocukların neler yaptıklarını, neler düşündüklerini en ince ayrıntısına kadar verir. Bunu yaparken de çocukları sevdiğini hissettirir.

“Aradan bir hafta geçmişti. Çocuklar kadırgaya iyice alışmışlardı. Sabah namazlarını kıldıktan sonra İmam Efendi'den hem dini bilgiler, hem de fen dersleri alıyorlardı. Öğlen namazını kıldıktan ve yemeklerini yedikten sonra biraz istirahat ediyorlardı. Daha sonra da kılıç, hançer kullanma dersleri alıyorlardı. Cenk talimleri yapıyor, serene kedi gibi turmanıyorlardı. Üçü de serene bir cambaz gibi turmanmakta idiler. Leventler, onların çalışmalarını sevgi ve takdirle izliyorlar; fakat çocuklara bu duygularını belli etmiyorlardı.

Kadırgaya kabul edildiklerinden beri çocuklar Turgut Reis'i bir daha görmemişlerdi. Reis'in yanına yaklaşmanın, onunla görüşmenin pek kolay olmadığını da zamanla anlamışlardı. Gemide büyük bir disiplin vardı. Turgut Reis ise, geminin en büyük rütbelisi idi. Onunla, onun izni olmadan görüşmek mümkün değildi. Çocuklar, onun kendileri ile karşılaştığı zaman ne kadar alçakgönüllü bir şekilde davranmış ve kendilerine babalık göstermiş olduğunu şimdi daha iyi anlıyorlardı. Bütün leventler gibi onlar da Turgut Reis'e, bu şanlı Türk denizcisine hayrandılar. Hatta gizlice onu seyredilemek için bazen güverteye çıkıp kaptan köşküne baktıkları oluyordu.” (Z.R.,s.42).

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanında anlatıcı her şeyi bilen, kahramanların ne düşündüklerini veya nelerden iyi anladıklarını okuyucuya aktaran tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı olarak ortaya çıkar.

“Herkes heyecanlanmıştı. Heyecanlanılmayacak gibi de değildi. Çünkü bu bataklıkların, ne korkunç şeyler olduğunu duymuşlardı. İçine düşen, insan veya hayvan kolay kurtulamazdı.

Dikkatli bir göz dahi, rengarenk bir şekilde yayılmış bu çiçek örtüsünün altındaki bataklığı fark edemezdi. Ancak çok tecrübeli kişiler, bunu fark edebilirdi. Sindli kılavuzlar, tecrübeli kişiler olduklarını ve bu işten iyi anladıklarını, bataklığı fark etmekle ispatlamışlardı.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.8-9).

Yasak Şehir romanı göç eden Kasımoğullarının yaşam ve düşmanları ile olan savaşlarını, olayın başkahramanı Muhammet Murat'ın ağzından yani kahraman anlatıcıdan öğrenilir. Anlatıcı başlarından geçenleri anlatma yöntemi ağırlıklı olarak aktarırken diyaloglarla gösterme yönteminden de yararlanır. Farklı kişilerin bakış açılarına yer verilmez.

“Her an saldırıya uğrayabilir ve onlarla çarpışmaya başlayabilirdik. Bu bakımda biz gençler de, gözlerimiz dört açmış askeri usulleri öğrenmeye çalışıyorduk. Öğrenmeliydik, çünkü işin şakaya gelir tarafı yoktu. Onlarla yapacağımız savaş, bir ölüm kalım mücadelesi olacaktı.

Ailelerimizin namuslarını ve hayatlarını, aldığımız askeri eğitimle kurtarabilecektik. Onun için komutanlarımızın emirlerini harfiyen yerine getirebiliyorduk. Piştov kullanmasını çok güzel öğrendik. Biz gençler ve o zamana kadar cenge hiç katılmamış esnaf ve zanaatkarlardan olan kişiler, acemi erleri teşkil ediyorduk. Acemi derken, askeri düzeni bilmemek bakımından söyleyebilirdim. Yoksa, hepimiz ata en mükemmel

şekilde binmeyi, kılıç kullanmayı biliyorduk.

Çevreye çıkarılan bir keşif kolu, Rus ordusunun bir keşif koluyla karşılaşmış onları yenmişler ve birini de esir etmişlerdi. İşte, bu Rus askerinden öğrenildiğine göre, on bin kişilik bir Rus ordusu üzerimize geliyormuş. Bu kötü haber, kervanımızın üzerine kara bir bulut gibi çöktü. Hepimiz endişe içindeydik. Yalnız küçük çocuklar, başımıza gelecek felaketten habersiz, etrafta koşup oynuyorlardı. Aklı başında olanlar ise, bir sessizliğe ve üzüntüye gömülmüşlerdi.” (Y.Ş., s.86-87)

“-Adınız nedir yiğit?

-Hamza!

-Nasılsınız? Durumunuz nasıl?

-Hamdolsun iyiyiz!.. Moskof'la çarpışıp durmaktayız!..

-Asker sayınız ve silahınız nasıl?

-Sağ olsun Türkistanlı kardeşlerimiz!.. Eksilen yiğitlerimizin yerini onlar dolduruyor, eksilen silahları da onlar tamamlıyorlar!..

-Kulaktan duyma haberlere göre Ruslar ülkenizi işgal etmişler,öyle mi?

-Evet! Yanlış duymamışsınız...” (Y.Ş., s.113).

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanı tanrısal konumlu gözlemci anlatıcının kullanıldığı eserdir. Anlatıcı her şeyi bilir. Kahramanların neler düşündüklerini, ne işle uğraştıklarını en ince ayrıntısına kadar eserde verir.

“Atlıların önlerinde ve yanlarında da yiğitler vardı. Atlara çok iyi binen bu yiğitlere Rus ordusu hayrandı. Bu Kafkasyalı yiğitler, davranışları ile tam bir delikanlıydı. Nice Rus kızları bu yiğitlere gönül yakınlığı duymuşlar ve onlarla evlenmek istemişlerdi. Ama yiğitler, genellikle Rus kızlarından uzak durmuşlardı.

Yiğitler geçerken, kızlar, başlarını başka tarafa çevirmişlerdi; ama hepsinin de kalpleri, kafeslerinde çırpan kuşlar gibi atıp duruyordu. Çünkü bu yiğitler arasında sözlüleri ve nişanlıları da vardı.

Hatta, Zehra, bir ara Zeynep'e:

-Ne o kız! Yüzün kıpkırmızı kesildi. Kerim'i mi gördün ne?

Kerim, İmam Şamil'in en yakınlarından bir cengaverdi. Kara yağız, aslan gibi bir delikanlı... köyde, pek çok kişi damat adayı olarak görmüştü. Fakat o, Zeynep'e gönül vermişti.

Zeynep, göz ucu ile Kerim'i görmüş ve büyük bir heyecana kapılmıştı. Heyecanlanmakta da haklıydı. Çünkü Dağıstan kızları, sevdiklerine tam manasıyla bağlanırlardı.” (Ö.S.Ş.Ş., s.17).

Aktarma yöntemlerine bakıldığında ise eserde de anlatma ve gösterme yöntemlerinin her ikisine de rastlanır. Tanrısal bakış açısının sonucunda güçlü olarak görülen anlatma yöntemi yer yer zayıflayarak gösterme yöntemi yoğunlaşır. Dolayısıyla bakış açısı da Tanrısal gözlemciden özne anlatıcıya doğru yaklaşır. Diyaloglarla sağlanan bu durum kahramanların kendi hislerini ifade etmelerine olanak sağlarken nesnel algının güçlendirilmesine yardımcı olur.

“-Evet o da soylu. Hem de çevremizde gördüklerimizden daha soylu biri...Tam bir erkek!

-Kim bu kuzum? Beni meraktan öldüreceksin.

-Duyduğun zaman meraktan değil sinirden ölebilirsin.

-Sana ne oldu böyle? Neden böyle kinayeli konuşuyorsun?

-Gerçeği kabul etmeyecek biri olduğunu bildiğimden, bu sözleri söylemek zorunda kalıyorum.

-Söyle kim bu?

-Kızmayacaksın ama!

-Söz veriyorum sana! Kim bu? Prens mi? Kont mu?

-Senin prenslerini de, kontlarını da çıkaracak biri.

-Beni iyice meraklandırdın, söyle artık. -Kerim!..” (Ö.S.Ş.Ş., s.75-76).

Tarihî romanlarında ağırlıklı olarak tanrısal konumlu gözlemci anlatıcıyı ön plana çıkaran Boyunağa, kimi zaman özne anlatıcı kullandığı da görülür.

Öznel bir tutumla kahramanları hakkında düşüncelerini açığa vuran yazar tanrısal konuma uygun olarak kullandığı yöntemle anlatma ve gösterme yoluyla aktarma tekniklerinin her ikisini de eserlerinde belirgin olarak kullanır. Romanlarında yer alan alt zamanlar içerisinde yer verdiği özne anlatıcıda ise kahramanı ön plana çıkarmayı amaçladığından merkezî kişiler olarak oluşan başkahramanlar ortaya çıkar. Söz konusu eserlerde olayın bizzat öznesi olan aktarılan özne, Tanrısal konumlu gözlemci anlatıcının anlatımı içerisinde kendi hikâyesini anlatmak için kullanılır. Kişiliğini ve bakış açısını romanlarında açık olarak sezdiren yazarın kahramanlar arasında taraf tuttuğu gözlemlenir.

3.2. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Romanlarında İçerik

Bu bölümde tarihî romanlar konu, izlek, tez, zaman, mekan ve kişi kadrosu yönüyle incelenecek olup içerikle ilgili Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın tarihî romanları derinlemesine incelenmeye çalışılacaktır.

3.2.1. Konu

Romancı ileti, duygu ve düşünceyi okuyucuya ulaştırmak için konuya ihtiyaç duyar. Maddi veya manevi, somut veya soyut herşey konunun sınırları içerisinde girebilir. Yazar, romanı konunun üzerine bina ederken kendi bakış açısını da romana yansıtabilir. Roman konusuna göre tarihî roman, suç romanı, bilim kurgu romanı, popüler roman vb. adlar alır. Romanda konunun ortaya çıkmasında çok çeşitli sebepler bulunur. Bazıları: ideoloji, din, felsefe, ekonomi, sanat, gözlem vb. konunun içeriğini ortaya kormak zaman, mekân, kişi kadrosu ve olaylar romanın dört temel unsuru olarak ortaya çıkar⁴⁵. Bu bölümde yazarın tarihî romanlarında hangi konulara ağırlık verdiği üzerinde durulacaktır.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında, Emeviler zamanında Kuzey Afrika'daki Müslümanların İspanya'nın fethi için, İspanyollarla olan mücadeleleri konu alınır. Bunun içinde keşif kolunda bilgi toplamak için Endülüs bölgesinde bulunan Abdullah'ın başından geçenler, Ester'in Abdullah'a âşık olması, sonunda kavuşması, Tarık bin Ziyad komutasındaki ordunun Endülüs'e geçişi ve orada yapılan tüm savaşları kazanması yer tutar.

⁴⁵Nurullah Çetin. (2012). *a.g.e.*, s.119-121.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında tarihî konular ele alınır. Eserin konusu Sekizinci yüz yılın başında Malatya’da Seyit Battal Gazi önderliğinde Müslüman Türkler ile Bizanslılar arasındaki mücadeleler olur. Eserde ayrıca o dönemde Müslüman Malatyalılarla Bizanslılar arasındaki savaşlar, Prens Ahmer ile Battal’ın karşılaşip daha sonra dost olmaları, Battal’ın Konstantinopolis’e gitmesi gibi konular işlenir.

Kırık Hançer romanında, Gazneli Mahmut zamanında, Hindistan’da Müslümanlar ile Hindular arasındaki mücadelede önemli bir figür olan, Hindularca olağanüstü güçlerinin var olduğuna inanılan kırık hançerin ele geçirilip yok edilmesi amaçlanan ve bu uğurda amansız verilen mücadele konu edilir. Romanda Ömer, yarışlarda birinci olur, zor durumdaki insanlara yardım eder, kırık hançeri yok etmesi vazifesini yerine getirmesi, babasının ve eşinin katillerini saf dışı bırakması romanda konu edilir.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanı, 11. yüzyılda Tuğrul Bey zamanında, Selçuklu topraklarında Hanoğlu’nun kahramanlık hikâyesini, Selçukluların kuruluş aşamasında başından geçenleri, Hanoğlu’nun eşkıyaların eline geçip yedi yıl sonra serbest bırakılmasını, Abbasi Halifesi’nin, Şiiilerin elinden kurtarılmasını, İstanbul’a giden elçilik heyetinin izlenimleri eserde konu edilir.

Malazgirt’in Üç Atlısı romanı, 11. yüzyılda Büyük Selçuklular döneminde Aksungur’un şahsiyetinde Müslüman Türklerle Şiiiler ve Bizanslıların mücadeleleri, Bizans Prensesini Aksungur’un kurtarması, Hasan Sabbah ile Aksungur’un karşılaşmaları, Malazgirt Savaşı, Aksungur’un Prensesi kurtarma çabaları eserde konu edilir.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi adlı romanda 12. yüzyılda Haçlı Seferleri’ne karşı, Sultan Selâhaddin’in vermiş olduğu mücadele anlatılır. Ayrıca Paris’teki şövalyelerin yetiştirilme şartları, Haçlılarla Müslümanların savaşları, İngiliz Kralı’nın kız kardeşi Leydi Edit’in, Sultan’ın kardeşi Turanşah tarafından çölden kurtarılması, daha sonra aralarındaki aşk ve en sonunda kavuşmaları romanda konu alınır.

Altın Ferman Berke Noyan romanında, 13. yüzyılda Cengizogullarının gerek Orta Asya’da, gerekse Bağdat’taki yapmış oldukları zulümlere karşı Cengiz soyundan gelen Berke Noyan’ın vermiş olduğu adalet savaşını konu alır. Ayrıca romanda kaçırılan nişanlısını bulmaya çalışan Osman’ın macerası, kaçırılan kız olan Gülbeyaz’ın başından geçen olaylar ile en sonunda Osman’ın kendisini buluşu ve

onu kaybedişi anlatılır.

Korkusuz Cengâver romanında, Sultan Murat'ın ölmesi üzerine Bizans'ın bundan faydalanmak istemesi, II. Mehmet'in Konstantinopolis'i fethetmek için aldığı tedbirler, Şehzade Orhan'ın saltanat için ne düşündüğü, Osmanlı Bizans savaşı, İstanbul'un fethedilişi eserde konu alınır.

Zafer Rüzgârları romanında, 16. yüzyılda Akdeniz'de hüküm süren Turgut Reis ve leventlerinin Haçlılara karşı vermiş oldukları mücadele konu alınır. Ayrıca çocukların gemiye alınışı, Endülüslü Müslümanların kurtarılması, Hanzala'nın ailesi ve sevdiği kız olan İsaibel (Hatice)'in kurtarılması, Oruç Reis'in hayatının anlatılması, Turgut Reis'in hayatının anlatılması, denizlerde Müslüman Türklerle Haçlıların çatışmaları, Cenevizlilerin elinde tutsak olan Ömer'in kurtulması, Turgut Reis'in Elmo Kalesi'ni fethetmek için giriştiği savaşta şehit olması anlatılır.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanı, 16. yüzyılda Seydi Ali Reis ve leventlerinin Basra Körfezi'nde olan donanmayı getirmeye çalışırken gerek Portekiz, gerekse fırtına yüzünden Hindistan'a sürüklenmelerini ve oradan İstanbul'a kadar başlarından geçenler konu edilir. Ayrıca yolda Hindistan'daki savaşlar, Ubeyde Bey'in kurtarılması, Ubeyde Bey'in Müslüman olmadan önceki yaşantısı ile Müslüman olduktan sonraki hayatı eserde konu olarak işlenir.

Yasak Şehir romanında, zulme boyun eğmediği için yok edilmek istenen, göçe zorlanan Kasım Hanlığı ile Ruslar arasında geçen mücadele konu alınır. Kasımoğullarının yoldaki yaşadıkları zorluklar ve savaşlar, Muhammet Murat'ın başından geçen maceralar, en sonunda varılmak istenen yurda varmaları eserde konu olarak verilir.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, 19. yüzyılda Kafkasya'ya hükmetmeye çalışan Ruslarla bağımsızlıklarını devam ettirmek isteyen Şeyh Şamil taraftarları arasında yapılan savaşlar konu alınır. Rusların elinde esir olan Kerim'in yaptıkları, Sonya'nın önceleri görev için Kerim'i kendine âşık etme çabası, daha sonra ise gerçekten Kerim'e âşık olması, Rusların Kafkasların özgürlüğüne kavuşmamaları için her türlü eziyeti yapmaları, Şeyh Şamil'in özgürlük mücadelesi romanda konu alınır. Türk edebiyatında tarihî konulardan yararlanma geleneği Namık Kemal ile başlar⁴⁶. Boyunağa eserlerinde tarihi doğrudan vermeye çalışır.

⁴⁶ Turgut Gögebakan. (2004). *Tarihsel Roman Üzerine*, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.25.

Yazar hem olayları ve kişileri, hem de olayların arka planında kalan düşünceleri ortaya çıkarma gayretini eserlerinde gösterir. Yazar eserdeki tarihî olayları kendi bakış açısıyla verir. Bundan dolayı tarihî eser hayalî dünyada yeniden hayat bulur.

“Bir ses yayıldı ve bütün İstanbul’u sardı.
Topkapı ve Edirnekapı surlarını aşarak, İstanbul’a, “Allah! Allah! Nidaları ile bir sel
gibi akmaya başlayan gaziler, fethi gerçekleştirdiler.
29 Mayıs 1453 Salı günü güneşin ilk ışıkları, İstanbul üzerinde daha
parlaktı.”(K.C.,s.191).

Tarihî gerçeklerin olduğu gibi yansıtılması bilimsel olarak da zordur. Ayrıca tarihî romandan böyle bir zorunluluk beklenilmez. Gerçek tarih metnini oluşturmak tarihçinin görevidir. Edebî eser meydana getiren romancı bu gerçekleri farklı bir şekilde okuyucuya sunarak onu motive etmeyi amaçlar⁴⁷.

Eserlerinin adı ile konusu arasında bağ bulunan Boyunağa’nın romanlarında isim konuyu işaret eder. *Korkusuz Cengâver*, *Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil*, *Efsane Komutan Tarık bin Ziyad*, *Koçyiğit Seyit Battal Gazi*, *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı* eserlerinde direk şahsiyetin kahramanlığı ile ilgili özelliklerinden dolayı bu ad verilir. *Malazgirt’in Üç Atlısı* romanı eserin üç kahramanının Malazgirt Savaşı’na katılmalarından dolayı bu adı alır. *Altın Ferman Berke Noyan* da ise Moğol ailesinden olanlara verilen bir ferman olan altın fermanın Osman’a verilmesi neticesinde ona tüm kapıların sonuna kadar açmasından dolayı esere bu ad verilir. *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları*, *Zafer Rüzgârları* romanlarında denizlerde büyük başarı kazanan Türk reislerinin ve leventlerinin hayatları konu edilir. *Kırık Hançer* de ise Hintlilerce kutsal kabul edilen kırık hançeri yok etme görevini alan Türk akıncısının hançer ile ilgili maceralarından dolayı bu ad verilir. *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi* adlı romanda Hilal ile Haçın savaşı ile Sultan Selahaddin’in kahramanlıkları eserin başlığını verir. *Yasak Şehir* de ise Rus mezaliminden dolayı yüzyıllardır kendi şehirleri olan Kasım Şehri’ni bırakıp göç etmek zorunda kalan Kasımoğulları’ndan dolayı bu ad verilir. Boyunağa’nın seçmiş olduğu bu isimler, konuya ne kadar önem verdiğini gösterir.

3.2.2. İzlek (Tema)

Romancının eserlerinde vermek istediği asıl amaç olan izlek, sanatçının romanında üzerinde durduğu, gerçek veya hayalî bir hükümdür. Romancı izleği eserini kaleme almadan önce oluşturur. Bazen bir eserde birden fazla izlek olabilir.

⁴⁷Mehmet Soğukömeroğulları. (2011). “Tiyatro İle Tarihten Milliyetçiliğe: Türkiye’de Attila”, *Turkish Studies*, S.6/3, s.1530.

Aslında yazarın eserinde okuyucuya vermek istediği mesaj bir bakıma romancının beklentisi izleği verir. Anlamli veya anlamsız her romanda ileti bulunur⁴⁸.

*“İzleğin belirlenmesinde ana örge motifinden yararlanılabiliriz. Ana örge, romanın belirli yerlerinde ana düşünceyi ya da yan iletileri yansıtmak üzere tekrar edilen simgesel değerdeki kelime, ifade, cümle, mısra, gibi dil unsurlarıdır.”*⁴⁹

Boyunağa'nın romanlarında ele alınan izleklere bakıldığında Türk İslam ülküsünün tezâhürü olan kahramanlıklar görülür. Tüm tarihî romanlarda kişilerin en bariz özellikleri İlayı Kelimetullah için canlarını dişlerine takıp Türk ve İslam dünyası için ölümü dahi göze almalarıdır. Cihadlarını yaparken karşılarında ya dinsizler, ya Hristiyanlar ya da Şiiler çıkar. Aşkın tema olarak kullanıldığı hâllerde bile, aşkın ardında saklı duran bir kahramanlık unsuru olan cesaret bulunur.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında, kahramanlık ete kemiğe bürünmüş Seyit Battal Gazi'ye yapışır. İslam sonrası Türk destanlarında cesareti ile Türk hafızasında yer edinen Seyit Battal, bu tarihî romanda da Malatya Müslümanlarını, Bizans kâfirlerine karşı korur. Battal'ın tek gayesi kâfirlere karşı Müslümanları korumak ve bunun yanında İslamiyet'i yaymaktır. Seyit, bu dava uğrunda bir çok zorlukla karşılaşır. Seyit'in kahramanlıklarını yeni Müslüman olan Ahmet Turan'a Tavabil anlatır.

“Gabriel'den sonra ardı ardına gelen dört Bizanslıyı daha tepeleyen Cafer'in iki ordu çarpışmaya başladığı zaman da karşısına çıkanları tepelediğini gözlerimle gördüm. O gün Bizanslılar, Müslümanlar karşısında tam anlamıyla perişan oldu. İşte bu olaydan sonra Cafer'e “Battal” lakabı verildi. Battal; yiğit, kahraman, iri anlamlarına gelir.” (K.S.B.G., s.130).

Bu eserde Abdüsselam'ın kıskançlığı da verilir. Malatya serdarlığını Battal'a kaptırdığından dolayı gizliden Battal'ı kıskanır. Onun kahramanlığını ve yiğitliğini bastırmak için Ayasofya'dan zümrüt ve elmaslarla bezeli haçı alıp Halife'ye getirmesi durumunda serdarlığın tekrar kendisine verileceğini düşünüp Ayasofya'ya gider. Orada yakalanıp ölüme terk edilir. Seyit oraya gidip bin bir zorlukla Abdüsselam'ı kurtarır. Abdüsselam yaptıklarından pişman olur. Battal'ın iyi kalbinin olduğunu, mert, cömert, cengâver ve iyi huylara sahip olduğunu vurgular⁵⁰.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanı, Endülüs'ün fethi için genelde Müslümanların, özelde Tarık bin Ziyad ve Abdullah'ın kahramanlıkları ana örgedir.

⁴⁸Nurullah Çetin. (2012). a.g.e, s.121-122.

⁴⁹Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.123.

⁵⁰Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2013). *Koçyiğit Seyit Battal Gazi*, Genç Timaş Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s.203).

Tarık bin Ziyad'ın gemileri yaktırması⁵¹, Abdullah'ın çapulculara karşı evi korumasının⁵² yanında, eserde aynı zamanda aşk teması da verilmiştir. Abdullah'ın sonradan ölecek olan eşi Zehra'ya, Ester'in ise Abdullah'a karşı duyduğu aşk. Ester bir Yahudi olmasına rağmen, uğrunda dinini değiştirecek kadar sevdiği Abdullah'a, Zehra'nın ölümünden sonra kavuşur.

“-Beni burada bırakma Abdullah! Ben Müslüman oldum. Müslümanların arasında yaşamak istiyorum.

Abdullah, sevinçle sarsıldı.

-Ester! Yemin ederek söyleyebilirim ki, bu sözlerin beni çok ama, pek çok sevindirdi. Bu gece bir rüya görmüştüm. Rüyamda Zehra bana: Esmâ ile evlen, diyordu ve yanımda da sen vardın. Esmâ dediği, sendin.

-Benimle evlenir misin Esmâ?

Ester mutluluktan uçuyordu. Abdullah'a utanarak baktı:

-Evet, cevabı çıktı.” (E.K.T.B.Z.,s.207).

Kırık Hançer romanın ana örgüsü de kahramanlıktır. Ömer, cihat için yetiştirilmiş kahraman ve gözünü budaktan sakınmayan bir yiğittir. Yarışmalarda birinci gelince Sultan Mahmut, ona putperest Hinduların elinde olan ve Hindularca kutsal kabul edilip olağanüstü güçlerinin var olduğuna inanılan kırık hançerin yok edilmesi görevini verir⁵³. Ömer, Sümenat'a giderken yolda Cad'lar reisinin kızı olan Sita'ya, filin gazabından büyük bir kahramanlık göstererek kurtarır. Ömer'in hapsedildiği yerden kurtulması, Beci'yi ve Çandra'ya saf dışı bırakması, kırık hançeri yok etmesi onun kahramanlıklarının göstergesidir.

Fedakârlık örgesi Sita'da görülür. Sita, Ömer'e âşık olur. Zamanla da Ömer, Sita'ya âşık olur. Sita, hapse düşen Ömer'i hapisten kurtarır. Ömer'in peşine düşen Sita, onu çölde susuz bir şekilde bulur; Ömer ve arkadaşlarına su verir. Sita ile Ömer evlenir. Sita'ya seven Beci, Ömer'i öldürmek için mızrak fırlatınca, Sita kendisini siper eder ve aşkı için şehit olur.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında Hanoğlu'nun, kendine güvenen ve kendini silahşor olarak yetiştiren bir kahraman olması, olayların gidişatında etkili bir ana örge olarak karşımıza çıkar. Bağdat'ta Şii Rüstem'e haddini bildirmesi⁵⁴, İstanbul'da Bizans subayını yenmesi⁵⁵ bu kahramanlık ve cesarete örnek olabilecek birkaç bölümdür. Ayrıca hac dönüşünde Hanoğlu ve hac kafilesi putperest çöl

⁵¹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *Efsane Komutan Tarık Bin Ziyad*, Timaş Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, s.136.

⁵²Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *a.g.e.*, s.160.

⁵³Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2013). *Kırık Hançer*, Timaş Yayınları,15. Baskı, İstanbul,s.48-50.

⁵⁴Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2006). *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, Timaş Yayınları,1. Baskı, İstanbul, s.129.

⁵⁵Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2006). *a.g.e.*, s.202-203.

haramilerinin saldırısına uğrayınca çarpışma sonunda Hanoğlu ve arkadaşı esir olur. Böylece gurbet özlemi duyulur.

“Esaretinin yedinci senesinde Hanoğlu, yirmi yaşında heybetli bir yiğit olmuştu. Ne zaman Hüseyin ile buluşmalar kaçma planları kuruyorlardı. Fakat bir türlü bunu başaramamışlardı.” (H.B.S.K., s.177).

Malazgirt'in Üç Atlısı romanın ana örgesi kahramanlıktır. Aksungur her bakımdan kendini yetiştirmiş korkusuz ve milletinin ülküsüne adanmış bir kahramandır. Babasının savaşlarda şehit olması üzerine, dedesi tarafından büyütülür. Aksungur savaş meydanlarında hep düşmanlara karşı savaşmak ister. Savaş aletlerini kusursuz kullanması üzerine, Emir Afşin tarafından Halit Ağa'nın yanına verilir. Aksungur, Halit Ağa'nın yanında Bizans ellerinde devamlı akınlar düzenleyip kahramanlıklar gösterir. Kız kardeşinin, Hasan Sabbah'ın elinde olması üzerine onu kurtarmak için elinden geleni yapar. Kardeşinin kurtuluşu için teklif edilen Sultan Alpaslan'a suikast teklifini kabul etmez. En sonunda kardeşini kurtarır; ama düşmanlarına esir olur. Prenses Süreyya'nın yardımı ile düşman elinden kurtulur. *Malazgirt Savaşı*'nda kahramanlık gösterir.

Romanda aşk teması da işlenir. Bizans Prensesi İrini ile Aksungur birbirine âşık olurlar. Bu âşıklar, Bizans İmparatorunun tüm engellemelerine rağmen sonunda birbirlerine kavuşurlar⁵⁶ ve İrini Müslüman olur.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyubi romanında ana örge kahramanlıktır. Haçlıların, Kudüs'ü tekrar Müslümanların elinden almak için vermiş oldukları savaşta, Sultan Selahaddin ve ordusunun kahramanlık öyküsü görülür. Bir taraf tüm kötülüklerin, kinin, düşmanlıkların, kanın ve maddiyatın yanında iken; diğer taraf hakkın, hakikatin, insanca yaşamının, iyiliğin, adaletin ve maneviyatın yanında yer alır. Kahramanlık ve cesaret örneğini bu romanda en bariz olarak Sultanın küçük kardeşi Turanşah'ta görürüz. Turanşah kahraman olduğu kadar yakışıklı bir yiğittir. Turanşah, Aslan Yürekli Rişar'ın kız kardeşi Leydi Edit çölde kaybolduğunda, onu çölden kurtaran ve karşılığında hiç bir şey talep etmeyen bir şahsiyet olarak verilir. Leydi, onun cesaretine ve yakışıklılığına vurulur. Kral Rişar, Müslümanlara yenilince kaçmak yerine, kardeşini Turanşah'a verip barış antlaşması imzalar. Turanşah hem sevdiğine kavuşur; hem de kahramanlığından ödün vermez.

Altın Ferman Berke Noyan romanında, arayış teması ana örge olarak karşımıza çıkar. Moğol Valisi tarafından kaçırılıp satılan, Gülbeyaz'ın peşine düşen

⁵⁶Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Malazgirt'in Üç Atlısı*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.254.

Osman'ın macerası eserde anlatılır. Osman gözünü budaktan sakınmayan, civanmert bir delikanlıdır. Nişanlısını ararken Berke Noyan ile karşılaşır onunla dost olması üzerine Noyan ona Altın Ferman'ı verir. Osman, birçok badireler atlatır. Bağdat'ın düşman tarafından alınması sürecinde kahramanlık gösterip konağın bahçesine giren insanları, İlhanlı askerlerinden Altın Ferman'ı göstererek kurtarır⁵⁷. Osman, nişanlısını bulur. Köylerine ulaşmadan önce, köpekten ürken atın Gülbeyaz'ı üzerinden düşürmesi sonucunda, kafası taşa degen Gülbeyaz ölür. Osman, büyük bir aşkla sevdiği nişanlısı kollarında ölür. Daha sonra Berke Kağan'ın yanında İlhanlılara karşı büyük bir kahramanlık gösterir.

Korkusuz Cengâver romanında ana örge kahramanlıktır. Ahmet, Sultan Mehmed'in verdiği vazifeyi yapmak için İstanbul'a, Şehzade Orhan'ı bulmaya gider. Eleni'nin Cenevizlilerce sıkıştırıldığını gören Ahmet, eşkıyaları saf dışı bırakır⁵⁸. Savapolos'un, Eleni'yi rahatsız etmesi üzerine onu da döver⁵⁹. Verilen vazifeyi yerine getiren Ahmet, İstanbul'un fethine katılabilmek için ordunun bulunduğu yere gider. Ulubathı Hasan'ın bulunduğu birliğe verilir. Orada kahramanlıklar gösterir.

Eserde bir diğer önemli tema da bir şehre duyulan aşktır. Hz. Peygamberin hadisinde belirttiği kutlu şehir olan İstanbul'u fethetme düşüncesi, Sultan'da bir kara sevdaya dönüşür.

“Hz. Muhammed'in müjdelediği komutan olmak düşüncesi, bir insanı kara sevdalı yapmaz da ne yapar.” (K.C., s.40).

Hz. Fatih, bu kutlu şehre öyle âşıktır ki, “Ya Konstantinliye beni alacak ya da ben Konstantiye'yi!”⁶⁰ diye harp meclisinde son noktayı koyarak, âşık olduğu şehri elde etmek için neler yapabileceğini bir kez daha dosta düşmana duyurur.

3.2.3. Tez

Bir iddiayı ispat etmek olan tez, romanda önceden belirlenmiş bir davanın, olay ve roman kişilerinin olduğu gibi değil de olması istendiği gibi yansıtılarak ispatlanmasıdır. Tezli romanlar açık ve örtülü olmak üzere iki şekilde verilir. Açık tezde her sorunu bir ideolojiye bağlı kalarak işleyen romancının amacı, başarılı romanlar vermekten çok ideolojisini okuyucuya ulaştırmaktır. Bireysellik arka planda olup toplumsallık önplanda verilir. Romancı bir siyasetçi gibi propaganda

⁵⁷Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2010). *Altın Ferman Berke Noyan*, Timaş Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, s.166-167.

⁵⁸ Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *Korkusuz Cengâver*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.53.

⁵⁹ Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *a.g.e.*, s.77-78.

⁶⁰ Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *a.g.e.*, s. 166.

yaparak ders verme amacını taşır. Örtülü tez ise herhangi bir düşünce doğrudan değilse, dolaylı olarak verilip okuyucudan tezi kendisinin hissetmesi beklenir. Roman kişilerinde örtülü tezin doğal olarak sunulması bedii zevkler bakımından başarılı bulunur⁶¹.

Boyunağa'nın tarihî romanlarında tezden bahsedilebilir. Ortaçağda yaşamış Müslümanların yaşantısı verilirken, batıla karşı hakkı temsil eden Müslümanların haklılığı ile Türk İslam ülküsü verilir.

“Sarayında rahatça oturup, keyfine eğlencesine bakabileceksen, savaştan savaşa koşan, kan ve ateş deryalarına dalmaktan çekinmeyen Gazi Sultandı bu...” (K.H., S.204).

“-Ne iyi kalbin varmış Seyit Battal Gazi! Sen mertliğinle cömertliğinle cengâverliğinle iyi huylarınla çağımızı aşmış adı dilden dile dolaşacak bir yiğitler yiğidisin! İnşallah daima da böyle anılacaksın!” (K.S.B.G., s.203).

“Alevler içinde gördüğünüz o gemileri yakıtan benim. İfrikiyye ile hiçbir bağlantımız kalmadı. Şunu iyi bilin. Şimdi önümüzde düşman, ardımızda deniz var. Sabır ve sebat ederseniz zafere ulaşırsınız ve Endülüs'ü fethederiz. Aksi halde düşman, hepimizi denize döker. Şimdi hazırlanınız ve nasıl çarpıştığınızı düşmana gösteriniz. Allah yardımcınız olsun!” (E.K.T.B.Z., s.136).

“-Teşekkür ederim İmparator, cevabını verdi. Ben ancak dinime, bayrağıma ve milletime hizmet ederim. Bunlar benim en büyük servetim. Allah beni dinimden, milletimden ve bayrağımdan ayırmasın.” (H.B.S.K.,s.221).

“Şövalyelik yok buralarda. Avrupa'da da yok. Şövalyenin nerede olduğunu merak edenler, Müslümanların yanına gitsinler. Şövalyenin ne olduğunu orada görüp öğrensinler. Mertlik, doğruluk, sadakat, merhamet, temizlik ve dürüstlük hep orada. Biz, burada şövalye laflarıyla kendimizi kandırıp duruyoruz.” (H.U.III.H.S.S.E., s.61).

“Biz ne kadar az olursak olalım, onlar ne kadar çok olursa olsunlar, bütün Müslümanların minberlerde bizler için dua ettikleri şu saatte, kendimi onlar üzerine atmak istiyorum. Ya muzaffer oluruz, ya şehit olarak cennete gideriz. Ayrılmak isteyen ayrılınsın. Bugün burada Sultan yoktur, ben de ancak sizlerden biriyim. Müslümanlara zenginlikten başka bir şey olmayan kapı açtım, dedi.” (M.Ü.A., s.207).

“Ben, Allah'ın izniyle ve sevgili Peygamber'imizin müjdesini gerçekleştirmek amacı ile Bizans üzerine bir sefer yapmayı arzularım. Bütün amacım budur. Ya ben Konstantiniyye'yi alırım, ya da Konstantiniyye beni.” (K.C., s.42).

“Gazilerim! Diye söze başladı. Düşman karşısında bugün verdiğiniz başarılı çarpışma, unutulmayacaktır. Sağ olun var olun! Biliyorsunuz düşman bizden kat kat fazla; fakat cesaretinizle, yiğitliğinizle onların bu sayı fazlalığını sifıra indireceksiniz. Bedir'de, Yermuk'ta, Malazgirt'te, Niğbolu'da, Varna'da, Kosova'da kâfirler hep sayı bakımından bizlerden çok fazla idi. Ama ne oldu? Hepsi imanımız, yiğitliğimiz ve cesaretimiz karşısında yerlere serildiler. Yüce Allah daima yardımcımız oldu. O, (Celle Celalühü) hak yolda gidenin, dini için çarpışanların, adaletli hareket edenlerin, doğrunun yardımcısıdır.” (Z.R., s.135).

“Allah'ın dinine yardım eden, hizmet edene, Allah da yardım eder!” (H.S.S.A.R.O.L.M.,s.73).

“Rus sevgisine kanaanların sonları hep feci olmuştur.” (Y.Ş, s.15).

Roman bir taraftan, olan biteni verirken, bir taraftan da olan bitenlerin yayılması ve benimsenmesi yolunda önemli bir görev üstlenir⁶². Yazar, olup biteni verirken Türk İslam ülküsünü de vermekten çekinmediği verilen örneklerden anlaşılır.

⁶¹Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.125-126.

⁶²Mehmet Narlı. (2012). *Roman Ne Anlatır*, Akçağ, 3. Baskı, Ankara, s.229.

3.2.4. Zaman

Edebî eserlerde zaman olayların vuku bulduğu nesnel, vaka ve anlatma zaman dilimlerini içinde barındıran bir unsurdur. Romandan önceki anlatmaya bağlı edebî türlerde zamana gereken önem verilmezdi. Geleneksel anlatı türlerinde zaman kavramı belirsiz iken romanda zaman daha belirgin bir şekilde ortaya çıkar. Romanın bir unsuru olan olay, diğer bir unsuru olan zamandan bağımsız düşünülemez. Bir olay, belirli bir zamanda başlar ve biter⁶³. Zaman olmadan herhangi bir edebî eseri meydana getirmek mümkün değildir. Zaman, romanın önemli bir öğesidir⁶⁴. Boyunağa'nın tarihî romanları nesnel, vaka ve anlatma zamanlarına göre ele alındıktan sonra okuma zamanı açısından incelenmeye çalışılacaktır.

3.2.4.1. Nesnel Zaman

Gerçek olarak romandan ayrı da var olan ve herkesin paylaştığı somut zamandır. Geçip gitmekte olan tarihi ifade eden nesnel zaman; romanın üzerine kurgulandığı, insan kontrolü dışında ilerleyen genel zamandır⁶⁵.

Boyunağa'nın tarihî romanlarında tema etrafında oluşan nesnel zaman kuvvetli bir yapıya sahiptir. 8. asırda cereyan eden *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* romanı, Seyit Battal Gazi'nin Malatya'da serdarlık yaptığı yılları kapsar. Tavabil'in Seyit'in çocukluk ve ilk gençlik yıllarını anlattığı yerlerde, geriye doğru genişlemelere yer verilir. Bu eser kronolojik kurguya uygun, tarihî bilgi ile uygunluk gösterir. Zira Seyit Battal, Türk dimağında yaşamış ve destanına konu olmuştur.

“Sekizinci yüzyıl başları... Güzel bir yaz mevsiminin yaklaşmakta olduğunu haber veren ılık rüzgar, Boğaz'ın sularını dalgalandırıyor. Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkenti Konstantinopolis üzerinde çan sesleri yankılanıyor. Şehirde herkeste bir telaş... Atlarını sinirli sinirli mahmuzlayan imparatorluk muhafızları varegler, sallanmasın diye kılıçlarını tutarak koşan piyadeler ve yer yer toplanarak aralarında konuşan halk... Herkesin ağzında tek bir isim var. Battal Gazi!” (K.S.B.G., s.5).

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad eseri, 19 Temmuz 711 tarihinde kazandığı Endülüs'e hâkim olma savaşı ve savaştan birkaç ay öncesini içine alan zaman dilimini kapsar. Vaka zamanı aralara yerleştirilen tarihî bilgiler gerçeklere uygun olarak yer alır.

“19 Temmuz 711, Guadalete Nehri'nin vadisindeki Vadi-i Bekka (Lekke) üzerine doğan güneş, karşılıklı cephe almış, iki orduyu aydınlattı. Bu ordudan biri İslam ordusu, diğeri de Hristiyanları temsil eden Vizigot ordusu. İki ordunun görünüşü arasında büyük fark vardı. İslam ordusu, Vizigotlar karşısında, sayı bakımından bir avuç kadardı. On iki bin kişi!.. Bunun beş bini de son anlarda,

⁶³Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.127.

⁶⁴Zekiye Antakyalıoğlu. (2013). *Roman Kuramına Giriş*, Ayrıntı Yayınları, 1 Baskı, İstanbul, s.125.

⁶⁵Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.127.

Musa bin Nusayr tarafından gönderilmişti.” (E.K.T.B.Z, s.178).

Kırık Hançer eserinde nesnel zaman kullanılmaz. Ancak Gazneli Mahmut'tan bahsedildiği için, olayların Gazneli Mahmut zamanında geçtiği ve Hindistan üzerine sefer düzenlendiğinden nesnel zamanın Gazneli Mahmut zamanı olduğu ortaya çıkar.

“Bahadır!.. Komutanlarımla yaptığım konuşmalardan sonra, Sümenat üzerine bir sefer yapmaya karar verdik. Sümenat şehrinde Mabut Siva'ya ait pek büyük bir mabet var. Diyorlarmış ki 'Eğer Mahmut, diğer putları kırarsa, Siva diğer mabutlara kızdığı için kırabiliyor. Eğer mabudumuz istemese, Gazneli Mahmut bunu yapamaz!' ” (K.H., s.48).

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanının nesnel zaman, 1043 yılında başlayıp 1062 yılına kadar devam eder. Eserde geriye dönüşler yer alır. Romanda işlenen konu ile tarihî bilgiler gerçeğe uygun olarak verilir.

“O kış savaş hazırlıkları ile geçti. 1055 yılı baharında Tuğrul Bey'in komutasında Selçuklu Ordusu sefere hazır. Rey Ovası, yiğitlerle ve atlarla dolmuştu. Ortalık kargı ormanına dönmüştü. Açık ordugâhta Tuğrul Bey tahtında oturuyor, yanındaki beylere son emirleri veriyordu.” (H.B.S.K., s.75).

1070 yılında başlayan *Malazgirt'in Üç Atlısı* 1071 yılı Malazgirt Savaşı'ndan hemen sonra Prensesin kurtarılmasına kadar geçen süreyi kapsar. Romanda üzerinde durulan konular, nesnel zamana uygun olarak tarihî bilgilere uygun olması beklenir⁶⁶. 1071'de Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türklere, Anadolu kapıları iyice açılır.

“İsa Peygamberin doğumundan 1070 yıl sonra... Doğu Roma'nın Anatolia eyaletinin iki yanı yemyeşil tozlu yollarından birinde, yorgun bir yolcu ayaklarını sürüyerek yürüyordu.” (M.Ü.A., s.5).

5 Ağustos 1192 yılında yapılan Haçlı Savaşı'dan birkaç ay önce başlayan *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi* romanın nesnel zamanı, Haçlıların, Sultan Selahaddin karşısında yenilince geriye çekilişleri ile sona erer. Romanda Şövalye Jan ve Marsel'in dedesinin olduğu yerlerde zamanda geriye gidişler vardır. Romanda nesnel zamana uygun tarihî bilgiler verilir.

“5 Ağustos 1192... Kudüs önlerinde karşılıklı olarak iki ordu yer almış. Şehrin önünde Müslüman kuvveti, karşısında da Haçlılar. İslam ordusunun önünde sancaklar dalgalanıyor... Sultan Selâhaddin ve yiğitler hafif zırhını kuşanmışlar.” (H.U.III.H.S.S.E., s.170).

Altın Ferman Berke Noyan romanı, 13. yüzyıl başlarında sözü ile başlayıp Moğollar hakkında bilgi verilip 1251 yılı nesnel zamanı ile romanda olaylar başlar. 1262 yılında Müslüman Altınordu ordusu ile putperest İlhanlılar arasında yapılan savaş sonunda olaylar biter. Bu eserde kronolojik zaman kurgusuna uygun zamanlarda tarihî bilgiler yer alır. Olay zamanı aralarına yerleştirilen tarihî bilgiler

⁶⁶Ibrahim Ağah Çubukçu. (1987). *Türk-İslam Kültürü Üzerine Araştırmalar ve Görüşler*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, s.7.

gerçeğe uygun olarak verilerek nesnel zaman düzeni bozulmadan verilir⁶⁷.

“13. yüzyılın başlarında Asya’da, Onon ve Kerülen nehirleri arasından çıkıp, Harzem ve Maverâünnehir bölgesinde fırtına gibi esen atlar dünyada dehşet uyandırmaktaydı. Koca bir çığ gibi yuvarlandıkça büyüyip ağırlaşan bu atlar, Rus Bozkırlarını, şehirlerini, Karadeniz’in kuzeyini, Romanya topraklarını çiğneyip ta Macaristan’a kadar uzanmıştı.” (A.F.B.N., s.5).

1453 yılının soğuk geçen bir şubat günü başlayan *Korkusuz Cengâver* adlı eser 29 Mayıs 1453 tarihinde İstanbul’un fethedilmesi ile sona erer. Bekir Dayı’nın İstanbul’un fethine katılan kendi birliğindeki gençlere, İstanbul’un kaç defa muhasara altına alındığına dair anlattığı yerlerde zamanda geriye dönüşler olur. Bu romanda da tarihî bilgiler romanın içine serpiştirilmiştir. Ayrıca anlatılan olaylar nesnel zamana uygun olarak tarihî bilgilerle uyum içinde sunulur.

“29 Mayıs 1453 Salı günü güneşin ışıkları, İstanbul üzerinde daha parlaktı. Şehir, semt semt fethedilmişti. Ahmet, Eleni’yi bulmak için izin alıp yola koyulduğunda, ikinci olmuştu. Güvercinlerin kanat çırpıntıları arasında İstanbul semalarında yükselip, etrafi nurlandıran ezan sesleri duyuldu. Ahmet durdu ve huşu içerisinde ezanların bitmesini bekledi.” (K.C., s.191).

1540’lı yılların sonunda başlayan *Zafer Rüzgarları* Haziran 1565 yılında sona erer. Eserde kronolojik kurguya uygun olarak tarihî bilgiler bol miktarda verilir. Vakaya yerleştirilen tarihî bilgiler tarihî gerçekliğe uygundur.

“4 Haziran 1565... Malta önlerinde Osmanlı Donanması... Karaya çıkmış olan gaziler Saint Elmo Kalesi’ni kuşatmışlar.. Gecenin derin sessizliğini bozan bazı arkebüz sesleri duyulur.” (Z.R., s.253).

1555 yılında başlayan *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları* eseri, Hanzala’nın zamanda geriye gitmeleri ile daha önce başlarından geçen olaylar onun gözünden öğrenilir. Ubeyde Bey’in geçmişini anlattığı yerlerde de zamanda geriye dönüşler olur. Dört yıl sonra Seydi Ali Reis ile leventlerinin İstanbul’a varmaları ve daha sonra Padişahı ziyaret etmeleri ile roman sona erer. Bu eserde kronolojik kurguya uygun zamanlarda o dönemdeki Hindistan’ın durumu, Latin Amerika’nın Haçlılar tarafından ne hale getirildiği vb. tarihi bilgiler bol miktarda yer alır. Vaka zamanı aralarına yerleştirilen tarihî bilgiler Mir’at-ül Memalik’ten yararlanılarak yazılan gerçeklere uygun olarak verilerek nesnel zaman düzeni bozulmadan aktarılır.

“Dört yıllık hasretten sonra İstanbul’a varılmıştı. Bu dört yıl, oldukça sıkıntılı ve zahmetli geçmişti. Yalnız onları teselli eden taraf, dünyanın dört yanında Halife’ye ve Osmanlı Padişahına gösterilen hürmet ve itaatti. Bütün hanlar ve Padişahlar, Osmanlı Padişahı’na olan itaatlerini belirtir, mektuplar yazıp göndermişlerdi.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.173).

Yasak Şehir romanında nesnel zamandan söz edilemez. Kasımoğulları’nın

⁶⁷Kenan Yavuz. (2013). *Nermin Bezmin’in Hayatı ve Romanları Üzerine Bir İnceleme*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, s.111.

kendi topraklarından göç ettikleri birkaç aylık zaman dilimi olayların yaşandığı zamandır. Kasımoğullarının göçü tarihî bilgilerle örtüşmektedir.

“O gece, sanırım ki, yalnız ben değil arkadaşlarım da, uzun zaman uyuyamadılar. İnsanın doğup büyüdüğü yerleri terk edeceği düşüncesi uykuları kaçırtıyordu.” (Y.Ş.,s.23).

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil eserinde nesnel zaman kullanılmamasına rağmen Kafkas kahramanı Şeyh Şamil konu edinildiğinden dolayı eser, 19. yüzyılın ikinci yarısında geçer. Eserdeki kronolojik zaman kurguya uygun olarak verilmiş olup anlatılan olaylar tarihî gerçekliğe uygun verilir.

“Çeçen halkı, yıllardan beri Şeyh Şamil’in nasıl bir insan olduğunu iyi biliyordu. Onun Rusların vaat ettiği paraları, malları, mevkii nasıl eliyle ittiğini biliyorlardı. Bu yüzden ona inanıyor ve güveniyorlardı.” (Ö.S.Ş., s.124).

Boyunağa'nın nesnel zaman kullanımı konusunda tarihî romanlarında nesnel zamanın ön planda olduğu görülür. İki eserinde nesnel zamana ihtiyaç duyulmayarak vaka zamanı ile gerekli unsurlar yerine getirilir.

3.2.4.2. Vaka Zamanı

Bir vaka belli bir zamanda ortaya çıkar⁶⁸. Olayların geçtiği vaka zamanları sınırlandırılmış bir zamanı ifade eder. Bu zaman nesnel zamana uygun olarak aynen aktarılabilir gibi özetleme ve genişletme yoluyla da yapılabilir. Daraltma denilebilecek özetleme yöntemi de nesnel zamanın paralelliğinde olaylar geniş bir şekilde değil, gereksiz ayrıntılar atlanarak kısaca ihtiyaç duyulacak ölçüde verilir. Özne zaman denilen genişletme yönteminde çağrışımlar ve iç konuşmalarla geriye dönüşler veya ileriye gidişler olur. Roman kişinin iç dünyasında yaşadığı şahsî zamanda bulunabilir⁶⁹.

Boyunağa'nın romanlarında, nesnel zaman yansıtılırken daha çok özetleme veya genişletme yöntemleri kullanılır. Aynen aktarma yöntemi pek kullanılmamıştır.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi, 8. yüzyılında İstanbul'da başlayan roman Hüseyin Gazi'nin serdar olduğu yıllara ve Seyit'in çocukluğuna kadar dönülülerek onun çocukluğunda yaşadıkları verilmeye çalışılıp tanınması sağlanır.

“O bir yandan hocalar elinde ilim öğrenirken diğer yandan da babası ona, ata binmeyi kılıç ve mızrak kullanmayı, gürz savurmayı, sapan taşı atmayı, en sert yaylarla okları hedefe isabet ettirmeyi öğretiyordu. Cafer, kısa sürede yetişkinlerle boy ölçüşecek seviyeye geldi. Boy ölçüşmek ne demek, onları yeniyordu bile...” (K.S.B.G., s.124).

Seyit Battal, Malatyalı Müslümanları korumak için İstanbul'a gidip

⁶⁸Mehmet Tekin. (2001). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, İstanbul, s.118.

⁶⁹Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap,11. Baskı, Ankara, s.129-130.

Bizanslıların ne işle uğraştığını öğrenir. Gösterdiği başarılar sonucunda hakkı olan serdarlık makamını alır. Bizanslılarla yapılan savaşta onları yenilgiye uğratar. Müslüman olan Ahmet Turan'a Tevabil, Seyit'in geçmişini ve başarılarını anlatır. Ahmet Turan ile birlikte Seyit, İstanbul'a gidip Abdüsselam'ı kurtarırlar.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad eserinde, İfrikiyye'de 711'de başlayan roman, keşif kolu olarak gönderilen Abdullah'ın Endülüs'te kalması ile vaka değişik bir yere sürüklenir. Abdullah tekrar Keyravan'a dönüp evlenir. Bir savaş esnasında aldığı darbe sonucunda hafızası silinir. Hafızası tekrar aldığı bir darbe sonucunda ortaya çıkar. Müslüman ordularının Vizigotları tepelemesi sonucunda Endülüs fethedilir. Ester, her şeye rağmen en sonunda Abdullah'a kavuşup Müslüman olur. Abdullah'ın aldığı darbe sonucunda hafızasını kaybetmesinde genişlemeden faydalanılır.

"Bak Abdullah, sen bir aralık hafızanı kaybetmişsin. Bir müddet Çingeneler arasında yaşamışsın." (E.K.T.B.Z., s.167).

11. yüzyılda Ömer ve amcası Bekir Bahadır'ın yolda giderken bir kızını kurtarmaları ile *Kırık Hançer* romanı başlar. Gazne'de Aslan Bey ile karşılaşınca, Aslan Bey'in Çandra'dan bahsetmesi üzerine genişletme yöntemi ile Ömer geçmişe döner. Babasının ölümü üzerine amcasının, Çandra denen kişinin peşinden gitmesi aklına gelir. Yarışmalarda birinci olunca kırık hançeri yok etme vazifesi Ömer'e verilir. Türü zorlukları aşan Ömer, en sonunda kırık hançeri yok ederek putperest Hintlilerin moral gücünü yok eder.

"Bataklık, fokurdayarak eline düşmüş avını hazmetmeye başladı. Şaşırın diğer Hindu silahşörler, korku ve dehşetle bataklığın kenarına koşular, diğerleri de bataklıkta kaybolan kırık hançerin kayboluşundan duydukları üzüntü ile göğüslerini yırtmaya, saçlarını yolmaya başladılar." (K.H., s.138).

Ömer ve beraberindekiler birkaç hafta sürecek çöl yolculuğuna çıkarlar. Çölde düşmanı yenmelerine rağmen, düşmanlarının sularını çalmaları üzerine susuz kalırlar. Tam öleceği anda Sita yetişir ve onlara su verir. Tekrar eden Hindu saldırısında Ömer, eşi olan Sita'yı kaybeder. Gazneli Mahmut'a ulaşılır. Çandra'nın karşısına Ömer çıkar. Yıllarca beklediği an gelir. Ömer, Çandra'ya kendini tanıttınca Çandra geriye dönüşle Ömer'in babasını nasıl kahpece öldürdüğünü ve Ömer'i de öldüreceğini belirtir; ama müsabakada kendisi ölür.

Selçuklular dönemini ve Müslüman olan Türkler ile putperest Türklerin mücadelesi ile başlayan Hanoğlu *Bir Selçuklu Kahramanı* romanı Müslümanların kazanması ile sonuçlanır. Hanoğlu kısa sürede büyür. İyi bir eğitim alıp Tuğrul

Bey'in gözüne girer ve Bağdat'a düzenlenecek olan sefere katılır. Mola yerlerinde çocukların isteği üzerine Saltuk Baba genişletme yaparak Selçuklu Türklerinin tarihini anlatır.

“Devletimizin ismini aldığı Selçuk Bey de Müslümandı. Onun babası Dukak, Oğuz Yabgu Devleti'nin subaşıydı. Dukak'ın ölümünden sonra yerine oğlu Selçuk geçti. Selçuk Bey, subaşı olduğu zaman çok gençti. Fakat çok zeki ve dirayetli biriydi. Bu yüzden kısa zamanda şöhret kazandı. Oğuzlar, onu lider kabul ettiler.” (H.B.S.K., s.83).

Hanoğlu, Bağdat'ta göstermiş olduğu başarı nedeniyle hac ödülü ile ödüllendirilir ve hac dönüşü eşkıyaların eline tutsak düşer. Esaretinin yedinci yılında sahibini aslanın elinden kurtarınca arkadaşı ile birlikte serbest bırakılır. İki genç Bağdat'a gelince önce Çağrı Bey, gençleri nasıl aradıklarını anlatır; daha sonra da gençler başlarından geçenleri özetlerler.

Malazirt'in Üç Atlısı eserinde vaka zamanı, 1070 yılında Aksungur'un Bizans ellerinde iki genci kurtarması ile başlar. Ertesi sabah Aksungur, yolda giderken kendi âlemine dalıp çocukluk yıllarına gider. Kişinin kendi içinde barındırdığı ve tek başına hayat sürdüğü zaman iç zaman kavramıyla karşılaşır⁷⁰. Çocukluğunda babasının eve geldiği zamanlarda babası ile beraber oynadıklarını, babasının şehit düşmesi sonucu dedesinin gözetiminde büyüüp silah kullanmayı nasıl öğrendiğini anımsar.

“Hâlâ unutamadığım bir sahne vardır. O dev yapısı ile babam, kapıda durmuş... Anam sessiz sessiz ağlıyor... O beni koltukaltılarımdan tutarak yüzünün hizasına kadar kaldırıyor. Karşılıklı gülüyoruz; hem de kahkahalarla...” (M.Ü.A., s.17).

Aksungur çok geçmeden Halit Ağa'nın yanına verilir. Aksungur zamanla ünlü silahşor olur. Ormanda giderken Prensesi, Uğruların elinden kurtarır. Bağdat'a varınca kardeşinden bir mektup alır. Mektupta kaçırıldığını, Kahire'de tutsak olduğunu bildirir. Kahire'ye giden Aksungur ve arkadaşları Çiçek'i kurtarırlar; ama Aksungur ve Karabay yakalanarak zindana düşerler. En sonunda Mısır Prensesinin yardımıyla oradan kurtulurlar. Deniz yoluyla İstanbul'a giderken gemi alabora olur. Aksungur yaralı şekilde sahilde kendinden geçmişken kurtarılır. İyileşinceye kadar zorlu bir yaşam sürdürür. 1071 Malazgirt Savaşı kazanıldıktan sonra aşkı olan Prensesi kurtarmak için Aksungur, İstanbul'a gider ve onu oradan kurtarır.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanı, 12. asrın sonlarında Fransa'da Haçlıların, Müslümanlardan oç almak için birlik toplamaları ile başlar. Şövalye Marsel, daha önce şövalye olan dedesinin yanında hayal kırıklığına

⁷⁰Nurullah Çetin. (2012). *a.g.e.*, s.130.

uğrar; çünkü dedesi geriye dönüşler yaparak ona Müslümanları över.

“-Şövalyelik yok buralarda. Avrupa’da da yok. Şövalyenin nerede olduğunu merak edenler, Müslümanların yanına gitsinler. Şövalyenin ne olduğunu orada görüp öğrensinler. Mertlik, doğruluk, zayıfları koruma, verilen söze bağlılık, sadakat, merhamet, temizlik ve dürüstlük hep orada. Biz, burada şövalye laflarıyla kendimizi kandırıp duruyoruz.” (H.U.III.H.S.S.E., s.61).

Haçlılar Kudüs önlerine gelirler; ama başarılı olamazlar. 1192 yılında yapılan savaşı kaybeden Haçlılar, geri çekilmek zorunda kalırlar. Hikâyenin zamanı Turanşah ile Edit’in evlenmeleri ile sona erer.

Altın Ferman Berke Noyan romanı tarihî bilgiler verilen nesnel zaman içerisinde vaka zamanları ile hızla geçer ve 13. yüzyılda Moğolların fırtına gibi ilerleyişinden ve Cengiz Han’dan bahsedildikten sonra 9. yüzyıla dönüş yapılır. Daha sonra Cengiz Han’ın tekrar zamanına dönüldükten sonra, 1251 yıl soğuk bir mart ayından itibaren diğer bir vaka zamanı başlar.

“1251 senesinin çok sert geçen mart ayı idi. Günün son ışıklarını boğan akşamın kara örtüsü, etrafı yavaş yavaş sarıyordu. İkişerli kol halinde ve aralıklı otuz kadar atlı, yolda ilerlemeye çalışıyordu.” (A.F.B.N., s.7).

Berke Noyan’ın yaralarını iyi eden Hacı Mustafa, putperest olan Noyan’ın ve askerlerinin Müslüman olmalarını sağlar. 1251 Ağustos ayının son haftasında kurultaya katılmak üzere Aral’a gidilir. Berke Noyan, orada hükümdarı ölümden kurtarır. Nişanlısı kaçırılan Osman’a Altın Ferman’ı veren Berke Noyan, ona yardımcı olur. 1257 tarihine kadar Osman nişanlısını arar ve sonunda bulur. Yolda nişanlısı ölen Osman, Berke Kağan’ın yanında putperest İlhanlılara karşı savaşır ve Müslümanların savaşı kazanmaları ile hikâye biter.

Üç çocuğun Turgut Reis’in kadırgasına gizliden binip yakalanması ile *Zafer Rüzgarları* romanı başlar. Çocuklar gemiye alınmaları için genişletme yaparak babalarının şehit olduğunu, babalarının öcünü almak üzere gemiye çıktıklarını söylerler. Gemiye kabul edilen çocuklar çeşitli eğitime alınırlar. Yatsı namazından sonra Ağa, çocuklara Oruç Reis’in hayatından bazı bölümler anlatarak zamanda geriye dönüşler yapar.

“Baba Oruç’un hayatı bir destandır. O, din ve millet yolunda çarpışan bir kahramandır. O, denizciliğimizde bir şahlanış yapmış ve milletimizin adını denizlerde şanlı bir şekilde tanıtmıştır. Oruç Reis, Midilli fethinde bulunmuş, çok sağlam imanlı bir yiğidin oğludur. Çok iyi bir İslam terbiyesi almış olan küçük Oruç’u daha çocukluğundan beri yakıp kavuran bir ateş vardı. Bu ateş: Denizlere açılmak ve sahillerimizi basıp Müslümanları ve Türkleri öldürüp soyan Venedik, Maltız, Papa, Ceneviz, İspanyol gemilerini durdurmak idi.” (Z.R., s.19).

Hikâyede art zamanlı olarak Endülüslü ailelerin dramları verilir. Turgut Reis onları kurtarmak için gemiler gönderir. Haçlılarla Akdeniz’de mücadele ile geçen ömrün sonunda, Turgut Reis şehit olur.

Korkusuz Cengâver, 1451 yılının çok soğuk geçen bir şubat sabahı başlayan hikâye, İstanbul’un fethine kadar devam eder. Gece uykusundan uyandırılan Konstantin korkup iç âleminde düşüncelere dalar. Daha sonra Sultan Murat’ın öldüğünü duyunca rahatlar. Korkusuz Cengâver, Sultan Murat’ın ölümü ile başlar. Bizans ellerinde tutsak olan ve yıllarca Osmanlılara karşı kullanılan Şehzâde Orhan’ı, Osmanlılara karşı kullanma isteğini vaka zamanında daraltılmış olarak verir.

Nesnel zaman içinde Sultan Mehmet’in yaptığı çalışmalar vaka zamanında kısaca verilir. Sultan Fatih, Şehzade’nin Osmanlı hakkında düşüncelerini öğrenmek için Ahmet’i görevlendirir. Bizans subayı İstanbul’un kuşatılması durumunu zamanda geriye gidişle özetler.

“Bilmediniz. Bu şehir var ya, Bizans’ımızın kalbi olan bu şehir tam yirmi sekiz defa kuşatıldı.” (K.C., s.90).

6 Nisan 1453 günü İstanbul’un surları ateşlenir. 29 Mayıs 1453 günü şehir fethedilir. Mir’at-ül Memalik adlı gezi yazısından yararlanılarak yazılan *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları* romanı yüzyıllar öncesine 1555 yılına gidilerek hikâye başlar. Osmanlı donanmasını geriye getirmeye çalışırken fırtına sonucu, Hindistan kıyılarına sürüklenen Seydi Ali Reis ve leventlerinin başlarından geçenler yansıtılır. Romanın ilerleyen kısımlarında Ubeyde Bey, Müslüman olmadan ve olduktan sonra başından geçenleri genişletme yöntemi ile anlatır.

“Ben, bundan altmış yıl kadar önce, İspanya’nın Kadiz Limanı’nda doğmuşum. Adım Pedro da Garcia idi. İspanya’nın soylu ailelerinden birine mensuptum. Çocukluğum, hayatta yaşanan bir masal gibi geçti” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.88).

Dört yıllık aradan sonra İstanbul’a varınca olay sona erer ve memleketlerine ulaşmış olurlar. Yer yer tarihî bilgiler verilen nesnel zaman içerisinde vaka zamanı ile yıllar özellikle Ubeyde Bey’in anlattıklarında hızla geçer.

Yasak Şehir eseri, Müslüman Kasımoğullarının din değiştirmeye zorlanmaları üzerine kendi topraklarından daha emniyetli yere göçü ile başlar. Romanda özetleme yoluna başvurulur.

“Bir müddet gittikten sonra, sizin gelmediğinizi fark ettik. Artçılara sizi sorduğumuzda, geride kaldığımızı ve peşimizden geleceğinizi söylediler. Fakat hepimizin içine kuşku düştü. Babam kervanı durdurdu. On kişiyi sizleri bulmakla görevlendirdi. Süratle geri döndük. İz sürerek, Can Ali'nin yattığı yere kadar geldik. Otların üzerinde uzanmış bulduk onu.” (Y.Ş., s.69).

Yolda giderken Rusların yakıp yıkmasından nasibini almış olan Kazanlılar da kervana katılır. Ruslarla yapılan savaşı Müslüman Türkler kazanır. Kasımoğulları varmak istedikleri yere varırlar.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanı, iki ana mecrada sürüp gider. Birisi Rusların olduğu Petersburg, diğeri ise Kafkaslar'dır. Eserde zaman kış ve gece olarak Petersburg'ta başlar. Kerim'in Rusların eline esir olarak düşmesi ve onun başından geçen olaylar verilir. Ayrıca Müslüman Türklerin başbuğu olan Şeyh Şamil'in mücadelesi tarihî gerçeklik içinde nesnel zamana paralel olan olaylar, vaka zamanında daraltılmış olarak sunulur.

Kerim, Ruslara yem atarak onların elinden kurtulduktan sonra genişletme yöntemi ile başından geçenleri anlatır.

“Bu arada Kerim, Şeyh Şamil'in yanına gitmiş ve ona başından geçenleri ve Rusların, suikast girişimlerini anlatmıştı.” (Ö.S.Ş., s.88).

Boyunağa'nın romanlarında olayların geçtiği zaman dilimi nesnel zamanın bütününe kapsamayan, sadece olayların meydana geldiği zaman süresini⁷¹ verir. Romanlar tarihî roman oldukları için geçmişe doğru genişleme şeklinde kullanılır. Bazı ayrıntılar atılarak özetleme şeklinde zamanın verildiği yerler bulunur.

3.2.4.3. Anlatma Zamanı

Anlatma zamanı olayların okuyucuya ifade edildiği anı gösterir. Roman yazarının eseri kaleme alırkenki psikolojik hâli, kültürel birikimi, olaylara bakış açısı onun nesnel ve vaka zamanlarında ileriye gidiş ve geriye dönüşle zaman dilimlerini eklemesine neden olur. Yazar tarihî bir olaydan bahsederken, kendi dönemine ait bir olayı veya zamanı vakaya katabilir. Anlatma zamanı anında aktarma ve sonradan aktarma şeklinde verilir. Anında aktarma yönteminde şimdiki zaman kullanılarak olaylar anlatılırken fazla değişiklik yapılmadan yaşamıyormuş hissi verilirken, günlük ve hatıra defterlerinden yararlanılarak geçmiş zaman kipiyle verilen aktarmadır⁷².

Yazar, dilin imkânlarından faydalanarak romandaki zamanları farklı düzenleyebilir. Olayın geçtiği zaman ile olayın kendi zamanı birbirine denk değilse

⁷¹Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.129.

⁷²Nurullah Çetin. (2012). a.g.e., s.130-132.

art zamandan; okuyucu, olayın sürecini gerçek zamandaki bir süreye eş olarak algılayabiliyorsa eş zamandan; olay henüz olmamış, ama kişinin zihninde meydana gelmişse ön zamandan söz edilir⁷³.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında anlatma zamanı vaka zamanından ayrı düşünülemez. Anında aktarma yöntemi kullanılmasına rağmen geriye gidişlerle yapılan genişlemeler, sonradan aktarma yönteminin kullanıldığı anlatma zamanını da ortaya çıkarır.

“Alevler içinde gördüğümüz o gemileri yaktıran benim. İfrikiyye ile hiçbir bağlantımız kalmadı. Şunu iyi bilin. Şimdi önümüzde düşman, ardımızda deniz var. Sabır ve sebat ederseniz zafere ulaşırsınız ve Endülüs’ü fethedersiniz. Aksi halde düşman, hepimizi denize döker. Şimdi hazırlanınız ve nasıl çarpıştığınızı, düşmana gösteriniz. Allah yardımcınız olsun!” (E.K.T.B.Z, s.136).

“-Onu kaybettik Abdullah!.. Senin ölüm haberini duyunca çok fena oldu. Yemekten içmekten kesildi. Her yerde seni görür oldu. Abdullah’ım ölmedi; o yaşıyor. Bırakın beni Endülüs’e gideyim ve onu bulayım! Demeye başladı. Aklından şüphelenir olduk. Ardından ağır bir hastalığa yakalandı. Hekimler gelip ona baktılar ve ‘yaşama isteği yok, kurtulması mümkün değil!’ dediler. Beş gün hasta yattı ve dünyasını değiştirdi, sevgili kardeşim!..” (E.K.T.B.Z., s.170).

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında iki zaman söz konusudur. Anında aktarma yöntemine Patrik’in, İmparator’a söyleyip söylememe arasında kaldığı halini ifade eden durumun aktarıldığı kısımda karşılaşılır. Battal’ı ifade eden kısımlarda sonradan aktarma yöntemi görülür.

“Patrik yerinde kıpırdandı. Konuşup konuşmamak arasında kararsız olduğu anlaşılıyordu. Terlemişti. Piskoposlara göz attı. Bir kaçının gözlerini kırparak kendisine ‘konuş’ işaretinde bulunmalarından cesaretlenerek ayağa kalktı.

-Efendimiz! Bu konuyu görüşüp tartışsak, diyebildi.

İmparator kızgın gözlerle ona bakarak,

-Yoksa Kayser’den farklı mı düşünüyorsunuz, diye bağırdı.” (K.S.B.G., s.44-45).

“Battal’a kılıç, ok ve mızrak işlemez, dedi. Gözlerimle gördüm. Üzerine gelen bir mızrağı, havadayken kırbacı ile ikiye böldü. Göğsüne bir gürz indiği halde atının üzerinde sarsılmadan dimdik duruyordu.” (K.S.B.G., s.6).

Kırık Hançer eserinde zaman diliminde genişlemelere rağmen kırık hançeri yok etme görevinin getirdiği bazı olağanüstülükler anında aktarma yönteminin ön planda olmasına neden olur.

“Herkes gözlerini açmış hayranlıkla hançere bakıyordu. Ömer, büyük bir merakla ve bütün dikkatini vererek, uzaktan bu hançeri görmeye çalışıyordu. Öldürülecek kız da, hançere büyülenmiş gibi bakıyordu.” (K.H.,s.94).

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında anlatma zamanı, vaka zamanından ayrı düşünülemez. Anında aktarma yöntemi bol miktarda olmasına rağmen özellikle tarihî bilgilerin verildiği durumlarda genişlemeler yöntemi ile sonradan aktarma yöntemi kullanılır.

⁷³Mehmet Narlı. (2002). *Orhan Kemal’in Romanları Üzerine Bir İnceleme*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1.Baskı, Ankara, s.225.

“-Oğul! Bunlar Bağdat'ta bulunan eski Türk askerlerinin reisi Arslan Besasiri'yi kendi taraflarına çekmişler. Arslan Besasiri da Büveyhoğulları'nın tarafını tutup Halife'nin adamlarını iş yapamaz duruma düşürmüş. Hatta Fatimî Halifesi ile anlaşıp kendi inançlarını yaymaya ve Abbasi Halifesini kaldırmaya girişmiş.” (H.B.S.K.,s70)

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında, genişleme yöntemi ile sonradan aktarma yöntemi olmakla birlikte daha çok anında aktarma yöntemi görülür.

“-Bu yaptığın, çok kalleşçe bir hareket. Mertliğe ve erkeklığe sığmaz.
-Mertliği ve yiğitliği size bırakıyorum, bahadırım. Bizim davamız büyüktür. Her ne bahasına olursa olsun onu gerçekleştireceğiz. Gayemiz; İranlıları, Batınileri İslam dünyasında hakim kılmak. Bunun içinde, hiçbir şeyden kaçınmayacağız.
-Türklerin; sizin bu oyunlarınızın kurbanı olacağını zannediyor musunuz?
-İran ve Irak'ta üstünlüğü sağlarsak, Türkler arasındaki propagandalarımız gayet iyi neticeler verirse, bu niye olmasın.” (M.Ü.A., s.118).

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyubi romanında üç farklı zaman görülür. Kral, Haçlı Seferi'ne katılacak olanlara hitap ederken üç farklı zamanı da kullanır.

“Kudüs'ün sarazenlerin eline geçtiğini duymakla, kanımızın alev alev yandığını ve kutsal yurdu kurtarmak için hiçbir Fransız'ın, hayatını ortaya koymaktan çekinmeyeceğini biliyorum. İngiltere ve Almanya'dan aldığım haberlere göre, orada da yeni bir Haçlı Seferi için hazırlıklara girişilmiş.
-Evet, gidelim ve Kudüs'ü geri alalım. Selâhaddin'i ve Müslümanların hepsini cehenneme gönderelim.” (H.U.III.H.S.S.E., s.38-39).

Altın Ferman Berke Noyan romanında, genel olarak anında aktarma yöntemi olmasına rağmen, tarihî olayların aktarıldığı kısımlarda sonradan aktarma yöntemi bulunur.

“13. Yüzyılın başlarında Asya'da, Onon ve Kerülen nehirleri arasından çıkıp, Harzem ve Maverâünnehir bölgesinde fırtına gibi esen atlılar dünyada dehşet uyandırmaktaydı.” (A.F.B.N., s.5).

Zafer Rüzgarları romanı, Turgut Reis ve diğer Türk denizcilerini anlattığı için bol miktarda tarihî bilgileri içinde barındırır. Anında aktarma olduğu gibi sonradan aktarma da bulunur.

“Yiğit Gaziler, başlarında Oruç Reis olduğu halde, zaman zaman Endülüslü sahillerine giderek, kâfirlerin zulmünden kaçan Müslümanları, Kuzey Afrika'ya geçirdiler.” (Z.R.,s.32).

Korkusuz Cengâver romanında, Ahmet'in başından geçenler anlatıldığı için genelde anında aktarma yöntemi kullanılır.

“-Bakalım sağ kalabilecek miyiz? Şehrin yakında düşmesinden korkuyorum. Sanırım o zaman hayata "elveda" dememiz gerekecek.
-Hiç korkmayın Prens! Şehir fethedilecek olursa, şuna emin olunuz ki milletim aman dileyenlere asla kılıç kaldırmaz. Silah çekmeyenlerin hayatlarını bağışlar. Tarih boyunca, İslam orduları hep aynı şekilde davranmıştır. Dinimizin emridir bu.” (K.C.,s.142).

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları

romanında, Seydi Ali Reis ve leventlerinin başlarından geçenlerin anlatıldığı yerlerde genel olarak anında aktarma yöntemi kullanılırken, Hanzala'nın hatıraları ve Ubeyde Bey'in anlattığı yerlerde sonradan aktarma yöntemi kullanılır.

“Seydi Ali Reis'im nereden anladı acaba bu kılavuz bataklığı, diye sordu.
Seydi Ali Reis cevap verdi.
-Kolay, Mustafa Ağa! Çok dikkatle bakın çiçeklerin üzerinde bir tül gibi yer değiştiren sinekler ordusunu görüyor musunuz?
Mustafa Ağa, dikkatle baktı:
-Pek fark etmiyorum, Reis!
Tüfekçi Serdarı Ali Ağa:
-Ben gördüm, gördüm diyerek söze karıştı. İşte, işte... Bir tül gibi uçuşup duruyorlar! Devamlı yer değiştirmekteler.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.9).
“Hanzala uzun zaman uyuyamadı. İstanbul'u ve anasını hatırlamıştı. Babasının Preveze Deniz Cengi'nde şehit düşmesinden sonra, anası tarafından ihtimamla büyütülmüştü. Babası şehit düştüğünde, o altı yaşlarındaydı.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s. 34).

Yasak Şehir romanı kahraman anlatıcının gözünden verilir. Genelde anında aktarma yöntemi kullanılmasına rağmen, geçmiş zamanla ilgili bölümlerde genişleme yöntemi ile sonradan aktarma yöntemi kullanılır.

“Kazan Hanlığı'nı yutmak ve oradaki Müslümanları yok etmek için fırsat kollayan Korkunç İvan, 1552 tarihinde Kazan şehrine girince, eli silah tutan bütün Müslüman Türk halkını kılıçtan geçirip, kız ve çocukları Rus askerlerine dağıtıp camileri yıkıp ya da kiliseye çevirip, Kazan halkını yok etme yoluna gittiler.” (Y.Ş., s.15).

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, anında aktarma yöntemi kullanılmakla birlikte sonradan aktarma yöntemi de kullanılır.

“Yapılan bir çarpışma sırasında yaralandı. Çarpışma alanında düşüp kalmış. Ölü olmadığı anlaşılınca hastaneye kaldırıldı. Üç ay kadar hastanede kaldı. Sonunda iyileşti.” (Ö.S.Ş.Ş., s.42).

Boyunağa, anlatma zamanlarından anında ve sonradan aktarma yöntemlerinin her ikisini de kullanır.

3.2.4.4. Okuma Zamanı

Okuma zamanı, romanın okuyucu tarafından okunduğu süreyi içine alır. Okunan süre içinde okuyucu kendisine yeni bir dünya oluşturur. Her okuyuşta okuyucu eser ile ilgili farklı lezzetler alabilir⁷⁴. Okuyucu kişisel durumuna, o anki duygu ve düşüncesine göre metni kavrar. Okuyucunun belli birikime sahip olması romanın daha iyi kavranmasına etki yapar⁷⁵. Tarihî roman, tarih bilinciyle, tarihin farklı bir bakış açısıyla yeniden canlandırılmasına⁷⁶ okuyucuyu sevk eder. Böylelikle tarihî roman okuyucusu o dönemi görebilme imkânına sahip olur.

Boyunağa romanlarında millî ve manevî hisleri ön planda tuttuğu için

⁷⁴Şerif Aktaş. (2005). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, 7. Baskı, Ankara, s.126.

⁷⁵Bahriye Çeri. (2001). *Tarih ve Roman*, Can Yayınları, İstanbul, s.16.

⁷⁶Turgut Gögebakan. (2004). *Tarihsel Roman Üzerine*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004, s.17.

okuyucunun belli bir birikime sahip olma sorunu yoktur. Tarihî romanlarında gerekli yerlerde okuyucuya tarih özetlenerek verilir. Romanda söz gücüyle süslenen eserlerde tarihî bilgiler gerektiği ölçüde verilir.

Yazma zamanı ile okuma zamanı arasındaki mesafenin değişmesi, romanı etkiler; muhtevanın geçmişten günümüze farklı algılanmasına neden olur. Bir roman okunduğu zamana göre, daha yeni kapılar açabildiği gibi, anlam daralmaları ve anlam boşluklarına da uğrayabilir. Çünkü zaman değiştikçe insanların düşünceleri ve bakış açıları değişebilir, romandan almak istedikleri birikimler, farklılıklar oluşturabilir⁷⁷.

Tarihî romanlarında Boyunağa, insanlara geçmişte Müslüman ve Müslüman Türk milletinin yaşadıkları zorlukları ve gösterdikleri azimleri okuyucuya hissettirmeye çalışır. Okuyucu da okurken bunu hisseder. Ayrıca 1970'lerde komünizm etkisini kırmak için okuyucuya kendi tarihine yönelmesi için bu romanları yazar; fakat istediği ve umduğu oranda okuyucu tarafından ilgiyi tam oranda göremez. Ölümünden sonra eserleri ciddi manada ilgi görür.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında, Endülüs'ü fethetmeyi kolaylaştırmak için geriye dönüş akla gelmemesi için gemilerin yakılması okuyucuyu etkiler. *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* okunurken Seyit'in Malatyalı Müslümanları korumak için gösterdiği çabalar onun günümüzde de okuyucuyu etkilediği söylenebilir. Selahaddin Eyyûbi'nin Haçlılara karşı verdiği mücadele okuyucunun nazarında onu yüceltir. Şeyh Şamil'in Rus zulmüne karşı canını dişine takması, gerektiğinde kendi çocuğunu ve kendisini feda etmekten çekinmemesi onu okuyucunun gözünde yüceltir.

Boyunağa, romanlar içerisinde tarihî bilgileri verirken okuyucuyu sıkmadan ve vakadan uzaklaştırmadan bunu yapar. Böylece okuyucunun hikâye içine çekilmesinde başarı sağlar. Seçilen roman kahramanları tarihimizin eşsiz kahramanları oldukları için, her zamanda okuyucunun ilgisini çekebilecek kahramanlar olarak karşımıza çıkar. Tarık Bin Ziyad, Seyit Battal Gazi, Gazneli Mahmud, Tuğrul Bey, Berke Noyan, Fatih Sultan Mehmet, Sultan Alpaslan, Turgut Reis, Şeyh Şamil, Seydi Ali Reis, Kanuni Sultan Süleyman vb. kişiler hâlâ okuyucu gözünde önem taşır.

⁷⁷Mehmet Narlı. (2002). *Orhan Kemal'in Romanları Üzerine Bir İnceleme*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.238.

3.2.5. Mekân

Bir romanda mekân, vakanın olduğu yer, kişilerin içinde kendi varlıklarını fark ettikleri, hareket ettikleri yerdir. Bir roman vakadan, zamandan veya mekândan bağımsız düşünülemez. Bu güne kadar böyle bir roman henüz kaleme alınmadı. Bazı romanlar, masalsi bir anlayışla mekândan bağımsız gibi görünse de onlar belirsiz bir mekâna sahiptirler⁷⁸.

Mekân, romanı oluşturan unsurlardan biridir. Romana özgü sahne olarak ele alınması gereken mekân, olayların ve kişilerin hareketlerinin sergilendiği ortamı yansıtırken; kişilerin kimliklerinin ve konumlarının sunulduğunda ve sosyal yaşantıların sergilenmesinde taşıdığı işlevler bakımından ele alınmalıdır. Tanzimattan önce roman içinde mekân unsuruna gereken önem verilmezken, daha sonra bu unsur önem kazanarak belli amaçlar doğrultusunda kullanılır. Roman kahramanlarının dünyada olduğu gibi içinde buldukları, hareket ettikleri somut mekânlara bakıldığında olayların meydana geldiği açık mekânlar roman kahramanlarının kişiliği ile de ilişkilendirilirken dışa dönük insanları yansıtmaması bakımından önem taşır. İçe kapanık insanları yansıtan kapalı mekânlar ise daha çok bireysel ve felsefi uğraşları olan zihinsel faaliyetleri yansıtmada kullanılır⁷⁹. Mekânlar iç ve dış mekânlarıyla kahramanların yaşamlarına katkıları bakımından ele alınarak iki alt başlıkta incelenecek olup romancının mekân kullanımı tespit edilip genel bir değerlendirme yapılacaktır.

3.2.5.1. Açık Mekân Kullanımı

Boyunağa'nın romanlarında her iki mekân da kullanılır. Olayların önemine göre yer yer tasvir edilen dış mekânlar kullanılmasının yanında, sadece bulunulan mekânı belirten ifadeler de kullanılmıştır. *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* romanında, Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkenti Konstantinopolis⁸⁰ tanıtılmadan verilirken sarayda yaşayan insanların yaşamlarından kesitler ön plana çıkar. Marya yanındaki Prenses ve arkadaşına Kayseri'de haydutların kendilerini esir almaya çalışırken Battal'ın kendilerini kurtarmasını sunar. Boyunağa genel olarak şahısların ilişkide bulunduğu yerleri anlatıp öznel bir şekilde vermesine rağmen, bu romanda sadece bir yerde kısaca tasvir yapar. Müslüman ve Bizanslıların savaş yaptıkları günün

⁷⁸Mehmet Narlı. (2002). *Orhan Kemal'in Romanları Üzerine Bir İnceleme*, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.239.

⁷⁹Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11 Baskı, s.133-134.

⁸⁰Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2013). *Koçyiğit Seyit Battal Gazi*, Genç Timaş Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s.5.

gecesindeki mekânı yazar öznel bir bakış açısıyla verir.

“O gece çok güzeldi. Cırcır böceklerinin sesleri duyuluyor, dolunay sanki gülümsüyordu. Bizans ve Müslüman ordugâhlarında gidip gelen karartılar fark ediliyordu.” (K.S.B.G., s.83).

Seyit’in doğduğu topraklar, onun yaşam felsefesini ve insanlara bakış açısını önemli ölçüde belirler. Malatya’nın bir serhat şehri olup Bizans sınırında olması, onun savaşçı kişiliğinde önemli rol oynar. Romanda iki şehir üzerinde bolca durulur. Biri Seyit’in ikamet ettiği şehir olan Malatya, diğeri ise Bizans’ın başkenti olan Konstantinopolis’tir. Bu iki şehirde kahramanın bulunduğu zaman diliminde önemli merkezlerdir. Bu şehirler ile ilgili tasvirlerle pek yer verilmez. Bu mekânlar içinde en önemlisi Malatya’dır; çünkü o şehir hem serhat şehridir, hem Müslümanların yaşadığı önemli bir kaledir, hem de Hüseyin Gazi’nin uğrunda can verdiği kutlu şehirdir. Bu nedenle Seyit, kaderini bu şehirle birlikte yoğurup bu şehre her şeyini verir. Bu şehri, kâfir kuşatmasına ve zulmüne karşı korur. Romanda gerilimin artmasında, Bizanslıların Malatya’ya sahip olma gayretleri vardır. Seyit ve Malatyalı Müslümanlar yaşadıkları bu şehri, kâfirlere karşı korurlar. Eserde kullanılan açık mekânlar; Konstantinopolis, Kayseri, Amuriye, Malatya, Şam, Akçadağ, köy, Maltepe, Üsküdar, Aksaray, Diyar-ı Rum, Rumeli Yakası, Silivri’dir.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanı, açık mekân İfrikiyye’nin öznel tasviri ile başlar. Yazar, vakanın başlayacağı mekânı, uzun yolculuk yapmış olan elçilik heyetinin çöllerden geçip güzel ve gösterişli valilik konağını onların gözünden vermeyi seçmiş olduğu anlaşılır.

“Hurma ve nar ağaçlarının meydana getirdiği bir karartıyı geçmişlerdi ki, genel valinin köşkü karşlarına çıktı. Kireçlenmiş koca köşk, besi için bir yerde oturtulmuş iri bir kazı andırıyordu. Şehirde hâkimiyetini ilân etmiş olan akşamın kara örtüsü, sadece bu binaya tesir etmemişti. Büyük abanoz kapının önünde yanan çırallar ve pencerelerden taşan ışıklar, gecenin karanlığına, sadece bu binada izin verilmediğini gösteriyordu.” (E.K.T.B.Z., s.6-7).

Kuzey Afrika’da genel vali olarak Musa bin Nusayr, Kuzey Afrikalı insanların gönlünü alarak bu coğrafyanın hızla İslamlaşmasını sağlar. Kısa sürede Müslüman olan Berberilerin önderliğinde Endülüs’ü Müslüman coğrafyasına katmak için Tarık bin Ziyad önderliğinde sefer düzenlenme kararı alınır⁸¹. Sefer düzenlenmeden önce Abdullah ve arkadaşları Endülüs’te keşif hareketi yapmaya giderler. Müslümanların fethedeceği İspanya’nın Kadiz Limanı’ndan bir görüntü o dönemde İspanyolların diğer insanlara nasıl davrandıklarını ortaya koyar. Yazar açık

⁸¹Ahmet Yılmaz Boyunağa. 2012). *Efsane Komutan Tarık bin Ziyad*, Genç Timaş Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, s.16.

mekân olan Kadiz Limanı tasvir edilirken nesnel anlatımı kullanır.

“İspanya'nın Kadiz Limanı sıcaktan kavruluyordu. Topraklar emdiği sıcaktan yanıyor, kızmış taylar ise güneşin sıcaklığı çevreye yansıtıyordu. Yere, çıplak ayakla basmak mümkün değildi. Fakat Vizigotların çok sert davrandıkları yerli halk ve esirler, artık nasır bağlamış çıplak ayakları ile kızgın toprağa ve taşlara basmak zorunda kalıyorlardı. Bunlar Doğu Akdeniz limanlarından Endülüs'e gemilerle gelmiş olan malları indiriyorlardı. Limanda üç gemi vardı. Sahile yaklaşmış bu gemilere, limandan uzatılmış kalın kalaslar üzerinde gidip gelen esirler ve hamallık yapan yerli halktan kişiler, yükler taşımaktaydılar.” (E.K.T.B.Z., s.20).

Keşif birliğinin Endülüs'ü keşfetmesi üzerine Tarık bin Ziyad komutasındaki Müslüman birlikleri, gemilerle Endülüs tarafına geçerler. Başkomutan kapalı mekân olarak kullandıkları gemileri, geriye dönüşün imkânsız olduğunu belirtmek için yaktırır⁸². Azmin zaferi olarak İspanya toprakları az bir kuvvetle Müslümanların olup bu topraklar Endülüs adını alır. Bu mekânlar yaklaşık sekiz asır Müslümanların elinde kalır.

Keşif birliğinde görev yaparken Yahudi'yi eşkıyaların elinden kurtaran Abdullah, kendisine yapılan teklif üzerine Yahudi'nin evinde birkaç gün misafir kalır. Mekân tasvirleri, romandaki kahramanların bazı özelliklerini okuyucunun algılaması için dikkatlere sunulmasını sağlar⁸³. Her ne kadar köşk lüks olsa da Abdullah yaşadığı coğrafyaya dönme isteğini Yahudi bezirgâna şöyle ifade eder.

“-Ben bir Berberiyim, diye söze başladı. Atalarım, Kayrevan civarında yaşamış. Belki Kartaca'nın eski halkından belki de değil. Çölün, saf ve bâkir havasında büyüdüm. Bizans-Rum devleti zamanında, onların bütün saldırılarına karşı koyup, boyun eğmemişiz. Çünkü bizler özgürlüğümüze çok düşkünüz ve hürriyet için canımızı vermekten çekinmeyiz. Bir rüzgârı kementle yakalamak ve iplerle bağlamak mümkün mü?.. İşte biz, çölün asi çocukları da böyleyizdir.” (E.K.T.B.Z., s.52).

Böyle düşünen kahramanımız kendi coğrafyasına hemen gitmeye çalışırken bezirgânın güzel kızı, ona âşık olduğu için Abdullah'ı orada tutmak ister; fakat Abdullah hem nişanlısını, hem de doğup büyüdüğü mekânı çok özlediği için bir iki gün içinde memleketine döner.

Romanda kullanılan açık mekânlar şunlardır: İfrikiyye, Kayrevan, Atlas Okyanusu, Suriye, Kuzey Afrika, Kadiz Limanı, İspanya, Cordoba, Septe, Afrika, Endülüs, Akdeniz, el-Ceziretu'l-Hadra, Kurtuba, Toledo, Pamplona, Vadi-i Bekka, İstece, Reygo, Gırnata'dır.

Kırık Hançer eserinde, roman doğa tasvirinin öznel yapılması ile başlar. Roman kahramanlarının dünyaya ve insanlara bakış açıları olumlu olduğundan anlatıcı doğayı verirken olumlu ifadeler kullanır.

⁸² Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *a.g.e.*, s.136.

⁸³ Şerif Aktaş. (2005). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, 7. Baskı, Ankara, s.131.

“Karşiki tepenin kayalıklarında batarken kanayan güneşin kızılığı, vadiyi, kaplamıştı. Kenarlarında çılgın bir neşe ile fişkırmış zümrüt yeşillikler arasından, kâh görünüp kâh kaybolan dere, tutuşmuş gökyüzünü aksettiriyordu.” (K.H., s.5).

Ömer, babasını küçük yaşında kaybettiği için, amcasının yanında yetişmiş yiğit bir delikanlıdır. Mekânın çetin şartlarına uyum sağlaması için, her bakımdan kusursuz şekilde amcası tarafından yetiştirilir. Yapılan müsabakalarda birinci olan Ömer, Gazneli Mahmut’un daveti üzerine Sultan’ın odasına girer.

Ömer, kırık hançeri yok etme görevini Sultan’dan alır. Hemen yola çıkar. Yolda Sita’yı kurtarır. Sita, Cad’lar Sultanının kızıdır. Sita ile birlikte kırık hançerin sergileneceği yere girer. Fark edilince de zindana konur. Zindandan kurtulan Ömer önce gölde, daha sonra ormanlık alanda zaman geçirir. Ormanda bin bir renkli çiçek örtüleri altında kendilerini gizlemiş korkunç bataklıklara⁸⁴ dikkat ederek gider ve en sonunda kırık hançeri yok eder. Sultan’ın putperest Hindulara karşı düzenlediği savaşa katılmak üzere yola çıkar. Çöle Tokta Bey ve birliği ile dalar. Çöl çok çetin, yorucu, sıcak ve suları bittiği için ölüm tehlikesi atlatırlar. Sita’nın kendilerini yarı ölü şekilde bulup su vermesi sonucunda kurtulurlar. Beci’nin saldırısı sonucu, Sita’yı kaybeder. En sonunda çölden çıkarlar. Ömer savaşta düelloda Çandra’yı saf dışı bırakır. Kırık hançerin manevi gücünden faydalanmak isteyen Hindular, hançer gelmeyince ve Sultan’ın dâhiyane saldırıları sonucunda savaş kazanılır.

Yazar mekân tasvirinde genelde öznel davranırken genelde vakalar açık mekânda gerçekleşir. Romanda kullanılan açık mekanlar; vadi, orman, Gazne sokakları, Büyük Tar Çölü, Sind Vadisi, Sümenat, Bataklık, Multan, güzel bir köy olarak verilir.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanı, baharın gelişini simgeleyen öznel tasvirle başlar. Doğada çocuklar baharın gelişini kutlarcasına oyun oynarlar.

“M.S. 1043 yılı... İlbahar, güler yüzünü göstermeye başlamıştı ama hava hâlâ serindi. Dağların tepesindeki karlar henüz erimemişti. Dağ eteklerine doğru erimeye başlayan karların ise altından tek tük yeşil çim öbekleri görülmüyordu. Bu cılız çimenler sanki kar örtüsünü üzerlerinden atarak baharı karşılamaya çıkmışlardı. Amu Derya Nehri, kavisler çizerek ve çağıldayarak Aral Gölü’ne kavuşabilmek hevesiyle akıyordu... Kendisine ulaşan kar suları ile çoşan bu köpüklü, soğuk ve berrak nehir, suların binlerce yıllık türküsünü söylüyor gibiydi...” (H.B.S.K., s.6).

Müslüman olan Türk boyuna Müslüman olmayan bir başka Türk boyu baskı kurarak tekrar eski dinlerine dönmelerini ister; fakat Müslüman Türkler yeni dinlerinde ısrar edince savaş çıkar. Müslümanların mekânında yapılan savaşı

⁸⁴Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *Efsane Komutan Tarık bin Ziyad*, Genç Timaş Yayınları,15. Baskı, İstanbul, s.129.

Müslümanlar kazanır. Savaşı kaybedeceklerini sanan Bey kızı, kardeşi Hanoğlu'nu kayığa kor ve nehre bırakır. Bir zaman sonra nehirde Savcı Bey, çocuğu bulur ve onu evlat edinip güzel bir şekilde yetiştirir. Anlatıcı Selçuklu Tarihi ile ilgili bilgiler verirken o dönemde Türklerin yaşadığı mekânlara da değinir⁸⁵. Hanoğlu iyi bir eğitim alır. Bağdat'tan gelen elçiler Tuğrul Bey'e Halifenin mektubunu getirir. Mektupta Halife, Bağdat'ta huzur kalmadığını, kurtuluşun Türk ordusunda olduğunu yazınca, bahar ile birlikte Türk ordusu Bağdat'a gider. Türklere Bağdat'ın dışında mekân ayrılır. Hanoğlu, orada birkaç Şii askere gününü bildirir. Rüstem ile Hanoğlu'nun karşılaşma yapması isteğine, Tuğrul Bey'in onayı ile olur verilir. Karşılaşma yapılacak yer nesnel olarak tasvir edilir.

“Karşılaşmalar, Bağdat'ın dışında, Selçuklu ordugâhının önünde yapılacaktı. Burası geniş bir meydandı. Tuğrul Bey'in çadırının önünde bayraklar ve tuğlar dalgalanıyordu. Çadırın önünde hükümdarlık alâmeti olarak tam dokuz tuğ dikilmişti.” (H.B.S.K., s.150).

Hanoğlu karşılaşmayı kazanınca, ödül olarak arkadaşları ile hacca gönderilir. Dönüşte Hanoğlu ve arkadaşı esir edilir. Hanoğlu, yedi yıl umutsuz bir şekilde çöl içindeki vahada avcı Hunza'ya hizmet ederek geçirir. Yedinci yılında aslan avında, aslan tarafından yaralanan sahibine yardım etmesi sonucunda serbest bırakılır. Tekrar Bağdat'a dönünce, Çağrı Bey tarafından ağırlandır. Rumcayı öğrenerek elçilik heyeti ile İstanbul'a giderler. Roman kişileri Bağdat'a, Kâbe'ye ve İstanbul'a hayranlıkla bakarlar. Geniş tasvirler kimi yerlerde yer alırken kimi yerlerde mekânların sadece adı geçer. Romanda geçen açık mekânlar; sazlık, İran, Azerbaycan, Irak, Rey Şehri, Çamlı Tepe, Bağdat, Şiraz Bölgesi, Anadolu, Cend, Nur Kasabası, Kalincar Kalesi, Nişabur, Herat, Kilikya, Halep, Erzurum, Doğu Anadolu Bölgesi, Medine, çöl, vaha ve Üsküdar'dır.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanı, Aksungur kendini iyice yetiştirince Halit Ağa'nın yanına yerleştirilir. Daha sonra Anadolu coğrafyasında akıncılık yapmaya başlar. Anadolu coğrafyası gerek Türk halkının gözünde, gerekse Aksungur'un gözünde kıymeti hiç bir şeyle ölçülmeyecek kadar değerlidir.

“Anadolu güzel Anadolu atlarımızın nal sesleriyle inledi. Biz bu diyarı taşıyla, toprağıyla, havasıyla ve suyuyla, kurduyla ve kuşuyla seviyorduk. Hepimizin, bütün yiğitlerin gayesi bu topraklara yerleşebilmektir. Adım adım da yerleşiyorduk. Anadolu cennet gibidir. Anadolu'da, toprak yazın bütün güzelliğin gözler önüne serer. Altın yığınları gibi toprakları örtmüş buğdaylar, rüzgârlarda altından bir deniz gibi dalgalanır da dalgalanır... Dalgalanan bu buğday denizi, sihirli bir hava bırakır insan üstüne.” (M.Ü.A., s.46-47).

⁸⁵ Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2006). *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, Timaş Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, s.55-56.

Kahramanlara, Toroslara tırmanırken bahar kokusu ve dağ havası huzur verir⁸⁶. Aksungur, Prensesi eşkıyaların elinden kurtarır. Zamanla birbirlerine âşık olurlar. Prenses, gerek gördüğü rüya, gerekse Aksungur'un telkinleri ile Müslüman olur. Kahramanlarımız Bağdat'a ulaştınca oraya hayranlıkla bakarlar.

“Uzaktan minareleri, camileri ve güneşin ışıklarını aksettiren camlı güzel köşkleriyle göz alan Bağdat'a hayran kalmışlardı.” (M.Ü.A., s.93).

Bağdat'ta iken Aksungur'a bir adam, kardeşinin kaçırıldığını belirten mektup getirir. Bunun üzerine Aksungur ve arkadaşları Mısır'a giderler. Kahire hoş bir şehir olmasına rağmen, kardeşinin Hasan Sabbah tarafından alıkonulması Aksungur'u üzer. Kardeşini kurtarır; fakat kendisi zindana düşer. Kendisine eziyet edildiği için Mısır gözünde yoktur. Mısır Prensesin yardımı ile bu ülkeden kurtulur.

Aksungur, İstanbul'a gelince sevinir ve heyecan duyar; çünkü sevdiği kızla aynı havayı teneffüs etmesi şehri gözünde yüceltir⁸⁷. Yazar İstanbul'u nesnel olarak tasvir eder.

“Şehrin etrafı, kalın ve yüksek duvarlarla çevrili idi. Bu duvarların üstünde birçok kuleler vardı. Surlar, denize hâkimdi. Haliç'e hâkim kısımda saray bulunmakta idi. Şehir gayet geniş ve muhteşemdi. Tepelerde ve vadilerde, ekinler ekilmişti. Şehrin en kalabalık yeri, Marmara'ya uzanan çıkıntıydı. Şehrin ticaret merkezi Beyoğlu idi. Küçük, büyük gemiler sahilde demirleyerek, getirdikleri malları çıkartmakta ve alacakları eşyaları yüklemekte idiler. Şehrin her tarafında, kocaman saraylar, kiliseler ve manastırlar vardı. Fakat bunların bazıları haraptı. İstanbul'un içinde birçok çeşmelerden, şadırvanlardan tatlı sular akıyordu. Mukaddes Havariler kilisesine yakın bir yerde, tepeden tepeye uzanan bir su bendi vardı.” (M.Ü.A., s.190).

İstanbul'a Uz Türklerinin olduğu yere gelir. Orada eskiden ismi Karabay olan Abdullah'ın akrabasının evine gelir ve arkadaşlarını orada görür. Malazgirt savaşını duyunca arkadaşları ile birlikte savaşa katılmak üzere Malazgirt'e yönelir. Savaş kazanılınca da Prensesi kurtarmak için tekrar İstanbul'a gelir ve gemi ile sevdiği kızı kurtarır.

Aras Nehri, Anadolu, Toroslar, Orman, Bağdat, Samarra, çarşı, ağaçlık, Fatimî toprakları, Kahire, çöl, deniz, sahil, Kostantiniyye, Haliç, Malazgirt önleri, Türk karargâhı açık mekânlar olarak romanda yer alır.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanı, Amiens şatosunun çimenlik alanında, şövalyelerin çarpışması ile başlar. Başlangıçta tasvir bulunmamaktadır. Şövalyeler Kudüs'e gidene kadar Paris'te geçen zaman dilimi içinde olayların kahramanı olan Marsel hiç bir şeye, hatta kızlara bile ilgi duymaz.

⁸⁶Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Malazgirt'in Üç Atlısı*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.49.

⁸⁷Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *a.g.e.*, s.190.

Onun için tek sevgili Kudüs'tür.

Haçlılar, Kudüs'ü almak için uğraşırken Müslümanların Sultanı Selahaddin ise bu kutlu şehri onlara geri vermemek için çalışır. Savaşlar yapılır; fakat kâfirler ilk seferde Kudüs'ü alamazlar. Aslan Yürekli Rişar'ın kız kardeşi, çölde bir keşişi görmek için ilerlerken kum fırtınası olunca çölde kaybolur. Sultan'ın kardeşi Turanşah onu kurtarır. Çöl şöyle tasvir edilir.

“Çölün yakıcı sıcaklığında Leydi Edit ve Turanşah, deve sırtında gidiyorlardı. Kumlardan buğu yükseliyor ve güneş tepeleri yakıyordu.” (H.U.III.H.S.S.E., s.140).

Turanşah, Leydi Edit'e ıpıssız çölde huzur ve güven içinde yollarına devam ederler⁸⁸. Turanşah yolda giderken Leydi Edit'e, İslamiyet'i anlatır. Kızı, sağ salim abisine teslim eder. 1192 yılında yapılan büyük savaşı Haçlılar kaybedince, büyük kısmı geriye döner. İngilizler, Kudüs'ten ilk başta gitmeyi gururlarına yediremezler. Turanşah ile Edit evlenince yapılan antlaşma sonucunda İngilizler de geri dönerler. Böylece İslam'ın üçüncü Kutsal sayılan mekânı Haçlıların eline geçmemiş olur.

Marsel, Kudüs'ü Haçlılara katmak için gelmesine rağmen esir olarak Müslümanların eline düşünce zamanla gerçeği görür ve Müslüman olur. Eserde açık mekânlar; Kudüs, Filistin, Fransa, Paris sokakları, orman yolu, Urfa, Anadolu, Cenova, Marsilya, Marsilya Limanı, Maşhad şehri, Avrupa, Akka, Konstantinopolis, Çanakkale Boğazı, Konya, Tarsus Nehri, Hittin, ovalar, vadiler, çöller, savaş meydanıdır.

Altın Ferman Berke Noyan romanı, bozkırda ilerleyen Moğol atlılarının durumlarını ve mekânı öznel olarak tasvir eden cümlelerle başlar.

“Bozkırdan karla karışık dondurucu fırtına, insanı boğacak kadar sertti. Bu gibi soğuk, iliklere işliyordu. Yolun kenarında tek tük görülen kapkara ağaçlar sarsılıyor, ağaçların dalları bir canavarın kolları gibi kalkıp iniyor, fırtına ışıkları arasına karışan ürpertici sesler çıkıyordu.” (A.F.B.N., s.7).

Yolda giderken Berke Noyan'ın saldırıda yaralanması neticesinde, yaralarını handa bulunan Hacı Mustafa iyi edince, Berke Noyan ondan İslamiyet'i de öğrenir. Noyan'ın Müslüman olması, Kuzey Karadeniz ve Kafkasların İslam ile şereflenmesine zemin hazırlar.

Osman ile Gülbeyaz nişanlıdır. Gülbeyaz'ın kaçırılıp esir diye satılması üzerine Osman onun peşine düşer. Berke Noyan, Altın Ferman'ı ona vererek her

⁸⁸ Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Hilal Uğruna III. Haçlı Savaşı ve Selâhaddin Eyyûbi*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.140.

kapının açmasını ister. Yıllarca Gülbeyaz'ı Harzem, Maveraünnehir Bölgesi, Hazar denizi civarı ve Batu Kağanlığı toprakları ile İran'da aramasına rağmen en son nişanlısına Bağdat'ta kavuşur. Moğol istilası altındaki şehirden Altın Ferman'ı göstererek çıkar. Köyüne varacakları anda köpekten korkan atın üzerindeki Gülbeyaz'ı düşürmesi sonucu Osman, Berke Kağan'ın ordusuna katılmak Azerbaycan'ın kuzeyine gider. Kafkasya şöyle tasvir edilir.

“Sert rüzgârlardan ve dondurucu soğuktan korunmak için tepelerin arasında kurulmuş çadırlar, göze çarpıyordu. Her bir çadırın önünde kıvılcımları göklere yükselen ateşler yanıyordu.

Az aşağıdaki düzlükte, eyerlenmiş ve hemen yola çıkmaya hazır bekletilen, atlar vardı. İleride, üzerinde sürüler halinde kuşların uçtuğu bozkır, alabildiğine uzanıyordu. Tepelerin eteklerindeki yeşilliklerde, beyaz renkli, uzun boynuzlu öküzler ve iri kuyruklu koyun sürüleri otluyordu.

Burası, Kafkasya idi.” (A.F.B.N., s.179-180).

Korkusuz Cengâver adlı romanın başlangıç mekanı olan Konstantinopolis ile ilgili tasvirlerle yer verilmez. Sultan Mehmet Han, Bizans'ın çıbanbaşı olması, Hz. Peygamberin hadisi ve İstanbul'a aşk derecesinde ilgili olmasından dolayı⁸⁹ bu şehri almak için planlar kurar.

Sultan Mehmet Han İstanbul'u fethetmek için Gelibolu'da tersane kurdurur. Buradaki insanlar canla başla çalışırlar.

“1452 yılının Nisan ayı idi. Gelibolu, güneş ışığında parlıyor, ıslıl ıslıl deniz insana göz kırptıyordu. Tersanede gemi yapımı ile uğraşan işçilerin sıvalı kolları inip kalkıyor, tempo içinde çalışıyordu. Tersanenin aksakallı ağası da, işçiler arasında dolaşıyor, yapılan işlere bakıyor ve bazen fikrini söyleyerek, işçilere yol gösteriyordu. Herkes işini canla başla yapıyordu. Padişah II. Mehmet'in göndermiş olduğu emir üzerine, gemiler hazırlanıyor ve bunlar, uzun süren el emeği, göz nuru ve dökülen onca terden sonra, denizle kucaklaşmak üzere denize salınıyordu.”(K.C., s.28).

Sultan Mehmet'in vermiş olduğu görev üzerine İstanbul'a tebdil-i kıyafet giren Ahmet, öncelikle mekânı bir güzel öğrenmekle biraz zamanı geçer. Zamanla şehzadeyi bulur ve onun kötü niyetinin olmadığını anlar. Yıkılmaz diye bilinen İstanbul'un surları Fatih'in dehası ile yıkılır. 29 Mayıs'ta müjdelenen şehir fethedilir.

Romanda, mekân genel olarak Kostantinopolis olarak karşımıza çıkar. Bunun yanında Gelibolu, Edirne, İstanbul Surları, Beşiktaş, Topkapı, Edirnekapı, Çemberlitaş, Haliç, Kasımpaşa, Galata, Tophane Limanı, Kumbaracı Yokuşu, Asmalı Mescit, Tepebaşı, Sarayburnu, kule diğer açık mekânlardır.

Zafer Rüzgarları romanında Muğla'dan çıkmış olan Turgut Reis'in hayatını ve denizlere olan sevdasını görürüz. Akdeniz'de Müslüman Türk'ün üzerine çöreklenmiş küffara karşı, amansız mücadele verir ve Akdeniz'in bir Türk denizi

⁸⁹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *Korkusuz Cengâver*, Genç Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.40.

olmasında önemli katkısı olur. Eşsiz Reis, ayrıca Endülüs'te diri diri ateşe atılan Müslümanları, Endülüs sahillerinden alıp Kuzey Afrika'ya taşıyarak Haçlıların sahillerini bombalamak ve gemilerine el koyma işini de yapar.

“Valensiya ve Malaga'daki İspanyol gemilerinden 25 kadar kadirga, alevler içinde... Mayorka ve Sardunya Ada halkından, büyük kayıplar... Recyo (Reggio), Santa Luksa (Santa Lucca) Kaleleri yerle bir.. Sitraro Kalesi ve limandaki 13 kadirga denizin dibinde.” (Z.R., s.144).

Reis'in ele geçirmeyi düşündüğü Mehdiye Kalesi hakkında nesnel bilgi verilir.

“Mehdiye Şehri ve kalesi 920 tarihinde Fatimî hükümdarlarından Abdullah Mehdi tarafından kurulmuştu. Ardından da, bu şehri hükümet merkezi yapmıştı. Mehdiyenin limanı, 100 savaş gemisini barındıracak şekilde yapılmıştı.” (Z.R., s.169).

Hanzale'ye âşık olarak daha önce adı İsaabel olan kişi Müslüman olarak Hatice adını alır ve İspanya'yı terk ederek yeni memleketi olacak Cezayir'e eşinin yanına yerleşir.

Akdeniz ve çevresinde büyük Türk milletinin adını yaşatmak için onlarca sene denizlerde mücadele verip Haçlıların korkulu rüyası olan Turgut Reis, Saint-Elmo Kalesi'ni almak için verilen mücadelede şehit olur.

Preveze, Cezayir, Akdeniz, güverte, Rodos, Bodrum, İskenderun, Adana, İskenderiye, Tunus, Palia Kıyıları, Agriboz, Cezayir, Sardunya, Endülüs Sahilleri, Kuzey Afrika, Sierra Nevada Dağları, orman, Malaga Limanı, Napoli, İtalya, Kastel Mare, Vil France Şehri, Cerbe Adası, Rumeli, Sent Anj Kalesi, Avlonya Şehri, Korsika, Modon, Koyun Adası açık mekan olarak kullanılır.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanında Osmanlı donanmasını geriye getirmek isterken fırtına yüzünden Hindistan'ın Sind eyaletinde yürümek zorunda kalan insanların tabiatla mücadelesi verilmeye çalışılır.

“1555 yılı... Hindistan'ın Sind eyaletinde, yeşilin her tonunu bağırında barındıran sık bir orman... Gövdeleri ve dalları, yer yer yosun tabakaları ile kaplı çeşitli ağaçlar... Ve çeşitli ağaçlardan ve çiçeklerden gelip birleşerek, bütün ormanı saran koku... Orman, ağaçtan ağaca uçuşan renk renk papağanların ve ağaçlarda oturan, dallardan dallara sıçrayan maymunların sesleri ile çınlıyordu. Bu bitki örtüsü içerisinde yol almaya çalışan insanlar.. Yeşillikler arasında görülüp kaybolan bu insanlar elli ya da elli beş kişi civarında. Hepsinin giyecekleri, dikenlerden ve çalılardan lime lime olmuş.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.7).

Tehlikelerden dolayı önce çölden gitmelerine rağmen, daha sonra çölün meşakkatli olmasından Seydi Ali Reis, orman yolunu seçer. Kılavuzlar, orman yolundan gitmek istememelerine rağmen Seydi Ali Reis'in dirayetli duruşu

neticesinde orman yolu tercih edilir. Ormandaki tehlikeli durumdan dikkatleri sonucunda kurtulurlar. Yolculukları esnasında birçok mekâna uğramalarına rağmen orman dışında açık mekân tasvirine rastlanmaz.

Yolda giderken putperest Kali'ye tapanlara, İslamiyeti anlatmak için gelen Ubeyde Bey'i ölümden kurtarırlar. Ubeyde Bey, aslen İspanyol olduğunu vurgulayıp başından geçenleri anlatır. İspanya'da doğduğunu, zengin olmak için Latin Amerika'ya Cortes'in gemisinde gittiklerini, altın için çok kan döktüklerini ve Mexico'nun çok mamur bir yer olduğunu ifade eder.

"Başşehir, bizi daha fazla şaşırttı. Barajlar, inip kalkan tahta köprülerle birbirine bağlanmıştı. Şehrin ortasında piramit şeklinde yükselen kocaman bir tapınak vardı. Bunun etrafı sütunlar, parklar ve binalarla çevrilmişti. Şehirde ayrıca birçok hastaneler, bitki bahçeleri, berber dükkânları, hamamlar, çeşmeler ve sıcak su dağıtım şebekesi vardı." (H.S.S.A.R.O.L.M., s.124).

Birçok sıkıntı çekildikten sonra dört yıl sonra kendi memleketlerine ulaşırlar. Çektikleri sıkıntının bir daha yaşanmaması için dua ederler. Mira'at-ül Memalik'ten yararlanılarak yazıldığından dolayı verilen mekânlar gerçeklikle uyuşur. Hindistan'da çekilen sıkıntılar, kahramanlarımızın ruh hâlinde ara sıra sıkıntı yaşanmasına rağmen Hak Teâlâ'ya güvendiklerinden dolayı mekân sıkıntılarında zamanla alışırlar. Mekânın zorlu olması kahramanların zorluklara dayanma güçlerini arttırır.

Roman deniz ve karada geçtiği için birçok mekân ismi vardır. Hint Okyanusu, Sind Eyaleti, bataklık, çöl, orman, Gucerat Limanı, İstanbul, Basra, Süveyş, Halep, Birecik, Nusaybin, Musul, Urfa, Kerbela, Necef, Kûfe, Hüfeys, Bender-Buşîr, Bahreyn, Horfegan, Amman, Maskat Kalesi, Kalahan, Cay, Kiçi Mekran, Bendar Şehba, Guadar, Çekid Körfezi, Camber, Formiyan, Mangalur, Diu, Daman, Buruc, Blodra, Puten, Radinpur, Rajput, Parkin, Lahor, Calicut, Hindistan, Ümit Burnu, Kahire, Gücerat, Sürat Limanı, Gokala, Cidde, Kışm Adası, Şattu'ı-Arab, Oçi, İspanya, Kadiz Limanı, Granada, Kanarya Adaları, Sevil, Amerika, Ixpala Şehri, baraj gölü, Banta Cruz, Cajamarca, Diyarbakır, Mardin, Afganistan, Edirne, Çatalca olarak verilir.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, Sonya'nın içinde bulunduğu ruh hâlinin bozuk olması, dolayı Petersburg şehri ve içerisinde çalınan çan sesi onu rahatsız eder. İmam Şamil ve yiğitlerinin yaşadığı Dağıstan'a bahar gelmesi öznel bir tasvirle verilir.

“O yıl, Dağıstan’a bahar, erkenden güler yüzünü göstermişti. Onun ılık nefesi, yüzleri güldürmüştü. Baharla güneş, birbirinden ayrılmayan bu iki dost, el ele verip, kışın üstünlüğüne son vermişlerdi. Silkelenen toprak, bahar hazırlığı içindeydi. Başları bulutlu, gümüş parıltılı dağların eteklerinde, kır çiçekleri belirmişti. Değneklerine dayanarak yürüten koca karılar, yanlarına aldıkları gelinleri ve torunları ile eğilip kalkarak, şifalı otlar topluyordu. Bazı ihtiyarlar ise, kurtuldukları soğuklara inat, evlerinin önünde güneşlenip, zevkle kemiklerini ısıtıyordu.” (Ö.S.Ş.Ş., s.11).

Şeyh Şamil ve askerleri Dağıstan’ın özgür yaşayabilmesi için gerektiğinde canlarını bile vermekten çekinmezler. Ruslar bu mekânı almak için akla ve mantığa uymayan her şeyi yaparlar; lakin Müslümanlar özgürlüklerinden zerre miktarında ödün vermezler.

Ruslar ellerinde esir olan Kerim’e onlarca kilo ağırlığında altın vererek Şeyh Şamil’e suikast düzenlemesi konusunda telkinde bulunurlar. Kerim görünüşte kabul etmesine rağmen gerçekte altınları alıp⁹⁰ durumu İmam Şamil’e aktarmak ister. Ruslara göre İmam ölürse Kafkaslar rahatlıkla ellerine geçecektir.

Ruslar Dağıstan’ı yakıp yıkınca İmam, Çeçenistan’a geçer ve buraları örgütler. İnsanlar, İmam’ın cesaretine ve mertliğine güvenip Rusların bu özgür Çeçen topraklarına gelmemesi için beraberce çarpışır. Ruslar, bu toprakları da ele geçirmek için her yeri yakıp yıkarlar. Özgürlüğünden vazgeçmeyen Çeçenler her defasında toprakları için Rusların karşısına çıkarlar. İmam Şamil, Müslüman coğrafyasının özgürlüğüne düşkünlüğünü Çar’a yazdığı mektubun ilk satırında buluruz. Mektubunda, Kafkas Müslümanlarının özgürlüğe kavuşmaları için silaha sarılan gazilerden Şamil⁹¹! diye davanın önemini muhatabına aktarır.

Olayın içerisinde geçen bazı mekânlar hakkında tasvir bulunmamasına rağmen okuyucu o mekânı, Kafkasların coğrafi konumundan çıkarabilir. Mekânın yüksek olması, orada yaşamanın zor olması kahramanların kişiliğine de yansımıştır. Özgürlüklerine düşkünlükleri, emir altına girmemeleri, özgürlüğü her şeyden üstün tutmaları, özgürlükleri için canlarını seve seve vermeleri, dayanaklı olmaları vb. özelliklere sahiptirler.

Kerim Petersburg’da esirken ruh hâli çok iyi değilken Kafkaslara gelince ruh hâli düzelir. Sevdiklerine, nişanlısına ve en önemlisi de özgürlüğe kavuşur.

Romanda kullanılan açık mekânlar; Petersburg, Dağıstan, Onsukul Köyü, Tiflis, Çeçenistan, Dargo, Averistan, Heraçi Köyü, Balakan, Tanus Avulu, Temirhan Şura Yolu olarak verilir.

⁹⁰Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2011). *Özgürlük Savaşçısı*, Genç Timaş Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, s.71.

⁹¹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2011). *a.g.e.*, s.97.

Yasak Şehir romanının başlarında çocuklar şehirde bir şeylerin olduğunu kendilerine söylenmediğini anladıklarında nefes almak için Rüzgârlı Tepe'ye gelirler.

“Rüzgârlı Tepe, Kasım Şehri'nin en güzel yeriydi. Şehir, oradan kuş bakışı görülebilirdi. Sıcak yaz günleri ve geceleri püfür püfür esen rüzgâr, orada insana büyük ferahlık verirdi.

Temiz ve ferahlık veren rüzgâra karşı, derin derin soluk alarak biraz dinlendik. Koca Kasım Şehri ayaklarımızın altına yayılmıştı. Uzaklarda Oka Nehri gümüş bir şerit gibi uzanıyordu. Nehirde yüzen yelkenliler, kanatlarını toplamış, çiçekler üzerinde hafif hafif sallanan kelebeklere benziyordu.

Taştan yapılmış koca cami ve minaresi, şehrin kalbi gibiydi. Hanın sarayı ve mirzaların köşklere, hep onun etrafında sıralanmıştı. Belediye binası, Han Sarayı'nın az ilerisindeydi.” (Y.Ş., s.11-12).

Rusların din değiştirme baskıları üzerine Kasımoğulları göç etmeyi uygun bulurlar. Özgürlüğü düşmana kaptırmamak için göç esnasında birçok zorlukla karşılaşılır. Ruslarla yapılan savaşlar kazanılır. En sonunda zorda olsa yurduları olan güzel topraklara⁹² varılır.

Romanda kullanılan açık mekânlar ise Rüzgârlı Tepe, Oka Nehri, stepler, Kazan, savaş meydanı, tepe, orman, bahçe, çayırlardır.

Genel olarak Boyunağa'nın romanlarında açık mekânların bolca kullanıldığını ve giriş bölümlerinde öznel tasvirler yapıldığı görülür. Dekor oluşturma kaygısından uzak, kahramanların ruhsal durumu ile mekân arasında ilinti bulunmaktadır.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanı, yeni bir İslam coğrafyası kazanma isteğini Endülüs'te açık mekân olarak, *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* romanında ise, Seyit'i ön plana çıkararak açık mekân olan Malatya'nın korunmasını, *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi* romanında Selahaddin'in Kudüs'ü düşmana kaptırmamak için verdiği mücadeleyi, *Korkusuz Cengâver* eserinde Fatih'in İstanbul'u fethetme isteğini aşk seviyesinde görürüz. Bu eserlerde kahramanı ve olayı ön plana çıkararak, mekân kullanımını eserin dokusuna uygun bir şekilde verilir.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları ile *Rafer Rüzgarları* romanları, deniz üzerinde Müslüman Türk'ün vermiş olduğu mücadelede Akdeniz ve Hint Okyanusu'na hâkim olma anlayışını görürüz.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil ile *Yasak Şehir* romanlarında, özgürlükleri için Müslüman Türklerin çektikleri sıkıntıları, göçleri vermesi ve bu insanların

⁹²Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2011). *Yasak Şehir*, Genç Timaş Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, s.207.

yaşadıkları zorluklar neticesinde ruh hâllerini yansıtan mekânları görürüz.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında, Konstantinopolis'te başlayıp yine aynı şehirde sona erer. *Efsane Komutan Tarık bin Ziyad*, İfrikiyye'de başlayıp Endülüs'te sona erer. *Kırık Hançer*, Gazne yollarında başlarken Hindistan'da yapılan savaşla sona erer. *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, Amu Derya nehrinin yanında başlar ve olay İstanbul'da hipodromda biter. *Malazgirt'in Üç Atlısı* Doğu Roma İmparatorluğu'nun Anadolu yakasında başlayıp İstanbul'da gemide sona erer. *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi* romanı, Paris'in Amiens şatosunda başlayıp Kudüs'te sona erer. *Altın Ferman Berke Noyan*, Türkistan'da bir bozkırda başlayan roman Kafkasya'da sona erer. *Korkusuz Cengâver* romanı Konstantinopolis'te başlayıp yine aynı şehirde sona erer. *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları* romanı, Hindistan'ın Sind eyaletinde bir ormanda başlayıp İstanbul'da sona erer. *Zafer Rüzgarları*, Muğla sahillerinde başlayıp Saint-Elmo Kalesi'nin fethi sırasında sona erer. *Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil*, Petersburg'ta başlayıp Çeçenistan'ın Dargo köyünde sona erer. *Yasak Şehir* ise Kasım şehrinde başlayıp göç sonunda ulaşılmak istenen yerde sona erer.

Görüldüğü gibi eserlerde açık mekân olarak İstanbul'un fazlaca yer alması dikkat çeker. *Koçyiğit Seyit Battal Gazi'de*, *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi*, *Korkusuz Cengâver*, *Zafer Rüzgarları*, *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları*, İstanbul'un fethinden önce Türkler tarafından alınmaya çalışılan kutsal bir kent olmasından dolayı gerek Selçuklular döneminde, gerekse Osmanlılar döneminde adeta kıvılcık elma olarak görülür, gıpta ile bakılır. Romancı İstanbul'dan bahsederken ona kutsiyet verir; çünkü bu mübarek belde, Hz. Peygamber tarafından övüldüğü için her zaman Müslümanlar tarafından alınmaya çalışılır. Bu kutlu görev, Fatih Sultan Mehmet'e nasip olur. Diğer mekânlar ise tarihî gerçekliğe uygun olarak olayların yaşandığı mekânlardır. Boyunağa'nın romanlarında İstanbul'dan sonra en fazla üzerinde durduğu şehir Bağdat'tır. *Malazgirt'in Üç Atlısı*, *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, *Altın Ferman Berke Noyan*, *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları* romanlarında Bağdat güzel bir şehir olarak yer alır.

Yazar, olayları genelde açık mekânda verdiği için açık mekânlara önem verir. Açık mekânlar kısada olsa tasvir edilerek verilir.

3.2.5.2. Kapalı Mekân Kullanımı

İçe dönük kişilerle daha alakalı olan kapalı mekânlar⁹³ Boyunağa'nın romanlarında genelde ikinci planda yer alır; çünkü vakalar daha çok açık alanda gerçekleştiği için kapalı mekânlar olayları tamamlamak üzere verilir. Belli bir amaç doğrultusunda seçilen kapalı mekânlar, kişisel özellikleri yansıtma işlevi ile kullanılabilir. Bunun yanında nesnel tasvir edilen kapalı mekânlar da vardır. *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* romanında yaralı olan Seyit'in bakımını üstlenen baş rahibenin olduğu manastırdaki oda realist şekilde tanıtılır.

“Battal çevresine baktı. Geniş bir odada temiz bir sedirde yatıyordu. Karşısında, küçük bir pencere vardı.” (K.S.B.G., s.180).

Abdüsselam'ı Bizanslıların elinden kurtarıp yarasını iyileştirmek için getirildiği ev tamamen nesnel olarak verilir.

“Eve girer girmez Abdüsselam'ı gizli bir odaya taşıdılar. Mühengi bu odayı şehre gelen Müslümanları saklamak için kullanıyordu. Bu odanın ortasında mermer bir havuz vardı. Mühengi önceden hazırladığı susam yağını havuza boşalttı. Sonra, Abdüsselam'ı havuza koydular.” (K.S.B.G., s.199).

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında, Abdullah'ın misafir olduğu Endülüs'teki Yahudinin zenginliğini ifade eden ev sanatlı şekilde tasvir edilir.

“Abdullah içeri girdi. Girdiği yer büyük bir salonda. Çok güzel ve çok kıymetli eşyalarla döşenmişti. Pencere kenarlarında yeşil bir atlas perde, kıvrımlarla aşağıya iniyordu. Pencere önünde de köpük gibi bir tül perde vardı. Yerde, en kıymetli İran halıları seriliydi. İnsan yürüdükçe, ayakları halıya gömülüyordu. Tahtadan olan duvarlar, krem rengi cilalıydı. Tavana kakılmış renkli camlar, tül perdelerden süzülerek gelen güneş ışıklarını, parıltılarla yansıtıyordu. Odadan büyük bir zenginlik taşıyordu.” (E.K.T.B.Z., s.49-50).

Tarik bin Ziyad, dedesini ziyaret esnasında dedesinin evini her türlü lüksten uzak bir şekilde nesnel olarak verilir.

“Kapı yerine gerilmiş bir hasır eli ile aralayan Tarık, yarı karanlık bir odaya girdi. Yerde, bir yer yatağında, üzerine yorgan örtülmüş bir karartı vardı.” (E.K.T.B.Z.,s.123).

Kırık Hançer romanında Sultan Mahmut, Ömer ve Bekir Bahadır'la görüşmek isteyince kahramanlar Gazneli Mahmut'un bulunduğu odaya gelirler. Oda nesnel olarak tasvir edilir.

“Oda, gayet genişti. Yere, kıymetli İran halıları yayılmıştı. Odanın duvarlarına kılıçlar, topuzlar ve mızraklar göze hoş gelecek şekilde yerleştirilmişti.” (K.H., s.45).

Ömer, kırık hançer ile düzenlenecek ayini gözetlemek için gizlice kodese girer. Ayinin yapılacağı yeri gözetleyeceği yer gayet sade olmasına rağmen, ayinin yapılacağı ayin odası ise şatafatlı olarak verilir.

⁹³Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.134.

“Duvarları taştan olup, ışık alan bir yeri yoktu. Bir mumun aydınlığı yarı karanlık bu odanın tabanı da taştandı. İçerisi çok rutubetliydi. Karşıda kocaman bir salon görüyordu. Tavanda altın zincirlerle sarkan kandiller, etrafı aydınlatıyordu. Salon duvarları mermerdendi. Sağ yöndeki duvarda üzeri kıymetli mücevher ve sırmalarla işlenmiş bir perde, bol kıvrımlarla yerlere kadar sarkıyordu. Tavanı gayet yüksekti dört mermer sütun, tavanın ağırlığını taşıyordu.”(K.H., s.90).

Kaldığı odaya Beci tarafından hapsedilen Ömer, önceleri ümitsizliğe düşer. Daha sonra Ömer, odanın içinde bulunan kapağı çıkarıp aşağıda akan nehre kendisini bırakarak kurtulur.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında kapalı mekânı geniş manada ifade edici tasvir bulunmamakla birlikte bir iki yerde Tuğrul Bey’in çadırı güzel ve sade⁹⁴ olduğu gibi buna benzer ifade kullanılır.

Malazgirt’in Üç Atlısı romanında, Aksungur küçük yaşlarda babasını kaybedince kendisini dedesi yetiştirir. Babasının silahlarının olduğu oda, kendisine yasak olmasına rağmen bir gün içeri girer. Dedesi kendisine kızmaz ve gördüğü silahları artık kullanabileceğini belirtir. Daha önce merak ettiği odadaki silahlara sahip olduğu için mutlu olur. Mekân, kahramanın kimliğiyle beraber yaşanan ortamın tasviri yönüyle de faydalanılır⁹⁵.

“Bir gün yukarıdaki silah odamdan kargımı almaya çıkmıştım. Bana girilmesi yasak olan odanın kapısını aralık gördüm. Oraya beni iten kuvvete karşı duramadım. Kapıya yaklaştım. İçeriden tıkırtılar geliyordu. Yavaşça kapıyı ittim. Kapı, gıcırdayarak açıldı. İlk anda dedemle göz göze geldim. İçeriye girdim. Oda loştu. Fakat burada beni mesut edecek olan çok şey vardı. Duvarda mızraklar, kılıçlar, kalkanlar ve gürzler asılıydı. Hepsine düzenli bir şekilde duvarları süslüyordu.” (M.Ü.A., s.20).

Aksungur, kardeşinin Hasan Sabbah’ın elinde olmasından dolayı Kahire’ye gider. Kahire çok güzel şehir olmasına rağmen kardeşinin düşman elinde esir olması bu güzelliğin ona eziyet vermesine neden olur. Mısır Sultanının kızı Prenses Süreyya’nın daveti üzerine saraya gider.

“Önümüzde büyük bir salon vardı. Bu salonda; pembe bir tülün maskelediği mumlar, etrafı titrek alevlerle aydınlatıyordu. Döşeme mozaiklerle süslenmişti. İçerisi bol ışıklarla aydınlanan muhteşem bir oda idi. Odanın üç duvarında da, kocaman pencereler görülmüyordu. Kapının tam karşısında geniş bir sedir vardı. Sedirin üstünde çok güzel bir kız oturuyordu.” (M.Ü.A., s.131-132).

Kız kardeşini kurtaran Aksungur, kendisi ve Karabay ayrı ayrı zindanlara düşerler. Aksungur zindanın durumu ve ayaklarını hissedememekten dolayı ilk defa ümitsizliğe düşer gibi olur. Mekân adeta Aksungur’a ümitsizlik aşılamağa olup zamanla Allah’a sığınıp mekânın ümitsizlik üretmesinin önüne geçer.

⁹⁴Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2006). *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, Timaş Yayınları, 1. Baskı, 2006, s. 141.

⁹⁵Mehmet Tekin. (2001). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, s.148.

“Bulduğum yer karanlıktı. Kol kalınlığında demir çubuklarla kapatılmış bir pencereden, az bir ışık geliyordu. Burası dört duvardan pis sular sızan bir zindandı. Odanın içinde adeta ölüm kokusu vardı. Yerler rutubetli ve soğuktu. Ayaklarımı kıpırdatmak istedim. Mümkün olmadı. Sanki yere çakılmışlardı. Yoksa ayaklarım, hislerini mi kaybetmişlerdi. Sırtından soğuk bir ter boşandı. Ölmeye razıydım da, ayaklarımın kesilmesini istemezdim.” (M.Ü.A.,s.155).

Aksungur ve Karabay, İmparator’un esir ettiği Prensesi kurtarmak için Karabay’ın arkadaşı olan Neançes’ten yardım isterler. İmparator’dan sonra Konstantinopolis’te ikinci güçlü kişi olan Neançes’in yaşadığı yerle kendisi arasında bir bağ kurulur. Meyhanenin içinin de sokaktaki durumdan farksız⁹⁶ olduğu vurgulanır.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında, kapalı mekânlar ile ilgili tasvir yapılmamakla birlikte sadece bir yerde Sultan Selahaddin’in yaşayışı ile mekân arasındaki uyumu vermek için Koca Selâhaddin’in, sade salonda⁹⁷ olduğu kısaca belirtilir.

Altın Ferman Berke Noyan romanında, sürekli bir hareket olduğu için durup beklemeye zaman olmadığından kapalı mekân olarak verilen Han, ocakbaşı, çadır, gemi, mağaza ile ilgili herhangi bir tasvir bulunmamaktadır.

Korkusuz Cengâver, romanında Sultan Fatih tarafından çağrılan Ahmet, Sultanın odasında heyecanlanır ve oda penceresinin önünde büyük bir masa uzandığı bu masanın üzerine de parşömenler yayıldığı⁹⁸ gibi nesnel olarak tasvir yapılır. Ahmet aldığı görev üzerine İstanbul’da bir hana yerleşir. Kapalı mekân olan han nesnel olarak tasvir edilir.

“Han iki katlı ahşap bir binaydı. Üstteki odalarda yatılıyordu. Alt kat hem yemekhane, hem de meyhane olarak kullanılıyordu.” (K.C., s.57).

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanında, sürekli hareket halinde olan Seydi Ali Reis ve leventlerinin konakladığı yerler genelde açık alanlar olduğu için kapalı mekân tasvirine yer verilmez.

Zafer Rüzgarları romanında, vakalar genelde deniz üzerinde ve civarında geçtiği için kapalı mekân olarak gemi kullanılmakla birlikte pek kapalı mekan tasviri yapılmaz. Ancak bir yerde Hanzale ve Müslüman mücahitler, Hatice’yi kurtarmak için girdikleri Gırana’daki han ile ilgili kısa bir bilgi verilir. Hanzale’nin bildiği bir

⁹⁶Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Malazgirt’in Üç Atlısı*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.232.

⁹⁷Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.85.

⁹⁸Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *Korkusuz Cengâver*, Genç Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.41.

hana girilir. Hayvanlar ahıra çekilir. Onlar da yolcuların oturduğu odaya alınırlar⁹⁹.

Yasak Şehir romanında, mekân tasviri bir yerde karşımıza çıkar. Boyar, kızı Marya'yı, ayının elinden kurtaran Muhammet Murat ve arkadaşlarını kalenin odasında ağırlandıktan sonra, misafirlerin yatacakları oda şöyle tasvir edilir.

“Odamız oldukça büyüktü. İçerisi de güzel döşenmişti. Hazırlanmış olan yataklarımıza uzanarak, konuşmaya başladık.” (Y.Ş., s.183).

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında Rus prensinin önemli makamlarda ve lükse düşkün olmasından dolayı Prens Vasili'nin muhteşem konağında¹⁰⁰ ziyafet verilir.

Şeyh Şamil'in ele geçirilememiş olmasından dolayı hiddetli olan Çar, çalışma odası nesnel bir şekilde tasvir edilir.

“Çar Nikola, büyük bir yazı masasının önündeki koltukta oturuyordu. Odanın dört büyük penceresi vardı. Ana duvarda Çar Birinci Aleksandr'ın, kocaman bir boy resmi asılıydı. Pencere arasında iki boru, duvar boyunca birkaç sandalye vardı. Çarın koltuğunun arkasında da gelenler için birkaç iskemle duruyordu.” (Ö.S.Ş.Ş., s.95).

Genel olarak kapalı mekânların açık mekânlardan daha az tasvirlerle verildiği söylenebilir. Kapalı mekânlar kahramanların tanıtılıp yaşamlarının yansıtılması bakımından önemlidir. Bu betimlemeler uzun şekilde verilmez. Boyunağa'nın tüm romanlarında görülen bu yaklaşım kişi ağırlıklı bir yapının varlığını hissettirir. Boyunağa'nın tarihî romanlarında tarihî dokunun etkisiyle yansıtılan mekânlar, ayrıntılara yer verilmeyen açık ve kapalı mekânlar çok nadir olarak kısa tasvirlerle aktarılır.

3.2.6. Kişi Kadrosu

Bir romancının eserlerini incelemeye önce romanın kişilerinden ve kişi kadrosundan başlamak gerekir¹⁰¹. Kurmaca eserlerde şahıs kadrosunu olayın ortaya çıkması için gerekli insan ve insan özelliği verilmiş diğer varlıklar oluşturur¹⁰². Roman kişilerinin mutlaka yaşamış olmaları önemli olmayıp, yaşaması olası olanı verebilmeleridir¹⁰³.

Gerçek hayatta olduğu gibi kurmaca dünyanın varlıkları da yalnız

⁹⁹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2000). *Zafer Rüzgârları*, Timaş Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, s.89.

¹⁰⁰Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2011). *Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil*, Genç Timaş Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, s.38.

¹⁰¹Mustafa Özbacı. (1997). *Mehmet Rauf'un Romanlarında Şahıs Kadrosu*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, s.9.

¹⁰²Şerif Aktaş. (2005). *Roman Sanatı ve Roman Sanatına Giriş*, Akçağ Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, s.133.

¹⁰³Turgut Gögebakan. (2004). *Tarihsel Roman Üzerine*, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.45.

yaşamazlar. Onların da bir ilişkiler ağı bulunur. İçinde yaşadıkları toplumdan etkilenecek kendi topluluklarına etki yaparlar. Bir kişiyi, içinde yaşadığı çevre ile birlikte ele almak gerekir¹⁰⁴. Bir insan sanatı olan roman kurgusunun önemli bir parçasını oluşturan kişi, genelde insan olsa da insan dışındaki canlı, cansız varlıklar da duygu ve düşünceleri aktarmada görev alabilir. Boyunağa'nın tarihî romanlarında, Türk tarihinde önemli yer edinen kişiler ve onun karşısında yer alanları anlatan romanlarda genelde insanlar ya İslam uğruna savaşan, ya İslam'ı yok etmeye çalışan Haçlı ruhlu kişiler, ya da hiçbir şekilde, hiçbir şeye karışmayanlar olarak karşımıza çıkarlar. İncelenen romanların şahıs kadrosu tahlil edilirken önce karakter yapılarına göre ele alınacaktır. Kişileri içinde yaşadıkları çevre içinde değerlendirilecektir. Etken ya da edilgen, olumlu ya da olumsuz, olabilen roman kahramanları olay içerisinde belirleyeceklerine, sınıflandırılmalarına, gelişimlerine ve romancıyla okuyucuyu konumlandırmalarına göre incelenmeye çalışarak¹⁰⁵ Boyunağa'nın kişilere yaklaşımı üzerinde durulacaktır.

3.2.6.1. Kişilerin Etkenliği-Edilgenliği

Roman kişisi etken veya edilgen durumda olabilir. Klasik romanda önemli yer edinen kişi; karakteri, eğitim seviyesi, kültürel ve ekonomik konumu bakımından merkezî konumda yer almaktadır. Modern romanda çok önem taşımayan özelliklerin yanında kahraman tip ve karakter ayrımı yapılamayabilen bu kahramanların özgürce ortaya koydukları duygu, düşünce ve fiiller esas alınır. Ayrıca kişi insan dışında başka bir varlık da olabilir¹⁰⁶.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında ana kahraman olarak çıkan Seyit Battal Gazi, kişisel yaşamının şekillenmesinde etkin bir şekilde rol oynar. Yaşantısının her döneminde gerek savaşlarda, gerek Bizans'a gidip Bizans ile ilgili haberleri yerinde görmede ve gerekse kendisine her türlü yanlışı yapmış olmasına rağmen Abdüselam'ı affedip her defasında haklılığını Malatyalı Müslümanlara ispat etmede, Seyit hep kendi istikametini, kendisi çizer. Böyle olmakla Seyit, gerek Malatyalı Müslümanları etkiler, gerekse Ahmer adlı Bizanslı Prens'in Müslüman olmasında önemli bir katkısı bulunur.

"Battal Gazi, Ahmet Turan (Ahmer) ile yakından ilgileniyor her konuda ona yardımcı oluyordu. Ahmet Turan'ı ve eşini Malatya'da bir eve yerleştirdi. Ahmet Turan'a

¹⁰⁴Mehmet Narlı. (2002). *Orhan Kemal'in Romanları Üzerine Bir İnceleme*, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.263.

¹⁰⁵Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.140.

¹⁰⁶Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.142-143.

'Bundan sonra sen benim hem dostum hem de kardeşimsin. Benim bulunduğum yerde sen de bulunacak; gittiğim yere sen de geleceksin. Benim adım anılırken seninde adın anılacak...' diyordu." (K.S.B.G., s.98).

Seyit romanda tek bir yerde edilgen olarak karşımıza çıkar. O da çocukken, babası Malatya serdarı Hüseyin Gazi'den aldığı dersler zamanındadır; fakat boynuz kulağı kısa sürede geçer. Silahşorlar silahşoru babasına, babasının o müthiş gücüne dayanmaya başlar¹⁰⁷. Abdüsselam'ın, babasından kalan makam olan Malatya serdarlığını hile ile elinden alıp, babasının öcünü hâlâ alamamış olduğunu belirtmesi üzerine, tek başına Amuriye'ye gidip babasının katillerini temizler. Bir zaman sonra Malatya'yı düşman işgaline karşı koruyunca da serdarlık makamını Abdüsselam'dan geri alır.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad eserinde, vakayı başlatan ona yön veren iki kişi vardır: Biri Abdullah, diğeri ise Tarık bin Ziyad'dır. İspanya'yı fethetmek için öncü birlikle gelip, daha sonra çeşitli savaflara katılan Abdullah etken bir durumdadır. Öncü birlik olarak İspanya'ya gelmesi, Yahudi'yi eşkıyaların ve papazların elinden kurtarması, Yahudi'yi evine götürmesi, onun evinde birkaç gün kalması kendi tercihidir. Efsane Komutan, Tarık bin Ziyad olmasına rağmen romanda daha ziyade Abdullah öne çıkarılır. Efsane Komutan romanın sonlarına doğru etkin olarak ortaya çıkar. Abdullah, keşif birliği ile İspanya'yı gezerken, İspanyol birliği ile çatışmadan aldığı darbe sonunda yaralanıp geçmişini unuttur. Çingenerin savaş alanına gelmeleri sonucunda, Esterella adlı çingene, onu yanına alıp yarasını tımar eder. Geçmişini hatırlamayan Abdullah, sürekli bir esmer kız görür. Esterella, Abdullah'ı sever; fakat ondan yüz bulamaz. Çingener içinde iken edilgen bir konumda yer alır. Çingeneri esir alan Vizigot askerlerinin elinden Ester, Abdullah'ı kurtuluş akçesini verip satın alır. Babasını düşmanların elinden kurtarması yanında, Abdullah'ı seven Ester ilk başta sevgisini hem belli edemez; hem de Abdullah'ın başka birini sevdiğini öğrenir. Aşk için mücadele edemeyen Ester pasif konumdadır. Endülüs'ün fethi neticesinde Ester, kardeşinin Hz. Süleyman'ın sofrası için Abdullah'ı öldüreceğini duyunca, Abdullah'a durumu aktarmak için gelir. Kendi soydaşlarına sırt çevirip, sevdiği adamı korumaya çalışıp Müslüman biri olması, Ester'i (Esmâ) etken konuma çıkarır.

"-Sofra... Hz. Süleyman'ın sofrası... Jakob ve onunla beraber on beş kişilik bir Yahudi topluluğu, onu bulmak için harekete geçti. Jakob, bu uğurda seni öldürmeye kararlı bunu sana bildirmek için geldim." (E.K.T.B.Z., s.198).

¹⁰⁷Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2013). *Koçyiğit Seyit Battal Gazi*, Genç Timaş Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s.124.

Tarık bin Ziyad, Berberi bir ailenin çocuğu olup aldığı görevi icra etmek için gemilerle İspanya'ya geçer. Geçer geçmez, geriye dönüşü engelleyip daima ileriye bakmak için gemileri yaktırır¹⁰⁸. Böylece etken konumda olduğunu gösterir. Ordusunu sayıca düşmandan az olmasına rağmen, etkin bir şekilde kumanda edip zaferi kazanarak asırlarca Endülüs'ün Müslüman olmasına katkı sağlar.

Kırık Hançer romanında, Ömer vakayı başlatıp ona yön verir. Ömer'in tek gayesi cihat etmektir. Tabi bu cihat içinde babasının katili olan Çandra'yı bulup tepelemek de vardır. Baştan sona etken bir konumda olan Ömer, karşılaştığı tüm zorlukların üstesinden gelip kırık hançeri yok eder. Beci ve Çandra'yı tepeler ve verilen görevleri eksiksiz yerine getirir. Kırık hançeri yok etme vazifesini yerine getirirken karşılaştığı zorlukların bazılarını, Sita'nın yardımları ile aşar. Sita, kendisini daha önce ölümden kurtaran Ömer'e hem can borçlu olup, hem de onu sever. Önceleri edilgen konumda olan Sita, Ömer'in peşinden gelip onu çölde susuzluktan ölmek üzere iken bulup su vermesi ve de Beci'nin fırlattığı mızrağın önüne geçip, eşi Ömer'i ölümden kurtarıp kendisinin ölmesi onu etken konuma yükseltir.

*“Beci, savaş boyunca Ömer'i mızraklamak için fırsat kollamıştı. Onun, Osman Ali'nin üzerine eğildiğini görünce, elinde uzun zamandır tuttuğu mızrağını savurdu. Ömer'in peşinden gelen Sita, mızrağın geldiğini görünce:
-Ömer dikkat et, diye bağırdı Ömer'in önüne geçti.
Havada, bir yılan gibi şimşeklenerek uçan mızrak, Sita'nın göğsüne hışırtı ile gömüldü. Ucu, sırtından çıktı.” (K.H., s.165).*

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında, Hanoğlu diye tanınan Ahmed etken bir şekilde özne olarak yer alır. Hanoğlu, başlangıçta Mehmet Buğra Han'ın oğlu olarak dünyaya gelir. Müslüman olan Türklerle gayri Müslim olan Türklerin savaşında, gayri Müslimler savaşı kazanmak üzere iken, Hanoğlu öldürülmesin diye, kayığa konup nehre bırakılır. Nehirde bebeği gören Savcı Bey, çocuğu alır ve oğlu olarak büyütür. Burada Hanoğlu bebek olduğu için olaylara direk müdahale edemeyeceğinden dolayı edilgen konumda yer alır. Hanoğlu zamanla büyür.

Müsabakalarda tüm engelleri aşip birinci olunca, Tuğrul Bey'in gözüne girer. Tuğrul Bey'in Bağdat Seferi'ne katılır. Bağdat'ta Sultan'ı gibi, iyilerin yanında olup, kötülerin (Şii) yaptığı haksızlığı düzeltmek için rol oynar.

¹⁰⁸Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *Efsane Komutan Tarık Bin Ziyad*, Genç Timaş Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, s.136.

“-Bana bak, dedi. Hem bu kızın parasını ver hem de ona vurduğun bu tokadın kefareti öde!

-Dediğini yapmazsam ne olacak, diye küstahça sordu.

-Şehrin kadısına cevap vermek zorunda kalırsın, dedi.” (H.B.S.K., s.127).

Hanoğlu ve Rüstem, Bağdat'ta devlet adamlarının, ordunun ve halkın huzurunda karşılaşır. Tüm yarışları kazanan Hanoğlu, ödül olarak arkadaşları ile hacca gönderilir. Hac dönüşü haramilerin saldırısı sonucu Hanoğlu ve Hüseyin yedi yıl esaret altında kalır. Hunza'nın esiri olan Hanoğlu, edilgen konumdadır. Hunza'yı ölümden kurtarması, onu etken konuma yükseltip Hunza ve kabilesinin Müslüman olmalarına neden olur. Hanoğlu'nun çevresindeki arkadaşları, onun izin verdiği ölçüde hareket ettiklerinden edilgen duruma düşerler.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında, vakayı başlatan Aksungur olmasına rağmen zamanla vakaya yön veren Aksungur'un yanına Halit Ağa ve Apostol (Karabay, Abdullah) gelir. Aksungur ve Halit Ağa, Anadolu'da akıncılık yaparken Aksungur, Prensesi uğruların elinden kurtarır. Apostol, Müslümanların Prensesi kaçırdığını zanneder; fakat daha sonra gerçeği öğrenir. Aksungur'la yaptığı müsabakayı kaybedince de verdiği söz üzerine -Aksungur kabul etmemesine rağmen- iki yıllığına onun kölesi olur. Apostol burada edildir. Aksungur vakaya yön veren, vakanın kendi etrafında dönmesini sağlayan biri olduğu için etken konumdadır. Aksungur'un Anadolu, Irak, Mısır coğrafyasında cesareti ve güçlü kişiliğine gıpta ile bakılır. Aksungur bir yerde pasif durumda kalmasına rağmen, zalim olan Hasan Sabbah'a boyun eğmez. Sabbah'ın elinde olan kız kardeşini, onun elinden kurtarır; ama kendisi onun eline düşer. Tüm zorluklara rağmen manevi olarak çöküş yaşamaz. Zalimin tüm hilelerine ve eziyetlerine karşı dayanır. Hasan Sabbah'ın alçakça işkencelerinden korkmadığını¹⁰⁹ ona söyler. Mısır Prensesi Süreyya tarafından zindandan kurtarılır. Halit Ağa, romana ismini veren üç kişiden biri olmasına rağmen etkin bir rol oynamaz. Daima Aksungur'un gölgesi altında, ona yardımcı olan edilgen bir tiptir. Bizans Prensesi, Aksungur tarafından kurtarıldıktan sonra onun etkisi ile Müslüman olur. Birbirlerine âşık olan kahramanların bir zaman sonra yolları ayrılır. Prenses, edilgen konumda olup taht değişince kendisi dışında, yeni İmparator tüm ailesini öldürür. İmparator, onu bir yere kor ve kimseyle görüşürmez. İmparatorun evlilik talebine hayır diyen Prenses, burada etken konuma yükselir.

¹⁰⁹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Malazgirt'in Üç Atlısı*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.159.

“-Sırtındaki elbise Vasileas kıyafeti ama içindeki değil! Sen, gerçek bir Vasileas olsaydın; Malazgirt’te orduyu bırakıp kaçmazdın. Aksungur’umu, senin gibi bin tane Vasileas’a değişmem ben.” (M.Ü.A., s.239).

Aslen bir Türk olan Neançes’in yardımları sonucunda Prenses, Aksungur ve arkadaşlarının yardımları ile İstanbul’daki yerinden alınıp, gemi ile Anadolu’nun başka yerine götürülür. Prenses sürekli sabır göstermesinin ödülünü alır.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi eserinde, esere adını veren Selahaddin Eyyubî eserde pek yer almamasına rağmen, yer aldığı kısımlarda da etkin rol oynar. O kesin kararlı, savaşçı, insanlara karşı hoşgörülü, bilgili bir kişilik olarak karşımıza çıkar.

“Templar şövalyesi, heyecanını gidermeye çalıştı. Koca Selahaddin’in, bu sade salonunda ve onun karşısında bulunmak, iri şövalyeyi tepeden tırnağa titretiyordu. O, Selâhaddin’i, iri yarı, vahşi suratlı bir kişi olarak düşünmüştü hep. Oysa karşısındaki Sultan, orta boylu, sünnete uygun bir sakalın çevirdiği asil çehreli biriydi. Üstelik bu savaşçıdan ziyade, bir âlime benziyordu. Savaşta şövalyeleri birbiri ardı sıra tepeleyen kişinin o olduğuna, onu tanımayan kimse dünyada inanmazdı.” (H.U.III.H.S.S.E.,s.85).

Tüm enerjisini İslam coğrafyasını, Haçlılara karşı harcayan iman abidesi Sultan Selahaddin, girdiği tüm savaşları Allah’ın izni ile kazanır. Kendi ordusundan kat kat çok olan düşman kuvvetlerinin Kudüs’ü alamayacaklarını öğrenmeleri üzerine, geriye çekilmelerini sağlar.

Sultan’ın kardeşi Turanşah, Leydi Edit’i çölde ölmek üzere iken kurtarır. Yakışıklılığı, hal ve hareketleri ile Leydi’nin aklını başından alır. Roman boyunca etkin konumda olan Turanşah, daima cesurluğu ve nazikliği ile ön planda ortaya çıkar. İngiliz Kralının kız kardeşi Leydi Edit’i, Kral’ın yanına getirdiğinde bezirgan değilim¹¹⁰ diyerek onun para teklifini reddeder. Kral, kendisini Hristiyan olmaya ve kendisi için savaşmaya davet etmesi üzerine, Turanşah da Krala, kendisinin Müslüman olmasını cesaretle söyler. Kral sararır, bozarır ve Turanşah’a dokunmadan, Turanşah kalkar ve gider.

Romanın girişinde, Paris’te şövalye eğitimi alan Marsel edilgen konumdadır. Eğitimini alır; ama Kudüs’e, kim tarafından, ne zaman gideceğine hep başkası karar verir. Kudüs’te savaşta Müslümanlara tutsak olunca, gerçeği görür ve Müslüman olur.

Altın Ferman Berke Noyan romanında, Berke Noyan, Müslüman kırıkçının dini sohbetlerinden sonra Müslüman olur. Daha önce de yiğit, dürüst ve zayıfları

¹¹⁰Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.156.

koruyan bir Prens olan Berke Noyan, tüm gücünü İslam'ın yayılması için harcar. Baştan sona etken konumda olan Noyan, Derviş Baba'ya vermiş olduğu adaletten şaşmayacağı¹¹¹ sözü ile gerçekten adaletten şaşmayarak Kafkaslarda ve Kuzey Karadeniz'de birçok insanın İslam ile şereflenmesinde, putperest Hülagü'nün ordusunun yenilmesinde önemli katkıları olur.

Osman, nişanlısının köle diye kaçırılmasından sonra yolu Berke Noyan'la kesişir. Zamanla Osman'ı seven Noyan, sevdiği kızı bulabilmesinde yardımcı olabilmek için, ona iki çeri ve her kapıyı açabilmesi için Altın Ferman verir. Osman, burada edilgen pozisyonudadır. Sevdiği kızı başkası kaçırılmış, satmış ve kızın ne olduğu bilinmez. Yedi yıl boyunca Osman, nişanlısını arar ve en sonunda Bağdat'ta, Moğol istilası sırasında bulur. Osman, Altın Ferman'ı kullanarak birçok Müslüman'ı, Moğol belasından kurtardığı için etken konumdadır.

“-Diz çökün köpekler! Görmüyor musunuz Büyük Kağan'ın fermanını, diye haykırdığı duyuldu. Bütün Moğol çerileri diz çökerek fermanı ve Osman'ı selamladılar.”
(A.F..B.N., s.165).

Sevdiği kıza kavuşan, sevdiği kızın kılına bile helal gelmediğini gören Osman, Gülbeyaz ile köyüne döner. Köye ulaşmak üzereyken köpekten ürken atın Gülbeyaz'ı üzerinden atması sonucu, kafası taşa çarpan Gülbeyaz ölür. Osman, nişanlısını gömdükten sonra, Müslüman ordusuna katılmak üzere Kafkaslara gider. Sevdiği kıza kavuşmak için sürekli mücadele vermesi her türlü zorluğu aşması, en sonunda nişanlısını bulması, Osman'ın etken konumda olmasını sağlar.

Korkusuz Cengâver romanında, Fatih Sultan Mehmet' in kafasına koyduğu şeyi yapmak isteyip en sonunda onu yapması, onu etken konuma yükseltir. Konstantinopolis'e hâkim olma düşüncesi onu yeni arayışlara sokar. Önünde gördüğü engelleri bir bir ortadan kaldırır. Kendisine engel olarak gördüğü Şehzade Orhan'ın saltanat davası güdüp gütmemediğini öğrenmek için Ahmet'i görevlendirir. Ahmet, Sultan'ın karşısında edilgen konumdayken daha sonraki hal ve hareketleriyle hep etken konumda olduğunu gösterir. Genel olarak olaylar Ahmet'in etrafında gelişir. Şehzade Orhan, Bizans'ın elinde yarı özgür bir şekilde olduğu için edilgen konumda ortaya çıkar.

“Ben Bizans'a sığındım sığınalı, kendime sahip değilim. Benimle ilgili kararları sadece Bizans, bu hilekâr Rumlar verdi. Hakkımda pazarlıklar yaptı. Beni elinde koz olarak tuttu. Bu yüzden de milletim, siz kardeşlerim beni belki de hain olarak gördü. Yalnız kendi milletim mi? Rumlar da, belki beni öyle gördüler. Bazı devlet adamlarının

¹¹¹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2010). *Altın Ferman Berke Noyan*, Genç Timaş Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, s.56.

benimle konuşurken söyledikleri sözle ve tavırları beni kandırmadı. Şunu anladım ki bir şehzade tahtı kaybettiğinde, kaybettiği sadece taht değil her şeyidir. Dost, itibar... Hepsi, hepsi..." (K.C., s.112).

Ahmet'e âşık olan Eleni, edilgen konumda olup Ahmet'e olan sevgisini en sonunda itiraf eder. Aleksi olarak kendini tanıtan Ahmet de, Eleni'ye olan aşkını ifade eder. Kostantin, ilk başlarda etken konumda iken, daha sonra edilgen konuma düşer. Fatih, Kostantinopolis üzerine saldırınca İmparator, korkup tüm komutayı Jüstinyani'ye bırakır. Komutan yaralanıp gemisine bineceği sırada "Şimdi gidecek olursanız, askerlerimizin de morali bozulur¹¹²." diye onun gitmesini istemez.

Zafer Rüzgarları eserinde, Dragut yani denizler ejderi olarak tanınan Turgut Reis, baştan sona etken konumda yer alır. Hayatını Akdeniz'e ve onun çevresinde yer alan Müslüman ahaliyi korumada, Haçlılara karşı cihat etmede, kendine bir görev olarak görür. Denizde göstermiş olduğu başarılar, Müslüman ahalinin gönlünü fethederken Haçlılar ondan öylesine korkarlar ki denizde onunla karşılaşmak istemezler. Büyük Türk denizcisinin bu başarısı, Muhteşem Süleyman tarafından görülür ve kendisini Türk donanması içine alır. Daima düşmanları karşısında cesur bir şekilde savaşan Reis, kale muhasarasında başına almış olduğu bir darbe sonunda şehit olur.

"Hücum safları arasında patlayan güller, gazileri durduramıyordu; fakat kaleden atılan bir güllenin parçalayıp etrafa sıçrattığı bir kaya parçası Reis'in başına gelerek çok ağır yaraladı." (Z.R., s.260).

Turgut Reis'in kadirine izinsiz binen çocuklar (Hamza, Bekir ve Ömer) ilk başta edilgen konumdadır. Zamanla büyüyen çocuklar Haçlıların korkulu rüyası olup etkin görevler icra ederler. Endülüs'te Engizisyon mahkemelerinin olduğu ortamdan kaçan Hanzale, Ali Osman ve Müslüman Endülüslüler edilgen konumdadır. Yaşamları pamuk ipliğine bağlı olan Endülüslüler, Müslüman Türklerin gemilerine binerek bu zorlu ortamdan çıkarlar.

"Anadolu'dan gelmiş, Endülüslü Müslümanların yardımına koşmuş bu gaziler ne büyük sevap işliyorlardı. Endülüslü Müslümanların hayır duaları arasında gemilere binişleri, sevinçleri insanı ne çok sevindiriyordu." (Z.R., s.87).

Andrea Doria, Haçlı donanmasının komutanı olmasından dolayı etken konumdadır. Kendince olayların kontrolünü elinde bulundurduğunu sanmasına rağmen, her defasında Turgut Reis karşısında çaresiz kalması onu edilgen konuma düşürür. Turgut Reis, karşısında bir hayli endişeli olan Doria, çokça askere ve

¹¹²Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *Korkusuz Cengâver*, Genç Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.188.

kadırgaya sahip olduğu halde, o Gazi korsana yenilirse¹¹³? düşüncesi onu bir hayli hırpalır.

Hint Sularında III. Haçlı Seferi ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları eserinde, Türk donanmasını Basra Körfezi'nden getirmeye çalışan Seydi Ali Reis, etken konumdadır. Aldırdığı çeşitli tedbirler, Hint yolunda leventlerinin hayatta kalmasını sağlar. Ubeyde Bey'in hayatını anlattığı kısma kadar Seydi Ali Reis etkin bir şekilde karşımıza çıkar. İlk gençlik yıllarında göstermiş olduğu başarılar onun hızla yükselmesine Padişah Kanunî Sultan Süleyman, Seydi Ali Reis'i sever ve takdir eder¹¹⁴. Özellikle Preveze Deniz Savaşı'nda göstermiş olduğu başarıdan dolayı, Sultan Süleyman ona Basra Körfezi'nde olan donanmayı Süveyş'e getirilmesi görevini verir. Donanmayı getirmeye çalışırken gerek Portekizlilerle iki defa karşılaşması, gerek fırtına dolayısıyla ve gerekse zorlu Hindistan yolculuğunda Seydi Ali Reis, etkin kişiliğiyle zorlukların üstesinden gelir. Hedefleri yerine getirmek için çok zorlu badireler atlatılmasına rağmen en sonunda İstanbul'a ulaşılır.

Yasak Şehir eserinde, bütün kişiler Rus mezaliminden dolayı vatanlarını bırakıp başka bir coğrafyayı yurt edinmek için gittiklerinden dolayı edilgen konumdadır. Yeni yurtlarına varmak için, hayatın zorlu yollarında yaşama tutunmak zorunda kalırlar. Romanın anlatıcısı ve başkahramanı olan Muhammet Murat'ın gözünden olaylar anlatılır. Muhammet Murat, göçten dolayı edilgen konumda olduğu gibi, etken konumda olduğu durumlarda bulunur.

Seyit Mehmet Bey, Kasımoğullarının başında bey olup onları bir araya toplayıp kararlar almalarını ve bu kararı uygulamalarını sağlaması bakımından etken konumdadır. Rusların din değiştirmeye zorlamasına karşılık göç etmek zorunda kalıp göç gününü karlaştırmaları onu edilgen konuma sokar¹¹⁵. Kasımoğulları yolda birçok zorlukla karşılaşır. Düşmanla karşılaşır, düşmanı yenerler. Hava muhalefeti ile karşılaşır onun da durulması üzerine yollarına devam ederler. Rusların zulmüne uğramış yolda bir başka Türk Boyu olan Kazanlılar, kervana katılıp aynı amaçla beraber yola devam edilir.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, Şeyh Şamil her zaman etken konumda olup milletin selameti için her türlü badirelere karşı koyup, gerektiğinde milletin selameti için kendi evladını bile ölüme göndermeyi göze alan büyük bir

¹¹³Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2000). *Zafer Rüzgarları*, Timaş Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, s.175.

¹¹⁴Ahmet Yılmaz Boyunağa.(2005). *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları*, Timaş Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, s.35.

¹¹⁵Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2011). *Yasak Şehir*, Genç Timaş Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, s.36.

başbuğdur. Rusların, Kafkas Müslümanlarına sıkıntı çıkarmaları üzerine Şeyh Şamil, Müslümanlara imam olup Ruslara karşı savaşıır. İnsanlara, düşman karşısında eğilmeyip, haysiyet ve şereflerini korumak için savaşmaları gerektiğini aşılır. O hiçbir durumda, hiç kimseye boyun eğmez. Çar elçisinin teklifini, şiddetle reddeder. Ona söylenmek üzere elçiye şöyle seslenir.

“Ona söyle! Kahraman halkımın kalplerine kök salan bu eşsiz zafer inancını kökünden kazımadıkça, bu mübarek vatan topraklarını en son kaya parçasına kadar karış karış müdafaa etmekten bizi men edemeyeceksin. Dinim ve vatanım uğrunda, bütün çocuklarımı ve ailemi kılıçtan geçirseniz, soyumu kurutsanız, tek başıma son nefesimi verinceye kadar sizinle savaşaçağım. Nikola’ya asla boyun eğmem.” (Ö.S.Ş., s.24).

Kerim, Rusların elinde esir olduğu dönemlerde edilgen konumdadır. Ruslar, Kerim’den faydalanmak isterler. Bunun için kendisine katır yükü kadar altın teklif edilir. Karşılığında Şeyh Şamil’i öldürme¹¹⁶ teklifini görünüşte kabul eden Kerim, serbest bırakılır. Kerim, serbest olur olmaz; Rusların oyununu İmam Şamil’e anlatır. Elçilik heyeti ile gelen altınları almaya giden Kerim etken konumdadır. Altınları aldıktan sonra durumu ortaya çıkarmak için uğraşır. Kerim uğrunda savaştığı Çeçenistan için şehit olur.

Sonya, Rus aristokratlarından birinin çekici kızıdır. Eserde edilgen konumda olan Sonya’nın görevi, Kerim’i kendine âşık etmektir. Kerim üzerinde onca çalıştıktan sonra Sonya, Kerim’e âşık olur. Kerim için kendi memleketini bırakıp Çeçenistan’a gider; ama Kerim’in öldüğünü öğrenir.

3.2.6.2. Kişilerin Olumluluğu-Olumsuzluğu

Olumlu veya olumsuz nitelikler taşıyabilen kişilerin okuyucuya örnek olarak oluşturulması, romancının ideal tiplere yönelmesini sağlayabilir. Belirleyici ve yönlendirici konumda olan ve olayları etkileyen güçlü ve iyimser kişilere karşın sadece merhamet edilecek nitelikleriyle olayların akışında sürüklenen iyi ama zayıf kişiler de söz konusu olababilir. Zararlı bilinen olumsuz kişiler ise toplum için yıkıcı olan korku, ümitsizlik ve endişe veren kişilerdir¹¹⁷. Türk edebiyatındaki tarihî romanlarda olay ön planda yer alır. Bu olaylara karışanlar genellikle tek taraflı kişilerdir. Romantik roman ve tiyatrolarda rastladığımız şekilde ya tamamen iyi ya da kötüdürler¹¹⁸.

¹¹⁶Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2011). *Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil*, Genç Timaş Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, s.69.

¹¹⁷Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.143-144.

¹¹⁸Ziya Bakırcıoğlu. (2004). *Başlangıcından Günümüze Türk Romanı*, Ötüken Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, s.182.

Boyunağa'nın tüm romanlarında idealize edilmiş, örnek kişilerden söz edilebilir. *Koçyiğit Seyit Battal Gazi*'de, Seyit Battal Gazi idealize edilmiş bir tiptir. Tüm roman boyunca iyi ve olumlu bir kişi olarak karşımıza çıkar. Kendisine her zaman kötülük yapmış olan Abdüsselam'ı her defasında affedip, onu Bizanslıların elinden kurtarması takdire şayandır¹¹⁹. Abdüsselam her defasında Bizans'a karşı korkakça davranır. Kahraman olmak adına Bizans'a gidip yakalanır. Battal tarafından kurtarılınca, Battal'a karşı tüm olumsuz duygularını bir tarafa bırakıp onun hakkında olumlu düşünür.

"-Ne iyi kalbin varmış Battal Gazi! Sen mertliğine cömertliğine cengâverliğine iyi huylarınla çağımızı aşip adı dilden dile dolaşacak bir yiğitler yiğidisin!"(K.S.B.G.,s.203).

Prens Ahmer, başlangıçta olumsuz bir kişi olarak Malatya'yı ve Seyit Battal'ı yok etmek için savaşa gelir. Daha sonra Battal Gazi ile yaptıkları müsabaka sonunda söz vererek Müslüman olur¹²⁰. Prens Ahmer, Ahmet Turan adını alarak Battal Gazi ile arkadaş olup, kılıcını Müslümanların lehine kullanan olumlu kişi olur.

Bizans'ta Müslümanlar için haber toplayıp Seyit Battal Gazi'yi İstanbul'da karşılayıp ona yol gösteren Mühengi Hindi iyi rolde yardımcı kahraman olarak çıkar. Malatya Bey'i Ömer Bey, Malatya'yı düşmana karşı koruması ve Seyit'in her defasında yanında olması dolayısıyla iyi rolde ortaya çıkar. Saide Hatun, Tevabil, Abdülvehhap, Mesleme, Aspasya, Cude Gazi ve oğulları hep iyi rolde olup devamlı olumlu harekette bulunurlar.

Bizans İmparatoru Jüstinyen, tahtı tekrar ele geçirdikten sonra kendisine ne kadar muhalif varsa ortadan kaldırır. Malatya'yı Müslümanlardan geri almak için ordu göndermesi onun kötülüklerin simgesi olarak verilmesine sebep olur. Savaş meydanında Battal'la mücadele eden Gabriel, Hüseyin Gazi'yi kalleşlikle pusuya düşürüp tüm kötü huyları kendinde toplayan Amuriye Tekfuru Mihail ve Şamseb olumsuz kötü kişiler olarak verilir.

Efsane Komutan Tarık bin Ziya Ziyad romanında, Tarık bin Ziyad, Kuzey Afrika Valisi Musa Nusayr tarafından Endülüs'ün fethi için görevlendirilen cesur, öngörüsü yüksek, ordusuna hükmeden, korkusuz ve tüm güzel özellikleri kendisinde barındıran olumlu kişi olarak verilir. Musa Nusayr onu şöyle tarif eder.

¹¹⁹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2013). *Koçyiğit Seyit Battal Gazi*, Genç Timaş Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s.203.

¹²⁰Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2013). *a.g.e.*, s.96.

“Görsen müthiş bir insan. Sözü dinlenir, mert ve güvenilir.Tam bir Müslüman. Gerek Tanca’da ve gerekse Magrib-ı Aksa’da ne yaman bir yiğit olduğunu da ispatladı. Komuta kabiliyeti mükemmel. Düşmanın zayıf noktalarını bir bakışta fark ediyor, orduyu istediği yere sevk ediyor.” (E.K.T.B.Z., s.16).

Tarik bin Ziyad planladığı işin sonunu görmek için, gerektiğinde savaş gemilerini bile yaktırır¹²¹. Askerlerin her birini kendi evladı gibi gören Tarık bin Ziyad, onların kıllarına bile helal gelmemesi için uğraş verip en az kayıpla Endülüs’ü fethetmek için Kral Rodrik’i gözüne kestirir.

“Kral Rodrik’in etrafındaki askerler, yavaş yavaş yerlere serilmeye başladılar ve Tarık, bulunduğu bir açıklıktan girerek, Rodrik ile karşı karşıya kaldı. Aradığı fırsatı bulmuştu. Bütün gücüyle Kral Rodrick’in başına indirdi. Kral, tepesine yıldırım gibi inen bu darbeden kurtulamadı. Ölü olarak yere serildi. Tacı yere, ayaklar altına düştü.” (E.K.T.B.Z., s.188).

Romanın başkahramanı olan Abdullah hep iyiliklerin ve iyilerin yanında olur. İspanya’ya keşif için geldiği sırada Yahudi bezirgânı eşkıyalardan kurtarması ve papazların eline bırakmayıp onu ta evine kadar götürmesi, kötülüklere fırsat vermemesine örnek gösterilebilir. Soyguncular tarafından bezirgânın evi soyulmaya çalışılırken kaçmak yerine, kahramanca evi koruyup oradakilerin canını kurtarır. Hafızası yerine gelince de doğru bildiği yolda Müslümanların safında, kâfirlere karşı cihattan geri durmaz. Bezirgânın kızı Ester, önceleri Yahudi olmasına rağmen daima olumlu bir kişi olarak karşımıza çıkar. Özellikle Vizigotların elinde esir olan Abdullah’ı kurtarmak için kurtuluş akçesini vermesi ve abisinin Hz. Süleyman’ın Sofrası için Abdullah’ı öldürmeyi kararlaştırdığını, Abdullah’a söylemesi onun olumlu kişiliğinin yansımasıdır. Ester en sonunda İslam ile şereflenip Esmâ adını alır ve Abdullah’ın evlenme teklifini kabul eder.

Yolda gelip geçenleri soyan eşkıyalar, yolculuk yapan iki papaz, Kral Rodrik, Yacob ve adamları, Prens Bencio olumsuz kişiler olarak karşımıza çıkar. Septe Komutanı Kont Jülyanus düşünce olarak kötü bir kişiliğe sahip olsa da Kral Rodrik’in kızına tecavüz etmesinden dolayı, İslam ordularının boğazdan geçişlerine yardımcı olması dolayısıyla olumlu bir kişi olarak verilir.

Kırık Hançer romanında, iyiler sonuna kadar iyi, kötüler ise sonuna kadar kötü olarak kurgulanır. Romanın başkahramanı Ömer, zor durumda olan insanlara yardım eden, kötülere karşı duran, verilen görevi layıkıyla yerine getiren¹²², korkusuz, düşmanlara karşı zorlu, düşkünlere karşı sevecen olan olumlu bir kişidir.

¹²¹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *Efsane Komutan Tarık Bin Ziyad*, Genç Timaş Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, s.136.

¹²²Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2013). *Kırık Hançer*, Genç Timaş Yayınları, 15. Baskı, İstanbul, s.138.

Sita ise her ne kadar Cad'lar Beyi'nin kızı olsa da, kendisini ölümden kurtaran Ömer'e âşık olur. Ömer her sıkıştığında, ona yardıma koşan Sita, Ömer'e doğru gelen mızrağa kendisini siper eden olumlu bir kişi olarak verilir.

*“Ömer'in peşinden gelen Sita, mızrağın geldiğini görünce:
-Ömer dikkat et, diye bağırırken Ömer'in önüne geçti.
Havada bir yılan gibi şimşeklenerek uçan mızrak, Sita'nın göğsüne hışırtı ile gömüldü.”(K.H., s.165).*

Ömer'in amcası Bekir Bahadır, Ömer'i çocukluğundan beri büyütüp kollayan, ona örnek olan iyiliklerle bilinen olumlu bir kişidir. Onun tek amacı önce yeğeni Ömer'i iyice yetiştirmek, daha sonra da kardeşine kallesçe pusu kurarak onu şehit eden Çandra'yı öldürmektir. Tokta Bey, Ali Osman, Sungur, Gazneli Mahmut olumlu kişiler olarak verilir.

Cad'ların komutanı olan Beci her türlü kötü huyları kendinde toplayan hilekâr, korkak, Ömer'e düşman olan düzenbaz kişidir. Ömer'i kendine rakip olarak görür. Sita'yı sevmesine rağmen, Sita kendisinden nefret eder. Beci, Sita'nın Ömer'e âşık olmasından dolayı, Ömer'i zor durumda bırakmak için önce onu zindana hapseder, sonra zindana kobra atar ve en sonunda çölde Sita'yı kahpece öldürür. Çandra da kötülük ve canavarlıkla bilinen, hile ile rakiplerini saf dışı bırakan, kötü niyetli biridir. Hile ile Ömer'in babasını öldürmesine rağmen, aynı oyunu Ömer'e de oynamak ister; ama Ömer onu müsabakada öldürür.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında, Hanoğlu mert, cesur ve olumlu özelliklere sahip bir beyin oğludur. Hanoğlu, savaş aletlerini kullanmada ve at binmede en ileri seviyede kendisini geliştirir. Yarışmalarda birinci olur. Bağdat Seferi'ne katılır. Bağdat'ta zorla küçük bir kızın muzunu yiyerek, kıza tokat atan Şii Deylemliden kıza borcunu ödemesini ve kızıdan özür dilemesini ister. Deylemlili bunu yapmaz ve Hanoğlu'na saldırır. Hanoğlu, bu Şii'yi bir güzel döver. En sonunda Deylemlili özür dileyip, kıza olan borcunu fazlası ile öder. Hac dönüşü, eşkıyalara esir olan Hanoğlu ve Hüseyin yedi yıl esir olurlar. Aslan saldırısında yaralanan sahibi Hunza'yı bırakıp kaçmayan Hanoğlu, onu aslanın elinden kurtarır. Hanoğlu'nun bu olumlu davranışı sonucunda Hunza, Hanoğlu'ndan dolayı Müslüman olur¹²³ böylece bir kabilenin Müslüman olmasına neden olarak güzel bir iş yapmış olur.

Tuğrul Bey, Abbasi Halifesi'nin daveti üzerine o dönem zor durumda olan Sünni Müslümanları, Şiielerin elinden kurtarmak için Bağdat üzerine sefer

¹²³Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2006). *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, Timaş Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, s.183.

düzenlemesi olumlu bir girişimdir. Sefere çıkmadan önce Halife'ye yazdığı mektuptan, Türklerin İslam âleminin yeni hamisi olduğu anlaşılır.

“-Halife'ye büyük hürmeti olan Tuğrul Bey, ona göndermek üzere yazdırdığı mektubunda: ‘Peygamber Efendimize (sav) hizmetle şeref kazanmak, bizzat sefere giderek yolları açmak, asileri cezalandırarak Mısır-Suriye şaşkınları (Fâtimiler) ile savaşmak arzusunda olduğunu’ bildirdi.” (H.B.S.K., s.70).

Tuğrul Bey, dağınık olan Oğuzları, Selçuklu İmparatorluğu bünyesinde birleştirirken, o dönemde karışık olan İslam âleminin düzene girmesi için büyük çaba sarf eder.

Mehmet Buğra Han, yeni Müslüman olan Oğuzların beyi olup, eski dinlerine dönmeleri konusunda baskı yapan Şamanist Türkler ile birlik kuran Kara Hitaylara karşı durur. Yeni dinleri olan İslamiyet'ten geri dönmek için düşmanlarına karşı savaş verir. Her türlü iyi ve olumlu huylara sahip olan Han en sonunda savaşı kazanır.

Savcı Bey, Tuğrul Bey'in çok güvendiği iyi bir devlet adamıdır. Oğlu, Hanoğlu'nun yetişmesinde çok emeği olur. Hunza başlangıçta acımasız, avcı, putperest bir eşkıyadır. Hanoğlu'nun kendisini aslanın yanına bırakmayıp aslandan kurtarması ve yaraları iyileşinceye kadar kaldıkları vahada, Hanoğlu'nun ona İslamiyet'i anlatması üzerine Müslüman olur. Böylece Hunza, Hanoğlu'nu azat edip olumlu insan olur. Onları Bağdat'ta karşılayan Çağrı Bey, Hanoğlu'nun anası, arkadaşları Hüseyin, İbrahim, Sungur, Saltuk Baba, Balaban, Batu, Çora Bahadır diğer olumlu kişiler olarak verilir.

Boğa Bey, olumsuz özellikleri kendinde toplayan Müslüman olan Oğuz Türkleri ile savaşan olumsuz kişidir. Kötülüklerin temsilcisi olan Boğa Bey savaş meydanında ölür.

Aslan Besasiri, Bağdat'ta bulunan Türk askerlerinin komutanı olmakla birlikte, Büveyhioğullarının saflarına girerek Halife'ye zorluk çıkaran bir zorba olarak ortaya çıkar. Tuğrul Bey, Bağdat'a gelince kaçmak zorunda kalır. Büveyhi Hükümdarı Hüsrev Firuz Şiraz bölgesini istila etme cesaretini gösterip Tuğrul Bey adına okunan hutbeyi keserek, kendi adına hutbe okutmaya başlar!¹²⁴ Halife'yi çalışamaz hale getiren bu Şii'ye gereken cevabı Tuğrul Bey bizzat verir. Tüm olumsuzluklara sahip bu Şah'ı, Tuğrul Bey tarih sahnesinden siler. Şiiler, Hanoğlu'nun cesaretini görünce kendi yiğitleri olan Rüstem ile karşılaşmasını

¹²⁴Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2006). *a.g.e.*, s.71.

isterler. Rüstem her ne kadar Şii olsa da onunla ilgili kötü bir şey ifade edilmez. Sadece yanlış tarafta, yanlış düşünce için mücadele verir.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında, Aksungur tüm iyi özellikleri kendisinde toplamış ve idealize edilmiş kişidir. Giriştiği tüm işlerde olumlu hareketler sergileyen Aksungur'un tek gayesi milletine hizmettir. Kendisini yetiştiren Aksungur, Halit Ağa ve Karabay (Abdullah) ile olumsuzluklara karşı hareket ederler. Kız kardeşinin hac yolunda kaçırılması üzerine Kahire'ye giden Aksungur, burada kız kardeşinin Hasan Sabbah'ın elinde olduğunu öğrenince üzülür. Kız kardeşinin serbest bırakılmasına karşılık Sultan Alpaslan'a suikast düzenleme teklifi Hasan Sabbah'tan gelir. Aksungur, kötü hasletleri kendisinde toplayan Hasan Sabbah'ı öldürmeye çalışır; fakat bunu başaramaz. Tüm kötülükleri kendinde toplamış hain, olumsuzlukları üzerine çeken habis kişi olan Hasan Sabbah, ağzındaki baklayı çıkarır.

"Yüz, yüz elli yıldan beri, İslam âleminde söz sahibi bir durum kazanmıştık. Fakat siz Türkler, bizim otoritemizi sarstınız. Sultan Tuğrul Bey, Büveyh hanedanını ortadan kaldırdı. Şimdi de, onun yeğeni olan Sultanınız Alp Arslan'ın niyeti bozuk... Mısır'a yürümeyi düşünüyormuş."

"-Sen tek başına durdurabilirsin..

-Nasıl?

-Alp Arslan'ı öldürerek!" (M.Ü.A., s.116).

Mısır'da yapılan yarışlarda birinci olan Aksungur'a, Mısır'da kalıp dolgun bir maaş teklif edilince Aksungur bu teklifi, inandığı dava uğruna reddeder.

"Halife bir aralık benimle görüştü. Eğer yanında kalırsam, bana, ayda iki yüz elli altın maaş vereceğini söyledi. Fakat nezaketle reddettim. Köşke dönerken Hasan Sabbah, bu teklif üzerinde düşünmemi söyledi. Ona 'Silahlarımı, ancak inandığım dava için ve inandığım dava uğrunda kullanabileceğimi' söyledim." (M.Ü.A., s.129).

Aksungur, Hasan Sabbah'ın teklifini kabul eder gibi yapıp, kardeşini şirretin elinden kurtarır. Aksungur, ayrıca Bizans İmparatoru'nun elinden, eski İmparator'un kızı ve kendisinin nişanlısı olan Zeynep'i kurtarır.

Halit Ağa, birliği olan akıncı komutanı olup olumlu özellikleri bulunan bir subaydır. Aksungur'un daima yanında olup savaşlarda, küffara karşı ön saflarda yer alır. Apostol, Bizans subayı ve yenilmez biri iken, Aksungur'la karşılaşmada yenilince iki yıl onun esiri olma sözünden dönmez. İyi özelliklere sahip olan Apostol, Uz Türklerinden ve esas adının Karabay olduğunu belirtir. Aksungur'un zor durumda olduğu her durumda, onun yanında yer alıp olumlu bir özellik çizer. Zamanla Müslüman olup Abdullah adını alır. Abdullah, Aksungur'u öylesine sever ki, onun için sağ omzuna bir hançer yer¹²⁵ ve tedavi sonucunda sağlığına kavuşur.

¹²⁵Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Malazgirt'in Üç Atlısı*, Timaş, 6. Baskı, İstanbul, s.247.

Aksungur'un dedesi Numan Bey, onun yetişmesinde önemli emeği olan olumlu kişidir. Emir Afşin, Selçuklu ordusunda önemli komutan olarak yer alır. Altar, Aksungur'un yetişmesinde önemli katkısı olup ve onun at uşağı olarak görev yapar. Prenses, iyi bir kalbe sahip olmak ile birlikte Aksungur'un kendisini eşkıyaların elinden kurtarmasından dolayı ona minnettardır. Ayrıca ona âşık olup onun dışında biri ile evlenmeyeceği sözünü verip, Müslüman olur. Ebu Hasan, Bağdat'ta yaşayan yüzü nurlu bir ihtiyardır. Çiçek, Aksungur'un kardeşidir. Mısır Prensesi Süreyya kalbini Aksungur'a kaptırır; ama karşılık bulamamasına rağmen Aksungur'u zindandan kurtarıp Anadolu'ya geçmesi için gemiye binmelerine yardımcı olarak olumlu özellik gösterir. Yiğit Sultan Alp Aslan kahraman biri olarak verilir. Neançes, Konstantinopolis'te Türk mahallesinde yaşayan Uz Türküdür. Meyhane işletip her türlü kirli işlerle uğraşmasına rağmen, Aksungur'a Prensesi kaçırmayı yolunda yardımcı olup gemi yoluyla İstanbul'dan çıkmasını sağlaması onu, olumlu kişilerin içine sokar. Kanlı Yani, Konstantin, Barba, Petro zorbalık yapmaya çalışan olumsuz kişilerdir. Aksungur bunlara gereken cevabı verir. Yusuf, Mısır'da kaçırılmış ve tutsak olan Çiçek'in mektubunu, Aksungur'a verir. Yusuf pis pis sırttı. Soğuk ve çirkin bir tavrı vardı¹²⁶. Suratında olumsuz bir hava olmasına rağmen Aksungur kız kardeşini kurtarmak için bu adama inanmak zorunda kalır. Adama güvenmemesi gerektiğini Mısır'a gidince anlar. Yusuf, Hasan Sabbah'ın adamıdır.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında, Sultan Selahaddin iyi, güzel, cesur olarak müşahhas değerlerle donanmış, idealize edilmiş, olumlu kişi olarak verilir. İslam âlemini, Haçlılara karşı koruması ve Kudüs'ü tekrar onların elinden alıp geri vermemesi, İslam dünyasında takdirle karşılanır. Sultan, her daim kendisini askerlerinden ve halkından ayrı tutmayarak adeta onların babası hüviyetindedir. Bildiği bir haberi getiren askeri övmesi, tutsak olan Haçlının garibine gider.

“Templar da şaşırmişti. Yıllardan beri Filistin'de bulunduğu için Arapçayı mükemmel bilen bu şövalye, duyduğu şeyler karşısında hayret etmişti. Sultan Selahaddin, Haçlıların harekete geçtiklerini öğrendiği halde, kendisine bu haberi getiren erini övmekten ve ona duada bulunmaktan geri kalmıyordu. Bu ne büyüklüktü. Oysa Hristiyanlar arasında bir Kralın bu şekilde davranması mümkün değildi. Selahaddin'deki bu olgunluk hiçbir Avrupa Kralında bulunamazdı.”(H.U.III.H.S.S.E,s.86-87).

Turanşah, Sultan Selahaddin'in kardeşi olup korkusuz, tüm iyi huyları kendisinde toplayan, olumlu bir kahraman olarak ortaya çıkar. Çölde kaybolan Leydi

¹²⁶Ahmet Yılmaz Boyunağa.(2005). *a.g.e.*, s.100.

Edit'i bulup, ona korkmaması gerektiğini ifade ettiği bölüm, onun nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir.

"-Üzülmeiniz Leydi, diye söze başladı genç cenkçi. Benim burada bulunuşum, tarihin garip bir cilvesi... Korkmanıza, namus bakımından herhangi bir endişe duymanıza hiçbir sebep yok. Çünkü ben bir Müslüman'ım. Canınız ve namusunuz bana emanettir, o bakımdan hiç endişe etmeyiniz. Kral Rişar'ın vereceğini söylediğiniz altınlara ve hediyelere gelince, onların bana lüzumu yok. Çünkü ben en yüce yerden, Cenabı Hak'tan mükâfatımı beklerim. Sonra siz, cenkte esir ettiğim bir kişi değilsiniz ki, sizin için para ya da hediye alayım. Siz, benim için, ülkemizde yolunuzu kaybetmiş bir garipsiniz. Bir Müslüman'ın vazifesi de, yolda kalmış olanlara, yollarını kaybetmiş olanlara yardımcı olmaktır." (H.U.III.H.S.S.E., s.134-135).

Marsel'in büyükbabası daha önce Haçlı Seferleri'ne katıldığını, kendilerinin haksız olduğunu öğrenince de İslam dinini araştırıp Müslüman olduğunu, İslam'ın emrettiği şekilde¹²⁷ yaşadığını belirtmesi, onun olumlu kişiliğe sahip olduğunu gösterir. Marsel ise başlangıçta şövalye olup Kudüs'ü, kendince canavar Müslümanlardan kurtarıp, tekrar Hristiyanların emrinde olması için orada savaşmaya gitmeye can atması onu olumsuz düşünceli bir kişi yapar. İlk sendelemeyi dedesinin anlattığı ile yaşayan Marsel, Haçlı Seferi'nde Müslüman savaşçı ile karşılaştığı düelloyu kaybedince, onun esiri olup zamanla İslamiyet'i inceleyip Müslüman olur.

Leydi Edit, çölde kaybolunca Turanşah tarafından kurtarılır. Yolda emin bir şekilde yolculuk yapması, kendisine Turanşah'ın İslamiyet'i anlatması sonucunda, İslam'la müşerref olur. Abisi Kral Rişar'a rağmen hem Müslüman olduğunu, hem de Turanşah'ı sevdiğini söyleme gücünü göstermesi onun olumlu yönünü gösterir. Haçlılar tüm olumsuzlukları kendilerinde toplamış zararlı, yıkıcı, korku ve endişe verici olumsuz bir yığındır. Görünüşte din adına Kudüs'e gelen bu kan emiciler, Kudüs'ü ele geçirip oranın zenginliğinden faydalanıp, Müslüman kanı akıtmayı amaç edinirler.

Kral Rişar, İngiltere'den Kudüs'e, ününe ün katmak ve egosunu tatmin etmek için gelir. Zalim ve olumsuz bir kişidir. Kudüs'ü tekrar almasına, Sultan Selahaddin engel olunca tekrar ülkesine dönerken tahtının kardeşi tarafından ele geçirildiğini öğrenir. İngiliz Komutan Vekili Lord Henry Bohun, Leydi Edit'i sevmesine rağmen, Leydi'nin Turanşah'ı sevmesine içerler ve Turanşah ile yaptığı düelloyu kaybeder. Fransa Kralı Filip Ogüst ve Avusturya Dükü Leopart Kudüs'ü ele geçirmek için gelen zararlı ve yıkıcı anlayışa sahip bu iki Kral, yenilince gerisin geriye ülkelerine dönerler. Şövalye Jan, yıllarca Kudüs'ü ele geçirmek için savaşır; ama amacına

¹²⁷Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhattin Eyyûbi*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.64.

ulaşamadan savaş meydanında ölür.

Altın Ferman Berke Noyan eserinde, Berke Noyan Müslüman olmadan önce bile dürüst, adil ve askerini kendisinden ayırmayan bir kişi olduğu için sevilen olumlu bir Prenstir. Yolda yaralanan bu Prensi, Hacı Mustafa iyi eder. Noyan, Hacı Mustafa'ya ısınır ve ruhunu da iyi etmesini ister. Bedenini iyi ettiği gibi, ruhumu da tedavi etmesini ister¹²⁸. Böylece Hacı Mustafa'nın anlattıkları ile Noyan, Müslüman olur. Çevresindeki çerileri de Müslüman olur. Berke Noyan, öylesine iyi ve haysiyetli bir kişidir ki, Osman'ın nişanlısını kaçıran ve sonra başka birine satan Vali'yi cezalandırır ve Osman'a nişanlısını bulması için Altın Ferman'ı verir. Kuzey Karadeniz ve Kafkaslarda İslam'ın yayılması için çok hizmeti olur. Putperest Hülagü'nün ordusunu savaşta durdurur.

Osman, iyi ve olumlu özelliklerle bezeli Müslüman Türk gencidir. Nişanlısını bulmak için senelerce gezer ve en sonunda Bağdat'ta bulur. Moğol istilası olduğu zamanda, çevresinde olan insanları bulunduğu evin bahçesinde tutarak canlarını kurtarır.

“ Kardeşler, kurtulmak isteyenler peşimizden gelsinler!’ diye bağırdılar. Onlara inanan ve seslerini duyanlar peşlerine takıldı. Osman onları konağın bahçesine aldı. Kadınları, çocukları ve yaşlı olanları da konağın içine yerleştirdi. Konağın içi ve bahçesi ana baba gününe dönmüştü. -Diz çökün köpekler! Görmüyor musunuz Büyük Kağan'ın fermanı, diye haykırdığı duyuldu. Bütün Moğol çerileri diz çökerek fermanı ve Osman'ı selamladılar.”(A.F.B.N.,s.164-165).

Hacı Mustafa, kendini İslam'ı Orta Asya'daki insanlara anlatmaya vakfetmiş yapıcı bir kişidir. Berke Noyan'ın Müslüman olmasını sağlayarak Kafkaslarda ve Kuzey Karadeniz'de Müslüman bir devletin kurulmasına zemin hazırlar.

Haşim Baba önceleri Sartak'ın yanında kölelere bakan olumsuz kişi iken, Gülbeyaz'ın telkinleri ile Gülbeyaz'ı Sartak'ın elinden kaçırarak tekrar aslına dönüş yaparak Müslüman kimliğini hatırlar. Hadi, Gülbeyaz'ı satın almasına rağmen Gülbeyaz'ın nişanlı olduğunu söylemesi üzerine, ona dokunmaz. Türkmen kızı olan Gülbeyaz, Osman'ın nişanlısı olup kaçırılmasına rağmen namusunu korumasını bilen olumlu bir kişidir. Sevdiğine en sonunda kavuşmasına rağmen dönüş yolunda talihsiz kaza sonucu ölür. Baycu Bağatır, kendini Noyan'ın emrine amade kılar. Halil Efendi, Hacı Mustafa gibi kişiler, İslamlaştırma çabasını gösteren olumlu insanlardır. Oktar ve Cebe, Osman'a yardım eden olumlu iki Moğol çerisidir.

¹²⁸Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2010). *Altın Ferman Berke Noyan*, Genç Timaş Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, s.24.

Kün Boğa, Moğol Valisi olmanın verdiği aşırı güven, onu her hukuksuzluğu yapma yetkisini kendinde görmesine neden olur. Gülbeyaz'ı kaçırtıp kendine eş yapmak ister; lakin Gülbeyaz tepki gösterip onu kabul etmez. Vali onu köle tüccarına satar. Tüm olumsuzluklara ve kötü bir yapıya sahip olan bu Valinin cezasını, Berke Noyan ziyafet esnasında verir. Sartak kötü, hilekâr ve tüm olumsuzlukları kendinde toplayan köle tüccarıdır. Şiremön Noyan, tahtı tekrar kendi kabilesinin alması için, çeşitli tuzak kurarak Büyük Kağan'ı saf dışı bırakmayı düşünen olumsuz biridir. Hülagü ise Müslüman kanı döküp, Bağdat'ta taş üstünde taş bırakmayan, her türlü olumsuzlukları kendinde barındıran kan emici olarak verilir.

Korkusuz Cengâver romanında Ahmet, kendisine verilen görevi yerine getirmek için gittiği İstanbul'da zor durumda olan Rum kızı Eleni'yi, görevini yerine getirememeye tehlikesine rağmen, önce Cenevizlilere karşı, daha sonra ise Savapolos'a karşı korur. Oradaki halkın, yaptığı güzel ve olumlu işten dolayı gönlünü alır. Ahmet güzel özellikleri olan olumlu bir kişi olarak verilir.

“Orada toplanmış olanlar, Ahmet'i göklere çıkarırcasına överken, Eleni, ışıldayan gözlerle Ahmet'e bakıyor, sessiz bir şekilde gözyaşı döküyordu. Ahmet yorgun olduğunu söyleyerek yukarıdaki odasına çıkarken, herkes hayranlıkla ona bakıyordu.” (K.C., s.78).

Ahmet verilen görevi yerine getirip Sultan'ın huzuruna çıkınca, Sultan'ın takdirini kazanıp birliğine gider.

Sultan Mehmet Han, her defasında çibanbaşı olan Bizans'ı yok etmek, Hz. Peygamber'in müjdesini gerçekleştirmek amacı ile¹²⁹ gecesini gündüzüne katarak, çalışıp çabalayarak, İstanbul'u fethetmek için çalışır. Tüm olumlu özelliklere sahip abidevi özelliklere sahip olan, çağ açıp çağ kapatan Hz. Fatih, İstanbul'u en sonunda küffarın elinden alır.

Şehzâde Orhan, Yıldırım Beyazıd'ın torunu olmakla birlikte taht kavgasından sonra öldürülmemek için Bizans'a sığınır. Bizans, Osmanlı'dan Şehzade için ücret alır. Şehzade Orhan, bu duruma çok üzülür. İyi niyetli biri olmasına rağmen, bu durumdan dolayı Osmanlı'nın, Bizans'a ücret ödenmesi, onu fazlasıyla üzer. Kalbinin her zaman din ve devlet için çarptığını¹³⁰ belirtir. Zor durumda olmasına rağmen mukaddesatına bağlı bir kişi olarak Bizans'ın oyununa gelmez.

Eleni olumlu özellikleri olan, çevresindeki Rum erkeklerine bakmayıp

¹²⁹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *Korkusuz Cengâver*, Genç Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.42.

¹³⁰Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *a.g.e.*, s.115.

kendisini Aleksi diye tanıtan Ahmet'e âşık olan ve bu aşkını ona ifade eden Rum kızıdır. Osmanlı sancağını kulelere diken Ulubatlı Hasan, Ahmet'in arkadaşı Cafer Ağa, zamanın büyük âlimleri Akşemsetdin Hazretleri, Molla Gürani, Molla Hüsrev, Molla Zeyrek, Hocazâde Muslihiddin Mustafa, Veliyüddinzâde Ahmet; tecrübeli devlet adamları Çandarlı Halil Paşa, Zaganos Paşa, İshak Paşa, Dayı Karaca Bey olumlu kişiler olarak yer alırlar.

Konstantin Dragazes, daha önce II. Murat'ın yardımlarını görmesine rağmen onun ölümüne sevinen ve elinde koz olarak duran Şehzâde Orhan'ı kullanmaya çalışıp bunu yazdığı mektupta Sultan Mehmet'e karşı kullanan olumsuz kişilikli biridir. Çevresindeki birçok kişi onu gaza getirirken bir, iki komutan Osmanlı'yı uyuduğu uykudan uyandırmamasını istemesine rağmen gözünü para hırsı bürümüş İmparator, mektubunda verilen ücretin iki katına çıkarılmasını ister. Bu aç gözlülüğü ona çok pahalıya patlar. İmparatorluğu ile devletini kaybeder.

Savapolos, Rumların namlı kabadayısı olmasına rağmen Cenevizlilerin, sevdiği kız olan Eleni'yi taciz etmelerini görmesine rağmen sıvışıp gider. Handa Eleni'yi taciz etmesi üzerine Ahmet'ten dayak yemesi, onun kötü ahlaklı biri olduğunu gösterir. Cenevizliler ve Venedikliler sözde Bizans'ı koruduklarını sandıklarından dolayı, İstanbul'da her türlü pislği yapan olumsuz insanlardır. Hancı Niko, kötü özelliklere sahip olmamasına rağmen, Türklere olumsuz bakar.

Zafer Rüzgarları romanında, başkahraman olan Turgut Reis iyiliği, cesareti, her türlü olumlu özellikleri üzerinde barındıran Avrupalıların Dragut diye ifade ettiği mücahit ve sonradan şehit olan eşsiz Türk denizcisidir. Reis, Müslümanlara kan kusturan Hristiyan gemilerinin korkulu rüyası olur; ayrıca Endülüs'teki Müslümanların tahliyesinde de önemli katkılar sağlar. Gemiye izinsiz binen üç çocuğa merhamet gösterip onları gemiye alır. Küffara karşı ise kahramanca savaşır.

"Filiz Ahmet, Ağa ve geminin imamı küçüğe sevgi ve şefkatle baktılar. Turgut Reis, sevgi ve şefkatini çocuklara belli etmez." (Z.R., s.9).

Filiz Ahmet Reis, Turgut Reis'in sağ kolu olup deniz savaşlarında Reis ile birlikte iyi işler başarır. Endülüs'te Engizisyon mahkemelerinden kaçan Hanzale'nin ailesini ve nişanlısını oradan kurtarır. Turgut Reis'in leventleri, Akdeniz'in bir Türk gölü olması için çok çaba sarf ederler. Bunlar Hanzale, Ömer, Bekir, Ali Osman, Hamza vb. gençler iyi ve olumlu davranışları ile birçok kâfirin korkulu rüyası, Müslümanların ise övünç kaynağı olurlar. İsaibel, İspanya'da bulunan Don

Fernando'nun kızıdır. Babası gibi kötü olmayıp Hanzale'ye âşık bir kızdır. Babasının Hanzale ve ailesini Engizisyon ateşine atıracağını mektupla Hanzale'ye bildirir. Böylece bir ailenin ateşte yok olmalarını önler.

Don Fernando aç gözlü, kindar ve zamanında ekmeklerini çok yediği Hanzale'nin ailesini pis dinli papazlara söyleyerek onların ateşe atılmasını isteyen olumsuz tiptir. Şarlken, Dragut olarak niteledikleri Turgut Reis'i, durdurmak için birçok donanma göndermesine rağmen başarılı olunamayınca hırsından çıldırır. Andrea Doria, Dragut'u yakalamak istemesine rağmen her seferinde Reis, onun elinden kurtulur ve ona yenilgi tattırır.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları eserinde, Seydi Ali Reis kendisine verilen görevi yerine getirmek için Basra Körfezi'ne yönelir. Yolda Portekizlilerle yaptığı savaşları kazanmasına rağmen fırtınadan hırpalanan gemilerini, Hindistan'daki Müslüman Hanlığa bırakır. Reis, Hindistan Müslümanlarının kendi aralarındaki ihtilafı bir kenara bırakıp Portekizlilere karşı savaşmalarını salık verir. Olumlu özelliğe sahip Reis, Kalli'ye tapanların elinden üç masumun canını kurtarır.

“-Evlattırım, dedi. Burada kâfirlerin puta tapındıklarını görüyorsunuz. Bunun ardından da ilerideki koca taşın üzerine yatırılmış üç insanı bu put için kurban edecekler. Ben derim ki, kurban edilecek bu zavallı insanları kurtaralım ve Allahü Tealâ'yı tanımayan ve elleri ile yaptıkları puta tapan bu sapıkları buradan kovalayalım!” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.83).

Hanzale olumlu özelliklere sahip cesur, gözü açık ve iyi niyetli bir Türk leventidir. Babasının arkadaşı olan Seydi Ali Reis'i çok sever ve onun emrinden çıkmaz. Hanzale'nin fırlatmış olduğu hançer, Seydi Ali Reis'e dört parmaklık bir mesafeye gelmiş olan yılanın başına saplanır¹³¹. Hanzale'nin bu davranışı herkes tarafından takdirle karşılanır.

Ubeyde Bey, Müslüman olmadan önce İspanyol bir ailenin oğlu olup adı Pedro de Garcia'dır. Zengin olmak amacı ile Latin Amerika'ya gidip binlerce insanın ölmesine neden olan altın daha sonra onun psikolojisini bozar. Müslümanların eline esir düşünce, İslam'ı yakından tanıyıp Müslüman olur. Hindistan'daki putperestlere, İslam'ı tanıtmak için gelen olumlu kişidir.

Portekizliler olumsuz niteliklere sahip millet olarak verilir. Hindistan'ın

¹³¹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları*, Timaş Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, s.24.

zenginliklerini sövmürmeye çalışan tek gördükleri şey mal ve madde olan Haçlı zihniyetli kişiler olarak verilir.

Ubeyde Bey'in Müslüman olmadan önceki hayatında, Latin Amerika'yı kan deryasına çeviren zalimlikte ve vahşilikte son derece ileri gitmiş olan Cortes, Papaz Valverde, Pizarro, Almagro olumsuz kişilerdir.

Yasak Şehir romanında, Muhammet Murat Bey'in gözünden, Rusların baskılarından dolayı göç etmeleri ve karşılaştıkları zorlukları yenme azimleri ifade edilir. Muhammet Murat yeni yetme genç olmasına rağmen yaşadıkları zorluklar onu çok kısa zamanda olgunlaştırır. Rus Beyi'nin kızı olmasına rağmen ölümü göze alarak Marya'yı canavarlaşmış ayının elinden kurtarması¹³² onun ne iyi bir kalbi olduğunu gösterir. Seyit Mehmet Han, halk tarafından itibar gören özgürlüğe ve dinine düşkün bu uğurda ata topraklarını terk etmeyi göze almış olumlu bir kişidir. Göçe zorlanma olayını oğluna şöyle anlatır.

"-Bak oğul! Bu güzelliklere iyi bak! İnsanın vatani çok ama pek çok değerlidir. Kimse çok önemli hadiseler olmasa cennet gibi güzel bildiği vatanından, baba ocağından ayrılmak istemez. Ama bazı sebepler ortaya çıkar ki, insanoğlu vatanını da baba ocağını da terk etmek mecburiyetinde kalır. Mesela, Sevgili Peygamberimizin Mekke'yi terk etmek, hicret etmek zorunda kalmalarını hatırla. Şimdi bizler de, adeta göçe zorlanıyoruz. Sevdiğimiz yerlerden ayrılmak zorunda kalıyoruz." (Y.Ş., s.27-28).

Göç boyunca karşılaşılan tüm zorluklara ve de Rus saldırılarına rağmen Seyit Mehmet Han, olumlu özelliklerine istinaden tüm halkı bir arada toplayarak ve olumsuzluklara beraber göğüs gererek işin üstesinden gelirler. Muhammet Murat Bey'in arkadaşları Hamza, Nur Devlet, Bekir, Can Ali; Hanlığın önemli Beylerinden Pulat Bey ve Molla Hasan, at uşağı Balamir, esnafı Abdullah Usta, Nalbant Ali Usta, Salim Bey, Kazanlı Reis, Kasım Mirza bunlar olumlu özelliği olan kişiler olarak görülür.

Kasımoğullarının hakani olan Burhan Han, Hristiyanlığı kabul ederek Vasili adını alıp Ruslarla birleşerek zorla kendi halkını Hristiyanlaştırmaya çalışır. Tüm güzel hasletleri kaybolan Han'ın bu hareketleri milleti tarafından hazmedilmez. Seyit Mehmet Han ve beraberindeki beyler, Han'a yanlış yolda olduğunu söylemelerine rağmen Han, yeni yolundan dönmez. Böylece asırlardır Kasım Şehri'nde yaşayan bir milletin göç etmesine sebep olarak olumsuz bir kişi olduğunu gösterir.

Rus Çarı dolaylı olarak romanda geçmesine rağmen Burhan Han'ı yoldan

¹³²Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2011). *Yasak Şehir*, Genç Timaş Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, s.173.

çıkartıp Hristiyan yaptığı için olumsuz kişidir. Ryazan Başpiskoposu Misayil, halkı Hristiyanlaştırmaya ve göç eden halkın durdurulmasını isteyerek Çar'a mektup yazan kara donlu papazdır. Muhammet Murat Bey'i, esir eden Fedor Fedoroviç ve İvan İvanoviç olumsuz özelliklere sahip Ruslardır.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, Şeyh Şamil her türlü olumlu özelliklere sahip, tüm Kafkas Müslümanlarının başbuğu, özgürlüğün ve cesaretin timsalidir. Rusların her türlü hilelerine karşı özgürlük ateşini önce Dağıstan da, daha sonra da Çeçenistan da yakar. Sevdiği milleti için her türlü fedakârlığı yapar. Yeri gelir canını tehlikeye atar, yeri gelir barış için oğlunu güvenilmez Ruslara esir verir. Rusların her türlü vaatlerine rağmen, onlara kanmayıp Çar'ın hiddetten kıpkırmızı olmasına neden olur.

*"Ben, Kafkas Müslümanlarının özgürlüğe kavuşmaları için silaha sarılan gazilerin en aşağısı Şamil!
Davete icabet etmeyeceğimi bu mektubumla son defa size bildiriyorum. Vücudumun parça parça kıyılacağını ve sırtımı verdiğim şu vatan topraklarında taş üstünde taş bırakılmayacağını bilsem, bu kesin kararımı hiçbir zaman değiştirmeyeceğim."* (Ö.S.Ş.Ş., s.97).

Kerim, Rusların eline esir düşmesine rağmen Müslümanca tavır sergileyerek kendini ezdirmez. Rusların altın karşılığında İmam Şamil'e suikast teklifini görünüşte kabul edip Şeyh Şamil'e olanları tek tek anlatıp Rusları kazdıkları kuyuya düşürür.

Sonya varlıklı bir ailenin kızı olmasına rağmen Rusların, Kafkas Müslümanlarına yaptıklarını doğru bulmayıp olumlu bir kişi olarak ortaya çıkar. Hristiyan yaşayışını benimsemez. Kerim'e âşık olup Kerim'i bulmak için Dağıstan'a, Kerim'in köyüne gider. Rus Çarı, Kafkaslara egemen olmak için her türlü zulmün oradaki insanlara yapılmasını emreder. Onun için tek önemli olan şey, Kafkasların Rus egemenliğini kabul etmesidir. Bunun önünde gördüğü en büyük engel İmam Şamil'dir ve onun her ne şekilde olursa olsun öldürülmesini emreder. Çar kötülükleri şahsında toplamış olumsuz bir kişidir.

Çar'ın emrini yerine getirmek için her türlü kötülükleri yapan ordu komutanı olarak General Kluk Von Klugenav, General Grebe, General Fraytag, General Arguntinski, General Svarts gibi anlı şanlı Rus generalleri, taş üstünde taş bırakmazlar; ama her defasında Şeyh Şamil'e ve Müslüman Türk ordusuna yenilen olumsuz kahramanlar olarak verilirler.

3.2.6.3. Kişi Kadrosu ve Belirleyiciliği

Romanın adlandırılmasında roman kişilerinin belirleyiciliği önemli bir yere sahiptir. Aile romanı, meslek romanı gibi kişilere göre gruplandırılan romanlar ortaya çıksa da¹³³ Boyunağa'nın romanlarında bu derecede bir gruplandırma söz konusu değildir.

Oldukça geniş kişi kadrosuna sahip olan *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* eserinde Malatya Serdarı Seyit Battal ve Ahmet Turan çekirdek kadrodur. Ayrıca çekirdek kadronun yanında buldukları ortama bağlı olarak olaylara dâhil olan birçok kişi vardır. Malatya Beyi olup her defasında Seyit'e olumlu bakan Emir Ömer, Seyit'in yetişmesinde önemli katkıları olup onun at uşağı olan Tevabil, İstanbul'da bilgi toplayıp oraya giden Battal'a yol arkadaşı olan Nalbant Vasili (Mühengi), Malatya eşrafından Mehmet, Mansur Ağa, Cude Gazi ve oğulları, Abdülvehhap, Halife Süleyman ve kardeşi Mesleme, zor durumda yaralı iken Seyit'i saklayıp yaralarını tımar eden Anastasya (Ayşe), birçok zaman Seyit Battal'a zorluk çıkaran en sonunda Bizans'ın eline esir düşüp Seyit tarafından kurtarılan Abdüsselam, Seyit'i çok seven anası, Bizans İmparatoru, Hüseyin Gazi'nin katili Amuriyye Tekfuru, Malatya'yı tehdit eden Kayseri tekfuru, General Leonitus, Patrik, General Heraklius, General Leon'un oğlu, Başkeşiş Meftul'un yanında olayda dekoratif unsur olarak yer alan birçok kişiden söz edilebilir.

Roman, Seyit ve anası Malatyada Cude Gazi ve evlatları, Şam'da Halife Süleyman ve kardeşi Komutan Mesleme, Bizans'a İmparator olmak İsteyen General Leon ve oğlu gibi geniş bir aile kadrosuna sahiptir.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanı da kişi kadrosu bakımından geniştir. Endülüs'e keşif yapmaya gidip orada uzun süre kalan Abdullah, Endülüs'ü fethedecek ordunun komutanı Tarık bin Ziyad, Kuzey Afrika Valisi Musa Nusayr, Endülüs'te Yahudi bezirgânın kızı Ester (Esmâ), savaşta aldığı darbe sonucu geçmişini unutan Abdullah'ın bir süre içlerinde yaşadığı çingeneler, Ester'in dadısı Raşel, Abdullah'ın nişanlısı Zehra, Abdullah'ın eşkıya ve iki papazın elinden kurtardığı Yahudi bezirgan ve onun ailesi, Müslüman ordusunun karşısına çıkan Vizigot ordusu, Müslüman ordusunun karşısına Vizigot ordusunun komutanı olarak çıkan Prens Asil Bencio, Vizigot Kralı Rodrik, Süleyman'ın sofrasını korumaya çalışan Keşiş, Süleyman'ın sofrasına sahip olmaya çalışan Yakob ve adamları, Abdullah'ın arkadaşları İbrahim ve Bekir ayrıca birçok kişi romanda yer alır.

¹³³Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.145.

Kırık Hançer eserinde, Ömer kendisine verilen görevi yerine getirir. Amcası Bekir Bahadır yeğenini yetiştirip onu korumaya çalışır. Gazne’de eski dost Aslan Bey ile karşılaşılır. Ömer, Gazne’de yarışmada gösterdiği başarı sonunda Gazneli Mahmut’un verdiği görev olan kırık hançeri yok etmek için yola çıkar, yolda önce Cadların Prensesi Sita ile daha sonra yaralı olan Ali Osman ile karşılaşır. Sita ile birbirlerine âşık olurlar. Kırık hançerin olduğu yerde Sita’nın babası Raca, komutan Beci, töreni yöneten Rahip, Hindu soyluları, kırık hançeri savaş meydanına götüren Bilhanna ve on altı muhafız, kırık hançeri yok ettikten sonra yolda çölü aşmak için Tokta Bey ve birliği ile birlikte yola çıkılır. Savaşta düelloda Ömer, babasının katili olan Çandra’yı öldürür. Roman kişi kadrosu bakımından geniştir.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı eserinde, merkezde Hanoğlu (Ahmed) bulunur. Mehmet Buğra Han ve boyu yeni Müslüman oldukları için putperest Boğa Bey’in düşmanlığını kazanır. Bey’in eşi Hatice Terkan Sultan, kızları Zeynep Hatun, Türkan Hatun ve yeni doğan Ahmed (Hanoğlu) Bey’in ailesidir. Boğa Han’ın ve Kara-Hıtayların ordusu savaş için gelince Han yenilme durumuna gelince Ahmed’i kayığa koyup nehre bırakılması emrini verir. Durum öyle olmaya başlayınca Ahmed’i nehre bırakırlar. Savcı Bey nehirde ileride Ahmed’i görünce alır ve ailesini bulamayınca kendi oğlu diye Fatma Hatun ile büyütür. Hanoğlu büyür. Arkadaşları Hüseyin, Gökhan ve İbrahim ile beraber zaman geçirir. Bağdat Seferi’ne Tuğrul Bey’in ordusu ile katılır. Bağdat’a varınca Halfe’yi rahatsız eden Büveyhioğlu Firuz Şah ile Arslan Besasiri kaçır. Müsabakalarda Hanoğlu, Rüstem’i yener. Hac yolunda eşkıyalara karşı savaşan Hanoğlu ve Hüseyin esir olur. Yedi yıl sonra Hunza, Müslüman olunca Hanoğlu ve Hüseyin geri döner. Çağrı Bey onları Bağdat’ta karşılar. İstanbul’a elçilik heyeti ile gider. Orada Çora Bahadır’ın yardımı ile yarışlarda Antonyüs ve Erikson’u yener. İmparatorun İstanbul’da kalma teklifini kabul etmez. Roman, kişi kadrosu olarak oldukça geniştir.

Malazgirt’in Üç Atlısı romanında, Aksungur çocuk yaşta babasını kaybeder. Ona, kardeşi Çiçek ve annesine dedesi Numan Bey bakar. Aksungur’u dedesi güzelce yetiştirir. Emir Afşin, Aksungur’u beğenerek onu Halit Ağa’nın yanına verir. Aksungur, uşağı Altar’ı da yanına alır. Ormanda Prensesi eşkıyaların elinden kurtarır. Karabay karşılaşmayı kaybedince Aksungur’un iki yıl kölesi olur. Bağdat’a yolculukları sırasında Yusuf gelip, Çiçek’in Kahire’de esir olduğunu söyleyince arkadaşları ile Kahire’ye gider. Kötülüğün temsilcisi Hasan Sabbah ile orada karşılaşılır. Kardeşini kurtarır. Kendisini zindandan Prenses Süreyya kurtarır.

Akdeniz’de gemi batınca Aksungur’u dalgalar kıyıya atar. Onu ihtiyar balıkçı ve Yorgo iyi ederler. İstanbul’da Karabay’ın akrabalarının yerine gidince arkadaşlarını görür. Prensesi kurtarmayı düşünürken savaş durumu çıkınca Malazgirt’e doğru yol alır. Sultan Alpaslan’ın konuşmasını dinler. Savaşta esir olan Roman Diyojen’i, Sultan serbest bırakır. Yeni İmparatorun elinden Prensesi, Neançes’in yardımı ile kurtarırlar. Yaralanan Abdullah’ı (Karabay) hekim iyi eder. Oldukça maceralı serüvenin içerisinde ailevi bağlantılarla yer alan kişilerin çok olması yanında, arkadaş olarak yer alan kişiler daha fazladır.

Hilal uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında, Marsel eğitimini bitirip bir şövalye olarak çıkınca, daha önce büyük bir şövalye olan dedesini ziyarete gider. Ninesi, torunu olan Nikol ile onu evlendirmek ister. Aynı düşünceyi annesi ve babası da paylaşır. Marsel şövalyelik töreninde Kralın huzurunda olan hiç kimseden etkilenmez. Sadece Şövalye Jan onu etkiler. Kudüs’e Haçlı ordularının başında Aslan Yürekli Rişar, Avusturya Dükü Leopold, Fransa Kralı Flip Ogüst, Orelan Dükü, Templar Şövalyeleri, Hospital Şövalyeleri, Kudüs Kralı Guy de Lusignan, İngiliz ordu Komutanı Henry Buhon, Başpapazlar yer alır. Seferde Kral Rişar’ın kız kardeşi Edit kendisini çölde kurtarıp nazikçe konuşup İslamiyet’i anlatan Sultan Selahaddin’in kardeşi Turanşah, Haçlılara karşı duran Büyük Türk Komutanı Selahaddin Eyyubi, Müslüman savaşçı Ömer ve birçok savaşçı eserde yer alır.

Altın Ferman Berke Noyan eserinde, yaralı olarak getirilen Berke Noyan’ı iyi eden Hacı Mustafa ve Halil Emmi’nin iyi niyetini görüp onlardan etkilenen Berke Noyan, Baycu Bağatır ve çerileri Müslüman olurlar. Berke Noyan, Büyük Kağan’ı Şiremön Noyan’ın tuzağından kurtarır. Osman, Kün Boğa tarafından kaçırılan nişanlısını bulmaya çalışırken Noyan ile karşılaşmaları sonucunda Berke Noyan, Vali’ye gereken cezayı verir. Sartak’a satılan Gülbeyaz’ın peşine düşen Osman’a, Berke Noyan Altın Ferman’ı verir. Sartak’ın esir bakıcısı Haşim, Gülbeyaz’ın durumuna dayanamayarak Sartak’ın elinden onu kaçıtır. Sartak daha sonra Gülbeyaz’ı bulur başkasına satar. Yahudi tarafından alınan Gülbeyaz, Hadi’ye satılır. Yedi yıl sonra Bağdat, Hülagü tarafından alınmak üzere iken Gülbeyaz bulunur. Altın Ferman’ın yardımı ile Moğol subayı Suguncuk’tan konak içindekilere dokunulmaması sağlanır. Dönüş yolunda Gülbeyaz ölünce savaşmak için Kafkaslara giden Osman, Nogay Han’ın komutasındaki ordu ile Hülagü’nün ordusu perişan edilir. Sürekli kaçırılan nişanlısının peşinden gezen Osman, birçok kişi ile görüşmek

durumunda kalır.

Korkusuz Cengâver adlı romanda, Sultan Murat'ın ölünü haber alan Konstantin sevinip toplantı kararı alır. Toplantıda eşi, Saray Komutanı, Prens Dukas, General Nikafor, Grandük Notaras yer alır. Ahmet, babası ile Gelibolu'da çalışmaktadır. Sultan'ın davetini getiren Cafer Ağa ile birlikte Edirne'ye gider. Sultan Mehmet ona amcaoğlu olan Şehzade Orhan'ın ne düşündüğünü öğrenmesi için İstanbul'a gitmesini ister. Ahmet, İstanbul'a varır varmaz, Eleni'yi taciz ettiklerini, babasını tartakladıklarını görüp zorbalara derslerini verir. Savapolos denen kabadayıya dayak atar. Eleni'nin babası Niko onu hanında misafir eder. Kendini Aleksis diye tanıtan Ahmet, en sonunda Şehzade Orhan'ı bulur. Onun din ve milleti için yanıp tutuştuğunu görür. Durumu gelip Sultana bildirir. Macar elçileri gelip Sultan'ı tehdit etmesine rağmen Sultan, fetihten geri kalmaz. Harp meclisinde Çandarlı Halil Paşa, Zaganos Paşa, Dayı Kocabey, Akşemseddin, Turhan Bey vb. kişiler katılır. Ulubatlı Hasan, Osmanlı bayrağını kuleye asar. Kişi kadrosu bakımından zengin bir romandır.

Zafer Rüzgarları romanında, denizler kurdu olan Turgut Reis'in annesini toprağa verdikten sonra tekrar denize çıkması ile roman başlar. Reis'in çevresinde Filiz Ahmet Reis, İmam Efendi, Topçu Ustası, Ağa, Hamza, Bekir, Koca Ali, Salih Reis, Yunus Ahmet, İbrahim Berat, Deli Cafer Reis, Zübeyr Bey vb. kişiler yer alır. Denizde Haçlı gemisini ele geçirincede yedi yüz Endülüslü Müslüman'ın var olduğu görülür. Hanzale ve Ali Osman'ı, Reis yanına alır. Onların Endülüs'te kalan anne, baba ve nişanlısını kurtarmak için Filiz Ahmet Reis komutasında bir gemi gönderilir. Hanzale'nin nişanlısı İsaibel'i kurtarılırken daha önce Müslümanlara zulüm yapan İsaibel'in babası Don Fernando öldürülür. Hanzale ve Hatice (İsaibel) evlenir.

Denizlerde birçok Haçlı gemisi ya imha edilir veya içindekilerle birlikte ele geçirilir. Bu durumu ortadan kaldırmak için Haçlılar, Papanın ön ayak olduğu Şarlken'in desteklediği, Andrea Doria komutasında donanma gönderirler. Ne yapsalar Turgut Reis'i ele geçiremezler. Andrea Doria'nın yeğeni Matilda (Ayşe), Ömer'e âşık olur ve onunla birlikte kaçıp evlenir. Kaçma işine Cenevizli Subay (Talha Zübeyr) yardımcı olur. Zamanla Sultan Süleyman, Turgut Reis'i himayesine alıp ona görevler verir. Roman kişi kadrosu bakımından oldukça zengindir.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları adlı eserinde, Seydi Ali Reis ve leventlerinin başından geçen olaylar konu alınır. Hanzala da leventlerden biridir. Çocukken şehit düşen babasını, annesini ve yeni evlendiği

eşini nöbet sırasında düşünür. Reis'in mola vermesi üzerine Mustafa Ağa, Tüfekçiler Serdarı Ali Ağa, leventler, Hasan, Ömer, Sindli Kılavuzlar sohbet ederler. Donanmayı Basra Körfezi'nden getirirken Portekizlilerle yaptıkları savaş ve fırtına onları Hindistan sahiline sürükler. Hindistan'da Gucerat Meliki Ahmed'e yardım ederler. Mahmud Han onlara zorluk çıkarır. Ubeyde Bey'i, Kalli'ye tapanların elinden kurtarırlar.

Ubeyde Bey, onlara başından geçenleri anlatır. Cortes'in, Pizarro'nun, Papaz Valverde'nin nasıl İnka ve Maya Uygarlığı'nı yok ettiklerini anlatır.

Hümayun Şah onları güzel karşılar. En sonunda Sultan Süleyman'ın huzuruna çıkarlar. Mecburi seyahat olduğu için ve de Ubeyde Bey Müslüman olmadan önceki hayatından bahsettiği için kişi kadrosu epeyce zengin olarak verilir.

Yasak Şehir romanında Seyyit Mehmet Han oğlu Muhammet Murat Bey, Hanın eşi ve diğer çocukları ile birlikte Kasımoğullarının diğer fertleri göç etmek için karar alırlar. Pulat Bey, Mustafa Mirza, İbrahim Ağa, Abdullah Usta, Nalbant Mirza, Kasım Mirza, Nur Devlet, Hamza, Bekir, Can Ali, Yusuf, Musa, Ahmet, Salim Ehat Bey, Molla Hasan vb. kişiler yeni yurtlarına doğru yola çıkarlar. Yolculuğa çıkmalarında Çar ve yeni Hristiyan olan Vasili yani Burhan Bey'in önemli etkisi bulunur. Ryazan Baş Psikoposu Miyasil, Müslümanları zora sokmak için çalışmalar yapar. Göç sırasında Muhammet Murat Bey ve arkadaşları kafilenin arkasında gezerken Fiyodor Fedoraviç, Ataman, İvan İvonoviç'in eline düşmesine rağmen Müslüman cenkçilerin yardımıyla kurtulurlar. Yolda Rusların mezalimine uğramış Kazanlıları yanlarına alırlar. Ruslarla yapılan savaş kazanılır. Muhammet Murat geride kaldığı süre içinde Boyar'ın kızı Marya'yı kurtarır. Bayar, Muhammet Murat ve arkadaşları onuruna yemek verir. En sonunda ulaşılmak istenen yeni yurta ulaşırlar. Göç esnasında birçok insanla karşılaşılır.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, General Kluk Von Klugenav eşi ve kızı Sonya evlerinde Prens Vasili ve eşi Prenses Anna'yı misafirliğe beklerler. Prenses, Sonya'ya Kerim'i kendisine âşık etmesi görevinin verildiğini söyler. Prens Vasili'nin konağında verilen baloda Kerim ile Sonya tanıştırılıp yanlarından ayrılır. Albay zamanla ağzındaki baklayı çıkarır. Kerim'e, İmam Şamil'i öldürmesi karşılığında altın ve makam sözü verilir. Kerim yalandan kabul eder. Kafkaslara gidince durumu Şeyh Şamil'e bildirir. İmam gelen elçilik heyetini kovmaktan beter edip Çar'a mektup yazar. Çar, mektubu okuyunca sinirlenir. Çerişev; Çar'a, Şamil'in üzerine ordu göndermesini salık verince General Grabe, General Fraytag,

General Svarts, General Kluk Von Klugenav komutan olarak gönderilir. Kerim, Zeynep ile evlenir, daha sonra savaşta şehit olur. Hacı Murat, Ali Bey, Muhammet Emin, İbrahim Hacı, Musa Hacı gibi savaşçılar İmam Şamil'in yanında Moskof'a karşı savaşır. Özgürlük savaşında İmam Şamil'in yanında ve karşısında birçok kişi bulunur.

3.2.6.4. Kişilerin Sınıflandırılması

Kişilerin sınıflandırılmasında daha önceki romanlarda önem taşıyan merkezî kişi, modern romanla birlikte önemini kaybeder. Diğer kişilerin kendisine göre konumlandığı merkezî kişi olaylar ve kişilerin onun çevresinde döndüğü kişidir. Belirli bir zümre veya grubu temsil eden tip, olumlu veya olumsuz özellikleriyle özgün olmadığı sürece başarı sağlanamaz. Yapılarına göre yüceltilmiş, ilkörnek, nihilist tipler; konularına göre ise sosyal, psikolojik, zihinsel tipler kullanılır. Yüceltilmiş tip yazar tarafından olumlu özellikleri ön plana çıkarılmış kusuru olmayan tiptir. İlkörnek ise toplumun tarihinde nesiller boyu oluşan ortak tutum ve davranışları temsil eden tiptir. Üstün, değerli ve en iyi örnek olarak ilkörnek kabul edilir. Daha çok olumsuz yönleriyle yansıtılan nihilist tipler ise başkalarının kötülüğünü isteyerek yıkıcı özellikler gösterir. Sosyal tipler kişilerin doğuştan getirdiği özelliklerine göre değil de sosyal şartlar nedeniyle sonradan kazanılan değerleri temsil ederken; psikolojik tipler kişiye bağlı, doğuştan gelen özellikleri temsil eder. Zihinsel tipler ise entelektüel tiplerdir. Düşünce ve sanatla ilgilenen bu tipler genel anlamda zihinsel değerleri temsil eder. İnsanların olaylar karşısındaki kişisel tutumunu esas alan karakter insan yaratılışına basılan bir unsurdur. Herhangi bir grupta bağlantılı olmayan, doğuştan gelen özellikleriyle dikkat çeken bu kişiler özgün özelliklerini dışa yansıtır. İnsanı diğer insanlardan ayıran özellikleri kişilerin çözümlenmesini gerektirdiğinden kişinin tüm özellikleri belirtilerek sunulmaya çalışılır. Aynı eser içerisindeki aynı kahramanlar hem tipik, hem de karakteristik özellikleriyle sunulabildiği gibi, ana kahramanlar dışındaki fon karakterler olarak adlandırılan yardımcı kişiler de eserde yer alır. Kimi zaman hayalî figürler ve eşya figürleri de roman içerisinde kişilik kazanarak belirli bir sınıfı temsil etmek için kullanılabilir¹³⁴. Bir romanda yer alan kişi öncelikle roman kahramanıdır. Romancının roman kahramanlarını, iyi çizip çizmediği önemlidir¹³⁵.

¹³⁴Nurullah Çetin. (2011). a.g.e., s. 146-168.

¹³⁵Mehmet Tekin. (2001). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, Ankara, s.83.

Meslek alanları, sosyal hayat unsurları, kadın ve çocuklarıyla bölümlere ayrılarak incelenebilecek insan olarak sınıflandırma bölümünün sonunda ele alınacaktır. Seyit Battal Gazi çevresinde gelişen *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* romanında, Seyit Battal Gazi klasik romanın merkezi kişi anlayışı ile aktarılır. Başkahraman odur ve Ahmer (Ahmet Turan) ona eşlik ederken romanda Seyit'e göre tavır alan ikinci derece kahraman olarak yer alır. Belirleyici kişi olan Seyit Battal, her zaman özne konumundadır. Ahmet Turan'ın yaptığı her şey Seyit ile ilişkilidir. Ahmer olduğu kısımlarda söz verdiği hâlde sözünde durmadığı kısımlarda etken durumda olmasına rağmen Seyit'in sürükleyiciliğini etkilemez. Seyit inatla onu, hak din İslam'a çevirmeye çalışır.

“Battal Gazi, karşısına Ahmer'in çıkmasına şaşırır. Bunu beklemiyordu. Ahmer ile dün gece yaptıkları konuşma ve onun İslam'ı kabul etmesi aklına geldi. O, tam bunları düşünürken Ahmer, tek kelime etmeden atını Battal'ın üzerine sürdü ve elindeki topuzu var gücü ile savurdu. Battal Gazi bu öldürücü darbeden kıl payı kurtuldu. Battal, belindeki hançeri çekip bir şahin gibi Aşkar'ın üzerinden atladi. Dün gece çadırdaki olduğu gibi Ahmer'in göğsüne oturdu.

-Gece vermiş olduğun sözde duracak mısın yoksa durmayacak mısın, diye sordu.

-Ben Müslüman oldum, diye haykırdı.” (K.S.B.G., s.94-95).

Seyit Battal Gazi, tıpkı babası merhum Hüseyin Gazi gibi Malatya serdarıdır. Babası öldükten sonra, yaşı küçük olduğu için çok istemesine rağmen serdarlık makamı Abdüsselam'a verilir. Zamanla büyür ve babasının öcünü Amuriyye Tekfuru Mihail'den alır. Düşmana kan kusturmasından dolayı serdarlık makamını alır. Bizans tehdidine pabuç bırakmayıp düşmanın ne yaptığını bizzat kendisi, Konstantinopolis'e giderek gözlemler. Battal Gazi, Malatya halkını ve mazlumları zalimlere karşı ezdirmeyerek ismi gibi kahraman biri olduğunu ispatlar.

Prens Ahmer ise yardımcı kişi olarak karşımıza çıkar. Bizans İmparatoru'nun akrabası olan bir yiğittir. Bizans'ta bileğini bükecek biri daha olmadığından İmparator, oğlu ile birlikte ordunun başında kuzeni Prens Ahmer'i gönderir. Battal ile karşılaşınca kadar etken konumda olan Ahmer, ilk defa onun karşısında yenilir. Ahmer ve eşi Müslüman olurlar. Ahmet Turan bir tip hüviyetindedir. Yeni benimsediği dine ve o dine girmesine neden olan Seyit'i sever. Onun emrinden dışarı çıkmadan beraber hak yolda yürürler. Battal'a her türlü desteği vererek ona yardımcı olur.

“Ahmet Turan, İslamiyeti inceledikçe ve Seyit Battal Gazi'nin anlattıklarını dinledikçe Müslüman olmanın hazzını duyuyor ve hayatını yeni dinine göre yaşamak için daha çok çaba sarf ediyordu.” (K.S.B.G., s.99).

Seyit'in yanında yer alan Emir Ömer ve Tevabil ikinci derecede kişiler olarak verilir. Kötülüğe hizmet eden kişiler de eserde belirgin olarak kullanılır. Amuriyye

Tekfuru Mihail, Bizans İmparatoru, Prens Şemun, General Leon'un oğlu, Müslümanlara kötülük yaparak amaçlarına ulaşmaya çalışan nihilist tiplerdir. Üçüncü derece tipler ise, sarayda bulunan Prenses Elenora, Aspasya ve Marya, Müslüman ajanı Nalbant Vasili (Mühengi), Ayasofya'da toplantıda bulunan Patrik Kalanikos, Saray nazırı ve Piskoposlar, Malatya'da bulunan Mansur Ağa, Mehmet, Abdülvehhab, Cude Gazi, Cude Gazi'nin oğulları, Battal Gazi'nin annesi ve Hekim, Ahmer'in eşi Anastasya, Halife Süleyman, Mesleme'dir.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında, Tarık bin Ziyad başkahraman olmasa da en önemli kahramandır. Tarık bin Ziyad yüceltilmiş bir tip olarak karşımıza çıkar. Başkomutan olan Tarık bin Ziyad, Endülüs'ün fethedilmesi için etkin bir şekilde önlemler alır. Romanın başkahramanı veya merkezi kişisi Abdullah olup romanda pek çok olay onun etrafında gelişir. Gazi tipi olarak takdim edilebilecek olan Abdullah, Endülüs'ün fethi için çalışıp en sonunda Süleyman Peygamberin sofrasını Yahudilerin eline geçmesine engel olur. Belirleyici kişi olan Abdullah genel olarak özne hüviyetinde olsa da geçmişini unuttuğu yerde Çingenelerin içinde nesne konumundadır. Ester, Abdullah'ın başlangıçta bir başkasını sevmesine rağmen ondan vazgeçmez. Sevdiği kız ölünce Abdullah, Ester'in sevgisine karşılık verip ona evlenme teklifinde bulunur.

Abdullah, Kuzey Afrikalı bir Berberidir. İslam orduları içinde savaşan öncü birlik içinde yer alıp bilgi toplayan bir subaydır. Sevdiği kız olan Zehra'yı geride bırakıp, cihat için Endülüs'e geçen, görevini yaptıktan sonra geri dönerek Zehra ile evlenir. Tekrar Endülüs'e döndüğünde başına aldığı darbe sonucu hafızasını kaybeder. Abdullah'ın öldüğünü zanneden Zehra kahrından ölür.

Yahudi Bezirgânın kızı olan Ester, güzel ve alımlı bir kızdır. Babasını kurtaran Abdullah'a âşık olur. Ester, Abdullah'ın Müslüman olmasına aldırılmayıp dadısı Raşel'in tüm uyarılarına rağmen, onu sevmekten vazgeçmez. Abdullah'ın karşısında daima edilgen konumda olan Ester, abisinin sevdiği erkek olan Abdullah'ı, Hz. Süleyman'ın sofrası için öldüreceğini duyunca durumu Abdullah'a bildirir.

"-Sofra... Hz. Süleyman'ın sofrası... Jakob ve onunla beraber on beş kişilik bir Yahudi topluluğu, onu bulmak için harekete geçti. Jakob, bu uğurda seni öldürmeye kararlı... Bunu sana bildirmek için geldim." (E.K.T.B.Z., s.198).

Ester, zamanla kararını vererek kendi dinini bir kenara bırakır. Esmâ ismini alıp Müslüman olur ve Abdullah'ın evlenme teklifini kabul eder.

İyilerin yanında yer alan Musa bin Nusayr, Bekir, Esterella ikinci derece kahraman olarak yer alırlar. Eşkiyalar, iki papaz, Kral Rodrik, Asil Bencio, Yakob ve adamları gibi kişiler kendi amaçlarına ulaşmaya çalışan kesimi temsil ettikleri için nihilist tiplerdir. İki papaz görünürde din için çalışıyor gibi görünseler de para için yaşayan tiplerdir.

Üçüncü derece kişilere bakıldığında ise olayların akışında belirgin rol üstlenmeyen, ancak ana kahramanın yaşamında önemli yere sahip olan kahramanlar olduğu görülür. Abdullah'ın eşi Zehra, Tarık bin Ziyad'ın dedesi, Ali, Ahmet, Zilha, Pedro, Yasef, Zoşima Ana, Raşel üçüncü derece kişiler olup yardımcı kişi olarak romanda yer alırlar.

Kırık Hançer romanında, vakayı başlatan ona yön veren Ömer yüceltilmiş bir tiptir. Romanda merkezi kişi veya başkahramanı odur. Sita ona eşlik ederken ona göre tavır alan ikinci derece kahraman olarak yer alır. Belirleyici olan Ömer, her zaman özne durumundadır. Sita'nın yaptığı her şey Ömer ile ilişkilidir. Sita, gerek Ömer'e âşık olmasından, gerekse kırık hançeri yok etmek isteyen Ömer'in başına bir şey gelmesinden endişe eder. Bundan dolayı Ömer'i kararından döndürmek ister; fakat Ömer kararından geri dönmez.

"Kırık Hançer'in ele geçirilmez olduğunu anlarsan, onu ele geçirmek fikrinden vazgeçer misin, dedi." (K.H., s.88).

Ömer, babası savaşta Çandra tarafından kahpece şehit edilen bir askerin oğludur. Onu, amcası Bekir Bahadır büyütür. Kendisini iyice geliştirir. Müsabakalarda birinci olunca çok zor bir görev olan kırık hançeri yok etme vazifesini, Gazneli Mahmut ona verir. Kendisini dini ve milleti için feda etmekten çekinmeyen Ömer, burada adanmış tip olarak karşımıza çıkar. Sita ise, ikinci derece tip olmasına rağmen sevdiği erkek için gerektiğinde ona doğru gelen mızrağa kendisini siper eden âşık olarak karşımıza çıkar. Sita, her defasında Ömer'e yardımcı olan bir tip olarak karşımıza çıkar.

Beci ve Çandra kötülükleri ile belirginleşen nihilist tip olarak ortaya çıkarlar. Bu tipler tek yönlü kişilikle ön plana çıkarlar. Beci, Ömer'i kendisine Sita'dan dolayı rakip görür o yüzden Ömer'i, öldürmek için elinden geleni yapar. Çandra ise babasını kalleşçe öldürdüğü gibi, Ömer'i de aynı babası gibi yok etmek ister; ama başaramaz. Ömer savaş meydanında Çandra'ya şöyle seslenir.

"Çandra! Senin iyi bir silahşor ve usta bir cengâver olduğunu duydum. Ama bu yiğitliğini hilekâr ve kalleşlikle lekelediğin de bilinen bir gerçek... Ben, senin, baskın yapıp uykuda hançerlediğin Hamza Gazi'nin oğluyum!" (K.H., s.182).

Romanda, Ömer'in at uşaklığını yapan Sungur, Gazne Devleti'nin gizli haber alma servisinin daire şefi Aslan Bey, sebze satıcısı, zindandaki görevliler, dini töreni yöneten Hindu Rahip gibi birçok üçüncü derece kahramanlar sosyal tip olarak yer alırlar. Temsil ettikleri sosyal statülerle var olan bu yardımcı kahramanlar hayatın karşısına çıkardığı birçok insandan bazılarıdır.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında merkezi kişi veya başkahraman Hanoğlu (Ahmed) olarak ortaya çıkar. Kahramanlar Hanoğlu'na göre tavır alırlar. Hanoğlu her bakımdan kendini yetiştirmiş ve girdiği her yarışı kazanan büyük bir süvari ve silahşordur. Hanoğlu, bir Hanın oğludur. Hanoğlu, nerede bir adaletsizlik görse ona müdahale eden bir kişidir.

"-Askeriniz, bu kızın sattığı muzlardan birini para vermeden aldı. Üstelik kendisinden para almak için peşinden gelen kıza, elinin tersi ile vurup onu bu hale getirdi. Ben de dayanamayıp kızın parasını vermesini, kızıdan af dilemesini ya da yaptığı bu hareketin bedelini parayla ödemesini istedim. Kavga da bu yüzden çıktı." (H.B.S.K., s.131).

Eserde, iyilerin yanında olan ve yardım isteyenlere yardım eden Tuğrul Bey, Savcı Bey ikinci derecede kahraman olarak yer alırlar. Yeni Müslüman olan Mehmet Buğra Han, Can Bey, Çağrı Bey, Hatice Terkan Sultan, Ebe Hanım, Zeynep Çiçek Hatun ve Türkan Hatun, Savcı Bey'in eşi Fatma Hatun, Hanoğlu'nun arkadaşları Gökhan, Hüseyin, Sungur ve İbrahim, Saltuk Baba, Hanoğlu'nun komutanı Demirhan Bey, Vezir, Hanoğlu ile yarışan Rüstem, Hunza, Çağrı Bey, Hanoğlu'nun Rumca hocası Ahmet, Hanoğlu'nun at uşağı Balaban, İstanbul'da bulunan Uz Türklerinden Çora Bahadır, Batu, Erikson, Antonyüs ve Bizans İmparatoru üçüncü derece kahramanlar olup yardımcı kişi olarak bulunurlar.

Müslüman Türklerin üzerine yürüyen Boğa Bey, Sünni olan Halife'ye baskı uygulayan Büveyhi Firuz Bey ve Arslan Besasiri kendi amaçlarına ulaşmaya çalışırken haklı olan insanları ezmeyi amaç edindikleri için nihilist tip olarak verilir.

Malazgirt'in Üç Atlısı eserinde vakayı başlatan ona yön veren üç kişi vardır. Aksungur, Halit Ağa ve Apastol... (Karabay, daha sonra Müslüman olunca Abdullah adını alır.) Romanın başkahramanı veya merkezi kişisi Aksungur'dur. Olaya yön veren, olayı sürükleyen odur. İdeal tiptir. Kendini yetiştirmiş, davası için canını bile vermeyi göze almış, sevdiği kızı kurtarmayı savaş sonuna bırakabilen bunu yaparken de Gazi (Aksungur) tek başına değildir. Etrafında kendisi gibi kahramanlar

bulunur¹³⁶. Halit Ağa, bedenen güçlü, zor durumda olanlara yardım eden cengâverdir. O, zor durumda olan arkadaşı Aksungur'u yarı yolda bırakmayıp Mısır'a gidip Aksungur'un kız kardeşini kurtarmak için çaba sarf eder. Apostol ise Aksungur ile karşılaştığı bir ortamda onunla yaptıkları karşılaşmada yenilince iki yıl onun kölesi olma sözünü yerine getiren sözü ve özü bir olan Uz Türküdür. Daha önceki adının Karabay olduğunu söyler. Karabay, Aksungur'un yanından hiç ayrılmaz. Gerek Mısır da zindana düşerken, gerek Malazgirt Savaşı'na katılırken ve gerekse Prensesi kurtarmaya giderken hep beraber giderler. Karabay, Müslüman olmaya karar vererek Abdullah adını alır.

Aksungur ve arkadaşları kız kardeşi Çiçek'i, Hasan Sabbah'ın elinden kurtarırlar. Kâfir karşısında Türk'ün sayı bakımından az olmasının hiç önemi bulunmaz¹³⁷. Aksungur ve arkadaşları daima iyinin ve iyiliğin yanında olup gerek Şiilere karşı ve gerekse Bizanslılara karşı etkin bir şekilde mücadele verirler. Aksungur, Bizans İmparatoru'nun tüm engellemelerine karşılık sevdiği kız olan Prensesi Uz Türk'ü Neançes'in yardımları ile kurtarıp¹³⁸ gemi yolu ile Anadolu'ya geçirir.

Prenses, Bizans İmparatorluğu'na mensup olmasına rağmen kendisini kurtaran Aksungur'a, karşı gayet nazik ve sevecen bir şekilde davranır. Çok saf ve iyi niyetli biridir. Aksungur'dan etkilenerek ve de onu etkileyerek birbirlerine evlenme sözü vererek yollarına devam ederler. İmparator değişince yeni İmparator eski Prensesi kendisi ile evlenmesi için zorlar. Prenses, Aksungur'u sevdiğini, ondan başkası ile evlenmeyeceğini ve Müslüman olduğunu belirtip yeni İmparatoru reddeder. Zeynep daha önce edilgen konumda iken sevdiği erkek için mücadele verip sevmediği insan, İmparator bile olsa dik durması onu etken konuma yükseltir.

İyilerin karşısında, kötülükleri ile iyi insanları ezen Hasan Sabbah, Yusuf, Hasan Sabbah'ın adamı Rüstem, Zindancı, Bizans İmparatoru amaçlarına ulaşmak için her şeyi mübah gören nihilist tiplerdir. Yusuf, Bağdat'ta başlangıçta iyi bir insan gibi gözükürken daha sonra Kahire'de Hasan Sabbah'ın adamı olduğu ortaya çıkar. Aksungur'un at uşağı Altar, Karabay'ın at uşağı Marcos (Güçlük, daha sonra Ömer), Aksungur'un kız kardeşi Çiçek, Aksungur'a âşık olup kendisinden bir umut

¹³⁶Mehmet Kaplan. (1996). *Türk Edebiyatında Araştırmalar Tip Tahlilleri*, Dergâh Yayınları, 3.Baskı, İstanbul, s.115.

¹³⁷Mehmet Kaplan. (1996). *a.g.e.*, s.115.

¹³⁸Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Malazgirt'in Üç Atlısı*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.250.

görmemesine rağmen zindandan onu kurtaran Fatimi Prensesi Süreyya ikinci derece önem taşıyan kişilerdir.

Üçüncü derece kişilere bakıldığında ise olayların akışında belirgin rol üstlenmeyen, ancak ana kahramanların yaşamında önemli yere sahip olan yardımcı kahramanlar olduğu görülür. Aksungur'un annesi ve dedesi, at uşağı İlteber, Emir Afşin, Prensesin nedimesi Eleni, Ebu Hasan, Mansur, Zeynel, Yüksek Rütbeli Subay, Aksungur'u kurtaran İhtiyar Balıkçı ve torunu Yorgo, İlbilge, Muhafız Kara Bekir, Sultan'ın komutanları Emir Tuğtekin, Emir Davdavoğlu ve Emir Tilmaçoğlu, Sultan Alparslan, General Bailas, savaşta yenilen Bizans İmparatoru, karanlık alemin İmparatoru Neançes, ihtiyar hekim üçüncü derece kişilerdir.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında, vakayı başlatan Marsel, ona yön veren ve merkezi kişisi Turanşah ve III. Haçlı Savaşları'nı sona erdiren kişi Selâhaddin Eyyûbi'dir. Marsel, Fransa'da büyümüş, şövalye olmuş ve Kudüs'ü Müslümanların elinden tekrar almayı amaç edinen şövalye ruhlu bir tiptir. Bunun dışında kendisine söylenen her şeyi elinin tersi ile iter. Kudüs'te savaş öncesi karşılaşmada Müslüman cenkçiye yenilince onun kölesi olup bir zaman sonra Müslüman olur.

Turanşah, romanın başkahramanıdır. Olaylar genelde onun etrafında gelişir. Sultanın erkek kardeşi olup Leydi Edit'i çölden kurtarıp ona yanlış tanıdığı Müslümanları ve İslamiyeti anlatır. Leydi şaşırır ve Turanşah'a gönlü kayar.

"-Üzülmeyin Leydi, diye söze başladı genç cenkçi. Benim burada bulunuşum, tarihin garip bir cilvesi... Korkmanıza, namus bakımından herhangi bir endişe duymanıza hiçbir sebep yok. Çünkü ben bir Müslüman'ım. Canınız ve namusunuz bana emanettir, o bakımdan hiç endişe etmeyiniz. Kral Rişar'ın vereceğini söylediğiniz altınlar ve hediyelere gelince, onların bana lüzumu yok. Çünkü ben en yüce yerden, Cenab-ı Hak'tan mükâfatımı beklerim. Sonra siz, cenkte esir ettiğim bir kişi değilsiniz ki, ülkemizde yolunuzu kaybetmiş bir garipsiniz. Bir Müslüman'ın vazifesi de, yolda kalmış olanlara, yollarını kaybetmiş olanlara yardımcı olmaktır."(H.U.III.H.S.S.E., s133-134).

Birinci derece şahıs olan Turanşah, Leydi Edit'i etkiler ve ondan etkilenir. İdealist özelliğinden hiç bir şey kaybetmeden ve kişiliğinden ödün vermeden Leydi'ye olan âşkını gönlü ve bileğiyle ispat edip sonunda onunla evlenir.

Sultan Selâhaddin ise yüceltilmiş tip olarak karşımıza çıkar. O kendini İslam âlemine ve Kudüs'ün tekrar alınmasına adar. Türkler, İslam dini ve medeniyeti çerçevesinde kendi ülkelerini bularak yücelirken iç buhranlara ve dış baskılara maruz kalan İslam dünyasını ve hayatiyetini kaybeden Müslüman milletlerini de düşman

kıskacıdan kurtarırlar¹³⁹. Sultan Selâhaddin Müslüman âleminin içinde bulunduğu olumsuz hâli dağıtarak bu uğurda yola çıkarken ölümü göze alan kahramandır. Yaralanıp ölümden dönmüştür. Sultan, Haçlı sürülerine karşı Allah'ın inayeti ile onları geldikleri yere doğru gönderir.

Leydi Edit ise çölde gördüğü günden itibaren Turanşah'ı unutamaz. Gönlü onun için atar. Kral'ın kız kardeşi olmasına rağmen, Turanşah'ın karşısında edilgen konumdadır. Turanşah'a olan aşkı dolayısıyla kendi toplumu içinde ayıplanmayı bile göze alarak, Kral Rişar'a karşı durup Turanşah ile evlenmek istediğini söylemesi, onu etken konuma yükseltir.

Kral Filip Ogüst, Kral Arslan Yürekli Rişar, Orlean Dükü, İngiliz Ordu Komutanı Henry Bohun, Hospitallerin Başpapazı, Şövalye Jan, Templarların Başpapazı amaçlarına ulaşmak için her yolu deneyen nihilist tiplerdir.

Üçüncü derece kişiler ise Marsel'in dedesi, annesi, babası, kuzeni ve at uşağı Franklen Baba, genç hizmetkâr, Hacı Baba, Müslüman Esir, Müslüman cenkçilerdir.

Altın Ferman Berke Noyan romanında, olayı başlatan kişi Berke Noyan'dır. Berke Noyan dürüst, güçlü ve adaletli bir Prenstir. Çevresindeki çerileri tarafından sevilir. Yaralarını Hacı Mustafa iyi edince ruhsal yaralarının da iyi etmesini ondan ister. Hacı Mustafa, ona İslamiyet'i anlatır. Müslüman olan Noyan önce çevresine, daha sonra da ülkesine İslamiyet'in anlatılmasına ve yayılmasına öncülük eder. Tek yönlü olan Noyan sadece insanlara iyilik yapmakla meşguldür. Nişanlısı kaçırılmış olan Osman'a, Altın Ferman'ı vererek tüm kapıların Osman'a açılmasını sağlar. Hülagü'nün ordusunu yenerek daha fazla ilerlemesini durdurur.

Osman merkezi kişi olup, yiğit ve nişanlısı kaçırılmış Türkmen delikanlısıdır. Roman başlangıcının dışında olaylar kendisi etrafında gelişir. Kaçırılan nişanlısını bulmak için yıllarca arar ve en sonunda Haşim Amca'nın yardımcıları ile Bağdat'ta bulur. Bağdat düşman işgali altında olduğu için kurtarabildiği kadar Müslüman'ı kurtarır. Dönüş yolunda yaşadıkları kötü olay Osman ile Gülbeyaz'ın evlenmelerine mani olur.

“Gülbeyaz'ın atı ürkererek şahlandı. Anında Gülbeyaz, atın üstünden yere çakıldı. Olay o kadar çabuk olup bitmişti ki, Osman da, yanındaki çeriler de bir şey yapamadılar. Binicisini atmış olan at, yeleleri uçarak kaçıp gitti.

¹³⁹Osman Turan. (2012). *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi*, Ötüken Yayınları, 21. Basım, İstanbul, s.24.

Osman, atından atlayarak çılginlar gibi Gülbeyaz'ın yanına koştı. Kucaklayarak kaldırdı. Yerdeki taş kana bulanmıştı. Şakağından kan akan Gülbeyaz'ın, gözleri kapalıydı.” (A.F.B.N., s.175).

Osman nişanlısını kaybettikten sonra Berke Kağan'ın ordusuna katılıp Hülağü'nün ordusunun savaşta yenilmesini sağlayan subaylardan biri olur.

Gülbeyaz, Osman'ın nişanlısı ve sevdiği kızdır. Kün Boğa'nın adamları tarafından kaçırılınca onun göçü başlar. En sonunda Hadi'ye satılınca Bağdat'a yerleşir. Müslüman olan Hadi'ye, durumunu söyleyince de Hadi ona dokunmaz. Osman onu bulunca tekrar köye dönüş başlar, köyelerine az kalan bir noktada attan taşın üzerine düşüp ölür. Osman'ı hayatı beklemekle geçen Gülbeyaz, edilgen konumda olup Haşim Ağa ile birlikte Sartak'ın elinden kurtulmak için kaçtığı anda etken konumdadır.

İyilerin yanında olan Hacı Mustafa, Halil Efendi, Haşim Baba, Baycu Bağatır ikinci derece kişilerdir. Şiremön Noyan, Kün Buga, Kün Buga'nın kâhyası, Sartak ve Hülağü kötülükleri ile Müslüman ahaliye zarar verdikleri ve sadece kendilerini düşündükleri için nihilist tiplerdir.

Hacı Mustafa, Halil Efendi İslamiyet'i yaymayı amaç edinen din adamı, Vali Kün Boğa, Sartak, Yahudi bezirgân, köle tüccarı, tüccar Hadi, Çoban Hasan ve hancı sosyal tipler olarak yer alırlar. Olayın tamamlanmasında kendilerine ihtiyaç duyulan yardımcı kahramanlar ise Argun, Mengü Han, Oktar, Cebe, Buhara Valisi, Hadi, Hasan Dayı, Nogay Han, Hamza, İhtiyar çoban üçüncü derece kişilerdir.

Korkusuz Cengâver romanında Ahmet merkezi kişidir. Başkahraman olduğu için olaylar onun etrafında gelişir. Olayı başlatan ve bitiren odur. Olayda kişiler ona göre tavır alırlar. Ahmet her zaman özne konumundadır. Eleni'nin yaptığı her şey Ahmet ile ilgilidir. O hep Ahmet'e göre tavır alır ve ona karşı hislerini belli eder. Ahmet verilen görevi yerine getirmek için hep etken konumdadır. Ahmet, İstanbul'a varınca, karşılaştığı olumsuzluğa geç git demeyerek onu bertaraf etmeye çalışır.

“Dar bir sokakta güpegündüz, birkaç Cenevizli Rum kızını kaçırmaya çalışıyordu. Ahmet, Cenevizlilerin bu davranışı karşısında Bizanslı Rumların hareketsiz kalmasına inanamıyordu. Bu zorbalık karşısında nasıl durabiliyorlardı? İleri doğru bir adım atacak gibi oldu. Birden görevini hatırlayarak durdu. Ne yapıyordu? Eğer yapacağı bu çatışmada yaralanacak ya da ölecek olursa vazifesi ne olacaktı? Omzunu silkip, yürümek istedi. Fakat o anda kızın çığlıkları ve babanın feryatları, kanını dondurdu. Yere fırlatılan baba yerden kalkmaya çalışırken feryat ediyordu. Ahmet artık dayanamadı. Müslüman her kim olursa olsun, mazlumun yardımına koşmalı diye düşündü. Birden ileri atılıp, kızı tutan adamın bileğine elinin tersi ile vurdu. Adamın eli gevşeyince de kızı çekip arkasına aldı.” (K.C., s.50-51).

Ahmet kendini yetiştirmiş, birkaç dil bilen, verilen görevi en iyi şekilde sonuçlandıran bir cengâverdir. İstanbul fethedilince tekrar Eleni'yi bulmak için yola çıkar.

Eleni ise hancı olan bir Rum'un kızıdır. Aleksis olarak tanıdığı Ahmet'in kendisini iki defa kötü niyetlilerin elinden kurtarması, onu her bakımdan Ahmet'i seven ve ona güvenen bir kız yapar. Ahmet'in cesareti, iyi yürekliği ve ahlakı Eleni'nin Müslüman olmasına neden olur. Eleni, Ahmet'in karşısında dut yemiş bülbül gibi edilgen konumdadır. Hayatını ona göre dizayn eder. En sonunda Ahmet giderken, isminin Aleksis değil Ahmet olduğunu Eleni'ye söyler. Böyle olmasına rağmen Eleni, Ahmet'i sevmeye devam eder.

Sultan Mehmet Han ise Osmanlı Devleti'nin padişahıdır. Çıbanbaşı olarak gördüğü Bizans'ı ortadan kaldırmak ve de Hz. Muhammed'in müjdelediği komutan olmak düşüncesi¹⁴⁰ onu Konstantinopolis'i fethetmeye sevk eder. Ondan önce Bizans'ın elinde olan amcası oğlu Şehzade Orhan'ın, ne düşündüğünü öğrenmek için Ahmet'i vazifelendirir. Papazlar ve halk dinlerini korumayı, İstanbul'da Latin şapkası görmek yerine Türk sarığını görmeyi tercih ediyordu¹⁴¹. Bundan ve de Türklerin geniş hoşgörülerinden dolayı Sultan Mehmet Han, Fatih adını da alır. Fetih gecikince sağda solda laflar olunca savaş meclisini toplar. Birkaç kişinin muhasarayı kaldırma teklifine kızar. Tam o arada büyük veli Akşemseddin Hazretlerinin sözleri manevi havayı artırır. Türk-İslam kültür ve medeniyetinin ortaya çıkışında gaziler kadar velilerin de büyük rolü olur. Manevi güce sahip veliler ile maddi güce sahip sultanlar arasındaki ilişkiyi göstermesi bakımından¹⁴² aşağıda verilen olay dikkat çekicidir.

"Çekilen kılıç, vazifesini yapmadan kınına sokulmaz. Cihad gayesiyle başladığımız bu muhasarayı asla kaldırmamalıyız. Dinimiz bize sabırlı olmayı emreder. Elbette her zorluk için şüphesiz bir kolaylık vardır. Zaferler kolaylıkla kazanılmaz. Zorluk çekilecek ki zaferin tadına varılsın. Görmez misiniz ki, düşman dayanma gücünü kaybetmiş. Şehrin semalarında Allah'ın yüce adını duyurabilmemize az kaldı. Bu durumda mı, muhasaradan vazgeçeceğiz.

-Salı sabahı surlar üzerinde, çelik pençeli gazileri ve dalgalanan sancakları görüyor ve şehri nurlandıran Ezan-ı Muhammediye'yi duyuyor gibi oluyorum." (K.C., s166-167).

¹⁴⁰Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *Korkusuz Cengâver*, Genç Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.40.

¹⁴¹Osman Turan. (2012). *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi*, Ötüken Yayınları, 21. Baskı, İstanbul, s.279.

¹⁴²Mehmet Kaplan. (1996). *Türk Edebiyatında Araştırmalar Tip Tahlilleri*, Dergâh Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, s.120-122.

Osmanlı Şehzadesi Orhan'ın taht mücadelesine girişmeyeceğini, İstanbul'da bilinmedik bir şekilde yaşayacağını söyleyip fedakârlık yapması dikkat çeker. Romanda yardımcı kahraman olarak yer alan Ağa, Cafer Ağa, İshak Paşa, Kapıcı, Niko, Sungur, Ulubatlı Hasan, Çandarlı Halil Paşa, Zaganos Paşa, Dayı Kocabey, Prens Dukas, General Nikefor, Grandük Notaras, İmparatoriçe, İhtiyar Yorgo üçüncü derece tiplerdir.

Bizans İmparatoru Konstantin, Savapolos, Macar elçileri, Bizans Başkomutanı Jüstinyani kendi amaçlarından başka bir şey düşünmeyen nihilist tiplerdir.

İstanbul'da han işleten Niko, Saray hizmetkârı, tersanede çalışan Ağa, top dökten Sultan Mehmet Han, külhanbeyi Savapolos, Şehzade Orhan'ın hizmetkârı Sungur sosyal tipler olarak ortaya çıkarlar.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları eserinde Seydi Ali Reis'in gezi yazısı olan Mir'at-ül Memalik'ten yararlanılarak yazılan ve yanındaki leventlerin başından geçenleri¹⁴³ Seydi Ali Reis'in merkezi kişiliğinde verilir. Olayları belirleyen ve onlara yön veren Seydi Ali Reis'tir. Seydi Ali Reis, donanmayı getirmeye çalışırken ona engel olan Portekizliler ve fırtına onun etken kişiliğini etkilemez. Her seferinde farklı bir yol bulur. Reis, leventlerin Hindistan üzerinden gelirken kıllarına bile zarar gelmeden İstanbul'a ulaşması için, elinden geleni yapar. Reis, başlarından geçenleri ve gezip gördükleri olayları kâğıda dökerek tarihe not düşer.

Ubeyde Bey, Kalli'lerin elinden kurtarıldıktan sonra leventlerin ısrarı üzerine hayat hikâyesini anlatır. Aslen İspanyol, adının da Pedro de Garcia olduğunu belirtir. Zengin olmak için Latin Amerika'da çok kanlar döktüğünü ve en sonunda Müslüman olduğunu vurgular. Müslüman olduktan sonra İslam'ı anlatmak için Hindistan'a geldiğini anlatır. Ubeyde Bey'in hayatını anlattığı bölüm epeyce yer kaplar. Ubeyde Bey, edilgen konumda olup Müslüman olmadan önceki dökmüş olduğu kanların ıstırabını kalbinde taşır. Müslümanlık onun sıkıntılarını giderir.

İkinci derece kahraman olan Hanzala, Seydi Ali Reis'in arkadaşının oğludur. Babası küçük yaşta öldüğünden dolayı Reis, onu yanına alıp iyi bir levent olarak yetiştirir. Yeni evlenmiş olmasına rağmen, Seydi Ali Reis'in teklifi ile önce sefere,

¹⁴³Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları*, TimaşYayınları, 4. Baskı, İstanbul, s.6.

daha sonra da donanmayı getirmeye beraber giderler. Onun hayatında Reis'in önemli bir yeri olur. Onu babası kadar sever. Mola yerinde Reis'in canını kurtarır.

“Hanzala derhal Seydi Ali Reis'in bulunduğu yere döndü ve dönmesi ile de, elini, şimşek gibi kuşağına sokarak belindeki hançeri alıp fırlatması bir oldu. Herkes, heyecanla Seydi Ali Reis'in tarafına baktı ve bütün ağızlarından; Eyvah! Nidası fırladı. Çünkü tam da Reis'in başının üstünde, o koca ağacın dallarından sarkan büyük bir yılanın başının sallandığı görülmüyordu. Ama Hanzala'nın fırlatmış olduğu hançer, Seydi Ali Reis'e dört parmaklık bir mesafeye gelmiş olan yılanın başına saplandı. Reis, bağırıları ve çığlıkları duyunca, o da kendisini yana attı.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.23-24).

Romanın olay akışı içerisinde kendilerine ihtiyaç duyulan yardımcı kişiler ise Portekizli denizciler, Kalli'ye tapanlar, Kristof Kolomb, Joze, Juan, Cortes Pizarro, Şarl Kent, papaz, Papaz Valverde daima güçlünün yanında olup amaçlarına ulaşmak için her şeyi mübah gören nihilist insanlardır. Denizci olan Ali Reis, Hanzala, Mustafa Ağa, Tüfekçiler Serdarı Ali Ağa, Leventler, Pedro Garcia (Ubeyde Bey), Kristof Kolomb, Joze, Juan, Cortes, Pizarro, Papaz Valverde, kılavuz olan Sindli kılavuzlar, din adamı olan Şeyh Abdülvehhab, Şeyh Cemali bunlar sosyal tiplerdir. Şarl Kent, papaz, Bekir, Abdurrahman, Abdullah, Hanzala'nın anası, Hatice, Sultan Süleyman, Mustafa Paşa, Murat Reis, Sultan Ahmed, Melik Esed, Kalküta Padişahı Samirî, Ahmet, Pîri Reis, Murat Reis, Montezuma, Hasan Ağa Mirza Şah, Muhammed Han üçüncü derece kahramanlar olarak yer alır.

Zafer Rüzgarları eserinde, Turgut Reis merkezi kişi özelliği gösteren başkahramandır. Olayı başlatan, devam ettiren ve sona erdiren kişi Turgut Reis'tir. Tüm kahramanlar onun karşısında edilgendir. Tüm derdi Türk İslam ülküsü çerçevesinde, Akdeniz'de Müslümanların rahatça gezmesi için Haçlıların onlara karşı kolunu kanadını kırarak palazlanmalarını önlemek ister. Reis, bunda başarılı olur. Akdeniz'de, Osmanlı'nın egemenliği altına girmeden önce bile, Haçlılara kan kusturup Dragut lakabını alır. Onu cezalandırmak için Haçlılar donanmalarını onun üzerine göndermelerine rağmen o, Allah'ın izni ile her seferinde bu tuzaklardan kurtulur. Etken konumda olup Endülüs'teki Müslümanları kurtarır. Hem denizde, hem de karada Hristiyanların gerek canına ve gerekse malına zarar verir. En sonunda bir savaşta Hakk'ın rahmetine kavuşur.

İkinci derece kişilere bakıldığında Reis'in sağ kolu Filiz Ahmet Reis, Endülüs'ten kaçıp Turgut Reis'in yanında yer alıp daha sonra Endülüs'e düzenlenen Müslümanları kurtarma operasyonuna ve buna benzer birçok sefere katılan Hanzale, Cenevizlilerin elinden kurtulup tekrar Reis'in emrinde çalışan Ömer, daima Reis'in emrine âmede olurlar.

Üçüncü derece kişiler ise leventler, İmam Efendi, Hamza, Bekir, Topçu Ustası, Ağa, İlyas Reis, Oruç Reis, Gülle Ahmet, Hızır Reis, Kara Dayı, İsaibel (Hatice), Zübeyr Bey, Müslüman çoban, Ali Osman, köy muhtarı, Koca Ali, Salih Reis, İhtiyar İbrahim, Deli Cafer Reis, Yunus Ahmet, Nöbetçi, İbrahim Berat, Matilda (Ayşe), Cenevizli Subay (Talha Zübeyr), Sinan Paşa, ihtiyar papaz, Cenevizli Tayfa, Jean de la Cerda, Saray Hekimi yardımcı kişi olarak ortaya çıkarlar.

Don Fernando, Janetino Doria, Antuvan d'Arci, Papa, Üstad Maryüs kötülükten başka bir şey düşünmeyen, sadece kendi çıkarlarını düşünen nihilist tiplerdir.

Turgut Reis, amiralleri ve leventleri denizci, din işi ile uğraşan İmam Efendi ve Papa, çiftçilikle uğraşan Hanzale'nin ailesi sosyal tiplerdir.

Yasak Şehir romanında, Muhammet Murat Bey merkezi kişi olarak verilmiş olup romanın başkahramanıdır. Muhammet Murat Bey, Rus baskıları sonucu göç eden insanların neler yaşadığını kendi bakış açısı içinde verir. Genelde olaylar onun çevresinde gelişir. Daha çocuk yaşta olmalarına rağmen Muhammet Murat Bey ve arkadaşları olayları merak edip onu öğrenirler.

*"-Burhan Han'ın Hristiyanlığı kabul etmesini bu millet hazzetmeyecektir!
Bu söz üzerine, biz beş arkadaş derhal birbirimizin yüzüne baktık. Ne zamandır merak ettiğimiz meselenin asılı buydu demek. Burhan Han'ın Hristiyan olması... Babalarımız onun için bu kadar kızgındı ve onun için Han'ın yanından çok öfkeli dönmüşlerdi." (Y.Ş., s.12).*

Göç esnasında Muhammet Murat ve arkadaşları av için geride kaldıkları esnada düşman olan Kazak ve Rusların eline geçerler. Küçük bir Türk birliği onları kurtarır. Muhammet Murat, düşman elinden kurtulduktan sonra, on bin kişilik Rus birliğinin gelmekte olduğunu söylemesi üzerine Seyit Mehmet Han göç yolunu değiştirir. En sonunda yeni vatana ulaşılır.

"Öğleye doğru, artık yurdumuz olan güzel topraklara ulaştık. Çayırlar bir çiçek tarlası gibi uzanıp gidiyordu. Kır güliyor ve içimizi neşe ile dolduruyordu." (Y.Ş., s.207).

Seyit Mehmet Han Kasımoğullarının beyidir. Burhan Han'ın Hristiyanlığı kabul etmesi üzerine, ona biat etmeyerek yapılan toplantıda göç kararını çıkartıp göç edeceklerine, başbuğ olan aktif biridir. Üzerine aldığı sorumluluk büyük olmasına rağmen, Allah'a tevekkül eder. Han ve millet ulaşmak istenilen noktaya, sıkıntı çekerek ve Ruslarla yapılan savaşı kazanarak ulaşırlar. Han bu yolculukta ve savaşta oğlu ile birlikte birçok kişiyi kaybeder. Özgürlük için çıktıkları yolda, varılmak istenen yeni vatana ulaşılmasında Han'ın önemli bir katkısı olmuştur.

Burhan Han(Vasili), Rus Çarı, Ryazan Baş Psikoposu Miyasil kendilerinden başkalarını düşünmemelerinden dolayı nihilist tiplerdir. Burhan Han, Müslümanlığı bırakıp Hristiyan olması ve halkını Hristiyanlığa zorlaması, Rusların gözüne şirin gözücü Hanlığını devam ettirme düşüncesindedir. Muhammet Murat'ın arkadaşları Nur Devlet, Hamza, Bekir ve Can Ali, Komutan Pulat Bey, Balamir, Kahya, Mustafa Mirza, Kasım Mirza, Nalbant Ali Usta, Abdullah Usta, İbrahim Ağa, Yusuf, Musa, Ahmet, Salim Ehat Bey, Molla Hasan, Marya, Cihangir, Muhammed Murad'ın anası, Haberci, Fiyodor Fedoraviç, Ataman, İvan İvonoviç, Rus askerleri, Kazak askerleri, Andre, Vlademir, Rus Subayı Boyar üçüncü derece kahramanlar olup eserde yardımcı kahramanlar olarak yer alırlar.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında Şeyh Şamil merkezi kişi olarak yer alır. Etkin konumda olup olayları başlatıp bitiren kendisidir. Daima olayların öznesisidir. Moskof kâfirine karşı 19. yüzyılda tüm Dağıstan ve Çeçenistan halkı onun emrinde özgürlük için savaşırlar. Bu savaşta Kafkas Müslümanları gibi İmam Şamil'de bedel öder; ama özgürlük ateşini daima sinesinde canlı tutar. Rus'un her türlü teklifini geri çevirir.

“Ona söyle! Kahraman halkımın kalplerinde kök salan bu eşsiz zafer inancını kökünden kazımadıkça, bu mübarek vatan topraklarını en son kaya parçasına kadar karış karış müdafaa etmekten bizi men edemeyeceksiniz. Dinim ve vatanım uğrunda, bütün çocuklarımı ve ailemi kılıçtan geçerseniz, soyumu kurutsanız, tek başıma son nefesimi verinceye kadar sizinle savaşacağım.” (Ö.S.Ş., s.23-24).

İmam Şamil yüceltilmiş bir tip olarak verilip hiçbir şekilde davasından geri dönmez. Önüne çıkan tüm olumsuzluklara rağmen kendilerinden kat kat çok olan düşmana karşı durur. Mühimmatı olmayan bir millet, özgürlük ateşini aşılıp hiçbir zaman esaret yaşamak istemeyen insanlarla birlikte Ruslara karşı savaşırlar.

Kerim, Rusların eline esir olarak düşmüş İmam Şamil'in değer verdiği askerdir. Ruslar ona yüklü miktarda altın vererek onu, Şeyh Şamil'e karşı suikast düzenlemeye ikna ederler. Kerim'in amacı, Ruslara oyun oynamaktır. Bu olanları İmam Şamil'in yanına gedince ona anlatır. Kerim, kendisine ilgi duyan Sonya'ya hiçbir ümit vermeden görev verilince memleketine geri döner. Ruslar ile yapılan bir savaşta şehit olur.

İkinci derece de önemli kahraman ise önceleri görev için Kerim'i kendisine âşık etmeye çalışıp daha sonra Kerim'e âşık olan Sonya'dır.

Üçüncü derece kahramanlar ise Kerim'in nişanlısı Zeynep, İmam'ın

komutanları Hacı Murat, Ali Bey, Muhammet Emin, İbrahim Hacı ve Musa Hacı, Rus vatandaşları olan Prens Vasili, Prenses Anna, Kont Andrey, Albay, Dimitri ve Binbaşı yardımcı kişi olarak yer alırlar.

Rus Çarı, General Kluk Von Klugenav, General Feze, Çernişev, General Grabe, General Fraytag, General Svarts kendilerinden başkalarını düşünmeyen tek düşündükleri Rus'ların menfaatleri olan nihilist tiplerdir.

Genel olarak insanlar askerlik mesleğiyle ilgilenirler. Bunlar İmam Şamil, Kerim, Hacı Murat, Ali Bey, Muhammet Emin, İbrahim Hacı ve Musa Hacı, Albay, Binbaşı, General Kluk Von Klugenav, General Grabe, General Fraytag, General Svarts olarak yer alırlar.

Romanlarında genelde iki farklı kültür seviyesinden kahramanlara yer veren Boyunağa, genel olarak merkezi kişiler çevresinde oluşturulan olayları belirli tipler aracılığıyla yansıtır. Romanlarında hak ve batılın savaşı verdiği için, kişiler tek yönlüdür. İyiler hep iyi, kötüler ise hep kötü olarak verilir.

Boyunağa'nın eserleri içerisinde dört ayrı kategoride yer alan insan, meslek mensubu olarak insan, sosyal hayat unsuru olarak insan, kadın olarak insan ve çocuk kahramanlar şeklinde bölümlere ayrılabilir.

Meslek olarak değerlendirildiğinde *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* eserinde ana kahramanın kendisi, çevresi ve düşman kuvvetlerinin bireyleri, askerlik mesleğine mensup olması, askerlik mesleğine mensup kişilerin özelliklerini yansıtmasına neden olur. Özellikle Seyit Battal Gazi, şehit edilen babası Hüseyin Gazi gibi kendini asker olarak yetiştirmiş ve savaşta karşısına kim çıkarsa çıksın alt eden bir kahramandır. Düelloda Ahmer'in karşısına çıkınca, kendisini küçümseyen Prens Ahmer'e geçmişte kazandığı başarılarını ifade eder.

“-Bre alçak! Ben, şehit Hüseyin Gazi'nin oğlu Malatya serdarı Battal Gaziyim. Mihail'i, Şamseb'i, İryanos'u ve Kibriyanos adlı yiğitlerinizi öldüren benim.”
(K.S.B.G., s.76).

Babası Hüseyin Gazi şehit olunca, serdarlık makamını Abdüsselam kurnazlıkla alır. Abdüsselam'ın cihat işlerini önemsememesi, daha önce haraç alınan gayri Müslimlere haraç verilmesi, kahramanlığı ile ünlü Battal'ı kızdırır. Babasının öcünü aldıktan sonra, beylerin takdirini kazanıp hakkı olan serdarlık makamını elde ederek Bizans'a korku salar. Yöneticilik mesleğini icra edenler ise Malatya Emiri Ömer, Amuriye ve Kayseri Tekfurları, Bizans İmparatoru yer alır.

Bizans'ta Müslümanlar adına casusluk yapan Mühengi Hindi Konstantinopolis'te nalbantlık mesleğini yapar. Din adamı olarak Hocalar, Papazlar ve Papa yer alır. Battal'ın atına bakan Tevabil uşak olarak yer alır.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında, Tarık Bin Ziyad, Abdullah, Endülüs'ü fethetmeye giden ordu mensupları ve düşman kuvvetleri askerlik mesleği ile uğraşırlar. Bu meslek ile ilgili kişilik özelliklerini yansıtmasına neden olur. Tarık bin Ziyad ve Abdullah, Kuzey Afrika'da yaşayan Berberi iki asker olmalarına rağmen Endülüs'ün fethi için biri öncü birlikte subay olarak İspanya'ya önceden gider, diğeri ise Endülüs'ü fethetmek için ordusunu gemilerle diğeri yakaya taşır. Ordu, gemilerden indikten sonra gemileri yaktırarak askerî deha olduğunu ispat eder.

"Alevler içinde gördüğünüz o gemileri yaktıran benim. İfrikiyye ile hiç bağlantımız kalmadı. Şunu iyi bilin. Şimdi önümüzde düşman, ardımızda deniz var. Sabır ve sebat ederseniz zafere ulaşırsınız ve Endülüs'ü fethederiz." (E.K.T.B.Z., s.136).

Yönetici sınıfına Genel Vali Musa Nusayr, Kral Rodrik örnek olara verilebilir. Din adamı olarak papazlar yer alır. Bezirgânlıkla uğraşan Yahudi, nedimelik yapan Raşel, toplayıcılık yapan çingeneler meslek gurubu olarak yer alırlar.

Kırık Hançer romanında ana kahraman Ömer, çevresindeki insanlar ve karşılarındaki insanlar askerlik mesleğiyle uğraşırlar. Eserde askerlik mesleğinin özellikleri yansıtılır. Ömer'in askerlikteki becerisini amcası Bekir, Aslan Bey'e şöyle anlatır.

"-Rahmetli Hamza'nın oğlu! Ben büyüttüm, ben yetiştirdim. Koca Hint ülkesinde bileğini bükecek yiğit yoktur." (K.H., s.25).

Ömer, Gazneli Mahmut tarafından verilen kırık hançeri yok etme görevini birçok engellere rağmen kıvrak zekâsı ve güçlü bileğiyle kırık hançeri taşıyan Hintli atlıyı bataklığa gömer¹⁴⁴.

Meslek grubuna ise at uşaklığı yapan Sungur, istibarat başkanlığı yapan Aslan Bey, sebze meyve satıcılığı yapan adam, celatlar, kırık hançerin olduğu yerde ayın yapan Hindu Rahip, saray aşçısı, İmam Efendi yer alır.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında, roman kahramanı Hanoğlu yeni yetme genç olmasına rağmen kendisini askerlik alanında her bakımdan yetiştirir. Selçuklunun kuruluş aşamasında askerlik mesleği revaçtadır. Ayrıca Bağdat'ta,

¹⁴⁴Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2013). *Kırık Hançer*, Genç Timaş Yayınları, 15. Baskı, İstanbul, s.138.

Halife'yi sıkıştıran Büveyhilerin arasında da asker bulunur. Hanoğlu, Bağdat'ta gezerken Şii Büveyhilerden birinin, haksız yere küçük kızın muzunu alıp sonra da ona tokat atan askerlere gereken dersi verir. Hanoğlu, öyle dürüst ve yiğit bir asker olarak yetiştirilmiştir ki daha önce esir olarak yedi yıl kaldığı Hunza'nın elinden kaçmak varken aslanı öldürüp Hunza'yı kurtarır.

Mehmet Buğra Bey, Savcı Bey, Tuğrul Bey, Halife, Arslan Besasiri, Firuz Şah, Hunza ve Bizans İmparatoru yöneticilik yaparlar. Savcı Bey, aynı zamanda elçilik heyetinin başkanlığını da yapar. At uşağı Balaban, tarih anlatıcısı Saltuk Baba, meyve satıcısı küçük kız, aslan avcısı Hunza, Rumca hocalığı yapan Ahmed Bey meslek grubunda yer alırlar.

Malazgirt'in Üç Atlısı eserinin başkahramanı Aksungur'un, Halit Ağa'nın, Karabay'ın, çevrelerindeki insanların, Bizans ordusunun ve Fatimi birliklerinin asker olması, askerlik mesleğine mensup kişilerin özelliklerini yansıtmasına neden olur. Aksungur, küçük yaşında babasını kaybettikten sonra dedesi tarafından bakılır. Dedesi Numan Bey, eski bir asker olduğundan dolayı Aksungur'u yenilmez bir pehlivan olarak yetiştirir. Aksungur yeni yetme gençken, dedesini ziyarete gelen Emir Afşin ve diğer Beylerin gözüne girerek Halit Ağa'nın birliğine katılır. Halit Ağa ile iyi bir ikili oluştururlar. Apostol (Karabay, Abdullah) müsabakada Aksungur'a yenilince, verdiği söz üzerine Aksungur'un yanından ayrılmayarak onun her zor anında yanında bulunur.

Sevdiği kızını İstanbul'dan almaya giden Aksungur, Malazgirt'te karşılaşacak olan Selçuklu-Bizans savaşına katılmak için arkadaşları ile hemen doğuya doğru at sürer. Askerlik aşka galebe çalar.

"Prensesi görmeyeyim ne çıkar? Arkadaşlarım yüz binlerce düşmanla er meydanında erkekçe çarpışırken, ben burada hislerimin esiri olarak kalır mıyım sanıyorsunuz? Milletimin; bana, en fazla ihtiyacı olduğu bir zamanda onu ihmal mi edeceğim? Benim yerim, böyle anlarda arkadaşlarımın yanı, yani er meydanıdır. Onları, böyle güç bir zamanda, yalnız bırakır mıyım?" (M.Ü.A., s.195).

Meslek grubunda Konya'da hancılık yapan Rum, ev kadını olan Aksungur'un annesi, at uşağı Altar ve Markos (Güçlük, Ömer), zindancı, Balıkçılık yapan Yorgo ve dedesi, Prenses'in hizmetçisi İlbilge, Bağdat'ta kadılık yapan Ebu Hasan, Konstantinopolis'te bar işleten Neançes, Abdullah'ın yaralarını iyi eden ihtiyar hekim yer alır. Yönetici sınıfından olan Bizans Prensesi (Zeynep), Fatimi Prensesi (Süreyya), Bizans İmparatoru, Selçuklu Sultanı Alparslan, Hasan Sabbah vardır.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında iki farklı medeniyetin askerlerinden bahsedilebilir. Biri İslam Medeniyetinin askerleri olup Kudüs'ü korumak için savaşır; diğeri ise, Haçlı Medeniyetinin askerleri olup Kudüs'ü Müslümanlardan geri almak için savaşır. İki asker tipi arasında fark bulunur. Müslüman askerleri Haçlılardan az olmalarına rağmen daha cesur, daha asil duygulara sahip ve şehit olmak için yaratılmış asker tipidir. Tek düşünceleri Allah rızasını kazanmaktır. Haçlılar ise görünüşte dinî sebeplerle Kudüs'ü almak için gelmişler de gerçekte tek düşündükleri şey para ve ün kazanmaktır. Sultan Selahaddin, Haçlı birliklerine karşı mücadele verip onları geldikleri yere sürer. Esir edilen bir Haçlı askeri, kendisini esir eden Müslüman askerine şöyle konuşur. Selahaddin, yiğitler yiğidi ve şövalyeler şövalyesidir¹⁴⁵.

Meslek grubuna Marsel'in at uşaklığını yapan Franklen Baba ve iki soytarı gösterilebilir. Yönetici sınıfında ise Fransa Kralı Filip, İngiliz Kralı Rişar, Avusturya Dükü, Sultan Selahaddin, Şehzade Turanşah, Hospitallerin Başpapazı, Templarların Başpapazı bulunur.

Altın Ferman Berke Noyan romanında, Berke Noyan ve Osman askerî kişilikleri ile tanınan kişilerdir. Berke Noyan, Müslüman olduktan sonra Kafkasları ve Kuzey Karadeniz'in Müslüman olmasında önemli katkıları olan ve bunun için Hülagü'yü yenen hem askerî dehadır, hem de Kağan'dır. Osman ise, kaçırılan nişanlısının peşine düşüp en sonunda onu Bağdat'ta bulur. Şehir İlhanlıların kuşatması altındadır. Osman, şehir düşünce Büyük Kağan'ın Altın Ferman'ı ile birçok Müslüman'ı kurtarır.

"-Diz çökün köpekler! Görmüyor musunuz Büyük Kağan'ın fermanını, diye haykırdığı duyuldu. Bütün Moğol Çerileri diz çökerek fermanı ve Osman'ı selamladılar."
(A.F.B.N., s.165).

Hacı Mustafa hem kırıkçı, hem de din adamıdır. Berke Noyan'ın hem yaralarını iyi eder, hem de din ile ilgili sorularına doyurucu cevaplar vererek onun ve askerlerinin Müslüman olmalarını sağlar. Bu yüzden Noyan, Hacı Mustafa'ya değer verir. Yönetici sınıfında Berke Noyan, Sartak Noyan, Mengü Han, Nogay Han, Buhara Valisi, Kün Boğa ve Abbasi Halifesi yer alır. Esir tüccarlığını acımasızca yapan Sartak, uşak Haşim Ağa, esir ticareti yapan Yahudi bezirgân, tüccarlık işi yapan Hadi meslek grubunda yer alır.

¹⁴⁵Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi*, TimaşYayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.81.

Korkusuz Cengâver eserinde ana kahraman Ahmet, Sultan Mehmet Han, Osmanlı ordusu ve Bizans ordusu askerlik mesleğiyle uğraşırlar. Ahmet kendisine verilen görevi yerine getirmek için İstanbul'a gidip görevini tamamladıktan sonra, Sultan'ın huzuruna varır. Sultan Mehmet Han, bir askerî deha olarak yıkılmaz denilen İstanbul Surları'nı döktürdüğü büyük toprakları yıkan, geçilmez denilen Haliç Boğazı'nı karadan gemi indirerek geçen ve buna benzer birçok işi sırf Hz. Peygamberin hadisindeki övdüğü kişi olmak için yapar. Muhasara uzun sürünce din ve devlet adamlarını toplayıp onlara şöyle seslenir.

“-Lala! Lala! Ne diyorsun sen? Muhasarayı kaldırmak mı? Hz. Muhammed'in (sav) fethedileceğimizi müjdelediği bu şehri fethetmek için gelecek Macar ve diğer Haçlı sürülerine değil, onlar gibi binlercesine karşı çıkmaya hazırım. Ateşi avuçlamak, kılıcın keskin ağzında yürümek dahi olsa, Konstantiniyye'yi fethedip, Peygamber Efendimizin müjdelediği komandan olmaya kesin olarak kararlıyım. Ya Konstantiniyye beni alacak ya da ben Konstantiniyye'yi!..”(K.C., s.166).

Din adamı olan Akşemseddin döneminin büyük velisidir. Her daim Sultan Mehmed'in yanında olup onu manevi olarak destekler. İstanbul fethedilmeden önceki toplantıda gerek askerlerde ve gerekse devlet adamlarının bir kısmında muhasarayı kaldırma fikri ortaya çıkınca toplantıda söz alır.

“-Çekilen kılıç, vazifesini yapmadan kınına sokulmaz. Cihat gayesiyle başladığımız bu muhasarayı asla kaldırmamalıyız. Dinimiz bize sabırlı olmayı emreder. Elbette her zorluk için şüphesiz bir kolaylık vardır. Zaferler kolaylıkla kazanılmaz. Zorluk çekilecek ki zaferin tadına varılsın. Görmez misiniz ki, düşman dayanma gücünü kaybetmiş. Şehrin semalarında Allah'ın yüce adını duyurabilmemize az kaldı. Bu durumda mı, muhasaradan vazgeçeceğiz.

-Salı sabahı surlar üzerinde, çelik pençeli ve dalgalanan sancakları görüyor ve şehri nurlandıran Ezan-ı Muhammediyye'yi duyuyor gibi oluyorum. Korkmaya, gevşemeye gerek yoktur. Metin olup, Allah'a sığınalım efendiler” (K.C., s.166-167).

Sultan Mehmet Han, Bizan İmparatoru Konstantin, Prens Dukas, Gradük Notaras yöneticilik mesleğine örnek verilebilir. Gemi yapımı işiyle uğraşan Ağa, din adamları Akşemseddin Hazretleri, Molla Gürani, Molla Hüsrev, Molla Zeyrek, Hocazâde Muslihiddin Mustafa, Veliyyüddinzâde Ahmet, Papa, kardinal, Patrik ve han işleten Niko meslek grubunda yer alır.

Zafer Rüzgarları romanında, başkişi olan Turgut Reis, leventleri ve Haçlı donanmasında bulunanlar hem denizcilik, hem de askerlik mesleğiyle uğraşırlar. Denizcilik mesleği ile uğraşanların özelliklerini yansıtır. Özellikle Turgut Reis'in denizciliği hem Türkler tarafından, hem de Hristiyanlar tarafından övgü ile bilinir. Hristiyanlar ona namı Dragut¹⁴⁶ diye söyleyip onun adını veya yaptığı işleri duyunca haç çıkarırlar. Reis, askerlik mesleğinde çok iyi olduğu gibi, dinî bilgilerde de

¹⁴⁶Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2000). *Zafer Rüzgârları*, Timaş Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, s.105.

kendini iyi yetiştirir. Düşmanların elinde esir olduğu dönemde papazlar, onu Hristiyan yapmaya çalıştıklarında, onlara boyun eğmeden ve korkmadan askerî cesaretle hak din İslam'ı, Tevrat ve İncil'den örnekler vererek açıklar; lakin papazlar kalkıp onu dinlemezler. Sadece birinin aklı karışır.

“-Evel Allah hiç birinizden de korkmuyorum! diye bağırdım. Benim de kafam kızmıştı. Ne yapacaksınız? Elinizdekini ardınıza koymayın! Yüce Allah yardımcımdır! Öldürseniz bile sizlere boyun eğmem. Dünya fani, ahret ebedidir.” (Z.R., s.117).

Din adamı olarak Turgut Reis'in gemisinde bulunan İmam Efendi, gemiye yerleşen çocuklara askerî eğitimin yanında dini eğitim verir. Din adamı olan Papazlar, Turgut Reis'i dininden döndürmek için çalışırlar.

Çiftçilikle uğraşan Don Fernando, bu işleri Marisco diye nitelediği Endülüslü Müslümanlara karın tokluğuna yaptırır. Fernando, en sonunda bu Müslümanları Engizisyon Mahkemesi'nde yargılatıp ateşe atacağı günün akşamında, Hanzale ve ailesi oradan kaçarlar.

Gemide topçuluk işi ile uğraşan Filiz Ahmet Reis, Ömer ve Ali Osman, Turgut Reis'in gemilerinde önemli işlere imza atarlar.

Bezirgânlık yapan Yahudi, Müslümanlara altı at satar. Matilda'nın Dadısı, Matilda'nın Ömer'e âşık olmasından dolayı çok korkar.

Osmanlı sarayında tercümanlık mesleğini yapan Talha Zübeyr, birkaç dil bildiği için sarayda dilmaç olarak çalışır. Yönetici olarak Şarlken ve Sultan Süleyman verilir.

Yasak Şehir romanında, Kasımoğulları'nın din değiştirmemek için kendi topraklarından başka bir yurda göçü anlatılırken erkekleri, yeni yetme gençleri ve kadınları düşmanlarına karşı askerî eğitim alırlar.

“Ailelerimizin namuslarını ve hayatlarını, aldığımız askerî eğitimle kurtarabilecektik. Onun için komutanlarımızın emirlerini harfiyen yerine getiriyorduk. Piştov kullanmasını çok güzel öğrendik. Biz gençler o zamana kadar cenge hiç katılmamış esnaf ve zenaatkârlardan olan kişiler, acemi erleri teşkil ediyorduk.” (Y.Ş., s.86).

Yaşanan olaylar olayın kahramanı olan Muhammet Murat'ın gözünden anlatılır. Çocukluğuna doyamadan gençliğe adım atıp silahları kullanmayı öğrenir. Düşman eline esir düşer. İlkinde birlik tarafından kurtarılırken, ikincisinde kendi imkânları ile kurtulur.

Burhan Han, Rus Çarı, Kazanlıların Reisi, Seyit Mehmet Bey yöneticilik mesleği ile uğraşırlar. Din adamı olan Ryazan Başpiskoposu Misayil, Müslümanları

Hristiyanlaştırmak için uğraşır. Şehre su yolu yapan Abdullah Usta, nalbant Ali Usta zanaatkar olarak yer alır.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında ana kahraman Şeyh Şamil'in, çevresindekilerin ve düşmanların asker olması, askerlik mesleğine mensup kişilerin özelliklerinin yansıtmasına neden olur. Özellikle Şeyh Şamil, verdiği özgürlük mücadelesinde Ruslara karşı askerî deha olarak ortaya çıkar. Tutsaklığa doğru giden Çeçen halkının önderi olarak, onları teşkilatlandırıp düşmanı defalarca hezimete uğratar. Barış teklifinde İmam, Kafkaslarda baş kaldırmaması için önerileri, her türlü menfaat sağlayıcı şeyleri reddeder.

“Vücudumun parça parça kıyılacağını ve sırtımı verdiğim şu vatan topraklarında taş üstünde taş bırakılmayacağını bilsem, bu kesin kararımı hiçbir zaman değiştirmeyeceğim.” (Ö.S.Ş., s.93).

Kerim, İmam Şamil'in ordusunda savaşırken Ruslara yaralı olarak esir düşer. Düzelince de Ruslar ona mal ve mevki önererek, İmam Şamil'e suikast düzenlemesi teklifinde bulunurlar. Kerim, onlara yutturarak teklifi kabul etmiş gibi davranır. Rusya'dan Kafkaslara gelince, Rusların kalleşliğini, Kafkas kartalına anlatır.

İmam Şamil, Rus Çarı, Rus Başbakanı, Rus Savunma Bakanı yönetici olarak yer alırlar. Romanlarında mesleki önceliklerini ön plana çıkarmayan Boyunağa askerlik, denizcilik, yöneticilik, din adamlığı, bezirgânlık ve zanaatkârlık gibi mesleklere yer verir. Sosyal hayatın bir unsuru olan insanı ele aldığı mücahit, Haçlı ya da göçmen olarak ağırlık kazanır. *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* romanında, Battal başlangıçta Malatya serdarının oğlu iken köşkte kalır. Babası şehit olup Abdüsselam serdar olunca serdarlık makamından ve onun getirdiği bazı şeylerden uzaklaşmış olur.

“Yeni serdarın göreve başlaması üzerine Saide Hatun serdarlık köşkünü boşaltarak bağların içindeki küçük bir eve çekildi. Hüseyin Gazi, hayattayken yapılan savaşlardan ganimet payı alıyordu. Ayrıca serdarlık görevi dolayısıyla bir maaşı da vardı. O şehit olduktan sonra ailesi bu gelirlere mahrum kalmıştı. Rahmetli Hüseyin Gazi'nin ailesi artık sadece arazilerinden elde edilen gelire geçimini temin ediyordu.” (K.S.B.G., s.134).

Zor durumda olan Seyit ve anası asla hayat karşısında boyun eğmeyerek dik durmaya çalışırlar. Seyit, babasının öcünü alarak hakkı olan serdarlık makamını Abdüsselam'ın elinden geri alır. Seyit Battal Gazi, serdarlık makamında iken devletin selameti için İstanbul'a giderken papaz kıyafeti giyip, orada düşmanların Malatya için neler planladıklarını öğrendikten sonra geri döner. Abdüsselam, Bizans'ın elinde tutsak iken, Seyit onu kurtarmak için Kudüs'ten İstanbul'a doğru

giden bir keşişin yerine geçip Kostantinopolis'te verdiği vaazlar sonucu saygı görür. Ayasofya'da ölüme terk edilmiş Abdüselam'ı, daha önce kendisine her türlü zorluğu çıkarmasına rağmen ölümden kurtarır ve onun hayır duasını alır.

Bizans'taki Hristiyan din adamları yanlış olan uygulamalara fetva verirler. Abdüselam'ı kurtarmak için Ayasofya'da keşiş kıyafeti ile Petros diye tanınan Battal, Başkeşiş'e kilisenin neden böyle işkenceye izin verdiğini sorar.

"Bu Basileus'un emri, diye cevap verdi. Bizler de uygun bulduk. Kutsal eşyalarımıza el uzatanların elleri kırılmalıdır." (K.S.B.G., s.191).

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad eserinde, Müslümanlar mücahit olarak yer alırlar. Tek gayeleri Allah'ın isminin Endülüs'te de yankılanmasıdır. Bu uğurda önce öncü birlik, daha sonra da ordu gönderilir. Kendilerinden çok olan Haçlı ordusuna karşı, cihat aşkı ile yanan Müslümanlar savaşı kazanırlar.

"Kral öldü! Kral öldü!.. Çılgınlıklarıyla geriye kaçmaya başlamışlardı. Bu çılgınlık, askerler arasında da duyulmaya başlayınca, Vizigotlar karmakarışık bir şekilde kaçmaya başladılar." (E.K.T.B.Z., s.188).

Yahudi bezirgâni, çapulcu ve papazların elinden kurtaran Abdullah, yaralı ve can güvenliği olmadığından köşküne bırakır. Yahudi çok zengin olup işyerinde çok para kazanan bir bezirgândir. Yahudi topluluğu azınlık olduklarından dolayı İspanya'da birlik halindedir. Hristiyanlar tarafından hor görülüp ezildikleri için Müslümanların İspanya'ya hâkim olmalarına içten içe sevinirler.

İspanya'da hiç kimse tarafından seilmeyip daima horlanan bir sosyal grup da çingenelerdir. Abdullah, çatışmada aldığı darbe sonucu hafızasını kaybedince çingeneler arasında yaşar. Askerlere karşı geldikleri için, kısa süreli arbededen sonra tutuklanarak çingeneler taş ocağına doğru götürülür.

"-Devlete karşı çıkan serseriler bunlar!.. Çingeneler!.. Onları taş ocaklarına götürüyoruz. Orada yaşadıkları cehennem hayatından sonra, askerlere el kaldırmak neymiş görecekler!" (E.K.T.B.Z., s.148).

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında, Haçlı zihniyeti ile Kudüs'e gelen Haçlılar orayı tekrar almak için uğraşırlar; fakat Müslümanlar azınlık durumuna düşmemek ve de Allah rızası için orayı korumaları sonucunda, Haçlılar geri dönmek zorunda kalırlar. Bu uğurda Sultan ile nefer aynı statüde olup düşmana karşı konulur. Zengin olma hayaliyle Kudüs'e gelen Haçlılar, oraya giremeden ya öldüler ya da geriye dönmek zorunda kaldılar.

Zafer Rüzgarları romanında, Endülüslü Müslümanlar kendi aralarında

birbirlerine düşünce zamanla Vizigotlar güçlenip onları tutsak alır ve azınlık konumuna düşürürler. Daha önce sahibi oldukları malları karın tokluğuna ve eziyetlerle işlerler. Müslümanlara din değiştirme zorunluluğu getirilir. Kimisi diri diri ateşe atılır, kimisi yalandan din değiştirir, kimisi de göç etmek zorunda kalır.

“ Kurdukları Engizisyon mahkemelerinde İslam ’dan dönmeyen Müslümanları yakmaya, derilerin yüzüp tuz ekerek, keçilere yalattmaya başlamışlardı. Bir kısım Müslümanlar da, yapılan bu çeşitli baskılar sonunda mahsustan Hristiyan isimleri aldılar. Halk arasında ve resmi kuruluşlarda bu isimleri kullandılar.” (Z.R., s.60-61).

Yasak Şehir romanında Kasımoğulları Hanı Burhan Han, Hristiyan olup Vasili adını alınca halkının da Hristiyan olmasını ister. Halkı buna şiddetle karşı çıkar. Halk orada kalınca daha zorlu günlerin geleceğini düşünüp bir başka yurt bulmak için göç kararı alır. Göç sırasında birçok sıkıntı ile karşılaşılır. Açlık, uzun yolculuk, tabiat şartları ve Rus saldırısı onları hırpalar. En sonunda ulaşmak istedikleri noktaya ulaşırlar.

“Öğleye doğru, artık yurdumuz olan güzel topraklara ulaştık. Çayırlar bir çiçek tarlası gibi uzanıp gidiyordu. Hafif esinti ile sallanan çiçekler, sanki bizleri selamlıyordu. Kır gülüyor ve içimizi neşe ile dolduruyordu.” (Y.Ş., s.207).

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, tutsak edilmek istenen halkın tutsak olmamak için vermiş olduğu mücadele anlatılır. Kerim, Rusların elinde tutsak iken kendisine vaat edilen daha iyi bir sosyal statüyü görünürde kabul edip bir katır yükü altını alır; ama onun amacı Rusları düşürmektir.

“Kerim, bunları, güya meselenin üzerinde durmadığını, sadece paraya ve mevkie önem verdiğini göstermek için söylüyordu. Amacı, Albayı kuşkulandırmamaktı.” (Ö.S.Ş.Ş.,s.71).

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında, ikinci planda gözükten kadınlar güçlü, onurlu duruşlarıyla ön plana çıkarlar. Şehit olan Hüseyin Gazi'nin eşi ve Seyit Battal Gazi'nin annesi Saide Hatun, yoksul olmalarına rağmen kimseye el açmadan önce serdarlık köşkünden ayrılır, daha sonra küçük bir eve geçer.

Saide Hatun, oğlunun serdarlık makamına talip olmasından dolayı Abdüsselam tarafından başına bir iş getirilebileceğinden dolayı endişelenir. “Oğlum! Ciğer parem, evladım. Sen bu işten el çek. Abdüsselam, saygın ve zengin bir kimsedir¹⁴⁷.” diyerek oğlunun fikrini değiştirmek ister. Seyit fikrinden geri durmaz.

Bizans saray Nazırı'nın kızı olan Aspasya, Kayseri'ye ziyarete giderken eşkıyalar tarafından kaçırılacağı anda, çaresizken Seyit onu eşkıyaların elinden

¹⁴⁷Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2013). *Koçyiğit Seyit Battal Gazi*, Genç Timaş Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s.136.

kurtarır. Aspasya olan bu kız daha sonra İmparatorluk değişince bir manastıra sığınır ve zamanla Müslüman olur. Seyit Battal Gazi'yi manastırın önünde yaralı görünce, onu gizlice bir odaya alır ve yarasını tımar eder. Kendisine yapılan iyiliği karşılıksız bırakmayan Aspasya, ölümü göze alarak Seyit'i gizler. Bu uğurda daha sonra şehit olur. Apastol Müslüman olup Ahmet Turan adını alınca eşi Ayşe adını alır. Ayşe eşinin yanında ona destek olmayı amaçlar.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında, üç kadın vardır. Üçü de Abdullah'ı sever. Zehra nişanlısıdır. Romanda pek yer almaz. Öncü birlikte subay olan Abdullah, memleketine dönünce Zehra ile evlenir. Tekrar keşif için geldiğinde Endülüs'te yaralanıp hafızasını kaybeder. Geri dönmeyince herkes gibi Zehra da onun öldüğünü zannedip kahrından ölür.

Ester, Yahudi bezirgânın kızıdır. Babasını eşkıyaların elinden kurtardığı için Abdullah'a minnet duyar. Ayrıca Abdullah yakışıklı ve nazik olduğu için ona gönlü akar. Ester, ilk başta Abdullah'a bir şey demez, onu uzaktan sever. Daha sonra çingeneler arasında görünce onun kurtuluş akçesini ödeyip onu serbest bırakır. Hafızasını kaybeden Abdullah, Estergilin evinde kalır. Hafızası geri gelince oradan ayrılır. Endülüs fethedilince Ester, Abdullah'ın yanına gidip kardeşi Yacob'un kendisini, Hz. Süleyman'ın Sofrası için öldüreceğini söyleyip onun canının kurtulmasına sebep olur. Ester, sevdiğinin başına bir şey gelmesini istemez. Yacob ve adamları etkisiz hale getirilince de Ester, Abdullah'a Müslüman olduğunu, kendisini burada bırakmaması gerektiğini söyler. Abdullah da ona şöyle seslenir.

“-Ester! Yemin ederek söyleyebilirim ki, bu sözlerin beni çok ama, pek çok sevindirdi. Bu gece rüya görmüştüm. Rüyamda Zehra bana: Esma ile evlen diyordu ve yanımda da sen vardın. Esma dediği, sendin.” (E.K.T.B.Z., s.206-207).

Üçüncü kadın ise Esterella'dır. Esterella çingene kızıdır. Abdullah'ı savaş meydanında bulup onun yaralarını iyi eder. Esterella, Abdullah'ı sever; ama Abdullah ona kendisini bir sevgili olarak düşünmediğini belirtir.

Kırık Hançer romanında yardımcı kahraman olan Sita, Ömer her zor duruma düştüğünde veya ulaşması gerektiği şeylere ulaşamadığında ona yardımcı olur. Ömer'in hayatını kurtarması ve Ömer'e âşık olması, Sita'yı daima Ömer'e karşı bir yakınlık hissetmesine neden olur. Beci'nin elinden onu zindandan kurtarması, kırık hançeri görebilmesi için bir mekân ayarlaması, çölde susuzluktan ölmek üzere iken onları bularak su vermesi ve en önemlisi de Ömer'i ölümden kurtardığı sahne Sita'yı yüceltir.

*“Beci, savaş boyunca Ömer’i mızraklamak için fırsat kollamıştı. Onun, Osman Ali’nin üzerine eğildiğini görünce, elinde uzun zamandır tuttuğu mızrağını savurdu. Ömer’in peşinden gelen Sita, mızrağın geldiğini görünce;
-Ömer dikkat et, diye bağırdı Ömer’in önüne geçti.
Havada bir yılan gibi şimşeklenerek uçan mızrak, Sita’nın göğsüne hışırtı ile gömüldü.
Ucu, sırtından çıktı.
-Ömer! Ömerim! Beni unutma! Unutma beni!” (K.H., s.165).*

Ömer, bir Bey kızı olan Gülnihal’i ormanda Hindu çapulcuların elinden kurtarır. Romanda kızın herhangi bir etkisi görülmez. Gazne’ye ulaştınca da evine gider.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında, Hanoğlu’nun ilk ailesinden annesi Hatice Terkan Sultan, ablaları Rukiye Selcen Hatun, Zeynep Çiçek Hatun, Türkan Hatun ile ebe yer alır. Hatice Terkan Sultan, Han’a bir erkek bebe verdiği için mutludur. Kız çocukları da kardeşleri dünyaya geldiği için bu mutluluğu babaları ile paylaşırlar.

“-Babacığım, dedi. Kardeşimin sağ kaşının hemen üstünde minik bir ben var. Görüyor musunuz? Aynen sizinki gibi.” (H.B.S.K., s.14).

Müslüman Türklerle Müslüman olmayan Türklerin savaşında, Han’ın kızları Han çadırının önünde ellerinde yay ve okla beklerler. Düşman geldiği zaman onları etkisiz hale getirmeyi, getiremez iseler Ahmed’i nehirde kayığa koyup bırakma emrini alırlar. Kızlar canla başla düşmana karşı savaşırken, düşman kuvvetlerinin ilerledikleri ve Hanlık çadırına doğru geldikleri görünce Zeynep Çiçek Hatun, kardeşini bir an önce nehre ulaştırmayı düşünür.

*“Üç kavak istikametinde ilerleyen Zeynep, nihayet kayığa ulaşabildi. Ay ışığında kayığın içindeki kılıcı da gördü. Bebeği içine bırakıp kayığı itmeye başladı. Bir yandan da çahıların arasında duyulan hışırtılara kulak kabartıyordu. Kara Hitaylar gittikçe yaklaşıyorlardı.
Zeynep’in fazla güç sarf etmesine gerek kalmadan kayık, nehre doğru kaydı ve Amu Derya’nın köpüklü suları ile kucaklaştı. Tam Zeynep de kayığa atlayacakken, vınlarak gelen bir hançer, küçük kızın sırtına saplandı. Zeynep, son bir gayretle kendisini kayığa atmak istedi; fakat takati kalmamıştı.” (H.B.S.K., s.35-36).*

Savcı Bey, elçilik heyetinin başı olarak dönerken kayık içinde çocuğu görünce hemen kayığın içindeki çocuğu çıkarır. Onu evine götürür ve evlatları gibi bakarlar. Savcı Bey’in konağında büyük bir sevinç yaşanır. Fatma Hatun, eşinin kucağında bebek görünce önce şaşırır; daha sonra ise mutlu olur. Bebeği şefkatle kucağına alır ve çocuğu bir daha bırakmak istemez.

“-Kaybettiğim yavrurunun yerine Allah’ın bir hediyesisin sen, diyerek analık duygusu ile onu bağrına basmıştı.” (H.B.S.K., s.54).

Tuğrul Bey’in düzenlediği Bağdat Seferi’ne katılan Hanoğlu, Bağdat’ı gezerken Şii Deylemli bir gencin, küçük bir kızın tezgâhından parasız alıp yediği

muzun parasını isteyen küçük kıza tokat atması üzerine Hanoğlu, dayanamaz araya girer. Deylemli'den yediği muzun parasını ödemesini ve küçük kızdan özür dilemesini ister. Adam, Hanoğlu'nu dalgaya alır ve kavga başlar. Hanoğlu bir ikisini haşlar.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında, kadın kadrosu geniştir. Kadınlar genelde Aksungur ile alakalı kadınlardır. Romanda kadınlar içinde Aksungur'u etkileyen ve birbirlerine aşklarını itiraf edip en yakın zamanda evlenmeyi planladıkları kişi Bizans Prensesidir. Aksungur, Prensesi Ugruların elinden kurtarır. Aksungur, Prensesi İslam'ı anlatır. Prenses İslam'ı hak din olarak kabul eder ve Zeynep adını alır.

Bizans İmparatoru, Malazgirt Savaşı'nda yenilince yerine geçen İmparator, Prensesin ailesini yok edip Prensesi bir odaya kapatır. Prenses ile evlenmek isteyen Vasileas, son gece onu sıkıştırır. Aldığı şu cevap onu kızdırır.

"Sırtındaki elbise Vasileas kıyafeti ama içindeki değil! Sen, gerçek bir Vasileas olsaydın; Malazgirt'te orduyu bırakıp kaçmazdın. Aksungur'umu, senin gibi bin tane Vasileas'a değişmem ben" (M.Ü.A., s.239).

Bu konuşmaları duyan Aksungur çok mutlu olur. Prenses için çektiği tüm sıkıntıları bir anda unuttur. Sevdiği kız için canını bin defa vermeye hazır olur. Sevdiği kıızı tereyağından kıl çeker gibi kurtarır.

Eleni, Prensesin nedimesidir. Prenses kaçırıldığında ormanda attığı çığlık sonucu Aksungur, onu duyarak Prensesi kurtarır. Ayrıca Prensesin kapatıldığı yer hakkında Aksungur'a bilgi vererek, Prensesin kurtuluşunda önemli bir katkısı olur.

Aksungur, kız kardeşi Çiçek'in hac yolunda kaçırılıp Kahire'de esir olarak tutulduğu haberini alınca, arkadaşları ile derhal oraya giderler. Kız kardeşinin, Hasan Sabbah tarafından tutulduğunu öğrenir. Hasan Sabbah, Çiçek'in kurtuluşu için Aksungur'dan Sultan Alpaslan'a suikast düzenlemesini ister. Aksungur beyninden vurulmuşa döner. Teklifi Kabul etmez. Hasan Sabbah'a saldırınca, Hasan Sabbah'ın adamları tarafından bayıltılır. Uyanınca kurnazlık yapıp düşünmek için zaman ister. Çiçek'in durumunun iyi olduğunu gören Aksungur, biraz olsun rahatlar. Kız kardeşine gece yarısı kaçacaklarını söyleyip hazır olmasını ister. Gece atlarına binip ilerlemeye başlarlar. Çiçek epeyce yol aldıkları için yorulur.

"Çiçek oldukça yorulmuştu. Fakat dişlerini sıkıyor, yorgunluğunu belli etmiyordu. Onun yorulduğunu anladığım halde, dinlenme teklifinde bulunmayı uygun bulmadım. Bizim için kelle koltuğa almış bu arkadaşlarımı yoldan alıkoymak teklifi benden gelmemeliydi." (M.Ü.A., s.140).

Düşman onları vahada kısıtırmadan önce kız kardeşini, Halit Ağa ve Güçlük ile birlikte gönderir. Böylece kız kardeşi kurtulmuş olur.

Aksungur'a daha sonra büyük faydaları dokunacak olan Fatimi Prensesi Süreyya, Aksungur'a gönlünü kaptırır. Zengin ve istediğini elde edebilecek konumda olan Prenses, onu gece kaldığı yerden aldırıp sarayına getirtir. Prenses çok güzel, zarif ve alımlı olmasına rağmen Aksungur, Zeynep'i sevdiği için ona alıcı gözle bakmaz. Prenses ona birçok teklifte bulunmasına rağmen o hiçbirini kabul etmez. Prensesin sorduğu soruya Aksungur şöyle cevap verir.

“-Evet sevdiğim bir kız var! Ama sevdiğim kız da, beni sancağımın altından ayırmak istese, yemin ederim ki onu da çiğner geçerim. Bir Türk erini sancağından hiçbir şey ayıramaz.

-Teşekkür ederim bahadır. Siz; bana, dünyada mert erkek olabileceğini gösterdiniz. Bir kızın aşkına gösterdiğiniz sadakat, kadınlık namına sevinç ve güven verici bir haldir. O kız, gıpta ediyorum, kalbinizi elde ettiği için onu kıskanıyorum da...” (M.Ü.A., s.135).

Prenses daha sonra Aksungur'un zindana düştüğünü öğrenince ona yardım eder. Birkaç gün sonra Prenses Süreyya'nın gönderdiği subay onu ve arkadaşı Karabay'ı (Abdullah) zindandan kurtarır. Prenses, onu Nil Nehri'nin yanında bekler. Ona yapılanlardan dolayı özür dileyip, onu hiçbir zaman unutmayacağını söyler.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi eserinde, Leydi Edit, İngiliz Kralı Rişar'ın kız kardeşi olup güzel ve alımlı bir Prenseştir. Leydi, çölde çıkan kum fırtınası sonucu muhafızlarını kaybedince nerede olduğunu bilemez. Tam umudunu kestiği anda Sultan Selahaddin'in kardeşi Turanşah onu bulur. Onun nazikliği ve düzgün bir şekilde kullandığı İngilizce Leydi'yi etkiler.

“Düşmanları olan Müslüman bir genç ile bu çölde yapayalnız olmak, onu korkutmuştu. Ama onu şaşırta ve yüreğine su serpen bir şey oldu. Bu yağız ve çok yakışıklı Müslüman yiğit, mükemmel bir İngilizce ile ve en iyi yetişmiş şövalyenin söylemeyeceği bir dil ile onu teselli etti.” (H.U.III.H.S.S.E., s.133).

Leydi Edit'in Müslümanlar hakkında daha önce kendisine söylenen her şeyin yalan yanlış olduğunu, Turanşah'tan öğrenir. Leydi sorduğça, Turanşah ona İslamiyet ve Müslümanlar hakkında bilgi verir.

“ Durumuna kendisi de şaşırırmaktaydı. Daha bir gün evveline kadar Müslümanları korkunç varlıklar olarak görüp, onlardan bahsetmek bile istemezken, şimdi bir Müslüman erkeğin yanında ve ıssız çölde huzur ve güven içinde gidebiliyordu.” (H.U.III.H.S.S.E., s.140).

Turanşah, Leydi'yi Kral Rişar'a teslim ettikten sonra geriye döner. Leydi'nin zamanla Turanşah'a aşkı daha da artar. Turanşah, Kral Rişar'ın savaşçılar arasında yapılacak müsabakalara davetini kabul eder. Turanşah, müsabakada karşısına çıkan herkesi yener. En sonunda Kral, Müslümanlarla anlaşmanın faydasına olacağını

anlayıp kız kardeşini Turanşah'a verir.

Altın Ferman Berke Noyan eserinde, Gülbeyaz, Osman'ın nişanlısıdır. Evleneceği günü beklerken Moğol Valisi Kün Boga'nın adamları tarafından kaçırılır. Gülbeyaz, Kün Boga'ya karşı durunca, Vali onu esir tüccarı Sartak'a satar. Sartak ona eziyet eder. Gülbeyaz, Sartak'ın adamı olan Haşim Efendi'nin yardımı ile onun elinden kısa bir süreliğine kurtulur. Tekrar Sartak'ın eline geçer; ama Sartak onu başka bir tüccara satar. Gülbeyaz'ı alan tüccar, onu Bağdatlı Hadi'ye satar. İlk gece Hadi, ona yaklaşmak isterken ona şöyle söyler. "Ben nişanlıyım ve nişanım da Osman adlı bir yiğittir." (A.F.B.N., s.131) deyince Hadi ona dokunmayacağını artık kız kardeşi olduğunu belirtir.

Osman, yedi yılın sonunda nişanlısını bulur. Hasret giderip Moğol istilası biraz durulunca memleketlerine dönerler. Yolda köylerine ulaşmak üzereyken köpekten ürken at, üzerinden Gülbeyaz'ı atar.

"Osman, atından atlayarak çılginlar gibi Gülbeyaz'ın yanına koştu. Kucaklayarak kaldırdı. Yerdeki taş kana bulanmıştı. Şakağından kan akan Gülbeyaz'ın gözleri kapalıydı." (A.F.B.N., s.175).

Romanda Kün Boga'nın emrinde çalışan yüz­süz ve sahibine köpeklik yapan ihtiyar kadının görevi Gülbeyaz'ı sahibine karşı yumuşatıp, ona nasıl davranması gerektiğini öğretmektir. Gülbeyaz bu kadını tersleyip onunla muhatap olmaz.

Korkusuz Cengâver romanında Ahmet, Sultan'dan aldığı görevi yerine getirmek için geldiği Kostantinopolis gider. Yolda Cenevizli askerlerin bir Rum kızını taciz ettiğini görünce onların elinden bu kızı kurtarır. Kızın babası Niko, kız Eleni ve tüm halk, onu alkışlayıp ona güzel laflar söylerler. Niko onu yanında kalmaya davet eder. Zamanla Eleni, kendini Aleksi diye tanıtan Ahmet'i sever. Pasif bir konumda olmasına rağmen Eleni, Ahmet'e olan aşkı­ndan dolayı Ahmet'in çevresinden ayrılmak istemez. Rum külhanbeyi Savapolos, handa Eleni'yi rahatsız edince Ahmet onu bir güzel döver. Ahmet, görevini bitirince ayrılmadan önce Eleni'yle konuşur. Ahmet gerçek kimliğini söyleyip ona, İslamiyet hakkında bilgi verir. Savaşı Türkler kazanınca, Ahmet izin isteyip Eleni'yi bulmak için yola koyulur.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanında, kadınlar önemli yer tutmaz. Sadece birkaç yerde üçüncü derece kahraman olarak yer alırlar. Hanzala nöbet esnasında annesini ve eşini düşünür.

Ubeyde Bey ise, Hristiyanlık hayatından anlattığı kesitlerde Cortes'in cariyesinden bahsettiği bölümde kısaca kadın yer alır.

Zafer Rüzgarları romanında, Hanzale Endülüs'te iken Don Fernando'nun kızı İsaabel ile birbirlerini severler; fakat oranın adetleri bu aşka izin vermez. Engizisyon Mahkemesi'nde yargılanıp ateşe atılma riski bulunur. Hanzale'ye göre İsaabel çok iyi bir kız olup babasına hiç benzemez. Don Fernando'nun Hanzale ve ailesini kiliseye şikâyet ettiğini, sabah erkenden gelip alınacaklarını mektupta İsaabel belirtince, gece kaçmak zorunda kalırlar. Hanzale, Filiz Ahmet Reis ve leventleri ile tekrar İsaabel'i kurtarmak için Endülüs'e döner. Handa İsaabel'in Müslüman olduğunu oradakilerden öğrenince, hepsi çok mutlu olurlar.

"Kızı İsaabel için 'Morisco olmuş' diyorlar! Ne evden çıkıyormuş, ne de kiliseye gidiyormuş. Düşünebiliyor musunuz pazar ayinlerine bile katılmıyormuş!" (Z.R., s.91).

Hanzale ve arkadaşları İsaabel'i kurtarıp Don Fernando'yu öldürürler. İsaabel (Hatice), Hanzale'nin gelip kendisini alacağını öğrenince çığına dönüp sevinir. Cezayir'e varınca Hatice ile Hanzale evlenirler.

Hanzale'nin annesi de romanda üçüncü derece kahraman olarak yer alır. Hanzale ve ailesi evden kaçtıktan sonra, annesi rahatsızlanınca akrabalarının köyüne anne ve babasını bırakır. Tekrar Hanzale dönüp anne ve babasını kurtarır.

Ömer, Cenevizlilerin elinde esirdir. Andrea Doria'nın yeğeni Matilda, onu görüp ona âşık olur. Ömer, Matilda ile İslamiyet hakkında konuşur. Matilda zamanla Müslüman olur. Ayrıca subay olan bir askerde Müslüman olur. Matilda (Ayşe) tüm zenginliği, şatafatlı ve asaleti bir kenara bırakarak Talha Zübeyr'in hazırladığı gemiye, Ömer ile birlikte binip Cezayir'e doğru yol alırlar. Cezayir'e varınca özellikle Ayşe'ye ihtimam ve sevgi gösterilir. Ayşe en güzel de Hatice ile anlaşır. Ayrıca romanda dekoratif unsur olarak Müslüman kadınlar yer alır.

Yasak Şehir romanında, göç eden insanları anlattı için Türk kadının zor zamanda erkeğinin yanında olup her türlü zorluğa göğüs gerdiği görülür.

"-Az önce söylediğim gibi hayat müşterektir. İyi günde de kötü günde de hanımlarımız daima yanımızda yer almaktadır. Bu cenkte de, yanımızda yer almaları bizler için çok faydalı olacaktır. Karşımıza bizden sayıca çok fazla düşman çıkacağından, onların silah kullanmayı öğrenip yanımızda yer almaları muhakkak gereklidir.

Çalışmalar, hanımların akrabaları olan erkekler tarafından ve guruplar halinde yapılyordu.

Piştov kullanma, ok atma, mızrak ve kılıçla çarpışma usulleri, hanımlar tarafından öğrenilmeye başlandı." (Y.Ş., s.105-106).

Esaretten kurtulan Muhammet Murat Bey, bir genç kızı ayının elinden

kurtarır. Rus Beyi Boyar'ın kızı olan Marya kendisini diğer arkadaşları gibi olmaktan kurtaran Muhammet Murat'a gönülden borç hisseder. Muhammet Murat, askerlerin getirdiği iki kişinin kendi arkadaşları olduğunu belirtince de Marya, onların serbest bırakılması emrini verir. Marya tüm olanları babası olan Boyar'a anlatır. Boyar, Muhammet Murat onuruna akşam yemeği tertiplenmesi emrini verir. Yemekten sonraki gün yarışlarda başarı gösterirler. Ertesi gün Marya, ona güzel bir hançer verir. Onun dürüstlüğünü ve cesaretini çok beğendiğini vurgular.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, Kerim'in hayatında önemli yere sahip olan iki kadın bulunur. Bunlardan biri Rus aristokratlarından birinin kızı olan Sonya, diğeri ise Kerim ile aynı köyü paylaşıp onunla nişanlı olan Zeynep'tir. Sonya varlıklı bir kız olmasına rağmen balolara ve eğlencelere karşı uzak durur. Güzel olmasından dolayı tüm zengin ve iyi mertebeye sahip Rus erkekleri onunla evlenmek isterler; ama Sonya hepsini reddeder. Rus Prenseslerinden biri, Sonya'ya Kerim adlı İmam Şamil'in adamını kendisine âşık etmesi teklifinde bulunur. Sonya teklifi kabul etmek zorunda kalır. Kerim ile bir baloda tanıştıkları. Sonya, Kerimle tanıştığı ilk gece ondan etkilenir. Kerim'in çok yakışıklı olması, çevresindeki Rus kızlarının tüm cilvelerine rağmen onlara yüz vermemesi, onu Kerim'e yaklaştırır. Kerim, birkaç gün sonra Sonya'ya misafir olarak getirilir. Sonya ile Rusların Müslümanlara yaptıklarından, Rus köylülerinden, Müslüman kızlarından konuşurlar. Kerim'in nişanlı olduğunu öğrenmesi Sonya'yı üzer. Kerim'in görünüşte Rusların teklifini kabul edip Dağıstan'a gidecek olması Sonya'yı yıkar.

"Kerim'in, isteklerini kabul etmesi onu rahatsız etmişti. Tanımaya çalıştığı o zeki, mert Kerim, düşmanlarının isteklerine nasıl olur da boyun eğdi? Gerçi kendisinin de bu işte payının büyüklüğü inkâr edilemezdi. Ama her seven genç kız gibi Sonya da, sevdiği erkeğin çok güçlü olmasını, hiçbir şeye boyun eğmemesini istiyordu." (Ö.S.Ş.Ş., s.73).

Annesinin kime gönül verdiğini öğrenmesi neticesinde ona çıkışması bir olur. Sonya kararını değiştirmez. Ertesi gün Kerim ile vedalaşırlar. Aradan geçen zaman diliminde Sonya, Kerim'i unutamaz. Ailesine Kerim'in avuluna gideceğini söyler. Annesinin karşı durmasına üzerine onun gibi düşünmediğini ona ifade eder.

"-Onlar düşman değil. Düşmanlığı meydana getiren sizlersiniz. Onlar sadece dinlerini ve vatanlarını korumak isteyen, haklı insanlar!" (Ö.S.Ş.Ş., s.120).

Kerim'in köyüne nedimesi ile giden Sonya, Kerim'in bir savaşta şehit olduğunu öğrenir. Zeynep ise Kerim ile aynı köyde oturan güzel bir Dağıstanlı kızdır. Kerim'i, herkes kendine damat adayı olarak görürken onun gönlü Zeynep'e kayar. Şeyh Şamil ve yiğitleri, Ruslarla yapılan savaştan dönerken Zeynep'te

çeşmeden su doldurmakta olup Kerim'in geldiğini görünce yüreği yerinden oynar.

“Zeynep, göz ucu ile Kerim'i görmüş ve büyük bir heyecana kapılmıştı. Heyecanlanmakta da haklıydı. Çünkü Dağıstan kızları, sevdiler mi tam severlerdi. Sevdiklerine tam manasıyla bağlanırlardı.” (Ö.S.Ş., s.17).

Savaşta Rusların eline esir düşen Kerim, Rusları oyuna getirerek sözde Şeyh Şamil'e suikast düzenlemeyi kabul etmiş gibi davranıp tekrar memleketine döner. Daha sonra nişanlı oldukları Zeynep ile evlenir.

Genelde kahramanın âşık olduğu veya kahramana âşık olan kızlar yabancı kızlar olup bunlarda zamanla Müslüman olurlar. Her türlü zorluklara karşı göğüs gerdikten sonra âşıklar en sonunda kavuşurlar.

3.2.6.5. Kişilerin Sunumu ve Gelişimi

Kişi özelliklerinin var olmasında sosyal çevre, eğitim gibi faktörlerin etkisi olduğundan kişilik gelişimi dikkate alınır. Yaratılıştan gelen özelliklerle birlikte çevre şartlarının karakter üzerinde etkisi bulunur. Yardımcı kişiler ise tip ve karakter özellikleri dışında ihtiyaç duyulduğunda ortaya çıkan unsurlardır. Kurgusal kişi ise o anda gerçekliği olmayan hatırlanmış veya gerçekte var olup olmadığı sorgulanmayan kurgulanmış kişilerdir. Bunlar dışında uydurma olan hayalî figürler ve cansız eşya figürleri de roman kişisi olarak kullanılabilir. Kişilerin nasıl sunulduğu da önemlidir. Kişiler başkaları tarafından ya da kendileri tarafından sunulurken, bedensel veya ruhsal boyut kullanılır. Bedensel boyutta kişilerin şekli, şemali ve giyim kuşamı sunulurken, ruhsal boyutta ise roman kişilerinin iç dünyalarında yaşamış oldukları olaylar verilir. Modern romanla birlikte tahlile önem kazandığından dolayı, ruhsal boyutun derinlemesine incelenmesi önem kazanır¹⁴⁸.

Bir romancı yöntemleri, roman genelinde bağımsız, yan yana, hatta birlikte kullanılabilir. Fakat bunları dengeli kullanması gerekir¹⁴⁹. Boyunağa'nın romanlarında genelde kahramanları anlatıcı anlatmakla birlikte ayrıca toplu sunum da bulunur.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında, Aspasya hayatını eşkıyaların elinden kurtaran Seyit Battal Gazi'yi kendi anlatımıyla arkadaşlarına ifade eder.

“Hayatımda görmediğim kadar yakışıklı adam. Müthiş güçlü olduğunu bize yapılan saldırı sırasında görmüştük. Dövüşmediği sıralarda da örnek gösterilecek kadar kibar bir insan olduğunu anladık. Bence asil duygulara sahip, iyiliksever biri... Öğrendiğime göre parada pulda gözü olmayan, dinine hizmet aşkı ile yaşayan biriymiş. Savaşlarda eline geçen ganimetleri yoksullara dağıtan, cömert ve Allah korkusu ile hareket eden dindar bir kişiymiş. Ayrıca Hristiyanlık hakkında bizim, bilgili diye geçinen birçok papazımızdan daha bilgili biri olduğunu duydum.” (K.S.B.G., s.19).

¹⁴⁸Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.162-183.

¹⁴⁹Mehmet Tekin. (2001). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, İstanbul, s.91.

Eleonora, Seyit Battal'a yazdığı mektubunda kendi kendini tanıtır. Seyit'ten kuleden kurtarılması için yardım ister.

"Ben, bir zamanlar üzerine titrenen bir prensesken şimdi Leandros Kulesi'ne hapsedilen çaresiz Eleonora'yım." (K.S.B.G., s:105).

Anlatıcı bazen tanıtımlarında fiziksel portrelere de başvurabilir. Prens Ahmer'in fiziksel portresini verir.

"Prens Ahmer iri yarıydı. Tuttuğunu koparacak kadar kuvvetli biriydi. Gür kıvrırcık saçlı, geniş alınlıydı." (K.S.B.G., s. 55).

Fiziksel tanıtımlar yanında ruhsal tanıtımlara yer veren ifadelere de rastlamak mümkündür.

"Emir Ömer Bey'e öldürücü bir darbe indirmeye hazırlanan Prens Ahmer dondu kaldı. Duyduğu müthiş sestten ürkmüş; 'Bu da kim?' diye kalakalmıştı. Ve üzerine doğru dörtlü gelen o at... Ahmer'in o zamana kadar görmediği güzellikte bir attı bu. Her silahşor gibi at meraklısı olan Ahmer, daha önce böyle cins bir at görmemişti. Yeleleri uçşan, gözleri ateşler saçan ne yaman bir atlı bu böyle!" (K.S.B.G., s.75-76).

Kişilerin gelişimi ve değişimi bakımından eserde en dikkat çekici kahraman Ahmet Turan'dır. Bizans'ta tuttuğunu koparan, külhanbeyi, kavgacı, içki içen ve dediğim dedik bir tipken, Seyit Battal ile karşılaştıktan sonra yüzde yüz değişen alçakgönüllü, içki içmeyen, bileğini ve yüreğini Müslümanlar için kullanan, adaletli ve cesur bir yiğit olur.

"Ahmet Turan, Müslümanlara büyük bir sevgiyle bağlandı. Kısa bir süre önce hipodromda dövüşen, Konstantinopolis meyhanelerinde içki içip her rezalete karışan; gösterişli bir yaşam süren Ahmer gitmiş yerine bambaşka bir insan gelmişti. Ahmet Turan, İslamiyet'i inceledikçe ve Seyit Battal Gazi'nin anlattıklarını dinledikçe Müslüman olmanın hazzını duyuyor ve hayatını yeni dinine göre yaşamak için daha çok çaba sarf ediyordu." (K.S.B.G., s.99).

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında, Musa bin Nusayr, Şam'dan gelen elçiye Endülüs'ü fethedecek ordunun başına getirdiği Tarık bin Ziyad'ı tanıtır.

"Görsen müthiş bir insan. Sözü dinlenir, mert ve güvenilir. Tam bir Müslüman. Gerek Tonca'da ve gerekse Mağrib-ı Aksa'da ne yaman bir yiğit olduğunu da ispatladı. Komuta kabiliyeti mükemmel. Düşmanın zayıf noktalarını bir bakışta fark ediyor, orduyu istediği yere sevk edebiliyor." (E.K.T.B.Z., s.16).

Romanda kişi sunumu yapılırken Abdullah, kurtarmış olduğu Yahudi bezirgânın evinde kendisini tanıtır.

"-Ben bir Berberiyim, diye söze başladı. Atalarım, Kayrevan civarında yaşamış. Belki Kartaca'nın eski halkından belki de değil. Çölün, saf ve bâkir havasında büyüdüm. Bizans-Rum Devleti zamanında, onların bütün saldırılarına karşı koyup, boyun eğmemişiz." (E.K.T.B.Z., s.52).

Anlatıcı, bezirgânın kızı olan Ester'in portresini şöyle ifade eder.

"Eşikte, on dokuz, yirmi yaşlarında bir kız vardı. Beyaz yüzünde, koyu kara gözleri ışıltıyordu. Tam bir tezat teşkil eden gözler ve yüz, birbirlerinin renklerini daha da kuvvetlendirmekteydi. Bembeyaz bir çehre ve kapkara gözler... Derin bakışların manalı

bir şekilde güzelleştirdiği ince hatlı bir yüz, ender güzellikteydi.” (E.K.T.B.Z., s.46).

Ester’in, Abdullah’ın tekrar dönmesi ve hafızasını kaybetmiş olmasından dolayı yaşadığı ruhsal bunalımı anlatıcı sunar.

“Bazı zamanlar: ‘Onu dualarım getirdi. Hafıza kaybından faydalanıp, evlenebilirim onunla!’ diye düşünüyordu. Bu düşünceden sonra hayaller kuruyor ve mutluluktan gözleri parlıyordu. Ama bazı zamanlar da, gururu ayaklanıyor: ‘Ben ne yapıyorum? Ester, sen çok kötü bir kızsın. Hafızasını kaybetmiş bir gencin bu durumundan istifade mi edeceksin? Nerede kaldı senin o gururun?’ diye kendi kendine söyleniyordu. Bir türlü kesin bir karara varamıyordu.” (E.K.T.B.Z., s.153-154).

Eserde kişilik gelişim ve değişimini Ester yaşar. Abdullah ile karşılaştıktan sonra onun hayatı, yaşayışı ve davranışı Ester’i etkiler. Önce ona âşık olur, daha sonra da Müslüman olarak Esmâ adını alır. Abdullah’ı o kadar sever ki, abisi Yacob’un, Hz. Süleyman’ın sofrası için Abdullah’ı öldüreceği haberini ona ulaştırır. Abdullah tehlikeyi bertaraf ettikten sonra, Esmâ’ya evlenme teklif eder. Esmâ da teklifi kabul eder.

Kırık Hançer romanında, anlatıcı romanın başkahramanı ile ona yardımcı olan amcasını kendisi tanıtır.

“Öndekilerden biri, kır beş elli yaşlarında vardı. Dikkatle düzeltilmiş sakalın çevrelediği çehresi yakışıklı ve yağızdı. Başındaki börtken, üstündeki elbiselerden ve ayağındaki çizmelerden, soylu bir kimse olduğu anlaşılıyordu. Yanındaki atlı ise çok gençti. Ancak on sekiz yirmi yaşlarında vardı. Çok yakışıklıydı. Esmâ yüzünde, kaşları yay gibiydi. Kara gözleri bir hançer ucu gibi deliciydi. At üstündeki gövdesi, sağlam ve kuvvetliydi. Kuzu derisi börtkünden taşan saçları, omuzlarına dökülmüştü. Sarı deve derisinden kıymetli çizmeleri, bir beyzâde olduğunu gösteriyordu.” (K.H., s.5-6).

Ömer, hayatını kurtardığı kız olan Gülnihal’in soru sorması üzerine kendisini ona tanıtır.

“-Ben çok küçükken ölmüşler. Anamı doğdum sırada kaybetmişim. Babam da, ben iki yaşında iken Hindularla yapılan bir savaşta şehit olmuş.” (K.H., s.20).

Anlatıcı romanın başkahramanı olan Ömer’in bedensel boyutunu tasvir eder.

“Yanındaki atlı ise çok gençti. Ancak on sekiz yirmi yaşlarında vardı. Çok yakışıklıydı. Esmâ yüzünde, kaşları yay gibiydi, kara gözleri bir hançer ucu gibi deliciydi. At üstünde gövdesi, sağlam ve kuvvetliydi.” (K.H., s.5).

Romanın başkahramanı Ömer, Aslan Bey’den duyduğu bir sır üzerine, Ömer’in ruhsal durumu şöyle verilir.

“Babası ile ilgili bir sır vardı ortada? Acaba neydi bu? Babası Çandra adlı bir Hindu tarafından mı öldürülmüştü. Ama amcası bunu niye şimdiye kadar ona söylememiştir. Böyle bir durum varsa kendisi için ne utanılacak durumdu bu? Öyle ya, Aslan Bey daha onu ilk görüşte babasının öcünü alıp almadığını sormuştu. Babasını tanıyıp da onunla karşılaşanlar da aynı şeyi düşünmezler miydi?” (K.H., s.28).

Kişilik gelişimi ve değişimi bu romanda, Cat’lar reisinin kızı olan Sita’da görülür. Sita’yı ölümden kurtaran Ömer, kırık hançeri yok etmek için geldiği Cad’lar

ülkesinde yakalanıp zindana atılır. Zindandan onu Sita kurtarır. Ömer, neden geldiğini Sita'ya söylemek zorunda kalır. Sita'da, görevin zor olduğunu söylemesine rağmen hedefinden şaşmayan Ömer'i, kırık hançere ulaşmaktan vazgeçmesi için ayine götürür. Ömer gizli yerden töreni izlerken, Beci onun üzerine kapıyı kapatır. kırık hançeri yok edip çöle dalan Ömer, susuzluktan ölmek üzere iken Sita yetişip Ömer ve arkadaşlarına su verir. Tokta Bey, Ömer ve Sita'nın nikâhını kıyar. Sita Müslüman olur. Beci ve birliği çölde Ömer ve birliğinin önünü keser. Savaşta Beci'nin fırlattığı mızrak, tam Ömer'e değmek üzere iken, Sita mızrağın önüne geçer ve şehit olur.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında, anlatıcı Savcı Bey'i kendisi tanıtır.

“Savcı Bey'in iki ay önce bir oğlu dünyaya gelmiş fakat yalnızca birkaç gün yaşamıştı. Evlat acısı ile içi yanıyordu. Onun kederli halini gören Selçuklu hükümdarı Tuğrul Bey, teselli bulması, üzüntüsünü unutması için onu, Batı Karahanlılara gidecek elçilik heyetinin başına getirmişti.” (H.B.S.K., s.45).

Hanoğlu ve arkadaşları, yarışlarda göstermiş oldukları başarılarından dolayı yaşları küçük olmasına rağmen Bağdat Seferi'ne katılırlar. Birliğin başı olan Demirhan Bey, Tuğrul Bey'i Hanoğlu ve arkadaşlarına tanıtır.

“Tuğrul Beyimiz, öyle bir hükümdardır ki bir erinin nasıl mızrak savurduğunu, nasıl topuz indirdiğini, nasıl kılıç kullandığını çok iyi bilir. Komutanlarını da iyi tanır ve onları da liyakatlerine göre vazifelerdir. Onun bunca bey arasında sıvrilmesinin, devletimizin kurucusu olmasının altındaki sır bu işte.” (H.B.S.K., s.140).

Eserde, Hanoğlu ve arkadaşlarına Rumca ders veren Ahmet Bey, çocukların soruları üzerine kendi kendini tanıtır.

“Ben önceleri papazdım. Papaz olmayı büyük bir hevesle istemiştim. Çünkü çocukluğumdan beri, dine karşı büyük bir merak duyuyordum. Fakat zamanla Hristiyanlıktaki yanlış inançlar beni düşündürmeye ve huzursuz etmeye başladı.” (H.B.S.K., s.192).

Hanoğlu, hac dönüşü uğradıkları baskın sonucu esir edilip kabilenin reisi olan Hunza'ya satılır. Hunza'nın bedensel boyutunu anlatıcı verir.

“Gayet uzun boylu, geniş omuzlu, sağlam duruşluysa. Her halinden güçlü, kuvvetli biri olduğu anlaşılıyordu. Şahin gibi gözleri vardı.” (H.B.S.K., s.176).

Mehmet Buğra Han, yeni Müslüman olmuş Müslüman Oğuzların başbuğu olarak, Müslüman olmalarından dolayı, boyunu tehdit eden Müslüman olmayan Oğuzları ve Kara Hitayları düşünür. Olayları ifade edilirken bilinç ne kadar önemliyse, bilinçaltında var olanlar da o kadar önem taşır¹⁵⁰. Anlatıcı Mehmet Buğra Han'ın, savaş öncesindeki ruhsal durumunu ifade eder.

¹⁵⁰Afşar Timuçin. (2013). *Estetik*, Bulut Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, s.105.

“O gece Mehmet Buğra Han uzun zaman uyuyamadı. Yakında yapılacak cengi düşündü. Cenkten sonra babasız kalacak yavrular, dul kalacak hanımlar, sönecek ocaklar aklına gelince Boğa Bey’e büyük bir kızgınlık duydu.” (H.B.S.K., s.21).

Hunza’nın kişilik gelişimi ve değişimi yedi yıl içinde Hanoğlu’ndan etkilenerек olur. Aslan avcısı olan Hunza, aslan avında yaralanır ve daha sonra gelecek olan aslanın eşini, Hanoğlu kaçma imkânı varken kaçmayıp aslanı öldürür. Hunza bu delikanlılığa ve cesaretine hayran kalır. Yaraları iyileşinceye kadar Hunza sorar, Hanoğlu cevap verir. Böylece Hunza, Müslüman olmaya karar¹⁵¹ verir. Müslümanlıkla birlikte tüm olumsuz özelliklerini bir tarafa bırakan Hunza, Müslüman gibi yaşamaya ve kabilesinin de Müslüman olmasına neden olur.

Malazgirt’in Üç Atlısı romanında, kahraman anlatıcı olduğu için genel olarak roman kişilerini Aksungur kendisi tanıtır. Mısır Fâtimî Prensesi Süreyya’yı tanıtır.

“Sedirde oturan ve Prenses olduğu anlaşılan kız, güzel ve alımlıydı. Siyah saçlarının çevrelediği bembeyaz fildişi gibi pürüzsüz gözüken gayet biçimli bir yüzü vardı. Gözleri, bir ahu gözü gibi iri idi.” (M.Ü.A., s.132).

Aksungur, hac yolculuğunda esir edilen kardeşini kurtarmak için gittiği Mısır’da Hasan Sabbah ile karşılaşır. Kendisini tanımaz. Hasan Sabbah kısaca kendisini tanıtır.

“Adım Hasan Sabbah’tır. Aslen İranlıyım.” (M.Ü.A., s.112).

Apostol ile ormanda karşılaşan Aksungur müsabaka öncesi onu süzüp onun bedensel boyutu şöyle verilir.

“Apostol, yirmi beş otuz yaşlarında gözüken, iri yarı bir subaydı. Yağız ve mert bir çehresi vardı. Sağ kulağının yarısı kesikti. Bir kılıç darbesiyle uçtuğu anlaşılıyordu.” (M.Ü.A., s.81).

Aksungur, Bağdat’ta iken yabancı birinin gelip kız kardeşinden mektup getirdiğini söyler. Kız kardeşinin mektupta esir olduğunu öğrenir. Aksungur’un kardeşinden gelen mektuptan sonraki ruhsal durumu şöyledir.

“Arkadaşlarımın beni neşelendirmeye çalışmalarına rağmen üzüntümü unutamadım. Kız kardeşim Çiçek, gözlerimin önünden gitmiyordu. Sanki ellerini bana uzatmış ‘İmdat! İmdat!’ diye haykırıyordu. Hayalimde onu, ya zincire vurulmuş görüyor, ya da satın alan adamın kırbaçladığını tasavvur ediyordum.” (M.Ü.A., s.107).

Altın Ferman Berke Noyan romanında anlatıcı, nişanlısı Moğol Valisi Kün Boga tarafından kaçırılan Osman’ı kendisi tanıtır.

“Uzun zaman ayakları bağlı kalmaktan dolayı ayakları uyuşmuş olan esir, ayakta güç duruyordu. Çok yakışıklı, kara yağız, geniş omuzlu bir delikanlıydı. Yüzünden mertlik akıyordu. Ayaklarında sarı deve derisinden çizmeler vardı.” (A.F., s.57).

Çeri başı, Kün Buğa’ya kaçırıldığı kızları şöyle sunar.

“Bu Türkmen kızlarının üçü de, yirtücü birer kaplan... Yakalamak oldukça güç

¹⁵¹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2006). *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, Timaş Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, s.182.

oldu.”(A.F.B.N., s.47).

Hacı Mustafa kim olduğunu soran Moğol çerisine kendisini tanıtır.

“Sizin gibi buraya sığınmış üç konuğuz. Adım Hacı Mustafa’dır. Dervişim, dedi.”(A.F.B.N., s.20).

Anlatıcı, Berke Noyan’ın bedensel boyutunu verirken öznel bir tavır takınır.

“Noyan, orta boylu, çok yakışıklı biriydi. Hafif kısık olan gözleri onun yiğit ve mert bir kişi olduğunu belli ediyordu. Burnu hafif basıktı, bu durum yüzüne başka bir güzellik veriyordu. Burnunun altından başlayan bıyıkları, dudaklarının ucundan hafifçe sarkmıştı. Çenesi hafif sivriydi. Yüzünden asalet akıyordu. Bu asil adam, Cengiz Han’ın torunu Berke Noyan’dı.” (A.F.B.N., s.11-12).

Osman’ın nişanlısını kaçırarak Sartak’a satan Kün Buga’nın Berke Noyan karşısındaki ruh hali iyi değildir.

“Kün Boga’nın şaşkınlığı ise herkesten fazlaydı. Diğerleri gibi o da, Osman’a dikkatle baktı. İlk görüşünde, ‘Bunu bir yerde görmüştüm!’ şeklinde düşünmüş, fakat onun kim olduğunu çıkaramamıştı. Berke Noyan’ın davranışları karşısında, endişeye kapılmış olduğundan da bu mesele üzerinde fazla durmamıştı. Ama şimdi, dikkatle baktığı bu genci tanımıştı. Gülbeyaz’ın nişanlısı olduğunu söyleyen bu gence bir zaman önce iyi bir meydan dayağı attırıldığını hatırladı. Sırtından buz gibi terlerin aktığını hissederken, korkudan titremeye başladı.” (A.F.B.N., s.74).

Romanda Berke Noyan’da kişilik gelişimi ve değişimi olur. Yaralı olarak Hacı Mustafa’nın önüne gelen Berke Noyan, Hacı’nın gayretleri ile sağlığına kavuşur. Bedenini iyi ettiği gibi, uzun zamandır huzursuz olan ruhunu da tedavi etmesini ister¹⁵².” Böylece İslam hakkında Hacı Mustafa’dan bilgi alır. Zamanla tetkik ettiği dini benimser ve şöyle seslenir.

“Çerilerim, diye hitap etti. Burada, girmekle şereflendiğimiz İslamiyet’in bütün emirlerini yerine getirmek zorundayız. Şimdi, Yüce Allah’ın emrettiği namazımızı kılacağız. Ve bundan sonra da hep böyle devam edecek. Mola zamanlarımızda bizlere İslamiyet’i anlatacak olan dervişleri can kulağı ile dinleyiniz ve İslamiyet’i tam manasıyla öğreniniz.” (A.F.B.N., s.43-44).

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında, anlatıcı teke tek çarpışmada Müslüman er ile Templar şövalyesini kendisi tanıtır.

“Müslüman er, hafif zırhlıydı. Başını korumak için başına çelik bir miğfer geçirmiş ve göğsüne gelecek bir kılıç ya da mızrak darbesinden korunabilmek için de, göğüs kısmını koruyacak bir gömlek zırh giyinmişti, o kadar... Şövalye ise, ağır zırhlıydı. Müslüman’ın kılıç darbeleri ve topuzu bu zırha bir şey yapamayacakmış gibi görünüyordu.” (H.U.III.H.S.S.E., s.96).

Müslüman esir, Leydi Edit’in kendisini çölde kurtarıp sapasağlam abisi Kral Rışar’a teslim eden Turanşah’ı şöyle sunar.

“Çok mert ve dürüst bir insandır. Tam bir yiğittir. Sizlerin şövalye dediğiniz kişiler gibi savaşıdır. Daha Sultanımız Eyyûbi Devletini kurarken, Yemen bölgesini ağabeyi Selâhaddin’e bağlamış muktendir bir komutandır. (H.U.III.H.S.E., s.168).

Turanşah, çölde ölmekten kurtardığı Leydi Edit’e kendini tanıtır:

¹⁵²Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2010). *Altın Ferman Berke Noyan*, Genç Timaş Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, s.24.

“Benim adım da Turanşah’tır. Sultan Selâhaddin’in en küçük kardeşiyim.” (H.U.III.H.S.S.E., s.138).

Romanda Şövalye Jan’ın bedensel boyutunu anlatıcı kendisi ifade eder.

“Zayıf ama çok güçlü olduğu anlaşılan bu şövalyenin bakırlaşmış çehresinden, sıcak ülkelerde uzun zaman kalmış olduğu anlaşılıyordu. Keskin bakışlı gözleri, nice tehlikeleri atlatmış olduğunu ve çeşitli zorluklara göğüs germiş olduğunun belirtisiydi. At üzerindeki duruşu da çevresindekilere meydan okur şekildeydi.” (H.U.III.H.S.S.E., s.14-15).

Zafer Rüzgarları romanında gemiye sonradan binen çocuklar merak ettikleri Oruç Reis’i, Mustafa Ağa’nın ifade etmesini isterler.

“-Baba Oruç’un hayatı bir destandır. O, din ve millet yolunda çarpışan bir kahramandır. O, denizciğimizde bir şahlanış yapmış ve milletimizin adını denizlerde şanlı bir şekilde tanıtmıştır.

Oruç Reis, Midilli fethinde bulunmuş, çok sağlam imânlı bir yiğidin oğludur. Çok iyi bir İslâm terbiyesi almış olan küçük Oruç’u daha çocukluğundan beri yakıp kavuran bir ateş vardı. Bu ateş: Denizlere açılmak ve sahillerimizi basıp Müslümanları ve Türkleri öldürüp soyan Venedik, Maltız, Papa, Ceneviz, İspanyol gemilerini durdurmak idi.” (Z.R., s.18-19).

Cenevizlilerin elinde esir olan Ömer, Matilda’nın kendisini merak etmesi üzerine kendini ona tanıtır.

“Adım Ömer’dir!..Osmanlıyım! Ve Müslüman’ım.” (Z.R., s.182).

Anlatıcı, Turgut Reis’i kendisi sunup özellikle çocukların Reis’e ne şekilde baktıkları öğrenilir.

“Reis’in yanına yaklaşmanın onunla görüşmenin pek kolay olmadığını da zamanla anlamışlardı. Turgut Reis ise, geminin en büyük rütbelisi idi. Onunla, onun izni olmadan görüşmek mümkün değildi. Çocuklar, onun, kendileriyle karşılaştığı zaman ne kadar alçak gönüllü bir şekilde davranmış ve kendilerine babalık göstermiş olduğunu şimdi daha iyi anlıyorlardı. Bütün leventler gibi onlar da Turgut Reis’e, bu şanlı Türk denizcisine hayrandılar. Hatta gizlice onu seyredebilmek için bazen güverteye çıkıp kaptan köşküne baktıkları oluyordu. Bir destan kahramanına benziyordu. Gerek Hamza, gerek Bekir, gerekse Dilsiz onu çok seviyorlardı.” (Z.R., s.42-43).

Anlatıcı Avrupalı milletlerinin bedensel boyutunu şöyle verir.

“Yanak yüzü İspanyollar, vahşi bakışlı Portekizliler, iri ve sert yapılı Almanlar ve kızlara benzeyen İtalyanlar..” (Z.R., s.171).

Sinyorına Matilda’nın, Müslüman bir esire gönül vermesinden sonraki ruhsal durumu şöyledir.

“Sinyorına, bir esire duyduğu gönül yakınlığının dadısı tarafından tepki ile karşılanacağını ve belki de bu durumun dayısına bildirileceğini biliyor bu yüzden de dadısına hiçbir açıklamada bulunmuyordu. Dayısının bir esire gönül verdiğini duyduğunda, sevdiği yiğidi ya öldürteceğini ya da Cenova’dan uzaklaştıracağını kesinlikle biliyordu. Öyle ise, sırrını kalbine gömmeli ve kimse bunu bilmemeliydi.” (Z.R., s. 180-181).

Romanda kişilik gelişimi ve değişimi üç kişide olur. Biri İspanyol Don Fernando’nun kızı İsabel’dir. Babası zalim olan İsabel, sevdiği erkek olan Hanzale ve ailesinin Engizisyon Mahkemesi tarafından ateşe atılmaları için bir gece önce

onları mektupla uyarır. Hanzale ve ailesi gece yola çıkar. Hanzale'nin etkisi ile Isabel Müslüman olur. Hanzale, onu da kurtarıp Cezayir'e götürür. Ona Hatice adını verip onunla evlenirler. Hatice kısa sürede İslamiyet'i öğrenir.

Sinyorina Matilda, Andrea Doria'nın yeğeni olup Cenevizli soylu bir aileye mensuptur. Esir olan Ömer'e gönlünü kaptırır. Zamanla Ömer ile muhabbeti artırıp ona âşık olduğunu hissettirir. Ömer de ona karşı boş değildir. Ömer, ona ve Cenevizli subaya İslamiyet'i anlatır. Matilda Müslüman olup Ayşe adını alır. Gece deniz yoluyla Cezayir'e kaçarlar. Oraya ulaşınca salih bir Müslüman olan Ayşe, Ömer ile evlenir.

Ceneviz subayı Matilda ile birlikte Müslüman olup Talha Zübeyr adını alır. Gece beraber tekne yolculuğuyla Cezayir'e geçerler. Cezayir'de Müslümanlar onu bağırklarına basarlar. Osmanlı İmparatorluğu'nda tercüman olarak işe alınır.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanında, anlatıcı romanın başkahramanı olan Seydi Ali Reis'i kendisi nesnel olarak sunar.

“Seydi Ali Reis, Akdeniz’de büyük ün yapmış bir amiraldi. İstanbul’da doğmuş olan Seydi Ali Reis, Tersane Kethüdası Hüseyin Reis’in oğluydu. Büyükbabası da, tersane kethüdalığı yapmıştı. Yanı soyca denizci bir ailedendi Seydi Ali Reis.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.34).

Leventlerin, Mustafa Ağa'ya Piri Reis'i sormaları üzerine Reis, Piri Reis'i anlatır.

“Piri Reisimiz, bilindiği gibi, denizcilik tarihimizin ünlü simalarından biridir. Gelibolu’da doğmuştur. Kemal Reis gibi şanlı bir denizcimizin yeğenidir. Piri Reis, çocukluğundan itibaren Kemal Reis’in yanında yetişmiştir. Akdeniz’de gezmediği ada, kıyı, sahil kalmamıştır. Bu ünlü denizcimiz, gezdiği yerlerin haritalarını da yapmıştır. O amcasının ölümünden sonra Oruç Reisimizin ve Barbaros Hayreddin’imizin yanında çalışmıştır”. (H.S.S.A.R.O.L.M., s.77).

Ubeyde Bey, kendisini Kalli'lerin elinden ölümden kurtaran Seydi Ali Reis ve leventlerine tanıtır.

“Adım Ubeyde’dir. Bana bu adı, benim Müslüman olmamda aracılık yapmış olan Müslüman Türk verdi. Ben de sevinçle kabul ettim. Burada bulunmamın sebebi, Hintli Müslüman kardeşlerimize yardım için gelen Süleyman Paşa donanmasına cihat sevabı kazanmak için ben de katılmıştım. Daha sonra tecrübelerimden faydalanmak isteyen, Gucerat Hanı’nın ricası üzerine, sevap kazanmak ümidi ile burada kaldım. Şu sıralarda da, Kali’ye tapanlara İslamiyet’i anlatmak ve onları puta tapıcılıktan kurtarmak için, iki Hintli Müslüman kardeşimle buralara geldik.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.86).

Hanzala'nın babasının bedensel boyutunu anlatıcı verir.

“Babası, Oruç Reis’in leventlerindendi. İri yarı babayığit bir kişi idi.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.29).

Ubeyde Bey, Müslüman olmadan önceki ruhsal durumunun iyi olmadığını şöyle ifade eder.

“Atahulpa'nın bu sözlerinden sonra, adeta rahatsız olmuştum. Düşünceler... Düşünceler... Artık uykularımda kaçmaya başlamıştı. Bazı zamanlar, Kralın bu sözlerine hak veriyordum; ama ardından taassubum ve yıllardan bana işlemiş olan fikirler, tövbe etmeme sebep oluyordu. Ne yapacağımı şaşırılmışım. Kendimi boşlukta hissetmeye başladım. Hristiyanlıktanda uzaklaşmaya başladım.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.163).

Romanda, kişilik değişimini Pedro da Garcia'da görülür. Daha önce Latin Amerika'da altın için Mayalardan ve İknalardan haksız yere birçok insanı öldürdükleri için onun vicdan azabını duyar. Deniz savaşının birinde Osmanlı'ya esir olur. Zamanla Müslüman olup Ubeyde ismini alır. Hindistan'daki dinsizlere, İslamiyet'i öğretmek için gider. Kendisini, Kalli'lerin elinden Seydi Ali Reis kurtarır.

Kahraman anlatıcı tarafından anlatılan *Yasak Şehir*'de Hamza, Beylere Bekir Bey'i sunar.

“Bütün Başkurt ülkesinde onu tanımayan yoktur. İri yarı bir yiğittir. Otuz beş, kırk yaşlarında bir yiğittir. Çınar gibi sağlamdır. Cenklerde Moskof erlerinin hiç biri karşısında duramaz. Haaa, şunu da söyleyeyim ki, kuvvetinin yanında müthiş zeki ve çok da akıllıdır.” (Y.Ş., s.114).

Yasak Şehir romanın kahramanı ve anlatıcısı olan Muhammed Murat kendisini ve arkadaşlarını şöyle ifade eder.

“Bizler on sekiz, on dokuz yaşlarında gençlerdik. Küçüklüğümüz ve eğitim hayatımız beraber geçmişti. Tahsil hayatımızın yanında silah kullanma dersleri de alıyor ve bir erkeğin bilmesi gereken bütün silahları taniyor ve kullanabiliyorduk.” (Y.Ş., s.9).

Kahraman anlatıcı olan Muhammed Murat, Yusuf'un bedensel boyutu verir.

“Yusuf çok güçlü kuvvetliydi. Boynuzlarından tutuğu azgın mandayı yere yıktığını pek çok kişiyle bende görmüştüm. Göğsü o kadar genişti ki, iki insan yay yana gelse ancak o göğsü kapatabilirdi.” (Y.Ş., s.38).

Muhammed Murat toplantıda alınan kararları arkadaşlarıyla paylaşınca oradakilerin ruhsal durumlarını kendisi ifade eder.

“Hepimiz, duyduğumuz bu söz üzerine şaşkına döndük. Aynı zamanda çok da sevindik. O yaştaki çocukların gelecek hakkında hiçbir bilgileri olmadığından, sevinmiştik. Fakat sonraki yıllarda yurt edinmek için çekilen zahmetler ve acılar karşısında bu duygularımızın ne kadar çocukça olduğunu anlayacaktık.” (Y.Ş., s.21).

Eserde kişi gelişimi ve değişimine Burhan Han örnek verilebilir. Kendisi Kasım Hanlığının başıyken, Hristiyan olup Vasili adını alır. Halkının da Hristiyan olmasını ister. Bu durumu gören Seyit Mehmet Han ve Müslüman Kasımoğulları onun Hanlığını kabul etmeyip göç kararını verirler.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, Rusların elinde esir olan Şeyh Şamil'in yakın askeri Kerim'in baloya getirildiği sahneyi anlatıcı kendisi sunar.

“Kerim, çok yakışıklı bir delikanlıydı. Salonda toplanmış olan o kadar kalburüstü erkek arasında, yakışıklığı ile dikkat çekiyordu. Kalpağı hafifçe yana kaymıştı. Kafkas kıyafeti, vücudunun çevikliğini belli ediyordu. Dizden aşağı kıvrılmış meşin çizmeleri parlıyordu.” (Ö.S.Ş.Ş., s.43).

Rusların elinde esir olan Kerim, Şeyh Şamil'i yanlış tanıyan Sonya'ya doğru tanınması için kendisi sunar.

“-Bir destan kahramanıdır o. Dağıstan'ımızın aslanı... Allah'ın biz Dağıstan halkına bahşettiği hediyedir.

O Dağıstan'ın Gimri Köyü'nde doğdu. Küçük yaşından itibaren ilim tahsil etmeye başladı. Zamanın en büyük âlimlerinden ders almaya başladı.

Şeyh Şamil Dağıstan'daki Müslümanlar arasındaki özgürlük meşalesini tutuşturdu. Rus'ların Kafkasya'daki Müslüman Türkleri esaret altına alma gayretlerinin karşısına, bir çelik kale gibi dikildi. Tüm Müslümanlar tarafından sevilip sayıldı ve hepsi tarafından İmam yani lider seçildi.” (Ö.S.Ş.Ş., s.51).

İmam Şamil ve adamları savaştan gelirken oradakilerin bakışları altında anlatıcı onun bedensel boyutunu verir.

“İmam Şamil kır ata binmişti. İki metreye varan bir boyu vardı. Güneşten ve soğuktan pişip tunçlaşmış, çok yakışıklı bir çehreye sahipti. Vücudundan kuvvet fışkırtıyordu. Kartal bakışlıydı. Üzerinde büyük bir heybet vardı.” (Ö.S.Ş.Ş., s.16).

Kerim'i kendisine âşık etme görevini alan Sonya, kendisi Kerim'e âşık olur ve ruhsal durumundaki değişimi anlatıcı verir.

“Sonya, dünden beri gergindi. Kerim'in evlerine geleceği düşüncesi genç kızı çok heyecanlandırmıştı. Karşılaştıkları andan itibaren Kerim'in hayalini gözlerinin önünden silip atamıyordu.” (Ö.S.Ş.Ş., s.47).

Daha sonra fikirleri tamamen değişir. Daha önce İmam Şamil ve Müslümanlar hakkında kötü düşüncelere sahipken, Kerim ile tanıştıktan sonra onları anlamaya başlar. Ona göre tek suçlu Ruslardır. Müslüman Kafkaslar özgürlükleri için savaşırlar. Sonya, Kerim'e âşık olduğu için onun ardından Kafkaslara, onun köyüne gider; ama Kerim'in şehit olduğunu öğrenir.

Genel anlamda eserlerinde anlatıcı tarafından tanıtma yöntemi kullanan Boyunağa, kahramanların birbirini tanıtması veya kahramanların kendisini tanıtması yöntemlerini de kullanır. Uzun tanıtım az olmakla birlikte genelde kısa tanıtımların olduğu eserlerde yaşamları içerisinde davranışları ile tanınan kişiler verilmeye çalışılır. Tüm eserlerinde kişi tanıtımına özen gösteren yazar, eserlerinde olayların niteliğine göre genelde kahramanlık gösteren kişiler verilmeye çalışılır.

Gözlemlerden hareketle gerçek hayattan alınan kişi kadrosundaki kişilerin birçoğu gerçek hayatta karşımıza çıkabilecek özellikler gösterir. Ancak gerçek hayattan beslenen romanlar olsa da birebir olduğu gibi yansıtıldığı söylenemez. Yazarın yorumları ile zenginleştirilen kişiler tek bir kişiye karşılık olarak düşünülmemelidir.

Kahramanlar içerisinde kadınların etkisi oldukça dikkat çekicidir. Kadınların kahramanlara yardımcı olduğu durumlar bulunur. Ayrıca kadın kahramanlar zor

durumda iken, kahramanların onları kurtarması ve daha sonra birbirlerine gönül bağı kurmaları söz konusudur. İsaabel'in sevdiği erkek ve ailesinin, engizisyon mahkemesinde yargılanmamaları için yazdığı mektup, Sita ve Prenses Süreyya'nın romanının başkahramanlarını zindandan kurtarmaları buna örnek gösterilebilir. Kadın olarak yaşam karşısındaki zor durumda olan erkeğine yardımcı olup silah kullanmasını ve zorlu göç yolculuğunda erkeğine her türlü yardımı yapan Kasımoğulları'nın kadınları dikkat çekicidir.

3.2.6.6. Kişilerin Sonu

Kişilerin olay örgüsü içerisinde nasıl sonuca ulaştıkları önemlidir. Olayların trajik mi, olumlu mu, olumsuz mu, belirsiz mi veya daha farklı şekillerde mi sonlandığı kişinin eserdeki sonunu da gösterir¹⁵³. Ancak olayın farklı kişiler üzerinde farklı sonuçlar oluşturması, kişi sonlarını da ayrıca ele almak gerekliliğini ortaya çıkarır.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında, Seyit Battal Gazi'nin daha önce kendisini türlü zorluklar çıkaran Abdüsselam'ı Ayasofya'da asılı olduğu yerden kurtarıp yaralarını iyileştirmesi ile roman iyi bir şekilde neticelenir. Abdüsselam, Seyit'i kışkırdığından dolayı kahramanlık gösterisinde bulunmak için Ayasofya'daki şamdanları almak için gelir; fakat yakalanır ve ölüme terk edilir. Kahramanlığı ve iyi niyeti ile meşhur olan Battal onu bu durumdan kurtarır.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad eserinde ise Tarık bin Ziyad komutasında İslam ordusu Endülüs'ü fetheder. Romanın başkahramanı Abdullah ise Ester'in ikazı ile Yacob'un suikastinden kurtulur. Abdullah, onları saf dışı bırakıp Hz. Süleyman'ın sofrasını ele geçirir. Ester Müslüman olur ve Abdullah'ın evlenme teklifini Esmâ (Ester) kabul ederek roman iyi bir sonla biter.

Kırık Hançer romanında Hindularca kutsal kabul edilen kırık hançeri yok eden Ömer, çölde eşi Sita'yı şehit verir. Savaş öncesi er dileme karşılaşmasında Ömer, babasının katili olan Çandra'yı öldürür. Sultan Mahmud'un ordusunun Hindu ordusunu yenmesi sonucunda, roman iyi bir sonla biter.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı eserinde, Tuğrul Bey tarafından İstanbul'daki Müslümanların durumunu ve cami yapımının ne durumda olduğunun denetlenmesi için gönderilen elçilik heyetinde Hanoğlu da yer alır. Orada düzenlenen araba yarışını kazanır. İmparatorun kendisi için çalışma teklifini reddeder. Roman iyi

¹⁵³Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s. 145.

sonla biter.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında üç ülküsüne inanmış yiğit Türk'ün Malazgirt Meydan Muharebesi'ni kazandıktan sonra, İmparator tarafından hapis tutulan Zeynep'in kurtarılması ve oradan gemi ile ayrılmak suretiyle roman iyi bir sonla nihayete erer. Böylece tüm meşakatlere rağmen Aksungur ve Zeynep kavuşur.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanı tüm olumsuzlukları ile gelen Haçlı ordularının Sultan Selahaddin'in karşısında yenilmeleri üzerine geriye dönerler. İngiliz Kralı Rişar, gönlünü Sultan'ın kardeşi olan Turanşah'a kaptıran Leydi Edit'i, Turanşah'a vererek kendince geriye dönüştürme bir bahane bulduğunu sanır. Böylece Turanşah ve Leydi Edit kavuşarak mutlu olurlar. Hem bölgede Haçlıların olmaması, hem de Turanşah ile Leydi Edit'in kavuşmaları ile roman iyi bir sonla biter.

Altın Ferman Berke Noyan romanında, Osman kaçırılan nişanlısını Bağdat'ta bulduktan sonra köyüne varmak üzere iken Gülbeyaz attan düşerek ölür. Osman, Berke Kağan'ın ordusuna katılıp putperest İlhanlıların yenilmesine katkı sağlayarak Kafkasların hızla Müslüman olmasında etkisi olur. Müslümanların savaşı kazanması ile roman olumlu bir sonla biter.

Korkusuz Cengâver romanında Ahmet, Sultan Mehmet'in kendisine verdiği görevi yerine getirerek derhal İstanbul kuşatmasına katılır. 29 Mayıs 1453 tarihinde İstanbul fethedilir. Böylece roman iyi bir sonla biter.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanı, Seydi Ali Reis ve leventlerinin Hindistan üzerinden çeşitli tehlikeler atlatarak İstanbul'a ulaşmaları ile roman iyi sonla biter.

Zafer Rüzgarları romanı büyük Türk denizcisi Turgut Reis ve leventlerinin Elmo Kalesi'ni almak için başlattıkları hücum neticesinde Malta Şövalyelerinden gelen top güllesinin parçaladığı taşın Reis'e isabet etmesi sonucu, Reis şehit olur. Roman olumsuz bir sonla biter. *Yasak Şehir* romanında, tüm olumsuzluklara ve düşman saldırılarına rağmen, Müslüman Kasımoğulları ulaşmak istedikleri yeni vatana ulaşarak roman iyi bir sonla neticelenir.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, Kafkasların başbuğu Şeyh Şamil'in Rus ordularını durdurması ve halkı içinde baş gösteren Ruslarla anlaşılması gerekliliği fitnessini yok etmesiyle roman iyi bir sonla biter.

Tarihî romanlarında Boyunağa, *Zafer Rüzgârları*'nın dışında olayları iyi sonla bitirir. Yazar romantik bir bakışla romanın sonunda daima iyileri kazandırır.

Müslümanlar, romanın sonunda kazanırken Haçlılar, putperestler veya Şiiler kaybeder.

3.2.6.7. Kişiler Karşısında Romancının ve Okurun Konumu

Kişi, olay örgüsünün oluşmasında, okuyucunun romana ilgi duymasında önem taşır. O, roman içinde bir kişi olmakla birlikte, aynı zamanda, yazarın romanda bakış açısından yararlandığı varlıktır¹⁵⁴. Bundan dolayı eserin kişisi önemli yer alır. Aynı zamanda olaylar içerisinde yer alan insan dışındaki varlık ve kavramlar da kişi kadrosu içerisinde kendine yer bulur¹⁵⁵.

Okuyucu, roman kişileriyle bütünleşebildiği takdirde başarı sağlanır. Romana roman kişilerinin bakış açılarıyla bakmak gerekir. Romanlar okuyucuyu romanın dünyasına davet eder¹⁵⁶.

Bütün önceliği kahramanları ön plana çıkarmak olan Boyunağa'nın kişiler karşısındaki tutumu Müslümanlara karşı ilgi gösterip kendinden görürken, gayri Müslimlere ise tüm olumsuzlukları onlarda görüp ve onlara menfi gözle bakar. Daha çok romantik bir yaklaşımla kişileri aktarmaya çalışan Boyunağa, tarihî gerçekliği olan kişileri vermeye çalışır.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında anlatıcı, özellikle Seyit'i sever ve onu yüceltir. Bunu da eskiden Seyit'i sevmeyen Abdüsselam'ın dilinden vererek daha etkili olmasını sağlar.

“Sen mertliğinle cömertliğinle, cengâverliğinle, iyi huylarınla çağımızı aşip adı dilden dile dolaşacak bir yiğitler yiğidisin.” (K.S.B.G., s.203).

Okuyucunun kişileri görüşü yazarın sunduğu şekilden farklı olamayacağından aynı kahramanlık ve iyi niyet duygularının uyanması beklenir. Okuyucuyu da kişilere sevgiyle yaklaştırabilecek ifadeler aynı zamanda okuyucunun kendine ait duygular bulmasını sağlar. Tarihî romandaki kişi kadrosunun zenginliği, hemen herkesin kendine yakın bir kahraman bulmasına olanak sağlar.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad eserinde, romancı özelde Tarık bin Ziyad'a, genelde Müslümanlara yakınlık hissettiğini, Tarık bin Ziyad tasvir edilirken görülür.

“Beyaz harmanisi uçşan bu atlıdan, güç ve kuvvet fişkıyordu. Güneşin, tunca çevirdiği yüzü, çok yakışıklıydı. Zekâ fişkıran parlak kara gözlerinde kıvılcımlar uçşuyordu. Dudaklarının iki yanında, bıyıkları ile birleşmiş sakalı bu çehreyi, daha da çarpıcı kılmıştı.” (E.K.T.B.Z., s.121).

¹⁵⁴Mehmet Tekin. (2001). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, İstanbul, s. 76.

¹⁵⁵Şerif Aktaş. (1998). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, 3. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, s.148.

¹⁵⁶Orhan Pamuk. (2011). *Saf ve Düşünceli Romancı*, İletişim Yayınları, İstanbul, s.48.

Eserde Jakob'un babası olan Yahudi bezirgânı soygunculardan ve papazlardan koruyup evlerine kadar getiren, evin tüm halkını soygunculara karşı koruyan Abdullah'ı ve birkaç askerini, sırf Hz. Süleyman'ın sofrasını ele geçirmek için öldürmekten kaçınmayan Jakob'un cümleleri onun kötü niyetini ele verir.

“İdeallerimiz için yapılan iyilikleri çiğnemekten hiç ama hiç çekinmem! Haydi gidip şu sofrayı alın; ve Müslümanlardan hiç birini de sağ bırakmayın!..” (E.K.T.B.Z, s.205).

Kırık Hançer romanında, kişiler karşısında romancı ve okurun konumu kişiden kişiye değişir. Ömer'in mücadele ettiği Çandra silahsız kalınca silahını bırakması üzerine, bu davranışı mertçe bir hareket¹⁵⁷ olarak değerlendiren yazar, Ömer'e sevgisini belli eder. Sultan Mahmud için her türlü övücü ifadelerle yaklaşan yazar, onu överken tüm güzel hasletleri onda görür. Beci ve Çandra'dan bahsederken tüm kötülükleri, hainliği ve kurnazlığı da onlarda görür. Onları verirken de aşağılayıcı ifadeleri de kullanır.

“Elli yaşlarda gözüken, sade giyimli, gayet mert çehreli, biriydi. Parlayan gözlerle Ömer'i süzüyordu. Gazneli Mahmud... O büyük ve Kahraman Sultan... İslam'a hizmet için gazadan gazaya koşan, rahat nedir bilmeyen, Gazneli Mahmud... Gazilerin Sultanı, yiğitler yiğidi kahraman.” (K.H., s.46).

“Bir kedi kadar çevik, bir yılan kadar zehirlidir.” (K.H., s.177).

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında Boyunağa, Hanoğlu'nun cesaretini, haksızlığa karşı çıkışını ve kim olursa olsun karşısındaki insanı yüzüstü bırakmamasına sevgi ve gıpta ile bakar. Yazarda, Hanoğlu'nun yaşadığı üzüntülü durum veya gösterdiği kahramanlıklara okuyucuya aynı duyguları yaşatma gayreti vardır. Mehmet Buğra Bey, yeni girdikleri din için savaşıp birçok insanı bu uğurda şehit verir. Tuğrul Bey ise Halife'yi, Şii zulmünden kurtarmak için Bağdat'a sefer düzenler. İki Bey'e karşı hem yazarda, hem de okuyucuda bir yakınlık ve sevgi duyguları vardır.

Putperest Boğa Bey, Şii Firuz Şah ve aslen Türk olmasına rağmen Şiiilere yarıdakçılık yapan Aslan Besasiri'ye yazar ile okuyucular nefret duygusu besler. Aşağılayıcı ifadeler birçok yerde verilir.

“Boğa Bey, bizim için can sıkıntısı oldu. Kendisi gibi küfürde ayak direyenlerle birlikte hanlığımızdan ayrıldı.” (H.B.S.K., s.11).

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında, romancı iyi ile kötünün net bir şekilde ortaya çıktığı bu eserde romanda özelde Aksungur, genelde ise Müslüman Türklere ve iyi insanlara olumlu gözle bakıp onlara yakınlık hisseder. Olumsuz tüm özellikleri kendisinde barındıran Hasan Sabbah'a yazar nefretle bakar ve bunu alan hissettirir.

¹⁵⁷Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2013). *Kırık Hançer*, Genç Timaş Yayınları, 15. Baskı, İstanbul, s.186.

Çünkü yazara göre Hasan Sabbah çok kalles, mertliğe ve erkekliğe sığmaz¹⁵⁸ hal ve hareket içine girerek amacına ulaşmak için, işe kadın dahi karıştırır. Yazar, Bizans İmparatoruna karşı iyi hisler beslemez. Kendisini istemeyen önceki İmparatorun kızı olan Prenses'e, zorla sahip olmak istemesinden dolayı, kendisine karşı yazar tarafından kin beslendiğini okuyucu hisseder.

“Bizanslıların vahşet destanı biterken, Anadolu toprakları o zamana kadar görmediği muhteşem bir destan gördü ve yaşadı... Ve olaylar böyle zamanda başladı.”(M.Ü.A.,s.7).

“-Mihael'den, üvey babasının zayıflığından, yokluğundan faydalanarak tahta oturan yüreksiz birinden mi korkacağım?” (M.Ü.A., s.238).

Altın Ferman Berke Noyan romanında, anlatıcı Müslüman olmadan önce bile Noyan'a karşı ilgi gösterip iyi yönlerini sıralar. Böylece okuyucunun daha sonra Müslüman olacak olan Berke Noyan'a sevgi ile bakmalarını sağlar.

“Noyan, orta boylu, çok yakışıklı biriydi. Hafif kısık olan gözleri onun yiğit ve mert bir kişi olduğunu belli ediyordu. Burnu hafif basıktı, bu durum yüzüne başka bir güzellik veriyordu. Burnunun altından başlayan bıyıkları, dudaklarının ucundan hafifçe sarkmıştı. Çenesi hafif sivriydi. Yüzünden asalet akıyordu.” (A.F.B.N., s.11).

Kün Boga Moğol Valisi olarak görev yapar. Valilik makamında adalet dağıtacağı yerde kimi zaman aşırılığa kaçarak Türkmen kızlarını kaçırttığı olur. Bu durumdan dolayı yazar ona karşı nefretle yaklaşır. Hür bir kızı kaçırtıp daha sonra esirciye satması, onu okuyucunun gözünde düşürür ve okuyucu ona karşı kin besler. Aynı duygular esir tüccarı Sartak için de geçerlidir.

“Bir valinin bu şekilde davranışını hoş karşılamamıştı. Onun bu hareketleri hürmet sınırlarını aşmış, dalkavukça bir davranış halini almıştı. Ayrıca Kün Boga'nın, suçlu bir hali vardı. Kabahatini, aşırı dalkavukluk yaparak örtmek istediği gözden kaçmıyordu.” (A.F.B.N., s.66).

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında kişiler hakkında yargılayıcı ifadeler kullanır. Olayın merkezinde Kudüs vardır. Haçlılar Kudüs'ü almak için akın akın Avrupa'dan Kudüs'e akar. Sultan Selahattin önderliğindeki Müslümanlar ehli salibe karşı bu kutlu kenti korurlar. Yazar, Haçlıların yaptıklarını zalimane bulur ve onlara karşı önyargılı üslup kullanır. Sultan Selahaddin ve Müslümanların Kudüs'ü canla başla savunmaları, yazarı onlara yaklaştırır. Bunu da cümlelerine yansıtarak yazar, okuru Müslümanlara karşı olumlu yönde yönlendirir. Okuyucu bu mümtaz şahsiyetlere sevgi ve gıpta ile bakar.

“İslam dünyasının koruyucu kılıcı Sultan Selâhaddin Eyyûbi, Akka'yı kuşatan Haçlıların karşısına dikilmişti. Onun yiğitliğini bilen ve savaştaki gücünü hatırlayan şövalyeler, zırhlarının içerisinde ürperiyor, haç-put işaretleri yaparak Hz. Meryem'i ve Hz. İsa'yı yardıma çağırıyorlardı.”(H.U.III.H.S.S.E.,s.95).

“Er meydanında Sultan Selahaddin'e yenilen Haçlı ölüleri, sanki Müslümanlardan

¹⁵⁸Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Malazgirt'in Üç Atlısı*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.118.

intikam almaya başladılar. Ölülerin çoğu, gömmeye imkan bulunamadığından nehre atıldı. Ama her taraf ceset doluydu. Sayısız leş yığınlarının bozulup kokmaya başlaması havayı bozdu.” (H.U.III.H.S.S.E.,s.108).

Korkusuz Cengâver romanında Sultan Fatih, Şehzade Orhan ve Ahmet’e karşı romancı iyi niyetle yaklaşip onlara karşı yakınlık hissedder. Yazar, Sultan Mehmet Han’a, Hz. Peygamber’in hadisindeki komutan olmasından dolayı özel bir yakınlık kurar. Bu güzel hissiyatın okuyucu tarafından da hissedilmesi beklenir. Bizans İmparatoru’na, Savapolos’a ve Cenevizli subaylara karşı yazar, kötü niyetli oldukları için onlara nefretle bakar. Bunu da okuyucuya hissettirip onların aynı fikirde olmasını bekler.

“Bizans’ın son İmparator’u on birinci Konstantin Dragazes, Sultan Murat’ın yardımıyla Bizans tahtına çıkabilmişti. Ama İmparator bu iyiliği çok çabuk unutmuş ve Sultan Murat’ın ölümünü sevinçle karşılayarak, Bizans Rumlarının nankörlüğünü ortaya koymuştu.” (K.C., s.17).

İyi kötü çatışmasının çok net olarak kullanıldığı *Zafer Rüzgârları* eserinde, okuyucunun kişileri görüşü de yazarın ifadeleri doğrultusunda ilerler. Nefretle bakılan kötü kişilerin yanında, sevgi ile yaklaşılan kişiler de yazarın yaklaşımı doğrultusunda okuyucu yönlendirilir ve Turgut Reis gibi Reis’lere gıpta ile bakılır. Ömer’e, Hanzale’ye, Ali Osman’a ve Bekir’e imrenerek bakılır. Andrea Doria ve özellikle Don Fernando ile Engizisyon papazlarına nefretle anılır.

“Ama O’nun ve Barbaros Kardeşler’in denizlerde başlatmış oldukları cihat mücadelesi bitmedi. Gazi leventler onu unutmadılar ve daima rahmetle andılar.” (Z.R., s.261).

“Bu Engizisyon papazları o kadar acımasızdı ki, Morisco dedikleri Müslümanlara yardım ettiler diye bazı Hristiyanları da diri diri, cayır cayır yakmışlardı.” (Z.R., s.69).

Yasak Şehir romanında Hristiyan olan Burhan Han, Kasımoğullarının da Hristiyan olmasını ister. Kasımoğulları başka yurt edinmek zorunda kalırlar. Genelde Kasımoğullarına, özelde ise Muhammet Murat Bey ve Seyit Mehmet Han’a göstermiş oldukları özveriden, kahramanlıktan dolayı yazar, onlara saygı duyar. Okur da yazardan farklı hissiyat içerisine girmez. Burhan Bey’e Hristiyan olmasından, Rus Çarına, Müslüman Türkleri Hristiyanlaştırma çabalarından dolayı iyi his beslenmez.

“Hristiyan olan bu Han’ın idaresinde kalmak bize yakışmaz. Allah göstermesin ama kalanlar, hiç istemediğim halde çok sıkıntıya düşecekler. Öyle sanyorum ki dinini değiştirmekte bir sakınca görmemiş bu adam, ileride burada kalanların da vicdanlarına kara ellerini uzatmakta gecikmeyecek yanında getirdiği baş pisikopos papaz bir baykuş gibi Müslüman evlerin çatılarında tüneyecek...” (Y.Ş., s.35).

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, İmam Şamil ile Kafkas Müslümanlarının Rus mezalimine karşı varlarını, yoklarını ortaya koyup özgürlük mücadelesi içine girmeleri, onları yazarın zihninde göklere çıkarır. Yazar onları sevip onlara saygı duyar. Rus Çarı’na, Bakanlarına, komutanlarına ve bir kısım ileri gelen

Rus aristokrasisine karşı ise kinle karışık olumsuz bir duygu taşır. Bu kişilerle ilgili kısımlarda yazar, okuyucuları yönlendirir. Müslümanların olduğu yerde okuyucunun onlara karşı sevgi duyması, Rusların olduğu yerlerde ise onlara karşı nefret duyulması beklenir.

“Güneşten ve soğuktan pişip tunçlaşmış, çok yakışıklı bir çehreye sahipti. Vücudundan kuvvet fışkırıyordu. Kartal bakışlıydı. Üzerinde büyük bir heybet vardı. Ona bakanlar, titriyorlardı.” (Ö.S.Ş.Ş., s.16).

“-Köylerini yaktık. Ahırlarına ve kovanlarına varıncaya kadar. Ekin namına bir şey bırakmadık. Tavukları ve götüremediğimiz inekleri, danaları, koyunları süngüleyerek ya da kurşunlayarak öldürdük. Kokuşuncaya kadar başlarında bekledik. Ta ki onları yiyeceksiz bırakalım, açlıkla dayanma güçlerini kıralım.” (Ö.S.Ş.Ş., s.98).

Boyunağa, tarihî roman yazdığı için geçmişte yaşamış kahramanlardan gerçek kişilerden bahseder. Böylece yazarın muhayyilesinden okuyucuya yansırken yeniden canlanan tarihî kişilerin de zihinlerde tekrar hayat bulması sağlanır.

3.2.6.8. Tarihi Gerçeklik ve Roman Gerçekliği Bağlamında Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Romanları

Yaşamında önemli yer tutan tarihî bilgileri eserlerinde kullanan Boyunağa, kahramanlarının bakış açılarını bu yolla verdiği gibi, kahramanların Türk tarihini iyi algılayıp, Türk İslam ülküsü çerçevesinde hareket etmelerini sağlar. Ahmet Turan'ın soru sorması üzerine Tavabil, Seyit Battal Gazi'nin hayatını tarihî gerçekliğe uygun olarak verir.

“-Battal'ımın adı Cafer'dir. Eski Malatya Serdarı Hüseyin Gazi'nin oğludur. Seyit ailesine mensuptur.” (K.S.B.G., s.122).

Saltuk Baba, Hanoğlu ve arkadaşlarının istemeleri sonucu Selçuklu tarihi hakkında bilgi verir.

“-Biz Selçuklular, Oğuz Türklerindeniz. Bildiğiniz gibi, Oğuzlar, Oğuz Hanın idaresi altında toplanıp siyasi birlik kuran Türk boylarının adıdır.

Oğuzlar, önce 'Boz-Ok'lar ve 'Üç-Ok'lar ismi ile iki büyük gruba ayrılıp teşkilatlanmışlardır. Oğuz Han, Gün, Ay ve Yıldız adlı oğullarına, 'Boz-Ok'ların idaresine verip onları doğuya, Gök, Dağ ve Deniz adlı oğullarına da 'Üç-Ok'ların idaresini verip onları da batıya gönderdi.

Oğuz Hanın bu çocuklarının her birinin dörder oğlu vardı. Bunların soyundan, Oğuzların yirmi dört boyu ortaya çıktı.” (H.B.S.K., s.80-81).

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında Şövalye Jan, Eyyûbi tarihi ve Haçlı Savaşı hakkında tarihî bilgiler verir.

“Şirkûh, üç aylık vezirlik yaptıktan sonra hastalanarak öldü. Yerine yeğeni olan Eyyûb oğlu Selâhaddin geçti. Selâhaddin çok muktedir biri olduğunu kısa zamanda ispatladı. Selâhaddin, 1171 tarihinde Fatımî Halifesini makamından indirerek, hutbeyi Abbasi Halifesi namına okuttu.” (H.U.III.H.S.S.E., s.21).

Altın Ferman Berke Noyan romanının başında, Moğollar başlığı altında yazar, Moğollar hakkında tarihî bilgi verir.

“13. Yüzyılın başlarında Asya’da, Onon ve Kerülen nehirleri arasından çıkıp, Harzem ve Maverâünnehir bölgesinde fırtına gibi esen atlılar dünyada dehşet uyandırmaktaydı. Koca bir çığ gibi yuvarlandıkça büyüüp ağırlaşan bu atlılar, Rus bozkırlarını, şehirlerini, Karadeniz’in kuzeyini, Romanya topraklarını çiğneyip ta Macaristan’a kadar uzanmıştı.

Girdikleri şehirlerin surları yıkılmış, yapıları ateşe verilmişti. Eli silah tutan erkekler öldürülmüş; kadınlar, yaşlılar, çocuklar ve sanatkârlar esir edilmiş, evler yağmalanmış, ekinler çiğnenmişti.” (A.F.B.N., s.5).

Korkusuz Cengâver eserinde İstanbul’un kaç defa muhasara altına alındığını soran Osmanlı askerlerine, Bekir Dayı Bizans tarihinden örnekler vererek anlatır.

“İlk muhasaramızı 1391 senesinde Yıldırım Bayezid Han zamanında yaptık.” (K.C., s.179).

Zafer Rüzgârları romanında, genç leventlerin isteği üzerine, Oruç Reis’i anlatan Ağa, arada Türk denizcilik tarihi hakkında bilgi verir.

“Selçuklu Sultanı Alâaddin Keykubad devrinde, Alanya’dan kendilerine bir pencere açmış olan gemicilerimiz denize açılmışlardı.

Aydinoğlu Umur Bey, denizciliğimizde büyük bir hamle yapmıştı. Karşısına çıkan Venedik, Ceneviz, Bizans gemilerini batırmış, Sen Jan Şövalyelerinin gözlerini yıldırılmıştı.

Yiğit Sultanlarımız II. Murat ve Fatih Sultan Mehmed Han devirlerinde denizcilerimiz, Akdeniz ve Karadeniz’de kendilerini göstermeye başlamışlardı.” (K.C., s.20).

Yasak Şehir adlı eserde kâhya, çocukların talebi üzerine Kasımoğulları’nın geçmişi hakkında tarihî bilgi verir.

“Uluğ Muhammet durumunu sağlamlaştırdıktan ve güçlü bir ordu kurduktan sonra 1439 ve 1445 tarihlerinde iki defa Moskova üzerine yürüdü. 1445 tarihinde Suzdan şehri civarında Rus kuvvetlerini büyük bir yenilgiye uğrattı.” (Y.Ş., s.18).

Romancı tarihî gerçeklere bağlı kalarak hayal kurup, elindeki malzemeyle kendine göre düzenleme yapıp özgün bir üslup içinde anlatır. Romanda tarihi belirtmek için tarihî bilgiler verir¹⁵⁹. Boyunağa, eser içinde yeri geldiği zaman nesnel tarihî bilgiler verir.

3.2.6.9. Tarihi Dönem

Tarihî romanlarda geçmişte önemli izler bırakmış olaylar kaleme alınır. Romancı, tarihî dönemi aktarırken gerçeğe sadık kalarak, tarihi olay ve kişileri değiştirip çarpıtmadan vermesi gerekir¹⁶⁰.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi eserinde Battal 8. asırda Emeviler döneminde yaşamış olup kahramanlığı ile ün yapmış Arap subayıdır. Türk milleti onu öylesine benimser ki İslam sonrası Türk destanlarında adına destan söylenir.

Efsane Komutan Tarık Bin Ziyad eserinde 8. yüzyılda Emeviler döneminde yaşamış olan Tarık Bin Ziyad’ın eşsiz komutanlığı görülür. Müslümanlarca daha

¹⁵⁹Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s.221.

¹⁶⁰Nurullah Çetin. (2012). *a.g.e.* s.221.

önce gidilmemiş Endülüs'e az bir kuvvetle giderek o yörenin yüzyıllarca Müslüman coğrafyası olmasında önemli katkısı olur.

Malazgirt'in Üç Atlısı eserinde, 11. asırda Büyük Selçuklular döneminde Anadolu'nun İslamlaşması için girişilen akınlar ve Malazgirt Meydan Muharebesi gerçekler çarpıtılmadan verilir.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı eserinde, 11. asırda Büyük Selçuklular Devleti'nin Sultanı Tuğrul Bey zamanında, Türk akıncısı Hanoğlu'nun (Ahmed) mücadeleleri anlatılır.

Kırık Hançer romanında, 11. Asırda Gazneli Mahmut döneminde, Selçuklu akıncısı Ömer'in Hint ellerindeki kahramanlıkları anlatılır.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selahaddin Eyyûbi eserinde, Eyyûbiler Devletinin kurucusu ve III. Haçlı Seferi'ne karşı duran 12. yüzyılda Müslüman komutanı Selahaddin Eyyûbi gerçekçi bir şekilde anlatılır.

Altın Ferman Berke Noyan eserinde, 13. asırda Kuzey Karadeniz ve Kafkaslarda, İslamın yayılmasına ön ayak olan Berke Noyan'ın yapmış olduğu işler verilmeye çalışılır.

Korkusuz Cengâver eserinde, Sultan Mehmet Han'ın 15. asırda çibanbaşı olarak gördüğü Bizans'ı bitirme planlarını ve neticesinde İstanbul'un fethi verilmeye çalışılır.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanında, 16. yüzyılda Seydi Ali Reis ve leventlerinin Osmanlı donanmasını Süveyş'e getirme görevini yerine getirirken karşılaşılan fırtına neticesinde, Hindistan üzerinden İstanbul'a kara yoluyla gelmeleri, tarihî gerçekliğe uygun şekilde verilir.

Zafer Rüzgarları eserinde 16. yüzyılda Osmanlılar döneminde Akdeniz'de Turgut Reis ve leventlerinin mücadeleleri tarihî gerçeklik saptırılmadan verilir.

Yasak Şehir romanında, Kasımoğullarının dinlerini ve benliklerini kaybetmemek için çıktıkları göç, tarihî gerçekliğe uygun şekilde verilir.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil eserinde 19. asırda Kafkaslarda Şeyh Şamil önderliğinde Müslümanların, Rus zulmüne baş kaldırmaları gerçekçi bir şekilde verilir.

Yazar, Türk İslam medeniyeti içerisinde yer alan genellikle Selçuklu ve Osmanlıların dikkate şayan şahsiyetlerini, gerçeğe uygun şekilde ve de tarihî gerçekliği çarpıtmadan vermeye çalışır.

3.3. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Romanlarında Anlatma Yöntemleri

3.3.1. Kurgulama Tekniği ve Öğeleri

Gerçekliğin hayal gücüyle sanal bir dünyaya dönüştürüldüğü kurmaca, gerçek dünyadan alınan malzemenin yazarın hayal dünyasında sanatsal bir biçime dönüşmesidir. Zihinsel niteliklerle inşa edilen söz konusu dünya gerçekten kopuk değildir. Romancının hikâyesini belli bir yöntemle düzenlemesi olan bu sistem ana hatlarıyla romanın adı, olay örgüsü, başlangıç yöntemleri, olay bütünlüğü, gerilim unsurları, bölümlendirme, metinlerarası ilişkiler gibi unsurlar çerçevesinde incelenir¹⁶¹. Bu yönde ele alınacak bölümde tarihî romanlar, belirtilen açılardan incelenerek Boyunağa'nın ağırlıklı olarak kullandığı teknikler ve öğeler tespit edilmeye çalışılacaktır.

3.3.1.1. Romanın Adı

Roman kurgusunun ilk unsuru olan ad, kurguyu en çarpıtıcı hâliyle yansıtmayı amaçlayan, kurgunun tamamını hatırlatan önemli unsurdur. Her yazar içeriği en kapsamlı ve çarpıcı şekilde yansıtabilecek bir isim vermeye çalıştığından dolayı verdiği isimlerin simgesel değerlerinin olmasını ister¹⁶².

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanı, Seyit Battal Gazi merkezli olan bu roman, kurgunun bütününe yansıtır. Romanın adı, içeriği en çarpıcı şekilde verir. Yazar hem romanın başkahramanın adını, hem de onun korkusuzluğunu en güzel ifade edebilecek kelime olan Koçyiğit sembolünü kullanır. Seyit'in cesaretini hem ismi olan Battal'dan, hem de Koçyiğit kelimesinden çıkarabilir.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanı, adını romanın başkişisi olan Tarık bin Ziyad'dan alır. Az bir kuvvetle daha önce hiç gidilmemiş bir coğrafyayı, hem de kendinden kat kat çok olan düşman kuvvetlerine karşı, dâhiyane planlarla kazanmış olduğundan dolayı, Efsane Komutan ismi kullanılır. Romanın adında hem kişi adı, hem de sembolik isim kullanılır.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanı, adını romanın başkişisi olan Hanoğlu'ndan alır. Esas adı Ahmed olan Hanoğlu, Savcı Bey'in oğludur. Babası Han olduğu için, kendisine Hanoğlu denilir. Zamanla Hanoğlu ismi gerçek adı gibi kullanılır ve romana ad olur. Selçuklular döneminde kahramanlık gösteren Hanoğlu, Han babası gibi cesur ve isminin hakkını veren bir kişidir.

¹⁶¹Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara s. 185-220.

¹⁶²Nurullah Çetin. (2012). a.g.e., s.185-186.

Kırık Hançer romanı, adını Hindular tarafından kutsal kabul edilen ve olağanüstü güçlerinin var olduğuna inanılan, kırık bir hançerden alır. Hindular savaşta kullanmak üzere onu korurken, Müslümanlar ise onu yok etmek için uğraşırlar. Batıl inançlı olan Hindular için sembolik önemi olan kırık hançeri, Ömer verilen görev neticesinde yok ederek, Hinduların savaşta moral olarak çökmelerine neden olur.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanı, adını Malazgirt'te savaşan üç kahraman Türk akıncısından alır. Olayda önemli rol oynayan üç kişinin Aksungur, Apostol (Karabay, Abdullah) ve Halit Ağa'nın özelde Malazgirt'te göstermiş oldukları başarılarından dolayı, genelde 11. asırda bu üç atlının Anadolu'da, Mısır'da, Irak'ta ve Bizans'ta göstermiş oldukları kahramanlıklar ve başarılar, onların romana ad olmasını sağlar. Malazgirt'in simgesel değeri vardır. Bu savaşta Anadolu'nun kapıları, sonsuza kadar Müslüman Türk milletine açılır.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanın adı hem uzun, hem de içinde çok şeyler barındırır. Müslümanları sembolize eden terim olan Hilal kelimesi, oldukça bilinçli seçilmiştir. Haçlılar haçı, Müslümanlar ise hilali simgeler. Bundan dolayı yazar hilali sembolize ederek kullanır. Bu savaş, Haçlıların Kudüs'e düzenlemiş oldukları Haçlı Savaşları'nın üçüncüsüdür. Bu yıkım savaşını durduran kişi de, büyük Türk komutanı Selâhaddin Eyyûbi'dir. Yazar, bundan dolayı kahramanın adını romana ad olarak kullanır. Sultan Selâhaddin bu savaşın bilincinde olarak Haçlıları, Hilale daha fazla zarar vermemeleri için geriye püskürtür.

Altın Ferman Berke Noyan romanı, hem adını bir nesneden, hem de tarihî şahsiyetten alır. Osman nişanlısı kaçırılınca onun peşine düşer. Onu bulmak ister iken yolu yeni Müslüman olmuş ve ileride Altınordu Devleti'nin tohumlarını saçacak olan kutlu kişi olan Berke Noyan'la kesişir. Noyan, ona Cengiz soyundan gelenlere has olan ve tüm kapıları sonuna kadar açan Altın Ferman'ı verir. Bu ferman Hülagü'nün askerlerinden emin olunmak için kullanılır.

Korkusuz Cengâver romanı, Osmanlı akıncısı Ahmet'in Bizans'ta kendisine verilen görevi yerine getirirken göstermiş olduğu cesareten dolayı romana bu ad verilir. O, davası uğruna gözünü budaktan sakınmayan biridir.

Zafer Rüzgârları romanında, olay odaklı bir isimlendirme söz konusudur. Bu romanda başkahraman olan denizler Dragut'u Turgut Reis'in Akdeniz'de, ehli salibe karşı kazanmış olduğu zaferlerden dolayı bu sembol kullanılır. Avrupalılar, ne kadar da uğraşsalar, Turgut Reis'i durduramazlar. Gemilerin yelkenleri rüzgârla dolar ve

girişilen her savaş zaferle sonuçlanır. Akdeniz'in bir Türk gölü olmasında, Reis Baba'nın önemli katkıları olur.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları uzunca bir ada sahip olup biyografik bir romandır. Romanın başkahramanı Seydi Ali Reis, Sultan Süleyman tarafından takdir edilen bir denizci olduğu için, Basra Körfezi'nde olan Osmanlı donanmasını, Süveyş'e getirmesi istenir. Gerek Portekizlilerle yapılan cenk, gerekse aşırı fırtına onların Hint Sularında rotasız bir şekilde sürüklenmelerine ve Hint sahillerinde donanmayı bırakmalarına neden olur. Reis ve Osmanlı leventleri Hindistan üzerinden İstanbul'a ulaşırlar.

Yasak Şehir adlı eser, olay odaklı adlandırılmış eserlerden biridir. Kasımoğullarının Hanı olan Burhan Han, Hristiyan olunca halkına da Hristiyan olmaları için baskı uygular. Hanlarının dinine girmemek için, Müslüman Kasımoğulları göç ederler. Kendileri için adeta yasak şehir olan ve yüzyıllardır atalarının yaşadığı bu şehri, dinleri için terk etmek durumunda kalırlar. Tek gayeleri, dinlerini özgürce yaşayabilecekleri, yeni bir vatan toprağıdır. Bu uğurda birçok can vererek, ulaşmak istedikleri yeni vatanlarına ulaşırlar.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanı, özgürlük için her şeyini veda etmeye hazır olan, Kafkasların başbuğı Şeyh Şamil'in kahramanlığını ve özgürlüğe düşkünlüğünü belirtmek için bu sembolik adlandırma kullanılmıştır. Kafkaslara, Rus hâkimiyeti yerleşmemesi için, İmam Şamil, çevresini örgütleyerek zalimlere karşı savaşır.

Genel olarak roman isimlerine bakıldığında kahraman isimlerini veya onu çağrıştıran kahramanlık sözcükleri görülür. Tarihî roman olmasından dolayı, kahraman isimleri bolca kullanılır. Diğer eserlerde ise, içeriğı özetleyici bir yaklaşımla adlandırıldığı görülür. Roman adı ile kurgusal bütününü en çarpıcı şekilde vermeye çalışılır.

3.3.1.2. Olay Örgüsü

Olayların sıralanış ve düzenleniş sistemi olarak olay örgüsünün edebî değer gözetilerek düzenlenmiş şeklidir. Olayların oluş sırasına göre ele alındığı hikâyenin, okuyucuyu etkileyebilmesi için yazar tarafından yeni bir düzenleme yapılarak ortaya çıkarılan kurgusal yapı olarak ifade edilebilecek olan olay örgüsü, klasik romanda önemli bir yere sahipken modern romanla birlikte eski önemini yitirir. Olay örgüsü sağlam bağlantılardan oluşurken ilişkiler ağı veya çatışmaya bağlı olarak gelişir. Söz

konusu ilişki, roman kişinin kendisiyle veya kendi dışındaki varlıklarla ya da çevreyle oluşabileceği gibi, olup bitenleri neden ve sonuçlarıyla, etki ve tepkileriyle birlikte verir. Bu sayede romanın bir bütün olarak ulaştığı estetik güzellikle kurgu oluşur. Kurgu içerisinde yazarın öznel görüşlerinden uzak nesnel şekilde verilmesiyle aksiyon oluşur. Klasik roman giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden meydana gelir. Modern roman ile birlikte olaylarda rastlantılara pek yer verilmez. Pek çok olay ve kişilere yer veren panoramik ve tek bir olay ve sınırlı kişiye yer veren epizot olay örgüsü başlangıç, baştan başlatma, ortadan başlatma, sondan başlatma gibi unsurlarla oluşturulabilir. Baştan başlatmada olaylar takvime bağlı olarak sırayla anlatılırken atılan düğümler sonuç bölümünde çözülür. Ortadan başlatmada geriye dönüş tekniğiyle bir süre sonra geçmişe dönülerek olay bütünlüğü sağlanmaya çalışılırken olaylar gelişme bölümünde başlatılır. Sondan başlatmada da olaylar sondan başa döner ve başlamış olduğu yerde sonlanır¹⁶³.

Bir romanın güçlü olması için yapısının sağlam temeller üzerine oturması gerekir. Okuyucu, tarihî romandan estetik heyecan ve zevk alırsa bu söz konusu eserin yansımadır. Eserde olabilecek hata, okuyucunun eserden haz almamasına neden olabilir. Romanın, okuyucuda güzellik duygusu uyandırıp uyandırmayacağı, olay örgüsünün kuruluş mantığına bağlıdır. Okuyucudaki estetik zevk, heyecan ve gerilim unsurunu ortaya çıkaran yön, olay örgüsüdür¹⁶⁴.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında, roman kişisi olan Seyit Battal Gazi ile cereyan eden olay örgüsü diğer kişilerle etkileşim ile sürer. Ortadan başlatma tekniği ile Bizans Sarayı'nda genç kız olan Aspasya ve arkadaşları ile başlatılan olaylar, daha geriye dönüş tekniği ile birkaç yıl öncesine döner. Aynı geriye dönüşleri romanın ilerleyen kısımlarında yeni Müslüman olan Ahmet Turan'a, Tevabil geriye dönüşle Seyit'in çocukluğu ve ilk gençliği hakkında anlatımlar yapar. Tamamlayıcı dönüş niteliği taşıyan bu genişleme olayın normal akış düzenini bozmazken, ileride lazım olan bir takım bilgileri sunması bakımından önemlidir.

"Aspasya anlatmaya devam etti:

-Geçen yaz babamın anlattıklarının da etkisi altında kalarak Kayseri'ye gitmeye karar verdim. Aslında bu isteğimi bizimkilere söylediğimde annem hemen itiraz etti ve kendisinin gitmek istemediğini söyledi." (K.S.B.G., s.10).

Eserdeki Seyit'in Malatya'da veya İstanbul'da göstermiş olduğu kahramanlıklar, nesnel akış iskeletine yakın olduğundan dolayı aksiyon olarak

¹⁶³Nurullah Çetin. (2012). *a.g.e.*, s. 187-192.

¹⁶⁴Mehmet Tekin. (2001). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, İstanbul, s.67-68.

nitelenebilir. Eserde başat öge olaydır; diğer ögeler ise olay unsuruna yardımcı konumdadır. Olayların sunuluş şekli ile giriş, gelişme ve sonuç bölümleri klasik roman özelliği gösterir. Romanın başında atılan düğüm romanın sonunda çözülür.

Efsane Komutan Tarık Bin Ziyad romanı baştan başlatma tekniği ile Kuzey Afrika Valisi Musa Nuseyr ve Abdullah'ın Endülüs'ün fethi üzerine konuşmaları ile başlar. Başat ögenin olay olduğu eserde, kahramanlar bu doğrultuda yaşamlarını sürdürür. Endülüs'ün fethedilişi nesnel akış iskeletine uygun olduğundan dolayı aksiyon olarak nitelenebilir. Geçmişini unutan Abdullah'ın, Çingeneler ile birlikte askerlerce götürülürken, Ester'in ortaya çıkıp Abdullah'ı esaretten kurtarması rastlantıya örnektir.

“-Durun, diye bir ses yükseldi. Bütün gözler, sesin geldiği yere çevrildi. Bu Ester'di. Kendine hâkim olamamış. Abdullah'ı tamamen kaybedeceği endişesi ile haykırmişti. O zamana kadar çok utangaç olan Ester'in şimdi kimseden utandığı ve sıkıldığı yoktu. -Onu almak istiyorum!.. Kaç altın, diye sordu.” (E.K.T.B.Z., s.149).

Giriş, gelişme ve sonuç biçiminde yapılan olay, klasik roman anlayışına uygundur. Romanın başında atılan düğüm Endülüs'ün fethi ile çözülür.

Kırık Hançer romanı, daha çok oluş sırasına göre yansıtılan olaylar, baştan sona doğru sıralandığından baştan başlatma tekniği dikkat çeker. Roman, Ömer ve amcasının Gazne'ye doğru giderken bir kızını eşkıyaların elinden kurtarmaları ile başlar. Başat ögenin olay olduğu bu eserde, kahramanlar bu doğrultuda yaşamlarını sürdürür. Ömer, Sultan Mahmut'un verdiği görevi yerine getirirken ve görevi yerine getirdikten sonra, Sultan'ın ordusuna ulaşmak için yollarda karşılaştığı olaylar, aksiyon bölümlerine örnektir. Ömer zindana kapatıldığı yerde, hiçbir çıkış noktası yokken, birden ayağının altında bir kapağı fark etmesi, onu çıkarıp kurtulması bir rastlantıdır.

“Elleriyle, o kısmı yokladı. Eli, betona gömülmüş, demir bir halkaya gitti. Elleriyle biraz daha yoklayınca, beton bir kapak üzerinde bulunduğunu anladı. Kalbi, sevinçten deli gibi atıyordu. Demir halkayı yukarı doğru çekmeye çalıştı. Demir halka sanki zemine yapışmıştı.” (K.H., s.101-102).

Klasik roman anlayışıyla yazılan romanda, romanın başında verilen kırık hançeri yok etme görevi ile atılan düğüm, Ömer'in kırık hançeri bulup onu yok etmek için çektiği sıkıntılar sonunda, onu yok etmesiyle düğüm çözülür. Kırık hançere olağanüstü özellikler yüklenmesi, gerçeklikle uyuşmayıp hayali kurgu olarak yer almasına neden olur.

“Hindu'nun ağaçlara savurduğu hançerin ucundaki ışıltılar, tereyağına gömülen bıçak gibi, o koca ağaç gövdelerini kesip geçiyordu. Ağaçlar, o geçtikten hemen sonra, titreyerek ortalarından kesilmiş olarak, yere gövdelerinin önüne gürültü ile

devriliyorlardı. Görülmemiş bir şeydi bu... o koca ağaçlar bir dokunuşta bir muz gibi, soyulmuş bir kavunun içi gibi rahatlıkla nasıl kesilebilirdi? Bu ne biçim bir madendi? Demek Sita'nın söyledikleri doğrudu... Bir, iki kulaç kalıyndaki ağaçları tereyağına giren bir bıçak gibi rahatça kesen, hiç zorluk çekmeyen bu hançer, zırhları ve önüne çıkacak kılıçları da muz keser gibi rahatça doğrayabilirdi..." (K.H., s.136).

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında başkişi olan Hanoğlu ile cereyan eden olay örgüsü diğer kişilerle etkileşimle sürer. Baştan başlatma tekniği ile başlatılan roman, Hanoğlu'nun doğumu ve yeni Müslüman olmuş Türkler ile gayri Müslim Türkler arasındaki savaş ile başlar. Hanoğlu'nun Selçukluların ilk döneminde yaşadıkları, nesnel akış iskeletine yakın olduğu için aksiyon olarak nitelenebilir. Eserde başat öge olaydır. Giriş, gelişme ve sonuç düzleminde süren olaylar klasik roman anlayışına uygundur.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanı ortadan başlatma tekniği ile Aksungur'un çocukluğuna ve ilk gençliğine ışık tutmak için bu teknik kullanılır.

"Benimle oynayan bu adam, zaman zaman kaybolur, birden ortaya çıkardı. O, benim babamdı. Gelişiyse evimizde bir sevinç ve telaş başlardı. Ben yine babamla oturma odamızda oynardım. Bazen güreş de ederdik. Onu, yere de devirirdim. O zaman ne zevkli çığılıklar atardım..." (M.Ü.A., s.17).

Aksungur etrafında gelişen olaylar nesnel akış iskeletine yakın olduğundan dolayı aksiyon olarak nitelenebilir. Aksungur ve arkadaşlarının Anadolu'da, Mısır'da ve Bizans'ta gösterdikleri kahramanlıklar, yazarın yönlendirilmiş anlatımından uzak olduğu için aksiyon özelliği gösterir. Eserde başat öge olay olarak ortaya çıkar. Giriş, gelişme ve sonuç biçiminde yapılandığı için klasik roman özelliği gösterir. Romanda bir takım rastlantılar bulunur. Buna Aksungur'un esir olan kardeşinden mektup getiren Yusuf'u, yoldan geçerken rastlantı halinde bulması örnek olabilir. Gerçekte Yusuf, Hasan Sabbah'ın adamıdır; fakat Aksungur bunu bilmez.

"Bahadır! Bunu bana Kahire'de bir hanım verdi. Yoldan geçiyordum. Bir köşkün penceresinden, bir kol uzanıp önüme bir name attı. Etrafıma baktım. Kimse yoktu. Nameyi aldım. Açıp okum." (M.Ü.A., s.100-101).

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanı, baştan başlayan olay örgüsü, kişiler arası ilişkiler çerçevesinde oluşur. İyi ile kötünün kesin çizgilerle ayrıldığı romanda, Haçlıların Kudüs'ü geri almak için gelip Müslümanlar karşısında tutunamayarak geriye dönüşleri ifade edilir. İyilerin mükâfatlandırıldığı, kötülerin ise cezalandırıldığı anlayışına uygun bir şekilde sonuçlanan roman, klasik roman anlayışına uygundur. Haçlı Seferleri tarihi gerçekliğe uygun olarak verildiği ve yazarın yönlendirilmiş anlatımından uzak olduğu için aksiyon özelliği gösterir. Eserde başat öge olaydır. Haçlıların geriye dönüşleri ile düğüm çözülür.

Altın Ferman Berke Noyan romanı, baştan başlatma tekniği ile Moğolların

yaşamına ışık tutar ve zamanla Berke Noyan'ın Müslüman olup İslam'a hizmet etmesi şeklinde aktarılır. Bu olayın yanında Osman'ın kaçırılan nişanlısının peşine düşmesi ile atılan düğüm, yedi sene sonra onu Bağdat'ta bulması ile sonuçlanır. Klasik roman anlayışı ile yazılan roman, Hülağü'nün ordusunun yenilmesi ile sonuçlanır. Berke Noyan ve Osman'ın yaşantısı nesnel bakış açısıyla verildiğinden dolayı aksiyon olarak nitelendirilebilir. Başat ögenin olay olduğu eserde, kahramanlar bu doğrultuda yaşamlarını sürdürür. Gülbeyaz'ın esir edilmesiyle atılan düğüm roman sonunda Osman'ın onu bulması ile atılan düğüm çözülür.

Korkusuz Cengâver romanı, daha çok oluş sırasına göre yansıtılan olaylar, baştan sona doğru sıralandığından baştan başlatma tekniği kullanılır. Başat ögenin olay olduğu eserde, kahramanlar bu doğrultuda hayatlarına devam ederler. Ahmet'in İstanbul'daki görevi sırasında yaşadıkları ve İstanbul'un fethi sırasındaki gibi aksiyon bölümleri mevcuttur. Klasik roman tekniği ile roman yazılmıştır.

Zafer Rüzgarları romanında olaylar baştan başlatma tekniği ile başlatılır. Romanın ilerleyen bölümlerinde Ağa, çocukların istemesi üzerine, onlara Oruç Reis'in hayatını anlatır.

"-Oruç Reis, Midilli fethinde bulunmuş, çok sağlam imanlı bir yiğidin oğludur. Çok iyi bir İslam terbiyesi almış olan küçük Oruç'u daha çocukluğundan beri yakıp kavuran bir ateş vardı. Bu ateş: Denizlere açılmak ve sahillerimizi basıp Müslümanları ve Türkleri öldürüp soyan Venedik, Maltız, Papa, Ceneviz, İspanyol gemilerini durdurmak idi. Delikanlılığında küçük bir tekne sahibi oldu. Bununla ticaret yapmakta idi. Fakat o, ileride cenk gemilerinde Yüce Allah uğrunda kâfirlerle mücadele yapacağını düşünüyor. Yüce Allah'ın bu hususta neler göstereceğini heyecanla bekliyordu." (Z.R., s.19).

Eserde geçen olaylar, tarihî gerçekliğe uygun olduğu için aksiyon özelliği taşır. Başat ögenin olay olduğu eserde, kahramanlar bu doğrultuda hayatlarına devam ederler. Klasik roman anlayışı içerisinde sunulan roman, Turgut Reis'in şehit olması ile sonuçlanır.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanı ortadan başlatma tekniği ile olaylar başlar. Daha sonra geriye dönüşle başlarından geçen deniz savaşı ve fırtınalardan bahsedilir. Eserde olaylar tarihî gerçekliğe uygun olduğu için aksiyon özelliği taşır. Romanın başında atılan düğüm, kahramanların İstanbul'a ulaşmaları ile çözülür. Giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşur.

Yasak Şehir romanında roman kişisi olan Muhammet Murat ile cereyan eden olay örgüsü, diğer kişilerle etkileşim ile sürer. Baştan başlatma tekniği ile başlayan roman, Kasımoğullarının yeni bir yurt bulmak için çıktıkları yolda, ulaşmak

istedikleri yere ulaşıp ulaşamayacakları hususunda düğüm ile başlar. Yeni yurda birçok olumsuzluklar sonunda ulaşarak düğüm çözülür. Klasik roman anlayışıyla yazılan bu eserde giriş, gelişme ve sonuç kısımları bulunur.

Tarihî gerçekliğe uygun şekilde, göçü nesnel bakış açısıyla vermesinden dolayı aksiyon niteliği gösterir. Eserde başat öge olaydır. Kendi memleketlerinden ayrılmanın verdiği üzüntü Muhammet Murat ve çevresindeki Müslümanların ruh halini ve yaşamları üzerine etki bırakır.

“O gece, sanırım ki, ben değil arkadaşlarım da, uzun zaman uyuyamadılar. İnsanın doğup büyüdüğü yerleri terk edeceğini düşünmesi uykuları kaçırıyor.” (Y.Ş., s.23).

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanı, baştan başlatma tekniği ile Şeyh Şamil ve Müslümanların başından geçenler verilir. Özgürlüklerini kazanmak için İmam Şamil ve savaşçılarının hayatları, nesnel bir şekilde tarihî gerçekliğe uygun verildiği için aksiyon özelliği gösterir. Eserde başat öge olay olsa da olayın yanında Şeyh Şamil’in ruh hâli ve yaşamı üzerindeki etkileri dikkat çekicidir. Savaşı durdurmak için Rusların İmam’a, oğlunu rehin olarak verme teklifi üzerine, İmam Şamil’in ruh hali şöyledir. Eserin başında Kafkaslara Rusların yerleşip yerleşemeyeceği düğümü İmam Şamil ve Müslümanların şiddetli çarpışmaları sonucunda Kafkaslara yerleşemeyen Ruslar geriye çekilmek zorunda kalırlar. İmam bu uğurda gerektiğinde öz evladını esir vermek zorunda kalır.

“İmam Şamil ise düşünüyordu. İçi, babalık şefkati ile yanıp kavruluyordu. Bu kan dökücü adamların eline küçük oğlunu nasıl teslim edebilirdi? Bu adamlarda, insanlığın zerresinin bulunmadığını iyi biliyordu. Ne yapmalıydı? Allah’ım bir çıkış yolu?.. Babalık şefkati dolu kalbi yanıyordu adeta İmam’ın.” (Ö.S.Ş., s.108).

Tarihî romanlarında sıkı örülmüş olayları bir araya getiren Boyunağa, genelde baştan başlatma tekniğini tarihî romanlarında kullanır.

3.3.1.3. Olay Bütünlüğü

Olay bütünlüğü metin halkalarının düzenlenişinde ve sunuluşunda uyulan, çeşitli kalıplardan oluşan sistemdir. İlk varoluş, sınav süreci ve sınav sonucu şeklinde bölümlendirilen hâl değişim kalıbı hayat sürecini ana esasları itibarıyla üç aşamaya ayırır. Böylece insanın başından sonuna kadarki varoluş sürecini açıklamış olur. Arayış yolculuğu kalıbının omurgası ise isteme, ayrılış, mücadele, buluş ve dönüş gibi unsurlardan oluşur. İsteme arzulanana şeye kavuşmak için duyulan isteği, ayrılış istenen şeyi bulmak için gerçekleştirilen arayışı, mücadele arayış sırasında karşılaşılan engelleri ve bunları aşmak için verilen mücadeleyi, buluş ve dönüş de

aranan şeyin elde edilmesini veya ulaşılamamasını ifade eder. Organik bütünlükte ise olaylar zincir halkaları gibi düz bir çizgi üzerinde sebep sonuç ilişkisine bağlanarak determinist bir yaklaşımla sunulur. Olaylar bir yerden başlayarak sebep sonuç ilişkisi içerisinde anlamlı ilişkiler kurarak ilerler. Olayların merkezden çevreye yayıldığı birbirinin içine girmiş dairelerden oluşan dalga biçimine çerçeve hikâye tekniği denir. Mekanik yapılaşma denen eş zamanlı kurguda, birbirinde kopuk olaylar yer aldığı için sebep sonuç ilişkisinden uzaktır. Bir olay bittikten sonra diğer olay başlar. Biten olaylar ile başlayan olaylar arasında nedensel bir bağlantı değil, zamansal bir bağlantı vardır. Birbirinden kopuk olay parçaları düzensiz bir şekilde serpiştirilir. Merkezî bir gerilim söz konusu değildir¹⁶⁵.

Olay bütünlüğünde hâl değişim kalıplarına, İslam'dan uzak bir yaşantı ve sonra bazı vesilelerle İslam'ı bulma süreçlerini veren kalıplara rastlanır. *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* romanında Prens Ahmer, Bizanslı komutan olarak Malatya'yı, Müslümanların elinden almak için gelir. Bileği bükülmez bir Prensken, Seyit'e yenilir. Seyit Battal Gazi'nin, İslamiyet'i anlatması sonucu önce kendisi, daha sonra da eşi Müslüman olur. İslam için kâfirlere kılıç sallar.

“-Sözüm söz. İslam'dan asla çıkmam. Ben de artık senin emrindeyim, dedi.
Battal Gazi, düşmanın şaşkınlığından yararlanmak istiyordu.” (K.S.B.G., s.96).

Aynı hâl değişimini Aspasya'da görürüz. Ordu komutanının kızı iken Seyit'ten gördüğü yardım sonucu, zamanla İslam ile şereflenir. İstanbul'u fethetmek için gelen yaralı Battal'ı, manastırda tedavi eder. Bu uğurda Bizanslılar tarafından şehit edilir.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında, İslam'dan uzak bir yaşantı süren Ester'in, Abdullah ile tanıştıktan sonra, ondan etkilenip İslamiyet'i kabul ederek hâl değişimi kalıbına girer. Böylece Abdullah'ın evlenme teklifini kabul eder.

“-Beni burada bırakma Abdullah! Ben Müslüman oldum. Müslümanların arasında yaşamak istiyorum.

Abdullah, sevinçle sarsıldı:

-Ester! Yemin ederek söyleyebilirim ki, bu sözlerin beni çok ama, pek çok sevindirdi. Bu gece bir rüya görmüştüm. Rüyamda Zehra bana: Esmâ ile evlen, diyordu ve yanımda da sen vardın. Esmâ dediği, sendin.

-Benimle evlenir misin Esmâ?

Esmâ utanarak başını eğdi ve ağzından bir nefes gibi:

-Evet, cevabı çıktı.” (E.K.T.B.Z., s.206-207).

Kırık Hançer romanında hâl değişim kalıbına Sita ve Osman Ali örnek verilebilir. Sita, Cad'lar Reis'inin kızıdır. Yolda ilerlerken iki defa, Ömer onu

¹⁶⁵Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s. 192-201.

ölümünden kurtarır. Ömer'in bu iyiliğini Sita, iki defa Ömer'in canını kurtararak öder. Sita ile Ömer birbirini sever. Çölde ölmek üzere iken Sita, Ömer ve arkadaşlarına su verir ve onların canlarını kurtarır. Sita, Müslüman olur. Çölde iki âşık evlenir. Beci, Ömer'e mızrak fırlatır. Sita eşinin önüne geçer ve şehit olur.

"O gece, Tokta Bey Ömer'le Sita'nın nikâhını kıydı." (K.H., s.160).

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanı, Hanoğlu hac dönüşü Hunza'ya esir olur. Yanında yedi yıl kalmak zorunda kalır. Hanoğlu'ndan memnun olan Hunza, bir gün aslan ile yaptığı mücadelede yaralanır. Hanoğlu, aslanı öldürür. Diğer aslan gelmeden Hunza, onun gitmesini ister; fakat Hanoğlu gitmeyi kendine yediremez. Dişi aslan gelir. Attığı ok aslanı öldürmez. Aslan ile boğuşurken sol omzuna darbe alır. Çektiği hançer ile aslanı öldürür. Hunza bu sahneden çok etkilenir. İyileşme evrelerinde Hanoğlu, Hunza'ya İslamiyet'i anlatır.

"-Hanoğlu, dedi; yaşayışın, davranışların ve ibadetlerinle beni çok etkiledin. Sayende kalbim İslam'a ısındı. Her şeyin yaratıcısı, hepimizin Rabbi olan Allah'ın yüceliği, sonsuz kudreti, rahmeti beni uzun uzun düşündürdü. Ve O'ndan başka ibadet edilecek İlah olmadığını anladım. Şimdiye kadar boşa geçmiş olan hayatımdan dolayı büyük bir pişmanlık duyuyorum. Müslüman olmaya karar verdim." (H.B.S.K., s.182).

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında üç kişi Prens, Apostol ve Marcus, Aksungur ile karşılaştıktan sonra hayatlarında ve dinlerinde değişiklik olur. Prens, hayatını kurtaran Aksungur'a müteşekkik olduğu gibi ayrıca ona âşık olur. Aksungur'un anlattıkları ile Müslüman olup Zeynep ismini alır. Marcus ve Apostol Uz Türk'ü olduklarını söyleyip zamanla Müslüman olup Ömer ve Abdullah adlarını alırlar.

"Zeynep başını dikleştirdi:

-Akıl verdiğiniz kimse alelâde bir kız değil Mihael... Damarlarındaki kan, seninkinden daha asil. Hem sana bir şey söyleyeyim mi! Benim adım İrini değil, artık bana Zeynep diye hitap etmelisin." (M.Ü.A., s.239).

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında, Marsel ve dedesi önce Hristiyanken gittikleri Kudüs'te Müslümanların yaşayışlarından etkilenirler. Daha sonra İslam ile şereflenirler. Şövalye olan Marsel, Paris'te dedesinin konağına gider. Dedesinin, Müslümanları övüp Haçlıları yermesiyle sarsıntı yaşayan Marsel, dedesinin Müslüman olduğunu duyunca sarsılır.

"Yaptığımız konuşmalarda, İslamiyet'in, bizim papazların uydurdıkları iftiradan çok uzak olduğunu anladım. Bana, din hususunda hiç ama hiç baskı yapmadılar. Zaten, İslam dini de din baskısı yapılmasına karşıdır. Kendimle uzun zaman mücadele ettim ve sonunda Müslümanların Hak yolda olduklarına kanaat getirerek Müslüman oldum." (H.U.III.H.S.S.E., s.63-64).

Altın Ferman Berke Noyan romanında, hâl değişimi kalıbına Berke Noyan ve çerileri örnek olabilir. Berke Noyan, Moğol Prensidir. Yaralı olarak hana getirilir.

Mustafa Hoca onun yaralarını iyi eder. Noyan bedenini iyi ettiği gibi, ruhunu da iyi etmesini isteyince, Derviş ona İslam'ı anlatır. Zamanla Berke Noyan, Müslüman olur.

“Çerileri, gözden geçiren Berke Noyan: Ben, yıllardan beri bütün dinleri inceliyorum. Hristiyanlığı, Yahudiliği, Budizm'i, Hindu inançlarını, Gök dini hepsini... Yaptığım bu incelemeler ve araştırmalar sonunda İslam dininin, Yüce Allah tarafından indirilmiş din olduğuna inandım. Böyle bir kararı kimsenin etkisi altında kalıp vermedim. Ben vicdanımın ve mantığımın sesine uyarak İslam dinini seçiyorum. Önce bir sessizlik oldu. Ardından da gök gürültüsü gibi bir uğultu yükseldi: Senin doğru söylediğine inanıyor ve bizler de İslam dinine giriyoruz!”(A.F.B.N., s.42-43).

Korkusuz Cengâver romanında, Konstantinopolis'te bir hancının kızı olan Eleni, Aleksî diye tanıdığı Ahmet'i sever. Ahmet görevi bitirdikten sonra Türk ordusuna katılmak için vedalaşırken Eleni'ye İslam'ı anlatır. Eleni'nin İslam ile şereflendiği hissettirilir.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanında, Ubeyde Bey, Müslüman olmadan önce bir İspanyol olup adı Pedro de Garcia'dır. Yapılan savaşta Müslümanlara esir olunca, zamanla Müslüman olur. Denizciliği bırakarak dinsizlere, İslamiyet'i anlatmak için Hindistan'a gelir ve orada Reis ile tanışır.

“İnceledikçe, papazların, İslamiyet hakkında ne kadar yalan söylemiş olduklarını anladım. Hristiyanlıktan ve yalancı papazlardan nefret ettim. İslamiyet'in büyüklüğünü ve onun hak din olduğunu kabul ederek Müslüman oldum.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.166).

Yasak Şehir romanında, ters yönde hâl değişimi vardır. Müslüman olan Burhan Han, İslamiyet'i bırakarak Rusların telkini ile Hristiyan olup Vasili adını alır. Müslüman olan halkına Hristiyan olmaları emrini verir. Halk, Hristiyan olmayıp göç eder.

“Çar, bu işin peşini bırakmamış, çocuğu Moskova'ya davet ederek, uzun zaman Moskova'da tutup, Hristiyanlığı aşlamış... İkinci defa Moskova'yı ziyaretten dönünce de din değiştirerek 'Vasili' ismini aldığını ilan etti.” (Y.Ş., s.14).

Göç esnasında yapılan savaşta, Müslümanların elinde esir olan Rus subayları zamanla Müslüman olup Hristiyanlığı bırakırlar.

Olay bütünlüğü içinde hâl değişimi kalıbını Boyunağa *Yasak Şehir*'in dışında, Hristiyan olanların Müslümanlardan etkilenecek Müslüman olma süreçlerini, romanlarında bol miktarda kullanır. Bu değişim iradeleri ile olan bir değişim olup, herhangi bir zorlama bulunmaz. Arayış yolculuğu kalıbı ise *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* gibi eserlerde belirgin olarak kullanılır. Seyit'in babası Hüseyin Gazi'nin şehit edilmesi ile başlayan süreçte Seyit Battal Gazi, isteği ve hakkı olan serdarlık makamını elde etmek ve babasının katillerini bulmak için Amuriyye'ye gider.

Katilleri bulur. Onlarla mücadele eder ve onları öldürür. Hakkı olan serdarlık makamını alarak Malatyalı Müslümanları, Bizanslılara karşı korur.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında, Tarık bin Ziyad ve ordusu Endülüs'ü fethetmek isterler. Fetih için gemilerle diğer yakaya geçiş yapılır. Tarık bin Ziyad, askerlerin geri dönüş ümitlerini bitirmek için gemileri yaktırır. Birçok zorlu mücadele ve savaştan sonra Endülüs fethedilir.

Kırık Hançer romanında, Sultan Mahmut'un isteği üzerine Ömer, Hindularca kutsal sayılan kırık hançeri yok etmek için yola koyulur. Yolda ve kırık hançerin olduğu yerlerde birçok zorlukla mücadele eder. En sonunda kırık hançer bataklıkta yok olur. Verilen görevi layıkıyla yerine getiren Ömer, Gazne ordusuna yetişmek için yola koyulur.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında, Mehmet Buğra Han, yeni girdikleri İslam dininde kalmakta kararlıdır. Boğa Han, Müslüman olmadığı için yeni dine girenleri hoş karşılamaz ve dinlerinden dönmemeleri üzerine ordu toplar. Şiddetli mücadele sonunda Mehmet Buğra Han, Boğa Han'ı öldürünce savaşı Müslümanlar kazanır.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında Aksungur ve arkadaşlarının, Hasan Sabbah'ın elinde olan Çiçek'i kurtarmak için, Mısır'a doğru yolculuğa çıkarlar. Zorlu bir yolculuktan sonra Kahire'ye ulaşılır. Hasan Sabbah ile karşılaşan Aksungur, onun teklifini kabul etmez. Kız kardeşini gece vakti konaktan kaçıtır. Kız kardeşi kurtulur. Aynı eserde Aksungur'un daha önce Uğruların elinden kurtardığı ve Müslüman olan Zeynep'in yeni İmparator tarafından alı konulması üzerine Konstantinopolis üzerine gitmesi ile başlar. Abdullah'ın arkadaşı Neançes'in yardımları ile önce konaktakiler etkisiz hale getirilir; daha sonra da Prenses Zeynep oradan kurtarılır. Aksungur ve arkadaşları deniz yolculuğu ile İstanbul'dan ayrılırlar.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında Marsel, Haçlıların içinde bir Şövalye olarak Kudüs'ü Müslümanların elinden geri almak için gemi yoluyla Filistin'e gider. Çekilen zahmetler sonunda Müslümanlarla yapılan savaş öncesinde düelloda Müslüman cenkçiye yenilince onun esiri olur. Zamanla gerçek din olan İslam ile tanışır ve Müslüman olur. Daha önce istediği şey olan Kudüs'ü geriye alamamış olmaları ve geri dönüş olmaması buluş ve dönüş bölümlerinin eksik olmasına neden olur.

Altın Ferman Berke Noyan romanında, nişanlısı Gülbeyaz'ın Moğol Valisi Kün Boğa tarafından kaçırılması üzerine, Osman onu bulmak için yola koyulur. Yolda Berke Noyan ile tanışır. Onun yardımı ile Vali'den, nişanlısının Sartak'a satıldığını öğrenir. Noyan, Vali'yi cezalandırır. Senelerce çekilen eziyet ve mücadeleler sonunda Gülbeyaz, Bağdat'ta bulunur. Birbirine kavuşan nişanlılar, dönüş yolunda köyelerine az bir mesafe kala attan düşen Gülbeyaz ölür. Böylece Osman'ın uğrunda senelerce çektiği sıkıntılar, Gülbeyaz'ın ölümüyle çekilmez bir acı haline gelir.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanı Seydi Ali Reis ve leventlerinin Basra Körfezi'nde olan donanmayı Mısır'a getirmek için çıktıkları yolda önce Portekizlilerle, daha sonra fırtına ile mücadele etmek zorunda kalırlar. Gemilerinin kendilerini Hint sahillerine sürüklemesi ve de gemilerin zarar görmesi üzerine, kara yolculuğu yaparak İstanbul'a dönerler. Sultan Süleyman'a başlarından geçenleri anlatıp çeşitli hediyeler alırlar.

Korkusuz Cengâver romanında, Sultan Mehmet Han İstanbul'u fethetmek niyetindedir. Fetihden önce Bizans'ın elinde olan Şehzâde Orhan'ın fikrini öğrenmek ister. Bunun için Ahmet'i, Konstantinopolis'e gönderir. Çeşitli mücadeleler sonunda Şehzade'ye ulaşan Ahmet, onun kötü fikirli olmadığını öğrenir. Durumu Sultan Mehmet'e anlatır. Sultan, çok istediği İstanbul'u çeşitli mücadele ve zorluklardan sonra fetheder.

Zafer Rüzgarları romanında Turgut Reis, ilk gençliğinde Akdeniz'de namlı bir Reis olmak ister. Zamanla çalışarak, çabalayarak elde ettiği gemilerle Haçlıların korkulu rüyası olur. Akdeniz'in bir Türk denizi olmasında önemli mücadelesi ve emeği olur. Avrupalıların kendisinden korkup namlı bir denizci olmayı başarır. Bu uğurda Elmo Kalesi'nin fethi sırasında şehit olur.

Yasak Şehir romanında arayış yolculuğu kalıbı diğer eserlere göre daha belirgin olarak kullanılmıştır. Burhan Han'ın Hristiyan olması neticesinde halkı, yeni yurt bulmak için yola çıkar. Yolda çeşitli zorluklarla karşılaşılır. Ruslarla savaşlar yapıp kazanılır. En sonunda yeni yurtlarına ulaşılır. Yeni yurtlarından, eski yurtlarına tekrar dönüş olmaz.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, Şeyh Şamil Çeçenistan'ın özgür kalmasını ister. Bu uğurda dağlarda Ruslara karşı amansız mücadele verir. Giriştiği

savaşları, Ruslara karşı kazanır. İmam yaşadığı müddetçe özgür olan Kafkas Dağları'na, Rusların egemen olmalarına engel olur. Buluş ve dönüş bölümleri kullanılmamıştır.

Tüm tarihî romanlarda dikkat edilen organik bütünlük unsuru, sebep sonuç ilişkisiyle sunulur. Olay örgüleri bakımından eserler, kendi içerisinde bir bütünlük taşır. Tarihî romanlarda olaylar bir yerden başlar ve birbirlerinin sebebi ya da sonucu olarak anlamlı bir ilişkiler ağı içerisinde uzar.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları dalga biçimindeki eserlerin en dikkat çekici olanıdır. İç içe verilen yaşamlar içerisinde değişik yaklaşımlar aktarılırken Seydi Ali Reis ve leventlerinin İstanbul'dan Hindistan'a, oradan ise tekrar İstanbul'a dönüş hikâyeleriyle sürer. Daha sonra Ubeyde Bey'in geçmişte başından geçen olayları anlattığı hikâyeler anlatılır. *Efsane Komutan Tarık bin Ziyad* romanında iç içe verilen yaşamlar aktarılırken Endülüs'e keşif için giden Abdullah'ın hikâyesi diğer insanlarla devam eder. Daha sonra Çingenelerle sürer. Olaya Tarık bin Ziyad'ın hikâyesi de katılır.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyubi romanı birbiriyle bağlantılı halkalar şeklinde oluşan kurgu şeklinde devam eder. Hikâyenin ilk kısmı, Fransa'da Marsel etrafında geçer. İkinci hikâyede Filistin'de, genelde Turanşah çevresinde gelişir.

Genel olarak Boyunağa arayış yolculuğu kalıbının tüm bölümlerini kullanır. İsteme, ayrılış, mücadele, buluş ve dönüş unsurlarının belirgin olarak gözlenebildiği olay örgüsü, sebep sonuç ilişkisi içerisinde sunulur. Çerçeve hikâye tekniğine yer verilse de, merkezî gerilim unsuru barındıran eserlerde mekanik yapılaşma etkin olarak kullanılmaz.

3.3.1.4. Gerilim Unsurları

Okuyucuda merak ve heyecanı canlı tutmak amacıyla olayların nereye varacağı, nasıl sonuçlanacağı konularında romanın sürükleyici bir şekilde okunmasını sağlayan ruhî gerginlik hâlidir. Olay örgüsüne hareket katmak için kullanılan gerilim, çatışma ve düğümlerden oluşur. Çatışma, iç ve sosyal çatışmalar olarak ayrışırken iç çatışma kişinin kendi içindeki farklı eğilimlerin çatışmasıdır. Bu durum duygularla düşüncelerin çatışmasından kaynaklanabileceği gibi, yaşantılarla beklentiler arasındaki uyumsuzluktan da olabilir. Sosyal çatışma ise birden fazla kişi

arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanır. Sosyal çatışma kişilikler, cinsiyetler arası veya nesiller arasında da olabilir. Düğümler ise ana ve ara düğümlerden meydana gelir. Ana düğüm romanın başlangıcından sonuna kadar merak unsuru olarak kullanılan, romancının romanda okuyucuya sunduğu önemli sorundur. Kademe kademe sorun çözülmeye çalışılır. Ara düğümler romanın bir kısmında olan ana düğümü destekleyici küçük düğümlerdir. Zaman zaman ortaya çıkarak daha kısa bir sürede çözüme kavuşur¹⁶⁶.

Daha çok romanda görülen çatışma unsuru, kutupluluk ilkesi ön plana çıktığından dolayı Boyunağa'nın tüm romanlarında kullanılır. *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* romanında Bizanslıların temsil ettikleri kötülük ile genelde Malatya Müslümanlarının, özelde ise Seyit Battal'ın temsil ettiği iyilik arasında sosyal çatışma olur. Bir taraf Batı'yı temsil ederken, diğer taraf Hakk'ı temsil eder. Bizans, Malatya'yı Müslümanların elinden almak istediği için çatışma çıkar. Seyit Battal ile Abdüsselam arasında var olan kişisel çatışmanın nedeni Abdüsselam'ın serdarlık makamına uygun olmamasıdır. Battal gösterdiği kahramanlıklarla bu makamı onun elinden alır. Battal ile Abdüsselam arasındaki çatışma, Abdüsselam'ı Bizans'ın elinden Battal'ın kurtarması ile biter.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında, sosyal çatışma olarak Müslümanlar ile Vizigotlar arasında olur. Temel çatışma nedeni, Müslümanların İspanya'yı fethetmek istemeleri, buna karşılık Vizigotların ise orayı kaptırmak istememeleridir. Müslümanlar, insanlara iyi davrandıkları için kısa zamanda Endülüs'ü fethederler. Hakk ile batılın çatışmasını, Hakk kazanır. Abdullah ile Yakob arasında, iyi kötü çatışmasında kişisel çatışma olur. Abdullah, Endülüs'ün yeni sahibi kendileri oldukları için, manastırda olan Hz. Süleyman'a ait sofrayı almaya çalışır. Yakob ise daha önce defalarca iyilik gördüğü Abdullah'a karşı, sofraya için ona suikast düzenler. Başarı sağlayamaz. Kazdığı kuyuya kendisi düşüp ölür. Böylece ara düğüm çözülmüş olur.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında, Müslüman Türkler ile Müslüman olmayan Türkler arasında yaşanan çatışmayı, Müslüman Türkler kazanır. İyi ile kötünün savaşında iyi kazanınca, Müslümanlık Türkler arasında hızla ilerler. Ayrıca bir sosyal çatışma da Müslüman Türklerle Şii Deylemlilerin Bağdat ve Halifelik üzerine çatışmalarıdır. Hakk'ın yanında olan Müslüman Türkler, Halife'yi

¹⁶⁶Nurullah Çetin. (2012). *a.g.e*, s. 201-205.

sapık Deylemlilerin elinden kurtarır. Böylece ana düğüm çözülmüş olur. Bağdat'ta satıcı kızın muzunu izinsiz yiyip, kıza tokat atan Deylemli¹⁶⁷ ile Hanoğlu arasında haklı haksız çatışması çıkar. Hanoğlu, Deylemliye yaptığı haksızlığı pahalıya ödetir.

Kırık Hançer romanında, inançlı Müslümanlarla putperest Hinduların çatışması vardır. Sultan Mahmut, manevi olarak Hindulara üstünlük verdiğiğine inanılan kırık hançerin yok edilmesi görevini, Ömer'e verir. Hindularca çok iyi korunan bu hançeri, Ömer yok eder. Ana düğüm çözülmüş olur. Böylece çıkan savaşta manevi olarak çöken Hindular yenilirler. Ömer'in kişisel çatışma yaşadığı iki kötü insan vardır. Biri kırık hançeri yok etmek için her uğraştığında kendisine engel olan Beci'dir. Kötülüğü ve çirkinliği kendisinde barındıran Beci, iyiliğin ve cesaretin simgesi Ömer tarafından öldürülür. Çandra ise uykuda Ömer'in babasını şehit etmiş, barbar ve kötü biridir. Ömer çatışmada Çandra'yı yok eder. Eserin başından itibaren görmediği halde kin duyduğu Çandra'yı yok ederek Ömer ara düğümü çözmüş olur.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında iyiliği temsil eden Müslüman Selçuklularla, kokuşmuşluğu temsil eden Hristiyan Bizanslıların yaşadığı hâkimiyet çatışmalarıdır. Malazgirt Meydan Muharebesi ile kötülüğü simgeleyen Bizans yenilir. Böylece ana düğüm çözülür. Her türlü kahpeliği ve kötü huyu kendinde toplayan Hasan Sabbah ile Aksungur arasındaki kişisel çatışma çıkar. Aksungur'un kız kardeşi, hac dönüşü kaçırılıp Mısır'a götürülür. Hasan Sabbah, kız kardeşinin karşılığında Aksungur'dan, Sultan Alpaslan'a karşı suikast düzenlemesini ister. Aksungur kabul etmez. En sonunda gece kız kardeşini, kapatıldığı konaktan kaçıtır. Ayrıca korkak ve kötü Bizans İmparatoru ile iyilik ve cesaretin simgesi Aksungur arasında Prensesten dolayı çatışma çıkar. Aksungur sevdiği kızı kapatıldığı yerden kurtarır.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında iki farklı medeniyetin Kudüs'e sahip olma çatışması vardır. Haksız Haçlılar, eşsiz Türk komutanı Selâhaddin Eyyubi karşısında yenilerek karanlıklarını da yanlarında geri götürürler. Kişiler arası çatışmaya Turanşah ile Lord Henry arasında, Leydi Edit'ten dolayı çatışma bulunur. Düelloyu Turanşah kazanır.

Altın Ferman Berke Noyan romanında, aynı soydan gelmelerine rağmen daha sonra Müslüman olan Berke Noyan ile putperest Hülagü arasındaki çatışmadır. Savaşı Müslümanlar kazanarak, Kafkaslarda ve Kuzey Karadeniz'de İslam'ın hızla ilerlemesini sağlarlar. Osman ile Moğol Valisi arasında kişisel çatışma vardır. Vali

¹⁶⁷Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2006). *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, Timaş Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, s.126-127.

her türlü uygunsuzluğu bünyesinde taşıyan gaddar biridir. Osman ise yüzünden mertlik akan¹⁶⁸ iyi bir insandır. Nişanlısını kaçırtıp elde edemeyince de satışa çıkararak Vali, Berke Noyan tarafından cezalandırılır.

Korkusuz Cengâver romanında, Osmanlı ile Bizans arasındaki çatışma sosyal çatışmaya örnektir. Bizans durmadan Osmanlı'nın içişlerine karışarak nifak tohumları serptiği için, Sultan Mehmet Han yaşadıkları sorunları kökten sökme yoluna girer. Yapılan çatışmalar sonunda Bizans'ı yok eder. Böylece ana düğüm çözülür. Şehzade'nin fikrini öğrenmek için İstanbul'a gelen Ahmet, yolda Cenevizleri pataklayınca hana buyur edilir. Aleksi olarak bildiği Ahmet'in Eleni ile âşk yaşadıklarını zanneden Savapulos, Ahmet ile çatışmaya girer. Savapulos, sonunda dayak yiyerek handan uzaklaşır.

Zafer Rüzgarları romanında, Müslüman Türk denizcileri ile Haçlı donanması arasında Akdeniz'de hâkimiyet çatışması yaşanır. Dünya görüşleri farklı olan bu iki medeniyet, denizler üzerindeki çatışmaları sürekli Dragut olarak nitelenen Turgut Reis ve leventleri kazanır. Kişisel olarak çatışma Turgut Reis ve Andrea Doria arasında olur. Reis iyiliğin ve cesaretin temsilcisi olarak yer alırken, Andrea Doria ise tek gayesi genelde Müslümanlara, özelde ise Turgut Reis'e zarar vermek olan Haçlı zihniyetli Cenevizlidir. Yapılan çatışmaları hep Reis kazanır.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı leventlerinin Maceraları romanında, Müslüman Türk leventleri ile Portekizliler arasında Hint Okyanus'una hâkim olma çatışması olur. Müslümanlar karşısında yenilen kara donlu kâfirler geriye çekilirler. Hindistan üzerinden İstanbul'a ulaşmaya çalışan Seydi Ali Reis ve leventlerinin İstanbul'a varmaları ile düğüm çözülür.

Yasak Şehir romanında, Müslümanlar ile sonradan Hristiyan olan Burhan Han (Vasili) ve Ruslar arasında Hakk ile batıl çatışması olur. İnançları uğruna vatanlarından göç eden insanlar, çatışmalardan galip ayrılırlar. Ulaşılmak istenen yeni yurda ulaşarak ana düğüm çözülür. İyiyi temsil eden Seyit Mehmet Han ve menfaati için din değiştirip halkına baskı uygulayan Burhan Han (Vasili) arasında kişisel çatışma vardır. Kasımoğullarının yeni yurt bulmak için ayrılmaları ile çatışma sona erer.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında, Müslümanlar ile Ruslar arasında özgür olma, bağımlı olma çatışması olur. Romanın sonunda haklı olan Müslümanlar,

¹⁶⁸Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2010). *Altın Ferman Berke Noyan*, Genç Timaş yayınları, 7. Baskı, İstanbul, s.57.

çatışmalardan başarı ile ayrılırlar. İyiliğin temsilcisi olan İmam Şamil ile kötüyü temsil eden Çar arasında mektuplar üzerinden hâkimiyet çatışması olur. İmam hiçbirinde altta kalmayarak Çar'ın sinir katsayısını yukarıya çıkarır. Sosyal çatışma unsurlarına tüm eserlerinde yer veren Boyunağa, iç çatışmalara da eserlerinde yer verir. *Efsane Komutan Tarık bin Ziyad* eserinde, Ester, Abdullah'ın hafızasını kaybetmesinden sonra onu kendine bağlayarak evlenip evlenmeme ikilemi yaşar.

“Bazı zamanlar: ‘Onu dualarım getirdi. Hafıza kaybından faydalanıp, evlenebilirim onunla!’ diye düşünüyordu. Bu düşünceden sonra hayaller kuruyor. Ve mutluluktan gözleri parlıyordu. Ama bazı zamanlar da, gururu ayaklanıyor: ‘Ben ne yapıyorum? Ester, sen çok kötü bir kızsın. Hafızasını kaybetmiş bir gencin bu durumundan istifade mi edeceksin?’ ” (E.K.T.B.Z., s.153-154).

Korkusuz Cengâver romanında Şehzade Orhan, Bizans'ın elinde esir olmasından dolayı, devletinin kendisi için Bizans'a her yıl binlerce altın fideye vermesine çok üzülür.

“Benim yüzümden Bizanslılara para verilmiş olmasından dolayı beni hain gibi görenler olabilir. Milletimden bir kimsenin böyle düşünmesi ya da yan bir bakışı, beni kahreder. Bu bakımdan burada kalmaya karar verdim.” (K.C., s.144).

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı leventlerinin Maceraları romanında, Pedro da Garcia, Latin Amerika'da öldürmüş oldukları masum insanlara üzülür. Bu üzüntü Hristiyanlığı sorgulamasına neden olur. Türklere esir olunca da Müslümanlığın gerçek din olduğunu görüp, Ubeyde adını alıp Müslüman olur.

“İşte yiğitler, onun bu durumu, bana da çok tesir etti. Dünyanın geçiciliğini, kötülük yapmanın ne kadar boş ve anlamsız olduğunu bana anlattı. Düşünmeye başladım ve sonunda karşılaştığım bir Müslüman gemiciden İslamiyet'in yüceliğini anlayarak Müslüman oldum.” (H.S.S.A.R.O.L., s.140).

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında, Malatya serdarı Seyit Battal Gazi'nin Bizans'a karşı, Malatya'yı koruyup koruyamayacağı ana düğümdür. Battal'ın kahramanca savaşması ve düşmanın neler düşündüğünü öğrenmek için gittiği İstanbul gezisi, onun Malatya'yı düşmana kaptırmamasına neden olur. Böylece merak unsuru ortadan kalkar. Bunun yanında Aspasya'nın eşkıyalar tarafından kaçırılıp Battal tarafından kurtarılması, Battal'ın Bizans'a gidip orası hakkında bilgi edinip geriye dönmesi, Bizans ordusuna komuta eden Prens Ahmer ile Battal'ın karşılaşmaları neticesinde Ahmer'in Müslüman olması, Leandros Kalesi'ne hapsedilen Prenses Eleonora'nın yardım talebine Battal'ın olumlu yanıt verip gittiği İstanbul'dan Prensesi kurtararak dönmesi, zamanda geriye gidişle Battal'ın serdarlık makamını geriye alması, Konstantiniyye üzerine düzenlenen sefer neticesinde oranın alınamaması, Bizans'ın elinde esir olan Abdüsselam'ın kurtarılması ile ara düğümler çözülür.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında ana düğüm, Müslümanların Endülüs'ü fethedip edemeyeceğidir. Tarık bin Ziyad komutasında İslam ordusunun, Kral Rodrik komutasındaki orduyu yenince düğüm çözümlenir. Papazlar ve Yahudi bezirgan'ın eşkıyalar karşısındaki durumunun ne olacağı ara düğümü, Abdullah'ın onları kurtarması ile çözüme ulaşır. Keşif birliği ile geldiği Endülüs'te başına darbe alan Abdullah'ın durumunun ne olacağı düğümü, Çingenerlerin onu bulup yaralarını tımar etmeleri ile çözüme kavuşur. Geçmişini unutan Abdullah'ın hafızasının geri gelip gelemeyeceği düğümü, başına aldığı darbe sonucu hafızasını geri kazanması ile çözüme kavuşur. Ester'in Abdullah'a duyduğu aşkın ne olacağı ara düğümü, Abdullah'ın eşinin ölmesi neticesinde, Ester'in aşkına karşılık vermesiyle çözülür. Hz. Süleyman'ın Sofrası'nı, Yahudilerin eline geçip geçmeyeceği ara düğümü, Abdullah'ın sofrayı ele geçirip Yahudileri saf dışı bırakmasıyla sonuçlanır.

Kırık Hançer romanın ana düğümü, Ömer'e verilen kırık hançeri yok etme vazifesinin sonucunun ne olacağı meselesidir. Ömer çeşitli badireler atlattıktan sonra kırık hançeri yok ederek düğümü çözer. Gazneli Mahmut'un huzurunda yapılan at yarışı ara düğümü, Ömer'in kazanması ile sonuçlanır. Başiboş at tarafından ölüme götürülen kadının durumunun ne olacağı ara düğümü, Ömer'in onu kurtarması ile sonuçlanır. Kırık hançerin olduğu yere ulaşan Ömer'in düşmanın eline düşmesi sonucu sonunun ne olacağı düğümü, Sita'nın onu kurtarması ile çözülür. Kırık hançeri izlerken Beci'nin üzerine kapattığı kapı neticesinde zindana düşen Ömer'in durumunun ne olacağı ara düğümü, odadaki kapağı kaldırıp altan suya kendisini bırakmasıyla kurtulur. Çölde susuz kalmışken akıbetlerinin ne olacağı düğümü, Sita'nın gelip onlara su vermesi ile sonuçlanır. Beci'nin fırlattığı mızrak sonucunda ne olacağı ara düğümü, Sita'nın Ömer'e siper olması ile çözülür. Babasının katili olan Çandra ile savaşta karşılaşan Ömer'in ne yapacağı meselesi, Çandra'nın öldürülmesi ile çözüme kavuşur.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında, ana düğüm Halife'nin göndermiş olduğu mektup sonucunda Bağdat'ı ve Halife'yi kurtarmaya niyetlenen Tuğrul Bey, sefer sonunda Bağdat'ı ve Halife'yi şiilerden kurtararak sorunu çözer. Müslüman Türklere savaş açan Müslüman olmayan Türkler, savaşta Müslümanların galip gelmesi ile ara düğüm çözülür. Düşmanın eline geçmemesi için nehre bir kayıkla bırakılan Ahmed, (Hanoğlu) bir daha ailenin eline geçmeyerek düğüm çözülmemiş olur. Tuğrul Bey'in huzurunda, gençler arasında yapılan yarışı Hanoğlu

kazanarak ara düğümü çözmüş olur. Hac dönüşü çölde haramilerin eline düşen Hanoğlu'nun durumu ara düğümken, Hanoğlu'nun Hunza'yı ölümden kurtarması sonucu serbest bırakılmasıyla ara düğüm çözülür. İstanbul'a elçilik heyetinde giden Hanoğlu, Antonyus'un araba yarışı teklifini kabul eder. Yarışı kimin kazanacağı ara düğümü, Hanoğlu'nun kazanması ile sonuçlanır.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında, iki önemli düğüm vardır. Biri Hasan Sabbah'ın elinde olan Aksungur'un kardeşi olan Çiçek'in durumu, diğeri ise yeni İmparatorun konağa kapatıp kimseyle görüşmesine izin vermediği Prenses Zeynep'in durumudur. Aksungur ikisini de düşmanların elinden kurtarır. Yardım isteyen biri kız, diğeri erkek olan iki kişinin durumunun ne olacağı ara düğümü, Aksungur'un onlara yardım etmesi ile çözülür. Numan Bey'e misafirliğine gelen Türk Beylerinin, Aksungur'a gösterilen hedefleri vurup vuramayacağı ara düğümü, Aksungur'un hedefi vurması ile ara düğüm çözülür. Ormanda eşkıyalardan kurtarmak için çığlık atan Prenses'in durumunun ne olacağı ara düğümü, Aksungur'un yardım etmesi ile çözülür. Hasan Sabbah'ın birliği ile yapılan çarpışmanın sonucunun ne olacağı ara düğümü, Aksungur ve Karabay'ın esir düşmesi ile sonuçlanır. Zindanda Aksungur'un durumunun ne olacağı ara düğümü, Prenses Süreyya'nın yardım etmesi ile neticelenir. Geminin batması sonucu Aksungur'un kurtulup kurtulamayacağı ara düğümü, Aksungur'un yaralı olarak kurtulması ile sonuçlanır. Malazirt Meydan Savaşı'nı kimin kazanacağı ara düğümü Müslüman türklerin savaşı kazanmasıyla çözümlenir.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanının ana düğümü, Haçlıların Kudüs'ü geri alıp alamayacağıdır. Sultan Selâhaddin başarılı savunma savaşı vermesi neticesinde, Haçlıların yenilmesi sonucunda düğüm çözülür. Leydi Edit'in çölde kaybolması ile başlayan ara düğüm, Turanşah'ın onu bulması ile başlayan aşk sonunda kavuşmaları ile neticelenir. Turanşah ile Lord Henry arasındaki mücadele ile atılan ara düğüm, mücadeleyi Turanşah'ın kazanması ile çözülür.

Altın Ferman Berke Noyan romanında ana düğüm, kaçırılan Gülbeyaz'ı nişanlısı Osman'ın bulup bulamayacağıdır. Yedi yıl sonra Osman'ın onu Bağdat'ta bulması ile ana düğüm çözülür. Berke Noyan'ın Müslüman olup olmayacağı ara düğümü, Noyan'ın Müslüman olması ile sonuçlanır. Gülbeyaz'ı kaçırtan Vali Kün Boğa'nın durumunun ne olacağı ara düğümü, Berke Noyan'ın ona ölüm cezası

vermesi ile çözülür. Sartak'ın elinde esir olan Gülbeyaz'ın durumu, Haşim Baba'nın yardımı ile Sartak'tan kaçmaları düğümü, Sartak'ın tekrar onları bulmaları ile sonuçlanır. Hülagü'nün ordusunun Berke Noyan ile karşılaşması ara düğümü, Müslümanların kazanmaları ile sonuçlanır.

Korkusuz Cengâver romanın ana düğümü, Bizans'ın elinde olan Şehzade Orhan'ın saltanat hakkında ne düşündüğüdür. Ana düğüm Şehzade Orhan'ın taht mücadelesine girmeyeceğinin öğrenilmesi ile sonuçlanır. Sultan Mehmet Han'ın İstanbul'u fethedip edemeyeceği ara düğümü, İstanbul'un fethedilmesi ile çözülür.

Zafer Rüzgârları romanında, Turgut Reis'in tek hedefi olan Akdeniz'i bir Türk gölü haline getirme düşüncesi ile ana düğüm atılır. Ömrü boyunca uğraşması sonucunda gerek kendi başına, gerekse Osmanlı'nın emrine girdikten sonra bu hedefine ulaşarak düğüm çözülmüş olur. Kaçak olarak Turgut Reis'in gemisine binen çocukların akıbetinin ne olacağı ara düğümü, Reis'in en sonunda bu çocukları gemiye kabul etmeleri ile sonuçlanır. Hanzale ve ailesinin Endülüs'te durumlarının ne olacağı diğer bir ara düğümdür. Ailenin kurtulması ile düğüm çözülür. Turgut Reis'in her seferinde düşman ile karşılaşmasında acaba ne olacak ara düğümü, her seferinde Reis'in kurtulmasıyla neticelenir. Cenevizlilerin elinde esir olan Ömer ve ona âşık olan Matilda'nın durumunun ne olacağı düğümü, Matilda'nın Müslüman olması, Ömer ile oradan kaçıp evlenmeleri ile ara düğüm çözülür. Haçlılar ne pahasına olursa olsun Turgut Reis'i ele geçirmek istemeleri doğrultusunda sıkıştırılan Reis'in ne olacağı ara düğümü, bir boşluk bularak adadan ayrılması ve düşman topraklarını bombalamasıyla ara düğüm çözülür.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanının ana düğümü, Osmanlı donanması ve içindeki leventlerinin durumunun ne olacağıdır. Donanmayı Hindistan'da bırakmak zorunda kalan Seydi Ali Reis, sağ salim leventleri ile İstanbul'a ulaşır. Böylece ana düğüm çözülür. Mola yerinde ağaca yaslanan Reis'i yılanın sokup sokamayacağı ara düğümü, Hanzala'nın yılanı öldürmesi ile çözülür. Portekizliler ile yapılan deniz savaşındaki ara düğümü Osmanlı donanmasının kazanması ile neticelenir. Kali'lerin elinde ölümü bekleyen Ubeyde Bey'in ne olacağı ara düğümü, Ubeyde Bey'in kurtarılması ile ara düğüm çözülür.

Yasak Şehir romanında ana düğüm, Kasımoğullarının yeni vatanlarına ulaşip ulaşamayacağıdır. Varılmak istenen vatana ulaşmaları ile ana düğüm çözülür. Yolda

Rus ordusunun karşısında ne olacakları ara düğümü, Rus ordusunu yenerek ara düğüm çözülür. Arkada av peşinde koşan Muhammet Murat ve arkadaşları Kazakların eline düşerler. Onları birkaç kişilik birlik kurtararak ara düğümü çözülür. Kazanlıların Rus mezaliminden kurtulmak için Kasımoğullarına katılma teklifi kabul edilip edilmeyeceği ara düğümü, Kazanlıların kabulüyle neticelenir.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında İmam Şamil'in Çeçen topraklarını Ruslara karşı nasıl koruyacağı ana düğümü, birlik ve beraberlik içinde her defasında Rusları bozguna uğratarak çözülür. Rusların elinde esir olan Kerim'in kurtulup kurtulamayacağı ara düğümü, Kerim'in sözde Rusların teklifini kabul etmesi ile serbest bırakılır. Kerim'in Ruslara oyun oynamasıyla ara düğüm çözülür. Sonya'nın Kerim'i kendine âşık etme oyunu, kendisinin Kerim'e âşık olması ile neticelenir.

Boyunağa'nın eserlerinde gerilim unsurları bol miktarda kullanılır. Genel olarak Müslüman, Hristiyan çatışmasının yaşandığı sosyal çatışmalara ek olarak iç çatışmalar da vardır. Ana ve ara düğümlerin ustaca kullanıldığı eserlerde biri dışında her zaman düğümler çözüme kavuşur. İyi bir sonla biten çözümler eserlerde kendini hissettirir.

3.3.1.5. Olayların Kaynağı, Niteliği ve Önemi

Romanlarda olayların niteliği; gerçek yaşantılar, romancının hayalinde kurguladığı, belgeler, ilham, eşya, fikir, ideoloji, günlük, gezi notları, hatıralar, rüyalar, fanteziler, mitoloji, destanlar vb. unsurlarla bağlantısına göre belirlenir. Olayların bir düşüncenin aktarılmasında araç mı, yoksa çeşitli sebeplerin doğurduğu bir sonuç mu olduğu belirlenmeye çalışılır. Olayın birinci planda mı, yoksa ikinci planda mı kaldığı ise önemini gösterir. Klasik romanlarda diğer bütün unsurlar olay için birer araç görevi görürken, modern romanla birlikte olay unsuru önemini kaybeder. Bu tür romanlarda kişiliklerin ve psikolojilerinin sergilenmesi ve durumların derinlemesine incelenmesine önem verilirken olaylar bunun için bir araç olarak görülür¹⁶⁹.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında, görülüp yaşanmış gerçek yaşantılardan oluşan kaynaklara dayanan tarihî niteliklerin yanında, olay unsuru önemli bir yere sahiptir. Başkahraman Seyit, hayatını kendi kontrolü ile gerçekleştirdiği olaylar belirler. Seyit'in dışındaki kahramanların hayatları kontrolleri dışında gerçekleşen

¹⁶⁹Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s. 209-210.

olaylar yönlendirir. Eserde olaylar ön planda olmakla birlikte, kimi zaman Seyit Battal Gazi'yi yansıtmak için araç olarak da kullanılır. Genel olarak olaylar çeşitli sebeplerin doğurduğu bir sonuç görünümündedir.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanında, tarihî olarak yaşanmış niteliklerin yanında, olay unsuru önemlidir. Kimi zaman kahramanların hayatlarını kendi kontrolleri dışında gerçekleşen olaylar yönlendirir. Keşif gezisinde görevli olan Abdullah'ın aldığı darbe sonucu hafızasını kaybetmesi¹⁷⁰ sonucunda, Çingenerler nereye giderse o da gitmek zorunda kalır. Eserde yaşanmış gerçek olaylar ön plandadır. Endülüs'ün fethedilme girişimleri olayı ön plana çıkarır.

Kırık Hançer romanı da Gazneli Mahmut dönemini ele aldığı için tarihî niteliklerin yanında, olay unsuru da önemli bir yere sahiptir. Tarihî gerçekliğin yanında gizli güçlerine inanılan kırık hançeri¹⁷¹ yok etme görevi Ömer'e verilerek, hayali varlığın romana girişi sağlanmış olur. Bir takım kişi ve mekânlara bağlı olarak hatırlanan olaylar bazı sebeplerin doğurduğu doğal sonuçlar olarak gelişir. Aslan Bey, Bekir Bahadır'a, Ömer'in babasının öcünü alıp almadığını sorunca Bekir Bahadır konuyu değiştirir. Ömer'in kafasında bir şeyler dank eder. Çocukluğunda amcasının Çandra'yı öldürmek için gittiği günleri anımsar. Aşkın geçtiği kısımlarda, olay unsuru yerine kişilerin iç dünyalarının sergilenmesine önem verilir.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında, tarihî niteliklerin yanında olay unsuru da önemli bir yere sahiptir. Tuğrul Bey dönemini gerçekçi bir şekilde veren romanda, Hanoğlu'nun yedi yıl Hunza'nın elinde esir olduğu dönemde onun psikolojik durumu ve iç dünyası üzerine derinlemesine olmasa da durulur.

“Hunza ile aslan yerde, alt alta üst üste boğuşmaya başladılar. Hanoğlu, o anda kaçabileceğini düşündü. Bundan iyi fırsat olmazdı. Fakat Hunza'nın, imdat isteyen canhıraş feryatları ona mani oldu. 'Bana güvenen bu adamı nasıl bırakır da kaçırım? Bu adamın üzerinde tuz eklemek hakkı yok mu? Onu bu vahşi hayvandan mutlaka kurtarmalıyım.' Diye düşündü ve diğer mızrağı kavrayarak, Hunza'nın üzerine çıkmış aslana fırlattı.” (H.B.S.K., s.178).

Bazı durumlarda kahramanların hayatlarını kendi kontrolleri dışında gerçekleşen olaylar yönlendirir. Ahmed'in öldürülmemesi için kız kardeşi tarafından kayığa konup nehre bırakılması¹⁷² bunun en bariz örneklerindedir. Olayların biraz daha ön plana çıktığı Hanoğlu romanında, olaylar çeşitli sebeplerin doğurduğu bir sonuç görünümündedir.

¹⁷⁰Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2012). *Efsane Komutan Tarık Bin Ziyad*, Genç Timaş Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, s.78.

¹⁷¹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2013). *Kırık Hançer*, Genç Timaş Yayınları,15. Baskı, İstanbul, s.49.

¹⁷²Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2006). *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, Timaş Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, s.35.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanının gerçek tarihî yaşantılardan oluşan kaynaklara dayanan tarihî niteliklerin yanında, olay unsuru önemli bir yere sahiptir. Genel olarak olayların gidişatını Aksungur yönlendirmesine rağmen, kontrolleri dışında gerçekleşen olaylar da bulunur. Çiçek'in, Hasan Sabbah'ın elinde oluşu¹⁷³ buna örnektir. Aşk duygusunun önemini vurgulamak için bir araya getirilmiş örgü kişilerden ziyade, duyguların yansıtılmasında kullanılır. Yaşanılan olaylar çeşitli sebeplerin doğurduğu sonuç görünümünde verilir.

Hilal uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanı, gerçek ve yaşanmış tarihî niteliklerin yanında, olay unsurunun da önemli yer aldığı bir romandır. Kahramanların hayatları kendi kontrolleri ile gerçekleşir. Bazı durumlarda kontrolleri dışında gerçekleşen olaylar da bulunur. Leydi Edit'in çölde fırtınadan dolayı kaybolması¹⁷⁴ buna örnektir. Olay unsurunun ön planda olduğu eserde, Leydi Edit ve Turanşah'ın aşkları için göğüs gerdikleri sıkıntılarda, duyguların ön planda olduğu söylenebilir.

Altın Ferman Berke Noyan romanı gerçek yaşantılardan oluşan kaynaklara dayanan tarihî niteliklerin yanında, olay unsuru önemli yere sahiptir. Osman'ın hayatını kendi kontrolü dışında gerçekleşen Gülbeyaz'ın kaçırılması¹⁷⁵ olayı etkiler. Yedi yıl boyunca onu bulmak için uğraşır. En sonunda onu bulur. Olayların peşinde sürüklenen kişiler söz konusudur. Kimi zaman kişilerin ön plana çıktığı durumlar da bulunur. Berke Noyan'ın olduğu kısımlarda Noyan'ın iç dünyası üzerinde durulduğu görülür. Noyan'ın ruhu, din konusunda açlık çeker. Bu açlığı İslam ile şereflenerek doldurur.

Korkusuz Cengâver tarihî gerçeklikle verilen olay unsurunun ön planda olduğu bir romandır. Olaylar kahramanların genel kararlarına göre yönlendirilir. Şehzade Orhan, Bizans'ın elinde tutsak olduğu için istememesine rağmen kendi üzerinden Bizans'ın Osmanlıdan para alması onu hırpalır. Ahmet'in aldığı görev üzerine hana yerleşmeden önce kavgaya karışması, handa Eleni'yi korumak için Savapolos ile vuruşmaları, Şehzade Orhan'ı bulmaya çalışması ve bulması, Osmanlının tüm gücü ile İstanbul'a saldırması olay unsurunun ön planda olduğunu

¹⁷³Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Malazgirt'in Üç Atlısı*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.112.

¹⁷⁴Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s.130.

¹⁷⁵Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2010). *Altın Ferman Berke Noyan*, Genç Timaş Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, s.49.

gösterir. Ahmet ve Eleni'nin olduğu bölümlerde Eleni'nin psikolojik durumu verilir.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanı, gerçek yaşantılardan oluşan kaynaklara dayanan tarihî niteliklerin yanında, olay unsuru önemli bir yere sahiptir. Eser, Mirat'ül- Memalik adlı gezi yazısından faydalanılarak kaleme alınır. Kontrollü bir kişiliğe sahip olan Seydi Ali Reis, kontrolleri dışında fırtınadan dolayı Hint sahillerine savrulurlar. Ubeyde Bey'in kendi hayatını anlattığı bölümlerde, kendisinin ön planda olduğu kısımlarda olaylar bazı durumlarda gidişat üzerinde önemli etkiler yapar. Ubeyde Bey'in, Müslüman Türklerle yapılan savaş sonunda esir olup daha sonra Müslüman olması buna örnektir. Genel olarak olaylar çeşitli sebeplerin doğurduğu bir sonuç görünümünde sunulur.

Zafer Rüzgârları romanı tarihî yaşantıların yanında, olay unsuru da önemli bir yere sahiptir. Olaylar kahramanların kararlarına göre yönlendirilir. Endülüs Müslümanlarının yaşadıkları, onların kontrollerinde olmayıp kaçma girişimleri ise kararlarına göre olur. Olay unsurunun ön planda olduğu bu romanda, kişilerin ön plana çıktığı durumlarda bulunur. Matilda'nın, Ömer'i görüp ona âşık olması neticesinde yaşadığı psikolojik durum buna örnektir.

Yasak Şehir romanı, tarihî gerçeklikle verilen olay unsurunun ön planda olduğu bir romandır. Olaylar kontrolleri dışında gerçekleşir. Burhan Han'ın Hristiyan olup halkına baskı yapması ile göç kararı alınır. Genel olarak olaylar çeşitli sebeplerin doğurduğu bir sonuç görünümündedir. Hanlarının Hristiyan olması sonucunda, Kasımoğulları'nın yeni yurtlarına gitmeleri buna örnek olabilir. Göç olayında yaşanan olaylar, Muhammet Murat'ın bakış açısıyla verilir.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil tarihte yaşanmış hayatların yanında olay unsuru yer alır. Rusların Kafkaslara sahip olma düşüncesine karşı, Şeyh Şamil kararlı bir mücadele verir. Rusların tüm saldırılarını, iman abidesi Şeyh Şamil ve askerleri geriye püskürtürler. İmam Şamil, vatani için gerektiğinde herşeyini feda eder.

Değişik kaynak ve özellikteki olayları başarı ile bir araya getiren Boyunağa, eserlerindeki olaylar, tarihî nitelikte olduğu için gerçeklik özelliği bulunur. Kimi eserlerinde sebeplere dayalı doğal sonuç olarak da görülen olayların tümünde değişmeyen gerçek, kahramanlarının vatan ve millet aşkına verdiği önemdir.

3.3.1.6. Olayların Sonu

Romanlar sonlarıyla akıllarda yer ettiğinden dolayı, roman kurgusunun en önemli unsurlarından biri de romanın sonudur. Tamamlanmış ya da ucu açık olarak sonlandırılabilir eserlerde kimi zaman sonuç baştan verilerek daha sonra olayların başına dönülür. Şaşırtıcı sonda roman tahmin edilemeyecek şekilde bitirilir. Trajik sonda ise insanların beklentilerine karşılık bulamadan çaresizlik içinde istenilmeyen şekilde sondur. Hiç tahmin edilemeyecek şekilde biten romanların şaşırtıcı sonu okuyucuda duygusal bir iz bırakmayı amaçlar. Trajik son ise insanların sorun ve beklentilerine karşılık bulamamalarının sonucudur. Kişinin mutlak bir çaresizlikle yenilme ve vazgeçiş hâlidir¹⁷⁶.

Boyunağa, tüm romanlarında bir sonuca ulaşır. *Koçyiğit Seyit Battal Gazi*'de, Seyit Battal'ın hayatı ve yapacakları ile ilgili düğümler çözülür. Romanın sonu Seyit'in daha önce kendisine düşmanca davranan Abdüsselam'ı, düşman elinden kurtarmasıyla mutlu sonla biter.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad adlı romanda ise daha önce atılan düğümler çözülür ve merak unsuru ortadan kalkar. Endülüs, Müslümanlar tarafından fethedilir. Romanın ana kahramanı olan Abdullah ve ona yardım eden Ester'in birbirine kavuşması ile roman güzel bir şekilde sonlanır.

Kırık Hançer romanı, kırık hançerin Müslümanlar tarafından yok edilip edilemeyeceği, Hindu ordusunun Müslümanlar tarafından yenilip yenilemeyeceği düğümleri kırık hançer ve Hindu ordusunun yok edilmesi ile merak unsuru mutlu bir şekilde sona erer.

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanında atılan düğümler çözülür, merak unsuru ortadan kalkar. Hanoğlu'nun, İstanbul'da yapılan araba yarışını kazanması ile roman mutlu sonuçlanır.

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında, Aksungur'un başından geçen olayların tamamı sonuçlanır. Romanın sonu ise Aksungur ve arkadaşlarının Prenses'i tutsak tutulduğu yerden kurtardıktan sonra deniz yolculuğuna çıktıkları anda mutlu sonla biter.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında atılan düğümler çözülür. Bozguna uğrayan Haçlıların geriye dönmeleri, Leydi Edit ve

¹⁷⁶Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s. 205-208.

Turanşah'ın evlenmeleri ile roman mutlu sonlanır.

Altın Ferman Berke Noyan romanında atılan tüm düğümler çözülür ve merak unsuru ortadan kalkar. Romanın sonu putperest Hülâgu ordusunun, Müslüman Berke Noyan'ın ordusu tarafından bozguna uğratılması sonucunda mutlu sonla biter. Romanın ana düğümü olan Gülbeyaz'ın akıbeti ise attan düşüp ölmesi ile Osman için mutsuz biter.

Korkusuz Cengâver romanında daha önce atılan tüm düğümler çözülür ve İstanbul'un Türk ordusu tarafından fethedilmesi sonucunda roman mutlu bir sonla biter.

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanında atılan tüm düğümler çözülür. Seydi Ali Reis ve leventlerinin İstanbul'a ulaşması sonucunda roman mutlu sonla biter.

Zafer Rüzgârları romanında atılan tüm düğümler çözülür. Girdiği her deniz savaşında Turgut Reis başarılı olur. Reis'in, Elmo Kalesi'ni fethetmek isterken savaşta şehit olması, romanın olumsuz sonla bitmesine neden olur.

Yasak Şehir romanın atılan düğümler çözülür ve en büyük merak unsuru olan Kasım Hanlığı'na mensup Müslümanların ulaşmak istedikleri yere ulaşmaları ile roman mutlu sonuçlanır.

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında atılan düğümler çözülür. Rusların tüm oyunları boşa çıkarılır. İmam Şamil yönetimindeki Müslümanların, Rusları bozguna uğratması sonucunda roman mutlu sonla biter.

Boyunağa, tüm romanlarında sonuç bölümünde olayları derleyip toparlayarak, en büyük merak unsuru olan ana düğümü çözüp romanlarını genelde mutlu sonla bitirir. Romanları her bakımdan bitmiş, tamamlanmış ve kapanmış bir şekilde biter.

3.3.1.7. Bölümlendirme

Biçimsel bir özellik olarak bölümlendirme romanı belli bir düzene, bir bütün içerisinde sunulabilmek ve unsurları arasındaki bağlantıları etkili bir şekilde sağlayabilmek için kullanılır. Her bölüm için ayrı başlıklar koyarak, bölüm başlarına kahramanların isimleri verilerek veya başlık, rakam gibi herhangi bir şey ilave

etmeden sadece sayfa ortasından başlatarak kullanılabilir¹⁷⁷.

Her bölüm için ayrı başlık koyma yöntemini kullanan Boyunağa, eserlerindeki bölümlendirmeler kullandığı başlıkları söz konusu bölümü özetleyecek şekilde oluşturur. *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* adlandırılmış on bölümden Efsane Komutan *Tarık bin Ziyad* adlandırılmış on sekiz bölümden, *Kırık Hançer* adlandırılmış yirmi dört bölümden, *Malazgirt'in Üç Atlısı* romanı otuz üç başlıktan, *Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi* yirmi dokuz başlıktan, *Altın Ferman Berke Noyan* adlandırılmış yirmi üç bölümden, *Korkusuz Cengâver* yirmi iki başlıktan, *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları* yirmi yedi başlıktan, *Zafer Rüzgârları* on dört başlıktan, *Yasak Şehir* yirmi adlandırılmış bölümden, *Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil* yirmi adlandırılmış bölümden oluşur.

3.3.1.8. Metinlerarası İlişkiler

Başka kaynaklardan alınan metinlerin eklemeye veya dönüştürme yöntemleriyle kullanıldığı metinlerarasılık, yazarın kişiliğine bağlı olarak ortaya çıkarken başka metinlerle ilişki üzerine kurulur. Yazarın bilgi birikiminin bol olması, romanın bütününe ve ayrıntılarına yedirmesini sağlar. Metinlerin roman değiştirilmeden olduğu gibi girdiği eklemeye yönteminde epigraf, şiir, mektup, tarihî belgeler, resim gibi yöntemler yer alır. Alıntı yapılan parçalar, çoğunlukla eseri veya bölümü özetler. Göndermeler ve dokundurmalarla dönüştürülerek, yeniden üretilerek kullanılan metin dönüştürme yönteminde ise kurgu ve teknik taklidi, ifade kalıpları taklidi, üslup taklidi, gülünç taklit, içerik aktarımı, çağrışımsal göndermeler gibi yöntemler kullanılabilir. Kurgu taklidi daha önce yazılmış olan bir metne benzetilerek eser oluşturulur. İfade kalıpları taklidinde ise özgün olan ifadeler benzetilerek kullanılır. Üslup taklidinde metnin anlatış biçimi saygıyla veya alayla taklit edilirken, gülünç taklitte ciddi bir anlayışla yazılmış olan metnin ciddiyetiyle dalga geçilir. İçerik aktarımında içerik anlam ve konu değiştirilerek yeniden üretilir¹⁷⁸.

Okurun tarihî romanı algılayabilmesi için fark etmesi gereken diğer metinleri işaret eden durum, yazarın özgün bir eser ortaya koyması gayretinin sonucudur¹⁷⁹. Boyunağa'da ise aynı gayreti onun tarihçi kişiliğinin ve araştırmacılığının bir sonucu olarak ortaya çıkan tarihî eserleri arasındaki ilişkiyi güçlendirmesi bakımından öne

¹⁷⁷Nurullah Çetin. (2012). *a.g.e.*, s. 208-209.

¹⁷⁸Nurullah Çetin. (2012). *a.g.e.*, s. 210-220.

¹⁷⁹Mehmet Soğukömeroğulları. (2012). “*Metal Fırtına 4 Turan Romanında Metinlerarası İlişkiler*, Turkish Studies”, S.7/2, s.952

çıkan bir vaziyet söz konusudur. Tarihî gerçekliğin edebiyata uygulanmasını, insanımıza millî tarihini açık şekilde vermeyi gaye edinen Boyunağa¹⁸⁰ tarihî romanlarında ayetlerden ve hadislerden bol miktarda faydalanır.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi romanında yazar Kur'an-ı Kerim'den faydalanarak bir ayet meali verir. Ayrıca tutsak olan Eleonora, Seyit'ten yardım istemek için mektup yazar.

“Ey kitap ehli! Niçin hakkı batıla karıştırıyor ve bile bile gerçeği gizliyorsunuz?”
(K.S.B.G., s.100).

“Yiğitler yigidi Battal Gazi!

Ben, bir zamanlar üzerine titrenen bir prensesken şimdi Leandros Kulesi'ne hapsedilen çaresiz Eleonora'yım.

Babam II. Jüstinyen öldürülüp kesik başı Konstantinopolis'te halka gösterilip İtalya'ya, Revanna'ya gönderildikten sonra ailece hapse atıldık. Soyumuzdaki erkeklerin sonu feci oldu. Altı yaşındaki kardeşim Tiberius'u bile sığındığı kiliseden alarak öldürdüler.

Bir zamanlar babamın etrafında dolanıp yerlere kadar eğilenler, şimdi bizim yüzümüze bile bakmıyorlar. Ben de üç aydan beri Leandros Kulesi'nde çile dolduruyorum.

Babamı arkadan vuran Bardanes oldu. Tahta Phlippikos adı ile çıkan ve şimdi Basileus olan bu adam, sizin korkunuzdan beni Leandros Kulesi'ne tutsak etti. Kim söylemiş bilmiyorum ama 'Battal Gazi prensesi kurtaracak!' diye bir rivayet çıkmış.

Düşündüm ki yiğitliği ve cesareti dillerde dolaşan Battal Gazi, neden beni kurtarmasın? Gözyaşları döken bir kızın acısını niye dindirmesin?

Sizin çok merhametli ve herkese iyi davranan biri olduğunuzu, yıllar önce saray nazırımızın kızı Aspasya'dan dinlemiştim. Ne olur geliniz ve beni bu insafsızların elinden kurtarınız. Yalvarıyorum size!

Prinkipisia Eleonora” (K.S.B.G., s.105).

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad eserinde metin ekleme yönteminden Abdullah, Müslümanların diğer dinlere müsamaha gösterdiğini, onlara Kafirun Suresi'nden bir ayet okuyarak verir. Ayrıca Ester, Hz. Süleyman'a ait olduğunu söylediği bir söz ile abisi Yakob'u uyarır.

“Sizin dininiz size, benim dinim bana!” (E.K.T.B.Z., s.53).

“İyiliğe karşı kötülük eden insanın evinde, sefalet hiç eksik olmaz!” (E.K.T.B.Z., s.204)

Kırık Hançer'de babasının katili olan Çandra ile karşılaşmak isteyen Ömer'e amcası, onunla kendisinin savaşması gerektiğini vurgulayıp yeğenine, Allah şöyle buyurdu der.

“Kendinizi körü körüne de ölüme atmayın.” (K.H., s.176).

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı eserinde daha önce Hristiyan olan Ahmed Bey'in, Hanoğlu ve arkadaşlarına nasıl Müslüman olduğunu belirtirken ayetten faydalanır. Hanoğlu, Şii Rüstem'i yarışlarda geçince Saltuk Baba, Hanoğlu'nu övmek için kopuz eşliğinde şiir okur.

¹⁸⁰M. Hâlistin Kukul. (2015). “Ahmet Yılmaz Boyunağa ve Tarihî Romancılığımız”, Geçmişten Günümüze Samsun/Canik ve Değerleri-II, Editör: Osman Köse, *Canik Belediyesi Yayınları*, Samsun, s.1261.

“Allah adalet ve iyiliği emreder” (H.B.S.K., s.107).
 “*Âlemlerin Rabbine, hamdolsun! Buyuruyordu.*” (H.B.S.K., s.195)
 “*Hanoğlu pek merttir,
 Demir elli bir erdir.
 Rakibi ona avdır,
 Korkusuzdur, rahattır.
 Yiğitlikte o tektir,
 Vurduğunu devirir,
 Rakibi ona avdır,
 Korkusuzdur, rahattır.
 Sözümü dinlesin, gök ve yer,
 Analar doğurmaz böyle er,
 Rakibi ona avdır,
 Korkusuzdur, rahattır.*” (H.B.S.K., s.157).

Malazgirt'in Üç Atlısı romanında esir düşen Çiçek, abisi Aksungur'dan mektupla yardım istemesi ekleme yöntemine bir örnektir.

“*Sevgili ve Biricik Aksungur Ağam! Çok güç durumdayım. Beni, Kâbe yolunda kaçırdılar. Esir olarak bir tüccara satıldım. Ulu Allah'a hamd olsun. Satın alan kimse daha bana elini süremedi. Zaten böyle bir şey yapmaya kalksa muhakkak kendimi öldürürüm. Burada kahroluyorum. Beni buradan ancak sen kurtarabilirsin. Senin yiğitliğine güvenim sonsuzdur.
 Ağacığım! Nerede olursan ol, beni kurtarmaya gel! Seni sabırsızlıkla bekleyeceğim. Şayet senin kurtaracağın ümidi olmasaydı, yaşayamazdım. Bana iyilik yapan, bu nameyi getiren adamı mükâfatlandır.
 Nolur ağacığım, gel. İki elin kanda olsa bile yine gel...
 Gözleri yaşlı kardeşin Çiçek
 NOT: Nameyi getiren adama inanman için, yüzüğümü de verdim.*” (M.Ü.A., s.102).

Eserde *Malazgirt Meydan Muharebesi'nin* kazanılması üzerine Selçuklu ozanı bir şiir okur.

“*Malazgirt'e yüz binlerce düşman yürümüş,
 Ovaları, dağları tozlar bürümüş.
 En namdar yiğitleri önde yürümüş, sorarlarmış: Türk ararız, Türk nerede?
 Gerilmiş gerilmiş Türk'ün yayları,
 Yerlere serilmiş Bizans kartalı.
 Alp Arslan der ki: Yiğitlerim!
 Düşmana karşı yürüyün,
 İki yüz bin değil, beş yüz bin de olsa düşman,
 Gösterin gücünü imanlı Türk'ün.
 Saplanmış, saplanmış Türk'ün okları,
 Yerlere serilmiş Bizans kartalı...
 Davullar çalınır, borular öter,
 Allah! Allah, nidaları inletir yeri,
 Kılıçlar savrulur, kargılar dürter,
 Yerlere serilir düşman erleri...
 Gerilmiş gerilmiş Türk'ün yayları,
 Yerlere serilmiş Bizans kartalı...” (M.Ü.A., s.219-210).*

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında yazar Haçlı Seferleri'nden bahsederken bu konuyla ilgili Bizans Tarihi'nde geçen ifadeleri eserine alır.

“*Akşam olunca Haçlı askerleri katliamdan usandılar ve sevinç sarhoşluğu içerisinde hiçkıra hiçkıra ağlayarak, Merkad-ı İsa'ya gittiler ve kana bulaşmış ellerini dua için kaldırdılar.*” (H.U.III.H.S.S.E., s.43).

Aslan Yürekli Rişar, Turanşah'a mektup gönderir. Mektupta şunlar yazılıdır.

"Yiğit Turanşah!

Bana verilmiş bir sözünüz vardı. Er meydanında cesaretinizi ispatlayacaktınız. Bir hafta sonra yapacağımız bir savaş oyununda yiğitliğinizi ispatlamak fırsatına kavuşacağınızı umarak, sizi İngiliz karargâhına davet ediyorum.

Geleceğinizi ve cesaretiniz hakkındaki düşüncemi gidermek isteyeceğinizi tahmin ediyorum.

İngiltere Kralı Rişar" (H.U.III.H.S.S.E., s.191).

Aynı eserde Marsel'in Müslüman dedesi, sırasıyla Barnabas ve Yuhanna İncili'nden birer alıntı yapar.

"Ben bu dünyaya, Cenabı Hak'ın bu dünyaya selamet getirecek olan resulünün yolunu hazırlamak için geldim." dediğinde, Havariler:

'Geleceğini söylediğin bu Resul hakkında bize bazı işaretler verebilir misin?' sualinde bulununca şöyle buyurdu:

Bu resul, sizin zamanınızdan sonra gelecektir. O, geldiği zaman, benim İncil'im tahrif edilmiş olacak ve hakiki Hristiyanlar otuz kişiyi geçmeyecektir. İşte o zaman, Cenabı Hak, insanlara acıyarak hakiki Mesih'i yollayacaktır. O, çok kudretli olacak, putları kıracak ve puta tapanları cezalandıracaktır. Onun sayesinde insanlar Allah'ı tanıyacak ve onu tebcil edecektir. Bana insandan başka bir şey olduğumu söyleyenlerden intikam alacaktır." (H.U.III.H.S.S.E., s.67).

"O kendiliğinden söylemeyecek; ama her ne işitirse söyleyecek ve gelecek şeyleri size bildirecektir. O, beni tebcil edecektir!" (H.U.III.H.S.S.E., s.68).

Eserde Kur'ân-ı Kerim'den ayetler verilir.

"Ey İsrail oğulları! Doğrusu ben, benden önce gelmiş olan Tevrat'ı doğrulayan ve benden sonra gelecek ve adı Ahmed olacak bir peygamberi müjdeleyen Allah'ın bir peygamberiyim!" (H.U.III.H.S.S.E., s.67).

"O, kendi kafasından, kendi hevesinden söylemez. Onun söylediği, Allah tarafından vahyedilen bir sözdür!" (H.U.III.H.S.S.E., s.68)

"Hani melekler demişler ki: Ey Meryem! Allah sana kendi tarafından bir kelime olmak üzere, adı Meryem oğlu Mesih İsa, dünya ve ahrette itibarlı ve Allah'a en yakınardan olanı müjdeliyor. O, beşikte iken de insanlara söz söyler yararlı kişilerdendir." (H.U.III.H.S.S.E., s.68).

Altın Ferman Berke Noyan eserinde, yazar Onon ve Kerülen bölgesinden dünyaya yayılan Moğollar hakkında tarihî bilgi verir. Altay ırkının bir kolu olduğu halde, Türk olmayan Moğollar, tarihin eski devirlerinde dağlara çekilmiş; 9. yüzyılda, Selenga ve Onon nehirlerinin ovalarına inmişlerdi¹⁸¹.

Korkusuz Cengâver romanında, ihtiyar bir asker kendisini dinleyenlere, Hz. Peygamber'in İstanbul ile ilgili hadisini ifade eder.

"İstanbul elbette fetholunacaktır. Onu fetheden komutan ne güzel komutandır ve onu fetheden asker ne güzel askerdir." (K.C., s.178).

Eserde, II. Murat'ın ölümü üzerine Bizans İmparatoru, Sultan Mehmet Han'a mektup gönderir ve Şehzade için ödenen akçenin artırılmasını ister.

"Bizans Vasileas'ı XI. Konstantin Dragazes'den, Osmanlı Hükümdarı II. Mehmet'e. Babanızın ölümüne üzüldüğümü ve sizin de tahta çıkışınıza sevindiğimi bildiririm. Himayemizde bulunan Şehzade Orhan, bir Osmanlı Prensi olduğu için, masrafi oldukça

¹⁸¹Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2010). *Altın Ferman Berke Noyan*, Genç Timaş Yayınları, 7. Baskı, İstanbul.

fazladır. Osmanlı tahtında sizin kadar hakkı olan bu Şehzade'yi Lehistan'dan ve Fransa'dan gelen elçiler Sultan olması için teşvik etmektedir. Şehzade Orhan'a bütün Avrupa saraylarının kapıları açılmış olup, şövalyeler her emrine hazır olduklarını arz etmektedir.

Bir hükümdar olarak selamlanan bu Türk Şehzadesi, sultanlar gibi ihsanda bulunmak istiyor. Fakat yolladığınız üç yüz bin akçe, onun, bu isteklerini gerçekleştirmekten çok uzaktır. Bu bakımdan, yıllık üç yüz bin akçenin altı yüz bine çıkarılması gerekmektedir. Bu yapılmayacak olursa, üzülmek zorundayım ki, Şehzade'yi serbest bırakmak durumunda kalacağım. Onun serbest kalmasının ne demek olduğunu takdirlerinize bırakırım. Bizi üzmeyeceğinizi umarken selamlarımızı bildirir, tahtınızın daim olmasını dilerim!" (K.C., s.23-24).

Eserde askerlere Bekir Dayı, İstanbul'un Türkler tarafından nasıl muhasaraya alındığı ile ilgili tarihî bilgiler verir.

"İlk muhasaramızı 1391 senesinde Yıldırım Bayezid Han zamanında yaptık. Bizans İmparatoru, V. Yuannis Paleologos ile Yıldırım Bayezid Han arasında yapılmış anlaşmaya göre, İmparatorun oğlu Manuel, Bursa'da rehine olarak bulunuyordu. Bayezid Han'ın izni olmadan İstanbul'a dönemezdi.

Yuannis, 1391 senesinde öldü. Bu haber Bursa'ya ulaşınca, oğlu ve saltanat ortağı Manuel, taç ve tahtını başkasına kaptırmamak için, Bayezid Han'dan izin almadan gizlice yola çıkıp İstanbul'a vardı. Devletin idaresini ele aldı. Onun, Yıldırım Han'dan izin almamasına sebep, bu iznin kendisine kolaylıkla verilmeyeceği ve bazı ağır şartlara bağlanacağı endişesinden ileri gelse gerek.

Yıldırım Han, bu hadise üzerine İmparator'a sert bir uyarı gönderdi..." (K.C., s.17).

Zafer Rüzgârları romanında, bol miktarda ayet kullanılır. Özellikle esir düşen Müslüman leventlerin, Hristiyanların elinde iken onlara Hristiyanlığı aşlamak isteyen Papazlara, gerçek dinin İslamiyet olduğunu anlatmak için kullanılır.

"O, kendisinden başka Tanrı olmayan Allah'tır. Hükümran O'dur. Barış ve kurtuluşu yayan, aman veren, her şeyi görüp gözetken, tek üstün olan, karşısına hiçbir engel çıkarmayan, Yücelikte eşi olmayan O'dur. Allah'a ortak koşanların bütün şirkinden (ortak olarak düşündüklerinden) arınmıştır. Yaratan, var eden, varlıklara şekil veren Allah O'dur. En güzel isimler o'nundur. Göklerde, yerde ne varsa O'nun şanını tenzih eder. Tek galip olan, her şeyi hikmetle çeviren O'dur."

"Göklerde ve yerde ne varsa hepsi, Allah'ı tesbih eder. O mutlak galibdir, hüküm ve hikmet sahibidir. Göklerin ve yerin mülkü o'nundur. O diriltir de, öldürür de. O, her şeye hakkı ile kâdirdir. O (her şeyden) evveldir ve bâkidir.." (Z.R., s.25-26).

"Ey insanlar iyilik hususunda birbirinizle yarışın. Zekât verin. Doğru olun, yalan söylemeyin. Yolda kalmışlara, yoksullara yardım edin.." (Z.R., s.62).

"Allah (c.c.) dinine yardım edenlerin yardımcısıdır." (Z.R., s.67).

"Onlara nasihat et! Nasihat müminlere elbette fayda verir!" (Z.R., s.73).

"O, kendi kafasından, kendi havasından söylemez. O'nun söylediği Allah tarafından vahyedilen bir sözdür", "De ki: Ben Peygamberlerden ilk defa (gelmiş biri) değilim. Bana ve size ne yapılacağını bilemem. Ben, bana vahiy olunmakta bulunandan başkasına uymuyorum. Ben (Allah'ın azabıyla) apaçık korkutandan başkası değilim." (Z.R., s.115).

"Eğer O, bize karşı bazı sözler uydursaydı, onu sağ elimizle yakalar, sonra kalp damarını koparırdık." (Z.R., s.116).

"Sizler onlara uyuncaya kadar kafirler sizleri sevmezler." (Z.R., s.136).

"Öyle Allah ki, göklerde olanlarda, yerde olanlar da (hepsi) O'nundur."

"Gözler O'nu görmez; O Celle Şanuhu ise, bütün gözleri görür."

"O'nun benzeri, misli hiçbir şey yoktur."

"Gaybın anahtarı O'nun katındadır. Onları ancak O (Celle Şanuhu) bilir. Karada ve denizde olanı bilir, düşen yaprağı, yerin karalıklarında olan taneyi, yaşı, kuruyu ancak O bilir."

"De ki: İçinizde olanı gizleseniz de, açıklasanız da Allah Celle Şanuhu, onu bilir. Allah her şeye kâdirdir. (gücü her şeye yeter)

“Yeryüzündeki bütün varlıklar gelip geçicidir; yalnız senin ululuk ve kerem sahibi Rabbinin kendisi kalacaktır.” (Z.R., s.98).

“Olur ki bir şey hoşunuza gitmezken, sizin için hayırlı olur ve bir şeyi istediğiniz halde, o, hakkınızda şer (kötülük) olur. Allah bilir, siz bilemezsiniz.” (Z.R., s.187).

“De ki: O, Allah'tır, bir tektir.

Allah'dır Sameddir. (Daim ve bâkidir. Her şeyden müstağni ve her şey O'na muhtaç olandır.)

Doğmamış, doğurmamıştır.

Hiçbir eşi (ve benzeri) yoktur.” (Z.R., s.189).

“Her canlıyı yaratan, her varı her an varlıkta durduran, hepsini korku ve dehşetten koruyan yalnız O'dur.” (Z.R., s.189).

“İyi kadınlar itaatli olandır. Allah kendi haklarını nasıl korudu ise, onlarda öylece göze görünmeyeni koruyanlardır.” (Z.R., s.205).

Eserde, Hz. Peygamber'in hadislerinin de bol miktarda kullanıldığı görülür.

Amaç İslam'ı anlatmaktır.

“Cihan Peygamberi olan Efendimize bir gün iki sahabe gelerek,

-Ya Rasûlallah (sav)! dediler. Babamız vefat etti. Bize de bir ambar hurma bıraktı. Biz, bu hurmaları onun ruhu için dağıtmak ve sevabını da ona hediye etmek istiyoruz. Fakat bu dağıtma işini siz, mübarek ellerinizle yapar mısınız?

Doğru Haberci Efendimiz(s.a.v.):

-Hay hay! Buyurdular. Yarın şu saatte toplanılsın ve hurmaları dağıtayım!..

Ertesi gün belirtilen saatte bütün Ashabı Kirâm toplandular.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) açtırdığı ambarın aldığı bir hurmayı oradaki ashabına göstererek :

-Ey Ashabım! buyurmuş. Bu tek hurmayı görüyor musunuz? Eğer bu mal sahibi hayatta iken, bu tek hurmayı kendi isteği ile yoksullara vermiş olsa idi, şimdi dağıtacağım ambar dolusu hurmadan daha büyük sevap kazanırdı.

Hayırlarınızı hayatta iken yapmaya çalışınız. Hayatta iken elinizle vereceğiniz tek bir hurmanın sevabı, öldükten sonra arkanızdan dağıtılacak bir ambar dolusu hurmadan daha hayırlıdır! “(Z.R., s.57-58).

“Bir insanın evladı ibadet edince kazandığı sevap kadar babasına da verilir. Bir kimse çocuğuna fitne, günaha girecek hareketler aşılsa, bu çocuk ne kadar günah işlerse, babasına da, o kadar günah yazılır! “(Z.R., s.73).

“Namaz dinin direğidir.” (Z.R., s.73).

Sevgili Peygamberimize sual ettiler:

-Amellerin, işlerin kıymetlisi, faziletlisi hangisidir?

Doğru Haberci (s.a.v.) buyurdu:

-“ Namazı vaktinde kılmak!.. Cennetin anahtarı namazdır!” (Z.R., s.73).

Efendimizin (s.a.v.)bir diğer hadisi:

“İbadetleri bizim gibi yapmayanlar, bizden değildir! “(Z.R., s.74).

“Her kim, üzerindeki elbiselerinde haramdan bir tek iplik olsa o elbise ile kılınan namaz ve yapılan dualar kabul olmaz!” (Z.R., s.74).

“Yabancı kadına şehvetle bakan bir kimsenin gözleri ateşle doldurulup, sonra cehenneme atılacaktır!”, “Komşu kadınlara ve arkadaşlarının hanımlarına şehvetle (kötü gözle) bakmak, yabancı kadınlara bakmaktan on kat daha günahdır. Evli kadınlara bakmak, kızlara bakmaktan bin kat daha günahdır. Zina günahları da böyledir.” (Z.R., s.75).

“Yabancı kızı görüp de, Allahü Teâlâ'nın azabından korkarak başını ondan çeviren kimseye Cenâb-ı Hak, ibadetlerin tadını duyurur!”, “Allahü Teâlâ için yapılan cihada düşmanı gözleyen veya Allah korusundan ağlayan ve haramlara bakmayan gözler, kıyamette Cehennem ateşini görmeyecektir!” (Z.R., s.75)

“Gusl abdesti almaya kalkan bir kimseye, üzerindeki kıl sayısınca sevap verilir, o kadar da günahı af olunur. Cennetteki derecesi yükselir. Güslü için ona verilecek sevap, dünyada bulunan her şeyden hayırlı olur. Yüce Allah meleklerle: ‘Bu kuluma bakınız! Gece üşenmeden kalkıp emrimi düşünerek gusl abdestini alıp, temizleniyor. Şahit olun!’ buyurur.” (Z.R., s.76).

“Allahü Teâlâ'yı seven ve kıyamete inanan kimse içki içilen yerde oturmasın!”(Z.R.,s.76).

“İslam’ın temeli ve en kuvvetli alameti Müslümanları sevmek, Müslümanlara düşmanlık edenleri sevmemektir!” (Z.R., s.81)

“Allah (Celle Celâluh) rızası için bir kimse ile arkadaş olan, Cennette hiçbir amele verilmeyen yüksek bir dereceye kavuşur.”, “Yüce Allah için birbirini seven iki kimseden Allah (c.c.) indinde en sevgili olan diğerini daha fazla sevendir!”, “Kıyamet günü arşın gölgesinde bulunacak yedi sınıf kimseden biri de Allah için birbirini seven, Allah için toplanıp, Allah için dağılan kimselerdir!” (Z.R., s.81).

“Yüce Allah’ın çok sevgili bir kulu olduğu halde, sabahlara kadar niye bu kadar ibadet ettiği sorulduğunda: ‘Ne için Allahü Teâlâ’ya en çok şükür eden kul olmayayım?’” (Z.R., s.114).

“...Bana ve size ne yapılacağını bilmem. Ben bana vahiy olunmakta bulunandan başkasına uymuyorum.” (Z.R., s.116).

“Ey benden sonra gelen ve beni görmedikleri için üzülen müminler! Bende sizleri pek çok görmek isterim!” (Z.R., s.119).

“Sizler, İslamiyetin onda dokuzunu yapıp birini yapmazsanız Cehenneme gidersiniz. Ama bir zaman gelecek Kur’ân-ı Kerim’in buyruklarından ve sünnetinden sapmalar olacaktır. İşte o zaman İslamiyetin onda birini yapanlar kurtuluşa erecektir.” (Z.R.,s.119).

“Kendinizi bile bile ateşe atmayınız.” buyurur. (Z.R., s.123).

“Her kim ezan sesini işittiği zaman müezzin ile beraber hafifçe okursa, her harfine bin sevap verilir, bin günahı mahvolur.”

“Ezan okunurken iş işlemek, dinde noksanlıktır.” (Z.R., s.200).

“Kadın, beş vakit namazını kılar, yılda bir ay orucunu tutar, ırzını muhafaza ederse, cennet kapılarının dilediğinden girsin.”

“Dört şey kime verilmişse ona dünya ve ahretin hayrı verilmiş olur: Şükreden kalp, Allahü Teâlâ’yı anan lisan, belaya sabreden beden, namusunda ve kocasının malında hıyanet etmeyen zevce.”

“-Ya Rasûlullah kadınların hangisi iyidir? Diye sorulan suâle, şöyle cevap vermişlerdir:

-O kadındır ki, kocası ona baktığında mesrûr olur (sevinir), bir şey söylediğinde emrini yerine getirir, namusunda ve malında kocasının hoşlanmayacağı bir harekette de bulunmaz.”(Z.R., s.206).

Eserde, Hristiyanlara son Peygamberin Hz. Peygamber olduğunu ifade etmek için İncil’den alıntılar yapılır.

“Ben sizlere hep doğruyu söyledim. Bununla birlikte artık gideceğim. Bu sizin için daha hayırlıdır. Zira ben gitmesem Paraklit gelmez; fakat gidersem O gelir. Ve o geldiği zaman günah için, kurtuluş için ve hüküm için dünyayı ilzam edecektir.” (Z.R., s.112).

“Kudüs’ün Kible olması tavsiye edilmekte; fakat Paraklit’in gelmesinden sonra Kudüs’ün Kiblelikten çıkacağı” buyrulmaktadır. (Z.R., s.114).

“Gelecek olan o hakikat ruhu beni saygı ile anacaktır. (beni tebci edecektir)” (Z.R.,s.114).

“O kendiliğinden söylemeyecek, fakat her ne işitirse söyleyecek ve gelecek şeyleri size bildirecektir!”(Z.R., s.115).

Romanda, Hanzala ve ailesine Engizisyon Mahkemesinde yargılanacaklarını Hanzale’ye âşik olan İsabel, mektup yazarak haber verir.

“Hanzale! Bu pusulayı çok acele olarak yazıyorum. Bu ikinci zamanı babamın Engizisyon Papazları ile konuşmalarını dinledim. Konağımıza davet edilmiş olan bu Engizisyon Papazlarına babam sizleri şikâyet etti. Açıkça namaz kıldığınızı, etrafınızdaki diğer Mariscolara kötü örnek olduğunuzu, söyledi. Papazlarda, ‘Hiç merak etmemesini sabah, sizleri tevkif edecekleri’ karşılığını verdiler.” Araya konuşma girdikten sonra Hanzale okumaya devam eder:

“-Hanzale! Hemen kaçmanız için sizlere dadımın kocasıyla dört at 100 altın gönderiyorum. Bunları kabul etmenizi rica ederim. Esasında bu gönderdiklerim, sizin emekleriniz karşısında çok az. Babanızın ve senin yaptığınız işlerin 50 işçiye bedel olduğunu babamın ağzından duymuştum. Size hakkınızı hiçbir zaman vermemişti. Bu gönderdiklerimi size verilmemiş olan hakkınıza sayın. Size iki tane de kılıç yolluyorum.

Yolda lazım olur.

Sabah olmadan hemen uzaklaşmanız lazım. Çünkü Engizisyon, sabah erkenden sizi yakalatmak isteyecektir. Size yapılacak kötülükler beni mahveder. Annenizin bana gösterdiği dostluğu ve yakınlığı hiçbir zaman unutmayacağım. Bana annesizliğin yokluğunu unutturdu.

Yaşayışınız ve dininiz beni çok etkiledi. İslam Dininin hak din, Yüce Allah'ın Dini olduğunu ben de anladım. Elhamdulillah, İslamla şereflendim. Bunu babamdan gizliyorum. İbadetlerimi dadımdan dahi gizli yapıyorum. Yüce Allah'a kurtulmanız için duacıyım.

Hanzale bunu söylemek çok güç ama, söylemek ihtiyacımdayım. Gideceğin yere kalbimi de beraber götüreceksin. Şunu asla unutma: seni her zaman bekleyeceğim ve başka bir erkekle evlenmeyeceğim!

Yolunuz açık olsun! Yüce Allah sizleri ve sizler gibi haksızlara uğramış bütün kullarını korusun."

İsabel!" (Z.R., s.66-68)

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları'nda Kur'an-ı Kerim'den ayet alıntısı yapılır.

"Acı ve tatlı sulu iki denizi salıverdi, birbirine kavuşuyorlar (temas ediyorlar), aralarında bir engel vardır; birbirlerine geçip karışmıyorlar." (H.S.S.A.R.O.L.M.,s.21).

"Ey Peygamberim! Onların gözleri görmez oldu ise, sen mi gördüreceksin? Hele (kalp gözleri ile de) görmez oldularsa..."(H.S.S.A.R.O.L.M., s.168).

Eserde ayrıca Hz. Peygamber'e ait birçok hadis alıntısı yapılır.

"Ölünün mezardaki hali, 'İmdat!' diye bağırarak, denize düşmüş kimseye benzer. Boğulmak üzere olan kimse, kendisini kurtaracak birini beklediği gibi, ölü de, babasından, anasından, kardeşinden, arkadaşından gelecek bir duayı gözler. Kendisine bir dua gelince, dünyanın hepsinin kendisine verilmesinden daha çok sevinir. Allah, yaşayanların duaları sebebiyle, ölülere, dağlar gibi çok rahmet verir. Dirilerin de ölülere hediyesi, onlar için dua ve istiğfar etmektir!" (H.S.S.A.R.O.L.M., s.29).

"İslam'dan önce işlenmiş günahları, Allahü Teâlâ af eder." (H.S.S.A.R.O.L.M., s.119).

Ayrıca eserde daha önce Hristiyanken, daha sonra Müslüman olup Ubeyde adını alan veli tipi olarak ifade edebilecek Ubeyde Bey, Hz. Davut'a ait bir kıssayı anlatır.

"Hazreti Davut, Allahü Teâlâ'ya münacatında, O'na: 'Ey Rabbim! Geçen hiçbir zaman yoktur ki, benim ümmetimden bir kişi Sana kulluk ve ibadette bulunmasın!' der.

O zaman Âlemlerin Rabbi: 'Ya Davut!' diye buyurur. 'Onlara bu ibadet duygusunu veren kim?'

O zaman Hz. Davut, yaptığı hatayı anlayarak başına toprak serpererek: 'Sensin Ya Rabbim! Sen!' diye dövünür ve her şeyin Allahü Teâlâ'dan geldiğini belirtir." (H.S.S.A.R.O.L.M., s.161).

Eserin önsözünde yazar, Seydi Ali Reis hakkında tarihî bilgiler verir. Mir'at-ül Memalik'ten yararlanılarak yazılan bu eserde; Seydi Ali Reis ve yanındaki leventlerinin başından geçenleri¹⁸² kaleme aldığını belirtir.

Yasak Şehir romanında Başpsikopos, Çar'a mektup gönderir ve bu mektup da yolda Müslümanların eline geçer. Mektupta şunlar yazılıdır.

"Ryazan Başpsikoposu Misayil'den Kutsal Çarımıza!

Kasım Hanlığı'nda işler yolundadır. Yüksek zatınızın emir ve tavsiyeleri üzerine Han'ın

¹⁸²Ahmet Yılmaz Boyunağa. (2005). *Hind Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları*, Timaş Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, s.6.

yanından bir an bile ayrılmıyorum. Vasili adını almış bu Han, emirlerimizden bir an bile ayrılmıyor. Kuzeydeki Şamanist Finler arasında Hristiyanlığı yaydığı gibi burada Müslümanlar arasında dinimizi yaymakta aynı kolaylığı bulamayacağımı ve çok sıkıntı çekeceğimi biliyorum. Fakat bu uğurda elimden geleni yapacağım.

Yalnız beni üzen ve itibarımızı bir hadise var ki; onun üstesinden gelebilmem mümkün olmadı, ancak siz halledebilirsiniz. Bazı Müslümanlar, 'Biz Hristiyan bir Han'a itaat etmeyiz!' diyerek, Hanlıktan ayrıldılar. Vasili Han 'Onları öldürmeye kalkarsam halk isyan edebilir' diyerek, onları önlemek yoluna gidemedi. Ama önlemeye kalkıp çarpışmaya başlasalardı bizler için muhakkak ki çok iyi olurdu. Birbirlerini kırdıktan sonra iyice zayıflayacak Hanlık, olgun bir meyve gibi ellerimize düşerdi. Gidenler arasında 980 kadar erkek bulunuyor. Yüksek zatınızın bu meseleyi halledeceğinize inanıyorum." (Y.Ş., s.44-45).

Romanda Muhammet Murat ve arkadaşlarına kâhya, Hanlığın tarihi hakkında bilgi verir.

"Uluğ Muhammet durumunu sağlamlaştırdıktan ve güçlü bir ordu kurduktan sonra 1439 ve 1445 tarihlerinde iki defa Moskofa üzerine yürüdü. 1445 tarihinde Suzdan Şehri civarında Rus kuvvetlerini büyük bir yenilgiye uğrattı. Pres Vasili'yi ve kardeşini esir etti." (Y.Ş., s.18).

Hz. Peygamber'in de kendileri gibi göç etmek zorunda olduğunu belirlemek için Seyit Mehmet Bey bir hadis ifade eder.

"Çıkarılmaya zorlanmamış olsaydım, senden asla ayrılmaz, senden başka yerde yurt, yuva kurmazdım!" (Y.Ş., s.28).

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında Şeyh Şamil, Genaral Grabe'ye mektup yazar.

"Ey General Grabe! Kafkasya'nın bağrında bu Agulgoş gibi binlerce kale var. Her birinin eceline susamış düşmanı beklediğini iyi bil ve bunu Çarına haber ver. Silahlarınızın vücuduma açtığı üç yarayı, şifa kaynağı Dağıstan otlarından yaptığım ilaçlarla sararak, şimdiden yeni bir harbe hazırladım. Gönülümde açtığınız evlat, eş ve kardeşime ait olan yaraların ise hiçbir önemi yoktur. Geri kalan çocuklarımı şimdiden, vatanıma bağışladım. Çarınıza ve size, her şeyi bol bol verebiliriz, fakat vatanın hürriyet ve şerefini asla!.. Petronlarınız, Katerinalarınız gibi Nikola da ölecek, fakat gözleri arkada kalacaktır. Çünkü Kafkasya bir gün özgürlüğüne kavuşacaktır. Allah hak ve vatan uğrunda çalışanların yardımcısı olsun!" (Ö.S.Ş.Ş., s.118).

Metin dönüştürme yönteminin de kullanıldığı eserler yazarın bilgi ve kültür birikimini ortaya koyması bakımından önemlidir.

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad'da, Abdullah'ın sözleri üzerine Musa Nusayr, Hz. Peygamber'in Veda Hutbesi'ndeki şu sözüne içerik aktarımı yapar.

-Fakat böyle büyük bir fetih hareketini Araplara değil de, Berberilere bırakmana akıl erdiremedim Musa?

-Abdullah, Emevilerin ırkçı siyasetlerinden senin de vazgeçmemiş olduğun, bu sözlerinden anlaşılıyor. Bırak şu Arap milliyetçiliğini... Peygamberimiz de Araptı ama milliyetçilik yapmadı. Bütün insanları sevdi ve değer verdi. İnsanları sen şu ırtansın, bu ırtansın diye ayırmadı. Demek ki Müslümanları, Arap, Berberi, Acem ya da Zenci diye ayırarak, ırkçılık yapmamak lazım. Ben de Arap asılıyım; ama siz Emeviler gibi ırkçılık yapıp Müslüman olmuş başka milletleri darıltmak istemiyorum. Bu hem ayıptır hem de günah." (E.K.T.B.Z., s.17-18).

Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'un fethi öncesinde harp meclisinde Halil

Paşa'nın sözleri üzerine Hz. Peygamberin söylediği şu hadise içerik aktarımı yapar.

“-Lala! Lala! Ne diyorsun sen? Muhasarayı “kaldırmak mı? Hz. Muhammed'in (s.a.v.) fethedeceğimizi müjdelediği bu şehri fethetmek için gelecek Macar ve diğer Haçlı sürülerine değil,onlar gibi binlerce ve binlercesine karşı çıkmaya hazırım. Ateşi avuçlamak, kılıcın keskin ağzında yürümek dahi olsa, Konstantiniyye'yi fethedip, Peygamber Efendimizin müjdelediği kumandan olmaya kesin olarak karalıyım. Ya Konstantiniyye beni alacak ya da ben Konstantiniyye'yi!..” (K.C., s.166).

Genel olarak bakıldığında Boyunağa'nın romanlarında metin ekleme yöntemlerine oldukça sık yer verdiği görülür. Ayet, hadis, tarihî bilgi ve mektup tekniklerinin ön plana çıktığı yöntem eserlerin içeriğini destekleyici bir kullanımla yer alır. Metin dönüştürme yöntemi pek kullanılmamakla birlikte kullanılan yerlerde Hz. Peygamberin sözlerine çağrışım yapılır.

Kişilerin ve vakanın aktarılmasında önemli bir yere sahip olan ilişkiler, çeşitliliği artırmasının yanında okuyucunun birikim sahibi olmasını bekler ve yazarın diğer eserlerinin de okunması gerektirir¹⁸³.

3.3.1.9. Kurgu Türleri

Üslup anadilini özel ve özgün bir kullanım biçimi olarak tanımlanırken, konuyu ifade edip dile getirme tarzı olarak ifade edilebilir. Kişinin duygu, düşünce ve hayallerini sözlü veya yazılı bir şekilde özgün bir tarzda dile getirmesidir. Yazarın üslubu onun dünyaya ve hayata dair düşüncelerinin dil ile yansımaları olup romancı, romanında nasıl bir dil kullanıyor? sorusunun cevabını verir. Sanatçı eserini vücuda getirirken kendine has bir üslupla eser vermelidir. Böylece kendine ait bir üslupla eser oluşturduğundan dolayı başarı elde eder. Kendine ait bir üsluba sahip olsa da bazı sanatçılar, belli dönemlerde herhangi bir edebiyat topluluğu içerisinde yer aldığından dolayı karşılıklı etkileşim olabilir. Herhangi bir konuyu farklı bir şekilde sunmayı mümkün kılan üslup, esere okuyucunun ilgisini çekebilecek özellikleri veren bir unsurdur. Aynı romanda birden çok üslup türüne yer verilebilecekken hâkim olan genel bir üslup türü olmalıdır. Avam, bilinç akımı, dramatik, düşünce, efsanevi, eleştirel, epik, havas, hiciv, hitabet, mecazî, mizahî, nesnel tasvir, sanatkârane, tahlilci, yalın üslup gibi türleri olan üslup incelenirken söz oyunları mı yoksa fikirle mi ulaşılmaya çalışıldığı; özgün ve hareketli mi, yoksa kuru ve yavan mı olduğu gibi sorular sorularak anlatım tutumu tespit edilmeye çalışılır. Bu

¹⁸³Kenan Yavuz. (2013). *Nermin Bezmen'in Hayatı ve Romanları Üzerine Bir İnceleme*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, s.208.

doğrultuda tarihî romanların dili incelenerek kurguya katkısı ortaya konulur¹⁸⁴.

Tarihî gerçekliğe dayalı *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* romanında, kişiler tarihten alınır. Uydurulmuş ya da kurgulanmış değil gerçekte yaşamış kişilerdir. Epik üslupla yansıtılan Seyit Battal Gazi'nin yaşantısı, tarihî gerçekliğe uygun olarak anlatıcı tarafından verilir. Romancı o dönemin yaşantısını o tarihteki yaşantıya göre objektif şekilde verir. Dönem genel olarak yansıtılırken o yıllara ait tarihî bilgiler söz konusudur.

“Sekizinci yüzyıl başları... Güzel bir yaz mevsiminin yaklaşmakta olduğunu haber veren ilik rüzgâr, Boğaz'ın sularını dalgalandırıyor. Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkenti Konstantinopolis üzerinde çan sesleri yankılanıyor. Şehirdeki herkeste bir telaş... Atlarını sinirli sinirli mahmuzlayan imparatorluk muhafızları varegler, sallanmasın diye kılıçlarını tutarak koşan piyadeler ve yer yer toplanarak aralarında konuşan halk.. Herkesin ağzında tek bir isim var: Battal Gazi!”(K.S.B.G., s.5).

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanı, tarihî gerçekliğe dayalı romandır. Kişiler ve olaylar tarihten alınmıştır. Uydurulmuş veya kurgulanmış kişiler değil, yaşamış kişilerdir. Tarihî kişilerin kişiliklerine aykırı söz ve davranışlar romancı tarafından söylenmez. Yazar tarihî dönem içindeki olayları, kendi zihniyetine göre değiştirip bozma yoluna gitmeyip, gerçekliğe uygun bir şekilde verir. Sebep sonuç ilişkisi neticesinde ilerleyen tarihî romanda, Endülüs'ün fethediliş süreçleri ve fethedilişi tarihî gerçekliğe uygun bir şekilde verilir.

“19 Temmuz 711, Guadalete Nehri'nin vadisindeki Vadi-i Bekka (Lekke) üzerine doğan güneş, karşılıklı cephe almış, iki orduyu aydınlattı. Bu ordudan biri İslam ordusu, diğeri de Hristiyanları temsil eden Vizigot ordusu. İki ordunun görünüşü arasında büyük bir fark vardı. İslam ordusu, Vizigotlar karşısında, sayı bakımından bir avuç kadardı. On iki bin kişi!.. bunun beş bini de, son anlarda, Musa bin Nusayr tarafından gönderilmişti. Vizigot ordusu tam doksan bin kişiydi. Kral Rodrik'in gönderdiği haber üzerine, İspanya'nın en ücra köşesinden koşup gelenler, ordunun sayısını artırmış da artırmışlardı.” (E.K.T.B.Z., s.178).

Kırık Hançer romanı, tarihî gerçekliğe dayalı tarihî romandır. Gazneli Mahmut dönemini ele alan romanda, kişiler tarihten alınmış olup, uydurulmuş ya da kurgulanmış değildir. Kişiler gerçekliğe aykırı hâl ve hareket içine girmezler. Gazneli Mahmut dönemi ile ilgili yazar çarpıtmaya girmeyip, tarihî gerçekliğe uygun şekilde eserini vücuda getirir.

“Elli yaşlarında gözükken, sade giyimli, gayet mert çehreli biriydi. Parlayan gözlerle Ömer'i süzüyordu. Gazneli Mahmut... O büyük ve kahraman Sultan... İslam'a hizmet için gazadan gazaya koşan rahat nedir bilmeyen Gazneli Mahmut... Gazilerin sultanı, yiğitler yiğidi kahraman.” (K.H., s.46).

Tarihî gerçekliğe dayalı olan *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı* romanı içinde

¹⁸⁴Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s. 220-257.

yaşanan olaylar ve yaşayan kişiler tarihten alınır. Uydurulmuş veya kurgulanmış değil, gerçekte yaşamış kişilerdir. Epik üslubun ön planda olduğu romanda, Tuğrul Bey döneminde yaşamış Selçuklu kahramanının başından geçenler, tarihî gerçekliğe uygun verilir. Tuğrul Bey'in Selçuklu Devleti'ni kurma aşamasını ve Bağdat üzerine yapılan seferler tarihî gerçekliğe uygun verilir.

"-Büveyhioğulları, İran asıllı bir ailedir. Bundan yüz sene kadar önce, Deylemlî Ebu Şucah Hüveyh'in oğulları, İsfahan ve Güney İran Bölgelerini ellerine geçirerek, Büveyhioğulları Devletini kurdular. Bunlar, Şia'yı resmi mezhep olarak ilan ettiler. İran dolaylarında, Abbasi Halifesi Müstekfi, bunların başkanına, emir-ül ümeralık verdiği halde, ellerinden kurtulamadı." (H.B.S.K., s.69).

Malazgirt'in Üç Atlısı romanı, tarihî gerçekliğe uygun şekilde kaleme alınmış bir romandır. Olay veya kişiler uydurulmuş veya kurgulanmış değil yaşanmış olay ve kişilerdir. Sultan Alpaslan dönemini ele alan romanda, o döneme ışık tutan birçok tarihî olaya rastlanır. Romancı tarihî gerçekliğe uygun bir şekilde olaylara yaklaşırken Hasan Sabbah'tan bahsettiği yerlerde ona karşı kinini belli eder. Buna rağmen yazar tarihî roman kurgulamasının dışına çıkmaz.

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanında, Haçlı Seferleri ve Sultan Selâhaddin tarihî gerçekliğe uygun bir şekilde verilir. Olayda ve kişilerde uydurulma veya kurgulama yoktur. Kişiler gerçek hayatta nasıl iseler, romanda da öylece konuşturulurlar. O dönemde Haçlı Seferleri'nin neden yapıldığını ve ne gibi çöküntülere neden olduğunu eserde yakinen görülür.

"-Selâhaddin, Musul Atabeyi Nureddin Mahmud'un'un komutanlarından biriydi. Bilindiği gibi Kudüs Kralı Amaury 1163-1178 tarihleri arasında Krallık yaptı. Cesareti ile tanınan Kral, Mısır yönünde siyasi nüfuzunu genişletti ve hatta Mısır'daki Fatımî Devleti'nin zayıf durumundan faydalanarak Mısır'ı, bir müddet için vergiye bağlamaya bile muvaffak olmuştu." (H.U.III.H.S.S.E., s.19).

Altın Ferman Berke Noyan romanı, tarihî gerçekliğe dayalı tarihî romandır. Kişiler ve olaylar tarihten alınmıştır. Uydurulmuş veya kurgulanmış kişiler değil yaşamış kişilerdir. Romancı, tarihî kişilerin kişiliklerine aykırı söz ve davranışlar içinde vermez. Yazar tarihî dönem içindeki olayları, kendi zihniyetine göre değiştirip bozma yoluna gitmeyip, gerçekliğe uygun bir şekilde verir. Sebep sonuç ilişkisi neticesinde ilerleyen tarihî romanda, Berke Noyan'ın Müslüman oluşu ve putperest Hülağü ile mücadelesi gerçeğe uygun verilir.

"Altay ırkının bir kolu olduğu halde, Türk olmayan Moğollar, tarihin eski devirlerinde dağlara çekilmiş; 9. Yüzyılda, Selenga ve Onon nehirlerinin ovalarına inmişlerdi." (A.F.BN., s.6).

Tarihî gerçekliğe dayalı olan *Korkusuz Cengâver* romanında kişiler tarihten alınır. Uydurulmuş veya kurgulanmış değil gerçekte yaşamış kişilerdir. Epik üslubun

ön planda olduğu eserde Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethi öncesi ve sonrası yaşanan olaylar, olduğu gibi verilir. Eserde dönem genel olarak yansıtılır.

“İlk muhasaramızı 1391 senesinde Yıldırım Bayezid Han zamanında yaptık. Bizans İmparatoru, V. Yuannis Paleologos ile Yıldırım Bayezid Han arasında yapılmış anlaşmaya göre, İmparatorun oğlu Manuel, Bursa'da rehine olarak bulunuyordu. Bayezid Han'ın izni olmadan İstanbul'a dönemezdi.

Yuannis, 1391 senesinde öldü. Bu haber Bursa'ya ulaşınca, oğlu ve saltanat ortağı Manuel, taç ve tahtını başkasına kaptırmamak için, Bayezid Han'dan izin almadan gizlice yola çıkıp İstanbul'a vardı. Devletin idaresini ele aldı. Onun, Yıldırım Han'dan izin almamasına sebep, bu iznin kendisine kolaylıkla verilmeyeceği ve bazı ağır şartlara bağlanacağı endişesinden ileri gelse gerek.

Yıldırım Han, bu hadise üzerine İmparator'a sert bir uyarı gönderdi...” (K.C., s.179).

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanı, tarihî gerçekliğe uygun bir şekilde verilir. Eserde uydurulmuş kişilere yer verilmez. Epik üslubun yer aldığı romanda Seydi Ali Reis ve leventlerinin başlarından geçen olaylar, genel olarak gerçekçi şekilde verilir.

“Hint Denizi'nde Portekiz donanmasıyla çarpışan Seydi Ali Reis büyük bir fırtınaya tutulan gemilerin Hindistan'a sürüklenmesiyle karaya çıktı. Hindistan, Afganistan, İran yolu üzerinden Osmanlı topraklarına döndü.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.6).

Tarihî gerçekliğe dayalı olarak verilen *Zafer Rüzgârları* romanındaki kişiler tarihten alınır. Uydurulmuş veya kurgulanmış değil, gerçekte yaşamış kişilerdir. Büyük Türk denizcisi Turgut Reis ve leventlerinin Akdeniz'deki başarılı faaliyetleri verilmeye çalışılır. Yazar olaylara kişisel düşüncelerini katmadan vermeye çalışır.

“Barboros Hayreddin Paşa'mız, Padişah Sultan Süleyman tarafından İstanbul'a çağırılıp, kendisine Kaptan-ı Deryalık verildikten sonra, Osmanlı Donanması gerçek sahibini bulmuştu. Çünkü Barboros Hayreddin Paşa'mız gerçek bir deniz kurdu idi. Fakat Osmanlı Donanması'nın gittikçe güçlenmesinden ve şimdi de Barboros'un Kaptan'ı Derya olmasından çok korkan, Şarl Ken, Türk Donanması'nı yok etme görevini yine bir deniz kurdu olan Andrea Doria'ya vermişti.” (Z.R., s.124).

Yasak Şehir romanı, tarihî gerçekliğe dayalı kişilerden oluşur. Uydurulmuş ya da kurgulanmış değil, gerçekte yaşamış kişilerdir. Epik üsluptan ziyade, dramatik üslupla yansıtılan Kasımoğulları insanî yönleri ile verilir. Yaşanılan göç olayı genel olarak yansıtılır.

“-Bak oğul! Bu güzelliklere iyi bak! İnsanın vatani çok ama pek çok değerlidir. Kimse çok önemli hadiseler olmasa cennet gibi güzel bildiği vatanından, baba ocağından ayrılmak istemez. Ama bazı sebepler ortaya çıkar ki, insanoğlu vatanını da baba ocağını da terk etmek mecburiyetinde kalır. Mesela, sevgili Peygamberimizin Mekke'yi terk etmek, hicret etmelerini hatırla.” (Y.Ş., s. 27-28).

Tarihî gerçekliğe dayalı olarak verilen *Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil* romanındaki kişiler tarihten alınır. Uydurulmuş veya kurgulanmış değil gerçekte yaşamış kişilerdir. Epik üslubun kullanıldığı eserde Şeyh Şamil'in, Rus hegemonyasına karşı vermiş olduğu özgürlük savaşını tarihî gerçeklik içinde yazar verir.

“Şeyh Şamil, Dağıstan’daki Müslümanlar arasında özgürlük meşalesini tutuşturdu. Rusların, Kafkasya’daki Müslüman Türkleri esaret altına alma gayretlerinin karşısına, bir çelik kale gibi dikildi. Tüm Müslümanlar tarafından sevilip sayıldı ve hepsi tarafından İmam yani lider seçildi.” (Ö.S. Ş.Ş., s.51).

Boyunağa’nın eserlerinde gerçekliğe dayalı kurgu çeşitlerinden tarihî kurgulama yöntemi kullanılır. Tarihî gerçekliğin ön planda olduğu tarihî romanlarında, tarihî kişi ve olaylara önem verilir. Yazar olaylara müdahale etmeden, olanı olduğu gibi vermeye çalışır. Bazen Müslümanlara zararı dokunan tiplere karşı olduğunu okuyucuya hissettirir.

3.3.2.Dil ve Üslup

3.3.2.1. Dil

Dil edebiyatın temeli, edebiyat ise bir milletin her şeyidir. Edebiyatlarında ileri gidememiş milletler, millî birlik ve beraberliklerini sağlamakta zorluklar yaşarlar¹⁸⁵. İnsan, mekân, vaka, zaman vb. unsurlarla kurulan romanı ete kemiğe büründüren dildir. Romancı bu dille, yeni yollar çizerek, iletmek istediklerini iletir¹⁸⁶.

Edebî yapıtlarının yaratıcısı olan dilini¹⁸⁷ romancının sevip en güzel şekilde kullanması gerekir. Boyunağa’nın eserlerini oluştururken dili nasıl kullandığı tespit edilmeye çalışılacaktır.

İletilerini net ve anlaşılabilir bir dille sunma arzusunda olan Boyunağa, *Koçyiğit Seyit Battal Gazi* romanında kısa ve anlaşılır cümleler kullanırken devrik cümlelere pek yer vermez. “Ne güzel ve ne büyük bahçeymiş burası!” (K.S.B.G., s.147) gibi az sayıda yer alan devrik cümleler kullanılır. Saide Hatun oğlu Seyit Battal’a olan sevgisini ifade eden samimi hitap cümlesi romana canlılık katıp kişiler arası ilişkinin sahiciliğini ortaya koyar.

“Oğlum! Ciğer parem, evladım.” (K.S.B.G., s.136).

Farklı milletlerden insanların isimleri olan özel isimlerden başka Türkçe dışında sözcükler kullanmamaya özen gösterilen eserde, önemli bir anlatım bozukluğundan söz etmek de mümkün değildir. Pek fazla atasözü kullanılmayan eserde, deyimler konuşma diline bağlı olarak yer alır.

“Bir deli kuyuya taş atmış kırk akıllı çıkaramamış!” sözü aklına gelen Battal, içinden güldü.” (K.S.B.G., s.45).

“Sonra kim olduğumuzu sordu. O anda kafamda bir şimşek çaktı.” (K.S.B.G., s.17).

¹⁸⁵Mehmet Kaplan. (1996). *Kültür ve Dil*, Dergâh Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, s.117.

¹⁸⁶Mehmet Tekin. (2001). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, İstanbul, s.156.

¹⁸⁷Semih Gümüş. (2012). *Çözümleyici Eleştiri*, Can Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, s.159.

Uydurma kelimelere pek yer verilmeyen eserde, ikilemelere bol miktarda yer verilirken, az sayıda da olsa argolu söyleyişlere rastlanır.

“Dereden tepeden konuşurken söz Malatya’ya ve Battal Gazi’ye geldi. Battal onların kendisinden bahsetmesine için için güliyordu.” (K.S.B.G., s.28).

“Heeeeyt yol kesip kadınlara yiğitlik taslayan uğrular! Derhal gidin, yoksa leşlerinle ormanı kirleteceksiniz!” (K.S.B.G., s.13).

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanı kısa, anlaşılır cümleler kullanılırken “Ne büyük hizmette bulunmuşsun Musa!” (E.K.T.B.Z., s.8) gibi az da olsa devrik cümleler kullanılır. Yazar Türkçe kelime dışında kelimeler kullanmamaya dikkat ederek sadece özel isimlerde Türkçe dışında kelimeler kullanır.

“-Şu, Magrib-ı Aksa’da ve Tanca’da becerikliliğini ve kahramanlığını ispatlamış olan Tarık bin Ziyad mi? Hani şu Berberi?..” (E.K.T.B.Z., s.16).

Basmakalıp sözler ve kalıplaşmış ifadelerden kaçınılan eserde atasözleri az, deyimler yine bol miktarda kullanılmaktadır.

“Öfke hâkim olursa, akıl kaçır.

Cahilin hiddeti sözünde, akıllının hiddeti ise işindedir.” (E.K.T.B.Z., s.125).

“Tabii, sarf ettikleri bu güç, daha sonra pahalya mal oluyor; ileride sendelemeye başlıyorlardı. Ama hiçbirinin gözünün yaşına bakıldığı yoktu.” (E.K.T.B.Z., s.21).

Uydurma kelimelere pek yer verilmeyen eserde terim ve kavram niteliği taşıyan sözcüklere pek yer verilmez. Ancak az sayıda argolu söyleyiş ve biraz ikileme bulunur.

“-Biz açlıktan ölsek bir budunu vermez keratahar. Siz papazlara karşı neden bu kadar cömert kesiliyor bu cahil köylüler?” (E.K.T.B.Z., s.29).

“Sırtındaki ağır yükleri dengelemeye çalışıp, ağır ağır ilerleyen bu insanlar, su gibi terliyorlardı. Yüzlerinden akan terler şıpır şıpır yere damlıyor,” (E.K.T.B.Z., s.21).

Kısa, anlaşılır ve düz cümlelerin kullanıldığı *Kırık Hançer* romanı az da olsa “Aslan gibi yiğide benziyor çünkü.” (K.H., s.25) gibi devrik cümlelere de rastlanır. Bu eserde Hindularla ilgili geçen özel isimlerin dışında yabancı kelimeler kullanılmamaya çalışılır. Sade bir dil kullanılmaya çalışılır. Eserde atasözü az kullanılmakla birlikte, deyimler fazlaca kullanılır.

“At ölür meydan kalır, yiğit ölür şan kalır...” (K.H., s.79).

“Yarış sırasında, Ömer’in yaptığı harekete cesaret etmek, her babayığidin harcı değildi. Bunun için aslan yürekli ve irade sahibi olmak lazımdı. Tabii, ustalık da şarttı.” (K.H., s.40).

Eserde yazarın az da olsa samimi ifadeler ile bol miktarda ikilemeleri kullanıldığı görülür.

“-Yaşa Türk aslanı!” (K.H., s.40).

“Avluda birdenbire ortaya çıkan on beş Hinduyla burun buruna geldi.” (K.H., s.77).

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı eseri anlaşılır, kısa ve düz cümlelerin olduğu eserdir. “Yaraşmaz Hanım!...” (H.B.S.K., s.9) gibi devrik cümleler az da olsa kullanılır. Özel isimlerin dışında yabancı kelimeler kullanmamaya çalışan yazar, az

miktarda samimi ifade, atasözü ve bol miktarda deyim eserinde kullanır.

“Ey Oğuz Beyleri! Ey benim halkım,” (H.B.S.K., s.24).

“Demiri tavında dövmek gerek.” (H.B.S.K., s.210).

“-Deylemlilerle aramızdaki tartışma su yüzüne muhakkak çıkacak, diyerek görüşünü belirtti.” (H.B.S.K., s.137).

İfadelerin etkisini ve anlamını kuvvetlendirmek için ikilemelerin bol miktarda kullanıldığı görülür. Ayrıca az da olsa argonun kullanıldığı gözlemlenir.

“Adam hayretle geriye döndü. Hanoğlu, yüzüne bakan adamla göz göze geldi.”(H.B.S.K.,s.127).

“Adam,

-Dediğini yapmazsam ne olacak, diye küstahça sordu.” (H.B.S.K., s.127).

Malazgirt’in Üç Atlısı romanı kısa, anlaşılır ve düz cümlelerin yanında “Yaşasın Apostol! Yaşasın kahraman yiğidimiz! Göster kendini şu Türk’e!” (M.Ü.A., s.82) gibi az da olsa devrik cümlelerle karşılaşılır. Eserde yabancı kelimeler kullanılmamaya çalışılırken sadece özel isimlerin olduğu yerde kullanılır. Bunun dışında sade bir dil vardır..

“İmparator Romen Diyojen, Konstantiniye’ye gidemezdi.” (M.Ü.A., s.224).

Hayatın gerçeklerini anlatmada kullanılan etkili, özlü ve vurucu olan atasözü eserde az da olsa kullanılır. Soyut durumların somut kavramlarla anlatılması olan deyimler, bu eserde bol miktarda kullanılır.

“Sabırla, koruk üzüm olur.” (M.Ü.A., s.27).

“Askeri birlik yol dönemecinde kaybolduğu zaman iç geçirdi.

‘Sefere gidiyorlar’ diye mırıldandı.” (M.Ü.A.,s.27).

Romana canlılık katmak için kullanılan samimi hitap ifadeleri az olmakla birlikte kullanılır. İfadenin anlamını ve etkisini kuvvetlendirmek için ikilemeleri bol miktarda yazar kullanır.

“Canımın parçası oğul!” (M.Ü.A.,s.35).

“Başlarındaki tunç miğferler ve parlak zırhlı gömlekleri parlayan bu erler de, atları üzerinde sarsıla sarsıla geçtiler.” (M.Ü.A.,s.27).

Romanı daha anlamlı ve belirgin kılmak için eski savaş aletlerinin adları verilir. Ayrıca romanda karşısındakini alaya almak veya hicvetmek amacıyla da olsa argo az kullanılır.

“Duvarda, mızraklar, kılıçlar, kalkanlar ve güzler asılıydı. Bu silahların çok mükemmel ve değerli oldukları anlaşılıyordu.” (M.Ü.A.,s.20).

“-Ah şeytan! Kalles!” (M.Ü.A.,s.245).

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanı, kısa ve anlaşılır düz cümleler yanında “Yanlış görmüyorsunuz Sultanım.” (H.U.III.H.S.S.E., s.112) gibi az da olsa devrik cümleler kullanılır. Basmakalıp sözler ve kalıplaşmış ifadelerden kaçınılan eserde atasözlerine rastlanmaz. Ayrıca az olmamakla birlikte biraz deyim kullanıldığı görülür.

“Oysa onlar cenk meydanında kendilerini överek, karşılarındakilerin gözünü korkutmak siyasetini güderlerdi.” (H.U.III.H.S.S.E., s.177).

Romana canlılık katmak için kullanılan samimi hitap ifadeleri az olmakla birlikte kullanılır. İfadenin anlamını ve etkisini kuvvetlendirmek için ikilemeleri kullanılır.

“Ey Gaziler Sultanı!” (H.U.III.H.S.S.E., s.117).

“Franklen Baba kızdı:

-Laf maf. Siz sordunuz ben de anlatıyorum.” (H.U.III.H.S.S.E., s.12).

Özellikle yabancılarla karşı karşıya geldiğinde argolu ifadeler kullanıldığı gözlemlenir.

“-Parçala onu Henry, göreyim seni, diye haykırmaya başlamıştı.”(H.U.III.H.S.S.E.,s.205).

Altın Ferman Berke Noyan romanı kısa, anlaşılır ve karşılıklı konuşmaların bol miktarda olduğu sade bir Türkçe ile yazılmış romandır. “Bundan sonra daha dikkatli oluruz Noyanım!...”(A.F.B.N., s.15) gibi az da olsa devrik cümleler kullanılır.

Hayatın gerçeklerini anlatmada kullanılan etkili, özlü ve vurucu olan atasözü eserde az da olsa kullanılır. Soyut durumların somut kavramlarla anlatılması olan deyimler bu eserde bol miktarda kullanılır.

“Son gülen iyi güler.” (A.F.B.N., s.33).

“-Emrindeki çerilerden biri uzaktan akrabam olur. İçki içerken ağzından kaçırıldı.” (A.F.B.N., s.33).

Romana canlılık katmak için kullanılan samimi hitap ifadeleri az olmakla birlikte kullanılır. İfadenin anlamını ve etkisini kuvvetlendirmek için ikilemeleri yazar biraz kullanır.

“-Çerilerim, dedi. Gök Moğolların Bağatırları!” (A.F.B.N., s.42).

“Berke Noyan allak bulak olmuştu. Kendini tutmaya çalıştığı anlaşılıyordu. Ama Halil Efendiyi kıramadı.” (A.F.B.N., s.58).

Eserde az da olsa argolu ifadelere yer verilir.

“-Ahmak! Bir Noyan’ın, Kağanın huzuruna çıkmasına engel olmak mı istiyorsun, diyerek meseleyi saptırmak istedi.” (A.F.B.N., s.35).

Korkusuz Cengâver romanı kısa, anlaşılır ve karşılıklı konuşmaların bol miktarda olduğu sade bir Türkçe ile yazılmış romandır. “Şimdi ayıklasın bakalım pirincin taşını.” (K.C., s.81) gibi az da olsa devrik cümleler kullanılır. Yabancı sözcükler kullanılmamaya çalışan yazar, sadece özel kelimelerde yabancı kelime kullanır. Bunun dışında sade bir dil kullanır.

“Bizans İmparatorluğu’nun başkenti Konstantinopolis’te bir atlı, atını delice sürüyordu.” (K.C., s.5).

Basmakalıp sözler ve kalıplaşmış ifadelerden kaçınılan eserde atasözleri az

kullanılmaktadır. Deyimler yine bol miktarda kullanır.

“Denize düşen yılana sarılır.” (K.C., s.60).

“Bir yüzbaşığı kapıda bekletmenin hazzını biraz daha sürmek için, ipe un serercesine konuşmaya başladılar.” (K.C., s.7).

Romana canlılık katmak için kullanılan samimi hitap ifadeleri az olmakla birlikte kullanılır. İfadenin anlamını ve etkisini kuvvetlendirmek için ikilemeleri az da olsa yazar kullanır.

“-Aleyküm selam yiğit levent!” (K.C., s.42).

“Telaşlı askerler, bağıra çağıra konuşan siviller, büyüklerin arasında konuşmaya çalışan ve ona buna çarpan çocuklar vardı.” (K.C., s.109).

Özellikle Hristiyanların kendi aralarında konuşmalarında argolu ifadeler kullanıldığı gözlemlenir.

“-Beni tanımadınız mı budalalar! Ben Yüzbaşı Laskarides!

-Peki ahmaklar!

-Size mi söyleyeceğim be aptallar!

-Onu da ben mi size öğreteceğim be şapşallar.” (K.C., s.6).

Zafer Rüzgarları romanı kısa, anlaşılır cümleler kullanılırken “Ama her silahşor de sizin yaptıklarınızı yapamazdı bahadır.” (Z.R., s.132) gibi az da olsa devrik cümleler kullanılır. Yabancı sözcükler kullanmamaya çalışan yazar sadece özel kelimelerde yabancı kelime kullanır. Bunun dışında sade bir dil kullanır.

“Malta’da ve Sirakuza kıyı şehirlerinde çalınan çanlar, Dragon ya da Dragut (Ejderha) dedikleri O büyük Gazi’nin Akdeniz’de avlanmaya çıktığını, uğultularla Haçlı dünyasına duyuruyordu.” (Z.R., s.144).

Romana canlılık katmak için kullanılan samimi hitap ifadeleri az olmakla birlikte kullanılır. İfadenin anlamını ve etkisini kuvvetlendirmek için ikilemeleri yazar biraz kullanır.

“Yaşasın Oruç Reis’imiz!” (Z.R., s.28).

“O sıra bizim denizciliğimiz yeni yeni geliyordu.” (Z.R., s.20).

Hayatın gerçeklerini anlatmada kullanılan etkili, özlü ve vurucu olan atasözü eserde az da olsa kullanılır. Soyut durumların somut kavramlarla anlatılması olan deyimler bu eserde bol miktarda kullanılır.

“Aslan ininden belli olur.” (Z.R., s.15).

“Çocukların gözleri parladı.” (Z.R., s.11).

Romana daha anlamlı ve belirgin kılmak için denizcilik ile ilgili terimler verilir. Ayrıca romanda karşısındakini alaya almak veya hicvetmek amacıyla da olsa argo az kullanılır.

Levent (Z.R., s.12). *Rampa etmek* (Z.R., s.17). *Kadırga, karavel, kırlangıç* (Z.R., s.45).

İssa sancak (Z.R., s.46). *Kalite* (Z.R., s.85). *Morisco* (Z.R., s.91). *Akrebüz patlaması*

(Z.R., s.121). *Galer* (Z.R., s.132). *Mavnalar* (Z.R., s.151).

“Kral naibi sinirlendi:

-Haydi oradan budala! Bende ne kadar tılsım varsa Dragut’ta da o kadar tılsım var.” (Z.R., s.149).

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanı kısa, anlaşılır ve sade bir Türkçe ile yazılmış romandır. “Doğru dersin Reis!” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.10) gibi az da olsa devrik cümlelere rastlanır. Yabancı sözcükler kullanılmaya çalışan yazar sadece özel kelimelerde yabancı kelime kullanır. Bunun dışında sade bir dil kullanır.

“İnka Kralı Atahualpa başşehirde bulunuyordu. Pizarro, bizlere sık sıkı tembihte bulunmuştu. İnkalar bize saldırmadıkça biz de onlara şiddet hareketlerinde bulunmayacaktık.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.150).

Romana canlılık katmak için kullanılan samimi hitap ifadeleri az olmakla birlikte kullanılır. İfadenin anlamını ve etkisini kuvvetlendirmek için ikilemeleri yazar az da olsa kullanır.

“Canımın parçası oğul!” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.35).

“Limanlarımıza zaman zaman, koca koca gemiler gelirdi.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.88).

Romanı daha anlamlı ve belirgin kılmak için denizcilik ile ilgili terimler verilir. Ayrıca romanda karşısındakini alaya almak veya hicvetmek amacıyla azda olsa argo kullanılır.

“Karaka biçiminde büyük bir barça, kalyon, karavela, grab biçimi gemiler” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.42). *“Rampa etmek”* (H.S.S.A.R.O.L.M., s.43).

“Pizarro, orada da kaypaklığını gösterdi. Sözleşme yaptığı halde, Kralı serbest bırakmadı.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.158).

Hayatın gerçeklerini anlatmada kullanılan etkili, özlü ve vurucu olan atasözü eserde az da olsa kullanılır. Soyut durumların somut kavramlarla anlatılması olan deyimler bu eserde bol miktarda kullanılır.

“Su testisi suyolunda kırılır.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.98).

“Tabi, Portugallıların ekmeğine yağ sürmüş oldu. Adamlar, hemen bunu kabul ettiler.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.199).

Yasak Şehir romanı anlaşılır ve kısa cümlelerin kullanıldığı “Seninle övünüyorum oğlum!” (Y.Ş., s.29) gibi az da olsa devrik cümlelere yer verilir. Yabancı sözcükler kullanılmaya çalışan yazar sadece özel kelimelerde yabancı kelime kullanır. Bunun dışında sade bir dil kullanır.

“Ryazan Başpiskoposu Misayil’e yan gözle bakıp, ürkek ürkek red cevabını vermiş.” (Y.Ş., s.219).

Eserde önemli bir anlatım bozukluğundan söz etmek de mümkün değildir. Pek fazla atasözü kullanılmayan eserde deyimler konuşma diline bağlı olarak yer alır.

“Yenilen pehlivan güreşe doymaz.” (Y.Ş., s.147).

“Babalarımızın, atalarımızın Kazaklarla yaptıkları savaşlar aklımıza geliyordu. Onlar, Kazaklara da Ruslara da kan kusturmuş kişilerdi.” (Y.Ş., s.53).

Romana canlılık katmak için kullanılan samimi hitap ifadeleri az olmakla birlikte kullanılır. İfadenin anlamını ve etkisini kuvvetlendirmek için ikilemeleri

yazar biraz kullanır.

“Yiğit Ekrem!” (Y.Ş., s.123).

“Güle güle delerken, kimi hüngür hüngür ağlıyor, kimi de gözyaşlarını içine akıtıyordu. Tabii yola çıkanlara da aynı hüznün çökmüştü.” (Y.Ş., s.40).

Eserde az da olsa argolu söyleyişlere ve terime rastlanır.

“-Onun beylere mahsus olduğunu anlamıyor musun aptal, dedi.” (Y.Ş., s.52).

“Başlarındaki iri bir yiğit; bizleri nişanlayan piştovlu elini aşağı indirirken:” (Y.Ş.,s.78).

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanında kısa ve anlaşılır cümleler kullanılır. “Onun beylere mahsus olduğunu anlamıyor musun aptal.” (Ö.S.Ş.Ş., s.40) gibi az da olsa devrik cümleler kullanılır. Farklı milletlerden insanların isimleri olan özel isimlerden başka Türkçe dışında sözcükler kullanmamaya özen gösterilen eserde önemli bir anlatım bozukluğundan söz etmek de mümkün değildir. Pek fazla atasözü kullanılmayan romanda deyimler konuşma diline bağlı olarak yer alır.

“Demiri tavında dövmek gerekir.” (Ö.S.Ş.Ş., s.105).

“Kafkasyalı Müslüman yiğitler kale surlarını aşarak, kaleye girmişlerdi bile. Bu yıldırım harekâtı Rus subaylarının aklını başlarından almıştı.” (Ö.S.Ş.Ş., s.135).

Romana canlılık katmak için kullanılan samimi hitap ifadelerini kullanan yazar, ifadenin anlamını ve etkisini kuvvetlendirmek için ikilemeleri de kullanır.

“Sevgili Prensesim!” (Ö.S.Ş.Ş., s.33).

“İmam Şamil çarpışa çarpışa kendisine yol açtı ve geçit vermez dağ yoluna doğru ilerledi.” (Ö.S.Ş.Ş., s.115).

Yazar az da olsa yerinde argolu söyleyişlere yer verir.

“-Alçak Moskof'a oğlunuzu rehin vermeyin! Çarpışalım onlarla. Ölünceye kadar kaleyi müdafaa edelim.” (Ö.S.Ş.Ş., s.109).

Yabancı kelimelere pek yer vermeyen Boyunağa, son derece sade ve anlaşılır bir dil kullanır. Boyunağa'nın dil anlayışı genel olarak millî sınırlar içerisinde kendine yer bulur. Kullanılan yabancı sözcük, ya özel isimler ya da zorunlu kullanımlarından dolayı verilen ifadeler olduğu için, dilin yapısına zarar verici özellikler taşımaz. Az olmakla birlikte bazen devrik cümleler de kullanılır. Denizcilik ve eski savaş aletleri ile ilgili terimler yer alır. Ara sıra samimi ifadeler kullanılırken, bazen özellikle yabancılar tarafından argo kullanılır. Yazım ve noktalama, kelime ve ifade, dilbilgisi sapmaları gibi dil sapmalarına rastlanmayan eserlerde kelimeler genelde konu edilen sınıfın yaşam tarzını yansıtabilecek şekilde seçilir.

Modern anlatım teknikleri kullanılırken yapı ile içerik arasında uyum dikkat çeker. Anlatılana olduğu kadar anlatım biçimine de dikkat eden Ahmet Yılmaz Boyunağa, titizlikle seçtiği sözcükleri kullanır. Epik yönlü eserler verdiği için tarihî kahramanların hareket halinde olmasından dolayı bu hâllerine uygun tarzda kelimeler

kullanmaya çalışır. İyi yönlü kahramanlar ifade edilirken güzel kelimeler seçmeye özen gösteren yazar, kötü kahramanlardan bahsederken de bazen ona özgü kelimeler kullanır.

3.3.2.2. Üslup

Anlatım üslupla şekil kazanır¹⁸⁸. Her şeyden önce bir şekil çalışması olarak anlaşılması gereken roman¹⁸⁹ için temel malzeme dildir. Üslup, dili özel ve özgün bir kullanım biçimi olarak tanımlanırken konuyu ifade ediş tarzı olarak görülebilir. Kişinin duygu, düşünce ve hayallerini sözle veya yazıyla kendine özgü bir şekilde dile getirişidir. Yazarın kendine özgü tutumuyla oluşurken romancı, romanı nasıl anlatıyor? sorusunun cevabını verir. Üslubu romancının dünya görüşü, hayat tarzı, olaylara bakış açısı yönlendirdiği için ferdî üsluplar ön plana çıksa da dönem ve nesil üslupları da söz konusu olabilir. Sıradan konuları bambaşka bir tarzda sunmaya imkan veren üslup, esere okuyucunun ilgisini uyandırır. Aynı romanda birçok üslup türüne yer verilebilecekken, hâkim olan genel bir üslup türü olmalıdır. Avam, bilinç akımı, dramatik, düşünce, efsaneci, eleştirel, epik, havas, hiciv, hitabet, mecazi, mizahî, nesnel tasvir, sanatkârane, tahlilci, yalın üslup gibi türleri olan üslup incelenirken söz oyunları mı yoksa fikirle mi ulaşılmaya çalışıldığı; özgün ve hareketli mi, yoksa kuru ve yavan mı olduğu gibi sorular sorularak anlatım tutumu tespit edilebilir¹⁹⁰.

Üslup konusunda belirtilen dilsel özellikler eserler üzerinde tespit edilerek Boyunağa'nın ağırlıklı olarak hangi üslup çeşitleri üzerinde durduğu belirlenmeye çalışılacaktır.

Koçyiğit Seyit Battal Gazi, tarihî nitelik taşıyan sade ve anlaşılır dili, kısa cümleleriyle yalın üslup dikkat çeker. Eserin tamamına hâkim olan yalın üslubun yanında, kahramanların düşmanlarına karşı giriştikleri mücadelelerin olduğu bölümlerde epik üslup kullanılır.

“Yiğit, kırbacı bırakarak çektiği hançerini en öndeki eşkiyaya fırlattı. Acı bir çığlık duyuldu. Boğazına hançer saplanan eşkiya yere yuvarlandı. Şimşek hızıyla kılıcını çeken yiğit, atını mahmuzladı ve onların üzerine sürdü. Aralarından geçerken görülmemiş bir maharetle kılıcını kullanıyordu. Ölüm pervanesi gibi dönen kılıç eşkiyaların ikisini devirdi. Diğerleri de ağır yaralarla kurtulabildiler.” (K.S.B.G., s.15).

Efsane Komutan Tarık bin Ziyad romanı, tarihî nitelik taşıyan sade ve

¹⁸⁸Mehmet Tekin. (2001). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, İstanbul, s.166.

¹⁸⁹Mehmet Rifat. (2012). *Roman Kurgusu ve Yapısal Çözümleme*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s.98.

¹⁹⁰Nurullah Çetin. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 11. Baskı, Ankara, s. 271-299.

anlaşılır dili, kısa cümleleriyle yalın üslubu dikkat çeker. Eserin birçok yerinde kullanılan yalın üslubun yanında, savaş ve çarpışmanın olduğu kısımlarda epik üslup kullanılır.

“Vizigot atlıları, ok sahasına girdikleri anda, birden bire üzerlerine uçuşan, binlerce okun, boyunlarına, göğüslerine ya da atlarının çeşitli saplanması üzerine, şaşırıyorlar. Atlarından düşenler ya da atları tökezleyip, üzerinden düşenler oldu. İlk anda pek çok kayıp vermişlerdi. Arkadan gelen ikinci bir ok dalgası, birincisinden daha zararlı oldu. Hedef yaklaştıkça, Müslüman okçuların okları, daha tesirli oluyordu. Boyunlarına veya göğüslerine saplanan oklarla, pek çok gururlu Vizigot erinin, dünyası değişiverdi.” (E.K.T.B.Z., s.142).

Kırık Hançer romanı, tarihî nitelik taşıyan sade ve anlaşılır dili, kısa cümleleriyle yalın üslubu dikkat çeker. Eserin birçok yerinde kullanılan yalın üslubun yanında savaş ve çarpışmanın olduğu kısımlarda epik üslup kullanılır. Ayrıca kırık hançerden bahsedildiği bölümlerde efsanevi üslup kullanılır.

“Rahip, elindeki hançeri kızın boyun hizasına doğru tuttu. Hançerden ışık gibi bir şey fışkırdı. Bu ışığın, bir çizgi halinde, kızın boynunda gezindiği görüldü. Acı bir çığlık atan kızın, boynundan kesilmiş başı yere yuvarlanırken, gövdesi detaş mabudun ayaklarının ucuna sesizce devrildi; başı kopmuş bir güvercin gibi... Rahip, hançeri hafifçe salladı. Kıza kadar uzanmış ışınlar, hançerin içine girerek kayboldu.” (E.K.T.B.Z., s.94).

Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı romanı kısa ve sade cümlelerle kullanılan yalın üslup vardır. Eserin tamamına hâkim olan yalın üslubun yanında Müslümanlar ile Müslüman olmayanların karşılaştığı kısımlarda epik üslup kullanılır.

“Düşman askerleriyle Oğuz yiğitleri birbirine karıştı. Şiddetli bir çarpışma başladı. Mızraklar havada uçuşuyordu. Cengâverler bir ileri bir geri giderek dövüşüyorlardı. Kılıçlar kalkıp iniyor, kılıcı kırılanlar düşmanın üzerine atılıyor, gırtlak gırtlığa bir mücadeleye giriyordu. Gaziler düşman askerlerini bir yere sererken arkadan, akın akın yeni savaşçılar geliyordu. Müslüman Oğuzlar var güçleri ile düşmana karşı koyuyordu.” (H.B.S.K., s.28).

Malazgirt'in Üç Atlısı romanı, tarihî bir nitelik taşıyan sade, anlaşılır dili, kısa cümleleriyle yalın üslubu dikkat çeker. Savaşın olduğu bölümlerde epik üslup kullanılır.

“Karşı taraftan da oklar geliyor. Hatta bir tanesi sancak sopasına saplandı. Ayaklarım özendide. Kendimi tartıyorum. Diğer elimde, gürzümü yakaladım. Bizanslılarla burun burunayız. Atlar birbirine girdi. Uğultu daha da arttı. Çatırtılar. Çığlıklar. At kişnemeleri. Etrafım boş. Muhafızlar, kimseyi yaklaştırmıyorlar. Bizanslıların parlak tolgaları görünüyor. Bir ekin tarlasının üstten görünüşü gibi, dalga dalga. Gürzler kalkıp iniyor.” (M.Ü.A., s.211).

Hilal Uğruna III. Haçlı Seferi ve Selâhaddin Eyyûbi romanı, tarihî mahiyeti olan sade ve anlaşılır dili, kısa cümleleriyle yalın üslubu dikkat çeker. Savaş sahnelerinde epik üslubun kullanıldığı görülür.

“Her iki ordu da birbirine at koşturdukları için, kısa bir zaman sonra çarpışma başladı. Zırhlara çarpan topuz ve kılıç sesleri, bağrıışmalar, inilti, tekbir sesleri ve acı çığlıklar duyuldu. Müslümanların at üzerindeki çarpışmaları çok rahattı. Sağa ve sola çok rahatça

kılıçlarını veya topuzlarını sallıyorlar, vurdukları zırhlı şövalyeyi, attan deviriyorlardı. Gerçi, zırhları parçalamak mümkün olmuyordu ama vuruşun tesiriyle şövalyeler tepetaklak olmaktaydılar.” (H.U.III.H.S.S.E., s.184).

Altın Ferman Berke Noyan romanı, tarihî bir nitelik taşıyan sade, anlaşılır dili, kısa cümleleriyle yalın üslubu dikkat çeker. Savaşın olduğu bölümlerde epik üslup kullanılır. Ayrıca Osman'ın yedi yıl boyunca arayıp en sonunda bulduğu nişanlısını kaybettiği bölüm dramatik üslubla verilir.

“Gülbeyaz'ın atı ürkerek şahlandı. Anında Gülbeyaz, atın üstünden yere çakıldı. Olay o kadar çabuk olup bitmişti ki, Osman da, yanındaki çeriler de bir şey yapamadılar. Binicisini atmış olan at, yeleleri uçarak kaçıp gitti. Kara çoban köpeği de peşinden... Osman, atından atlayarak çılgınlar gibi Gülbeyaz'ın yanına koştu. Kucaklayarak kaldırdı. Yerdeki taş kana bulanmıştı. Şakaklarından kan akan Gülbeyaz'ın, gözleri kapalıydı.

Osman'ın çığlığı, etrafta yankılar yaptı.

-Gül! Gül! Gözlerini aç! Allah aşkına gözlerini aç!” (A.F.B.N., s.175-176).

Korkusuz Cengâver romanı, tarihî mahiyeti olan sade ve anlaşılır dili, kısa cümleleriyle yalın üslubu dikkat çeker. Savaş sahnelerinde epik üslubun kullanıldığı görülür.

“Gazileri bir kısmı merdivenlere çıkarken, onları korumakla vazifeli olanlarda, mazgallardaki Bizanslıları ok yağmuruna tutuyorlardı. Bazı gaziler de, kalkanlarını başlarının üzerine siper ederek, surlara tırmanmakta idiler.

Bizanslılar, Venedikliler ve Cenevizliler boş durmuyor, onlar da, gazilerin başlarına taşlar atıyor, Grejuva denen, o müthiş yakıcı ateşi döküyorlardı.” (K.C., s.187).

Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları romanı, Mirat'ül-Memalik eserinden yararlanılarak yazılan tarihî niteliği olan sade ve anlaşılır dili, kısa cümleleri ile yalın üslubu dikkat çeker. Yazar savaş bölümlerinde epik üsluptan yararlanmakla birlikte, Portekiz veya İspanyol denizcilerinden bahsettiği kısımlarda eleştirel üslubu kullanır.

“Portugal Kralı, Hindistan'ın dillere destan olan hazinelerini tam manasıyla Portugal egemenliği altına aldirmek için, Vasco da Gama'yı görevlendirdi. Çünkü Vasko da Gama, en şeytanca ve sert taktikleri ustalıklı uygulayarak, Portugal'ın Hint deniz hâkimiyetini sağlayabilirdi. Bu adam, çıkarları için su gibi kan akıtmaktan çekinmeyen, çok zalim biriydi.” (H.S.S.A.R.O.L.M., s.61).

Zafer Rüzgârları romanı, Turgut Reis ve leventlerinin hayatlarını anlatan tarihî roman olup sade, anlaşılır ve yalın üslubu olan romandır. Özellikle deniz savaşlarının olduğu eserde epik üslup bol miktarda kullanılır.

“Komutanların sert emirleri, onları yine harekete geçirdi. İlerlediler; fakat etrafa fırlayan kollar, kelleler ve bacaklar yine görüldü. Palaların her kalkıp inişinde birer zırhlı İspanyol cehennemi boyluyordu.” (Z.R., s.40).

Yasak Şehir romanı tarihî niteliği olan sade ve anlaşılır dili, kısa cümleleriyle yalın üslubun kullanıldığı bir romandır. Savaş sahnesi veya çarpışmanın olduğu yerlerde epik üslup, vatanlarını terk etmek zorunda olup göç etmelerinden dolayı da dramatik üslup kullanılır.

“Ve bir anda yaklaşan düşman süvarilerini hedefleyen piştovlarımız patlamaya başladı. Bu arada düşmanın da kurşunlarına hedef oluyorduk... Aramızda atlarının üzerinden düşenler oldu. Fakat onların kayıpları çok daha fazlaydı. En öndeki süvarilerin pek çoğu atlarından düştüler... Acı çığlıkları... At kişnemeleri etrafı kapladı.” (Y.Ş., s.91).
*“O gece, sanırım ki, yalnız ben değil arkadaşlarım da, uzun zaman uyuyamadılar. İnsanın doğup büyüdüğü yerleri terk edeceğini düşünmesi uykuları kaçırıyor. Sabah annemin başucuma gelmesiyle uyandım. Endişeli bakışları üzerimde dolaşırken:
 -Gidiyor muyuz? Buralardan gidecek miyiz anne?
 -Evet oğlum! Gitmemiz gerek. Baban buralarda kalıp o Han'ın halkı olarak yaşamayacağını söylüyor.” (Y.Ş., s.23).*

Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil romanı, tarihî niteliği olan açık ve anlaşılır dili, kısa ve yalın üslubu olan romandır. Savaş sahnesinin olduğu kısımlarda epik üslup kullanılır.

“Kafkasyalı Müslüman yiğitler, düşmanın tepesine bir yıldırım gibi inmişti. Rus askerleri, bu kılıçlara karşı koyamıyor yerlere seriliyordu. Bu çarpışmada da İmam Şamil, bir destan kahramanı gibiydi. Sol eyle kullandığı kılıcının karşısında ne Rus subayları ve ne de erleri durabiliyordu. O mağrur Rus subayları, bir iki kılıç darbesinden sonra yerlere serilip kalıyordu. Rus askerleri dehşet içindeydi.” (Ö.S.Ş.Ş.,s.104).

Eserlerinin tümünde yalın üslubu kullanan Boyunağa, basit ve kısa cümlelerle okuyucunun güçlük çekmeden anlayabileceği eserler oluşturmayı amaçlar ve bunda da başarı sağlar. Tarihî roman olan eserlerinde, Müslümanlar ile Müslüman olmayanların çekişmeleri anlatıldığı için, yer yer savaş olduğu yerlerde epik üslup kullanılır. Kişilerin yaşadığı üzücü olayların sunulduğu vakalar dramatik üslupla sunulur. Olağanüstü olaylar efsanevi üslupla verilir. Özgün ve hareketli olarak kullanılan dille sergilenen anlatım tutumu, kullanılan üslubun daha başarılı bir şekilde esere yansımaları sağlar. Söz oyunlarına pek yer verilmeyen romanlarda, fikirler doğrudan veya dolaylı şekilde olaylar içinde verilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM MATERYAL ve YÖNTEM

Bu tez hazırlanırken, ilk önce tarih ve edebiyat konulu makale yazılmış olup, yazarın yaşamı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiş, daha sonra incelenen eserlerinin özetleri aktarılmıştır. Ardından romanları metin inceleme yöntemlerine göre tahlil edilerek anlatıcı, içerik ve anlatma yöntemlerine göre sanatçının tutumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylece incelenen yazar olan Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın romanları biçim ve içerik bakımından ayrıntısıyla irdelenerek sanat anlayışı ve romancılığı ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Değerlendirme

1935 doğumlu olan ve ilk eserini 1977 yılında verdikten sonra edebiyat dünyasında parlayan Boyunağa, çoğunluğu tarihî roman türünde olmak üzere on ikisi tarihî roman, biri edebî roman, on adet çocuklara dönük hikâyeler, altı inceleme eseri ve iki ders kitabı olmak üzere toplam otuz bir esere sahiptir. Ancak roman türündeki eserleriyle adını duyurarak edebiyat dünyasında yer edinen yazarın tarihî romanları üzerine yoğunlaşılın çalışmada anlatıcı, içerik, anlatma yöntem ve örgeleri dikkate alınarak Boyunağa'nın tarihî romancılığı irdelenmiştir.

Klasik, romantik ve modern unsurları bir arada barındıran Boyunağa'nın romancılığı, tarihî yaşam içerisinde kendisine yer bulan kahramanlarıyla günümüz okurları üzerinde etkili olmaktadır. Düşüncenin yanında duygulara da başarılı bir şekilde hitap edebilen romancı, okuyucu üzerinde yeni düşünceler ortaya çıkararak topluma tarih anlayışının oturmasında başarı sağlar.

SONUÇ

Tanrısal konumlu gözlemci anlatıcıyı ön plana çıkaran Boyunağa'nın romanlarında, öznel bir tutumla kahramanları hakkında düşünceler açığa çıkarılır. Anlatma ve gösterme yoluyla aktarma tekniklerinin her ikisi de kullanılırken alt zamanlar içerisinde yer verilen özne anlatıcı aracılığıyla özdeş öznenin yer aldığı eserler kahraman tarafından verilir. Kişiliğini ve bakış açısını romanlarında açık olarak sezdirenen yazarın sempati ile yaklaştığı kişiler hissedilir.

Tarihî konuların baskın olarak görüldüğü eserlerde izlek önceden belirlenerek telkin edilmeye çalışılır. Açık ve kapalı tezin ağırlıklı olarak kullanıldığı örnekler, kurgu gücünü ortaya çıkarır. Roman kahramanı önce din ve millet için savaşır, daha sonra ise aşkı için savaşımını vereceği tezi net olarak görülür.

Boyunağa'nın nesnel zaman kullanımını konusundaki çeşitlilik olay ve kişilerin kurgusuna göre değişirken, nesnel zamana ihtiyaç duyulmayan eserlerde vaka zamanı ile gerekli işlevsel unsurlar yerine getirilir. Alt ve üst zaman anlayışıyla oluşan iki kademeli farklı zaman akışları içerisinde gelişen olaylar birbiriyle kesişen özellikleriyle dikkat çeker. Tarihî romanlarında geçmişe doğru genişleme şeklinde kullanılan ikili zaman dilimiyle ortaya çıkar. Dönüşümlü zaman çizgisi önem kazanırken zaman geçişleri geriye dönüşlerle sağlanır ve böylece zaman kullanımındaki tekdüzelik kırılmış olur.

Açık mekânlar genel olarak yazarın öznel bakış açısıyla ve sanatlı bir tasvirle verilir. Eserlerde gerçek coğrafi mekânlar verilir. Açık mekân olarak en fazla İstanbul kullanılır. Ayrıca Bağdat, Kahire ve Malatya'da romanlarda bolca yer alır. Romanda kapalı mekânlar ise saray, kale, kule, çadır ve gemi olarak verilir.

Anlatıcı tarafından tanıtma yöntemi kullanılan eserlerde, kahramanların birbirini tanıtması da söz konusu olurken uzun tanıtım bölümlerinden ziyade kısa ifadeler kullanır. Anlatılan olayların niteliğine göre değişen kişi tanıtımlarında modern romandan çok klasik roman kullanımına uyan özellikler gösterir. Romanda din değiştirmeye oldukça önem verilir. Tarihî romanda gerçek hayattan beslenen kişiler eserde yer alır. Kadın kahramanlar eserde kahramanların hayatlarına

tesir ederler. Ana kahramanın yanında, ona yardımcı olan kadın kahramanlar iyi özelliklere sahip kişiler olarak yer alırlar.

Roman isimlerine bakıldığında bazı roman isimlerinin çok uzun olduğu gözlemlenir. Kahraman isimleri ile olay odaklı roman isimlerinin beraber kullanıldığı eserler olduğu gibi, olay odaklı isimlendirmelere de yer verilir. Merak unsurunu ön plana çıkarmayı amaçlayıp bir gizem katılan isimler, simgesel değerleriyle dikkat çeker. Eserlerin adıyla konuları arasında oldukça yakın bir ilgi bulunan romanların tamamında isim konuyu işaret eder. Her bölüm için ayrı başlık koyma yöntemi kullanılır ve bu başlıklar söz konusu bölümü özetleyecek şekilde oluşturulur.

Kişiler arası ilişkiler ağına dayalı olan olay örgüsüyle roman kişinin ruh dünyasını yansıtılırken, aksiyonun bol miktarda olduğu olay örgüsü kullanılır. Olay örgüsünün geçtiği dönemin belirgin özellikleriyle yansıtılmasının yanında geriye doğru genişlemelerle tamamlayıcı dönüşler yapılarak kahramanların zihin yolculuklarının da olay örgüsü içerisinde yerini alması sağlanır. Sıkı örülmüş olaylar bir araya getirilirken özet unsuru tarihî notları belirtmek amacıyla da kullanılır. İsteme, ayrılış, mücadele, buluş ve dönüş unsurların belirgin olarak gözlenebildiği olay örgüsü, sebep sonuç ilişkisi içerisinde organik bütünlüğe dikkat edilerek sunulur.

Gerilim unsurlarında oldukça etkili olarak kullanılan iç çatışmaların yanında, daha çok toplumsal boyutta yaşanan sosyal çatışmaların yer aldığı görülür. Ana ve ara düğümlerin ustaca kullanıldığı eserlerde, genel olarak düğümlerin çözüme ulaştığı gözlemlenir. Çeşitli sonlandırma yöntemlerine yer verilirken, tamamlanmış sonlandırmalar dikkat çekicidir.

Boyunağa, tarihî nitelikleri ağır basan romanlarında yer yer birinci plana çıkarılan olaylar düşüncenin doğrulanmasında araç olarak kullanılır.

Metin ekleme yöntemine oldukça sık yer verilirken ayet, hadis, mektup ve tarihî belge teknikleri ön plana çıkar. Metin dönüştürme yönteminde ise daha çok çağrışımsal göndermeler ile içerik aktarımı dikkati çeker. İçerik ve yapıdaki bu uyum olaylar arasındaki bağlantılarla daha da güçlendirilerek eserlerin tamamının bir bütün gibi görülmesi sağlanır.

Gerçekliğe dayalı kurgu çeşitlerinden tarihî kurgulama yöntemi kullanıldığı görülür. Yazarın eserlerinde tarihi ön plana çıkması dikkat çekicidir. Dil anlayışı genel anlamıyla millî sınırlar içerisinde ifade bulur. Son derece kısa ve sade cümlelerle ifade edilen anlatım içerisinde kimi zaman abartıya kaçmayan devrik ifadelerle anlatımın sanatsal yönü güçlendirilmeye çalışılır. Denizcilik ve savaş

aletleri ile ilgili terimler kullanılır. Samimi hitap ifadeleri az da olsa kullanılır. Özellikle düşmanla karşılaşılan ortamda argolu kullanım görülür. Yazım ve noktalama, kelime ve ifade, dilbilgisi sapmaları gibi dil sapmalarına rastlanmayan eserlerde, kelimeler genelde konu edilen sınıfın yaşam tarzını yansıtabilecek şekilde seçilir. Anlatılana olduğu kadar anlatım biçimine de dikkat edilirken titizlikle seçilen kelimeler yalın üslubun etkili bir biçimde kullanılmasını sağlar. Basit ve kısa cümlelerle okuyucunun güçlük çekmeden anlayabileceği eserlerde kişi, mekân ve eşya tasvirlerinde yer alan epik üslup yanında dramatik, eleştirel, efsanevi gibi üsluplar yazarın kullandığı diğer üsluplardır. Özgün ve hareketli olarak kullanılan dille sergilenen anlatım tutumu, kullanılan üslubun daha başarılı bir şekilde esere yansımaları sağlar. Söz oyunlarına pek yer verilmeyen ifadeler içerisinde olaylar aracılığıyla ulaşılmaya çalışılan fikirler ustalıkla yansıtılır. Bu fikirler dinî ve millî değerler kaygısı olarak ortaya çıkar.

KAYNAKLAR

- Aktaş, Ş. (1998). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, 3. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, ss, 160.
- Antakyalıoğlu Z. (2013). *Roman Kuramına Giriş*, Ayrıntı Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, ss, 235.
- Arvasi, S.A. (1986). "Kitaplar", *Türkiye Gazetesi*.
- Atsız, H.N. (1990). *Türk Tarihinde Meseleler*, Baysan Yayınları, s.7-8, İstanbul, ss,189.
- Belge M. (2008). *Genesis "Büyük Ulusal Anlatı" ve Türklerin Kökeni*, İletişim Yayınları,1. Baskı, İstanbul, ss, 406.
- Boyunağa, A.Y. (2000). *Zafer Rüzgârları*, Timaş Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, ss,216.
- (2005b). *Hilal Uğruna III. Haçlı Savaşı ve Selâhaddin Eyyûbi*, Timaş Yayınları, İstanbul, ss, 216.
- (2005c). *Hint Sularında Seydi Ali Reis ve Osmanlı Leventlerinin Maceraları*, Timaş Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, ss, 176.
- (2006). *Hanoğlu Bir Selçuklu Kahramanı*, Timaş Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, ss, 224.
- (2010). *Altın Ferman Berke Noyan*, Genç Timaş Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, ss, 188.
- (2011a). *Yasak Şehir*, Genç Timaş Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, ss,208.
- (2011b). *Özgürlük Savaşçısı Şeyh Şamil*, Genç Timaş Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, ss, 176.
- (2012a). *Efsane Komutan Tarık bin Ziyad*, Genç Timaş Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, ss, 208.
- (2005a). *Malazgirt'in Üç Atlısı*, Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, ss, 208.

- (2012b). *Korkusuz Cengâver*, Genç Timaş Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, ss, 192.
- (2013a). *Koçyiğit Seyit Battal Gazi*, Genç Timaş Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, ss, 208.
- (013b). *Kırık Hançer*, Genç Timaş Yayınları, 15. Baskı, İstanbul, ss, 205.
- Çeri, B. (2001). *Tarih ve Roman*, Can Yayınları, İstanbul, ss, 198.
- Çetin, N. (2012). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 12. Baskı, Ankara, ss, 304.
- Çubukçu, İ.A. (1987). *Türk-İslam Kültürü Üzerine Araştırmalar ve Görüşler*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, ss, 236.
- Eagleton, T. (2011). *Edebiyat Kuramı*, Çeviren: Tuncay Birkan, Ayrıntı Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, ss, 272.
- Göğebakan, T. (2004). *Tarihsel Roman Üzerine*, Akçağ Yayınları, Ankara, ss, 208.
- Kafesoğlu, İ. (2014). *Türk Milli Kültürü*, Ötüken Yayınları, 37. Baskı, İstanbul, ss, 466.
- Kaplan, M. (1996). *Türk Edebiyatında Araştırmalar Tip Tahlilleri*, Dergah Yayınları, Üçüncü Baskı, İstanbul, ss, 184.
- (2004). *Kültür ve Dil*, Dergah Yayınları, s.52, İstanbul, ss, 216.
- Kayıkçı, A. (2011). *Samsunlu Yazarlar ve Şairler Ans.*, Medeniyet Gazetesi Yayını, 4. Baskı, Samsun, ss, 488.
- Kolcu, A.İ. (2013). *Türk Romanı El Kitabı*, 1 Basım, Salkımsöğüt Yayınları, Erzurum, ss, 828.
- Kukul, M. H. (1975). “Türk İslam Sentezi”, *Bâb-ı Ali’de Sabah Gazetesi*.
- (1985). “Tarihî Romancılığımızın İki Muhteşem Eseri”, *Türkiye Gazetesi*.
- (1989). “Kan ve Gül”, *Bayrak Gazetesi*, s.4.
- (1990). “Ahmet Yılmaz Boyunağa ile Tarih Romancılığı Üzerine”, *Türkiye Gazetesi*.
- (1993). “Ahmet Yılmaz Boyunağa ile Sohbet”, *Türk Edebiyatı Dergisi*, *Çınar Gençlik Dergisi*, *Büyük Samsun Gazetesi*.
- (2000). “Bir Sevgi Pınarı”, *Türkiye Gazetesi*.
- (2007). “Tarihî Romancımız Yılmaz Boyunağa’yı Anıyoruz”, *Gürses Gazetesi*.
- (2015). “Ahmet Yılmaz Büyükağa’dan Birkaç Hatıra”, *Denge Gazetesi*.

- (2015). *Geçmişten Günümüze Samsun/Canik ve Değerleri-II*, Editör: Osman Köse, Canik Belediyesi Yayınları, Samsun, ss, 1347.
- (1995). “Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Ardından”, *Türkiye Gazetesi, Yeni Samsun Gazetesi*.
- Lukacs, G. (2008). *Tarihsel Roman*, Epos Yayınları, Ankara, ss, 440.
- Narlı, M. (2002). *Orhan Kemal'in Romanları Üzerine Bir İnceleme*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, ss, XV, 625.
- (2007). *Roman Ne Anlatır*, Akçağ Yayınları, Ankara, ss, 304.
- Pamuk, O. (2011). *Saf ve Düşünceli Romancı*, İletişim Yayınları, İstanbul, ss, 153.
- Polat, A. (2015). “Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Tarihî Romancılığı Hakkında, Şair ve Yazar Hâlistin Kukul'la Bir Sohbet I, II”, *Denge Gazetesi*, Samsun.
- Rifat, M. (2012). *Roman Kurgusu ve Yapısal Çözümleme*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, ss, 112.
- Soğukömeroğulları M. (2010). “M. Fuat Şükrü Dilbilen'in Şiirlerinde Toplumsal Hafıza”, *Karadeniz Araştırmaları*, S.27.161-179.
- (2011). “Tiyatro İle Tarihten Milliyetçiliğe: Türkiye'de Attila”, *Turkish Studies*, 6/3:1509-1533.
- (2012). “Metal Fırtına 4 Turan Romanında Metinlerarası İlişkiler”, *Turkish Studies*”, 7/2:951-961.
- (2014). *Turancılık Fikri*, Gece Kitaplığı, 1. Baskı, Ankara, ss, 243.
- Tekin, M. (2001). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, İstanbul, ss, 294.
- Timuçin, A. (2013). *Estetik*, Bulut Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, ss, 240.
- Tosh, J. (2013). *Tarihin Peşinde*, Çeviren: Özden Arıkan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, ss, 230.
- Turan, O. (2012). *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi*, Ötüken Yayınları, İstanbul, ss,559.
- Yavuz, K. (2013). *Nermin Bezmen'in Hayatı ve Romanları Üzerine Bir İnceleme*. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, ss, 288.

EKLER

Ek. 1: M. Hâlistin Kukul'un, Ahmet Yılmaz Boyunağa ile Yaptığı Mülakattan Bir Bölüm¹⁹¹.

Röportör: M. Hâlistin KUKUL

Konuk: Ahmet Yılmaz BOYUNAĞA

Kukul: Sayın Boyunağa, tarihî roman dalında Kırık Hançer, Malazgirt'in Üç Atlısı, Hilâl Uğruna, Korkusuz Cengâver, Zafer Rüzgârları... gibi pek çok eser verdiniz. Hatta ele alınmış bazı konuları da bu eserlerinizde tekrar işlediniz Sizi buna sevk eden âmiller nelerdir?

Boyunağa: Sayın Kukul, doğrudur. İki romanım hariç, diğerleri işlenmemiş konulardır. Meselâ Kan ve Gül, Cengiz Hân'ın torunu Berke Noyan'ın İslâmiyet'i kabul etmesini ve Altınordu Devleti'nin toptan Müslüman olmasını İşler. Hazin Göç adlı romanım da böyle... Rus oyunları İle kardeş kavgalarının yıpratıldığı ve sonunda Rus emperyalizminin kucağına düşen Kasım Hânlığı'nda, birkaç yüz vatanseverin, Rus kuklası olan Hân idaresinde kalmayıp kendilerine yeni bir yurt edinmek isteyişleri konu edilir. Kırık Hançer'de ise, Hindistan 'da İslâmiyeti yayan, Gâzneli Mahmut'u işledim. Daha önce ele alınmış konularsa Oruç Reis ve Barbaros ile Malazgirt'tir. Oruç Reis ve Barbaros Hayrettin Paşa'yı tekrar ele almamın sebebi, bu konuları işleyen romancılarımızın tarihî gerçekleri saptırmış olmalarıdır. Üzülerek söylemem gerekir ki, bu millî kahramanlarımız oldukları gibi değil, yazarların kendi yaşayış ve anlayışlarına göre tasvir edilmişlerdir. Tamamen İslâm'a uygun bir hayat tarzı olan kahramanlarımız içki içen ve süflü arzular peşinde koşan kişiler gibi gösterilmişlerdir. Malazgirt'e gelince; Mustafa Necati Sepetçioğlu, daha önce bu konuyu mükemmel bir şekilde işlemiştir. Ben de, milli tarihimizin dönüm noktası olan bu konuyu çok sevdiğimden bir başka açıdan ele alıp işledim.

Kukul: Niçin roman türünde târihî romancılığı tercih ettiniz?

Boyunağa: Az önce de belirttiğim gibi, roman kahramanlarının hayatlarını olduğu gibi, gerçeğe sadık kalarak vermek istememdir. Tarihî roman kahramanı, içinde yaşadığı yıllar içerisinde incelenmelidir. Meselâ, on birinci asırda yaşamış bir kahramanı, bisikletle veya taksi ile gezdiremezsiniz Bu, gülünç olur. Bunun gibi, İslami hayatın yaşandığı ve Allah rızası için cihâd aşkı ile tutuşan 16. aşırda yaşayan kahramanıma veya daha önce yaşamış Yunus Emre gibi bir evliyâ şahsiyete, içki içirirseniz, O'nu, bir başkasının yazdığı romanda olduğu gibi, şövalye sofralarında içki artıklarının başına oturan bir ozan olarak gösterirseniz, bu çok hazin bir değerlendirme olur. Gençlerimizin, atalarının hayatlarını iyi ve doğru bilmeleri gerekir. Bir tarihî romancının buna çok itina göstermesi lâzımdır. Bunda büyük vebal vardır. Tarihî romancılığı, işte bunun için tercih ettim. Millî tarihimizi, doğru olarak tanıtmak. Tek gayem bu.

Kukul: Tarihî romancılığımızın, edebiyatımız ve millî kültürümüz içerisindeki yeri sizce neresidir?

Boyunağa: Elbette ki, çok mühim bir yeri vardır. Millî edebiyatın, dolayısıyla millî kültürün önemli bir parçasıdır. Bütün, bunsuz noksan kalır. Millî kültürümüzün temelleri, tarihin derinliklerine dayanır. Tarihî roman da, bunları gözler önüne serer, ibret vesikası olur.

Kukul: Diğer milletlerde de bu tür eserler var mıdır?

¹⁹¹M. Hâlistin Kukul. (1993). "Tarihî Romancımız A. Yılmaz Boyunağa ile Sohbet", *Türk Edebiyatı Dergisi*, s.64, *Çınar Gençlik Dergisi*, s.20, *Büyük Samsun Gazetesi*, s.5.

Boyunağa: Olmaz olur mu... Meselâ, İngiltere'de Walter Scot, Polonya'da Henryk Seinkiewicz, Rusya'da Tolstoy gibi. Sienkiewicz, yazdığı Töton Şövalyeleri, Ateş ve Kılınçla adlı eserlerinde; Rus ve Avusturya boyunduruğu altına girmiş milletine: Siz, böyle kahramanlar yetiştirmiş kimselersiniz; boyunduruk altında olmanız doğru mudur? mesajını veriyor ve onları şuurlandırıyor.

Kukul: Tarihî romanın, belge romandan farkı olabilir mi?

Boyunağa: Pek az. Tarihî romanda, yazarın muhayyilesi de işe karışır ama belge romanda gerçek olduğu gibi verilmek zorundadır.

Kukul: Teşekkür ederim efendim.

Boyunağa: Ben de teşekkür ederim.

Ek. 2: Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Tarihî Romancılığı Hakkında, M. Hâlistin Kukul ile Bir Mülakat¹⁹².

Röportör: Ali POLAT

Konuk: Hâlistin KUKUL

Polat: Sayın Hocam; Ahmet Yılmaz Boyunağa'yla uzun zaman arkadaşlığımız olduğunu biliyoruz. O'nun mizacıyla ilgili kanaatlerinizi söyler misiniz?

Kukul: Evet, bir ömür için uzun sayılabilecek kadar arkadaşlığımız, oldu. Bu; mesâî arkadaşlığı olduğu gibi, âilece de devam etti. 1973 yılında, ben, Diyarbakır Eğitim Enstitüsü, Yılmaz Ağabey de Balıkesir Eğitim Enstitüsü'nden Samsun Eğitim Enstitüsü'ne tâyin edildik.

Vefât târihi olan 1995 yılına kadar bu dostluk, kardeşlik, ağabeylik devam etti. Yılmaz Boyunağa, çok hassas yapılı, duygulu bir insandı. Bir defa, hiç kimseyi kırmak - üzme istemezdi. Bunun yanında çok merhametliydi. Fakîr fukara hakkı gözetir, elinden geldiğince yardımcı olurdu.

Sâdece mesâîde birlikte bulunduğu arkadaşlara veya herhangi bir vatandaşa karşı değil, öğrencilerine karşı da çok nâzikti. Bununla birlikte, şunu da ifade etmeliyim ki, tahammülsüz olduğu şeyler de vardı. Bunlar; dînî ve millî mes'elelerimizdi ve onlara karşı yapılan en küçük bir menfî tavra suskun kalmazdı.

Polat: Pek çok durumuna yakından şahit olduğunuza göre, hangi türler üzerinde çalışırdı ve nasıl bir çalışma tarzı vardı? Çalışmalarını nasıl yapardı?

Kukul: Elbette ki, aşağı yukarı her yazan kişi gibi, O da, gençliğinde şiir üzerinde durmuş olabilir. Fakat ilk neşrettiği eser, bizzat kendisi tarafından, daha sonraları, ismini, "Türkler'in Müslüman Olmaları ve İslâm'a Hizmetleri" olarak değiştirdiği Türk- İslâm Sentezi adlı inceleme kitabıdır. Hattâ bu kitabı hakkında, 09.04.1975 târihli Bâb-ı Âli'de Sabah Gazetesi'nde bir tanıtım yazısı da yazarak şöyle demişim: "Türk- İslâm Sentezi, güçlü bir araştırmannın neticesinde, bu dalda yazılmış eserlerin en güzellerinden biridir. Muhterem Boyunağa, gücünü, çok sevdiği ve sevdiğimiz Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v) den alarak, akıcı bir üslûpla, herkesin anlayacağı bir dille, sadelik içinde, üçyüzyirmi sayfalık Türk-İslâm Sentezi'ni meydana getirdi.

Türk-İslâm Sentezi, dokuz bölüm hâlinde meydana gelmiş ve İslâmiyet'e yapılan bütün iftira ve yalanları söyleyenlerin boğazlarına tıkarçasına cevaplandırmaktadır. Türk - İslâm düşmanlarına, ilmî tetkik ve araştırmalarla en can alıcı yerinden Kur'ân'dan ve yerli ve yabancı yazarlardan pasajlar vererek, ayrıca, kendinin de değerli fikirlerini katarak cevap vermektedir."

Polat: Bu dönemde roman üzerinde çalışmaları yok muydu?

Kukul: O tarz çalışmaları, daha ziyâde 1980'den sonra kendini göstermiştir. Bu döneminde, Türkiye Tarihi gibi, Genel Tarih gibi... konular üzerinde eserler yazmıştı. Bunlar; o dönemlerde, "Mektupla Öğretim" için yazılmış -sipariş üzerine- yazılmış ders kitaplarıydı. Zamanla ve bilhassa, bunlarda da 1980 sonrası hamle yaparak Tebliğinden Günümüze Kadar İslâm Tarihi, Peygamberler Tarihi, Asr-ı Saadetten Parıltılar, Peygamber Efendimiz (s.a.v) ve İlk Müslümanlar gibi gerçekten mükemmel eserlerini yayınlamıştır. Tabî ki, bunlar, san'at mevzûnun dışındaki

¹⁹²Ali Polat. (2015). "Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Tarihî Romancılığı Hakkında, Şair ve Yazar Hâlistin Kukul'la Bir Sohbet", *Denge Gazetesi*, Samsun, s.9, 28-29/12/2015.

eserlerdir. Sizin sorunuz olan roman bahsine geçmemiz için bunları söylemek zorundaydım.

Bir de şunu söyleyeyim, "çalışma tarzı"nı sordunuz. Ben de dâhil, hiçbir zaman vasat diyebileceğimiz bir çalışma 'ortamı'mız olmamıştır. Hep soğuk odalarda, ders aralarında veya bizde (boş zaman) tâbir edilen tatil günlerinde... Hangi dönemde çalışırsak çalışalım, hep zorluklar içinde mücâdele verdik. Eski bir daktilo ile, ne kadar mesafe alabilirsen al! Şimdiler elbette ki bilgisayarla çok farklı.

Polat: Yukardaki soruma bağlı olarak sorayım: Yılmaz Boyunağa'nın roman anlayışı bir 'an'ane' yi devam ettirmek midir? Ve işlediği konularda, niçin daha çok Selçuklu ve Osmanlı târihini esas almaktadır?

Kukul: Ben de, hepsini birleştirerek cevaplama çalışayım. Bir defa şunu ifade edeyim ki, Yılmaz Boyunağa'da hakikaten, müthiş diyebileceğimiz bir 'tasvir' kaabiliyeti vardır. Bu kaabiliyeti, mevzû yaptığı zamana uyarlamak da ayrı maharet ister. Her romancı, bugünden bakarak, bundan beşyüz veya bin sene evvelinin coğrafyasını, insanını, âletlerini yâni silâhlarını, günlük ihtiyaçları için kullandığı malzemeyi vesâireyi yerli yerine oturtarak tasvir edemez.

O'nun romanlarında, buna bağlı olarak da çocuk hikâyelerinde ve çocuk romanlarında aynı berraklığı görmemiz mümkündür.

Aslında, Türk târihî romancılığının, önce, kendi içinde ve bilâhâre de dünya romanları içersindeki 'mukayesesi'ni yapabilmek gerekir. Maalesef, bizde, bu seviyede 'tahammüllü' çalışmalar / tezler yok. Belki de ben bilmiyorum.

Polat: Mukayeseli edebiyat, türlerin her sahasında olmalı değil mi?

Kukul: Elbette olmalı. Ancak, bu, çok tahammül veya sabır isteyen bir iştir. Bu sahada çalışanlara, - muhakkak ki, diğer ilmî sahalarda da- ciddî kaynaklar ayrılmalı ve tâkibi de çok ciddî olmalıdır.

Polat: Boyunağa'ya dönelim isterseniz?

Kukul: Boyunağa'nın Selçuklu ve Osmanlı'yı tercih etmesi, bana göre, bunlarda hem Türklüğü ve hem de İslâmiyeti müşterek olarak ele alabilmesidir. Çünkü, yapılan hücûmlar, ikisine birden yapılıyor. Dünyanın pek çok yerinde 'Türk' denilince, 'Müslüman' anlaşılıyor. Türk'ü sindirir ve silerseniz, bu adı sahneden yok ederseniz, onların nezdinde, Müslümanların işini de bitirdiniz demektir.. Bu bakımdan, Boyunağa'nın romanlarında olsun çocuk hikâyelerinde olsun, "öğreticilik / didaktik" unsur ön p(i)lândadır.

Polat: Bu, bir romancı için doğru mudur?

Kukul: Kesinlikle hayır! Ben, birçok defa, hem bir dost olarak ve hem de bu işlerle ilgilenen biri olarak söyledim: Târihî eser ile edebî eser arasında bir 'çizgi' olmalıdır, diye. Çünkü edebîlikteki o akıcılığı zaman zaman alıp götürücülüğü, cezbediciliği 'fikrin emrine' veriyorsunuz. O, târih kitaplarının işidir. Bu noktada, meselâ, biyoloji ile edebiyâtı ayıran

'çizgiler' de vardır. İşte bunun gibi..O'nun, "Kadın kahramanları İslâmlaştırması"nı da bununla îzah edebiliriz.

Polat: Konu biraz dağıldı, sanıyorum?

Kukul: Bu tabîidir. Genişledikçe dağılır. Fakat "an'ane" mes'elesini unutmadık. "An'ane" çok mühimdir. Fakat sakat, hoş olmayan an'aneler de vardır. Onlardan sıyrılmak ve yerlerine 'benzerlerini değil', daha güzellerini inşâ edebilmek önemlidir. Boyunağa veya herhangi bir târihî romancı, ister istemez kendini bir 'an'ane'nin

içinde bulur. Ancak, ifade tarzları belirleyici olur. Meselâ; Emine Işın, Sevinç Çokum, Nihal Atsız da târihî romancıdır, Orhan Kemal, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Mehmet Niyazi Özdemir, Tarık Buğra veya Abdullah Ziya Kozanoğlu da..Aralarındaki fikrî ve bedîî farkı bir göz atışıyla bile görebiliriz. Üslûp farkı, kavrayış farkı elbette ki derinlemesine tahlili gerektirir.

Yılmaz Boyunağa, 'doğrucu'dur. Yâni, mümkün olduğu kadar, ele aldığı hâdiselerin açık/ sahih veya târihî gerçeklere, tam olmasa bile tıpatıp'a yakın uyuşmasına dikkat eder.

Polat: Bu târihî romanları yazdığı dönemde, bizde târihî romancılık nasıldı?

Kukul: Bununla, Yılmaz Boyunağa, târihî romancılığımıza ne katmıştır, hangi değişikliği veya yeniliği getirmiştir, demek de istiyorsunuz. Değişiklik, yenilik gibi ifadeler 'iddia'dır. Yazar iddiası. İddiasız, yazar, şâir veya san'atkâr olunmaz. Yazışı, ortaya çıkışı ve eser verışı, her yazar, şâir veya san'atkâr için böyledir. Boyunağa, kendi gerçeklerine sâdiktir. Öğreticiliği daha belirgindir. İslâmî değerleri daha ön p(i)lânda tutar. Sûs'e, gösteriş'e fazla değer vermez ammâ bunları önemsemez de değildir. Deminde söyledim, üslûbu mükemmeldir. Hiç kimse O'nun romancı hüviyetindeki muazzamlığı inkâr edemez.

Polat: Boyunağa, romanlarında, "iyi" ile "kötü"yü kesin hatlarla ayırıyor. Bu, budur; bu da, budur diyor. Bu, yazar olarak kendi karakterinden mi yoksa hâdiselerin cereyan tarzından mı ileri geliyor, ne dersiniz?

Kukul: Yazar - eser münâsebeti, her türde içicedir. Bunları ayırmanın zorluğu p(i)sikolojik bir tahlili gerektirir. Bu bakımdan, hâdiselerin, yazarı sürüklediği hususlar vardır; yazarın hâdiseleri murakabe altına aldığı hususlar vardır. Buna dikkat etmek lâzımdır.

Polat: Size göre, edebî üslûp değerlendirmesi bakımından, Yılmaz Boyunağa'nın en verimli romanı hangisidir?

Kukul: Bu, çok ferdî, zevklere hitap eden bir sorudur. Hep, "Bana göre." ile başlayan cümleleri gerektirir. Şüphesiz ki, bir insan, nasıl ki çocukları arasında ayırım yapamazsa, eserler de öyledir. Fakat bir başka kişinin gözünde, eserler arasında bir tercih, bir sıralama yapılması da mümkündür. Yine ifade edeyim ki, bunda zevkler ve p(i)sikolojiler önemlidir. Yine de, 'bana göre' deyip tercih kullanayım: Malazgirt'in Üç Atlısı ve Kırık Hançer'deki roman cezbediciliği daha başkadır.

Polat: Bâzı mülâkatlarında, târihî şahsiyetlerimizi küçük düşürmeye çalışanlara karşı tepkisini ortaya koyar. Bunu nasıl değerlendirirsiniz?

Kukul: Bundan daha tabîî bir şey olamaz. Şâyet, bu hâdiseler hakikat değilse, bunları çarpıtarak yazarlar iftira ediyorlar demektir. Bu şahıslar, hele de târihî bir muhtevâ taşıyorlarsa - ki, öyledirler- onların nezdinde, bir millet / Türk milleti hedef alınıyor demektir. Buna, roman'la da, şiir'le de, tiyatro'yla da, karikatür'le de, sinemayla da cevap vermek zarûreti vardır. İftira, yalan demektir. Her kim olursa olsun, yalancının ve iftiracının karşısında durmak lâzımdır. Bu, sâdece san'atı ilgilendirmez. Dînî, millî ve vicdânî bir vazîfedir.

Polat: Yılmaz Boyunağa'nın 'dil' anlayışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kukul: Dil mes'elesi, bizim en önemli kültür mes'elemizdir. Ne yazık ki, Türkçe'miz, kısır ve basit çekişmeler yüzünden büyük tahribata uğramıştır. Düşünebiliyor musunuz ki, Orhun Kitâbeleri'nde kullandığımız ve daha sonraları Yûnus Emre'nin dilinde pırlantalaşan kelimeler, bugün altüst edilmiştir. Bir "kişi" kelimesi vardır. Orhun Kitâbeleri'nde de, Yûnus Emre'de de sıkça geçer. Bunun

yanında, "fert, şahıs, zat" kelimelerimizde, Arapça ve Farsça vasıtasıyla dilimize girmiştir. Yâni, bu hususta, 'işlek' bir vaziyette dört kelimeyiz vardır. Bu kelimeleri bilmeyenimiz de yoktur. Hattâ, Urumçi'den Kosova'ya kadar..Fakat gelin görün ki, ucûbe bir "bireysel" onların yerine konulmak isteniyor. Fecaat!..

Ziya Paşa ne diyor:

"Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz

Şahsın görünür rütbe-i akli eserinde"

İşte, "kişi" ve işte "şahıs" kelimelerinin kullanılışı! Büyük şâirlik de budur!..

Bu mânâda, Yılmaz Boyunağa, 'konuşulan Türkçe' diye ifade edilen, târihî muhtevâlî Türkçe anlayışına sâhiptir. Hiçbir zaman 'uydurmaca"ya ve 'yabancı kelimelere' hayranlık duymadı, bunlara iltifat etmedi hattâ onlara karşı durdu. Zâten, eserlerindeki pürüzsüz anlatım da bunun neticesidir.

Polat: O'nunla ilgili birçok mülâkatınız ve makaleniz bulunmaktadır. Eserlerinin kavranması bakımından başka ne türlü çalışmalar yapılabilir?

Kukul: Benim yaptığım, öze tesir eden fakat sathî olan çalışmalardır. Bir romancı, şâir veya san'atkâr hakkında, eserlerinin çeşitli yönlerini ele alan çalışmalar yapılmalıdır. Boyunağa, tek tür üzerinde eser vermiştir: Roman.

Meselâ; Necip Fâzıl gibi biri, hem şiir, hem roman, hem hikâye, hem tiyatro, hem hâtıra, hem târih... yazmıştır. Bu türlerin herbirinin, çeşit çeşit yönleri vardır. Bu bakımdan, makale veya tezler çok önemlidir. Topyekûn değil, mevzî çalışmalar, bana göre daha sıhhatli eserler meydana getirir. Ammâ, ne yazık ki, Türkiye'de böyle çalışmalar çok az. Sâdece, sempozyumlarda sunulan tebliğler bunda müessir olabiliyor. Bu bakımdan, meselâ, Yılmaz Boyunağa'nın romanlarındaki farklı unsurlar ele alınıp işlenebilir.

Polat: Son söz olarak diyeceğiniz bir husus var mıdır, Hocam?

Kukul: Türkiye az okuyor. Az düşünüyor. Hâliyle de az muhakeme ediyor. Temennim, ilmî seviyede çalışmaların san'at çalışmalarını takviye etmesi; hizaya getirmesi, onlara yön vermesi, onları teşvik etmesi ve omuz omuza birlikte yükseltmeleridir

Ek. 3: A.Yılmaz BOYUNAĞA, M.Halistin KUKUL, Remzi ÖZÇELİK ve Günhan KUKUL'a ait 1975-1985-1990 ve 1992 yıllarında Samsun'da çekilmiş birkaç fotoğraf.

M. Halistin KUKUL
A.Yılmaz BOYUNAĞA
1992 Samsun

M Halistin KUKUL
AYılmaz BOYUNAĞA
1990 Samsun

M.Halistin KUKUL
A.Yılmaz BOYUNAĞA
1985 Samsun

Remzi ÖZÇELİK
M. Halistin KUKUL
Günhan KUKUL
A.Yılmaz BOYUNAĞA
1975 Samsun

ÖZGEÇMİŞ

Ali Polat 1979 Hatay'ın Kırıkhan ilçesinde doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini Kırıkhan'da tamamlayan Polat, 1997 yılında Muğla Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne kayıt yaptırmıştır. 2001 yılında bu bölümden mezun olan Polat, 2013 yılında Gaziantep Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisansa başlamıştır. Aktif bir şekilde Nizip Fen Lisesi Müdür Başyardımcısı olarak görev yapan Polat, evli ve iki çocuk babasıdır.

VITAE

Ali POLAT was born in 1979 in Kırıkhan of Hatay. He completed his primary and secondary education in Kırıkhan, and in 1997 he enrolled in the department of Turkish language and literature in the Faculty of Literature in Muğla University. He graduated from the university in 2001. He started his postgraduate education in the department of Turkish language and literature in Gaziantep University. He is married with two children and he's still working as a deputy manager in Nizip Science High School.